

Haninge
kommun

Kommunstyrelsens protokoll

2016-12-12

Plats och tid	KS-salen, Utö Måndag 2016-12-12, kl. 15.30-17.30
Beslutande	Meeri Wasberg, ordförande (S) Petri Salonen, 1:e vice ordförande (C) Martina Mossberg, 2:e vice ordförande (M) Göran Svensson (S) Maria Fägersten (S) Mikko Svensson (S) Annett Haaf (S) Mehmet Coksürer (MP) Alexandra Anstrell (M) Michael Fridebäck (M) Tobias Hammarberg (L) Pia Lublin (L) Marie Litholm (KD) Kennerth Valtersson (SD) Ove Andersson (MP), tjänstgörande ersättare för Annica Hjerling (MP), § 333 - 347 Ulla-Britt Öhman (C), tjänstgörande ersättare för Annica Hjerling (MP), § 311 - 332
Ersättare	Barbro Nordgren (S) Göran Eriksson (S), § 315 - 347 Margareta Bernhardsson (S) Ove Andersson (MP), § 315 - 332 Ulla-Britt Öhman (C), § 333 - 347 Nafi Cilgin (V) Sven Gustafsson (M) Sara Sixten (M) Sedat Dogru (M) Christian Lindefjärd (SD)
Övriga deltagande	Bengt Svenander, kommundirektör Jörn Karlsson, ekonomidirektör Anna Clara Stenvall, sekreterare Rebecca Band, kommunsekreterare, § 314 Förslagsställare dnr KS 2016/194, § 314

Justeringens plats och tid 2016-12-21

Paragrafer 311 - 347

Sekreterare _____
Anna Clara Stenvall

Ordförande _____
Meeri Wasberg (S)

Justerare _____
Martina Mossberg (M)

ANSLAG/BEVIS

Justeringen av kommunstyrelsens protokoll tillkännages genom anslag. Datum då anslaget sätts upp och tas ned framgår nedan.

Beslutande organ	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	2016-12-12
Datum då anslaget sätts upp	2016-12-14 för § 332, 336-337, 342 och 346 2016-12-22 för § 311-331, 333-335, 338-341, 343-345 och 347
Datum då anslaget tas ned	2017-01-13 för § 332, 336-337, 342 och 346 2017-01-20 för § 311-331, 333-335, 338-341, 343-345 och 347
Förvaringsplats för protokollet	Kansliet
Underskrift	<hr/> Anna Clara Stenvall, sekreterare

Innehållsförteckning

Ärende	Sida
§ 311 Val av justerare	7
§ 312 Förslag om öppet sammanträde	8
§ 313 Nya medborgarförslag	9
§ 314 Medborgarförslag: Gör skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till naturreservat.....	10
§ 315 Medborgarförslag: Begränsning och framöver förbud mot fyrverkerier på nyårsafton	12
§ 316 Budgetuppföljning november 2016	15
§ 317 Motion från Samuel Skånberg (V) om förbud mot vilda djur på cirkusar i Haninge kommun.....	18
§ 318 Motion från Pia Lublin (L) om airdome till Rudan.....	21
§ 319 Motion från Tobias Hammarberg (L) Från bidragstagare till bidragande.....	23
§ 320 Motion från Kennerth Valtersson (SD) om att öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö	25
§ 321 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att införa en förberedelseskola på prov i kommunen	28
§ 322 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge	30
§ 323 Återrapportering Tungelsta utvecklingsprogram.....	32
§ 324 Avrapportering Vendelsö utvecklingsprogram	35
§ 325 Återrapportering Västerhaninge utvecklingsprogram	37
§ 326 Avrapportering ortsanalys Dalarö	40
§ 327 Mångfald berikar och utvecklar - plan för mångfald 2017-2018.....	42
§ 328 Kartläggning av konkurrerande näringsverksamhet	45
§ 329 Inhyrning av bostäder på Häggvägen i Handen	48
§ 330 Klimatmiljonen 2017	52
§ 331 Evakuering av förskolan Park Öst, fd Parkskolan.....	55
§ 332 Laglighetsprövning § 259 Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448, Mål nr 21852-16.....	58

§ 333	Planbesked Kalvsvik 16:4	63
§ 334	Planbesked Söderbymalm 3:241	64
§ 335	Redovisning av tidbegränsade bygglov	66
§ 336	Remiss: Betänkande av SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism	67
§ 337	Remiss: Länsplan 2018-2019, Åtgärdsförfrågan och MKB-avgränsning	69
§ 338	Komplettering av tidplan för Mål och budget 2018	72
§ 339	Förtydligande av investeringsbudgeten 2017-2019	74
§ 340	Fullmakt att teckna Haninge kommuns bank-och plusgirokonto	77
§ 341	Attestförteckning 2017	86
§ 342	Val till vissa uppdrag	87
§ 343	Meddelanden	89
§ 344	Delegationsbeslut	90
§ 345	Planuppdrag för Tungelsta 2:123 med flera	91
§ 346	Remiss: Nya statistiska tätorter efter SCB:s tätorts-avgränsning 2015	92
§ 347	Ledamotsinitiativ från Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD): Begäran om att revisorerna granskar försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 (KS § 259 2016).....	94

Dnr KS 2015/520

§ 311 Val av justerare

Förslag till beslut

1. Martina Mossberg (M) väljs till justerare.

Kommunstyrelsens beslut

1. Martina Mossberg (M) väljs till justerare.
-

Dnr KS 2015/521

§ 312 Förslag om öppet sammanträde

Sammanfattning

Enligt kommunstyrelsens reglemente § 28 bör nämnden ha öppet sammanträde vid behandling av medborgarförslag om förslaget är av allmänt intresse. Det åligger även kommunstyrelsen att enligt § 13 i samma reglemente att besluta om öppna sammanträden. Det föreslås därför att kommunstyrelsens sammanträde är öppet under de paragrafer som behandlar inkomna medborgarförslag.

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsens sammanträde är öppet för allmänheten under paragraferna som behandlar inkomna medborgarförslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsens sammanträde är öppet för allmänheten under paragraferna som behandlar inkomna medborgarförslag.
-

Dnr KS 2015/522

§ 313 Nya medborgarförslag

Sammanfattning

När ett medborgarförslag har överlämnats från kommunfullmäktige för beslut ska förslagsställaren erbjudas möjlighet att presentera sitt medborgarförslag för kommunstyrelsen inför vidare beredning av ärendet.

Några nya medborgarförslag har inte överlämnats från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Dnr KS 2016/194

§ 314 Medborgarförslag: Gör skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till naturreservat

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit om att göra skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till naturreservat.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att delar av skogsområdet på den aktuella fastigheten planlades för bostäder redan på 1980-talet, men att planen då inte genomfördes. Nu i en tid av brist på bostäder finns det återigen ett intresse av att bygga bostäder på platsen. Att det redan finns en detaljplan innebär i princip att ett bygglov, som går i linje med gällande detaljplan, skulle kunna beviljas direkt och att ett bostadsbyggande då skulle kunna påbörjas inom kort. Ett arbete pågår dock med att anpassa den gamla detaljplanen till dagens förutsättningar och i det arbetet ingår bland annat att genomföra en naturvärdesinventering och en landskapsanalys av skogsområdet.

Haninge är en växande kommun och behovet av att bygga nya bostäder är stort. Samtidigt har kommunen ett ansvar för att det finns attraktiva tätortsnära grönområden för rekreation och friluftsliv, biologiska värden samt ekologiska spridningssamband. Att värna tät-ortsnära grönområden samt att skydda värdefulla naturområden som naturreservat eller motsvarande ligger i linje med kommunens översiktsplan ÖP 2030.

Under planarbetets gång kommer frågan om att skydda delar av skogsområdet som naturreservat, biotopskyddsområde eller motsvarande att behandlas. Ett eventuellt skydd av området kan genomföras först efter att planen vunnit laga kraft.

Underlag för beslut

- Medborgarförslag: Gör skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till naturreservat 2016-04-12
- Karta Söderby Huvudgård 2:1

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslaget anses besvarat med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens redogörelse.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett särskilt yttrande, vilket kommunstyrelsen medger.

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till medborgarförslaget.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Medborgarförslaget anses besvarat med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens redogörelse.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Stadsnyggnadsnämnden

Dnr KS 2016/367

§ 315 Medborgarförslag: Begränsning och framöver förbud mot fyrverkerier på nyårsafton

Sammanfattning

I ett medborgarförslag framför förslagsställaren följande önskemål:

- Att kommunen anordnar nyårsfyrverkerier på ett antal bestämda platser i kommunen, där det även är möjligt för medborgare att själva avfyra sina fyrverkerier.
- Att kommunen skärper nuvarande ordningsföreskrifter avseende användande av fyrverkerier på så vis att tidsramen för när det är tillåtet att avfyra fyrverkerier på nyårsafton ändras från kl 18.00-03.00 till 22.00-01.00 alternativt 23.00-01.00 samt att butiker som säljer pyrotekniska varor ska upplysa köpare om de tider som gäller. Förslagsställaren vill i förlängningen se ett totalförbud mot privat användning av fyrverkerier.
- Att enbart nedbrytningsbara svävande ljuslyktor får säljas.

Förvaltningens synpunkter

Vad gäller förslagsställarens önskemål att kommunen årligen anordnar nyårsfyrverkerier på ett antal bestämda platser i kommunen, konstaterar förvaltningen att liknande medborgarförslag tidigare har behandlats av kultur- och fritidsnämnden samt kommunstyrelsen. Dessa har beslutat att det inte är aktuellt att kommunen anordnar nyårsfyrverkerier och kommunstyrelseförvaltningen ser inte skäl att nu göra en annan bedömning.

Vad gäller begränsning av tidpunkten då det är tillåtet att använda fyrverkerier utan särskilt tillstånd av polismyndigheten, infördes en sådan begränsning i Haninges kommunala ordningsföreskrifter under 2011. Begränsningen innebär bland annat att det krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor inom kommunens detaljplanelagda område, med undantag från klockan 18.00 valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00.

Enligt ordningslagen har kommunen en sådan föreskriftsrätt som beskrivs ovan, under vissa förutsättningar. Föreskrifterna ska syfta till att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor, men de får inte lägga onödigt tvång på allmänheten. Det är också viktigt att beakta att polismyndigheten ska ha en rimlig möjlighet att övervaka efterlevnaden av de lokala föreskrifter som införs.

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att det ”totalförbud” mot fyrverkerier för privatpersoner som förslagsställaren önskar skulle anses lägga onödigt tvång på allmänheten, vilket alltså inte är tillåtet enligt ordningslagen. Däremot finns det anledning att på nytt utreda förutsättningarna för att införa en snävare tidsram för när det är tillåtet att använda fyrverkerier. I samband med en sådan utredning kan förvaltningen även titta på möjligheten att uppdra åt försäljningsställen att informera om när det är tillåtet att använda fyrverkerier i kommunen. Beredningsrutinerna för ett ärende om revidering av kommunala ordningsföreskrifter gör att det inte finns möjlighet att besluta om eventuella ändringar inför årsskiftet 2016/2017. Bland annat skulle ett förslag om ändrad tidsram behöva remitteras till polismyndigheten.

Vad slutligen gäller förslaget att enbart tillåta försäljning av nedbrytningsbara svävande ljuslyktor har kommunen inte någon sådan beslutanderätt. Vilka fyrverkerier som får säljas till allmänheten regleras i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om pyrotekniska artiklar (MSBFS 2010:2), men ljuslyktor faller inte in under dessa bestämmelser.

Underlag för beslut

- Medborgarförslag om nyårsfyrverkerier, daterat 2016-08-15 inklusive utveckling av förslaget vid kommunstyrelsens sammanträde 2016-09-26, § 229
- Kommunfullmäktiges beslut 2011-11-14, § 200, om ändring i ordningsföreskrifterna avseende fyrverkerier
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2010-04-21, § 37, avseende medborgarförslag om fyrverkerier
- Kommunstyrelsens beslut 2012-08-20, § 154, avseende medborgarförslag om fyrverkerier

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslaget anses besvarat.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en snävare tidsram för när det är tillåtet att avfyra fyrverkerier.

Kommunstyrelsens beslut

1. Medborgarförslaget anses besvarat.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en snävare tidsram för när det är tillåtet att avfyra fyrverkerier.

Expedieras: Akt

För kännedom: Förslagsställaren, kommunfullmäktige

Dnr KS 2016/6

§ 316 Budgetuppföljning november 2016

Sammanfattning

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrreglerna lämnas en månadsrapport omfattande budgetuppföljning, prognos och finansiell utveckling.

Kommunens budgeterade resultat för 2016 är efter november månad 83,1 mnkr, vilket är 19,7 mnkr lägre än ursprunglig budget för året som var 102,8 mnkr. I december 2015 reviderade fullmäktige 2016 års budget, nettoeffekten av revideringen var 0,1 mnkr totalt.

Fullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i februari 2016 om fördelning av tillfälligt statsbidrag för hantering av flyktingsituationen för 2016 på totalt 37,3 mnkr (2016-02-15, § 21). Fördelningen påverkade inte kommunens budgeterade resultat eftersom intäktsidan ökade med motsvarande belopp i form av ökade statsbidrag. När organisationsberedningen tillsattes så fick beredningen 0,3 mnkr ur fullmäktiges reserv för sitt arbete (2016-03-21 § 58). Vidare beslutade fullmäktige i mars att hållbarhetsberedningen tilldelas 0,37 mnkr ur fullmäktiges reserv för att ta fram ett klimat- och miljöpolitiskt program (2016-03-21 § 57). I april fattade fullmäktige beslut om resultatöverföring av driftmedel från 2015 med 19,2 mnkr. Resultatöverföringen finansierades genom ökade skatteintäkter (2016-04-18 § 142). Efter genomlysning av äldreomsorgens verksamheter fattades i april även beslut i fullmäktige om att utöka äldrenämndens ram för 2016 med 39,8 mnkr för att klara volymutveckling inom både äldreomsorgsdelen och funktionshindersområdet för personer under 65 år (2016-04-18, § 144). Ramökningen finansierades med 20,0 mnkr ur fullmäktiges reserv, resterande 19,8 mnkr belastade budgeterat resultat. Vidare tilldelades kommunstyrelsen av fullmäktige i juni 0,62 mnkr till resursförstärkning på upphandlingssidan, vilket finansierades av fullmäktiges reserv (2016-06-13 § 215). Efter beslutade revideringar av budget per november är kommunens budgeterade resultat 83,1 mnkr.

Tillsammans prognostiserar nämnderna ett överskott på 35,8 mnkr exklusive kommunfullmäktiges reserv. Inklusivt fullmäktiges reserv är motsvarande prognos ett överskott på 69,4 mnkr per november månad. Den skattefinansierade verksamhetens prognos om överskott totalt motsvarar 1,7 procent av årsbudget. Finansförvaltningen har en prognos om överskott på 6,3 mnkr, vilket är 29,3 mnkr bättre än föregående prognos. Anledningen är att kommunen i november beviljades 29,3 mnkr i statsbidrag för ökat bostadsbyggande. Nämndernas prognos för året är ytterligare 4,6 mnkr bättre än föregående uppföljning exkl fullmäktiges reserv. Prognosen för fullmäktiges reserv är oförändrad per november jämfört med oktoberprognosen.

Årsprognosen för kommunen totalt är ett resultat på 158,7 mnkr, vilket är 75,7 mnkr bättre än årsbudget och 33,9 mnkr bättre än förra prognosen.

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunen skall vara med och finansiera infrastrukturinvesteringar. Det är 35 mnkr i den nya bussterminalen, 30 mnkr i motorvägsavfarten till Vega samt 16,2 mnkr i dubbelspåret till Västerhaninge. Enligt redovisningsreglerna så kan kommunen välja att finansiera denna typ av kostnader via resultatet alternativt att aktivera det som en tillgång och belasta resultatet de kommande åren med avskrivningar och räntekostnader. Kommunstyrelseförvaltningen överväger nu att i samband med årsbokslutet föreslå att allt eller delar av dessa medfinansieringar kostnadsförs i bokslutet 2016. Om detta genomförs kommer kommunens resultat för 2016 ligga mellan 80-90 mnkr istället för det ovan nämnda 159 mnkr.

Förvaltningens synpunkter

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunen skall vara med och finansiera infrastrukturinvesteringar. Det är 35 mnkr i den nya bussterminalen, 30 mnkr i motorvägsavfarten till Vega samt 16,2 mnkr i dubbelspåret till Västerhaninge. Enligt redovisningsreglerna så kan kommunen välja att finansiera denna typ av kostnader via resultatet alternativt att aktivera det som en tillgång och belasta resultatet de kommande åren med avskrivningar och räntekostnader. Kommunstyrelseförvaltningen överväger nu att i samband med årsbokslutet föreslå att allt eller delar av dessa

medfinansieringar kostnadsförs i bokslutet 2016. Om detta genomförs kommer kommunens resultat för 2016 ligga mellan 80-90 mnkr istället för det ovan nämnda 159 mnkr.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-12-12 – Uppföljning och prognos per 30 november

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Budgetuppföljningen godkänns

Kommunstyrelsens beslut

1. Budgetuppföljningen godkänns

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Samtliga nämnder

Dnr KS 2016/150

§ 317 Motion från Samuel Skånberg (V) om förbud mot vilda djur på cirkusar i Haninge kommun

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Samuel Skånberg (V) har i en motion föreslagit att fullmäktige beslutar att ingen kommunal mark upplåts till cirkusar som i kommersiellt syfte utnyttjar vilda djur. Som skäl till förslaget anger motionären bland annat att transporten kan orsaka stress hos cirkusdjuren, att deras utevistelse blir begränsad till inhägnade områden samt att de konstver som djuren förmås att göra ofta är onaturliga för dem och i vissa fall kan ge skador.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att andra kommuner tidigare har infört begränsningar av upplåtelsen av kommunal mark till cirkusar med vilda djur. I enlighet med vad som framgår av motionen har kommunfullmäktige i Hudiksvall infört en sådan begränsning. Detta fullmäktigebeslut har överklagats, men dom har ännu inte meddelats. Ett annat exempel är Tranås, där kommunfullmäktige 2004 beslutade att inte upplåta allmän mark till cirkusevenemang där levande djur ingick. Beslutet överklagades och det upphävdes av Länsrätten i Jönköpings län 2005-05-13, mål nr 1010-04.

Av länsrättens beslut framgår att en cirkusföreställning räknas som en allmän sammankomst enligt 2 kap 2 § ordningslagen (OL). Genom OL har en del maktbefogenheter överlämnats till kommunerna. En kommun kan exempelvis meddela lokala föreskrifter som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats (3 kap 8 § OL). Vidare har kommunen en vetorätt som innebär att den i det enskilda fallet i yttrande till polismyndigheten kan neka tillstånd till att ta i anspråk en offentlig plats, alternativt förena tillståndsgivning med vissa villkor (3 kap 2 § och 15 § OL).

Länsrätten konstaterade att Tranås kommuns beslut inte tog sikte på något enskilt tillståndsärende, utan var ett beslut om lokal föreskrift och att frågan i målet därför var om kommunens beslut stred mot 3 kap 8 § OL. Enligt 3 kap 12 § OL får föreskrifter enligt 8 § inte gälla förhållanden som är reglerade i denna lag eller annan författning eller som enligt lagen eller annan författning kan regleras på något annat sätt. Föreskrifterna får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. Med hänvisning till bland annat förarbetena till 3 kap 12 § OL samt till tidigare rättspraxis fann länsrätten att kommunens beslut stred mot 3 kap 8 § OL och att beslutet därför skulle upphävas.

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att någon ändring av nu aktuella paragrafer i ordningslagen inte har skett efter domstolens avgörande. Vidare har förvaltningen inte kunnat hitta ytterligare exempel i rättspraxis, varken som stödjer eller står i motsats till länsrättsavgörandet från 2005. Med anledning av detta bedömer förvaltningen att en begränsning av upplåtelsen av kommunal mark i enlighet med motionen vore olaglig och att motionen därför bör avslås.

Förvaltningen konstaterar slutligen att länsstyrelsen ansvarar för den direkta djurskyddskontrollen enligt djurskyddslagen. Särskilda bestämmelser om skötsel av cirkusdjur finns i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om djurhållning vid cirkusar. Länsstyrelsen gör bland annat en årlig inspektion av djur, stallar och fordon m m på respektive cirkus.

Underlag för beslut

- Motion om förbud mot vilda djur på cirkus
- Länsrätten i Jönköpings dom i mål nr 1010-04

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås

Expedieras: Akt

För kännedom: Motionären

Dnr KS 2016/247

§ 318 Motion från Pia Lublin (L) om airdome till Rudan

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Pia Lublin (L) har i en motion föreslagit att fullmäktige beslutar att kontakter återupptas med representanter för Airdome Multisporthall för samarbete kring en airdome vid Rudanområdet. Motionären framför bland annat att om en extern aktör står för en sådan investering kan kommunen använda sina resurser till andra ändamål.

Motionen har remitterats till kultur- och fritidsnämnden. I beslut 2016-10-26, § 93, framför nämnden att kultur- och fritidsförvaltningen i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen utreder på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses. För närvarande undersöker man om en ny detaljplan krävs för att bygga en idrottshall vid Rudanområdet och nästa steg är att göra en geoteknisk undersökning. Nämnden anser att resultatet av den pågående utredningen bör avvaktas innan man ser över om en airdome skulle vara en alternativ lösning.

Förvaltningens synpunkter

Mot bakgrund av det pågående arbete som kultur- och fritidsnämnden redogjort för i sitt yttrande anser kommunstyrelseförvaltningen att motionen bör anses besvarad.

Underlag för beslut

- Motion om airdome till Rudan
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2016-10-26, § 93, inklusive tillhörande tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Expedieras: Akt

För kännedom: Motionären, kultur- och fritidsnämnden

Dnr KS 2016/200

§ 319 Motion från Tobias Hammarberg (L) Från bidragstagare till bidragande

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Tobias Hammarberg (L) har inkommit med en motion där han vill att Haninge kommun ska utreda möjligheten att införa en modell som gör det möjligt att kombinera försörjningsstöd med att driva eget företag. Motionären vill att den som uppbär försörjningsstöd ska kunna behålla delar av eller hela försörjningsstödet under en period när det egna företaget är under uppstart. Ärendet har remitterats till socialnämnden.

Förvaltningens synpunkter

Det framgår av socialnämndens svar att socialförvaltningen redan idag är involverad i ett arbete som förväntas leda till att pröva en modell som till viss del påminner om det som motionären önskar. Modellen innebär att utrikesfödda kvinnor som startar eget företag under en tid kan behålla sitt försörjningsstöd. Modellen har med stöd av Stiftelsen Ester prövats under flera år i Helsingborgs kommun och nu har stiftelsen vänt sig till Samordningsförbundet Östra Södertörn för att undersöka möjligheterna att pröva modellen även här.

Socialnämnden anser att det är viktigt att få pröva Stiftelsen Esters modell för stöd till nyföretagande i kombination med försörjningsstöd innan ytterligare modeller för liknande arbete prövas.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer det rimligt att den i remissvaret angivna modellen får prövas innan resurser avsätts för att utreda fler modeller. Om Stiftelsen Esters modell ger bra resultat får det förutsättas att socialnämnden på lämpligt sätt använder den för fler målgrupper. Mot denna bakgrund föreslår kommunstyrelseförvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Underlag för beslut

- Motionen

- Remissvar från socialnämnden 2016-09-27, § 133, inkl socialförvaltningens tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Tobias Hammarberg (L) yrkar med instämmande av Martina Mossberg (M) och Marie Litholm (KD) bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och bifallsyrkandet från Tobias Hammarberg (L), Martina Mossberg (M) och Marie Litholm (KD). Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Socialnämnden

Dnr KS 2016/260

§ 320 Motion från Kennerth Valtersson (SD) om att öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kennerth Valtersson (SD) har lämnat en motion angående att inrätta ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö. Motionären skriver att det råder stor brist på lokaler för både äldre och ungdomars aktiviteter på Muskö och att då Muskö ligger långt bort ifrån kommunens centrala delar blir det svårt för både ungdomar och äldre att ta del av kommunens kultur- och fritidsverksamhet.

Motionären föreslår kommunfullmäktige att ge kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att i samverkan med äldrenämnden öppna ett aktivitetshus på Muskö som fungerar både som ungdomsgård för ungdomar och träffpunkt för pensionärer.

Motionen har remitterats till kultur- och fritidsnämnden och äldrenämnden.

Äldrenämnden ställer sig positiv till tanken att inrätta ett aktivitetshus på Muskö som kan bli en plats för möten över generationsgränserna. Emellertid bedömer äldrenämnden att det i dagsläget saknas lämpliga lokaler på Muskö för att inrätta ett aktivitetshus. Det skulle sannolikt behövas en nybyggnation.

Kultur- och fritidsnämnden anser att, då det redan idag finns ett gott samarbete mellan föreningarna på Muskö och Hanninge kommun, går att utveckla verksamheten i befintliga lokaler till ett aktivitetshus. Vidare skriver nämnden att det för närvarande pågår ett arbete att kartlägga behov och möjligheter för kultur i skärgården.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att äldrenämnden och kultur- och fritidsnämnden delvis har olika uppfattningar om det går att bedriva ett aktivitetshus i de befintliga lokalerna eller om det behövs en nybyggnation.

I det korta perspektivet finns det ett beslut i äldrenämnden om att Muskö pensionärsförening erhåller bidrag för att bedriva träffpunktsverksamhet det kommande året. Föreningen ansvarar för att förhyra lokaler detta ändamål. Kultur- och fritidsnämnder anser att kommunens samarbete med föreningarna på Muskö är bra.

I det längre perspektivet så arbetar kommunstyrelseförvaltningen redan på att utreda behov och möjligheter till en permanent samlingslokal på Muskö på uppdrag av äldreförvaltningen. Arbetet kommer att slutföras utan att kommunfullmäktige behöver fatta något särskilt beslut om detta. Om det långsiktigt behövs en ny byggnad för ändamålet skall detta beslutas i samband med att kommunfullmäktige fastställer Mål och budget, då det också behövs en finansiering för detta.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår med denna bakgrund att motionen skall anses besvarad.

Underlag för beslut

- Motionen
- Äldrenämndens protokoll 2016-10-26 § 121
- Kultur och fritidsnämndens protokoll 2016-10-26 § 94

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionens anses besvarad

Överläggningar i kommunstyrelsen

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra

och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionens anses besvarad

Reservationer

Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Äldrenämnden, kultur- och fritidsnämnden och motionären

Dnr KS 2016/261

§ 321 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att införa en förberedelseskola på prov i kommunen

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Christian Lindefjärd (SD) har i en motion föreslagit att fullmäktige ger grund- och förskolenämnden följande uppdrag:

- Att utreda förutsättningarna och möjligheterna att inrätta en förberedelseskola för nyanlända skolpliktiga barn och ungdomar.
- Att utreda kostnaden för att inrätta en förberedelseskola.
- Att utreda hur uppföljning och utvärdering skulle kunna genomföras.
- Att utreda kostnaden för uppföljning och utvärdering.

Motionen har remitterats till grund- och förskolenämnden. I beslut 2016-10-05, § 119, konstaterar nämnden att en separat skola för nyanlända barn inte vore förenligt med det fria skolvalet enligt 9 kap 15 § skollagen. Kommunen har ett väl fungerande mottagande av nyanlända elever genom Centrum för mottagande av nyanlända (CMN). Genom CMN genomförs kartläggning av nyanlända elevers skolbakgrund och kunskapsnivå. Elever som saknar tillräckliga kunskaper för att kunna gå i en ordinarie skolklass får helt eller delvis sin undervisning i en förberedelseklass till dess att eleven kan tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i grund- och förskolenämndens bedömning att det skulle strida mot det fria skolvalet att placera nyanlända i en separat skola. Med anledning av detta behöver de utredningar som föreslås i motionen inte genomföras. Förvaltningen föreslår att motionen avslås.

Underlag för beslut

- Motion om att införa en förberedelseskola på prov
- Grund- och förskolenämndens beslut 2016-10-05, § 119, inklusive tillhörande tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Reservationer

Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För kännedom: Motionären, grund- och förskolenämnden

Dnr KS 2016/218

§ 322 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Christian Lindefjärd (SD) har inkommit med en motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge. Motionären menar att många invandrare befinner sig i ett utanförskap i Sverige och har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det är ett problem både för samhället och för individen som enligt motionären kan lösas genom att invandrare som frivilligt vill återvända till sina hemländer får hjälp från kommunen med att göra det. Därför föreslås i motionen att Haninge kommun ska inrätta ett återvändarcenter som kan informera om hur utrikesfödda kan återvända till sina hemländer. Motionären vill också att centret ska skicka hem information till alla utrikes födda över 18 år en gång om året om att centret finns samt att kommunen ska kunna ge ett behovsanpassat bidrag för flytt om detta skulle behövas.

Motionen har remitterats till socialnämnden. Av socialnämndens remissvar framgår att socialförvaltningen inte har funnit några tydliga resultat från tidigare återvändningsprojekt i andra kommuner samt att stabila förhållanden i ursprungsländerna är en förutsättning för frivillig återvandring, vilket gör det omöjligt för många av Haninges utrikesfödda att återvända till sina ursprungsländer. För dem som önskar återvända till sitt ursprungsland är det redan idag möjligt att ansöka om resebidrag hos Migrationsverket.

Sammanfattningsvis anser socialnämnden att Haninge kommun ska fokusera på sitt uppdrag och skapa fler förutsättningar för nyanlända att etablera sig i samhället.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår med bakgrund av socialnämndens remissvar att motionen avslås.

Underlag för beslut

- Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge
- Socialnämndens beslut 2016-10-25 § 151, inkl tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Reservationer

Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Socialnämnden

Dnr KS 2016/517

§ 323 Återrapportering Tungelsta utvecklingsprogram

Sammanfattning

Utvecklingsprogrammet för Tungelsta antogs av kommunfullmäktige den 2012-12-10 (§ 225) och ska ge ledning i översiktsplaneringen och stöd vid detaljplaneförfrågningar under en 10-årsperiod. Kommunfullmäktige har beslutat att rapportering av pågående utvecklingsarbete ska ske årligen till kommunstyrelsen.

Syftet med utvecklingsprogrammet är att utifrån en helhetssyn belysa Tungelstas potential och utvecklingsmöjligheter utifrån de fyra huvudämnena bebyggelseutveckling, infrastruktur, samhällsservice och natur och landskap. Målet är att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Det är viktigt att karaktären av trädgårdsstad vidmakthålls och förstärks.

Sammanfattade nya händelser 2016:

- Detaljplanerna för Krigslida 1:51 och Hammarbergsvägen, vann laga kraft 2016-01-07 respektive 2016-04-15.
- Detaljplan för Bäckvägen är i utredningsskedet.
- Stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att arbeta fram detaljplan för Krigsslida stationsområde.
- Detaljplanen för Ålsta 28:1 är föremål för samråd i november 2016.
- Detaljplanen för Vreta 1:61 genomgår granskning i november 2016.
- Kommunen arbetar vidare med möjligheten att bygga en sporthall i Lillgården.
- Åtgärder från ÅVS Tungelstavägen – Stavsvägen utreds och Trafikverket arbetar med en funktionsanalys för vägarna.

- Utbyggnaden av dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa samt ny station i Tungelsta ska vara trafikklara i dec 2016.
- Kommunstyrelseförvaltningen deltar i Länsstyrelsens påbörjade arbete med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Tungelstas del lämnas där önskemål om cykelväg på Söderbyvägen och Södertäljevägen, åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet på Tungelstavägen, ny vägsträckning av Stavsvägen och dubbelspår på Nynäsbanan till Nynäshamn.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att en styrka i programmet är att det pekar ut områden för förtätning eller exploatering och att dessa är indelade i två etapper. Riktlinjer i programmet är användbara i planarbetet och merparten av de exploateringsområden som föreslås inom etapp 1 är ännu inte genomförda eller planlagda. Kommunstyrelseförvaltningen anser att programmet kan fortsätta att ge stöd åt planering.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-10: Tungelsta utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete
- Tungelsta utvecklingsprogram, 2012-12-10

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att få lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga) vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Samtliga nämnder och planeringschef (KSF,
Strategisk planering)

Dnr KS 2016/520

§ 324 Avrapportering Vendelsö utvecklingsprogram

Sammanfattning

Utvecklingsprogrammet som antogs 2010 beskriver en övergripande ambition och riktning för utvecklingen i Vendelsö och ska utgöra ett stöd för framtida planering. Årligen avrapporteras till kommunstyrelsen pågående utvecklingsarbete som är kopplat till utvecklingsprogrammet.

Under 2016 har ett detaljplaneprogram och två detaljplaner varit föremål för samråd, en detaljplan har varit utställd för granskning och antagits samt beslut har fattats om två nya detaljplaneuppdrag.

Vid avrapporteringen i december 2015 så framgick att utvecklingsprogrammet inte längre utgör ett bra stöd i planarbetet. Förvaltningen har därför gjort en fördjupad utvärdering.

Förvaltningens synpunkter

Den fördjupande utvärderingen av Vendelsö utvecklingsprogram visar att visionsdelen i huvudsak fortfarande håller som vägledning på övergripande nivå. Programmet ger dock inte det stöd som efterfrågas i planeringen. Detta beror framförallt på att flera av de i utvecklingsprogrammet utpekade utredningsområdena för bostäder senare har visat sig vara direkt olämpliga för nya bostäder. Det brister även i behandlingen av andra sakfrågor där bland annat VA och dagvattenproblemen inte är tillräckligt belysta och att lösningar för detta inte är ordentligt utredda. Trafik- och grönstrukturfrågorna är inte heller tillfyllest behandlade.

Sammanfattningsvis kan konstateras att upplägg och fokus i processen vid framtagandet har resulterat i att utvecklingsprogrammets innehåll är bristfälligt, vilket undergräver dess funktion och användbarhet. Utvecklingsprogrammet är i behov av omarbetning.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-11-10, "Vendelsö utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete"

- Vendelsö utvecklingsprogram

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Åtterrapporering av Vendelsö utvecklingsprogram godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att till andra kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av utvecklingsprogrammet för Vendelsö.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande från Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag (bilaga).

Göran Svensson (S) och Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Åtterrapporering av Vendelsö utvecklingsprogram godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att till andra kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av utvecklingsprogrammet för Vendelsö.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom: Stadsbyggnadsnämnden, Peter Jemtbring, Berit Pettersson, Erik Andersson

Dnr KS 2016/516

§ 325 Återrapportering Västerhaninge utvecklingsprogram

Sammanfattning

Västerhaninge utvecklingsprogram antogs av kommunfullmäktige 2012-12-10, § 226, och ska vara en del av kommunens styrning och påverka de kommunala verksamheterna i stadsdelen under en 10-årsperiod. Kommunfullmäktige har beslutat att rapportering av pågående utvecklingsarbete ska ske årligen till kommunstyrelsen. Utvecklingsprogrammet är avgränsat till att behandla centrumkärnan och målbilden är ”Den hållbara småstaden Västerhaninge”.

Sammanfattande nya händelser 2016:

- Stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att arbeta fram ett planprogram för Västerhaninge centrum och kommunstyrelsen har godkänt en markreservation i Västerhaninge centrum. Uppdraget innebär att planarbetet för Klockargården vilar.
- Detaljplanerna för Åby entré (del av Åby 1:27) och Parkskolan (Åby 1:206) var på samråd under sommaren 2016.
- Detaljplanen för Ribbyskolan, Ribby 1:446, har varit på granskning under våren 2016.
- Detaljplanen för Ribbybergsskolan (Ribby 2:73 och Nödesta 8:235) vann laga kraft 23 maj 2016.
- Detaljplanen för förskola inom Åby 1:27 antogs 2016-06-13 men överklagades 2016-10-17.
- Stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att arbeta fram en detaljplan som medger bostäder inom Ribby 1:480. Planen var på samråd under våren 2016, antogs 2016-09-21 och vann laga kraft 2016-10-31.
- Detaljplanearbetet har påbörjats för Ribby 1:217 och 1:205 och för Ribby 2:295 och 2:296 med syfte att möjliggöra

förtätning med fler bostäder respektive ge utökad byggrätt för föreningslokal, tvättstuga och förråd.

- Åtgärder från ÅVS Tungelstavägen – Stavsvägen utreds och Trafikverket arbetar med en funktionsanalys för vägarna.
- Kommunstyrelseförvaltningen deltar i Länsstyrelsens påbörjade arbete med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Västerhaninges del lämnas där önskemål om cykelväg till Årsta havsbad, åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet på Tungelstavägen och dubbelspår på Nynäsbanan till Nynäshamn.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att visionerna i Västerhaninge utvecklingsprogram är tydliga och utgör ett övergripande stöd för fortsatt planarbete. Programmet har visat sig ha brister i sakfrågor som exempelvis trafik, parkering och offentliga miljöer som därför behöver utredas separat i efterföljande planarbeten.

Utvecklingsprogrammet fokuserar på de centrala delarna av Västerhaninge och brister därför som underlag för planarbete i områden utanför de centrala delarna i kommundelen. Den nya översiktsplanen uppväger delvis dessa brister så kommunstyrelseförvaltningen anser att utvecklingsprogrammet fortsatt fungerar för efterföljande planläggning.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande: Västerhaninge utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete, 2016-11-10
- Västerhaninge utvecklingsprogram – Antagandehandling 2012-12-10

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) yrkar bifall till eget förslag (bilaga).

Göran Svensson (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och konstaterar att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Samtliga nämnder och planeringschef (Strategisk planering, KSF)

Dnr KS 2016/519

§ 326 Avrapportering ortsanalys Dalarö

Sammanfattning

Ortsanalysen som antogs 2009 beskriver en övergripande ambition och riktning för utvecklingen i Dalarö och ska utgöra ett stöd för framtida planering. Under 2016 har en detaljplan varit föremål för samråd och en detaljplan varit utställd för granskning, fyra detaljplaner har vunnit laga kraft samt planarbete pågår i två planuppdrag.

Vid avrapporteringen i december 2015 så framgick att med anledning av de många pågående uppdragen borde ortsanalysens aktualitet studeras under 2016.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att ortsanalysen är ett ambitiöst och välförankrat dokument men som inte är helt tillfyllest i för efterföljande planläggning. Vid eller inför planläggning behöver ofta avvägningar mellan olika intressen göras men i programmet saknas stöd för sådana avvägningar och det är därför svårt att använda det för prioritering och styrning i ett planarbete. Ortsanalysen fokuserar vidare på behov och sociala frågor men brister i frågor kring markanvändning. Hur bebyggelseutvecklingen ska se ut upplevs otydligt, varför en markanvändningskarta som tydliggör inriktningen behövs. Ortsanalysen handlar främst om den äldre delen av Dalarö medan den största förändringen sker i omvandlingsområdena. Några av frågorna som skulle behöva avhandlas är till exempel behovet av ny infrastruktur, behovet av förskolor och annan service, tillgängligheten till vattnet och badplats när stora delar av strandlinjen är privat. Riskfrågor kopplade till att Dalarövägen och Odinsvägen är sekundärled för farligt gods behöver belysas eftersom det påverkar all planering längs med dessa vägar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att ortsanalysens upplägg och fokus har resulterat i ett dokument som är både ambitiöst och väl förankrat men innehållsmässigt inte ger det stöd för planläggning

som vore ändamålsenligt beaktat de flertal planeringsuppdrag som getts i Dalarö. Ortsanalysen är i behov av omarbetning.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-11-10, "Dalarö Ortsanalys rapport av pågående utvecklingsarbete 2016"
- Ortsanalys Dalarö antagandehandling juni 2009

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Återrapportering av Ortsanalys Dalarö godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ta till tredje kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av Ortsanalysen för Dalarö.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. Återrapportering av Ortsanalys Dalarö godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ta till tredje kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av Ortsanalysen för Dalarö.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom: Stadsbyggnadsnämnden, Peter Jemtbring, Berit Pettersson, Erik Andersson

Dnr KS 2015/515

§ 327 Mångfald berikar och utvecklar - plan för mångfald 2017-2018

Sammanfattning

Kommunen som arbetsgivare har ansvaret för att inom ramen för sin verksamhet bedriva ett förebyggande och främjande arbete för att inom varje verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett diskriminerings-grund.

Kommunstyrelseförvaltningen har utarbetat ett förslag till ny mång-faldsplan för kommunen som sträcker sig över perioden 2017-2018. Planen utgör grunden och ska vara vägledande för mångfaldsarbetet såväl kommunövergripande som i verksamheterna. I detta förslag har hänsyn tagits till de remissvar som inkom avseende det tidigare remitterade förslaget till plan för mångfald ”Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2017 - 2018”.

Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2017-2018 innehåller fem mål:

- Ingen diskriminering eller kränkande särbehandling förekommer
- Inga osakliga löneskillnader mellan kön förekommer
- Alla rekryteringar ska vara kompetensbaserade
- Alla medarbetare har en individuell kompetensutvecklingsplan
- Förvärvsarbete och föräldraskap ska gå att kombinera

Fyra mål följs upp i kommunens årsredovisning och det femte målet följs upp i den årliga och kommunövergripande lönekartläggningen. Målen följs upp utifrån de indikatorer som anges i mångfaldsplanen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har remitterat ett förslag till plan. Remissvar har inkommit från kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, grund- och

förskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt äldrenämnden. Remissvar har även inkommit från Kommunala Handikapprådet.

Kultur- och fritidsnämnden önskar förtydligande av indikatorerna samt hur de ska mätas.

Socialnämnden är positiv till planen men önskar ett förtydligande av mål och indikatorer. De anser att det ska finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd bland samtliga anställda.

Stadsbyggnadsnämnden anser att planen är väl formulerad och tydlig. De önskar målen ska vara realistiska och lättbegripliga.

Grund- och förskolenämnden önskar att planen ska utgöra ett tydligare stöd i arbetet kring mångfaldsfrågor samt tydligare definitioner. De anser att det ska finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd bland samtliga anställda.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att det ska finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd bland samtliga anställda.

Äldrenämnden önskar att planen ska utgöra ett större stöd för verksamheternas arbete genom att beskriva hur arbetet bör planeras och följas upp.

Handikapprådet anser att Haninge kommun som arbetsgivare måste bli bättre på att anställa medarbetare med funktionsnedsättningar, för att leva upp till målet om en öppen inställning till alla människor.

Inga remissvar har inkommit från personalorganisationerna.

Kommunstyrelseförvaltningen har inarbetat synpunkterna i remissvaren i förslaget till mångfaldsplan.

Underlag för beslut

- Mångfaldsplan.
- Grund- och förskolenämndens beslut 2016-01-27 § 9
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut 2016-02-02 § 9
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2016-02-24 § 40

- Socialnämndens beslut 2016-01-26 § 10 inkl. tjänsteskrivelse
- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2016-02-10 § 17
- Äldrenämndens beslut 2016-02-24 § 14
- Kommunala Handikapprådets remissvar 2016-02-26

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. ”Mångfald berikar och utvecklar” – plan för mångfald 2017 - 2018” antas.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. ”Mångfald berikar och utvecklar” – plan för mångfald 2017 - 2018” antas.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Samtliga nämnder, personalavdelningen

För kännedom: De fackliga organisationerna

Dnr KS 2016/526

§ 328 Kartläggning av konkurrerande näringsverksamhet

Sammanfattning

En motion om rättvriden konkurrens från Tobias Hammarberg behandlades av kommunfullmäktige 2016-03-21, § 62. I samband med motionens behandling i kommunstyrelsen beslutades att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att göra en kartläggning av om och i så fall i vilken utsträckning kommunen bedriver sådan verksamhet som avses i motionen.

Det som avsågs i motionen var kommunal försäljningsverksamhet som kan upplevas ha en fördelaktig konkurrenssituation gentemot privata näringslivet.

Kommunstyrelseförvaltningen har undersökt kommunens verksamheter som har försäljningsintäkter, genom att granska bokföringen på kontonivå. Den totala försäljningsintäkten var 2014 cirka 24,3 miljoner kronor (mnkr) och 2015 ca 19,04 mnkr. Alla förvaltningar har någon form av extern försäljning i sina verksamheter. För omfattning och ändamål med den externa försäljningen redogörs per förvaltning i kommunstyrelseförvaltningens bilagda tjänsteutlåtande.

Förvaltningens synpunkter

I kommunstyrelseförvaltningens svar på motionen ansåg förvaltningen att förslagen i motionen bör behandlas stegvis. Som ett första steg är det lämpligt att göra en kartläggning av om och i så fall i vilken utsträckning kommunen bedriver sådan verksamhet som avses i motionen. Resultatet av kartläggningen kunde sedan i ett andra steg ligga till grund för dels en bedömning av om och i så fall hur ofta kartläggningen bör upprepas och dels för en bedömning av vilka regler som bör gälla för årsredovisningen.

Genomgången visar att kommunens försäljningsintäkter 2015 uppgår till 19 mnkr av kommunens totala omsättning 4,8 miljarder kr, vilket motsvarar 0,4 procent. Kommunstyrelseförvaltningens

uppfattning är att kommunens verksamheter inte konkurrerar med det privata näringslivet.

Utifrån detta anser kommunstyrelseförvaltningen att det inte behövs en upprepad kartläggning och att det inte behövs någon särskilt redovisning i årsredovisningen. Om det skulle behöva följas upp i framtiden bör det göras som en intern kontroll och då ingå i respektive nämnds interna kontrollplan.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-11-14 – Konkurrerande näringsverksamhet

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Kartläggningen godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Tobias Hammarberg (L) yrkar med instämmande av Martina Mossberg (M) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag (bilaga) innebärande att ärendet återremitteras.

Martina Mossberg (M) yrkar i andra hand att kommunalrådsberedningens förslag avslås.

Ordföranden ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer därefter kommunalrådsberedningens förslag mot Martina Mossbergs (M) avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kartläggningen godkänns.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Samtliga nämnder, kommunstyrelseförvaltningen

Dnr KS 2016/540

§ 329 Inhyrning av bostäder på Häggvägen i Handen

Sammanfattning

Sveriges kommuner har under lång tid tagit emot nyanlända som efter att de fått uppehållstillstånd bosätter sig och etablerar sig i Sverige, eller befinner sig i en kommun som asylsökande vuxen eller barn. Under 2015 har det skett en mycket stor ökning av antalet personer som kommer till Sverige och därmed även till Haninge kommun.

En av följderna av detta är att riksdagen har beslutat om en ny lag, lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Lagen innebär att sedan 2016-03-01 är kommunerna skyldiga att ge bostad till de flyktingar som får uppehållstillstånd och blir anvisade av migrationsverket till respektive kommun.

Lagen slår fast att vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner skall hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn, samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen.

Bostadssituationen beaktas inte vid fördelningen. Fler nyanlända kommer framöver att anvisas till kommuner där det finns goda etableringsförutsättningar. Samtidigt är bostadsbristen i storstadslänen ett stort hinder för både mottagande och en god etablering.

Detta betyder för Haninge kommun att kommunen är skyldig att tillhandahålla bostäder åt 253 personer som väntas anvisas under 2016. Skyldigheten kommer att omfatta 359 personer under 2017.

Som en del i kommunens arbete med att få fram bostäder till att kunna ta emot nyanlända enligt den nya lagen har stadsbyggnadsförvaltningen tagit fram förslag på 10 tomter där det skulle vara möjligt att uppföra bostäder med tidsbegränsade bygglov. Detta beskrivs i en plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd som kommer att behandlas i kommunfullmäktige 5 december 2016.

Häggvägen i södra Handen är en av de tomter som stadsbyggnadsförvaltningen har tagit fram som är tänkbara att bygga bostäder på med tidsbegränsat bygglov. Kommunstyrelseförvaltningen har i förhandling med Home by Home förvaltning AB kommit fram till en överenskommelse. Det bygger på ett upplägg som innebär att Home by Home förvaltning AB erbjuds arrendera ett markområde vid Häggvägen i Handen till och med 2025-12-31 mot att de åtar sig att på området uppföra 50 enrumslägenheter och 10 tvårumslägenheter, uppförda i längor med två våningar, och upplåta dessa till kommunen i enlighet med bilagt hyresavtal. Antalet lägenheter i hyresavtalet är ett uppskattat antal då detta slutligen avgörs i samband med bygglovet.

Kommunens ekonomiska åtagande för hyreskontrakten är 4 788 tkr per år. Hyreskontraktets längd är fr.o.m. 2017-06-30 t.o.m. 2025-12-31. Den totala hyreskostnaden under hyrestiden beräknas till 40 698 tkr exklusive indexhöjningar de kommande åren.

Hyresnivåer på lägenheterna är beräknade till 5 700 kr per månad för de 50 enrumslägenheterna och 11 400 kr per månad för de 10 tvårumslägenheterna. Enligt tidigare beräkningar så kommer inte den nyanlände att kunna klara av att betala denna hyra med etablerings- och bostadsersättningen samt eventuella tillägg och bidrag från försäkringskassan. Skillnaden är 700 kr för ettorna samt 2 900 kr för tvåorna och skulle samtliga hyresgäster bli beroende av försörjningsstöd för mellanskillnaden kommer kommunens kostnader att blir 768 000 kr per år.

Beslutet om att arrendera ut marken är ett delegationsbeslut som hanteras inom ramen för detta och är villkorat av att hyresavtalet godkänns.

Förvaltningens synpunkter

På kommunfullmäktige den 5 december 2016 kommer ärendet ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd” att hanteras. Under förutsättning att kommunfullmäktige godkänner kommunstyrelsens förslag föreslår kommunstyrelseförvaltningen att kommunstyrelsen beslutar att godkänna bilagda hyresavtal, vilket innebär att kommunen hyr in ca 60 bostadslägenheter från Home by home förvaltning AB.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-11-30 – Inhyrning av bostäder på Häggvägen i Handen inkl bilagor
- Hyreskontrakt med bilagor
- Karta

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Bilagda hyresavtal godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar bifall till eget förslag (bilaga) innebärande att hyresavtalet inte ska godkännas.

Kennerth Valtersson (SD) yrkar att ärendet ska avgöras först efter att ärendet ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd, minoritetsåterremitterat ärende” avgjorts i kommunfullmäktige 2016-12-19.

Martina Mossberg (M) yrkar att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Meeri Wasberg (S) begär ajournering. Sammanträdet ajourneras kl. 16.35.

Sammanträdet återupptas kl. 16.50.

Ordföranden konstaterar att kommunfullmäktige den 5 december 2016 minoritetsåterremitterat ärendet ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd”. Kommunfullmäktige kommer behandla ärendet på nytt den 19 december 2016.

Meeri Wasberg (S) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) att kommunstyrelsen beslutar att

1. Bilagda hyresavtal godkänns.
2. Bostäderna får även hyras ut till andra, i första hand till ungdomar som redan är folkbokförda i kommunen och saknar egen bostad.

3. Föreslagna hyresavtal förutsätter att kommunfullmäktige antar ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd”.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; bifallsyrkandet i tre punkter från Socialdemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna samt avslagsyrkandet från Moderaterna och Sverigedemokraterna. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med bifallsyrkandet från Socialdemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Kommunstyrelsens beslut

1. Bilagda hyresavtal godkänns.
2. Bostäderna får även hyras ut till andra, i första hand till ungdomar som redan är folkbokförda i kommunen och saknar egen bostad.
3. Föreslagna hyresavtal förutsätter att kommunfullmäktige antar ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd”.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M) och Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Socialnämnden

Dnr KS 2016/208

§ 330 Klimatmiljonen 2017

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 2016-06-20, § 243, att tilldela kommunstyrelsen 1 000 tkr ("Klimatmiljonen") att fördela till kommunens förvaltningar och bolag för åtgärder som bidrar till att uppfylla Haninge kommuns klimat- och energistrategi. Medel ur klimatmiljonen kan beviljas för åtgärder som främjar hållbar livsstil, hållbara transporter och resande, energieffektivisering, utbildningsinsatser, framtagande av kunskapsunderlag och kommunikation samt investeringar.

Åtta äskanden om totalt 1 826 tkr har inkommit. Kommunstyrelseförvaltningen har, baserat på äskandena och riktlinjer för prioritering, tagit fram ett förslag till fördelning av klimatmiljonen.

Ärendet har i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2016-06-20, § 243, beretts av hållbarhetsberedningen. Beredningen har ställt sig positiv till förvaltningens förslag till fördelning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har tagit fram villkor för beviljande av medel ur klimatmiljonen för att åtgärder som bäst stämmer överens med andemeningen i klimat- och energistrategin ska genomföras. Baserat på dessa villkor har förvaltningen lämnat förslag till fördelning av klimatmiljonen.

Underlag för beslut

- Inbjudan till äskande ur klimatmiljonen 2017
- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-10-31, "Förslag till fördelning av klimatmiljonen 2017"
- Sammanställning av äskanden ur klimatmiljonen 2017
- Minnesanteckningar hållbarhetsberedningen 2016-11-15
- Ansökan: Energibesparande värmestyrning Haninge Bostäder
- Ansökan: Saturator (Sopsaltning) SBF

- Ansökan: Hållbara skolresor samt Gå och cykla till skolan-tävling SBF
- Ansökan: Elverktyg i parkdriften SBF
- Ansökan: Energibesparing samt få elever intresserade av miljövänlig teknik Tornberget
- Ansökan: Klimatsmarta kök UBF
- Ansökan: Bygga drömvär(l)den UBF
- Ansökan: Parcykel ÄF

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Haninge Bostäder AB tilldelas 150 tkr för installation av temperaturgivare inomhus.
2. Stadsbyggnadsförvaltningen, vägenheten, tilldelas 100 tkr för inköp av en anläggning som tillverkar saltlake för sopsaltning av cykelbanor vintertid.
3. Stadsbyggnadsförvaltningen, park och natur, tilldelas 192 tkr för inköp och utvärdering av elverktyg för professionell parkdrift.
4. Stadsbyggnadsförvaltningen, trafikenheten, tilldelas 180 tkr för att riktade insatser för hållbara skolresor.
5. Tornberget fastighetsförvaltnings AB tilldelas 200 tkr för installation av taksolceller med växelriktarpaket och informativ visuell publik skärm samt introduktion till skolpersonal.
6. Utbildningsförvaltningen, Brandbergens förskolor, tilldelas 78 tkr för att utbilda kökspersonal i klimatsmart matlagning och för att minska matsvinnet på förskolorna.
7. Äldreförvaltningen, vård och omsorgsboende, tilldelas 100 tkr för inköp av parcykel till vård och omsorgsboenden.

Kommunstyrelsens beslut

1. Haninge Bostäder AB tilldelas 150 tkr för installation av temperaturgivare inomhus.

2. Stadsbyggnadsförvaltningen, vägenheten, tilldelas 100 tkr för inköp av en anläggning som tillverkar saltlake för sopsaltning av cykelbanor vintertid.
3. Stadsbyggnadsförvaltningen, park och natur, tilldelas 192 tkr för inköp och utvärdering av elverktyg för professionell parkdrift.
4. Stadsbyggnadsförvaltningen, trafikenheten, tilldelas 180 tkr för att riktade insatser för hållbara skolresor.
5. Tornberget fastighetsförvaltnings AB tilldelas 200 tkr för installation av taksolceller med växelriktarpaket och informativ visuell publik skärm samt introduktion till skolpersonal.
6. Utbildningsförvaltningen, Brandbergens förskolor, tilldelas 78 tkr för att utbilda kökspersonal i klimatsmart matlagning och för att minska matsvinnet på förskolorna.
7. Äldreförvaltningen, vård och omsorgsboende, tilldelas 100 tkr för inköp av parcykel till vård och omsorgsboenden.

Expedieras: Akt

För verkställighet: SBF, UBF, ÄF, Tornberget
fastighetsförvaltnings AB, Haninge Bostäder AB

För kännedom: Frida Nordström, Berit Pettersson

Dnr KS 2016/538

§ 331 Evakuering av förskolan Park Öst, fd Parkskolan

Sammanfattning

Parkskolan uppfördes 1961-1963 och inrymmer idag 6 förskoleavdelningar, tillagningskök samt matsal och en mindre idrottshall. Byggnaderna har under åren genomgått en del ombyggnationer och många åtgärder har gjorts för att minimera risker för försämrade inomhusmiljö. Bland annat har ventilerade golv installerats. Sedan 2013 har återkommande miljöutredningar genomförts och utifrån resultat från dessa har åtgärder vidtagits.

Tornberget genomförde den senaste mätningen av inomhusmiljön under våren 2016 efter att flera anställda uppgett att de inte mår bra i lokalerna. Mätningarna visade på en del förhöjda värden som indikerade ev. fuktskada. Åtgärder för att säkra inomhusmiljön har vidtagits bland annat genom att sätta byggnaden i övertryck. Efter åtgärder har nya mätningar genomförts och resultatet av åtgärderna är goda. Denna åtgärd är dock inte hållbar för byggnaden under en längre period och således bör verksamheten evakueras.

Tornberget har sedan tidigare uppgett att byggnadens livslängd är slut och att nya lokaler för verksamheten bör byggas.

Under 2018 kommer verksamhetens nya lokaler att uppföras i samband med att det nya området Åby Entré byggs. Planerad inflyttning i de nya lokalerna är augusti 2018.

Förvaltningens synpunkter

Utifrån kommunstyrelseförvaltningens bedömning enligt försiktighetsprincipen i miljöbalken (2 kap 3 §) skall verksamheten evakueras så snart som möjligt med så liten påverkansgrad för verksamheten som möjligt.

Tornberget äger paviljonger, förskolan Alpens gamla lokaler i Vega, där det tidsbegränsade bygglov gick ut den 1 november 2016 och de måste flyttas. Tornberget har av kommunstyrelseförvaltningen fått i uppdrag att skyndsamt upphandla flytt av paviljongerna till en planerad uppställning i

anslutning till Ribbyskolan. Byggnaden innehåller efter mindre anpassningar 6 förskoleavdelningar, tillagningskök, matsal samt personalutrymmen. Kostnad för flytt, verksamhetsanpassningar samt iordningställande av förskolegård beräknas till 15,5 mnkr, varav 9,2 mnkr avser flytt av byggnad, 2 mnkr avser iordningställande av förskolegård, 2,5 mnkr för VA, el, byggherrekostnader, hiss, larm, återställning av mark samt 1,8 mnkr för verksamhetsanpassningar och oförutsedda kostnader. Del av förskolegården kommer att användas av den nya förskolan som projekteras på Ribbyskolans fastighet i enlighet med Mål- och budget 2016-2017 och medel för den delen av gården finansieras genom det projektet.

Efter att förskoleevakueringen är slutförd, och förskolan är placerad i nya lokaler vid Åby entré, kommer paviljongbyggnaden att utgöra en del av Ribbyskolans nya F-6 verksamhet innan den nya byggnaden för den verksamheten står färdig. Detta för att kunna hantera ökningen av antalet elever i Västerhaninge.

När F-6 verksamheten flyttat in i sina nya lokaler skall Ribbyskolans hus A totalupprustas och byggas ut enligt fastighetsägarens planerade underhåll och då kan evakueringslokalen fungera för del av evakuering även i denna reinvestering.

Utöver detta har verksamheten behov av inköp av nya textilier och sov madrasser då eventuella sporer kan finnas i de gamla. För detta finns en post i Mål- och Budget 2016-2017 i samband med nyanskaffning av inventarier för de nya förskolelokalerna vid Åby entré.

Kommunstyrelseförvaltningens planering för att evakuera Parkskolan har gjorts i samarbete med utbildningsförvaltningen. Grund- och förskolenämnden kommer vid sitt sammanträde den 7 december 2016 informeras om ärendet.

Underlag för beslut

- Mätningar av inomhusmiljön juni 2016

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

-
1. Flytten av paviljongen från Vega till Ribbyskolan, verksamhetsanpassningar, iordningställande av förskolegård, totalt 15,5 mnkr, finansieras genom att kommunstyrelsens investeringsreserv ianspråktas.

Kommunstyrelsens beslut

1. Flytten av paviljongen från Vega till Ribbyskolan, verksamhetsanpassningar, iordningställande av förskolegård, totalt 15,5 mnkr, finansieras genom att kommunstyrelsens investeringsreserv ianspråktas.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, Ekonomiavdelningen

För kännedom: Grund- och förskolenämnden

Dnr KS 2016/484

§ 332 Laglighetsprövning § 259 Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448, Mål nr 21852-16

Sammanfattning

Kommunstyrelsens i Haninge beslut 2016-09-26 § 259 att godkänna försäljningen av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 i Västerhaninge till Allfadern AB har överklagats av ett antal kommunmedlemmar. Några av klagandena har även yrkat om inhibition. Kommunen har förelagts att yttra sig över överklagandeskrivelserna senast 2016-12-15.

Såsom kommunstyrelseförvaltningen förstår överklagandena görs bl.a. gällande att verksamheten på Ribby förskola, som ligger på grannfastigheten, kommer att drabbas på ett negativt sätt, att försäljningspriset varit lägre än marknadspris, att ärendet borde ha behandlats i grund- och förskolenämnden, att avtalet inte skulle ha undertecknats av parterna förrän efter kommunstyrelsens beslut samt att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och därför borde ha fattats av kommunfullmäktige. En del av klagandena yrkar att det överklagade beslutet ska upphävas samt att gällande detaljplan ska upphävas eller ändras.

Förvaltningsrätten har i beslut 2016-10-26 avslagit yrkandena om inhibition.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat bifogat förslag till yttrande.

Förvaltningen bestrider klagandenas påståenden om att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Beslutet följer gällande detaljplan och kommunstyrelsens reglemente, och det har inte framförts någon omständighet till stöd för att beslutet skulle vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Kommunstyrelsen har således haft befogenhet att besluta i ärendet.

Vad gäller frågan om ärendet skulle ha behandlats i grund- och förskolenämnden, så hänvisas återigen till kommunstyrelsens

reglemente, där det framgår att detta ärende ligger inom kommunstyrelsens ansvarsområde.

När det gäller försäljningspriset vill förvaltningen upplysa om följande. Klagandena har framhållit att det på ”andra håll” i kommunen sålts mark för 7 500 kronor per kvm BTA. Det är i och för sig riktigt att sådana prislägen gäller för t.ex. Vega och Handen. Dessa områden har haft en exceptionell prisutveckling och priserna där ligger på en betydligt högre nivå än i Västerhaninge. I Västerhaninge överlät kommunen mark på Ribby ängar för cirka två år sedan. Priset var då 1 200 kronor per kvm BTA. Kommunen har vid den aktuella marköverlåtelsen tillämpat samma prisökningstakt som i Vega och Handen, nämligen 250%, när priset har bestämts. Riktpriset 3 000 kronor per kvm tillämpas också vid två andra pågående markanvisningar i centrala Västerhaninge. Det saknas således grund för påståendet att priset skulle ligga under marknadspris.

I sammanhanget har också gjorts gällande från några av klagandena att det är oaktsam hantering av kommunens resurser att upp till 2 miljoner kronor av köpeskillingen ska användas för att iordningställa en ny, detaljplaneenlig utevistelseyta för barnen i Ribby förskola på den kvarvarande delen av fastigheten Ribby 2:399. Vari oaktsamheten består har inte utvecklats närmare. Kommunen bestrider detta påstående.

Påståendet att marköverlåtelsavtalet strider mot regler om försäljning av kommunens mark p.g.a. att det har undertecknats av parterna innan det tagits upp för godkännande i kommunstyrelsen bestrids. Förfarandet utgår från kommunstyrelsens reglemente, som anger att det är kommunstyrelsen som ska handlägga överlåtelser av fastigheter under förutsättning att köpeskillingen inte överstiger 5 miljoner kronor. Det framgår av avtalet att dess giltighet är beroende av kommunstyrelsens godkännande.

Kommunstyrelseförvaltningen anser sammanfattningsvis att det överklagade beslutet är lagenligt och ska stå fast. Förvaltningen vill samtidigt understryka att marköverlåtelsen är i överensstämmelse med gällande detaljplan. Frågor om eventuellt upphävande eller ändring av lagakraftvunnen detaljplan prövas i annan ordning.

Underlag för beslut

- Föreläggande från förvaltningsrätten i Stockholm 2016-11-18 jämte bilagda överklagandeskrivelser
- Kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259 om försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448
- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Allfadern AB 2016-09-12
- Socialnämndens beslut 2016-08-30, § 120
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-29 – Yttrande till förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16 om laglighetsprövning av kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259 om försäljning av fastigheter
- Kommunstyrelsens reglemente
- Detaljplan inklusive planbeskrivning för Västerhaninge – Folkhögskolan D-172 <http://haninge.se/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljplaner/detaljplaner/vasterhaninge-arstahavsbad/vasterhaninge-folkhogskola/>

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens föreliggande skrivelse ska utgöra kommunstyrelsens svar på föreläggande 2016-11-18 från förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16.
2. Kommunstyrelsen yrkar att förvaltningsrätten avslår överklagandena.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag (bilaga).

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och det egna förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Martina Mossberg (M) begär votering.

Voteringsproposition

Den som vill bifalla kommunalrådsberedningens förslag röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ har kommunstyrelsen bifallit förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Upprop

Petri Salonen (C) JA

Göran Svensson (S) JA

Maria Fägersten (S) JA

Mikko Svensson (S) JA

Annett Haaf (S) JA

Ulla-Britt Öhman (C) JA

Mehmet Coksürer (MP) JA

Martina Mossberg (M) NEJ

Alexandra Anstrell (M) NEJ

Michael Fridebäck (M) NEJ

Tobias Hammarberg (L) NEJ

Pia Lublin (L) NEJ

Marie Litholm (KD) NEJ

Kennerth Valtersson (SD) NEJ

Meeri Wasberg (S) JA

Åtta JA, sju NEJ

Med åtta JA och sju NEJ finner ordföranden att kommunstyrelsen har beslutat i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens föreliggande skrivelse ska utgöra kommunstyrelsens svar på föreläggande 2016-11-18 från förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16.
2. Kommunstyrelsen yrkar att förvaltningsrätten avslår överklagandena.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Förvaltningsrätten i Stockholm

För kännedom:

Dnr KS 2016/489

§ 333 Planbesked Kalvsvik 16:4

Sammanfattning

Haninge Golfhall AB har ansökt om planbesked i syfte att nyttja ett av våningsplanen inom befintlig byggnad till bostäder.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser med hänsyn till buller, risk och vibrationsstörningar från järnvägen och Nynäsvägen att det är olämpligt med bostäder på platsen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och konstaterar att det även planeras för fler verksamheter på den kommunala marken omedelbart norr om denna fastighet. Förvaltningen avstyrker positivt planbesked.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsförvaltningens underlag daterat 2016-10-14.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Sökanden ges i besked att kommunen inte kommer att arbeta fram en detaljplan som medger bostäder inom Kalvsvik 16:4.

Kommunstyrelsens beslut

1. Sökanden ges i besked att kommunen inte kommer att arbeta fram en detaljplan som medger bostäder inom Kalvsvik 16:4.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Dnr KS 2016/490

§ 334 Planbesked Söderbymalm 3:241

Sammanfattning

Stockholms läns landsting har ansökt om planbesked i syfte att möjliggöra en större bostadsexploatering inom fastigheten Söderbymalm 3:241 där det i dagsläget finns ett psykiatriskt behandlingshem i en byggnad som uppförts på 1990-talet.

Stadsbyggnadsförvaltningen är positiv till bostäder på platsen, men med hänsyn till att fastigheten är en solitär i stadskärnans ytterkant bör planläggningen ske samtidigt med att området norr om fastighe-ten planläggs. En plan bedöms kunna vara färdig 2025.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och tillstyrker positivt planbesked med färdig plan 2025.

Underlag för beslut

– Stadsbyggnadsförvaltningens underlag daterat 2016-10-21.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Sökanden ges i besked att kommunen har för avsikt att arbeta fram en detaljplan för Söderbymalm 3:241 som bedöms vara klar 2025.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. Sökanden ges i besked att kommunen har för avsikt att arbeta fram en detaljplan för Söderbymalm 3:241 som bedöms vara klar 2025.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Dnr KS 2016/525

§ 335 Redovisning av tidbegränsade bygglov

Sammanfattning

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2014-05-26, § 124, beslutades om rutiner för uppföljning av tidsbegränsade bygglov för kommunala verksamhetsfastigheter. Rutinerna innebär bl.a. att en redovisning av de tidsbegränsade byggloven skall ske till kommunstyrelsen en gång per år.

Den senaste uppföljningen var i december 2015 och i förteckning som lämnades till kommunstyrelsen fanns 12 tidsbegränsade bygglov. Tornberget och kommunstyrelseförvaltningen har nu gått igenom förteckningen och uppdaterat till nu gällande läge. En byggnad med tidbegränsat bygglov har tagits bort och för två fastigheter har permanent bygglov sökts och beviljats. Vidare har det tillkommit en fastighet med tidsbegränsat bygglov. Dessa finns med i redovisningen för att påvisa förändringen. Det innebär att det i nuläget finns 10 fastigheter med tidsbegränsade bygglov.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-11-15 – Redovisning av tidsbegränsade bygglov för kommunala verksamhetsfastigheter

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Redovisningen godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

1. Redovisningen godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Ekonomiavdelningen, Tornberget

Dnr KS 2016/443

§ 336 Remiss: Betänkande av SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism

Sammanfattning

Regeringen har givit Haninge kommun möjlighet att yttra sig över Kraftsamling mot antiziganism, SOU 2016:44. Regeringen vill ha synpunkter på förslagen i betänkandet med undantag för innehållet i kapitel 5 Ett nationellt center för romska frågor och de delar i kapitel 6 som rör frågan om ett nationellt center för romska frågor.

Kommissionens förslag i de övriga avsnitten handlar om att reagera på kränkningar av romers rättigheter och möjliggöra upprättelse, att förhindra kränkningar av romers mänskliga rättigheter och ett effektivare arbete mot antiziganism.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har inga synpunkter på utredningens förslag i kap 1-4 som framförallt rör nationella frågor och samordning av myndigheternas insatser. Förslagen är steg i rätt riktning i arbetet mot antiziganism och stärkande av de mänskliga rättigheterna för romer. Förslaget om samordning av myndigheters insatser är väsentligt för att arbetet med romsk inkludering ska kunna bedrivas effektivt i den kommunala verksamheten och inte splittras av olika ambitioner från myndigheterna.

Haninge kommun har sedan 2014 bedrivit arbete med romsk inkludering. Inledningsvis har en utredning gjorts om romers situation i kommunen och därefter pågår arbete med samhällsvägledning. Inför omarbetningen av frågan om ett nationellt centrum som beskrivs i kapitel 5 och utifrån kommunens erfarenheter så här långt vill förvaltningen gör några medskick.

En nationell funktion bör ge stöd och råd till den lokala nivån där förankringen i den romska gruppen kan ske på ett förtroendefullt sätt. Den nationella funktionen kan också ha en informativ funktion om romers rättigheter samt underlätta för samverkan lokalt – nationellt vilket är nödvändigt för ett långsiktigt förändringsarbete.

Det lokala arbetet kan också förse den nationella funktionen med kontinuerlig information om vilka hinder romer möter i vardagen.

Underlag för beslut

- Remiss av betänkande SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism

<http://www.regeringen.se/contentassets/b76e2b51299b42eba2c360c58f0754f7/kraftsamling-mot-antiziganism-sou-201644>

- Missiv Remiss SOU 2016 44 Kraftsamling mot antiziganism

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens yttrande ska utgöra kommunens remissvar.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens yttrande ska utgöra kommunens remissvar.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Kulturdepartementet, UBF, SOF, Gregor Kwiek, Rosalia Kwiek, Sanna Rantamäki

Dnr KS 2016/426

§ 337 Remiss: Länsplan 2018-2019, Åtgärdsförfrågan och MKB-avgränsning

Sammanfattning

Under hösten har regeringen överlämnat en infrastrukturproposition till riksdagen. Den kommer följas av direktiv att upprätta ny nationell plan samt regionala planer för transportinfrastrukturen, den så kallade länsplanen för vilken Länsstyrelsen ansvarar. Den nuvarande Länsplanen gäller åren 2014-2025 och kommer i och med direktivet förlängas och gälla åren 2018-2029.

Länsstyrelsen önskar därför senast 2016-12-16 få in förslag på de högst prioriterade åtgärderna i länet.

Kommunstyrelseförvaltningen redovisar önskemål och behov av prioriterade åtgärder inom Haninge kommun i bifogat tjänsteutlåtande inkl. bilaga. Där tas upp åtgärder som är beslutade och i vissa fall påbörjade men också några nya förslag på åtgärder.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen anser att förslagen till objekt i kommande länsplan 2018-2029 i den bilagda tabellen till tjänsteutlåtandet är prioriterade åtgärder som har stor nytta i förhållande till åtgärdernas kostnad och är väl avvägda mot andra åtgärder.

De föreslagna objekten är:

Satsningar i kollektivtrafik

- Nynäsbanan dubbelspår Hemfosa-Nynäshamn
- Infart mot Stockholm - väg 73 (busskörväg sträckan Farsta-Centralbron)
- Förbättrad kollektivtrafik mellan regionala stadskärnor

Åtgärdsområde cykel (statliga vägnätet)

- Cykelväg till Årsta Havsbad - mellan Västerhaninge och Årsta havsbad (Vitsåvägen)
- Cykelväg Dalarövägen - Första etapp delsträcka mellan Sandemar och kanalbron i Dalarö
- Cykelväg längs Södertäljevägen – sträckan mellan Tungelsta och Sorundavägen
- Söderbyvägen - ca 1-1,5 km lång sträckning mellan Lillgårdsvägen och Kilen (vid Lillgården)

Effektiviseringar i befintligt vägnät eller vägutbyggnader

- Tvärförbindelse Södertörn (väg 259) - E4/20 till Tpl Jordbro (väg 73) inkl. cykelstråk och kollektivtrafikförsörjning längs hela sträckningen
- Tungelstavägen (Väg 257) - mellan Tpl Västerhaninge och tätortsgränsen för Tungelsta i väster
- Stavsvägen (Väg 556) – Mellan nya Stavsvägen och Väg 73
- Dalarövägen – Korsningspunkter med Österhaningevägen och Gålövägen
- Ny Tpl vid Torvalla/Brandbergen

Båttrafik

- Ornöfärjan inkl. hotellbryggan i Dalarö

I listan över objekt redovisas också de projekt som pågår eller står i startgroparna men som inte är färdigställda. Detta gäller Vega pendeltågstation, Ny bussterminal (Haningeterassen) Ny Tpl Vega, dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa samt Årsta brygga.

Prioriterade åtgärder som är gemensamma för de åtta Södertörnskommunerna redovisas i bifogat remissvar. Där omnämns exempelvis Tvärförbindelse Södertörn som är viktig för den regionala utvecklingen i öst-västlig riktning på Södertörn samt

Spårväg Syd där önskemål finns om en framtida förlängning av kollektivtrafik mot Haninge.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i Länsstyrelsens förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen och står också bakom att fler aspekter såsom sociala perspektiv och jämställdhet beaktas i den totala konsekvensbedömningen.

Underlag för beslut

- Förfrågan från Länsstyrelsen, daterad 2016-09-20
- Södertörns kommunernas gemensamma remissvar till Länsstyrelsen inkl. bilaga, daterad 2016-11-24
- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-11-11, "Svar på Länsstyrelsens förfrågan om prioriterade åtgärder samt avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning inför ny länsplan för transportinfrastrukturen 2018-2029" inkl. bilaga med tabell över prioriterade åtgärder.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen Kommunstyrelsen beslutar

1. Södertörns gemensamt remissvar och kommunstyrelseförvaltningens skrivelse antas och utgör Haninge kommuns remissvar till Länsstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Södertörns gemensamt remissvar och kommunstyrelseförvaltningens skrivelse antas och utgör Haninge kommuns remissvar till Länsstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Länsstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, Helene Olofsson, Berit Pettersson, Gunilla Eitrem (Huddinge kommun),

kommunstyrelserna i Botkyrka, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn,
Salem, Södertälje och Tyresö

Dnr KS 2016/389

§ 338 Komplettering av tidplan för Mål och budget 2018

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2016-09-26, § 236, om tidplaner för bokslut 2016, budgetuppföljning samt Mål och budget 2018. Vid sammanträdet yrkade Meeri Wasberg (S) bifall till kommunalrådsberedningens justerade förslag med följande tillägg:

”På förekommen anledning konstateras att det i förslag till ny budgetprocess inte finns beskrivet på vilket sätt ekonomikonferensen ska genomföras under 2017.

Kommunledningen avser att, i enlighet med de samtal som har förts med Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna, återkomma med förslag till beslut om såväl tidpunkt och omfattning innan årsskiftet”.

Kommunstyrelsen beslutade att kommunledningen ska återkomma med tidpunkt och omfattning för ekonomikonferens eller motsvarande innan årsskiftet 2016-2017.

Efter samråd med den politiska kommunledningen har nu en beskrivning om budgetprocessen tagits fram. En ekonomikonferens kommer att genomföras den 7 mars 2017 där kommunstyrelsens ledamöter, nämndernas presidier, förvaltningschefer och representanter för den centrala samverkansgruppen deltar. Inbjudan och program för ekonomikonferensen skickas ut i särskild ordning under januari 2017.

Under vecka 12 kommer fördjupade nämndsamtal med respektive presidier att genomföras. Frågeställningar med utgångspunkt i budgetdirektivet, det material som nämnderna tagit fram samt ekonomikonferens kommer att skickas ut i förväg.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelsens protokoll 2016-09-26, § 235

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Den kompletterande tidplanen för Mål- och budget 2018 godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till tilläggsförslag (bilaga). Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till tilläggsförslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

1. Den kompletterande tidplanen för Mål- och budget 2018 godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att utvärdera den förändrade budgetprocessen under 2017 och redovisa eventuella förslag till justeringar senast i samband med beslut om tidplan för mål och budget 2019.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Samtliga nämnder, Tornberget

Dnr KS 2016/539

§ 339 Förtydligande av investeringsbudgeten 2017-2019

Sammanfattning

I Mål och budget 2017-2018 finns investeringar i nya förskolor och grundskolor för att klara volymökningarna. I investeringsbudgeten finns det investeringsbelopp på samtliga nya objekt under perioden 2017-2019.

I mål och budget 2016 finns det ett uppdrag från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen att arbeta för att få fram aktörer som både kan bygga och driva nya förskolor och skolor. För att tydliggöra uppdraget har kommunstyrelseförvaltningen efter samråd med den politiska kommunledningen gått igenom de nya förskolor och skolor som finns i investeringsplanen 2017-2019 som finns i mål- och budget 2017-2018, för att tydliggöra vilka objekt som kan uppföras och drivas av en extern part och vilka som skall uppföras av Tornberget och drivas av kommunen.

Förslaget finns redovisat i kommunstyrelsens tjänsteutlåtande.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-30 – Förtydligande av investeringsbudgeten 2017-2019 i mål och budget 2017-2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Kommunstyrelseförvaltningens förslag till förtydligande av investeringsbudget 2017-2019 i Mål och budget 2017-2018 godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) i första hand att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige och i andra hand bifall till eget förslag (bilaga).

Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer först proposition på om ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen eller av kommunfullmäktige och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen.

Martina Mossberg (M) begär votering.

Voteringsproposition

Den som vill att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen vid dagens sammanträde röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ har kommunstyrelsen beslutat att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige.

Upprop

Petri Salonen (C) JA

Göran Svensson (S) JA

Maria Fägersten (S) JA

Mikko Svensson (S) JA

Annett Haaf (S) JA

Ove Andersson (MP) JA

Mehmet Coksürer (MP) JA

Martina Mossberg (M) NEJ

Alexandra Anstrell (M) NEJ

Michael Fridebäck (M) NEJ

Tobias Hammarberg (L) NEJ

Pia Lublin (L) NEJ

Marie Litholm (KD) NEJ

Kennerth Valtersson (SD) NEJ

Meeri Wasberg (S) JA

Med åtta JA och sju NEJ finner ordföranden att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen.

Ordföranden ställer därefter kommunalrådsberedningens förslag mot det egna förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen.
2. Kommunstyrelseförvaltningens förslag till förtydligande av investeringsbudget 2017-2019 i Mål och budget 2017-2018 godkänns.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin, (L), Marie Litholm (KD) och Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Grund- och förskolenämnden, Tornberget

Dnr KS 2016/241

§ 340 Fullmakt att teckna Haninge kommuns bank- och plusgirokonto

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2016-05-30, § 155, beslutat om teckningsbemyndigande för kommunens bank- och plusgirokonton. På grund av personalförändringar föreslås detta beslut uppdateras.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tidigare beslut av kommunstyrelsen 2016-05-30, § 155, upphävs.
2. Till att, två i förening
 - utfärda utbetalningar från Haninge kommuns bank- och plusgirokonton samt underteckna ansökan om Handelsbanken Visa Business Card
 - utfärda anvisningar och checkar samt kvittera medel på Haninge kommuns bank- och plusgirokonton, kvittera ut till Haninge kommun eller till någon av dess nämnder ställda checkar eller postväxlar, kvittera ut medel på bankkonton tillhörande av Haninge kommun förvaltade fonder, bemyndigas

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Systemförvaltare	Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör	Eva Cajback
Ekonomiadministratör	Annika Nur
Ekonomiadministratör	Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör	Ayse Mert Durak

Ekonomiadministratör	Lara Albers
Ekonomiadministratör	Carina Barfoth
Ekonomiadministratör	Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör	Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig	Anna Carin Rosengren

3. Till att, två i förening, inneha administratörsrättigheter och att göra ändringar enligt delegationsbeslut över användarna på respektive internetbank.

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Ekonomiassistent	Eva Cajback

4. Till att, två i förening, överföra medel mellan följande bankkonton:

Bank	Clearing	Konto	Kontotyp
SHB	6181	065 298	Huvudkonto
SHB	6181	084 608	Avkastningskonto koncern
SHB	6181	092 058	Nivåkonto (HK)
SHB	6181	094 468	Avkastningskonto kommun
SHB	6181	098 498	Transaktionskonto
SHB	6181	103 858	Sociala utbetalningar
SHB	6181	105 338	V/A
SHB	6181	106 628	Fonder och stipendier

Swedbank 8327-9	923 035 911-0 Toppkonto
Swedbank 8327-9	923 534 757-3 Koncernkonto
Swedbank 8327-9	903 822 541-4 Räntekonto koncern
Swedbank 8327-9	923 534 758-1 Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	923 534 759-9 Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 535-6 Räntekonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 543-0 Haninge kommun

Nordea	PG	1265-8	Plusgiro
Bemyndigas:			
Ekonomidirektör			Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten			Harri Kiviharju
Ekonom			Annika Karlsson
Ekonom			Pernilla Andersson
Systemförvaltare			Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör			Eva Cajback
Ekonomiadministratör			Annika Nur
Ekonomiadministratör			Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör			Ayse Mert Durak
Ekonomiadministratör			Lara Albers
Ekonomiadministratör			Carina Barfoth
Ekonomiadministratör			Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör			Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig			Anna-Carin Rosengren

5. för bankkonto 6181 103 858

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Assistent	Tobias Flood
Assistent	Johan Hereora-Hummerhielm
Assistent	Eva Nilsson
Assistent	Susanne Sandhage
Socialsekreterare	Birgit Granath-Ekström
Assistent	Eva McCormick
Socialsekreterare	Carina Donselius
Assistent	Robin Dahlbom
Assistent	Joachim Olander
Assistent	Melissa Larsson

6. för bankkonto 6181 098 498

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto (löner)

Chef Löneenheten	Anette Björkqvist
Löneassistent	Susanne Tidlund
Löneassistent	Jaana Snygg
Löneassistent	Leila Zubidat

7. för bankkonto 6181 098 498.

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Intagningssekreterare	Susanne Backman
Gymnasiechef	Peteris Smitmanis

8. för bankkonto 6181 105 338

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Handläggare	Sarah Berntsson
Ingenjör	Weine Carmerud
Handläggare	Åsa Moe

Utdrag ur protokollet ska gälla som fullmakt i ovanstående fall.
Namnteckningsprover ska därvid bifogas till banker och plusgiro.

Kommunstyrelsens beslut

1. Tidigare beslut av kommunstyrelsen 2016-05-30, § 155, upphävs.
2. Till att, två i förening
 - utfärda utbetalningar från Haninge kommuns bank- och plusgirokonton samt underteckna ansökan om Handelsbanken Visa Business Card
 - utfärda anvisningar och checkar samt kvittera medel på Haninge kommuns bank- och plusgirokonton, kvittera ut till Haninge kommun eller till någon av dess nämnder ställda checkar eller postväxlar, kvittera ut medel på bankkonton tillhörande av Haninge kommun förvaltade fonder, bemyndigas

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Systemförvaltare	Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör	Eva Cajback
Ekonomiadministratör	Annika Nur
Ekonomiadministratör	Ann-Cathrine Strandberg

Ekonomiadministratör	Ayse Mert Durak
Ekonomiadministratör	Lara Albers
Ekonomiadministratör	Carina Barfoth
Ekonomiadministratör	Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör	Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig	Anna Carin Rosengren

3. Till att, två i förening, inneha administratörsrättigheter och att göra ändringar enligt delegationsbeslut över användarna på respektive internetbank.

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Ekonomiassistent	Eva Cajback

4. Till att, två i förening, överföra medel mellan följande bankkonton:

Bank	Clearing	Konto	Kontotyp
SHB	6181	065 298	Huvudkonto
SHB	6181	084 608	Avkastningskonto koncern
SHB	6181	092 058	Nivåkonto (HK)
SHB	6181	094 468	Avkastningskonto kommun
SHB	6181	098 498	Transaktionskonto
SHB	6181	103 858	Sociala utbetalningar
SHB	6181	105 338	V/A
SHB	6181	106 628	Fonder och stipendier

Swedbank 8327-9	923 035 911-0	Toppkonto
Swedbank 8327-9	923 534 757-3	Koncernkonto
Swedbank 8327-9	903 822 541-4	Räntekonto koncern
Swedbank 8327-9	923 534 758-1	Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	923 534 759-9	Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 535-6	Räntekonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 543-0	Haninge kommun

Nordea	PG	1265-8	Plusgiro
Bemyndigas:			
Ekonomidirektör			Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten			Harri Kiviharju
Ekonom			Annika Karlsson
Ekonom			Pernilla Andersson
Systemförvaltare			Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör			Eva Cajback
Ekonomiadministratör			Annika Nur
Ekonomiadministratör			Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör			Ayse Mert Durak
Ekonomiadministratör			Lara Albers
Ekonomiadministratör			Carina Barfoth
Ekonomiadministratör			Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör			Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig			Anna-Carin Rosengren

5. för bankkonto 6181 103 858

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Assistent	Tobias Flood
Assistent	Johan Hereora-Hummerhielm
Assistent	Eva Nilsson
Assistent	Susanne Sandhage
Socialsekreterare	Birgit Granath-Ekström
Assistent	Eva McCormick
Socialsekreterare	Carina Donselius
Assistent	Robin Dahlbom
Assistent	Joachim Olander
Assistent	Melissa Larsson

6. för bankkonto 6181 098 498

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto (löner)

Chef Löneenheten	Anette Björkqvist
Löneassistent	Susanne Tidlund
Löneassistent	Jaana Snygg
Löneassistent	Leila Zubidat

7. för bankkonto 6181 098 498.

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Intagningssekreterare	Susanne Backman
Gymnasiechef	Peteris Smitmanis

8. för bankkonto 6181 105 338

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Handläggare	Sarah Berntsson
Ingenjör	Weine Carmerud
Handläggare	Åsa Moe

Utdrag ur protokollet ska gälla som fullmakt i ovanstående fall.
Namnteckningsprover ska därvid bifogas till banker och
plusgiro.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen, Harri Kiviharju

För kännedom:

Dnr KS 2016/524

§ 341 Attestförteckning 2017

Sammanfattning

Enligt kommunens attestreglemente ska nämnderna årligen utse beslutsattestanter och ersättare. Kommunstyrelsen är ansvarig för hela kommunstyrelseförvaltningens budget inför kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen kan delegera ansvaret, men fråntas därmed inte ansvaret för delegatens handlande.

Underlag för beslut

- Attestförteckning kommunstyrelsen, 2017-11-16

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Beslutsattestanter och ersättare år 2017 enligt förteckning i bilaga godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

1. Beslutsattestanter och ersättare år 2017 enligt förteckning i bilaga godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Alla avdelningschefer inom kommunstyrelseförvaltningen

Dnr KS 2016/5

§ 342 Val till vissa uppdrag

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har nominerat ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

Karl-Anders Molin (L)

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S) t o m 2018-12-31.

Bordläggning (S)

Underlag för beslut

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut 2016-12-06 § 127

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Nedanstående val förrättas

Karl-Anders Molin (L), ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

2. Nedanstående val bordläggs

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S) t o m 2018-12-31.

3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Nedanstående val förrättas

Karl-Anders Molin (L), ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

2. Nedanstående val bordläggs

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S)
t o m 2018-12-31.

3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Personalavdelningen (löneenheten och Maine
Söderlund), Kansliet KSF (förtroendemannaregistret)

För kännedom: De valda, berörda organ

Dnr KS 2015/523

§ 343 Meddelanden

Sammanfattning

Om inget annat anges finns meddelandena hos sekreteraren.

SKL:s cirkulär 16:58 Kommunala ansvarsåtaganden för egna hem och småhus i bostadsrättsform

Södertörns brandförsvarsförbunds sammanträdesdagar 2017

Protokoll Stiftelsen Vårlyjus 2016-10-19

Brev till kommunstyrelsens ledamöter och ersättare angående busstrafiken i Vega från Vega villaförening

Mail från Vattenmyndigheterna i samverkan: Återrapportering kommuner 2016

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Meddelandena läggs till handlingarna.

Kommunstyrelsens beslut

1. Meddelandena läggs till handlingarna.

Dnr KS 2016/498

§ 344 Delegationsbeslut

Sammanfattning

Enligt 6 kap § 35 kommunallagen ska delegationsbeslut redovisas till styrelsen.

Inga delegationsbeslut finns att redovisa.

Dnr KS 2016/554

§ 345 Planuppdrag för Tungelsta 2:123 med flera

Sammanfattning

Fastigheterna Tungelsta 2:123 m.fl. är aktuella för att bygga en idrottshall, bostäder och annan service inom markområdet mellan järnvägen och Lillgårdsvägen. Området saknar detaljplan men gällande planprogram stöder den önskade exploateringen. Kommunen äger markremsan närmast järnvägsspåret.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser området lämpligt för utbyggnad och anhåller nu om planuppdrag för att utreda vilken volym som är möjligt att bygga ut.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen anser att planuppdraget är i linje med beslutade mål för utvecklingen av Tungelsta. Under förutsättning av att fastighetsägaren bär kostnaden för de allmänna anläggningar som erfordras, tillstyrker förvaltningen att planuppdrag ges.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsförvaltningens underlag daterat 2016-11-29.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram en detaljplan för Tungelsta 2:123 m.fl.

Kommunstyrelsens beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram en detaljplan för Tungelsta 2:123 m.fl.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Dnr KS 2016/533

§ 346 Remiss: Nya statistiska tätorter efter SCB:s tätorts-avgränsning 2015

Sammanfattning

Lantmäteriet har skickat en remiss till Haninge kommun om namn på tre nytillkomna tätorter i kommunen. Kommunens svar ska ha kommit in till Lantmäteriet senast 2016-12-07.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att remissvaret bör avges av kommunstyrelsen.

I samband med 2015 års tätortsavgränsning har Statistiska Centralbyrån urskiljt 187 nya tätorter, dvs tätbebyggda områden med minst 200 invånare. Tre av dessa ligger i Haninge.

Det är Lantmäteriet som fastställer beteckningarna för de nya tätorterna, som bland annat redovisas i Översiktskartans digitala kartdatabas och i SCBs statistikdatabas. Innan Lantmäteriet fattar beslut om namnen hämtas synpunkter från berörda kommuner.

De tre nya tätorterna i Haninge kallas av Lantmäteriet för T0434 Årsta havsbad, T0430 Söderby och T0258 Hoppet.

Förvaltningens synpunkter

T0434 Årsta havsbad stämmer överens med vad platsen kallas och kommunstyrelseförvaltningen tycker det är ett passande namn.

Vad gäller T0430 Söderby finns risk för förväxling med det andra Söderby som ligger i kommunen, i närheten av Norrby. Förvaltningen föreslår därför att den nya tätorten får namnet Västerhaninge-Söderby.

Hoppet är en äldre enhet som är en av flera jämbördiga: Hoppet, Herrstugan, Torpa skog, Landängen och Rumme (som är den äldsta gården). Det finns också ett flertal mindre namn i området. Inget av namnen används idag som platsbeteckning av de boende avseende hela området. SRV använder beteckningen ”Norra Muskö”, som visserligen betecknar ett större område än den utpekade tätorten, men ändå är en mer passande beskrivning än Hoppet.

Efter samråd med den politiska kommunledningen konstateras att ett alternativ till Norra Muskö kan vara Sånölandet eller enbart Sånö. Förvaltningen bedömer att det sistnämnda bäst betecknar en tätort.

Underlag för beslut

- Remiss från Lantmäteriet 2016-11-14, Nya statistiska tätorter efter SCB:s tätortsavgränsning 2015
- Tabell förändringar i antalet tätorter 2010-2015
- Kartor
- Synpunkter från Anna Röst, kulturmiljösamordnare på kultur- och fritidsförvaltningen
- Synpunkter från Sofia Fridlund, kartingenjör på stadsbyggnadsförvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Haninge kommun föreslår att de nya tätorterna får beteckningarna T0434 Årsta havsbad, T0430 Västerhaninge-Söderby och T0258 Sånö.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Haninge kommun föreslår att de nya tätorterna får beteckningarna T0434 Årsta havsbad, T0430 Västerhaninge-Söderby och T0258 Sånö.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Lantmäteriet, stadsbyggnadsnämnden

Dnr KS 2016/588

§ 347 Ledamotsinitiativ från Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD): Begäran om att revisorerna granskar försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 (KS § 259 2016)

Sammanfattning

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) lämnar förslag (bilaga) innebärande att kommunstyrelsen ska framföra en begäran till revisorerna om att granska kommunstyrelsens beslut om försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 (KS § 259 2016).

Överläggningar i kommunalrådsberedningen

Meeri Wasberg (S) yrkar att ärendet tas in för beredning.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; att ärendet tas in för beredning och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

1. Ärendet tas in för beredning.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Val av justerare

Förslag till beslut

1. väljs till justerare.

Förslag om öppet sammanträde

Sammanfattning

Enligt kommunstyrelsens reglemente § 28 bör nämnden ha öppet sammanträde vid behandling av medborgarförslag om förslaget är av allmänt intresse. Det åligger även kommunstyrelsen att enligt § 13 i samma reglemente att besluta om öppna sammanträden. Det föreslås därför att kommunstyrelsens sammanträde är öppet under de paragrafer som behandlar inkomna medborgarförslag.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsens sammanträde är öppet för allmänheten under paragraferna som behandlar inkomna medborgarförslag.

Förvaltning
Kommunstyrelseförvaltningen

Avdelning/Enhet
Kansliavdelningen

Handläggare
Anna Clara Stenvall, kommunsekreterare

Dokumenttyp
Recit

Datum
2015-11-04

Diarienummer
KS 2015/522

Sida
1 (1)

Nya medborgarförslag

Sammanfattning

När ett medborgarförslag har överlämnats från kommunfullmäktige för beslut ska förslagsställaren erbjudas möjlighet att presentera sitt medborgarförslag för kommunstyrelsen inför vidare beredning av ärendet.

Några nya medborgarförslag har inte överlämnats från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen.

Dnr KS 2016/194

§ 314 Medborgarförslag: Gör skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till naturreservat

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit om att göra skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till naturreservat.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att delar av skogsområdet på den aktuella fastigheten planlades för bostäder redan på 1980-talet, men att planen då inte genomfördes. Nu i en tid av brist på bostäder finns det återigen ett intresse av att bygga bostäder på platsen. Att det redan finns en detaljplan innebär i princip att ett bygglov, som går i linje med gällande detaljplan, skulle kunna beviljas direkt och att ett bostadsbyggande då skulle kunna påbörjas inom kort. Ett arbete pågår dock med att anpassa den gamla detaljplanen till dagens förutsättningar och i det arbetet ingår bland annat att genomföra en naturvärdesinventering och en landskapsanalys av skogsområdet.

Haninge är en växande kommun och behovet av att bygga nya bostäder är stort. Samtidigt har kommunen ett ansvar för att det finns attraktiva tätortsnära grönområden för rekreation och friluftsliv, biologiska värden samt ekologiska spridningssamband. Att värna tät-ortsnära grönområden samt att skydda värdefulla naturområden som naturreservat eller motsvarande ligger i linje med kommunens översiktsplan ÖP 2030.

Under planarbetets gång kommer frågan om att skydda delar av skogsområdet som naturreservat, biotopskyddsområde eller motsvarande att behandlas. Ett eventuellt skydd av området kan genomföras först efter att planen vunnit laga kraft.

Underlag för beslut

- Medborgarförslag: Gör skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till

naturreservat 2016-04-12

- Karta Söderby Huvudgård 2:1

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslaget anses besvarat med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens redogörelse.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett särskilt yttrande, vilket kommunstyrelsen medger.

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till medborgarförslaget.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Medborgarförslaget anses besvarat med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens redogörelse.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Stadsnyggnadsnämnden

Särskilt yttrande

Till kommunstyrelsen 2016-12-12

§ 314 Medborgarförslag: Gör om skogsområdet Söderby Huvudgård 2:1 till naturreservat.

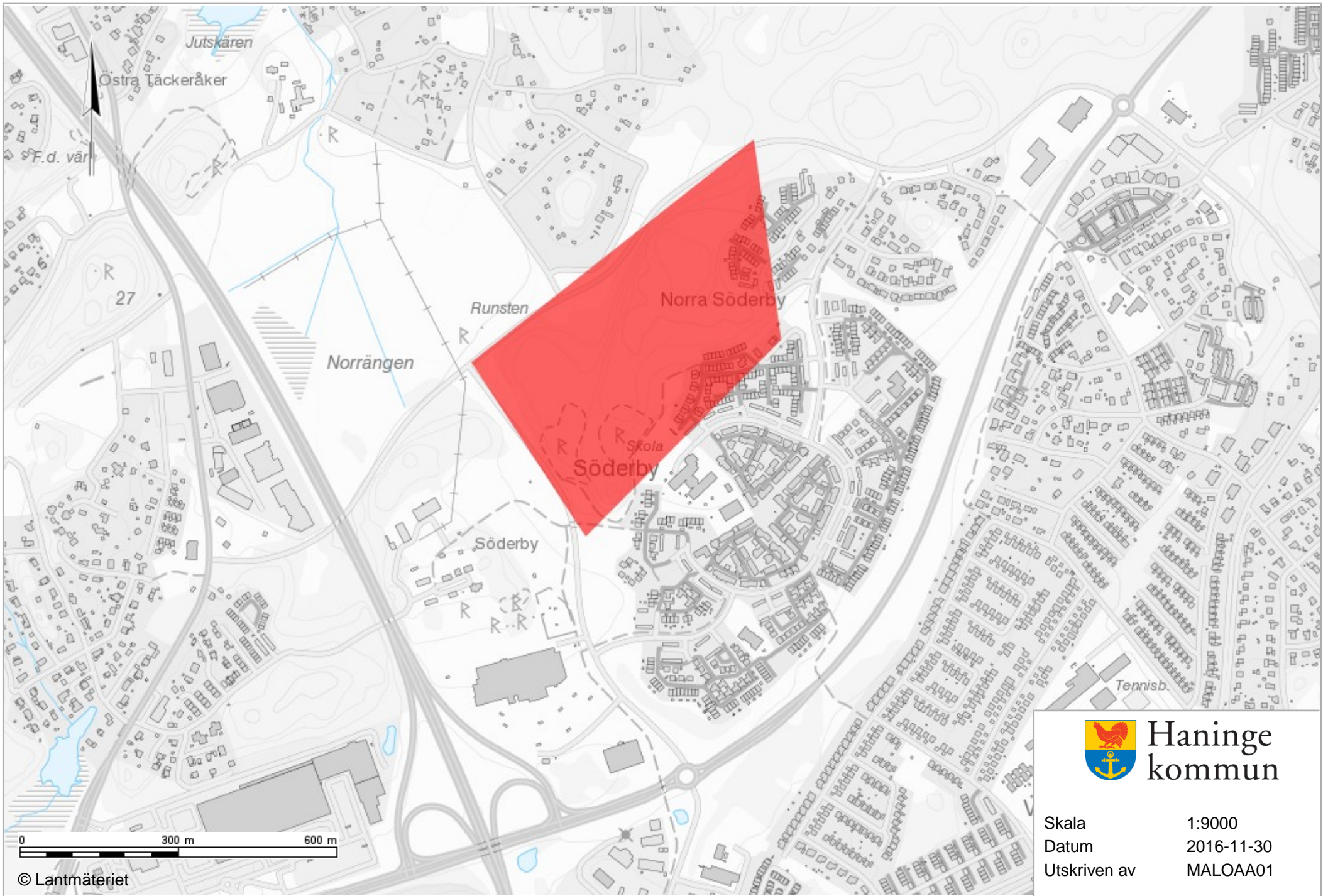
Trepartialliansen i Haninge ser problematiken kring en kraftig bebyggelse av det utpekade området. Grönområdet är uppskattat av många barn som leker där, hundägare och många fler. Inte minst skolan och förskolan använder området för aktiviteter. Skulle området bebyggas så kommer alla som vill vistas i ett någorlunda större skogsområde vara tvungna passera den mer trafikerade Torfastleden för att ta sig ut i naturen. Det är också betydligt längre för merparten av de boende i Norra Söderby vilket riskerar att färre skulle ta sig ut i naturen. En omfattande bebyggelse skulle vara en stor inskränkning i den frihet som det innebär för de något yngre barnen att själva kunna röra sig till och från ett skogsområde. Något som skulle motverka flera av de mål som kommunfullmäktige beslutat om.

Vi är medvetna om att området är detaljplanelagt och att någon form av bebyggelse i framtiden kan bli aktuell.

Tobias Hammarberg (L)

Martina Mossberg (M)

Marie Litholm (KD)

Dnr KS 2016/367

§ 315 Medborgarförslag: Begränsning och framöver förbud mot fyrverkerier på nyårsafton

Sammanfattning

I ett medborgarförslag framför förslagsställaren följande önskemål:

- Att kommunen anordnar nyårsfyrverkerier på ett antal bestämda platser i kommunen, där det även är möjligt för medborgare att själva avfyra sina fyrverkerier.
- Att kommunen skärper nuvarande ordningsföreskrifter avseende användande av fyrverkerier på så vis att tidsramen för när det är tillåtet att avfyra fyrverkerier på nyårsafton ändras från kl 18.00-03.00 till 22.00-01.00 alternativt 23.00-01.00 samt att butiker som säljer pyrotekniska varor ska upplysa köpare om de tider som gäller. Förslagsställaren vill i förlängningen se ett totalförbud mot privat användning av fyrverkerier.
- Att enbart nedbrytningsbara svävande ljuslyktor får säljas.

Förvaltningens synpunkter

Vad gäller förslagsställarens önskemål att kommunen årligen anordnar nyårsfyrverkerier på ett antal bestämda platser i kommunen, konstaterar förvaltningen att liknande medborgarförslag tidigare har behandlats av kultur- och fritidsnämnden samt kommunstyrelsen. Dessa har beslutat att det inte är aktuellt att kommunen anordnar nyårsfyrverkerier och kommunstyrelseförvaltningen ser inte skäl att nu göra en annan bedömning.

Vad gäller begränsning av tidpunkten då det är tillåtet att använda fyrverkerier utan särskilt tillstånd av polismyndigheten, infördes en sådan begränsning i Haninges kommunala ordningsföreskrifter under 2011. Begränsningen innebär bland annat att det krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor inom kommunens detaljplanelagda område, med undantag från klockan 18.00 valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00.

Enligt ordningslagen har kommunen en sådan föreskriftsrätt som beskrivs ovan, under vissa förutsättningar. Föreskrifterna ska syfta till att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor, men de får inte lägga onödigt tvång på allmänheten. Det är också viktigt att beakta att polismyndigheten ska ha en rimlig möjlighet att övervaka efterlevnaden av de lokala föreskrifter som införs.

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att det ”totalförbud” mot fyrverkerier för privatpersoner som förslagsställaren önskar skulle anses lägga onödigt tvång på allmänheten, vilket alltså inte är tillåtet enligt ordningslagen. Däremot finns det anledning att på nytt utreda förutsättningarna för att införa en snävare tidsram för när det är tillåtet att använda fyrverkerier. I samband med en sådan utredning kan förvaltningen även titta på möjligheten att uppdra åt försäljningsställen att informera om när det är tillåtet att använda fyrverkerier i kommunen. Beredningsrutinerna för ett ärende om revidering av kommunala ordningsföreskrifter gör att det inte finns möjlighet att besluta om eventuella ändringar inför årsskiftet 2016/2017. Bland annat skulle ett förslag om ändrad tidsram behöva remitteras till polismyndigheten.

Vad slutligen gäller förslaget att enbart tillåta försäljning av nedbrytningsbara svävande ljuslyktor har kommunen inte någon sådan beslutanderätt. Vilka fyrverkerier som får säljas till allmänheten regleras i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om pyrotekniska artiklar (MSBFS 2010:2), men ljuslyktor faller inte in under dessa bestämmelser.

Underlag för beslut

- Medborgarförslag om nyårsfyrverkerier, daterat 2016-08-15 inklusive utveckling av förslaget vid kommunstyrelsens sammanträde 2016-09-26, § 229
- Kommunfullmäktiges beslut 2011-11-14, § 200, om ändring i ordningsföreskrifterna avseende fyrverkerier
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2010-04-21, § 37, avseende medborgarförslag om fyrverkerier
- Kommunstyrelsens beslut 2012-08-20, § 154, avseende medborgarförslag om fyrverkerier

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslaget anses besvarat.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en snävare tidsram för när det är tillåtet att avfyra fyrverkerier.

Kommunstyrelsens beslut

1. Medborgarförslaget anses besvarat.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en snävare tidsram för när det är tillåtet att avfyra fyrverkerier.

Expedieras: Akt

För kännedom: Förslagsställaren, kommunfullmäktige

Från: no_reply@haninge.se
Skickat: den 15 augusti 2016 14:15
Till: haningekommun
Ämne: Medborgarförslag

Arende: Begränsning och framöver förbud för fyrverkerier på nyårsafton, för att bespara vilda och tama djur den stress som detta skapar varje år.

Forslag: Kommunen anordnar nyårsfyrverkerier på ett antal bestämda platser runt om i kommunen, där det även kan vara möjligt för de medborgare som själva vill avfyra sina raketer kan göra så. Detta ska begränsas till exempel mellan 22- 01 på nyårsnatten.

Så fungerar det på Valborgsmässoafton fast det då är föreningar som sköter fyrverkerierna, Stockholm stads fyrverkerier vid Slussen är en modell.

Då kanske försäljningen till privatpersoner kan minskas och skador på både människor och framförallt djuren både tama och vilda minimeras.

I förlängningen skulle jag vilja förbjuda den privata användningen av fyrverkerier som skrämmar och skadar djur och då blir detta en alternativ metod att fira in ett nytt år samtidigt som både djur, människor och natur slipper det negativa med dagens fyrverkerier.

Detta skulle bli ett förbud som är svårt att kontrollera, men då bryter man ändå mot ett förbud, som kanske stoppar några samveten.

Nu har Ica Maxi slutat sälja fyrverkerier och förhoppningsvis följer fler butiker detta, men de som säljer ska upplysa kunderna vilka tider det är tillåtet att avfyra fyrverkerierna.

Ljusdals kommun har begränsat användningen av fyrverkerier från kl. 21 på nyårsafton till kl. 01 på nyårsdagen, och även Ånge kommun har infört tidsbegränsning.

Skulle det vara svårt för kommunen att ordna fyrverkerier kanske det finns föreningar som vill anordna?

Begreppet pyroteknik används i många dokument- jag väljer att säga fyrverkerier.

- Haningebo sedan 1981
- Hästägare i en av Stockholms läns hästtätaste kommuner
- Fd hundägare och vet hur det är att ha en skotträdd hund

Idag:

Måste vara 18 år för att få köpa och hantera...ändå toppar pojkar under 18 olycksstatistiken. 100-tals varje år.

Förbud mot langning!

Måste ha tillstånd av kommunen att få förvara och sälja fyrverkerier...

Man behöver tillstånd från polisen för att använda fyrverkerier utom på Nyår Valborg och påskafton då kommunernas lokal ordningsstadga styr platser och tider.

Exempel:

Malmö 18-02

Helsingborg 16-04

Vellinge 23-01

Ljusdal 21-01

Upplands väsby nytt beslut 23-01

Haninge 18-03

Mitt förslag gäller nyårsafton eftersom det inte är lika stort problem på Valborg och Påskafton.

Som enskild medborgare är jag inte insatt i vad som är genomförbart eller inte men mitt förslag är:

- Begränsa tiden till 22-01, helst 23-01
- Säljande butiker som har tillstånd ska upplysa om detta
- Enbart nedbrytningsbara Khom Loy-lyktor får säljas

På sikt- begränsa antalet plaster där man får avfira fyrverkerier eller som man gör på Valborg;

Kommunen eller föreningar står för fyrverkerier på ett antal plaster i kommunen, Slussen är ett exempel. Medborgarna samlas, umgås kanske någon form av underhållning.

Konsekvenser:

Minskar lidandet för både vilda och tama djur

För människor som inte är bekväma med ”upplevelsen” nyanlända från krigshärjade områden

Miljöaspekten- de föroreningar som innebär med både miljögifter men också nedskräpningen minskar. Så mycket skräp som ligger ändå i vår natur.

Minskar brandrisken

Angående lyktorna- metalldelarna kan djur fastna i- plockar varje vår ett antal i beteshagen, kollar alltid i hagarna innan släpper ut hästarna efter nyår, vilda djur kan fastna och hamnar de på vallåkrar- mals sönder och fastnar i korna och hästarnas mat. Hästar väljer bort men korna äter och skärs upp på insidan och dör.

KS: 148 /2011

§ 200 Revidering av de lokala ordningsföreskrifterna avseende pyrotekniska varor (fyrverkerier)

Ärende till kommunfullmäktige

Bakgrund

De lokala ordningsföreskrifterna avseende pyrotekniska varor (fyrverkerier) reviderades senast av kommunfullmäktige 2008-12-08, § 278. Då innebar revideringen att antalet områden där det krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor utökades.

Nu gällande lydelse är som följer:

§ 19

Tillstånd av polismyndighet krävs för att använda pyrotekniska varor på följande platser: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum och Vendelsö-Sågen centrum samt runt de särskilda boendena för äldre: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, Ros-Anders gård, Vallagården på sätt som framgår av bilaga 4 a-j.

Miljönämnden i Haninge kommun har 2009-04-29, § 44, beslutat anmoda kommunstyrelsen att skärpa de lokala ordningsföreskrifterna avseende fyrverkerier. Därutöver har kommunstyrelseförvaltningen vid ett flertal tillfällen fått indikationer från allmänheten om att man på olika sätt upplever att användandet av pyrotekniska varor inte är begränsat till enbart nyårsafton. Istället börjar smällandet redan flera dagar innan helgdagen äger rum och fortsätter in på det nya året, något som upplevs som störande för både människor och djur. Detta problem skulle kunna motverkas genom en begränsning i de lokala ordningsföreskrifterna vad gäller tiden då det är tillåtet att använda pyrotekniska varor.

Kommunstyrelseförvaltningens yttrande

Utifrån miljönämndens anmodan från 2009-04-29, § 44, samt de ovan redovisade synpunkterna från allmänheten är det kommunstyrelseförvaltningens bedömning att de lokala ordningsföreskrifterna skall utvidgas och därmed få följande lydelse:

§ 19

Totalförbud för användning av pyrotekniska varor råder på följande platser: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum och Vendelsö-Sågen centrum samt runt de särskilda boendena för äldre: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, Ros-Anders gård och Vallagården (se bilaga 4 a-j).

Inom övrigt detaljplanelagt område på fastlandet krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor. Undantag gäller från kl 18.00 påskafton,

valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00 (se tillfällig karta i bilaga 1).

Förslaget till revidering har remitterats till polisen som 2011-10-05 har yttrat sig. Polisen skriver i sitt remissvar att de är väl medvetna om det ökande problemet med felaktig användning av fyrverkerier. Bussar och tunnelbana har utsatts för beskjutning i Södertälje och Tensta/Rinkeby och även polispersonal har utsatts för attacker med fyrverkerier. Södertörns polismästardistrikt ställer sig bakom en revidering av de lokala ordningsföreskrifterna inom Haninge kommun och tillstyrker ändringarna. Polisen påpekar att även om ett totalförbud införs så kan polisen få svårigheter att övervaka att ett sådant förbud efterlevs men att det är att föredra att ha ett uttryckligt förbud som medger möjligheter till ingripanden.

För att förtydliga föreslår kommunstyrelseförvaltningen att formuleringen ”*övrigt detaljplanelagt område på fastlandet*” även ska anses omfatta Dalarö. Därmed föreslår kommunstyrelseförvaltningen att § 19 i de lokala ordningsföreskrifterna får följande lydelse:

Totalförbud för användning av pyrotekniska varor råder på följande platser: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum och Vendelsö-Sågen centrum samt runt de särskilda boendena för äldre: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, Ros-Anders gård och Vallagården (se bilaga 4 a-j).

Inom övrigt detaljplanelagt område på fastlandet (inklusive Dalarö) krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor. Undantag gäller från kl 18.00 påskafton, valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00 (se tillfällig karta i bilaga 1).

I föreliggande förslag hänvisas det till en tillfällig karta i bilaga 1. Om fullmäktige godkänner förslaget kommer lämpligt antal kartor över de olika områdena att tas fram och döpas till *bilaga 4 k* etc.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens PM daterat 2011-09-06 (vilket tillsammans med kartbilaga 1 utgjorde remissunderlag till Södertörns Polismästardistrikt)
- Kartbilaga 1 över fastlandet med detaljplanelagt område markerat
- Remissvar från Södertörns Polismästardistrikt daterat 2011-10-05

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. Paragraf 19 i de lokala ordningsföreskrifterna ändras och får följande lydelse.

Totalförbud för användning av pyrotekniska varor råder på följande platser: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge

centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum och Vendelsö-Sågen centrum samt runt de särskilda boendena för äldre: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, Ros-Anders gård och Vallgården (se bilaga 4 a-j).

Inom övrigt detaljplanelagt område på fastlandet (inklusive Dalarö) krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor. Undantag gäller från kl 18.00 påskafton, valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00 (se bilaga 4xx-yy).

2. Ändringen gäller från och med 2011-12-13.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelseberedningen

Kommunstyrelseberedningen förslår ändring av beslut enligt nedan.

Kommunstyrelseberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Paragraf 19 i de lokala ordningsföreskrifterna ändras och får följande lydelse.

Inom detaljplanelagt område på fastlandet (inklusive Dalarö) krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor. Undantag gäller från kl 18.00 valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00 (se bilaga 4xx-yy).

På följande platser krävs alltid tillstånd av polismyndighet för användning av pyrotekniska varor: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum och Vendelsö-Sågen centrum samt runt de särskilda boendena för äldre: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, Ros-Anders gård och Vallgården (se bilaga 4 a-j).

2. Ändringen gäller från och med 2011-12-31.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Robert Noord (S) yrkar att även de centrala delarna av Tungelsta tas med uppräknningen av platser där det alltid krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor.

Ordföranden yrkar på ajournering av kommunstyrelsens sammanträde.

Kommunstyrelsens sammanträde ajourneras.

Kommunstyrelsens sammanträde återupptas.

Ordföranden yrkar på bifall till kommunstyrelseberedningens förslag med ett tillägg om att kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att omgående komplettera med en avgränsning för de centrala delarna av Tungelsta så att även dessa tas med i uppräkningsen av platser där det alltid krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor.

Ordföranden finner därefter att det endast finns ett förslag till beslut och att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget med ovanstående tillägg.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Paragraf 19 i de lokala ordningsföreskrifterna ändras och får följande lydelse.

Inom detaljplanlagt område på fastlandet (inklusive Dalarö) krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor. Undantag gäller från kl 18.00 valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00 (se bilaga 4xx-yy).

På följande platser krävs alltid tillstånd av polismyndighet för användning av pyrotekniska varor: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum och Vendelsö-Sågen centrum samt runt de särskilda boendena för äldre: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, Ros-Anders gård och Vallagården (se bilaga 4 a-j).

2. Ändringen gäller från och med 2011-12-31.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

1. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att omgående komplettera med en avgränsning för de centrala delarna av Tungelsta så att även dessa tas med i uppräkningsen av platser där det alltid krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor.
-

Under överläggningar i kommunfullmäktige yrkar Martina Mossberg (M) bifall till kommunstyrelsens förslag med tillägget att även Tungelsta centrum inkluderas bland de platser där det alltid krävs tillstånd av polismyndighet för användning av pyrotekniska varor. I och med tillägget skulle andra stycket i § 19 i de lokala ordningsföreskrifterna få följande lydelse:

På följande platser krävs alltid tillstånd av polismyndighet för användning av pyrotekniska varor: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum, Vendelsö-Sågen centrum och Tungelsta centrum inklusive det särskilda boendet Ros-Anders gård samt runt de övriga särskilda boendena för äldre enligt följande: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, och Vallagården (se bilaga 4 a-j).

Anita Roos (S) och Peter Olevik Dunder (FP) instämmer i yrkandet från Martina Mossberg (M).

Fullmäktiges ordförande konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut och finner att fullmäktige beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunfullmäktiges beslut

1. Paragraf 19 i de lokala ordningsföreskrifterna ändras och får följande lydelse.

Inom detaljplanelagt område på fastlandet (inklusive Dalarö) krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor. Undantag gäller från kl 18.00 valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00 (se bilaga 4xx-yy).

På följande platser krävs alltid tillstånd av polismyndighet för användning av pyrotekniska varor: Haninge centrum/del av Handen samt Handens sjukhus, Västerhaninge centrum, Jordbro centrum, Brandbergen centrum, Vendelsö-Sågen centrum och Tungelsta centrum inklusive det särskilda boendet Ros-Anders gård samt runt de övriga särskilda boendena för äldre enligt följande: Hagagården, Johanneslund, Malmgården, och Vallagården (se bilaga 4 a-j).

2. Ändringen gäller från och med 2011-12-31.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom: Enheten för kommunikation och marknadsföring, Södertörns polismästdistrikt, Länsstyrelsen

KS: 24 /2010

§ 37 Medborgarförslag Nyårsfirande i Haninge i framtiden**Sammanfattning**

Ett medborgarförslag har inkommit från _____, där hon önskar att Haninge kommun årligen arrangerar ett gemensamt nyårsfyрverkeri för kommuninvånarna. Platsen för detta fyрverkeri anser förslagsställaren borde ligga i närheten av Haninge centrum, tex vid Rudans friluftsområde.

Underlag för beslut

Kultur- och fritidsförvaltningen har inga planer på att arrangera några nyårsfyрverkerier. När det gäller nyårsfyрverkerier i centrala Handen är det sen många år en tradition bland befolkningen att samlas vid Eskilsparken och tillsammans skjuta raketer.

Förslag till beslut

1. Medborgarförslaget besvarat.

Arbetsutskottets förslag till beslut

Enligt förvaltningens förslag.

Förslagsställare _____ har bjudits in till sammanträdet men har avlt att inte deltaga.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

1. Medborgarförslaget anses besvarat.

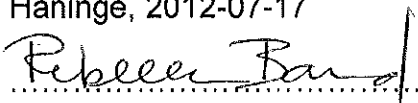
Expedieras: Akt

För verkställighet: KS

För kännedom: Enhetschef friluft, förslagsställaren

Utdragets riktighet intygas

Haninge, 2012-07-17

KS: 53 /2012

§ 154 Medborgarförslag om att totalförbjuda raketer och fyrverkerier även på valborgsmässoafton och nyårsafton och istället införa att man måste söka tillstånd för att få fyra av fyrverkerier

Sammanfattning

I ett inkommet medborgarförslag önskar förslagsställaren att kommunen om möjligt inför ett krav på tillstånd för att använda fyrverkerier även på valborgsmässoafton och nyårsafton. Förslagsställaren vill även att kommunen lobbar för att samtliga kommuner ska införa motsvarande bestämmelser samt att kommunen till regeringen lyfter frågan om ett totalförbud mot att sälja raketer och smällare, förutom till företag, privatpersoner m fl som kan uppvisa ett godkänt tillstånd enligt ovan. Slutligen önskar förslagsställaren att kommunen årligen avsätter drygt 40 000 kronor för att anordna nyårsfirande med fyrverkerier vid exempelvis Rudan.

Kommunstyrelseförvaltningens yttrande

Enligt 3 kap. 7 § ordningslagen får pyrotekniska varor inte användas utan att tillstånd har givits av polismyndighet om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom. Bestämmelsen innebär alltså inte ett generellt krav på tillstånd, utan en bedömning måste göras i varje enskilt fall utifrån ovan nämnda kriterier.

En kommun har rätt att meddela ytterligare föreskrifter som behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor. Föreskrifterna får dock inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. I propositionen till ordningslagen (prop. 1992/93:210 s. 142) betonas vikten av att kommunerna endast meddelar sådana föreskrifter som verkligen behövs. Alltför långtgående föreskrifter som saknar stöd i det allmänna rättsmedvetandet anses leda till att respekten för bestämmelserna undergrävs. Det är också viktigt att beakta att polismyndigheten ska ha en rimlig möjlighet att övervaka efterlevnaden av de lokala föreskrifter som införs.

Haninge kommun har infört bestämmelser om pyrotekniska varor i de allmänna lokala ordningsföreskrifterna (§ 19). Där framgår att det inom detaljplanelagt område på fastlandet, inklusive Dalarö, krävs tillstånd av polismyndighet för att använda pyrotekniska varor. Undantag gäller från klockan 18.00 valborgsmässoafton och nyårsafton samt därpå följande dag till kl 03.00. Av föreskrifterna framgår även att det inom vissa områden (kommundelarnas centrum, Handens sjukhus och äldreboenden) alltid krävs tillstånd för att använda pyrotekniska varor.

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att det "totalkrav" på tillstånd som förslagsställaren önskar – d v s tillståndskrav i samtliga reglerade områden även på nyårsafton och valborgsmässoafton – skulle anses lägga onödigt tvång på allmänheten, vilket alltså inte är tillåtet enligt ordningslagen. Därutöver menar för-

valtningen att möjligheten för polismyndigheten att övervaka efterlevnaden av ett sådant krav i ordningsföreskrifterna skulle vara mycket liten, i synnerhet vid midnatt på nyårsafton.

Mot bakgrund av ovanstående är kommunstyrelseförvaltningens uppfattning att ordningsföreskrifterna inte bör skärpas på så sätt som förslagsställaren önskar. Därmed är det inte heller rimligt att kommunen förespråkar att det föreslagna totalkravet på tillstånd införs i andra kommuner eller att ett totalförbud införs mot att sälja raketer och smällare till köpare som inte har tillstånd att avfira raketer.

Vad gäller förslagsställarens önskemål att kommunen årligen avsätter pengar och anordnar nyårsfirande med raketer vid exempelvis Rudan, konstaterar förvaltningen att ett liknande medborgarförslag behandlades av kultur- och fritidsnämnden för drygt två år sedan (2010-04-21, § 37). Nämnden beslutade att det inte är aktuellt att kommunen anordnar nyårsfyrverkerier och kommunstyrelseförvaltningen ser inte skäl att här frångå nämndens bedömning.

Underlag för beslut

- Medborgarförslag om att förbjuda fyrverkerier och införa tillståndskrav, daterat 2012-02-02
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2010-04-21, § 37

Kommunstyrelseberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslaget avslås.

Robert Noord (S) hemställer om att få lämna ett särskilt yttrande vilket kommunstyrelsen medger (bilaga).

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut och att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

1. Medborgarförslaget avslås.

Expedieras: Akt

För kännedom: Förslagsställaren, kommunfullmäktige

Särskilt yttrande

§ 154
2012-08-20
Kommunstyrelsen

Medborgarförslag om att totalförbjuda raketer och fyrverkerier även på valborgsmässoafton och nyårsafton och istället införa att man måste söka tillstånd för att få fyra fyrverkerier.

Socialdemokraterna ser de problem som medborgarförslaget belyser. Fyrverkerier skapar höga oljud och skadar både människor och djur. Vi delar samtidigt förvaltningens uppfattning om att förbjuda fyrverkerier på dessa helgdagar kan anses lägga onödigt tvång på Haningeborna.

Vi socialdemokrater vill istället hänvisa till den policy som finns i kommunen angående hantering av fyrverkerier. Det finns ett behov av att sprida den informationen som finns genom annonser, kommunens hemsida och anslagstavlor. Genom att informationen om policyn för hantering av fyrverkerier sprids så ökas medvetenheten hos allmänheten och då kanske många Haningebor avstår från att fyra fyrverkerier, utan ett tvång.

För Socialdemokraterna

Robert Noord (S)
Oppositionsråd

Dnr KS 2016/6

§ 316 Budgetuppföljning november 2016

Sammanfattning

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrreglerna lämnas en månadsrapport omfattande budgetuppföljning, prognos och finansiell utveckling.

Kommunens budgeterade resultat för 2016 är efter november månad 83,1 mnkr, vilket är 19,7 mnkr lägre än ursprunglig budget för året som var 102,8 mnkr. I december 2015 reviderade fullmäktige 2016 års budget, nettoeffekten av revideringen var 0,1 mnkr totalt.

Fullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i februari 2016 om fördelning av tillfälligt statsbidrag för hantering av flyktingsituationen för 2016 på totalt 37,3 mnkr (2016-02-15, § 21). Fördelningen påverkade inte kommunens budgeterade resultat eftersom intäktsidan ökade med motsvarande belopp i form av ökade statsbidrag. När organisationsberedningen tillsattes så fick beredningen 0,3 mnkr ur fullmäktiges reserv för sitt arbete (2016-03-21 § 58). Vidare beslutade fullmäktige i mars att hållbarhetsberedningen tilldelas 0,37 mnkr ur fullmäktiges reserv för att ta fram ett klimat- och miljöpolitiskt program (2016-03-21 § 57). I april fattade fullmäktige beslut om resultatöverföring av driftmedel från 2015 med 19,2 mnkr. Resultatöverföringen finansierades genom ökade skatteintäkter (2016-04-18 § 142). Efter genomlysning av äldreomsorgens verksamheter fattades i april även beslut i fullmäktige om att utöka äldrenämndens ram för 2016 med 39,8 mnkr för att klara volymutveckling inom både äldreomsorgsdelen och funktionshindersområdet för personer under 65 år (2016-04-18, § 144). Ramökningen finansierades med 20,0 mnkr ur fullmäktiges reserv, resterande 19,8 mnkr belastade budgeterat resultat. Vidare tilldelades kommunstyrelsen av fullmäktige i juni 0,62 mnkr till resursförstärkning på upphandlingssidan, vilket finansierades av fullmäktiges reserv (2016-06-13 § 215). Efter beslutade revideringar av budget per november är kommunens budgeterade resultat 83,1 mnkr.

Tillsammans prognostiserar nämnderna ett överskott på 35,8 mnkr exklusive kommunfullmäktiges reserv. Inklusivt fullmäktiges reserv är motsvarande prognos ett överskott på 69,4 mnkr per november månad. Den skattefinansierade verksamhetens prognos om överskott totalt motsvarar 1,7 procent av årsbudget. Finansförvaltningen har en prognos om överskott på 6,3 mnkr, vilket är 29,3 mnkr bättre än föregående prognos. Anledningen är att kommunen i november beviljades 29,3 mnkr i statsbidrag för ökat bostadsbyggande. Nämndernas prognos för året är ytterligare 4,6 mnkr bättre än föregående uppföljning exkl fullmäktiges reserv. Prognosen för fullmäktiges reserv är oförändrad per november jämfört med oktoberprognosen.

Årsprognosen för kommunen totalt är ett resultat på 158,7 mnkr, vilket är 75,7 mnkr bättre än årsbudget och 33,9 mnkr bättre än förra prognosen.

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunen skall vara med och finansiera infrastrukturinvesteringar. Det är 35 mnkr i den nya bussterminalen, 30 mnkr i motorvägsavfarten till Vega samt 16,2 mnkr i dubbelspåret till Västerhaninge. Enligt redovisningsreglerna så kan kommunen välja att finansiera denna typ av kostnader via resultatet alternativt att aktivera det som en tillgång och belasta resultatet de kommande åren med avskrivningar och räntekostnader. Kommunstyrelseförvaltningen överväger nu att i samband med årsbokslutet föreslå att allt eller delar av dessa medfinansieringar kostnadsförs i bokslutet 2016. Om detta genomförs kommer kommunens resultat för 2016 ligga mellan 80-90 mnkr istället för det ovan nämnda 159 mnkr.

Förvaltningens synpunkter

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunen skall vara med och finansiera infrastrukturinvesteringar. Det är 35 mnkr i den nya bussterminalen, 30 mnkr i motorvägsavfarten till Vega samt 16,2 mnkr i dubbelspåret till Västerhaninge. Enligt redovisningsreglerna så kan kommunen välja att finansiera denna typ av kostnader via resultatet alternativt att aktivera det som en tillgång och belasta resultatet de kommande åren med avskrivningar och räntekostnader. Kommunstyrelseförvaltningen överväger nu att i samband med årsbokslutet föreslå att allt eller delar av dessa

medfinansieringar kostnadsförs i bokslutet 2016. Om detta genomförs kommer kommunens resultat för 2016 ligga mellan 80-90 mnkr istället för det ovan nämnda 159 mnkr.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-12-12 – Uppföljning och prognos per 30 november

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Budgetuppföljningen godkänns

Kommunstyrelsens beslut

1. Budgetuppföljningen godkänns

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Samtliga nämnder

Controllerenheten
Karin Reschke

Kommunstyrelsen

Uppföljning och prognos per 30 november 2016

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrreglerna lämnas en månadsrapport omfattande budgetuppföljning, prognos och finansiell utveckling.

Kommunens budgeterade resultat för 2016 är efter november månad 83,1 mnkr, vilket är 19,7 mnkr lägre än ursprunglig budget för året som var 102,8 mnkr. I december 2015 reviderade fullmäktige 2016 års budget, nettoeffekten av revideringen var 0,1 mnkr totalt.

Fullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i februari 2016 om fördelning av tillfälligt statsbidrag för hantering av flyktingsituationen för 2016 på totalt 37,3 mnkr (2016-02-15, § 21). Fördelningen påverkade inte kommunens budgeterade resultat eftersom intäktssidan ökade med motsvarande belopp i form av ökade statsbidrag. När organisationsberedningen tillsattes så fick beredningen 0,3 mnkr ur fullmäktiges reserv för sitt arbete (2016-03-21 § 58). Vidare beslutade fullmäktige i mars att hållbarhetsberedningen tilldelas 0,37 mnkr ur fullmäktiges reserv för att ta fram ett klimat- och miljöpolitiskt program (2016-03-21 § 57). I april fattade fullmäktige beslut om resultatöverföring av driftmedel från 2015 med 19,2 mnkr. Resultatöverföringen finansierades genom ökade skatteintäkter (2016-04-18 § 142). Efter genomlysning av äldreomsorgens verksamheter fattades i april även beslut i fullmäktige om att utöka äldre nämndens ram för 2016 med 39,8 mnkr för att klara volymutveckling inom både äldreomsorgsdelen och funktionshindersonrådet för personer under 65 år (2016-04-18, § 144). Ramökningen finansierades med 20,0 mnkr ur fullmäktiges reserv, resterande 19,8 mnkr belastade budgeterat resultat. Vidare tilldelades kommunstyrelsen av fullmäktige i juni 0,62 mnkr till resursförstärkning på upphandlingsidan, vilket finansierades av fullmäktiges reserv (2016-06-13 § 215). Efter beslutade revideringar av budget per november är kommunens budgeterade resultat 83,1 mnkr.

Tillsammans prognostiserar nämnderna ett överskott på 69,4 mnkr inklusive fullmäktiges reserv. Den skattefinansierade verksamhetens prognos för året är 4,6 mnkr bättre än föregående uppföljning. Finansförvaltningen har prognos om ett överskott på 6,3 mnkr vilket är 29,3 mnkr bättre än föregående månad. Prognosen för kommunen som helhet är **ett resultat på 158,7 mnkr**, vilket är 75,7 mnkr bättre än budget och 33,9 mnkr bättre än föregående prognos.

Sammanfattning av nämndernas resultat mot fastställd budget

Nämnd/förvaltning	Nettoutfall perioden 201601-201611	Budget helår 2016	Prognos helår 2016	Avvikelse mot budget helår	Avvikelse (%) mot budget helår	Föregående månads avvikelse mot budget	Skillnad jmf föregående månads avvikelse
Grund- och förskolenämnd	-1 444 628	-1 607 448	-1 600 448	7 000	-0,4%	7 000	0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-352 836	-393 342	-385 042	8 300	-2,1%	7 300	1 000
Kommunstyrelse	-183 728	-206 918	-203 718	3 200	-1,5%	3 200	0
Kultur- och fritidsnämnd	-166 023	-185 271	-184 771	500	-0,3%	0	500
Socialnämnd	-741 203	-817 923	-810 723	7 200	-0,9%	7 200	0
Stadsbyggnadsnämnd	-103 316	-127 212	-117 612	9 600	-7,5%	6 500	3 100
Äldrenämnd	-637 703	-691 653	-691 653	0	0,0%	0	0
Revision	-1 509	-2 062	-2 062	0	0,0%	0	0
Valnämnd	-8	-100	-100	0	0,0%	0	0
Södertörns Överförmyndarnämnd	-16 970	0	0	0	0,0%	0	0
Södertörns upphandlingsnämnd	266	0	0	0	0,0%	0	0
Kommunfullmäktiges reserv	0	-38 560	-5 000	33 560	-87,0%	33 560	0
S:a skattefinansierad verksamhet	-3 647 657	-4 070 489	-4 001 129	69 360	-1,70%	64 760	4 600
Finansförvaltning	3 801 289	4 153 539	4 159 839	6 300	0,2%	-23 000	29 300
Haninge kommun	153 632	83 050	158 710	75 660		41 760	33 900
Prognos 2016			158 710				

Tillsammans prognostiserar nämnderna ett överskott på 35,8 mnkr exklusive kommunfullmäktiges reserv. Inklusive fullmäktiges reserv är motsvarande prognos ett överskott på 69,4 mnkr per november månad. Den skattefinansierade verksamhetens prognos om överskott totalt motsvarar 1,7 procent av årsbudget. Finansförvaltningen har en prognos om överskott på 6,3 mnkr, vilket är 29,3 mnkr bättre än föregående prognos. Anledningen är att kommunen i november beviljades 29,3 mnkr i statsbidrag för ökat bostadsbyggande. Nämndernas prognos för året är ytterligare 4,6 mnkr bättre än föregående uppföljning exkl fullmäktiges reserv. Prognosen för fullmäktiges reserv är oförändrad per november jämfört med oktoberprognosen.

Årsprognosen för kommunen totalt är ett **resultat på 158,7 mnkr**, vilket är 75,7 mnkr bättre än årsbudget och 33,9 mnkr bättre än förra prognosen.

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunen skall vara med och finansiera infrastrukturinvesteringar. Det är 35 mnkr i den nya bussterminalen, 30 mnkr i motorvägsavfarten till Vega samt 16,2 mnkr i dubbelspåret till Västerhaninge. Enligt redovisningsreglerna så kan kommunen välja att finansiera denna typ av kostnader via resultatet alternativt att aktivera det som en tillgång och belasta resultatet de kommande åren med avskrivningar och räntekostnader. Kommunstyrelseförvaltningen överväger nu att i samband med årsbokslutet föreslå att allt eller delar av dessa medfinansieringar kostnadsförs i bokslutet 2016. Om detta genomförs kommer kommunens resultat för 2016 ligga mellan 80-90 mnkr istället för det ovan nämnda 159 mnkr.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar ett överskott på 8,3 mnkr, vilket är 1,0 mnkr bättre än den senaste prognosen. Kultur- och fritidsnämndens prognos för helåret är ett överskott på 0,5 mnkr, vilket är motsvarande bättre än föregående prognos. Äldrenämnden prognosticerar oförändrat ett nollresultat. Grund-

och förskolenämnden har per oktober lagt prognos om överskott med 7,0 mnkr, exklusive elevpengssystemet, vilket är oförändrat jämfört med förra prognosen. Socialnämnden har per november oförändrad prognos om överskott på 7,2 mnkr. Stadsbyggnadsnämnden har prognos om överskott på 9,6 mnkr, vilket är 3,1 mnkr bättre än föregående prognos. Kommunstyrelsen prognosticerar ett överskott på 3,2 mnkr, vilket är oförändrat. Övriga nämnder prognostiserar efter november ett nollresultat. Prognosen för finansförvaltningen är ett överskott med 6,3 mnkr vilket är 29,3 mnkr bättre än oktoberprognosen.

Fullmäktige har per november en oförbrukad reserv på 38,6 mnkr, bland annat för att täcka eventuella avvikelser inom elevpengssystemet samt för avsatta men ännu ofördelade medel avseende statsbidraget för nyanlända 2016 (19,9 mnkr). Prognosen för fullmäktiges reserv har större delen under året varit att hela fullmäktiges reserv kommer att förbrukas. Bedömningen nu är att endast 5,0 mnkr kommer att förbrukas av kommundfullmäktiges reserv, vilket är oförändrat jämfört med oktober.

Volymerna inom grund- och förskolenämnden har stämts av och förvaltningens risk- och känslighetsanalys är också nedskrivna för höstens beräknade volymer jämfört med årets tidigare prognoser. Kraftig inflyttning till kommunen gör det svårt att bedöma exakt när under året volymerna ökar. Under årets första halva har faktiska volymer överstigit budgeterade volymer medan höstens faktiska utfall visar efter avstämning det motsatta. Totalt över året bedöms grund- och förskolenämndens budget för elevpeng efter avstämning ligga i god fas med faktiska volymer. Nämndens budget för strukturbidrag beräknas överskridas men inte i den omfattning som tidigare prognosticerats. Prognosen för fullmäktiges volymreserv är oförändrad per november jämfört med oktober.

När det gäller förbrukning av statsbidraget för nyanlända 2016 var bedömningen efter avstämning med berörda förvaltningar per augusti att ofördelade medel i fullmäktiges reserv (19,9 mnkr) inte kommer att ianspråkta i större omfattning. Den bedömningen kvarstår.

Den sammanvägda bedömningen per november är att maximalt 5,0 mnkr förbrukas ur fullmäktiges reserv 2016. Möjligheten finns att resultatet gällande reserven kommer att förbättras ytterligare den allra sista månaden av året.

Förvaltningarnas kommentarer till utfall och prognos

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ursprungliga budget för 2016 var 198,8 mnkr. Kommunstyrelsens budget har reviderats vid fem tillfällen, dels 0,6 mnkr för ökade kostnader till

överförmyndarverksamheten (KF 2015-12-07, § 253) dels 2,8 mnkr i samband med fördelning av det extra generella statsbidraget för flyktingar (KF 2016-02-15, § 21), dels 0,4 mnkr i samband med att hållbarhetsberedningen fick i uppdrag att ta fram ett klimat- och miljöpolitiskt program (KF 2016-03-21, § 57), dels i samband med att organisationsberedningen tillsattes 0,3 mnkr (2016-03-21 § 58), dels 3,5 mnkr i samband med överföringar från 2015 (KF 2016-04-18, § 142) samt 0,6 mnkr för en förstärkning av upphandlingsresurser. Inklusiv tilläggen är kommunstyrelsens budget 206,9 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 183,7 mnkr, vilket är 5,6 mnkr (2,9 %) lägre än ackumulerad budget på 189,3 mnkr. Kommunstyrelsens budget är indelad i tre ansvarsområden, förtroendemannaorganisation, kommunstyrelseförvaltning och anslagsfinansierade gemensamma kostnader. Förtroendemannaorganisationen följer i stort budgeten. Det som ligger bättre än budget är de politiska beredningar som kommunfullmäktige har tillsatt. Prognosen är att beredningarna inte kommer att förbruka hela budgeten och därmed få ett överskott med 0,2 mnkr.

Inom kommunstyrelseförvaltningen är prognosen att avdelningarna tillsammans kommer att göra ett överskott på totalt 1,0 mnkr. Det finns mindre överskott på flera enheter som tillsammans prognostiseras till ett större överskott. Vidare finns det i budget en reserv under kommundirektören. Förvaltningen har inte utnyttjat denna reserv hittills under året och gör nu bedömningen att den inte fullt ut kommer att utnyttjas under 2016. Det innebär att kommunstyrelseförvaltningen för denna del av budget gör bedömningen att 2,0 mnkr inte kommer att förbrukas. Den totala prognosen för kommunstyrelsen är ett överskott med totalt 3,2 mnkr, vilket är oförändrat sedan förra prognosen.

Risk- och känslighetsanalys

I ovanstående driftsredovisning prognostiseras ett överskott. Det finns dock alltid risker att några kostnadsposter kommer att avvika från prognosen.

Lokalbanken har de senaste åren klarats av inom budgeten. En förändring i verksamhetens behov kan innebära att de säger upp lokaler vilket kan innebära att budgeten för lokalbanken inte räcker till. De eventuella uppsägningar som kommer under hösten kommer inte att påverka utfallet negativt under 2016.

Inom exploateringsverksamheten är det budgeterat en viss fastighetsförsäljning som innebär realisationsvinster. Prognosen förutsätter att det sker försäljningar i enlighet med budget. Tidigare år har utfallet emellertid alltid blivit lite bättre än budget.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Lokalbanken	1 000	0

Exploateringsverksamheten	4 000	0
Summering:	5 000	0

Prognos

Den totala prognosen för kommunstyrelsen är ett **överskott med 3,2 mnkr**, vilket är oförändrat jämfört med förra prognosen.

Stadsbyggnadsnämnden

Kommunfullmäktige beslutade 2015-06-08, § 146, om Mål och Budget för 2016. Enligt beslutet fastställdes nämndens driftbudgetram för 2016 till 120,0 mnkr. Nämndens beslutade anslagsfinansierade budgetram för år 2016 uppgår till 127,2 mnkr efter beslut i fullmäktige om överföring av driftmedel från 2015 på 7,2 mnkr (KF 2016-04-18, § 142).

Det ackumulerade utfallet för perioden är 103,3 mnkr vilket motsvarar 81,2 procent av årsbudgeten. Resultatet är 10,5 mnkr bättre än periodens budget vilket motsvarar 9,2 procents avvikelse. Periodens överskott beror till största delen på lägre kostnader inom vägverksamheten med anledning av lägre kostnader för vinterväghållning och belysning samt ökade plan- och bygglovsintäkter jämfört med budget. Vatten och avlopp redovisar också ökade bruksintäkter efter höstens vattenavläsningar. Nämndens reserv på 2,2 mnkr är oförbrukad och övriga avdelningar och verksamheter visar resultat i ungefär nivå med budget.

Vatten och avlopp redovisar lägre ränteintäkt (lägre räntesats) och högre kapitalkostnader pga. komponentavskrivningar (kortare avskrivningstider än tidigare), vilket beräknas ge negativ nettoeffekt på helårsbasis cirka 1,0 mnkr. Ökade bruksintäkter vid höstens avläsningar beräknas bidra till ett totalt positivt resultat för hela VA på 2,0 mnkr vid årets slut. Inom vinterväghållning redovisas lägre kostnader för snöröjning, trolig positiv helårseffekt 2,0 mnkr. Minskade kostnader mot budget inom trafikbelysning med ca 2,6 mnkr, motverkas av motsvarande beräknade kostnadsökningar för brounderhåll.

Ökade kostnader för konsulttjänster ca 0,6 mnkr som avser år 2015 belastar bygglovs resultat år 2016. Ett större bygglov under oktober månad har förbättrat och vänt resultatet. Samtidigt redovisas lägre personalkostnader för plan, bygglov och lantmäteri med anledning av vakanta tjänster. Färre personer har hanterat större volymer under perioden men på bekostnad av övrigt kompetens- och utvecklingsarbete.

Park och natur redovisar ett positivt resultat på 0,5 mnkr för extra arbete med projekt åt skolor och förskolor, samt en vakant tjänst sedan juni månad. Förvaltningsledning och nämnd redovisar ett visst överskott för perioden och en förbättrad årsprognos jämfört med budget med 2,7 mnkr, till största delen beroende på oförbrukad nämndreserv.

Risk- och känslighetsanalys

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Planavdelningen, fortsatt ökade intäkter	2 000	0
Mindre snö/halka än normalt	2 000	0
Summering:	4 000	0

Prognos

Inom teknikavdelningen är vinteraktiviteterna för våren slutförda med bättre resultat än budget däremot återstår vinterperiodens sista månad december. Minskade kostnader för trafikbelysning beroende på energibesparingar och ett lägre elpris beräknas kunna användas till de ökade kostnaderna inom brounderhåll. Underskottet för lantmäteri från årets början beräknas inte kunna hämtas hem helt även om resultatet förbättrats månad för månad. Förbättrad prognos för både plan och bygglov med anledning av enstaka större bygglov genererar ökat överskott. Frånvaro och besparingar inom förvaltningsledning och stab kommer att påverka avdelningens resultat positivt jämfört med budget. Om nämndens reserv är oförbrukad vid årets slut bidrar det med ett positivt resultat på 2,2 mnkr.

Helårsprognosen för nämnden är ett **överskott på 9,6 mnkr.**

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2016	Förändring
Vinterväghållning lägre kostnader pga. mindre snö	2 500	2 000	-500
Trafikbelysning minskade kostnader	2 500	2 600	100
Brounderhåll ökade kostnader	-2 500	-3 000	-500
Trafikverksamhet/parkeringsövervakning ökade intäkter	200	200	0
Park och natur, vakant tjänst	0	500	500
Bygglov ökade kostnader (bl a konsultkostnader från år 2015)	-600	-600	0
Plan och bygglov ökade intäkter	3 020	5 700	2 680
Lantmäteri lägre intäkter (bl.a. för högt budgeterade intäkter)	-1 275	-500	775
Ökade personalkostnader stab/minskade personalkostnader stab	500	500	0
Nämndens reserv oförbrukad	2 200	2 200	0
Summa Prognos	6 545	9 600	3 055

Tabellen redovisad i tkr

Grund och förskolenämnden

Nämndens budgetram för 2016 fastställdes ursprungligen i fullmäktiges Mål och budget till 1 605,0 mnkr (KF 2015-06-09, § 146). Ramen utökades i februari 2016 med 1,1 mnkr som del av statsbidraget för flyktingmottagning (KF 2016-02-15, § 21), samt med ytterligare 1,3 mnkr i april efter beslut i kommunfullmäktige om resultatöverföring från 2015 (KF 2016-04-18, § 142). Därmed uppgår nämndens budget till 1 607,4 mnkr, en nettoökning med 2,4 mnkr jämfört med nämndens ursprungliga budget för 2016.

Nettoutfallet i november var 134,0 mnkr och det ackumulerade nettoutfallet för perioden uppgår till 1 444,6 mnkr (89,9 procent av årsbudget). Utfallet är 1,9 procent lägre än periodiserad årsbudget som uppgår till 1 472,3 mnkr och motsvarar en positiv budgetavvikelse på 27,6 mnkr (1,7 procent av årsbudget) till och med november månads utfall. I den ackumulerade budgetavvikelsen ingår ett överskott i elevpengssystemet med 2,2 mnkr.

Risk- och känslighetsanalys

Risk- och känslighetsanalysen ska återge faktorer som kan komma att påverka årets resultat utöver vad som redan är beaktat i årsprognosen. Risk- och känslighetsanalysen för november visar att det finns faktorer som kan komma att påverka det ekonomiska resultatet för helåret 2016 i intervallet +7,0 till 0,0 mnkr, jämfört med prognosen.

För december beräknas i nuläget ett överskott med ca 0,5 till 2,0 mnkr inom elevpengssystemet vilket motsvarar ett prognostiserat årsresultat i intervallet +2,7 till +4,2 mnkr inklusive ett prognostiserat underskott på -5,4 mnkr för ”strukturbidrag för nyanlända”. I risk- och känslighetsanalysen läggs en positiv risk på +2,0 mnkr i förhållande till prognosen.

Till och med november uppgår det sammanlagda överskottet till 16,5 mnkr för de resultatenheter som redovisar ett överskott. Samtidigt redovisar dessa resultatenheter tillsammans ett driftöverskott på 3,7 mnkr i sina årsprognoser. Detta innebär att mellanskillnaden på 12,7 mnkr prognostiseras att förbrukas under december men att det finns en osäkerhetsfaktor om hur mycket som faktiskt kommer att ha förbrukats när året är slut. I budgetuppföljningen för november görs bedömningen att den här osäkerhetsfaktorn är en positiv risk i intervallet 0 till +5,0 mnkr.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Pengsystem Strukturbidrag för nyanlända elever	0	0
Pengsystem volymökningar utöver budgeterade nivåer	2 000	0
Förbättrad årsproos för resultatenheter med ackumulerat positivt resultat	5 000	0

Summering:	7 000	0
-------------------	--------------	----------

Prognos

Helårsprognosen efter november månads utfall är **ett överskott på 7,0 mnkr**, vilket är oförändrat jämfört med prognosen i oktober. Årsprognosen utgår från att eventuella över- eller underskott inom elevpengssystemet fullt ut regleras, dvs. är kostnadsneutralt för grund- och förskolenämnden i årsbokslutet för 2016.

Prognos, specificerad per verksamhet	Föregående månads prognos	Prognos helår 2016-11	Förändring
Pengsystem GFN	0,0	0,0	0,0
Central förvaltning och nämnd *	15 028,0	16 523,0	1 495,0
Modersmålsverksamhet	0,0	0,0	0,0
Central stödavdelning (CSA)	-1 000,0	-600,0	400,0
Förskolor kommunal regi	-4 376,0	-4 181,0	195,0
Grundskola år F-6 kommunal regi	-2 977,0	-3 998,0	-1 021,0
Grundskola år F-9 kommunal regi	325,0	-744,0	-1 069,0
Summa Prognos	7 000,0	7 000,0	0,0

Prognos uttryckt som avvikelse, över- eller underskott i förhållande till budget, redovisat i Tkr

** Inklusive nämndens reserv*

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningens ursprungliga budgetram enligt Mål och budget 2016 uppgick till 387,0 mnkr. I april fattade kommunfullmäktige beslut (KF 2016-04-18, § 142) om överföringsmedel på 6,3 mnkr, vilket innebär att aktuell driftsram uppgår till 393,3 mnkr.

Nämndens ackumulerade utfall för perioden uppgår till 352,9 mnkr, vilket är 4,8 mnkr respektive 1,4 % lägre än periodiserad budget. Utfallets andel av den totala helårsramen motsvarar 89,7 %. I november har beslut och inbetalning av bidrag från Migrationsverket för asylsökande elever under vårterminen 2016 kommit. Bidraget blev 1,2 mnkr högre än vad som hittills bokats upp för vårterminen, vilket påverkar resultatet positivt. Kostnaden för folkbokförda elever har däremot ökat i november så den positiva avvikelsen för elevsättningar har inte stigit fullt så mycket som enbart Migrationsverkets beviljade bidrag motiverar.

Nämndens ackumulerade avvikelse har tre huvudsakliga beståndsdelar. Eleversättningarna är lägre än budgeterat och det beror på ökade ersättningar från Migrationsverket, varav en del avser höstterminen 2015. Dessutom var antalet folkbokförda elever lägre än budgeterat under vårterminen, medan de å andra sidan är högre än budgeterat nu under hösten. Central förvaltning har positiv avvikelse på grund av uteblivna budgeterade kostnader. Dessa båda neutraliseras delvis av skolenheterna, som tillsammans har negativ avvikelse. Det gäller både gymnasieskolor och vuxenutbildningen.

Risk- och känslighetsanalys

Inga risker har identifierats per november.

Prognos

Helårsprognosen för nämnden är förbättrad efter november månad till ett **överskott på 8,3 mnkr**, vilket motsvarar 2,1 procent av helårsramen.

Prognosen tar sin utgångspunkt i nämndens reserv på 2,5 mnkr. Förändringarna jämfört med förra månadens prognos är att beslut om ersättning för asylsökande under vårterminen 2016 har kommit, vilket förbättrar prognosen. Däremot har kostnaderna för folkbokförda elever under höstterminen 2016 ökat på grund av ett ökat elevantal, vilket bidrar till en försämring av prognosen för höstterminen. Kvalitetsavdelningen ser ytterligare ljusning i sin prognos när året närmar sig sitt slut, liksom även Förvaltningschef. Förvaltningschef erhåller det administrativa avdrag som skolorna betalar för arbetsuppgifter som utförs centralt, men för skolans räkning. Avdragets storlek per elev är baserat på ett budgeterat elevantal och under 2016 har det verkliga elevantalet varit högre, vilket medför en högre intern intäkt för Förvaltningschef. Förvaltningen har diskuterat att reglera skillnader i budgeterade och verkliga elevvolymerna, men eftersom förvaltningen inte vill straffa skolorna, ifall volymutvecklingen vore omvänd, är det rimligt att inte heller gynna dem när elevantalet har stigit. Denna parameter har inte tidigare tagits med i nämndens helårsprognos.

Riksäpplets isolerade novemberresultat var negativt och helårsprognosen innebär full kvittning av överföringsmedel från 2015. Enheten har även fonderade överföringsmedel till 2017 som uppgår till 0,9 mnkr. Fredrikas isolerade novemberresultat var positivt och har därför förbättrat sin prognos. Fredrika räknar inte med att förbruka hela det överskott som gamla Fredrik förde med i boet.

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2016	Förändring
Nämndreserv	2 500	2 500	0
ESF-ansökan, arbetskostnad	-100	-100	0
Kulturhantverk vt 2016 vuxna	-100	-100	0

Akademierna	-1 200	-1 200	0
Eleversättningar vårtermin	2 500	3 700	1 200
Eleversättningar hösttermin	500	0	-500
Eleversättningar hösttermin 2015	1 300	1 300	0
Kansliavdelningen	-500	-500	0
Kvalitetsavdelningen	1 300	1 400	100
Förvaltningschef	800	1 100	300
Hysesökning Fredrika södra	400	400	0
Hyra gamla Fredrik för snabbspår	400	400	0
Riksäppet	-700	-1 200	-500
Navigatorcentrum	200	100	-100
Fredrika	0	500	500
Summa Prognos	7 300	8 300	1 000

Tabellen redovisad i tkr

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens ursprungliga budgetram uppgick till 181,8 mnkr. I februari tilldelades nämnden 2,0 mnkr i statsbidrag för flyktingmottagning (KF 2016-02-15, § 21) och efter fullmäktiges beslut (2016-04-18, § 142) om resultatöverföring fick nämnden ta 1,5 mnkr av föregående års nettoresultat samt tidigare fonderade medel i anspråk. Resterande 0,7 mnkr fonderades enligt beslutet till budgetåret 2017. Därmed uppgår nämndens totala budget för 2016 till 185,3 mnkr.

Efter november månad har förvaltningen förbrukat 89,6 % av årsbudgeten. Det ackumulerade utfallet är 166,0 mnkr mot budgeterade 170,0 mnkr, vilket ger en positiv budgetavvikelse på 3,9 mnkr, eller 2,3 procent. I november har bidraget från Skärgårdsstiftelsen som avser kommunens kostnader för sopmajor i skärgården kommit. Kommunens bruttokostnad för sopmajor som är bidragsberättigade har varit 0,5 mnkr och Skärgårdsstiftelsen har beviljat bidrag på 0,3 mnkr. Anledningarna till den positiva avvikelsen för nämnden som helhet är oförändrade jämfört med tidigare månader. Det är nämndreserven, lägre avskrivningar, eftersläpande kostnader för fastighetsunderhåll och lägre kostnader än budgeterat på Kulturskolan som förklarar det.

Risk- och känslighetsanalys

Det finns några enheter inom förvaltningen som har goda förutsättningar att göra ett bättre resultat än vad de själva prognostiserar. Kulturskolan har förbättrat sin egen prognos under hösten, men aktuell positiv avvikelse med endast en månad kvar på året talar för att resultatet kommer att bli ännu lite bättre. Samma gäller för Handens bibliotek, som också har positiv avvikelse efter november månad och en försiktig prognos. Även Miljöverkstan är försiktig i sin prognos och ett överskott vid årets slut är långt ifrån orimligt.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Kulturskolan	400	0
Handens bibliotek	200	0
Miljöverkstan	200	0
Summering:	800	0

Prognos

Prognosen är ett **överskott på 0,5 mnkr**, vilket är motsvarande bättre jämfört med förra månaden.

Den tar sin utgångspunkt i nämndens oförbrukade reserv på 1,0 mnkr. Hos Förvaltningschef finns medel för kapitalkostnader och övriga kostnader, som prognostiseras bli lägre än budgeterat. Utveckling och stöd förväntas dels förbruka alla medel för fastighetsunderhåll och dels inväntas en extern faktura på 0,2 mnkr som ska komma i december månad. Därför är prognosen försämrad jämfört med förra månaden. Prognosen för område Central är lite förbättrad på grund av den positiva avvikelse som Handens bibliotek uppvisar. Kostnader har varit fördröjda på grund av försenade leveranser, vilket har, och fortfarande försvårar prognosarbetet. Område Syd har kvarvarande kostnader som väntas i december, men de uppskattas inte bli lika stora som befarades tidigare, vilket har förbättrat prognosen.

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2016	Förändring
Nämndens reserv	1 000	1 000	0
Förvaltningschef	900	1 200	300
Utveckling och stöd	200	0	-200
Område Norr	-700	-700	0
Område Central	-1 000	-900	100

Område Syd	-400	-100	300
Summa Prognos	0	500	500

Tabellen redovisad i tkr

Socialnämnden

Socialnämndens ram enligt Mål och budget 2016-2017 (KF 2015-06-09, § 146) var 792,8 mnkr. I december reviderades budgeten (KF 2015-12-07, § 253) då ramen ökades med 1,5 mnkr för att kompensera för förändrat förbehållsbelopp ekonomiskt bistånd. I februari reviderades budgeten (KF 2016-02-15, § 21) då ramen ökades med 10,1 mnkr för statsbidrag för flyktingmottagning. I april beslutade fullmäktige om ökad budget med 10,6 mnkr till följd av ändrad ansvarsfördelning mellan äldrenämnden och socialnämnden. I april reviderades även budgeten i samband med överföring av driftmedel från 2015 på 2,9 mnkr. Nämndens sammanlagda ram 2016 är därmed 817,9 mnkr.

Nämndens utfall för perioden är 741,2 mnkr mot periodens budget på 734,4 mnkr, dvs. ett underskott på 6,8 mnkr jämfört med budget. Årsprognosen för nämnden är ett överskott på 7,2 mnkr, vilket baseras på att inget uppförande av modulbyggnation för boende för ensamkommande barn och nyanlända flyktingar antas uppföras under året.

Nämndens kostnader såväl som intäkter överstiger budget i stor utsträckning. Detta förklaras av att den statsbidragsfinansierade verksamheten för ensamkommande barn har budgeterats med lägre omsättning av vad som nu är fallet. Detta har dock ingen praktisk betydelse, då det avgörande är att kostnader och intäkter i verksamheten är lika stora, vilket de är både i budget och i utfall.

Underskottet i nämndens resultat förklaras främst av volymökningar i LSS-insatser samt insatser enligt socialtjänstlagen för vuxna. Underskott i den ordinarie driftbudgeten kommer att kompenseras i sin helhet av nämndens reserv. Avseende statsbidraget för nyanlända flyktingar så har hittills 1,9 mnkr förbrukats av de tilldelade 10,1 mnkr. Av de tilldelade medlen avsåg 7,2 mnkr kostnader för uppförande av modulbyggnation för boende för ensamkommande barn och nyanlända flyktingar och detta arbete har ännu inte påbörjats. Samtliga övriga aktiviteter som dessa medel ska användas till har påbörjats och prognosen är att dessa övriga 3 mnkr kommer att förbrukas under året.

Risk- och känslighetsanalys

Bedömningen är att det endast finns mindre positiva och negativa risker och utmaningar i verksamheten. Sannolikheten för att uppförande av modulbyggnation under året kommer att ske har tidigare under hösten bedöms per november som obefintlig och är därmed inte längre beaktad i risk- och känslighetsanalysen.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Besparingar vid köp av placeringar och behandlingar, barn och vuxna	1 000	0
Ökade kostnader placeringar och behandling barn och vuxna		- 1 000
Summering:	1 000	- 1 000

Prognos

Totalt är prognosen för nämnden ett **överskott på 7,2 mnkr**, vilket är oförändrat jämfört med föregående prognos.

Prognosen för nämnden har ökats då bedömningen är att en mindre del av nämndreserven kommer förbrukas. Försämrade prognos för avdelning funktionsnedsättning för dyrare placeringar. Prognosen för avdelning barn och unga har försämrats något, till följd av fortsatt högre placeringskostnader och personalkostnader. Prognosen för avdelning vuxen är oförändrad. Det är budgeten för placeringskostnader av vuxna med missbruks och/eller psykisk funktionsnedsättning som överskrider. Avdelningen boende och boendestöd höjer prognosen ytterligare efter ett kraftigt effektiviseringsarbete i verksamheten gett en varaktigt lägre kostnadsnivå. Något förbättrad prognos för avdelningen som utför sysselsättningsskapande åtgärder, daglig verksamhet samt personlig assistans. Det är verksamheten personlig assistans som höjt prognosen.

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2016	Förändring
Nämndens kostnader	8 000	9 600	1 600
Förvaltningscentral verksamhet	9 200	10 800	1 600
Avdelning Funktionsnedsättning (beställare)	-4 500	-9 200	-4 700
Avdelning Barn och unga (beställare)	3 000	1 000	-2 000
Avdelning Vuxen (beställare)	-6 000	-6 000	0
Avdelning Social omsorg (utförare)	0	0	0
Avdelning Boende och boendestöd (utförare)	2 000	4 000	2 000
Avdelning Arbete, sysselsättning och assistans (utförare)	-4 500	-3 000	1 500
Summa Prognos	7 200	7 200	0

Tabellen redovisad i tkr

Äldrenämnden

Kommunfullmäktige beslutade 2015-06-08, § 146, om Mål och Budget för 2016. Enligt beslutet fastställdes äldrenämndens driftbudgetram för 2016 till 665,0 mnkr.

I februari 2016 beslutade fullmäktige att utöka 2016 års budgetram för äldrenämnden med 1,5 mnkr, ramtillskottet ska täcka insatser kopplade till Haninge kommuns flyktingmottagande under 2016 (2016-02-15, § 21). I april fattades beslut om att underskott inom äldrenämndens utförarverksamhet 2013-2015 på drygt 12,1 mnkr ska hanteras inom äldrenämndens budget 2016-2018, varav 4,1 mnkr ska hanteras genom minskad ram 2016 (2016-04-18, § 142). Fullmäktige beslutade också i april att utöka äldrenämndens ram för 2016 med 39,8 mnkr för att klara volymutveckling inom både äldreomsorgsdelen och funktionshindersonrådet för personer under 65 år (2016-04-18, § 144). Vidare beslutade fullmäktige om att minska äldrenämndens ram för 2016 med 10,6 mnkr med anledning av att ansvarsfördelningen mellan äldrenämnden och socialnämnden beslutats bli förändrad från och med 2016-05-01. Den nya ansvarsfördelningen har beräknats minska äldrenämndens kostnader för 2016 med 10,6 mnkr och öka socialnämndens kostnader med motsvarande 10,6 mnkr (2016-04-18, § 145). Efter fullmäktiges beslutade ramjusteringar uppgår äldrenämndens ram 2016 till totalt 691,7 mnkr.

Utfallet för perioden januari-november 2016 är en redovisad nettokostnad på 637,7 mnkr (92,2 % av årsbudget) eller en negativ avvikelse med 1,3 mnkr jämfört med den periodiserade budgeten för perioden. Avvikelsen i procent mot den periodiserade budgeten är 0,2 procent. Årsprognosen är oförändrad jämfört med föregående månad med ett prognostiserat nollresultat.

Risk- och känslighetsanalys

Negativ risk: Volymprognoserna som äldreförvaltningen gjort inför kommande budgetår har under många år visat sig stämma med det verkliga utfallet.

Volymutvecklingen 2011 och 2013 avvek dock kraftigt från prognoserna både inför budgetåret och jämfört med de första prognoserna under respektive verksamhetsår. Avvikelsen mot prognoserna uppkom genom kraftig ej förutsebar volymutveckling under tertial två respektive år.

Positiv risk: Det åtgärds paket som äldrenämnden och äldreförvaltningen arbetat med under 2015 och 2016 har fått avsedda effekter på nettokostnadsutvecklingen, exempelvis ökade avgiftsintäkter och minskade kostnader för vårdresurstid inom hemtjänsten på grund av översyn av ersättningssystemet. För flera av åtgärderna är det fortfarande svårt att göra bedömningar av alla konsekvenser. Målet var att klara huvudparten av pris och löneutvecklingen under 2016 genom vidtagna åtgärder. Äldreförvaltningen har tagit fram en separat rapport med redovisning av vilka effekter åtgärds paketet gett både ekonomiskt och verksamhetsmässigt. Rapporten visar att målet att klara kostnadsutvecklingen kopplad till 2016 års pris och löneutveckling har uppnåtts. Rapporten redovisades för äldrenämnden i november och har översänts till kommunstyrelseförvaltningen för redovisning i kommunstyrelsen i början av 2017.

Risk och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Kraftigare volymutveckling än beräknat		- 1 000
Större effekter än beräknat för pågående effektiviseringsarbete	1 000	
Alla enheter klarar inte av att balansera tidigare års underskott		-4 000
Dämpad volymutveckling jmf med prognos	1 000	
Summering:	2 000	- 5 000

Prognos

Årsprognosen för 2016 är ett **nollresultat**, vilket är oförändrat jämfört med föregående prognos.

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2016	Förändring
Äldrenämnd	0	0	0
Äldreförvaltningen gemensamma poster	0	0	0
Bemanningscentrum	0	0	0
Avdelning förebyggande insatser	0	0	0
Avdelning ordinärt boende	0	0	0
Avdelning särskilt boende inkl. HSL	-1 700	-1 700	0
Kostorganisation	0	0	0
Beställarenheten insatser 65 år och äldre	0	0	0
Beställarenheten insatser under 65 år	1 700	1 700	0
Summa Prognos	0	0	0

Tabellen redovisad i tkr

Volymutveckling

Under årets första sju månader minskade antalet biståndsbeslutade hemtjänsttimmar månad för månad. Huvudorsak var den översyn som gjorts av beräkningen av extra tid till utförare med kunder som har omfattande behov av insatser. Eftersom flertalet beslut omprövades under årets första sju månader, så gav förändringen störst effekt under den perioden. Från augusti har antalet timmar börjat öka igen, vilket är naturligt med tanke på att antalet invånare över 75 år fortsätter att öka.

Hemtjänstinsatser, antal timmar

Hemtjänstinsatser	Jan-nov 2016	Jan- 2015	Förändring
65 år och äldre	528 161	539 665	-2,1%

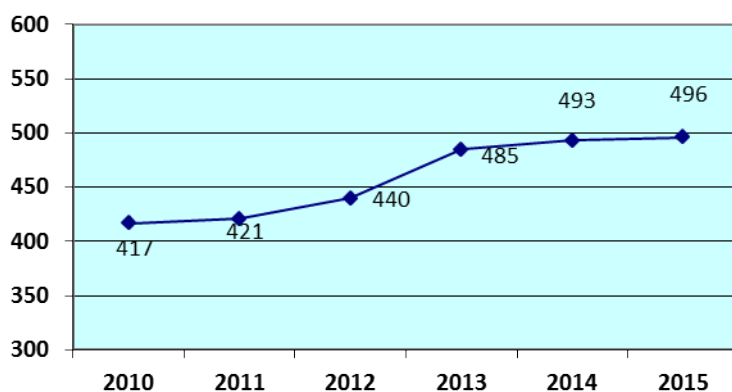
Hemtjänstinsatser, prognos timmar 2016

Hemtjänstinsatser	Totalt 2014	Totalt 2015	Prognos 2016
65 år och äldre	522 425	590 347	580 000

Antal betalda platser i vård- och omsorgsboende 2010-2016

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2010	405	403	407	404	416	419	413	417	422	421	434	433
2011	425	425	421	422	428	422	425	426	425	414	410	414
2012	420	432	429	433	421	430	443	447	455	453	456	460
2013	465	461	474	467	490	508	495	502	512	490	483	477
2014	493	493	499	494	486	487	489	491	492	492	499	498
2015	494	495	507	503	499	490	487	491	488	488	493	497
2016	496	494	510	516	514	526	536	537	532	530	530	

Platser i särskilt boende och korttidsboende 2010-2015

Årsprognosen för 2016 är 520 betalda platser i genomsnitt

Betalda platser särskilt boende och korttidsboende 65 år och äldre

Behovet av platser i särskilt boende och korttidsboende, som inte minst under 2013 ökade mer än vad förvaltningen prognostiserat, stabiliserades under 2014 och 2015. Efter elva månader 2016 ligger antalet betalda platser på i genomsnitt 520.

Under oktober 2016 uppgick antalet betalda platser till 530 varav 295 i egen drift och 235 med annan utförare (44 procent). Av de 235 platser som köptes av extern utförare var huvudparten (179 platser) hos utförare med verksamhet i Haninge.

Finansförvaltning

Finansförvaltningens budget består av skatteintäkter och generella statsbidrag, arbetsgivaravgifter, pensionskostnader samt finansiella intäkter och kostnader. Den ursprungliga budgeten för 2016 är en intäkt på 4 097,0 mnkr. Intäkten höjdes med 37,3 mnkr i samband med att kommunfullmäktige fördelade det extra generella statsbidraget för flyktingmottagning. (KF 2016-02-15, § 21). Överföringarna från 2015 års driftbudget till 2016 har finansierats med att öka budgeten för skatteintäkter med 19,2 mnkr (KF 2016-04-18, § 142). Totalt är budgeten för hela finansförvaltningen en intäkt på 4 153,5 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 3 801,3 mnkr, vilket är 6,1 mnkr (-0,2 %) lägre än den ackumulerade budgeten på 3 807,4 mnkr. Budgeten för skatter och generella statsbidrag är 4 166,5 mnkr. Det har sedan den senaste uppföljningen inte kommit någon ny skatteprognos. Den senaste prognosen från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) kom den 5 oktober. I jämförelse med de budgeterade intäkterna är den totala prognosen för skatteintäkter 23,0 mnkr lägre än budget för året.

Under november har boverket beslutat att Haninge kommun får 29,3 mnkr i statsbidrag för ökat bostadsbyggande som infördes i år. Bidragets syfte är att främja ett ökat bostadsbyggande i Sverige. Förutsättningarna för att få bidrag är att det i kommunen finns minst en folkbokförd nyanländ som fått uppehållstillstånd och att kommunen

under en tolv månadersperiod har gett startbesked som möjliggör byggande av minst en bostad. (den 1 augusti föregående år och tolv månader framåt). Detta förbättrar prognosen för finansförvaltningen med 29,3 mnkr.

Under mars tog Tornberget över kommunens externa låneskuld, vilket kommer att påverka kommunens finansnetto negativt. Som kompensation kommer Tornberget att betala en borgensavgift till kommunen samt sänka hyrorna. Detta tillsammans ska täcka kommunens försämrade finansnetto. Prognosen är därför i linje med budget. Övriga kostnader och intäkter inom finansförvaltningen är inom budget.

Sammantaget redovisar finansförvaltningen ett överskott på 6,3 mnkr.

Risk- och känslighetsanalys

Slutprognosen för skatteintäkterna kommer den 21 december. Det finns alltid en osäkerhet om vad som kan bli resultatet av kommande skatteintäktsprognos. Förändringen av semesterlöneskulden är en post som inte är säker förrän i januari 2017. I budgeten beräknas att skulden är oförändrad i antal dagar men att den ökar i samma takt som löneökningen, med 3,0 mnkr. Om personalen sparar fler semesterdagar eller tar ut sparade dagar under året är inte klart förrän i januari 2017. Erfarenheterna från tidigare år är att utfallet inom denna budgetpost kan slå kraftigt upp och ner. De senaste åren har semesterlöneskulden dock ökat mer än budgeterat.

Pensionskostnaderna har ökat de senaste åren. Just nu ligger utfallet över den budgeterade ramen. Nästa prognos kommer i december och först då kommer det slutliga resultatet, som kan förändras från den prognos som ligger till grund för novemberprognosen.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Förändrad skatteintäktsprognos	10 000	- 5 000
Semesterlöneskuld	3 000	- 3 000
Ökande pensionskostnader	3 000	- 6 000
Summering:	16 000	- 14 000

Prognos

Sammantaget är årsprognosen för finansförvaltningen ett **överskott på 6,3 mnkr**, vilket är 29,3 mnkr bättre än föregående prognos. Förbättringen mostavärs statsbidraget för ökat bostadsbyggande.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron under perioden januari-oktober var för kommunen som helhet 7,6 procent, en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med samma period förra året (7,4 procent). Sjukfrånvaron var på kof 5,6 procent, ksf 4,1 procent, sof 7,6 procent, sbf 4,1 procent, ubf 7,9 procent och af 9,3 procent. Jämfört med samma period förra året minskade sjukfrånvaron inom kof markant (2,9 procentenheter) och ökade inom övriga förvaltningar.

Befolkning

Den 31 oktober hade Haninge 85 348 invånare, vilket är en ökning med 103 personer jämfört med månaden innan. På tio månader har Haninges befolkning ökat med 1 482 personer, lika mycket som under hela 2014 eller 2015. Under oktober föddes 96 nya Haningebor och 46 Haningebor dog. 581 personer flyttade hit, varav 83 från andra länder och 545 personer flyttade härifrån, varav 22 till andra länder.

Arbetslöshet

I oktober var 6,8 procent av arbetskraften 16-64 år inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det är 0,3 procentenheter mindre än oktober förra året. Jämfört med hela länet var arbetslösheten 0,7 procentenheter högre i Haninge, men 0,8 procentenheter lägre än i riket. 8,8 procent av arbetskraften (motsvarar 452 personer) i åldern 18-24 år var inskrivna som arbetslösa, en minskning med 2,5 procentenheter jämfört med oktober 2015. I Stockholms län var ungdomsarbetslösheten 7,3 procent, i riket 11,5 procent.

Finansiell rapport

Tornberget Fastighetsförvaltning har sedan april 2016 i sin helhet övertagit kommunens externa upplåning. Syftet är att trygga Tornbergets möjlighet att göra skattemässiga avdrag för dessa lån. Kommunen har tecknat borgen för dessa lån. Tornberget har antagit kommunens finanspolicy och uppfyller den inom samtliga delar. Kommunens upplåning är sedan april noll och finansrapporten innehåller för närvarande endast en redovisning av likviditeten. Enligt kommunens finanspolicy ska likviditetsreserven vara minst 250,0 mnkr. Per november är likviditetsreserven 735,0 mnkr (aktuell likviditet 585,0 mnkr samt bekräftade ej utnyttjade löften 150,0 mnkr) och uppfyller därmed finanspolicyens krav.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Jörn Karlsson
Ekonomidirektör

Dnr KS 2016/150

§ 317 Motion från Samuel Skånberg (V) om förbud mot vilda djur på cirkusar i Haninge kommun

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Samuel Skånberg (V) har i en motion föreslagit att fullmäktige beslutar att ingen kommunal mark upplåts till cirkusar som i kommersiellt syfte utnyttjar vilda djur. Som skäl till förslaget anger motionären bland annat att transporten kan orsaka stress hos cirkusdjuren, att deras utevistelse blir begränsad till inhägnade områden samt att de konstver som djuren förmås att göra ofta är onaturliga för dem och i vissa fall kan ge skador.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att andra kommuner tidigare har infört begränsningar av upplåtelsen av kommunal mark till cirkusar med vilda djur. I enlighet med vad som framgår av motionen har kommunfullmäktige i Hudiksvall infört en sådan begränsning. Detta fullmäktigebeslut har överklagats, men dom har ännu inte meddelats. Ett annat exempel är Tranås, där kommunfullmäktige 2004 beslutade att inte upplåta allmän mark till cirkusevenemang där levande djur ingick. Beslutet överklagades och det upphävdes av Länsrätten i Jönköpings län 2005-05-13, mål nr 1010-04.

Av länsrättens beslut framgår att en cirkusföreställning räknas som en allmän sammankomst enligt 2 kap 2 § ordningslagen (OL). Genom OL har en del maktbefogenheter överlämnats till kommunerna. En kommun kan exempelvis meddela lokala föreskrifter som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats (3 kap 8 § OL). Vidare har kommunen en vetorätt som innebär att den i det enskilda fallet i yttrande till polismyndigheten kan neka tillstånd till att ta i anspråk en offentlig plats, alternativt förena tillståndsgivning med vissa villkor (3 kap 2 § och 15 § OL).

Länsrätten konstaterade att Tranås kommuns beslut inte tog sikte på något enskilt tillståndsärende, utan var ett beslut om lokal föreskrift och att frågan i målet därför var om kommunens beslut stred mot 3 kap 8 § OL. Enligt 3 kap 12 § OL får föreskrifter enligt 8 § inte gälla förhållanden som är reglerade i denna lag eller annan författning eller som enligt lagen eller annan författning kan regleras på något annat sätt. Föreskrifterna får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. Med hänvisning till bland annat förarbetena till 3 kap 12 § OL samt till tidigare rättspraxis fann länsrätten att kommunens beslut stred mot 3 kap 8 § OL och att beslutet därför skulle upphävas.

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att någon ändring av nu aktuella paragrafer i ordningslagen inte har skett efter domstolens avgörande. Vidare har förvaltningen inte kunnat hitta ytterligare exempel i rättspraxis, varken som stödjer eller står i motsats till länsrättsavgörandet från 2005. Med anledning av detta bedömer förvaltningen att en begränsning av upplåtelsen av kommunal mark i enlighet med motionen vore olaglig och att motionen därför bör avslås.

Förvaltningen konstaterar slutligen att länsstyrelsen ansvarar för den direkta djurskyddskontrollen enligt djurskyddslagen. Särskilda bestämmelser om skötsel av cirkusdjur finns i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om djurhållning vid cirkusar. Länsstyrelsen gör bland annat en årlig inspektion av djur, stallar och fordon m m på respektive cirkus.

Underlag för beslut

- Motion om förbud mot vilda djur på cirkus
- Länsrätten i Jönköpings dom i mål nr 1010-04

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås

Expedieras: Akt

För kännedom: Motionären

VÄNSTERPARTIET

Motion till Haninge kommunfullmäktige

om förbud mot vilda djur på cirkusar i Haninge kommun

Cirkusens verksamhet bygger på att den befinner sig på resande fot, och på att djuren gör konster för publiken. Båda dessa faktorer kan bidra till problem för djuren.

Resandet och de omständigheter som transporten innebär kan orsaka stress hos djuren och deras utevistelse blir begränsad till tillfälliga inhägnader. De konster som djuren förmås att göra är ofta onaturliga för dem, och kan i vissa fall ge skador.

Uppvisning av djur på cirkus ses av några människor som en möjlighet att lära sig om djuren. Problemet är att den bild som de förmedlar har ingenting med djurens naturliga liv och beteende att göra. Detta gynnar inte framtidens arbete för ett etiskt hållbart samhälle där djurens egenvärde respekteras.

Internationellt har allt fler länder inrättat, eller är på väg att inrätta, förbud för utnyttjandet av alla djur på cirkus. Några exempel är: Brasilien (regionala förbud), Bolivia, Bosnien Hercegovina, Cypern, Grekland, Malta och Mexiko. I flera andra länder har vilda djur förbjudits.

I riksdagen finns ett starkt stöd för ett förbud mot eller utfasning av vilda djur på cirkus. På riksnivå har djurskyddslagsutredaren föreslagit att utöka listan över djur som inte får uppvisas på cirkus och där tillägga elefanter och sjölejon. På kommunal nivå har Österåkers kommunstyrelse tagit ett beslut om att utreda möjligheten för kommunen att förbjuda cirkusar med vilda djur. Hudiksvalls kommunfullmäktige nyligen tagit beslut att kommunal mark inte längre ska upplåtas till cirkusar som använder djur i sina föreställningar.

Sveriges Veterinärförbund och expertgruppen som år 2011 tog fram förslag till ny djurskyddslag föreslog ett förbud mot sjölejon och elefanter på cirkus på grund av att djurens naturliga beteende inte kan tillgodoses. Världsnaturfonden, WWF, instämmer att sjölejon och elefanter inte kan få sina naturliga behov tillgodosedda på cirkus.

Samhällets inställning till att hålla och förevisa djur på cirkus har förändrats. Allmänheten, experter, politiker och djurskyddsorganisationer anser att det är hög tid att denna

underhållning upphör. 155 139 personer har skrivit under en namnsamling mot vilda djur på cirkusar.

Frågan om att använda djur på cirkus är en fråga som går över partigränser. Representanter för Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Liberalerna och Moderaterna har skrivit motioner i frågan, på lokalnivå och på riksnivå. Omtanke om djuren är en fråga som berör folk från alla politiska läger.

Det vi i Haninge kommun kan göra är att införa ett förbud mot cirkusar med vilda djur på kommunal mark. Vi har möjligheten att ta ansvar och visa att Haninge är en modern kommun som ligger i framkant vad gäller djurhållning.

Vänsterpartiet Haninge föreslår därför kommunfullmäktige besluta

att ingen kommunal mark i Haninge kommun upplåts till cirkusar som i kommersiellt syfte utnyttjar vilda djur

Samuel Skånberg, Vänsterpartiet Haninge

**LÄNSRÄTTEN I
JÖNKÖPINGS LÄN****DOM**
2005-05-13
Meddelad i
JönköpingMål nr
1010-04
Rotel 6**KLAGANDE**Winfried Baier, 450626-8814
Stenhuggaregatan 1
573 34 TRANÅS**TRANÅS KOMMUN**
Ks-Förvaltningen
Ank. 2005-05-19
Dnr. 160.104.3**MOTPART**Tranås kommun
573 82 TRANÅS**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Kommunfullmäktiges i Tranås kommun beslut den 26 april 2004

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900)

Genom det överklagade beslutet antog Kommunfullmäktige i Tranås kommun en motion angående cirkusevenemang där levande djur ingår. Härigenom beslutades således att Tranås kommun inte skall ge tillstånd till att upplåta mark när cirkusar där levande djur ingår besöker kommunen.

Winfried Baier överklagar beslutet och anför bl.a. följande. Han yrkar att länsrätten om beslutet ej stämmer överens med gällande lagstiftning upphäva kommunfullmäktiges beslut av den 26 april 2004. Han anser att beslutet strider mot gällande lag. Fullmäktiges beslut att ej upplåta offentlig mark, exempel till cirkus där djur ingår, är inte en fråga som kommunfullmäktige ska få avgöra. Tillståndet om upplåtelse av offentlig mark ska handläggas/prövas av ansvarig nämnd/myndighet. Ett tillstånd ska ges för varje tillfälle av den nämnd/myndighet som tillhandahåller tillståndsärende. Dessutom ifrågasätter han rätten att kommunfullmäktige tar över tillstånds-handläggande nämnds/myndighets befogenhet att besluta i tillståndsärende vid upplåtelse av offentlig mark. Genom att kommunfullmäktige har tagit detta beslut utan rättslig grund och krav från andra tillståndsmyndigheter har kommunfullmäktige åsidosatt handläggningen och överskridit sina be-

fogenheter och därmed brutit mot gällande kommunallag. Dessutom är han mycket kritisk till att kommunfullmäktige i Tranås prioriterar en grupp näringsidkare och upplåter offentlig mark men nekar till andra näringsidkare inom samma verksamhet, när inga rättsliga hinder eller anmärkningar från övriga tillsä

Kommunfullmäktiges beslut innebär att även närings- och konkurrenslagar sätts ur kraft.

Tranås kommun har anfört bl.a. följande. I Tranås kommun finns en delegeringsordning vad gäller upplåtelse av kommunal mark. Kommunfullmäktige har delegerat uppgifter till kommunstyrelsen som i sin tur delegerat denna uppgift till kommunchefen. Detta framgår dels av Kommunstyrelsens reglemente § 6. Det är ju otvetydigt så att den delegerande parten alltid är ytterst ansvarig även för delegerade beslut samt att den delegerande parten alltid kan besluta i frågor som är delegerade. Det är alltid den delegerades ansvar att styra hur beslut skall fattas. Kommunfullmäktige har antagit en ordningsstadga som är vägledande för hur delegat skall avge yttrande. Detta beslut av Kommunfullmäktige skall ses som en vägledande, styrande inriktning om hur kommunfullmäktige vill att kommunal mark skall användas. Tranås Kommun tillbakavisar härigenom de av klaganden gjorda invändningarna mot beslutet då frågan om hur kommunens mark används är en för kommunen angelägen fråga som ytterst kommunfullmäktige har att styra. Beslutsrätten kan, och har delegerats vidare men detta i sig utgör inget hinder för att kommunfullmäktige fattar beslut i frågan. Beslutet i kommunfullmäktige avser ej begränsningar i utövande av näringsverksamhet. Det rör sig heller inte om lagstiftning utan om beslut. Kommunfullmäktige har ej heller i och med sitt beslut övertagit tillståndsgivande från annan myndighet. Beslutet innebär heller inte på något sätt ett förbud för medborgarna att besöka cirkusevenemang. Beslutet i kommunfullmäktige avser direktiv hur kommunal mark skall användas.

Winfried Baier har efter överklagandetidens utgång tillagt bl.a. följande. På förslag av arbetsutskottet beslutade kommunstyrelsen den 13 april 2004 till kommunfullmäktige: Att avslå Anders Wilanders motion "att förbjuda cirkusevenemang med levande djur på offentlig mark" med hänvisning till: Att tillstånd för att bedriva cirkusverksamhet ges av bl.a länsstyrelsen som har tillsynen över djurhållningen. I detta ärende har dessutom inga anmärkningar eller synpunkter från några tillståndsmyndigheter t.ex. Polisen, Länsstyrelsen, Miljö och Hälsa, samt Djurskyddsmyndigheten inkommit till Tranås Kommun. Att förbjuda en mångårig tradition för cirkusar med levande djur att uppträda på offentlig mark i Tranås saknar därför sakliga och rättsliga grunder. Verksamheter ska endast kunna förbjudas om sakliga skäl och grunder föreligger eller andra anmärkningar har framkommit av berörda tillståndsmyndigheter. Att förbjuda cirkusevenemang med levande djur av personliga skäl och ställningstagande är inte en uppgift för kommunfullmäktige att lagstifta om.

DOMSKÄL

I 3 kap. 2 § ordningslagen (1993:1617) anges bl.a. att polismyndigheten skall inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges för att ta i anspråk en offentlig plats. Om kommunen avstyrker ansökan, får tillstånd inte meddelas. Om kommunen för tillstyrkan uppställer villkor enligt 15 §, får tillstånd meddelas endast om det förenas med dessa villkor.

Härutöver anges följande av intresse i 3 kap ordningslagen.

8 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en kommun får meddela de ytterligare föreskrifter för kommunen eller del av denna som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats.

12 § Föreskrifter enligt 8--11 §§ får inte angå förhållanden som är reglerade i denna lag eller annan författning eller som enligt lagen eller annan författning kan regleras på något annat sätt. Föreskrifterna får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet.

15 § När kommunen yttrar sig enligt 2 § får den ange villkor som behövs för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötseln av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. I fråga om ersättning för användningen av en offentlig plats gäller särskilda bestämmelser.

Länsrätten gör följande bedömning.

Av i målet ingivna handlingar framgår att det som kommunen åsyftat med det fattade beslutet är att kommunen fortsättningsvis skall utnyttja den kommunala vetorätten enligt ordningslagen och ej upplåta mark till cirkusverksamhet där levande djur ingår.

I ordningslagen har allmänna sammankomsters och offentliga tillställningars tillgänglighet till offentlig plats reglerats. Cirkusföreställning skall enligt lagen betraktas som en allmän sammankomst (2 kap. 2 §). Genom lagstiftningen har också en del maktbefogenheter överlämnats till kommunerna. Kommunen kan meddela lokala föreskrifter. Kommunerna har vidare som ovan framgått en vetorätt (3 kap. 2 §) vilken innebär att man i det enskilda fallet i yttrande till polismyndigheten kan neka tillstånd. Vidare kan kommunen förena tillståndsgivningen med villkor. Även denna möjlighet tar sikte på det enskilda fallet och har i lag och förarbeten angetts vara begränsad. Kommunen anses ha rätt att ställa upp olika villkor för markanvändningen under förutsättning att villkoren har ett direkt samband med nyttjandet. I förarbetena till ordningslagen anges bl.a. följande. I första meningen i 15 § har tagits in bestämmelser som ger kommunen rätt att i

tillståndsärendet förena sitt yttrande med villkor som inte direkt tar sikte på allmän ordning och säkerhet. Det är sålunda fråga om villkor som syftar till att tillgodose kommunens intressen som fastighetsägare eller som ansvarig för trafikregleringen och för den allmänna miljön (Prop. 1992/93:210 s 291). Frågor om vetorätt och villkor överklagas enligt 10 kapitlet kommunallagen (3 kap. 26 § ordningslagen).

I förevarande fall har kommunen emellertid fattat ett beslut som inte tar sikte på något enskilt tillståndsärende. Kommunen har genom beslutet på ett för framtiden bindande sätt bestämt begränsningar i tillgängligheten till offentlig plats. Beslutet som således har en normgivande karaktär skall snarare anses vara ett beslut om lokal föreskrift. Det är enligt länsrättens mening som en sådan föreskrift det fattade beslutet skall prövas och detta skall ske genom den ordning som gäller enligt bestämmelserna i 10 kapitlet kommunallagen (3 kap. 26 § ordningslagen).

Frågan i målet är således om det av kommunen fattade beslutet kan anses strida mot 3 kap. 8 § ordningslagen. I 12 § samma kapitel anges att föreskrifter enligt 8 § inte får angå förhållanden som är reglerade i lagen eller annan författning eller som enligt lagen eller annan författning kan regleras på något annat sätt. Föreskrifterna får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet.

I förarbetena till 12 § anges bl.a. följande av intresse. Som en allmän begränsning av kommunernas befogenhet enligt förevarande paragraf bör gälla att de lokala föreskrifterna inte får angå något annat än ordningen på en offentlig plats (Prop. 1992/93: 210 s 287).

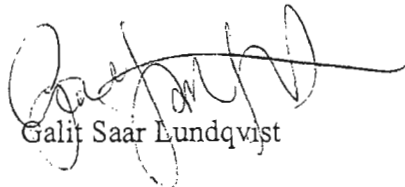
I äldre praxis har en kommun bl.a. ansetts obehörig att meddela beslut om vitesförbud mot upplåtande av allmän mark under marknader till förevisande av djur m.m. (RÅ 1915 C 125 jfr även RÅ 1957:28).

Med hänsyn till det ovan nämnda samt till vad som i övrigt framkommit finner länsrätten att det av kommunen fattade beslutet genom vilken man bestämmer att kommunen ej skall upplåta allmän mark till cirkusevenemang där levande djur ingår strider mot 3 kap. 8 § ordningslagen. Kommunfullmäktiges beslut skall således upphävas.

DOMSLUT

Länsrätten upphäver kommunfullmäktiges i Tranås kommun beslut den 26 april 2004.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1d)

Galit Saar Lundqvist

I avgörandet har förutom länsrättsfiskalen Galit Saar Lundqvist deltagit de särskilda ledamöterna Evert Båfält och Stefan Hirsmark.

Dnr KS 2016/247

§ 318 Motion från Pia Lublin (L) om airdome till Rudan

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Pia Lublin (L) har i en motion föreslagit att fullmäktige beslutar att kontakter återupptas med representanter för Airdome Multisporthall för samarbete kring en airdome vid Rudanområdet. Motionären framför bland annat att om en extern aktör står för en sådan investering kan kommunen använda sina resurser till andra ändamål.

Motionen har remitterats till kultur- och fritidsnämnden. I beslut 2016-10-26, § 93, framför nämnden att kultur- och fritidsförvaltningen i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen utreder på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses. För närvarande undersöker man om en ny detaljplan krävs för att bygga en idrottshall vid Rudanområdet och nästa steg är att göra en geoteknisk undersökning. Nämnden anser att resultatet av den pågående utredningen bör avvaktas innan man ser över om en airdome skulle vara en alternativ lösning.

Förvaltningens synpunkter

Mot bakgrund av det pågående arbete som kultur- och fritidsnämnden redogjort för i sitt yttrande anser kommunstyrelseförvaltningen att motionen bör anses besvarad.

Underlag för beslut

- Motion om airdome till Rudan
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2016-10-26, § 93, inklusive tillhörande tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Expedieras: Akt

För kännedom: Motionären, kultur- och fritidsnämnden

Motion

Till kommunfullmäktige

Airdome till Rudan

Det är trångt om tider i Haninges idrottshallar. Tre hallar planeras enligt budgeten i Västerhaninge, Vendelsö och Tungelsta, något Liberalerna också drev i valrörelsen. Trots dessa glädjande satsningarna saknas en idrottshall i centrala Haninge. Rudans friluftsområde, nära skolor och kommunikationer är ett utmärkt område för en idrottshall. Fler människor som rör sig i området skulle dessutom öka tryggheten i området.

Haninge kommun befinner sig i en situation, likt många andra kommuner, där stora investeringar måste genomföras de kommande åren. Med en extern aktör som vill investera i förbättrade möjligheter till idrottande kan kommunen istället rikta sina begränsade resurser mot andra investeringar.

I Haninge kommuns Mål och Budget för 2016-2017 skrivs:

"Kultur- och fritidsnämnden har ett uppdrag att utreda på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses med början i områdena Tungelska, Västerhaninge och i Lyckeby. Till detta uppdrag läggs Rudanområdet där flera skolor bl a skulle kunna nyttja en ny hall under dagtid. På kvällarna skulle den locka till mer rörelse i området och ökad trygghet. Finansiering av idrottshallar kan lämpligen delas med externa aktörer eller skolor eller skolor. Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att hitta externa aktörer för att finansiera idrottshallar genom sponsring eller genom partnerskap. Externa aktörer som vill bygga och driva egna lokaler för idrott är välkomna att etablera sig i Haninge."

I planerna understryks att Rudanområdet är ett friluftsområde i centrala Haninge som är en utmärkt plats för en idrottshall.

Med anledning av ovanstående föreslår Liberalerna:

- att kontakter återupptas med representanter för Airdome Multisporthall för samarbete kring en airdome vid Rudanområdet.

Haninge den 4 maj 2016

Pia Lublin (L)

Dnr KOFN 2016/108

§ 93 Svar på motion från (L) om airdome till Rudan

Sammanfattning

Liberalerna har till kommunfullmäktige inkommit med en motion om att det saknas en idrottshall i centrala Haninge och att Rudans friluftsområde är ett utmärkt område för en sådan. Motionen ska besvaras senast 2016-10-31. I Motionen beskriver man att det är brist på tider i Haninges idrottshallar och att det även efter de tre nya hallarna som planeras att byggas i Västerhaninge, Vendelsö och Tungalsta saknas en hall i centrala Haninge.

Kultur- och fritidsnämnden utreder för närvarande i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses. För närvarande undersöker man om en ny detaljplan behövs för att bygga en idrottshall vid Rudanområdet och nästa steg är att genomföra en geoteknisk undersökning. Kultur- och fritidsförvaltningen anser det lämpligt att först avvakta den pågående utredningen innan man ser över om en Airdome skulle vara en alternativ lösning.

Förvaltningens synpunkter

Enligt Mål och budget 2016 ska kultur- och fritidsnämnden utreda på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses, bland annat i Rudanområdet. Utredningen sker i dag i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen där arbetet i dag består av att kommunstyrelseförvaltningen undersöker om en ny detaljplan behövs för en ny idrottshall. Nästa steg är att genomföra en geoteknisk undersökning av området. Kultur- och fritidsförvaltningen anser det lämpligt att först avvakta den pågående utredningen innan man ser över om en Airdome skulle vara en alternativ lösning.

Utöver de tre planerade hallar som nämns i motionen (Västerhaninge, Vendelsö och Tungalsta) så planeras även en idrottshall vid Vikingaskolan speciellt avsedd för gymnastik, cheerleading och dans, men även skolgymnastik kommer att bedrivas där. Hallen beräknas vara klar hösten 2018.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Vi vill också nämna att i det pågående stadsplanearbetet vill vi förstärka områden för friluftsliv och rekreation, vilket Rudan är väl lämpat för.

Underlag för beslut

- Motion: Airdome till Rudan
- Tjut 2016-09-19 yttrande remiss: Airdome till Rudan

Förslag till beslut

1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Arbetsutskottets förslag till nämnden

1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Nämndens beslut

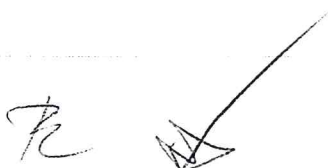
1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Expedieras: Akt, kommunstyrelseförvaltningen

För verkställighet:

För kännedom: Klas Sandberg

Justerare

Utdragsbestyrkande

Utveckling och stöd
Klas Sandberg

Kultur- och fritidsnämnden

Yttrande remiss: Airdome till Rudan

Sammanfattning

Liberalerna har till kommunfullmäktige inkommit med en motion om att det saknas en idrottshall i centrala Haninge och att Rudans friluftsområde är ett utmärkt område för en sådan. Motionen ska besvaras senast 2016-10-31. I Motionen beskriver man att det är brist på tider i Haninges idrottshallar och att det även efter de tre nya hallarna som planeras att byggas i Västerhaninge, Vendelsö och Tungelsta saknas en hall i centrala Haninge.

Kultur- och fritidsnämnden utreder för närvarande i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses. För närvarande undersöker man om en ny detaljplan behövs för att bygga en idrottshall vid Rudanområdet och nästa steg är att genomföra en geoteknisk undersökning.

Underlag för beslut

- Remiss motion: Airdome till Rudan

Förslag till beslut

1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Maria Lindeberg
förvaltningschefLotta Gusterman
Chef Utveckling och stöd

Expedieras: Akt, Kommunstyrelseförvaltningen
För verkställande:
För kännedom: Klas Sandberg

Bakgrund

Liberalerna har till kommunfullmäktige inkommit med en motion om att det saknas en idrottshall i centrala Haninge och att Rudans friluftsområde är ett utmärkt område för en sådan. I Motionen beskriver man att det är brist på tider i Haninges idrottshallar och att det även efter de tre nya hallarna som planeras att byggas i Västerhaninge, Vendelsö och Tungelsta saknas en hall i centrala Haninge.

I Haninge kommuns Mål och budget 2016-2017 står att:

” Kultur- och fritidsnämnden i har ett uppdrag att utreda på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses med början i områdena Tungelsta, Västerhaninge och Lyckeby. Till detta uppdrag läggs Rudanområdet där flera skolor bl a skulle kunna nyttja en ny hall under dagtid. På kvällarna skulle den locka till mer rörelse i området och öka tryggheten. Finansiering av idrottshallar kan lämpligen delas med externa aktörer eller skolor. Kultur och fritidsnämnden får i uppdrag att hitta externa aktörer för att finansiera idrottshallar genom sponsring eller genom partnerskap. Externa aktörer som vill bygga och driva egna lokaler för idrott är välkomna att etablera sig i Haninge. ”

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kultur- och fritidsförvaltningen

Förvaltningens synpunkter

Enligt Mål och budget 2016 ska kultur- och fritidsnämnden utreda på vilket sätt behovet av fler fullstora idrottshallar kan tillgodoses, bland annat i Rudanområdet. Utredningen sker i dag i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen där arbetet i dag består av att kommunstyrelseförvaltningen undersöker om en ny detaljplan behövs för en ny idrottshall. Nästa steg är att genomföra en geoteknisk undersökning av området. Kultur- och fritidsförvaltningen anser det lämpligt att först avvakta den pågående utredningen innan man ser över om en Airdome skulle vara en alternativ lösning.

Utöver de tre planerade hallar som nämns i motionen (Västerhaninge, Vendelsö och Tungelsta) så planeras även en idrottshall vid Vikingaskolan speciellt avsedd för gymnastik, cheerleading och dans, men även skolgymnastik kommer att bedrivas där. Hallen beräknas vara klar hösten 2018.

Vi vill också nämna att i det pågående stadsplanearbetet vill vi förstärka områden för friluftsliv och rekreation, vilket Rudan är väl lämpat för.

Dnr KS 2016/200

§ 319 Motion från Tobias Hammarberg (L) Från bidragstagare till bidragande

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Tobias Hammarberg (L) har inkommit med en motion där han vill att Haninge kommun ska utreda möjligheten att införa en modell som gör det möjligt att kombinera försörjningsstöd med att driva eget företag. Motionären vill att den som uppbär försörjningsstöd ska kunna behålla delar av eller hela försörjningsstödet under en period när det egna företaget är under uppstart. Ärendet har remitterats till socialnämnden.

Förvaltningens synpunkter

Det framgår av socialnämndens svar att socialförvaltningen redan idag är involverad i ett arbete som förväntas leda till att pröva en modell som till viss del påminner om det som motionären önskar. Modellen innebär att utrikesfödda kvinnor som startar eget företag under en tid kan behålla sitt försörjningsstöd. Modellen har med stöd av Stiftelsen Ester prövats under flera år i Helsingborgs kommun och nu har stiftelsen vänt sig till Samordningsförbundet Östra Södertörn för att undersöka möjligheterna att pröva modellen även här.

Socialnämnden anser att det är viktigt att få pröva Stiftelsen Esters modell för stöd till nyföretagande i kombination med försörjningsstöd innan ytterligare modeller för liknande arbete prövas.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer det rimligt att den i remissvaret angivna modellen får prövas innan resurser avsätts för att utreda fler modeller. Om Stiftelsen Esters modell ger bra resultat får det förutsättas att socialnämnden på lämpligt sätt använder den för fler målgrupper. Mot denna bakgrund föreslår kommunstyrelseförvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Underlag för beslut

- Motionen

- Remissvar från socialnämnden 2016-09-27, § 133, inkl socialförvaltningens tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Tobias Hammarberg (L) yrkar med instämmande av Martina Mossberg (M) och Marie Litholm (KD) bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och bifallsyrkandet från Tobias Hammarberg (L), Martina Mossberg (M) och Marie Litholm (KD). Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

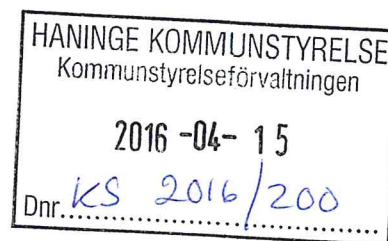
Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Socialnämnden

Motion

Till kommunfullmäktige

Från bidragstagare till bidragande

Väldigt få i Haninge som uppbär försörjningsstöd startar företag. En anledning skulle kunna vara att den som lever på bidrag och startar ett företag förlorar sitt bidrag samma sekund som företaget startas.

Bra villkor för nya och växande företag är en förutsättning för fler jobb. Företag, stora som små, är grunden till vårt välstånd och vår välfärd. Genom att belysa vardagen och villkoren som företagare verkar under vill vi kunna förbättra förutsättningarna att starta, driva och utveckla företag i Haninge.

Liberalerna i Haninge skulle vilja se att den som uppbär försörjningsstöd ska ges möjlighet att behålla bidraget, eller delar av bidraget, under en begränsad period på sex månader och dessutom få stöd genom mentorskap så att företaget får kraft att växa. Detta är en modell som har provats i Växjö. Sex månader efter att försörjningsstödet upphört behöver 85 procent inte längre försörjningsstöd och 54 procent är fortfarande egna företagare. En företagare som får kraft att växa, betala in skatt och kanske anställa i framtiden istället för att leva på bidrag är en vinst, både för individen och för samhället.

Liberalerna i Haninge kommer även i fortsättningen att lägga fram förslag på olika åtgärder som gör det mer lönsamt att arbeta och att ha ambitioner.

Liberalerna föreslår fullmäktige:

- att Haninge kommun utreder och tar fram ett förslag på hur en modell liknande den som Växjö provat skulle kunna se ut i Haninge
- att fullmäktige ges möjlighet att pröva införandet av den modell som i utredningen tagits fram under 2017

Haninge den 15 april 2016

Tobias Hammarberg (L)

Dnr SN 2016/129

§ 133 Svar på motion - Motion från Tobias Hammarberg (L) om möjligheten att bevilja försörjningsstöd under en period vid nystartade företag

Sammanfattning

Socialnämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på en motion från Tobias Hammarberg (L) om att kommunfullmäktige bör ge socialnämnden i uppdrag att ta fram en modell för att ge individer som uppbär försörjningsstöd möjlighet att behålla bidraget under en period i samband med nyetablering av företag. Förvaltningen är redan involverad i ett arbete som väntas leda till att pröva en modell för att stötta personer som önskar starta eget företag. Förvaltningen anser att det är viktigt att få pröva denna modell för stöd till nyföretagande innan eventuellt ytterligare modeller för liknande arbete tas fram.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse, Svar på motion – Motion från Tobias Hammarberg (L) om möjligheten att bevilja försörjningsstöd under en period vid nystartande av företag
- Motion – Från bidragstagare till bidragande, inkommen 2016-04-15 från Tobias Hammarberg (L)

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Arbetsutskottets förslag till socialnämnden

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelsens förvaltning

För kännedom: Avdelningschef Vuxen

Svar på motion – Motion från Tobias Hammarberg (L) om möjligheten att bevilja försörjningsstöd under en period vid nystartande av företag

Sammanfattning

Socialnämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på en motion från Tobias Hammarberg (L) om att kommunfullmäktige bör ge socialnämnden i uppdrag att ta fram en modell för att ge individer som uppbär försörjningsstöd möjlighet att behålla bidraget under en period i samband med nyetablering av företag. Förvaltningen är redan involverad i ett arbete som väntas leda till att pröva en modell för att stötta personer som önskar starta eget företag. Förvaltningen anser att det är viktigt att få pröva denna modell för stöd till nyföretagande innan eventuellt ytterligare modeller för liknande arbete tas fram.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse, Svar på motion – Motion från Tobias Hammarberg (L) om möjligheten att bevilja försörjningsstöd under en period vid nystartande av företag
- Motion – Från bidragstagare till bidragande, inkommen 2016-04-15 från Tobias Hammarberg (L)

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse som sitt yttrande i ärendet.

Siw Lideståhl
Månsson
förvaltningschef

Ingrid
avdelningschef

Bakgrund

Tobias Hammarberg (L) har lämnat en motion med förslaget att kommunfullmäktige ska besluta om att ge socialnämnden i uppdrag att ta fram en modell för att ge den som uppbär försörjningsstöd möjlighet att kunna behålla hela eller delar av bidraget under en period i samband med nystartande av företag. Motionären hänvisar till en modell som används i Växjö kommun där individer som uppbär försörjningsstöd erbjuds stöd i form av mentorskap för att starta eget företag. I modellen ingår också möjligheten att behålla sitt försörjningsstöd under en sexmånadersperiod för att ge företaget möjlighet att växa. Motionären föreslår att en liknande modell ska tas fram i Haninge för att förbättra möjligheterna att starta, driva och utveckla företag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens utvecklingsteam i samråd med avdelning Vuxen.

Förvaltningens synpunkter

En person som uppbär försörjningsstöd ska göra vad denne kan för att bidra till sin egen försörjning. För arbetssökande så innebär detta att stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete. Om en individ väljer att starta eget företag så kan man inte sägas stå till arbetsmarknadens förfogande i den mening som avses ovan. Det kan också dröja innan företaget ger vinst och individen blir självförsörjande. Grundprincipen i flera kommuner, så även i Haninge, är därför att man inte bedöms vara berättigad till ekonomiskt bistånd om man väljer att starta eget företag.

I Helsingborg har Stiftelsen Ester under flera års tid stöttat utrikesfödda kvinnor att starta eget företag. Stiftelsen har en överenskommelse med kommunen att de kvinnor som behöver, får behålla sitt försörjningsstöd under en period då företaget planeras, startas upp och utvecklas. Stiftelsen Ester har nu vänt sig till Samordningsförbundet Östra Södertörn för att undersöka möjligheterna att starta upp en liknande verksamhet i södra delarna av Stockholms län. Samordningsförbundet uppger att de ämnar bevilja Stiftelsen Ester medel för att genomföra en förstudie och förhoppningen är att Esters verksamhet ska kunna etableras även på Södertörn. Socialförvaltningen är mycket positiv till ett sådant

Förvaltning
Socialförvaltningen

Avdelning
Utvecklingsteamet

Handläggare
Anna Larsson, utredare

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2016-08-10

Diarienummer
SN 2016/129

Sida
3 (3)

etablerande och är involverad i det arbete som förväntas leda till att pröva Stiftelsen Esters modell för att stötta kvinnor till nyföretagande.

Förvaltningen anser att det är viktigt att få pröva Esters modell för stöd till nyföretagande innan eventuellt ytterligare modeller för liknande arbete tas fram.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunfullmäktige

För kännedom: Socialförvaltningens avdelningschef Vuxen

Dnr KS 2016/260

§ 320 Motion från Kennerth Valtersson (SD) om att öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kennerth Valtersson (SD) har lämnat en motion angående att inrätta ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö. Motionären skriver att det råder stor brist på lokaler för både äldre och ungdomars aktiviteter på Muskö och att då Muskö ligger långt bort ifrån kommunens centrala delar blir det svårt för både ungdomar och äldre att ta del av kommunens kultur- och fritidsverksamhet.

Motionären föreslår kommunfullmäktige att ge kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att i samverkan med äldrenämnden öppna ett aktivitetshus på Muskö som fungerar både som ungdomsgård för ungdomar och träffpunkt för pensionärer.

Motionen har remitterats till kultur- och fritidsnämnden och äldrenämnden.

Äldrenämnden ställer sig positiv till tanken att inrätta ett aktivitetshus på Muskö som kan bli en plats för möten över generationsgränserna. Emellertid bedömer äldrenämnden att det i dagsläget saknas lämpliga lokaler på Muskö för att inrätta ett aktivitetshus. Det skulle sannolikt behövas en nybyggnation.

Kultur- och fritidsnämnden anser att, då det redan idag finns ett gott samarbete mellan föreningarna på Muskö och Haninge kommun, går att utveckla verksamheten i befintliga lokaler till ett aktivitetshus. Vidare skriver nämnden att det för närvarande pågår ett arbete att kartlägga behov och möjligheter för kultur i skärgården.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att äldrenämnden och kultur- och fritidsnämnden delvis har olika uppfattningar om det går att bedriva ett aktivitetshus i de befintliga lokalerna eller om det behövs en nybyggnation.

I det korta perspektivet finns det ett beslut i äldrenämnden om att Muskö pensionärsförening erhåller bidrag för att bedriva träffpunktsverksamhet det kommande året. Föreningen ansvarar för att förhyra lokaler detta ändamål. Kultur- och fritidsnämnder anser att kommunens samarbete med föreningarna på Muskö är bra.

I det längre perspektivet så arbetar kommunstyrelseförvaltningen redan på att utreda behov och möjligheter till en permanent samlingslokal på Muskö på uppdrag av äldreförvaltningen. Arbetet kommer att slutföras utan att kommunfullmäktige behöver fatta något särskilt beslut om detta. Om det långsiktigt behövs en ny byggnad för ändamålet skall detta beslutas i samband med att kommunfullmäktige fastställer Mål och budget, då det också behövs en finansiering för detta.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår med denna bakgrund att motionen skall anses besvarad.

Underlag för beslut

- Motionen
- Äldrenämndens protokoll 2016-10-26 § 121
- Kultur och fritidsnämndens protokoll 2016-10-26 § 94

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionens anses besvarad

Överläggningar i kommunstyrelsen

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra

och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionens anses besvarad

Reservationer

Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

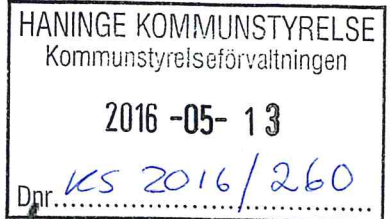
Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Äldrenämnden, kultur- och fritidsnämnden och motionären

Sverigedemokraterna

Motion: Öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö

Motion till fullmäktige i Haninge kommun

Bakgrund:

Det råder en stor brist på lokaler för både äldres och ungdomars aktiviteter på Muskö. Muskö ligger långt ifrån de centrala delarna av Haninge kommun vilket gör det svårt för både ungdomar och äldre att ta del av kommunens kultur- och fritidsverksamhet på ett enkelt sätt. Detta leder i sin tur till att ungdomar driver omkring och riskerar att hamna i en nedåtgående spiral, som i värsta fall kan leda till socialt utanförskap och kriminalitet.

För de äldres del handlar problemet snarare om ensamhet och isolering. Finns det inte någon lokal mötesplats riskerar de äldre, särskilt ensamstående, att bli sittande i sina hem med ett minimalt socialt umgänge till vardags. En sådan social isolering riskerar i sin tur att leda till olika former av psykosociala problem och dålig livskvalitet. Klagomål på bristen på aktivitetslokal för de äldre på Muskö har framförts vid en mängd tillfällen till vår ledamot i Äldrenämnden, Eva Karlsson.

Det finns sålunda ett stort behov för någon form av gemensamhetslokal på Muskö. Det mest ekonomiska vore att en gemensam lokal både för äldre och ungdomars behov öppnades. Det går självfallet att hitta olika temporära lösningar där det ordnas olika former av aktiviteter i andra lokaler, men för att få stadga i verksamheten är en permanent lokal att föredra.

Ett aktivitetshus bör bestå av dels en ungdomsdela och en seniordel med separata verksamheter. Sedan kan med fördel en gemensam del finnas som kan bokas för olika aktiviteter. Det vore också en stor fördel med mark utomhus som kan nyttjas, särskilt sommartid.

Aktivitetshuset bör innehålla utrymmen för umgänge men också för kreativa aktiviteter. Finns utrymmen även för någon form av verkstad är detta en fördel. Det finns många motorintresserade ungdomar på Muskö.

Verksamheten bör i så stor utsträckning som möjligt drivas i samverkan med lokalt föreningsliv samt brukarna, dvs ungdomar, föräldrar och pensionärerna. En modell att prova är ett stort inslag av självförvaltning där brukarna, även ungdomarna, åläggs att ansvara för en stor del av driften av aktivitetshuset. För ungdomarnas del är detta ett bra sätt att lära sig ta ansvar. Utöver detta kommer sannolikt någon form av kommunal medverkan i driften av aktivitetshuset att krävas. Aktivitetshuset bör ses som en Träffpunkt för pensionärer och således ha samma bemanning som övriga Träffpunkter. Utöver detta behövs någon form av driftsbidrag samt eventuellt även någon form kommunal personal för ungdomsverksamheten.

Sverigedemokraterna i Haninge kommun föreslår därför kommunfullmäktige att ge Kultur- och fritidsnämnden i samverkan med Äldrenämnden i uppdrag att:

Öppna ett aktivitetshus på Muskö som fungerar både som ungdomsgård för ungdomar och som träffpunkt för pensionärer.

Sverigedemokraterna Haninge

Kennerth Valtersson

Dnr ÄN 2016/250

§ 121 Motion från Sverigedemokraterna om att öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö

Sammanfattning

Kennerth Valtersson (SD) har lämnat en motion angående att inrätta ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö. Kultur och fritidsnämnden och äldrenämnden föreslås i motionen få i uppdrag att inrätta detta aktivitetshus.

Förvaltningens synpunkter

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till tanken att inrätta ett aktivitetshus på Muskö som kan bli en plats för möten över generationsgränserna. Emellertid bedömer äldreförvaltningen att det i dagsläget saknas lämpliga lokaler på Muskö för att inrätta ett aktivitetshus. Det skulle sannolikt behövas en nybyggnation, med flerårig prospekteringstid. Ett sådant projekt skulle vara kommunövergripande. Uppdraget behöver omformuleras och involvera flera parter inom kommunen samt Tornberget AB om det ska vara möjligt att genomföra.

Motionen tangerar flera ärenden som har behandlats i äldrenämnden.

En tillfällig lösning angående träffpunkt för äldre beslutades 2016-05-25 i äldrenämnden. Enligt beslutet kommer Muskö pensionärsförening erhålla ett bidrag för att bedriva träffpunktsverksamhet under perioden september 2016-september 2017. Föreningen ansvarar själv för att förhyra lokaler för detta ändamål.

Ett permanent aktivitetshus för flera målgrupper kräver dock betydligt mer omfattande lokallösningar.

Sedat Dogru (M) har i december 2015 lämnat en motion angående att skapa permanenta möteslokaler på Muskö. Äldrenämnden har valt att ställa sig bakom detta förslag. Tanken i detta förslag var att uppdra åt kommunstyrelseförvaltningen att utreda denna fråga. Intentionen i Kennerth Valterssons motion förefaller stämma rätt

väl med denna tidigare motion.

Underlag för beslut

- Motion från Kennerth Valtersson om att öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö.

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Arbetsutskottets förslag till äldrenämnden

1. Yttrandet godkänns.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Överläggningar i äldrenämnden

Eva Karlsson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden Annett Haaf (S) finner att det finns två förslag till beslut, arbetsutskottets och Eva Karlssons (SD) förslag till beslut.

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att äldrenämnden kan besluta enligt arbetsutskottets förslag.

Äldrenämndens beslut

1. Yttrandet godkänns.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservationer

Eva Karlsson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Dnr KOFN 2016/110

§ 94 Motion från (SD) om att öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö

Sammanfattning

Sverigedemokraterna har till fullmäktige inkommit med en motion om att öppna ett aktivitetshus på Muskö för både ungdomar och pensionärer. Motionen ska besvaras senast 2016-10-31.

Förslagsställaren skriver att det råder stor brist på lokaler för både äldres och ungdomars aktiviteter på Muskö och att då Muskö ligger långt ifrån kommunens centrala delar så blir det svårt för både ungdomar och äldre att ta del av kommunens kultur- och fritidsverksamhet. Aktivitetshuset bör vara en gemensam lokal för både äldre och unga och bör om möjligt drivas i samverkan med det lokala föreningslivet och brukarna.

Kultur- och fritidsförvaltningens uppdrag är att verka för att barn och unga kan ha en meningsfull fritid och fortsätter arbeta för att ett aktivt föreningsliv. Vi ställer oss frågan om det redan nu, med gott samarbete mellan föreningarna och med Haninge kommun, i befintliga lokaler går att använda dessa som aktivitetshus.

Förvaltningens synpunkter

Det bor 63 stycken 10-19 åringar och 219 stycken som är 65 år eller äldre på Muskö. På Muskö finns en hembygdsgård, en idrottshall med boulebana och ett utegym. Vintertid finns även en naturspolad is. Hembygdsföreningen renoverades 2014-2015 och lokalen byggdes då delvis om för att också kunna fungera som gymnastiksal. Det finns till exempel en klättervägg i lokalen.

Det finns fyra aktiva föreningar i kultur- och fritidsförvaltningens föreningsregister med verksamhet på Muskö; Muskö Hembygdsförening, Muskö Idrottsförening, Muskö Kulturförening och Muskö Pensionärsförening. I området finns också Muskö kyrka med Muskögården som går att hyra. Muskö har en skola för årskurs 1-5. Utbildningsförvaltningen för även diskussioner med äldreförvaltningen om samutnyttjande av skolans lokaler.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Kultur- och fritidsförvaltningens uppdrag är att verka för att barn och unga kan ha en meningsfull fritid och fortsätter arbeta för att ett aktivt föreningsliv. Vi ställer oss frågan om det redan nu, med gott samarbete mellan föreningarna och med Haninge kommun, i befintliga lokaler går att använda dessa som aktivitetshus. Det pågår för närvarande ett arbete att kartlägga behov och möjligheter för kultur i skärgården.

Underlag för beslut

- TJUT 2016-09-19 remiss motion: Öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö
- Remiss motion: Öppna ett aktivitetshus för äldre och ungdomar på Muskö

Förslag till beslut

1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Arbetsutskottets förslag till nämnden

1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Nämndens beslut

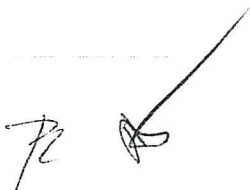
1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Justerare

Utdragsbestyrkande

Dnr KS 2016/261

§ 321 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att införa en förberedelseskola på prov i kommunen

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Christian Lindefjärd (SD) har i en motion föreslagit att fullmäktige ger grund- och förskolenämnden följande uppdrag:

- Att utreda förutsättningarna och möjligheterna att inrätta en förberedelseskola för nyanlända skolpliktiga barn och ungdomar.
- Att utreda kostnaden för att inrätta en förberedelseskola.
- Att utreda hur uppföljning och utvärdering skulle kunna genomföras.
- Att utreda kostnaden för uppföljning och utvärdering.

Motionen har remitterats till grund- och förskolenämnden. I beslut 2016-10-05, § 119, konstaterar nämnden att en separat skola för nyanlända barn inte vore förenligt med det fria skolvalet enligt 9 kap 15 § skollagen. Kommunen har ett väl fungerande mottagande av nyanlända elever genom Centrum för mottagande av nyanlända (CMN). Genom CMN genomförs kartläggning av nyanlända elevers skolbakgrund och kunskapsnivå. Elever som saknar tillräckliga kunskaper för att kunna gå i en ordinarie skolklass får helt eller delvis sin undervisning i en förberedelseklass till dess att eleven kan tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i grund- och förskolenämndens bedömning att det skulle strida mot det fria skolvalet att placera nyanlända i en separat skola. Med anledning av detta behöver de utredningar som föreslås i motionen inte genomföras. Förvaltningen föreslår att motionen avslås.

Underlag för beslut

- Motion om att införa en förberedelseskola på prov
- Grund- och förskolenämndens beslut 2016-10-05, § 119, inklusive tillhörande tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Reservationer

Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För kännedom: Motionären, grund- och förskolenämnden

Sverigedemokraterna

Motion: Införa en Förberedelseskola på prov i kommunen

Motion till fullmäktige i Haninge kommun

Bakgrund:

Nyanlända barn och ungdomar som har skolplikt placeras idag i så kallade förberedelseklasser, syftet med dessa är – som namnet antyder – att förbereda den enskilde inför placering i en "vanlig" klass.

Problemen med dessa förberedelseklasser har dock varit många – bland annat så finns det ingen läroplan för dessa skolor – vilket gjort att kommunerna fått organisera utbildningen helt efter egen förmåga och huvud. Det har även också varit stort brist på lärare med rätt kompetens – något som lett till att nivån på utbildningen försämrats. I ett antal kommuner har utbildningen också förkortats vilket tvingat elever som ännu inte är redo att börja i en vanlig klass, att göra just detta – med negativ effekt för både den nyanlände och övriga elever.

För att lösa detta problem har Sverigedemokraterna centralt lagt förslag om införande av så kallade förberedelseskolor.

Tanken är att alla elever som är nyanlända och som omfattas av skolplikten, ska gå i en förberedelseskola. Skolan ska vara helt avskild från den "vanliga" skolan. Den nyanlända eleven kommer att få gå där till dess att han eller hon har sådan kunskap i svenska språket – och övriga ämnen – att eleven kan sättas i en vanlig klass med elever i samma ålder.

Kunskapsnivån ska styra när eleven ska slussas vidare till den vanliga skolan – inte någon specifik tidsgräns.

När eleven bedöms ha sådana kunskaper i det Svenska språket att han eller hon kan börja "följa med" i undervisningen i en vanlig klass, får eleven påbörja en form av inskolning i sin kommande klass – syftet är att lära känna klasskamrater och lärare, och att i ett lagom tempo komma in i undervisningen där. I början handlar det om någon enstaka timme med klassen, för att öka på allt eftersom.

Avstämning sker mellan läraren från förberedelseskolan och läraren från den klass eleven kommer hamna i, för att följa upp hur det går – självklart diskuterar lärarna även med eleven för att få en så bra bild som möjligt. När lärarna bedömer att eleven är redo att helt gå över till en vanlig klass, förslår Sverigedemokraterna att skolverkets material för "kartläggning av elevens kunskap", nyttjas. På så sätt kan lärarna ytterligare försäkra sig om att eleven besitter sådana kunskaper att han eller hon är redo att börja i en vanlig klass.

Från det att eleven börjar i förberedelseklassen och ända till dess att eleven känner att han eller hon utan större problem följer med i undervisningen i en vanliga klass, ska eleven efter skoltid kunna gå till ett resurscenter för att få hjälp med läxor eller sådant som han eller hon har problem med i skolarbetet.

Ett resurscenter är precis som det låter, ett center där det finns resurser i form av lärare och dit eleverna ska kunna gå för att få hjälp med skolarbetet och läxor. Tanken är att centret lokaliseras i samma lokaler som förberedelseskolan, och har öppet efter det att skolan avslutat sina lektioner.

Lärare i förberedelseskolan (och på resurscentret) ska enligt vårt förslag vara de som idag arbetar som modersmållärare och lärare i "svenska som andraspråk". SD föreslår en lagändring där modersmålet tas bort (dock ej för nationella minoritetsspråk) och modersmållärarna istället – tillsammans med lärarna för "svenska som andraspråk" – arbetar i förberedelseskolan. Då detta kräver lagändring föreslår vi därför i denna motion att möjligheten att öka antalet timmar för de två lärargrupperna utreds (inte sällan arbetar de deltid idag)

Genom detta skapas möjligheter att de kan arbeta i förberedelseskolan. Vårt förslag kommer göra att den enskilde eleven – till skillnad från idag - ges tid och möjlighet att på ett effektivare och bättre sätt, kan lära sig svenska språket, och samtidigt hamna på samma kompetensnivå i övriga ämnen som de blivande klasskamraterna har.

Detta är något som såväl den nyanlände som övriga elever och lärare kommer tjäna på.

I dagens skola finns det elever som både hoppar över en klass eller går om en klass, detta gör att det i en normal åk 5-klass finns både "överåriga och underåriga" – en spridning på ett år upp eller ner. Detta ser därför inte Sverigedemokraterna som något märkligt. Detta gör att nyanlända kan vara både ett år äldre eller yngre än de klasskamrater som de ska gå med.

Som ovan nämnts har dagens system med förberedelseklasser stora brister, därför föreslår Sverigedemokraterna att förberedelseskola införs som ett "pilotprojekt" i kommunen.

Avslutningsvis är självklart analysen mycket viktig. Vi föreslår att man för pilotstudien slumpmässigt väljer ut en "vanlig" förberedelseklass, resultaten från förberedelseklassen dokumenteras, därefter följer man utvecklingen hos de enskilda eleverna efter det att de hamnat i en "vanlig" klass (man väljer den klass där majoriteten av eleverna från förberedelseklassen placeras) Man följer också upp övriga elever i den "vanliga" klassen – såväl innan de fick nya klasskamrater som efteråt, för att se om de påverkats betygsmässigt.

Samtidigt genomförs exakt samma procedur med eleverna som gått den föreslagna Förberedelseskolan, och de elever som går i den klass som eleverna från Förberedelseskolan hamnar i.

På så sätt kommer det att relativt enkelt gå att få mätbara/jämförbara data mellan de olika utbildningssätten, för att se skillnader.

Sverigedemokraterna i Haninge kommun föreslår därför kommunfullmäktige att ge Grund- och förskolenämnden i uppdrag att:

- Uppdra åt Grund- och förskolenämnden att utreda förutsättningarna och möjligheterna att inrätta en Förberedelseskola enligt förslag ovan i Haninge kommun
- Uppdra åt Grund- och förskolenämnden att utreda kostnaden för att inrätta förberedelseskola enligt förslag ovan i Haninge kommun
- Uppdra åt Grund- och förskolenämnden att utreda hur uppföljning och utvärdering organiserad som i texten ovan, skulle kunna genomföras
- Uppdra åt Grund- och förskolenämnden att utreda kostnaden för uppföljning och utvärdering organiserad som i texten ovan

Sverigedemokraterna Haninge

.....

Christian Lindefjärd

Dnr GFN 2016/144

§ 119 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att införa en förberedelseskola på prov i kommunen

Sammanfattning

Christian Lindefjärd, Sverigedemokraterna i Haninge, föreslår i sin motion att på prov införa en förberedelseskola i kommunen.

Av motionen framgår:

”Tanken är att alla elever som är nyanlända och omfattas av skolplikten, ska gå i en förberedelseskola. Skolan ska vara helt avskild från den ’vanliga’ skolan. Den nyanlända eleven kommer att få gå där till dess att han eller hon har sådan kunskap i svenska språket- och övriga ämnen- att eleven kan sättas i en vanlig klass med elever i samma ålder.”

”...förberedelseskola införs som ett ’pilotprojekt’ i kommunen.
.. analysen mycket viktig.”

En jämförande studie föreslås mellan elevers utveckling i förberedelseskola och undervisning i förberedelseklass med utslussning till vanlig klass.

Motionären föreslår kommunfullmäktige ger grund- och förskolenämnden i uppdrag att

utreda förutsättningarna och möjligheterna att inrätta en förberedelseskola enligt förslag ovan i Haninge kommun

utreda kostnaden för att inrätta en förberedelseskola enligt förslag ovan i Haninge kommun

utreda hur uppföljning och utvärdering organiserad som i texten ovan, skulle kunna genomföras

utreda kostnaden för uppföljning och utvärdering organiserad som i texten ovan.

Förvaltningens synpunkter

I Sverige råder ett fritt skolval, vilket innebär att elever och

vårdnadshavare har möjlighet att fritt välja vilken skola man ska gå i. Denna rätt formuleras i 9 kap. 15 § skollagen (2010:800) på följande sätt avseende placering vid en skolenhet för förskoleklass.

”En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet.

Kommunen får annars frångå elevens vårdnadshavares önskemål endast om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.”

Motsvarande bestämmelser finns för de obligatoriska skolformerna. Det fria skolvalet gäller även nyanlända elever. En kommunal skolenhet ska vara öppen för alla vilket innebär att enheten i mån av plats ska ta emot alla som söker dit. Öppenhetskravet för en kommunal grundskola kan inte begränsas på så sätt att endast en viss grupp av elever så som till exempel nyanlända får tas emot.

Förslaget i motionen skulle också sätta det fria skolvalet ur spel likväl som likvärdigheten mellan kommunens skolor. Förslaget i motionen innebär en exkludering av nyanlända elever som inte är förenlig med det inkluderande synsätt som råder i Haninge kommun.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-08-22
- Motion från Sverigedemokraterna Dnr KS 2016/261
- Skollagen (2010:800), Aktuella bestämmelser
- IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, 2014
- Skolverkets allmänna råd, Utbildning för nyanlända
- Skolförordningen
- Läroplaner

- Skolverkets webbsida: Nyanlända elevers skolgång, Likvärdig utbildning i grundskolan

Förslag till beslut

1. Grund- och förskolenämnden överlämnar förvaltningens yttrande som sitt eget till kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets förslag till grund- och förskolenämnden

Enligt förvaltningens förslag.

Grund- och förskolenämndens beslut

1. Grund- och förskolenämnden överlämnar förvaltningens yttrande som sitt eget till kommunstyrelsen.

Expedieras: Akt, registrator kommunstyresleförvaltningen

Motion från Sverigedemokraterna om Införa en förberedelseskola på prov i kommunen

Sammanfattning

Christian Lindefjärd, Sverigedemokraterna i Haninge, föreslår i sin motion att på prov införa en förberedelseskola i kommunen.

Av motionen framgår:

”Tanken är att alla elever som är nyanlända och omfattas av skolplikten, ska gå i en förberedelseskola. Skolan ska vara helt avskild från den ”vanliga” skolan. Den nyanlända eleven kommer att få gå där till dess att han eller hon har sådan kunskap i svenska språket- och övriga ämnen- att eleven kan sättas i en vanlig klass med elever i samma ålder.”

”...förberedelseskola införs som ett ”pilotprojekt” i kommunen.
.. analysen mycket viktig.”

En jämförande studie föreslås mellan elevers utveckling i förberedelseskola och undervisning i förberedelseklass med utslussning till vanlig klass.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger grund- och förskolenämnden i uppdrag att

- utreda förutsättningarna och möjligheterna att inrätta en förberedelseskola enligt förslag ovan i Haninge kommun
- utreda kostnaden för att inrätta en förberedelseskola enligt förslag ovan i Haninge kommun
- utreda hur uppföljning och utvärdering organiserad som i texten ovan, skulle kunna genomföras
- utreda kostnaden för uppföljning och utvärdering organiserad som i texten ovan.

Utbildningsförvaltningens förslag till yttrande

I Sverige råder ett fritt skolval, vilket innebär att elever och vårdnadshavare har möjlighet att fritt välja vilken skola man ska gå i. Denna rätt formuleras i 9 kap. 15 § skollagen (2010:800) på följande sätt avseende placering vid en skolenhet för förskoleklass.

”En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet.

Kommunen får annars frångå elevens vårdnadshavares önskemål endast om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.”

Motsvarande bestämmelser finns för de obligatoriska skolformerna. Det fria skolvalet gäller även nyanlända elever. En kommunal skolenhet ska vara öppen för alla vilket innebär att enheten i mån av plats ska ta emot alla som söker dit. Öppenhetskravet för en kommunal grundskola kan inte begränsas på så sätt att endast en viss grupp av elever så som till exempel nyanlända får tas emot.

Nyckeln till att komma in i det svenska samhället är det svenska språket. Två viktiga faktorer för att göra en snabb språkinläring är motivation, vilja och lust och leva i en miljö som ”tvingar eleven” att lära sig språket snabbt. Enligt Gisela Håkansson, professor i allmän språkvetenskap, är det inte vetenskapligt belagt varför somliga lär sig fortare än andra.

Motivet till att nyanlända elever så snart som möjligt ska placeras i en svenskspråkig miljö är just att eleven ska få förutsättningar att lära sig det nya språket. Eleven behöver ett vardagssammanhang för att använda och utveckla sitt nya språk så att det svenska språket inte blir en isolerad företeelse.

Kan skolan möta flera sorters elever och jobba språkutvecklande så har skolan en kvalitet, som är viktig i kommunen. Det är alltså en kvalitetsfråga att alla skolor i kommunen berörs av nyanlända elever. Skolor som kan undervisa nyanlända elever har en högre kvalitet.

Det krävs ett medvetet arbete under lång tid för att en nyanländ elev ska kunna erövra de språkliga kunskaper som fordras i skolans olika ämnen. Det tar vanligen mellan sex och åtta år för flerspråkiga elever att utveckla skolspråket så att de kan använda det för olika syften och mottagare.

Motivation är inte allt. Människor är olika mottagliga för nya språk.

Haninge kommun har ett väl fungerande mottagande av nyanlända elever genom Centrum för mottagande av nyanlända (CMN). CMN hjälper till att organisera och underlätta nyanlända elevers skolstart.

CMN samordnar skolornas mottagande av nyanlända barn och elever. Skolsköterskan ansvarar för hälsoundersökning och pedagoger gör en kartläggning av elevens skolbakgrund och kunskapsnivå.

Eleverna har fått en kartläggning i numeracitet och litteracitet (Steg 2) och inom dessa områden så har CMN enligt skolverkets kartläggningsmaterial gjort en bedömning huruvida kunskaperna är åldersadekvata eller ej. CMN stöttar också skolorna i de ämnesspecifika kartläggningarna som **kan** göras. Dessa finns numer tillgängliga på https://bp.skolverket.se/web/step_3/start. Än så länge finns endast de

naturorienterande ämnena tillgängliga men kommer fyllas på efterhand och innefatta samtliga ämnen i grundskolan. När en skola tar emot en nyanländ elev behöver skolan ta reda på vilka kunskaper eleven har med sig.

Skolverkets kartläggningsmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och 2, som är obligatoriska för skolor används således och kartläggningen utgör alltså en del av underlaget för skolplacering. Hos CMN får elev, vårdnadshavare eller godman också information om det svenska skolsystemet. Tolk medverkar vid samtliga möten och samtal.

Kartläggningen av nyanlända elevers kunskaper har en viktig roll i det systematiska kvalitetsarbetet. Genom att följa upp arbetet över tid kan man se vilken undervisning som har varit framgångsrik. ”Bedömningen av elevens kunskaper ska göras senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet.”(*Skollagen 3 kap 12 d§ Bedömning av elevers kunskaper*)

De resultat som framkommer vid kartläggningen, som genomförts på CMN, följer med till den skola eleven tillhör och skolan använder resultatet i planeringen av undervisningen för den nyanlända eleven. Denna rutin säkerställer att eleven få förutsättningar att fortsätta sin utveckling där eleven befinner sig kunskapsmässigt.

Det är viktigt att se till helheten. Det gör man genom att utnyttja modersmålet eller engelskan och sätta igång med någon form av ämnesundervisning direkt via modersmål eller engelska samtidigt som man sätter igång med utvecklingen av svenska som andra språk. Den nyanlända eleven kan givetvis också ha ett annat starkt språk förutom modersmålet, som t ex kan ha varit elevens tidigare skolspråk.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.

Skolverkets allmänna råd, Utbildning för nyanlända, grundar sig på bestämmelser i skollagen (SFS 2010:800), skolförordningen (SFS 2011:185) och gymnasieförordningen (SFS 2010:2039) samt läroplanerna. Råden bör följas, om verksamheten inte handlar på ett annat sätt som gör att kraven i bestämmelserna uppfylls.

I motionen framförs att det skulle föreligga problem med att den nyanlända eleven placeras i förberedelseklass. Förberedelseklass är ingen särskild skolform med egen läroplan utan en klass/gruppering som eleven delvis ska undervisas i om han eller hon saknar tillräckliga kunskaper för att kunna tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen.

(*Skollagen 3 kap. 12f § Förberedelseklass*)

”En elevs undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper i svenska för att på heltid kunna delta i undervisningen i det ämnet i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till.

En elev får inte ges undervisning i förberedelseklass längre tid än två år.”
(Skollagen 3 kap. 12f § Förberedelseklass)

Utbildningsförvaltningen känner inte igen beskrivningen i motionen att elever på grund av brist på lärare skulle ha tvingats börja i ”vanlig klass” trots att eleven inte bedömts kompetent för detta.

Utbildningsförvaltningen kan inte se det förenligt med lagstiftarens intentioner att samla samtliga nyanlända elever i en sk förberedelseskola. Detta skulle innebära en segregering av elever utöver den som förorsakas av fritt skolval och ökad bostadssegregation.

Skolverket bedömer att om inga åtgärder görs för att dämpa eller kompensera för den ökade skolsegregationen riskerar svagare elevgrupper, exempelvis nyanlända elever, att drabbas negativt, både vad gäller skolresultat och framtidsutsikter. Det har en betydelse vilka kamrater man möter i klassrummet. Ett exempel är förutsättningarna att lära sig svenska om man inte får möta elever med svenska som modersmål.

Lärarnas förväntningar på elevernas prestationer kan också påverkas av den generella nivån i klassrummet – även detta innebär en risk med ökad uppdelning av elever utifrån olika goda studieförutsättningar (Hattie 2009 s.121 ff). En ytterligare risk med ökad skolsegregation är om erfarna lärare och rektorer söker sig ifrån skolor med en ökande andel elever med svåra förutsättningar (IFAU 2014, Skolverket 2014b och 2015a).

Oavsett hur stora effekterna blir på skolresultaten av en ökad skolsegregation så är det ett värde i sig att elever från olika bakgrunder kan mötas i skolan. För att skolan ska fortsätta vara en sammanhållande kraft i ett demokratiskt och öppet samhälle är det värdefullt att skolan verkligen utgör en mötesplats för elever med olika bakgrund och förutsättningar. (Skolverkets 2015b s.10)

Förslaget i motionen skulle också sätta det fria skolvalet ur spel likväl som likvärdigheten mellan kommunens skolor. Förslaget i motionen innebär en exkludering av nyanlända elever som inte är förenlig med det inkluderande synsätt som råder i Haninge kommun.

Underlag för beslut

- Motion från Sverigedemokraterna Dnr KS 2016/261
- Skollagen (2010:800), Aktuella bestämmelser
- Skolverkets allmänna råd, Utbildning för nyanlända
- Skolförordningen
- Läroplaner
- Skolverkets webbsida; Nyanlända elevers skolgång
- Skolverket: <http://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar/likvardig-utbildning-i-grundskolan-1.218790>

Förslag till beslut

1. Grund- och förskolenämnden överlämnar förvaltningens yttrande som sitt eget till kommunstyrelsen.

Dnr KS 2016/218

§ 322 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att upprätta ett återvändarcenter i Hanninge

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Christian Lindefjärd (SD) har inkommit med en motion om att upprätta ett återvändarcenter i Hanninge. Motionären menar att många invandrare befinner sig i ett utanförskap i Sverige och har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det är ett problem både för samhället och för individen som enligt motionären kan lösas genom att invandrare som frivilligt vill återvända till sina hemländer får hjälp från kommunen med att göra det. Därför föreslås i motionen att Hanninge kommun ska inrätta ett återvändarcenter som kan informera om hur utrikesfödda kan återvända till sina hemländer. Motionären vill också att centret ska skicka hem information till alla utrikes födda över 18 år en gång om året om att centret finns samt att kommunen ska kunna ge ett behovsanpassat bidrag för flytt om detta skulle behövas.

Motionen har remitterats till socialnämnden. Av socialnämndens remissvar framgår att socialförvaltningen inte har funnit några tydliga resultat från tidigare återvändningsprojekt i andra kommuner samt att stabila förhållanden i ursprungsländerna är en förutsättning för frivillig återvandring, vilket gör det omöjligt för många av Hanninges utrikesfödda att återvända till sina ursprungsländer. För dem som önskar återvända till sitt ursprungsland är det redan idag möjligt att ansöka om resebidrag hos Migrationsverket.

Sammanfattningsvis anser socialnämnden att Hanninge kommun ska fokusera på sitt uppdrag och skapa fler förutsättningar för nyanlända att etablera sig i samhället.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår med bakgrund av socialnämndens remissvar att motionen avslås.

Underlag för beslut

- Motion från Christian Lindefjärd (SD) om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge
- Socialnämndens beslut 2016-10-25 § 151, inkl tjänsteskrivelse

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Kennerth Valtersson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Kennerth Valterssons (SD) bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

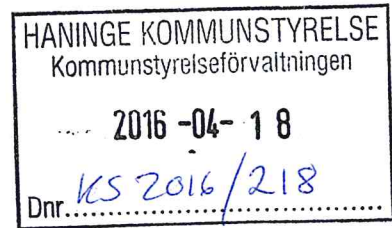
Reservationer

Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Socialnämnden

Motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge

De senaste årens massiva invandring har utsatt välfärdsstaten Sverige för en rad prövningar.

Ett generellt problem är det utanförskap som många invandrare hamnat i. Trots många år i Sverige lever fortfarande många exempelvis utanför arbetsmarknaden. Detta är ett problem både för det svenska samhället och individerna som befinner sig i utanförskap. För det svenska samhället och dessa individer finns ett gemensamt intresse att hitta konstruktiva lösningar på dessa problem. En sådan lösning är att hjälpa de invandrare, särskilt de som lever i utanförskap, som frivilligt vill återvända till sina hemländer att göra detta. Detta kan både långsiktigt reducera det svenska samhällets kostnader och ge många invandrare ett bättre liv i sina ursprungsländer. Där slipper de åtminstone att leva i utanförskap som många får göra här i Sverige.

Att flytta till ett nytt land kräver mycket arbete och kostar också en hel del pengar. Därför anser Sverigedemokraterna i Haninge att kommunen ska inrätta ett Återvändarcenter för att hjälpa utrikes födda att återvända hem till sina hemländer.

På detta center ska man kunna ta del av information om hur man på enklast möjliga sätt kan återvända till sitt hemland och bygga sin framtid där.

En gång varje år ska kommunen skicka hem information till utrikes födda personer över 18 år att centret finns och informera om verksamheten. När personer vill flytta hem så skall även kommunen kunna ge ett behovsanpassat bidrag om detta skulle behövas.

Med anledning av ovan yrkar Sverigedemokraterna Haninge

att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag för att inrätta ett Återvändarcenter i Haninge.

För Sverigedemokraterna i Haninge

Christian Lindefjärd

Dnr SN 2016/196

§ 151 Svar på motion från Christian Lindefjärd (SD) om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge

Sammanfattning

Christian Lindefjärd (SD) har inkommit med en motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge. Motionären menar att många individer som har invandrat till Sverige lever i utanförskap och att en lösning på detta är att dessa individer ges möjlighet att flytta tillbaka till sina ursprungsländer. Motionären föreslår därmed att Haninge kommun ska inrätta ett återvändarcenter som erbjuder stöd, vägledning och information till personer som frivilligt önskar flytta tillbaka till sitt ursprungsland. Förvaltningen har inte funnit några tydliga resultat från tidigare återvändningsprojekt i andra kommuner och menar att stabila förhållanden i ursprungsländerna är en förutsättning för frivillig återvandring. Kommunen bör därför istället fokusera på sitt uppdrag att ta emot nyanlända och skapa fler förutsättningar för dessa att etablera sig i samhället. För de som dock önskar att återvända till sitt ursprungsland är det möjligt att ansöka om resebidrag hos Migrationsverket.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse – Svar på motion – Motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge (SD)
- Remiss – Motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge (SD)

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Arbetsutskottets förslag till socialnämnden

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Överläggningar i socialnämnden

Magnus Malmberg (SD) yrkar avslag till motionen.

Petri Salonen (C) yrkar bifall socialförvaltningens förslag.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut:
Socialförvaltningens förslag och avslag till motionen från
Magnus Malmberg (SD).

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att
socialnämnden beslutar i enlighet med socialförvaltningens förslag.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse till
kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Reservationer

1. Magnus Malmberg (SD) reserverar sig mot förslaget.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelsens förvaltning

För kännedom: Avdelningschef Vuxen

Svar på motion – Motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge (SD)

Sammanfattning

Christian Lindefjärd (SD) har inkommit med en motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge. Motionären menar att många individer som har invandrat till Sverige lever i utanförskap och att en lösning på detta är att dessa individer ges möjlighet att flytta tillbaka till sina ursprungsländer. Motionären föreslår därmed att Haninge kommun ska inrätta ett återvändarcenter som erbjuder stöd, vägledning och information till personer som frivilligt önskar flytta tillbaka till sitt ursprungsland. Förvaltningen har inte funnit några tydliga resultat från tidigare återvändningsprojekt i andra kommuner och menar att stabila förhållanden i ursprungsländerna är en förutsättning för frivillig återvandring. Kommunen bör därför istället fokusera på sitt uppdrag att ta emot nyanlända och skapa fler förutsättningar för dessa att etablera sig i samhället. För de som dock önskar att återvända till sitt ursprungsland är det möjligt att ansöka om resebidrag hos Migrationsverket.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse – Svar på motion – Motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge (SD)
- Remiss – Motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge (SD)

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Siw Lideståhl
Månsson
förvaltningschef

Ingrid
avdelningschef

Bakgrund

Christian Lindefjärd (SD) har inkommit med en motion om att upprätta ett återvändarcenter i Haninge. Motionären menar att många individer som har invandrat till Sverige lever i utanförskap och att en lösning på detta är att dessa individer ges möjlighet att flytta tillbaka till sina ursprungsländer. Motionären föreslår därmed att Haninge kommun ska inrätta ett återvändarcenter som erbjuder stöd, vägledning och information till personer som frivilligt önskar flytta tillbaka till sitt ursprungsland. Detta för att långsiktigt reducera samhällets kostnader och möjliggöra ett bättre liv för de som återvänder. Kommunen ska också sprida kunskap om verksamheten genom att varje år skicka hem information om återvändarcentret till utrikesfödda personer över 18 år. Utöver detta ska kommunen även kunna ge ett behovsanpassat bidrag till personer som önskar flytta till sitt ursprungsland.

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta:

- Att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag för att inrätta ett återvändarcenter i Haninge.

Socialnämnden har beretts tillfälle att yttra sig över motionen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Kansliet i samråd med berörda avdelningar inom socialförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter

Idén om att inrätta ett återvändarcenter är inte ny och olika projekt för återvandring har testats i ett par kommuner. Ett exempel är projektet Tellus som drevs i Malmö under perioden 2002-2003 i syfte att underlätta frivillig återvandring till bland annat Balkan. Enligt den halvårsrapport av projektet Tellus som presenterades för Malmö stad under 2002 uppstod en rad problem, så som att intressenterna inte ville avsäga sig svenskt medborgarskap eller förlora sitt uppehållstillstånd, då förhållandena i ursprungsländerna fortfarande var osäkra.

Förvaltningen har inte lyckats finna av någon genomförd uppföljning av något återvandringsprojekt och det är därmed svårt att uttala sig om projekten har uppnått önskade resultat. För att

frivillig återvandring ska vara möjligt krävs även att förhållandena är stabila i ursprungsländerna, vilket idag inte är fallet i en rad olika länder. För många av kommunens invånare som är födda i andra länder är frivillig återvandring därmed inte aktuellt. Därmed ställer sig förvaltningen tveksam till frågan om att inrätta ett återvändarcenter. Förvaltningen menar att arbetet istället bör inriktas på att stärka integrationen och motverka utanförskap. Inom ramen för mottagandet ger förvaltningen stöd och hjälp till nyanlända i att bland annat komma ut i egen försörjning. För de som dock önskar att återvända till sitt ursprungsland är det möjligt att ansöka om resebidrag hos Migrationsverket. Detta då Migrationsverket har som uppdrag att underlätta för flyktingar och andra skyddsbehövande med permanenta uppehållstillstånd som frivilligt vill återvända. Förvaltningen hänvisar därmed till Migrationsverket och menar att Haninge kommun istället bör fokusera på sitt uppdrag att ta emot nyanlända och skapa fler förutsättningar för dessa att etablera sig i samhället.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelsens förvaltning

För kännedom: Avdelningschef Vuxen

Dnr KS 2016/517

§ 323 Återrapportering Tungelsta utvecklingsprogram

Sammanfattning

Utvecklingsprogrammet för Tungelsta antogs av kommunfullmäktige den 2012-12-10 (§ 225) och ska ge ledning i översiktsplaneringen och stöd vid detaljplaneförfrågningar under en 10-årsperiod. Kommunfullmäktige har beslutat att rapportering av pågående utvecklingsarbete ska ske årligen till kommunstyrelsen.

Syftet med utvecklingsprogrammet är att utifrån en helhetssyn belysa Tungelstas potential och utvecklingsmöjligheter utifrån de fyra huvudämnena bebyggelseutveckling, infrastruktur, samhällsservice och natur och landskap. Målet är att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Det är viktigt att karaktären av trädgårdsstad vidmakthålls och förstärks.

Sammanfattade nya händelser 2016:

- Detaljplanerna för Krigslida 1:51 och Hammarbergsvägen, vann laga kraft 2016-01-07 respektive 2016-04-15.
- Detaljplan för Bäckvägen är i utredningsskedet.
- Stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att arbeta fram detaljplan för Krigsslida stationsområde.
- Detaljplanen för Ålsta 28:1 är föremål för samråd i november 2016.
- Detaljplanen för Vreta 1:61 genomgår granskning i november 2016.
- Kommunen arbetar vidare med möjligheten att bygga en sporthall i Lillgården.
- Åtgärder från ÅVS Tungelstavägen – Stavsvägen utreds och Trafikverket arbetar med en funktionsanalys för vägarna.

- Utbyggnaden av dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa samt ny station i Tungelsta ska vara trafikklara i dec 2016.
- Kommunstyrelseförvaltningen deltar i Länsstyrelsens påbörjade arbete med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Tungelstas del lämnas där önskemål om cykelväg på Söderbyvägen och Södertäljevägen, åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet på Tungelstavägen, ny vägsträckning av Stavsvägen och dubbelspår på Nynäsbanan till Nynäshamn.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att en styrka i programmet är att det pekar ut områden för förtätning eller exploatering och att dessa är indelade i två etapper. Riktlinjer i programmet är användbara i planarbetet och merparten av de exploateringsområden som föreslås inom etapp 1 är ännu inte genomförda eller planlagda.

Kommunstyrelseförvaltningen anser att programmet kan fortsätta att ge stöd åt planering.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-10: Tungelsta utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete
- Tungelsta utvecklingsprogram, 2012-12-10

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att få lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga) vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Samtliga nämnder och planeringschef (KSF,
Strategisk planering)

Särskilt yttrande

§ 323

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Tungelsta utvecklingsprogram -rapport om pågående utvecklingsarbete

Vi anser att Tungelsta utvecklingsprogram fortfarande utgör ett gott stöd i planeringen och att Haninges nya översiktsplan medger en ytterligare utveckling utanför planprogrammets gränser. En starkare prioritering för de områden som utsetts i etapp 1 i programmet efterfrågas dock. Tungelstas centrala delar har stor utvecklingspotential.

Arbetet med förbättrade trafiklösningar går för sakta. Haninge kommun har under lång tid arbetat för att en ny Stavsväg med anslutning till väg 73 ska kunna komma till stånd. Stavsvägen är en statlig väg och i den åtgärdsvalstudie som Trafikverket gjort framkommer inte några ambitioner att bygga ut vägen, snarare det motsatta. Kommunledningen har tecknat en avsiktsförklaring utifrån denna åtgärdsvalstudie om att inleda en gemensam utredning om hur väg 257 och Stavsvägen ska se ut och användas i framtiden. Det finns ingenting i som antyder en vilja från Trafikverket att höja statusen på Stavsvägen i den funktionsanalys som nu håller på att tas fram för Tungelstavägen och Stavsvägen. Den trafikutredning som gjorts för en eventuell utbyggnad av Stavsvägen samt den samhällsekonomiska analysen beaktade inte utvecklingspotentialen för över 12 tusen bostäder i området som kommunens nya översiktsplan medger. Därför finns det stor anledning till oro för invånarna i Västerhaninge och Tungelsta.

Kommunen har under de två föregående mandatperioderna haft en tydlig linje om att Stavsvägen ska byggas ut och nu har den rödgröna kommunledningen börjat förhandla om detta. Statliga investeringar i nya vägar är alltid resultatet av hårda förhandlingar mellan kommun och stat om ett begränsat investeringsutrymme.

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Samhällsutveckling
Mirja Thårlin

Kommunstyrelsen

Tungelsta utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete

Det reviderade utvecklingsprogrammet för Tungelsta antogs av kommunfullmäktige den 2012-12-10 (§ 225) med målet att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Det är viktigt att karaktären av trädgårdsstad vidmakthålls och förstärks. Programmet belyser Tungelstas potential och utvecklingsmöjligheter utifrån de fyra huvudämnena bebyggelseutveckling, infrastruktur, samhällsservice samt natur och landskap.

Bebyggelseutvecklingen i Tungelsta utvecklingsprogram har delats in i två etapper för att säkerställa att områdets befintliga karaktär behålls. Etapp 1 inkluderar området med 600 meters radie från pendeltågsstationen medan etapp 2 berör området utanför den radien.

Nedan presenteras pågående arbete samt dess stöd i planeringen.

Pågående planerings- och planläggningsarbete

Tungelstas befolkning är 5 290. Det motsvarar 6 procent av kommunens befolkning på 83 866 (2015). Totalt färdigställdes 891 bostäder i Haninge under 2015. Av dessa byggdes nästan 10 procent (89 st) i Tungelsta.¹

Detaljplan för Krigslida 1:51 vann laga kraft 7 januari 2016 och syftar till att utöka byggrätten på fastigheten för att kunna återuppbygga de altaner som rivits.

Detaljplan för Hammarbergsvägen vann laga kraft 15 april 2016 och syftar till att möjliggöra en ombyggnad av vägen för att förse den med gång- och cykelbana. Planen ska även ge byggrätt till obebyggda fastigheter längs vägen och bekräfta användning för befintlig bebyggelse.

Kommunstyrelsen beslutade 2015-05-25 (§ 151) att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta fram en detaljplan som medger

¹ Samtlig statistik gäller år 2015 för basområdena Norra Tungelsta (525 5210) och Södra Tungelsta (525 5220).

förtätning inom området vid Bäckvägen. Planen befinner sig i ett utredningsskede.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-02-01 (§ 33) att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta fram en detaljplan för Krigsslida stationsområde, Hammars småbruk 55:1 m.fl. som möjliggör tät bostadsbebyggelse med erforderlig service.

Detaljplan för Ålsta 28:1 planeras att vara föremål för samråd under november 2016. Syftet är att kunna omvandla tomtmark till ny bostadsbebyggelse bestående av lägenheter i flerfamiljshus, radhus och småhustomter.

Detaljplan för Vreta 1:61 ska genomgå granskning från 13 till 27 november 2016. Syftet är att stycka fastigheten och tillskapa byggrätter för enfamiljshus.

Efter tidigare års översyn av befintliga sporthallar arbetar kommunen nu vidare med möjligheten att uppföra en idrottshall i anslutning till den nya skolan i Lillgården.

Arbetet med förbättrade trafiklösningar för Västerhaninge och Tungelsta har fortskridit genom att några föreslagna åtgärder från Trafikverkets åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för Tungelstavägen och Stavsvägen är beställda för vidare utredning under hösten 2016. ÅVSen beskriver behov av åtgärder för ökad trafiksäkerhet och trygghet för de som går och cyklar längs och tvärs del av Tungelstavägen (väg 257) samt Stavsvägen (väg 556), åtgärder för att minska barriäreffekten av väg 257 samt åtgärder för att minska de korta bilresorna. Trafikverket arbetar även med att ta fram en funktionsanalys för vidare diskussion av vägarnas funktion. Kommunen har lämnat synpunkter på den under året.

Utbyggnaden av dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa samt ny station i Tungelsta planeras vara trafikklar till tidtabellskiftet i december 2016. I samband med denna utbyggnad ersätts alla plankorsningar mellan Hemfosa och Tungelsta med broar eller tunnlar så att bil-, tågtrafik och oskyddade trafikanter inte behöver mötas. Under 2017 fortsätter kringliggande arbeten med bland annat ytskikt och infartsparkeringar. Kommunen har sökt medfinansiering från Trafikverket och Trafikförvaltningen (SLL) för utbyggnad av en infartsparkering på drygt 40 platser på den östra sidan av järnvägen vid Tungelsta station.

Kommunen fortsätter verka för tätare pendeltågstrafik till Tungelsta och söderut. Trafikverket har tidigare rekommenderat en utredning av vändspår i Tungelsta för att möjliggöra för tätare trafik. Nu diskuteras även möjligheten att istället för vändspår tillföra en ny växel som åtgärd. Kommunen har i sin nya översiktsplan fört fram detta behov i Tungelsta.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Tungelsta har kommunen i detta ärende framfört önskemål om cykelväg på Söderbyvägen (mellan Lillgårdsvägen och Kilen) och på Södertäljevägen (mellan Tungelsta och Sorundavägen), åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet på Tungelstavägen, ny vägsträckning av Stavsvägen och dubbelspår på Nynäsbanan hela vägen till Nynäshamn. Remiss väntas under 2017 med beslut under våren 2018.

Utvecklingsprogrammets stöd i planeringen

Förvaltningen anser att en styrka i programmet är att det pekar ut områden för förtätning eller exploatering och att dessa är indelade i två etapper. Riktlinjer i programmet är användbara i planarbetet och merparten av de exploateringsområden som föreslås inom etapp 1 är ännu inte genomförda eller planlagda. Kommunstyrelseförvaltningen anser att programmet kan fortsätta att ge stöd åt planering.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

.....
Bengt Svenander
kommundirektör

.....
Peter Jemtbring
näringslivs- och utvecklingsdirektör

TUNGELSTA UTVECKLINGSPROGRAM

Förord

I din hand, på din skärm eller läsplatta, har du nu Tungelsta utvecklingsprogram 2012. Ibland skojar kring att den siste som läser ett program är korrekturläsaren. Genom ditt läsande motbevisar du det. Samtidigt finns ett annat budskap i humorn nämligen att processen i framtagande av programmet är av stor vikt och stort värde. Extra glädjande är därför den goda uppslutning som varit på offentliga möten med Tungelstaberedningen inför framtagande av ett samrådsförslag. Samt de många synpunkter som inkom under efterföljande samråd. Beredningen har nu arbetat om samrådsförslaget till en antagandehandling som här föreligger.

Beslut i kommunfullmäktige 2012 ersätter utvecklingsprogrammet från 1998. Allt har inte vänts på ända men det gamla programmet ställs på arkivhyllan och det nya är vad som ger ledning för dagens och morgondagens utveckling. Program kommer aldrig ersätta enskilda som genom sitt engagemang skapar utveckling. Det är och kommer vara enskilda som bygger Tungelstas framtid, som väljer att bygga sin framtid i Tungelsta. Kommunen behöver långsiktig planering för att infrastruktur med såväl vägar som skolor ska kunna möta framtida behov. Därtill strävar den kommunala planeringen till att främja och värna hållbar utveckling där olika intressen vägs mot varandra.

Mycket har hänt på dessa 14 år (1998-2012) och det nya programmet ser annorlunda ut. I en ung människas liv är 14 år en ofattbart lång tid. Ur en kommunal planeringshorisont å andra sidan är tidsuppfattningen lätt en annan.

Utvecklingsprogrammet samlar avvägningar, bedömningar och planer för framtidens Tungelsta. Det svarar på fler frågor än fysisk planering och ska kunna läsas av såväl medborgare, föreningar, företag och exploitörer som av kommunens nämnder och förvaltningar. Programmet är både en framtidsutsikt, en hjälp i planering och ett tidsdokument som visar dagens utmaningar och vägval.

Peter Olevik Dunder

Tungelstaberedningens ordförande

Tungelstaberedningen består av åtta ledamöter. Från vänster: Ordförande Peter Olevik Dunder (FP), Anne-Catrin Eneroth (V), Ulla-Britt Öhman (C), Berit Jansson (KD), Mats Mattsson (M), Anita Roos (S), Ove Andersson (MP), Sten Svensson (S).

Bakgrund

Utvecklingsprogram för Tungelsta antogs av kommunfullmäktige i maj 1998. Det ersätts nu av utvecklingsprogram 2012. Kommunfullmäktige beslutade i mars 2011 att tillsätta beredningar för att revidera utvecklingsprogrammen för Västerhaninge och Tungelsta. Målet för revideringen var att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Programarbetet leddes av politiker valda av kommunfullmäktige i en så kallad beredning. Till sin hjälp har politikerna haft en projektgrupp av några av kommunens tjänstemän. Möten anordnas med invånarna, föreningar och organisationer i kommundelen för att fånga upp synpunkter. När mötena var avslutade och alla synpunkter lämnats sammanställdes underlag och förslag togs fram.

Utvecklingsprogrammets ställning i förhållande till andra kommunala dokument

Kommunen är skyldig att ha en översiktsplan för hela kommunens yta, därtill regleras bebyggelse i detaljplaner och bygglov. För södra Tungelsta finns även sedan 2008 ett planprogram som är nivå mellan fördjupande översiktsplaner och detaljplaner. Utvecklingsprogrammet är friare till sin form, sitt innehåll och användning.

Här samlas och vägs olika intressen för att både ge ledning i översiktsplanarbetet som pågår, för att ge kommunstyrelsen stöd vid detaljplaneförfrågningar, för att ge stadsbyggnadsnämnden och andra nämnder en utblick och ledning i sina respektive planeringar.

Utvecklingsprogrammet visar också medborgare, föreningar, företag och exploatörer kommunens viljeinriktning och huvuddragen i planering för det geografiska området. Här redovisas bland annat men inte uteslutande, nya cykelvägar, mark som skulle kunna rymma nya idrottsanläggningar, kommande förskolor och skolor. Det är 2012 års underlag till kommande års utbyggnader, av bostäder, offentlig och kommersiell service. Utvecklingsprogrammet

bör omprövas senast om 10 år och löper (där inte annat redovisas) parallellt med översiktsplanen vars fokus är den fysiska planeringen för hela kommunen.

Eventuella förändringar som kommer i Tungelsta med ny översiktsplan 2015 bör tydligt framgå där. Planprogrammet från 2008 är helt i linje med den utveckling som beredningen föreslår och kan läsas separat från utvecklingsprogrammet.

Genomförande

Beredningen har beslutat att den geografiska avgränsningen för det reviderade utvecklingsprogrammet är densamma som gällande program från 1998.

Beredningen har genomfört ett antal faktainsamlade interna möten som bland annat har handlat om gällande utvecklingsplan samt genomförande av dess intentioner, gjorda och kommande infrastrukturåtgärder inom programområdet, genomgång av detaljplaneansökningar inom programområdet, miljövärden inom programområdet och bekämpningsprogram för jättelokan samt befolkningsprognoser.

Tre öppna möten med allmänheten har även genomförts. Den 8 september 2011 när cirka 230 personer deltog avhandlades hela bredden av ämnen i bikupediskussioner. Den 6 oktober 2011 som samlade cirka 40 personer behandlades skola, barnomsorg och övrig samhällsservice och sista mötet den 10 november 2011 som samlade cirka 100 personer behandlade infrastruktur, bebyggelseutveckling och grönstruktur. Vid dessa möten har deltagarna arbetat i grupper och redovisat sina synpunkter på Post-it-lappar och kartor. Dessa synpunkter har beredningen tagit till vara i sitt arbete.

Ett förslag på utvecklingsprogram har varit ute på samråd bland boende, organisationer och myndigheter. Utifrån samrådsförandet har vissa ändringar gjorts till det färdiga programmet.

Material och information från beredningen finns på: <http://haninge.se/tungelsta>.

Frågeställningar inför det reviderade utvecklingsprogrammet

I beredningens arbete har fyra huvudämnen, med underrubriker, utkristalliserat som viktiga ämnen att behandla vid de allmänna möten som genomförts.

- **Natur och landskap**
 - Grönområden och parker
 - Hästars plats i Tungelsta
 - Samhällets utbredning på bekostnad av omkringliggande natur
 - Politisk samsyn för avslag av bergtäktsansökningar inom Tungelstaområdet
- **Samhällservice**
 - Skola och barnomsorg
 - Kulturlivet
 - Samlingslokaler
 - Fritidsverksamhet
 - Övrig samhällsservice som till exempel postservice
- **Infrastruktur**
 - Järnvägens och pendeltågens utbyggnad
 - Befintligt vägnät och möjligheter för om- och utbyggnad
 - Gång- och cykelvägar
 - Turtätheten på bussar och pendeltåg
- **Bebyggelseutveckling**
 - Handelsträdgårdarnas framtida användningsområde
 - Förtätning inom befintlig bebyggelse
 - Boendeformer
 - Eventuella nya bostadsområden
 - Hur stort ska Tungelsta bli?

Sammanfattning av de allmänna mötena

Utifrån de diskussioner och Post-it lappar som tagits fram i samband med de allmänna mötena är den stora frågan i dagsläget trafiksituationen i Tungelsta. Södertäljevägen är hårt belastad av tung trafik bland annat med anledning av att Södertörnsleden ännu inte är klar. Den tunga trafiken tar denna väg mellan E4:an och riksväg 73. Stora problem finns vid Tungelstavägen, länsväg 257, mellan Tungelsta och Västerhaninge med tanke på att det är den enda bra anslutningen för Tungelstaborna till 73:an. Även andra vägar i Tungelsta samhälle exempelvis Skogs Ekebyvägen är hårt trafikbelastad. Utbyggnad av Stavsvägen till riksväg 73 efterfrågas.

Sammanfattningsvis kan man säga att man vill behålla karaktären av lantligt mindre samhälle och att Tungelsta inte bör expandera allt för mycket och att den expansion som sker ska ske i långsamt tempo. Detta får dock inte innebära att den offentliga och kommersiella servicen åsidosätts. Det behövs även ett antal flerbostadshus med möjlighet för både äldre och yngre att få tillgång till mindre lägenheter i hyresrättsform.

Kapacitetsproblemen med tider, läktare och möjlighet för alla sporter att få plats i sporthallen var också ett ämne som engagerar. På sikt behövs en ny sporthall.

Möjligheterna att bebygga de före detta handelsträdgårdarna där det i dag står mer eller mindre fallfärdiga växthus måste ses över. Önskemålet är att dessa tomter inte ska få allt för hög exploateringsgrad.

Det behövs någon form av område för centrumbildande verksamhet där butiker och verksamheter kan utvecklas som täcker behovet för ett växande Tungelsta.

Säkra gång- och cykelvägar behövs, till exempel längs med Södertäljevägen från Tungelstavägen och bort till Sorundavägen.

Förslag till reviderat utvecklingsprogram

Målet för det reviderade utvecklingsprogrammet ska vara att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Programmets syfte är att utifrån en helhetssyn belysa Tungelstas potential och utvecklingsmöjligheter.

Föreliggande förslag till reviderat utvecklingsprogram innebär att karaktären av trädgårdsstad vidmakthålls och förstärks. Intrycket av gles och låg bebyggelse består samtidigt som Tungelstas centrala delar runt pendeltågstationen utvecklas och förstärks. Kulturmiljön bevaras och värdefulla grönområden samt tillgången till dessa värnas.

Möjligheterna att använda kollektiva färdmedel och att kunna använda cykelvägar blir förbättrade. Orten ger möjlighet till både boende och verksamheter.

Karaktären av ett samhälle på landsbygden är viktig att behålla varför de grönområden och åker- och ängsmark som omger Tungelsta ska bevaras.

Inom den avgränsning som gjorts för utvecklingsprogrammet finns det i dag ca 2 500 lägenheter och ca 5 000 invånare. Inom en tioårsperiod kommer Tungelsta att ha en befolkning på ca 7 000 - 8 000 invånare.

Bebyggelseutveckling

Etapp 1

För att behålla den karaktär som dagens Tungelsta har samt att nödvändiga infrastrukturbyggnader kan genomföras är det nödvändigt att den framtida bebyggelseutvecklingen sker etappvis.

Det är viktigt att Tungelsta får en tydlig centrumkärna med centrumbildande verksamhet som skapar en identitet åt orten och att bebyggelsen ger underlag för kommersiell och offentlig service, arbetsplatser samt kulturlokaler. Utvecklingsprogrammet tar därför i en första etapp sikte på utvecklingen av en fungerande centrumbildning i en radie på cirka 600 meter kring järnvägsstationen. Med centrumbildande verksamhet innebär inte att man skall förändra karaktären av nuvarande Tungelsta. Beredningen syftar på innehållet i byggnaderna såsom offentlig och kommersiell service och affärsverksamhet och att tillkommande bebyggelse skall anpassas till den befintliga bebyggelsetraditionen i centrala Tungelsta.

Med tanke på att det finns ett antaget planprogram från 2008 sydost om järnvägsstationen (<http://haninge.se/tungelsta>) som omfattar 900 bostäder/lägenheter torde behovet av bostäder i centrala delarna av Tungelsta efter detaljplaneläggning och genomförande var väl försedda. Första delen av planprogrammet detaljplanläggs parallellt med detta utvecklingsprogram och samråd sker separat. Ny vägsträckning mellan Stavs vägen och Söderbyvägen ingår i den nya detaljplanen.

Centrumbildande verksamhet ska tillskapas kring dels norr om järnvägsstationen och dels söder om denna i samband med detaljplaneläggningen av planprogrammet från 2008. I de centrala delarna ska även fastigheter för flerbostadshus, verksamhetsområden för arbetsplatser och offentliga ändamål avsättas.

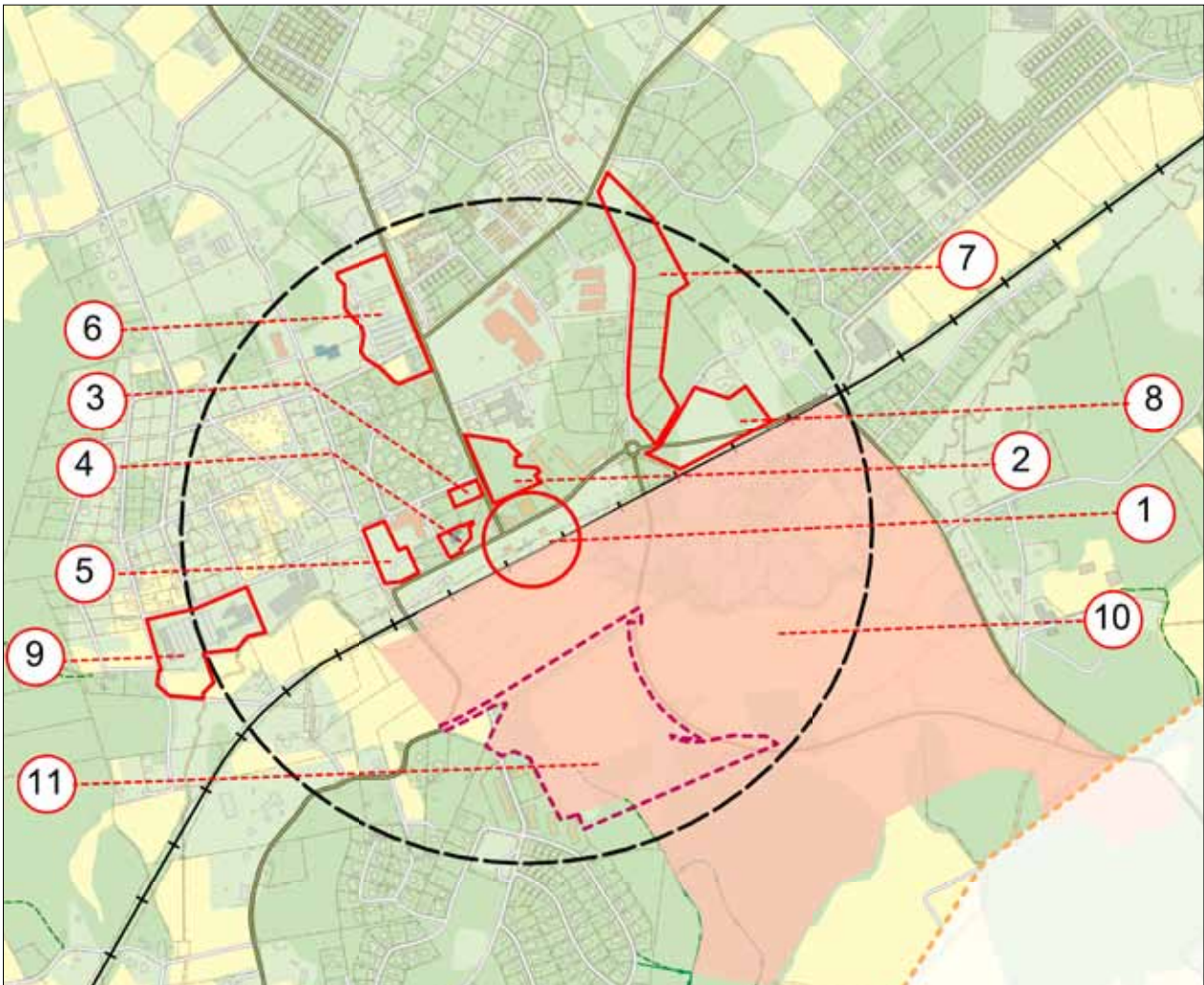
Ny bebyggelse i de centrala delarna av Tungelsta omfattar främst verksamhetslokaler och flerbostadshus och med olika upplåtelseformer.

I område 5 i kartillustrationen på sid 6 anges dessa fastigheter som möjliga att bebyggas med flerbostadshus med serviceboende. Avsikten med flerbostadsbyggnader är att ge fler såväl ungdomar som äldre och andra bostäder i centralt läge nära pendeltågsstationen. Det finns en vilja från beredningen att kunna få in en bebyggelse med hyreslägenheter. Dessa lägenheter ska vara anpassade för bland annat hemsjukvård och behöver hiss.

Självklart måste den framtida flerbostadsbebyggelsen anpassas till rådande bebyggelsetradition i centrala Tungelsta. Hur många våningar som är lämpligt att bygga på dessa fastigheter måste prövas i samband med detaljplaneläggning av fastigheterna.

Till etapp 1 hör även det fritidsområden som ligger i nära anslutning till befintligt VA-nät, se karta på sida 8 (rödmarkerat område i norr). Dessa fastigheter är redan till stora delar permanentbebodda och planläggning belastar obetydligt trafiken på Tungelstavägen.

I etapp 1 bör även ses till möjligheter att kunna bebygga de handelsträdgårdar som finns inom utvecklingsprogrammets avgränsning. Förslaget är att på den yta som upptas av växthus kunna uppföra en eller flera villor. Byggrätten måste prövas i planförfarande.

1. Centrumbildande verksamhet.
2. Parkområde med service/caféverksamhet.
3. Verksamhetsområde, gemensamhetsanläggning eller bostäder.
4. Centrumbildande verksamhet, arbetsplatser, offentlig verksamhet eller bostäder.
5. Flerbostadshus.
6. Verksamhetsområde, gemensamhetsanläggning.
7. I samband med att vägen breddas med gång- och cykelväg möjliggörs byggande av bostäder till exempel så kallade "stadsvillor"/mindre flerbostadshus med 4-5 lägenheter vardera. En "stadsvilla" per fastighet.
8. Offentlig verksamhet.
9. Fastighet som kan omvandlas enligt förslaget att bebygga handelsträdgårdarna inom den byggnadsarea som växthusen upptar med en eller flera villor. Byggrätten måste prövas i planförfarnade.
10. Antaget planprogram, ca 900 bostäder.
11. Pågående detaljplanarbete, ca 200 bostäder och förskola inklusive ny vägsträckning mellan Stavsvägen och Söderbyvägen.

Tungelsta ridklubb.
Foto: Fredrik Hjerling.

Etapp 2

Med hänvisning till den rådande trafiksituationen längs med Tungelstavägen, väg 257, kan i dagsläget inte tillåtas några nya bostadsområden utanför de centrala delarna. Detta definierar beredningen som en radie på cirka 600 meter från järnvägsstationen.

De planförfrågningar inom utvecklingsprogrammets avgränsningsområde som ligger inne hos kommunen är markerade som etapp 2 områden.

De förfrågningar om bebyggelseutveckling/avstyckningar på ett antal fastigheter som har kommit in under utvecklingsprogrammets framtagande ska behandlas som etapp 2 områden i samband med att planförfrågningar lämnas till Haninge kommun. Även planförfrågningar som kommer in efter programmet fastställande ska behandlas som etapp 2 områden.

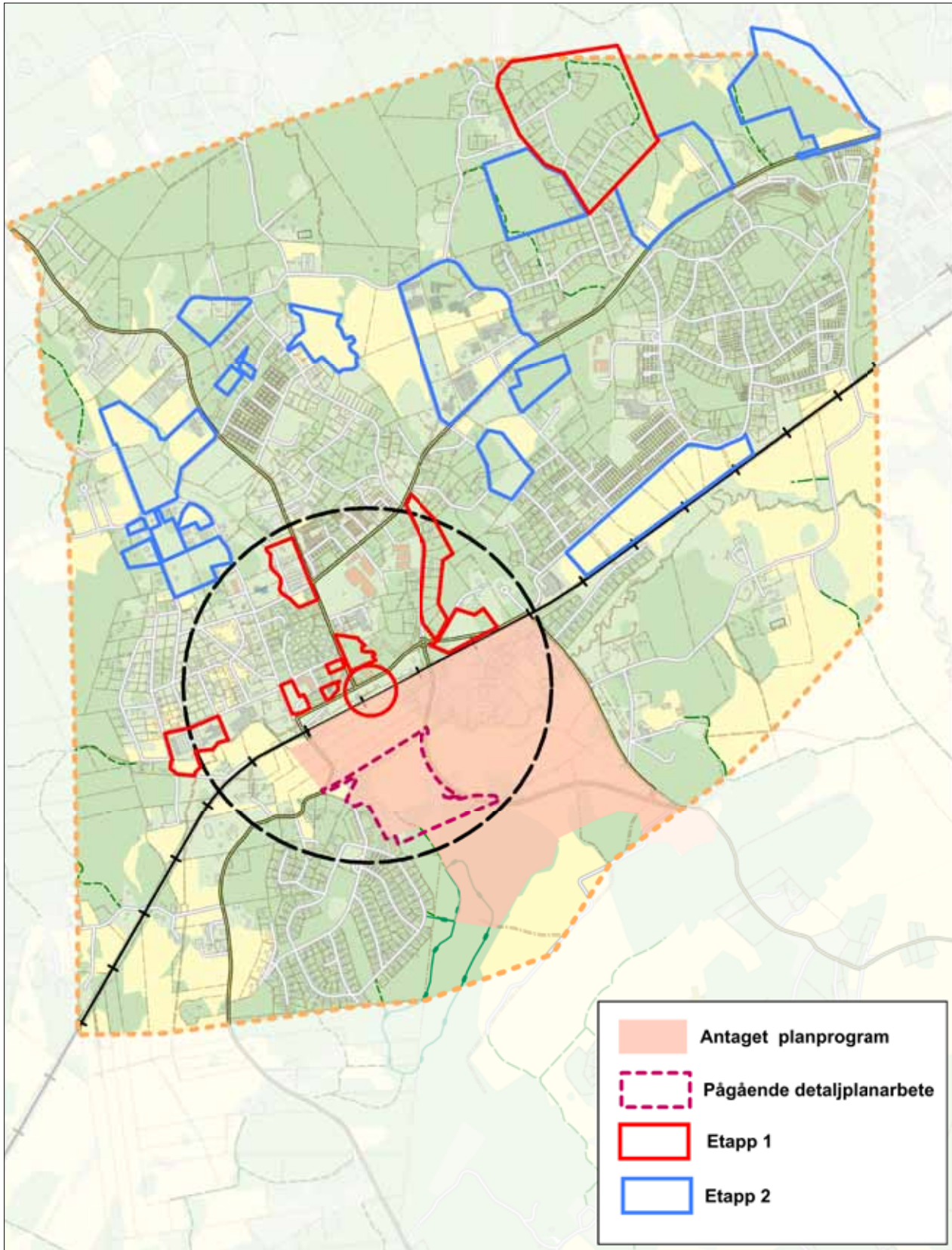
Planläggning av dessa områden kan tidigast påbörjas i samband med att arbetsplanerna för nya Stavsängen och Södertörnsleden är antagna. Beredningen ser positivt på denna bebyggelseutveckling, med det förbehållet att det finns ett "tidschema" för dessa nödvändiga infrastrukturutbyggnader (se vidare infrastruktur).

Kompletterande bebyggelse utanför centrumkärnan och framtida bebyggelseområden i en etapp 2 ska betraktas som mindre förtätning i det befintliga bostadsbeståndet. Dessa områden lämpar sig för en glesare bebyggelse i form av friliggande småhus, kedjehus, parhus och radhus i 1-2 våningar och i de perifera delarna skapas utrymme för enstaka småhus och gårdar.

Kommunen bör inte medge detaljplanläggning som ligger i anslutning till det avgränsade programområdet, men som påverkar programområdet.

Det område som är markerat i kartan på sidan 8 mellan järnvägen och Allévägen bör avsättas som verksamhetsområde för icke störande verksamhet/företag närmast järnvägen eller bostäder för den del av fastigheterna som ligger längs med Allévägen.

I den framtida planeringen och byggandet av nya bostadsområden ska tillgänglighetsfrågan vara en ledstjärna i det arbetet.

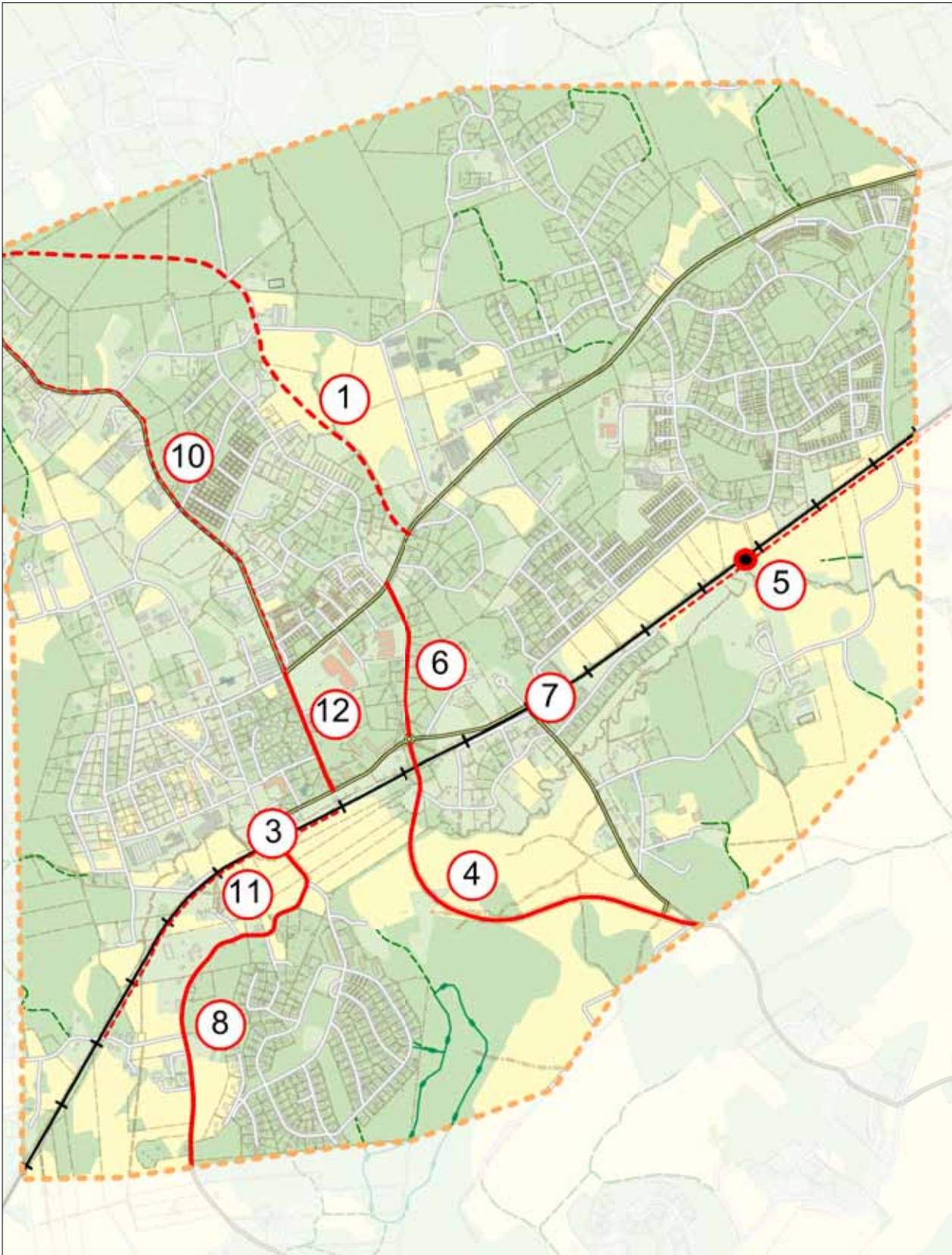

Infrastruktur

Den stora frågan vad gäller infrastruktur är att få tillstånd en bättre vägförsörjning till och från Tungelsta. Stavsvägen måste komma till stånd inom en mycket snar framtid. Södertäljevägen måste avlastas från den tunga trafiken.

Kommunen ska i den närmaste framtiden arbeta med följande saker:

1. Vägreservatet över Skogs-Ekeby i tidigare utvecklingsprogram bör behållas och återinföras i kommunens översiktsplan, med hänsyn till att det i en framtida bebyggelseexpansion av Tungelsta kan fastigheter etableras längs med denna samt ge möjligheter till att fördela trafiken inom området. Avsikten är även att en sådan framtida väg skall sammanlänka Hammarbergsvägen och Södertäljevägen .
2. SL har framfört att de, i samband med att Citybanan är klar och i drift, planerar för att genomföra 10 minuters trafik till Västerhaninge och 20 minuters trafik till Tungelsta och Nynäshamn. Kommunen ska verka för att 10 minuters trafik införs till Tungelsta och söderut.
3. Planering av järnvägsplan för dubbelspår mellan Tungelsta – Hemfosa har kommit igång. Söderbyvägens plankorsning kommer att stängas Nytt läge för ny gång- och cykeltunnel med entré till plattformen i södra änden. Gång- och cykeltunneln utgör länk mellan det gamla Tungelsta och den planerade bebyggelsen. Beredningen anser att ytterligare en entré i den norra änden behövs tillskapas. Ytterligare planfria över-/underfarter för fordonstrafik behövs för den framtida utvecklingen kring Tungelsta. Detta hanteras i Trafikverkets planering för dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa. Det går att läsa om på www.trafikverket.se/nynasbanan
4. En avlastning av Tungelstavägen genom Västerhaninge med en utbyggd Stavsväg mellan Tungelsta och väg 73, är av största vikt. Kommunen för samtal med Trafikverket om att planering och utredning måste till inom denna planperiod (Länsplan 2010 - 2021). Detta för att få in projektet och medelstilldelning i nästa planperiod. Utifrån det antagna planprogrammet för södra Tungelsta/Lillgården som möjliggör ca 900 lägenheter har detaljplanarbetet för den första etappen om ca 250 lägenheter påbörjats. Under denna planperiod måste förstudier och vägutredning tas fram för Stavsvägens fortsatta utbyggnad i ny sträckning till väg 73 inkl ny trafikplats Stav/Berga. Trafikverket har satt igång upphandlingsprocessen för åtgärdsvalsstudie av Tungelstavägen och Stavsvägen. Tidplan för denna åtgärd är ännu inte fasställd i samband med utvecklingsprogrammets skrivande.
5. Nuvarande arbetsväg utnyttjas som gång och cykelväg längs med järnvägsspåret mellan Krigslida och Västerhaninge samt mellan ”nya” Krigslida station till Åvägen.
6. Hammarbergsvägen mellan Allévägen – Tungelstavägen måste byggas om med gång- och cykelväg innan Söderbyvägens plankorsning med Nynäsbanan stängs. Trafiken kommer att öka på Hammarbergsvägen när man gör denna förändring och av de nya bostäderna som planeras på östra sidan av Nynäsbanan.
7. Dubbelspårsutbyggnad mellan Västerhaninge – Tungelsta klart senhösten 2012. Mulstavägen (bro över Nynäsbanan) klar hösten 2012.
8. Söderbyvägen behöver rustas upp och då särskilt kurvorna vid Lillgården.
9. Fler och bättre infartsparkering kring järnvägsstationen måste skapas.
10. Utredda möjligheten att bygga gång- och cykelväg utefter Södertäljevägen mellan Tungelstavägen och Sorunda avfarten.
11. Utredda möjligheten att utnyttja befintlig byggväg intill järnvägen som gång- och cykelväg från Tungelsta station och söderut mot Hemfosa.
12. Södertäljevägen mellan Allévägen och Tungelstavägen bör göras om till så kallad gångfartsområde där samtliga trafikanter ska kunna samsas.
13. Alla infrastrukturförändringar inom Tungelsta måste arbeta med tillgänglighetsfrågan. Tungelsta ska vara ett samhälle som det skall var lätt för funktionshindrade att bo och vistas i.
14. Preliminär tidplan för utbyggnad av Södertörnsleden. Byggstart är beroende av att finansiering finns och att arbetsplanerna vinner laga kraft. - Hanningeleden 1 (Gladö Kvarn-Huddingevägen) Projektet har beredskap för byggstart under 2013, byggtid 2-2,5 år. - Botkyrkaleden (Huddingevägen-Masmo). Projektet har beredskap för byggstart slutet 2013, byggtid 2-2,5 år. - Masmolänken (Masmo-Värby). I de finansiella planerna finns medel för byggstart under 2016, byggtid ca 3 år. Om finansieringen tidigareläggs kan byggnation inledas tidigast 2013 om arbetsplanen då har vunnit laga kraft.

Samhällsservice

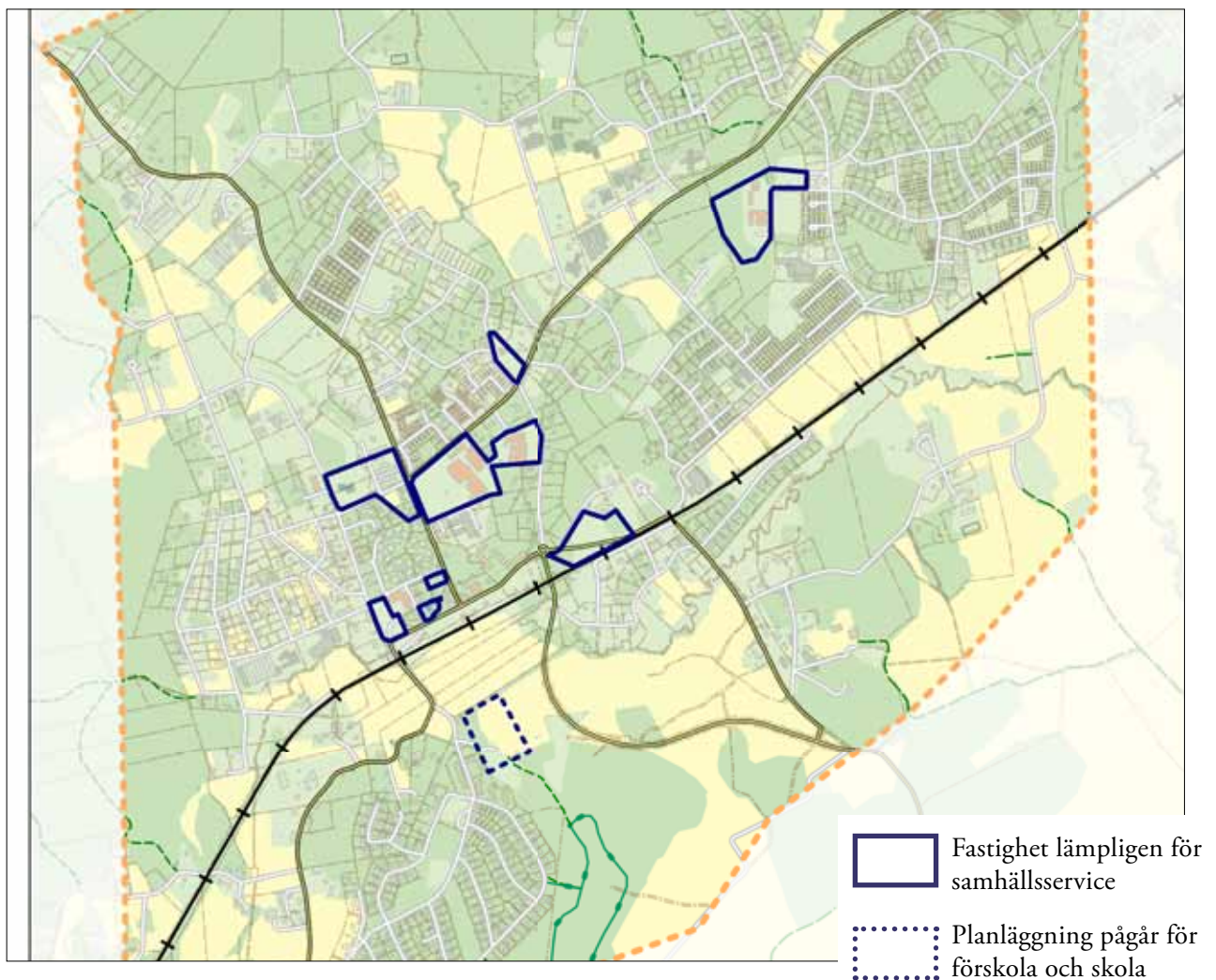
Förslaget är att planera för kultur, företag, vård och omsorg samt annan centrumbildande verksamhet i de centrala delarna av Tungelsta. Där det finns möjligheter att bygga prioriteras samlingslokaler för kultur och fritid samt verksamhets-/affärslokaler. Ett ökat befolkningsunderlag gör det attraktivare att starta och driva både kommersiell service och samhällsservice.

Den offentliga servicen måste på sikt byggas ut och då särskilt skola och förskola. Inledningsvis måste ny förskola komma till. Förslag på placering av framtida offentlig service framgår av kartbilagan.

Med samlingslokaler avses även en så kallad träffpunkt för äldre vilket på sikt bör inrättas i Tungelsta.

Tillsammans har Tungelsta och Västerhaninge redan idag ett sådant stort befolkningsunderlag att det utgör underlag för etablering av nya idrottsanläggningar. Nyetableringar inom Tungelsta måste utredas vidare, dessutom bör kommunen omgående göra en översyn av befintlig sporthall och belysa möjligheterna att bygga till anläggningen med bland annat läktarmöjligheter. Lämplig placering av samhällsservice är de områden som pekats ut på kartan.

Fortsatt utveckling av parken kring Torkladan i centrala Tungelsta.

Natur och landskap

Det är viktigt att spara de så kallade gröna stråken genom Tungelsta och att värna möjligheterna att komma ut i naturen.

Beredningen vill värna om det odlingslandskap som finns kring Tungelsta och det är därför viktigt att man i den framtida planeringen är restriktiv mot att bebygga jordbruks- och odlingsmarkerna detta gäller bland annat det skrafferade området söder om järnvägen.

Söder om Tungelsta och Krigslida breder ett småbrutet jordbrukslandskap ut sig mellan kuperade skogspartier och åkerholmar. Mulsta gård, Nedersta (tidigare Nödesta) gård och Vålsta gård ligger mitt i detta jordbrukslandskap och bidrar till att hålla markerna öppna. Dessa hagmarker utgör hörnstenar avseende biologisk mångfald i denna jordbruksbygd med en rik förekomst av hävdgynnade växter, fåglar, insekter och svampar knutna till betade marker. Fågelarter som generellt minskat i Sverige häckar i detta Hagmarkerna innehar höga naturvärden och ingår i ängs- och betesmarksinventeringen

Generellt måste områdena kring vattendragen och åarna hållas efter och bevaras. För att bevara och berika det djur- och växliv samt upplevelsevärden som finns kan detta utvecklas via till exempel fördröjningsdammar längs med åarna.

Inom utvecklingsprogrammets avgränsning finns ett antal sammanhållna lövskogsområden som har stora bevarandevärden. Bland annat ett område som sträcker sig från Krigslida och nordväst mot Skogs-Ekeby (A). Området med sin slingrande väg som

kantas av ek och poppel går igenom en delvis kuperad lövskog, skog av varierande ålder, dominerad av ek och hassel. Rikligt med ekar, mellan 50-180 år, växer i området och ett par mycket gamla (300-500 år) jätteekar växer här också, varav den ena är naturminne och står vid väggkanten i söder.

Ekskogen som genomkorsas av Fornminnesvägen (B) är cirka två hektar stor, arealen är något större om man räknar med de ekar som står inne på privata tomter. Huvudsakligen villabebyggelse omger skogen utom i öster där en öppen gräsmark breder ut sig.

Några ekar i ekskogen bedöms ha en ålder på 250-300 år och dessa har dimensioner kring en meter i diameter. Yngre ek förekommer också, vilket är positivt då det finns en återväxt av ek. Den långa kontinuiteten av ek och inslaget av äldre ekar gör denna ekskog skyddsvärd. Det faktum att det finns äldre ek inte allt för långt bort kring Ekeby gör att denna ekbacke även utgör en viktig spridningslänk till andra ekområden.

Sammantaget är detta en värdefull ekmiljö där naturvärden, rekreativvärden och upplevelsevärden är viktiga.

Vad avser bekämpningen av jätteloka hänvisas till det bekämpningsprogram som antagits av kommunen: <http://haninge.se/tungelsta>

Vad avser hästverksamhet inom programområdet hänvisar beredningen till kommunens antagna hästpolicy samt till gällande djurskyddsbestämmelser.

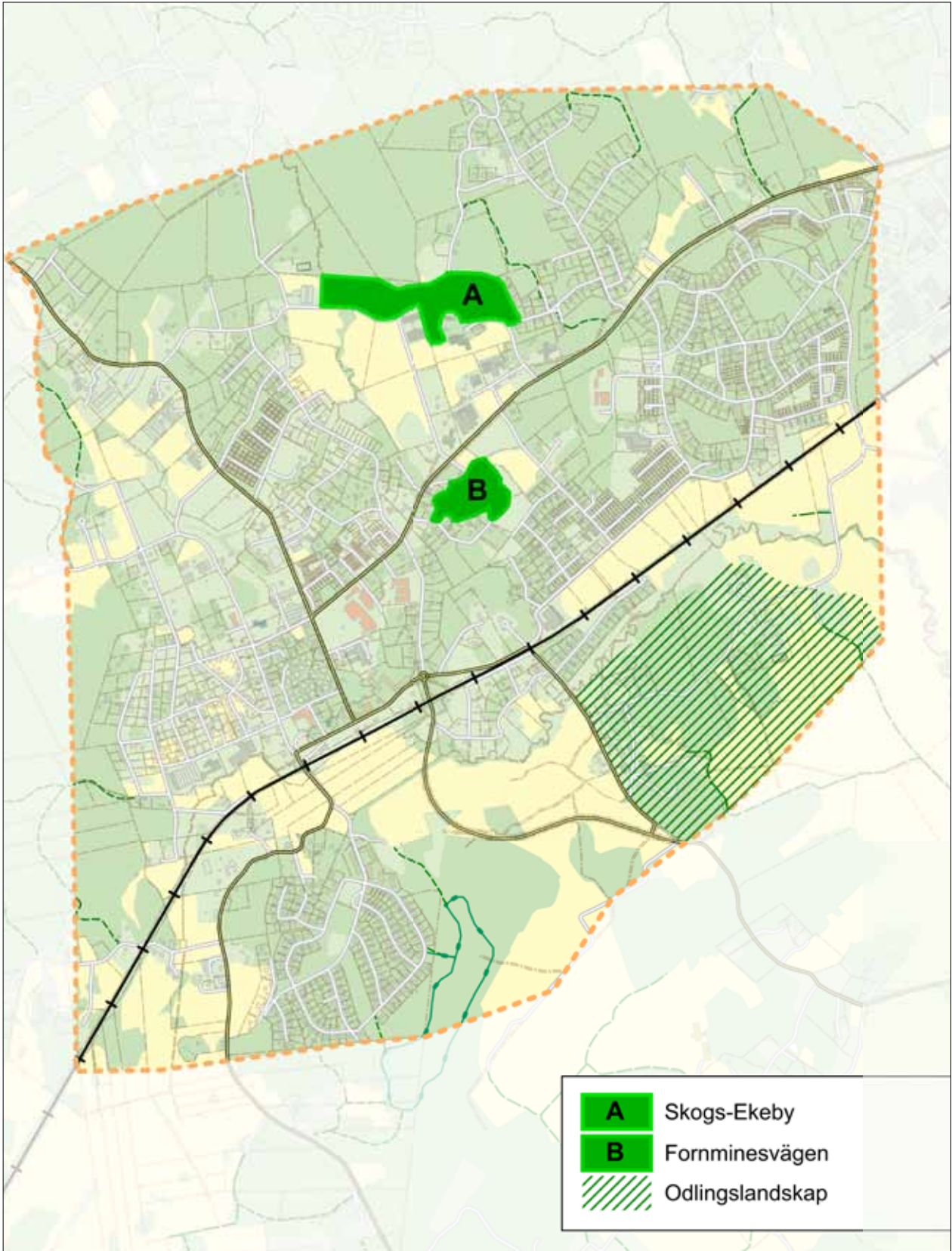

Foto: Omslag: Eva Simonson, Tryckår: 2012

Haninge
kommun

136 81 HANINGE 08-606 70 00 haninge.se

Återrapportering Tungelsta utvecklingsprogram

Sammanfattning

Utvecklingsprogrammet för Tungelsta antogs av kommunfullmäktige den 2012-12-10 (§ 225) och ska ge ledning i översiktsplaneringen och stöd vid detaljplaneförfrågningar under en 10-årsperiod. Kommunfullmäktige har beslutat att rapportering av pågående utvecklingsarbete ska ske årligen till kommunstyrelsen.

Syftet med utvecklingsprogrammet är att utifrån en helhetssyn belysa Tungelstas potential och utvecklingsmöjligheter utifrån de fyra huvudämnena bebyggelseutveckling, infrastruktur, samhällsservice och natur och landskap. Målet är att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Det är viktigt att karaktären av trädgårdsstad vidmakthålls och förstärks.

Sammanfattade nya händelser 2016:

- Detaljplanerna för Krigslida 1:51 och Hammarbergsvägen, vann laga kraft 2016-01-07 respektive 2016-04-15.
- Detaljplan för Bäckvägen är i utredningsskedet.
- Stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att arbeta fram detaljplan för Krigsslida stationsområde.
- Detaljplanen för Ålsta 28:1 är föremål för samråd i november 2016.
- Detaljplanen för Vreta 1:61 genomgår granskning i november 2016.
- Kommunen arbetar vidare med möjligheten att bygga en sporthall i Lillgården.
- Åtgärder från ÅVS Tungelstavägen – Stavsvägen utreds och Trafikverket arbetar med en funktionsanalys för vägarna.
- Utbyggnaden av dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa samt ny station i Tungelsta ska vara trafikklara i dec 2016.

- Kommunstyrelseförvaltningen deltar i Länsstyrelsens påbörjade arbete med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Tungelstas del lämnas där önskemål om cykelväg på Söderbyvägen och Södertäljevägen, åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet på Tungelstavägen, ny vägsträckning av Stavsvägen och dubbelspår på Nynäsbanan till Nynäshamn.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att en styrka i programmet är att det pekar ut områden för förtätning eller exploatering och att dessa är indelade i två etapper. Riktlinjer i programmet är användbara i planarbetet och merparten av de exploateringsområden som föreslås inom etapp 1 är ännu inte genomförda eller planlagda.

Kommunstyrelseförvaltningen anser att programmet kan fortsätta att ge stöd åt planering.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-10: Tungelsta utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete
- Tungelsta utvecklingsprogram, 2012-12-10

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Peter Jemtbring
Näringslivs- och
utvecklingsdirektör

Förvaltning
Kommunstyrelseförvaltningen
Avdelning/Enhet
Samhällsutvecklingsavdelningen
Handläggare
Mirja Thårlin, samhällsplanerare

Dokumenttyp
Recit

Datum
2016-11-14

Diarienummer
KS 2016/517

Sida
3 (3)

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Samtliga nämnder och planeringschef (KSF,
Strategisk planering)

Dnr KS 2016/520

§ 324 Avrapportering Vendelsö utvecklingsprogram

Sammanfattning

Utvecklingsprogrammet som antogs 2010 beskriver en övergripande ambition och riktning för utvecklingen i Vendelsö och ska utgöra ett stöd för framtida planering. Årligen avrapporteras till kommunstyrelsen pågående utvecklingsarbete som är kopplat till utvecklingsprogrammet.

Under 2016 har ett detaljplaneprogram och två detaljplaner varit föremål för samråd, en detaljplan har varit utställd för granskning och antagits samt beslut har fattats om två nya detaljplaneuppdrag.

Vid avrapporteringen i december 2015 så framgick att utvecklingsprogrammet inte längre utgör ett bra stöd i planarbetet. Förvaltningen har därför gjort en fördjupad utvärdering.

Förvaltningens synpunkter

Den fördjupande utvärderingen av Vendelsö utvecklingsprogram visar att visionsdelen i huvudsak fortfarande håller som vägledning på övergripande nivå. Programmet ger dock inte det stöd som efterfrågas i planeringen. Detta beror framförallt på att flera av de i utvecklingsprogrammet utpekade utredningsområdena för bostäder senare har visat sig vara direkt olämpliga för nya bostäder. Det brister även i behandlingen av andra sakfrågor där bland annat VA och dagvattenproblemen inte är tillräckligt belysta och att lösningar för detta inte är ordentligt utredda. Trafik- och grönstrukturfrågorna är inte heller tillfyllest behandlade.

Sammanfattningsvis kan konstateras att upplägg och fokus i processen vid framtagandet har resulterat i att utvecklingsprogrammets innehåll är bristfälligt, vilket undergräver dess funktion och användbarhet. Utvecklingsprogrammet är i behov av omarbetning.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-11-10, "Vendelsö utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete"

- Vendelsö utvecklingsprogram

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Åtterrapporering av Vendelsö utvecklingsprogram godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att till andra kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av utvecklingsprogrammet för Vendelsö.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande från Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag (bilaga).

Göran Svensson (S) och Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Åtterrapporering av Vendelsö utvecklingsprogram godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att till andra kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av utvecklingsprogrammet för Vendelsö.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom: Stadsbyggnadsnämnden, Peter Jemtbring, Berit Pettersson, Erik Andersson

Eget förslag

§ 324

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Avrapportering Vendelsö utvecklingsprogram

Vendelsö utvecklingsprogram har befunnits bristfälligt sedan ett år tillbaka. Ett utvecklingsprogram har egentligen ingen utpekad status i plan- och bygglagen, men får en stor påverkan på fastighetsägare som vill utveckla sina fastigheter då kommunen hänvisar till planerna i programmen vid planförfrågningar. Vi kan instämma i att Vendelsö utvecklingsprogram kan behöva revideras i vissa avseenden, framför allt på grund av att det gått sex år sedan antagandet. Det är dock mycket otillfredsställande att kommunen generellt konstaterar brister i programmet. Fastighetsägare ska kunna förlita sig på kommunens planer och möjligheter till bostadsutveckling är ofta helt avgörande vid en marköverlåtelse. Det finns också fastigheter som hindras från att utveckla sina fastigheter med hänvisning till att områden är utpekade för detaljplanering.

När ett område är utpekad för utveckling av bostäder eller framtagande av detaljplaner avslås ofta bygglovsansökningar med hänvisning till att området ska utredas i ett sammanhang. Om ett sådant område inte längre är aktuellt för en sammanhängande planering innebär detta att enskilda bygglov inte kan avslås med hänvisning till utvecklingsplanen. Efter ett års tid efterfrågar vi ett ställningstagande från kommunen som förtydligar i vilka delar som Vendelsö utvecklingsprogram inte anses utgöra ett stöd för fortsatt planering.

Förslag till beslut

1. Återrapporteringen av Vendelsö utvecklingsprogram godkänns
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att till andra kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av utvecklingsprogrammet för Vendelsö.
3. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att under första kvartalet redovisa vilka områden i Vendelsö utvecklingsprogram som förvaltningen inte längre anser är aktuella för utredning av bostäder eller planläggning i ett sammanhang.

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Samhällsutveckling
Erik Andersson

Kommunstyrelsen

Vendelsö utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete

Sammanfattning

Utvecklingsprogrammet som antogs 2010 beskriver en övergripande ambition och riktning för utvecklingen i Vendelsö och ska utgöra ett stöd för framtida planering. Årligen avrapporteras till kommunstyrelsen pågående utvecklingsarbete som är kopplat till utvecklingsprogrammet.

Under 2016 har ett detaljplaneprogram och två detaljplaner varit föremål för samråd, en detaljplan har varit utställd för granskning och antagits samt beslut har fattats om två nya detaljplaneuppdrag.

Vid avrapporteringen i december 2015 så framgick att utvecklingsprogrammet inte längre utgör ett bra stöd i planarbetet. Förvaltningen har därför gjort en fördjupad utvärdering vilken visar att visionsdelen i huvudsak fortfarande håller som vägledning. I övrigt så finns ett flertal brister när det gäller utpekade utredningsområden, VA, dagvatten, trafik och grönstruktur. Utvecklingsprogrammet är bristfälligt och föreslås omarbetas.

Nedan så redogörs dels för pågående utvecklingsarbete i kommundelen samt dess stöd i planeringen.

Pågående planerings- och planläggningsarbete

Vendelsös befolkning är 15 493. Det motsvarar 18 procent av kommunens befolkning på 83 866. Totalt färdigställdes 891 bostäder i Haninge under 2015. Av dessa byggdes drygt 7 procent (69 st.) i Vendelsö.¹

Detaljplaneprogrammet för Lillängsvägen, Gudö 3:21 ska belysa övergripande natur- och gångstråk, utreda gatustrukturen och behov av allmän service. Programmet ska även ange vilka hustyper och vilken gestaltning av bebyggelse som är lämplig inom området. Programmet var föremål för samråd perioden 27 januari 2016 - 9 mars 2016. Kommunstyrelsen beslutade att godkänna planprogrammet 2016-08-29 samt

¹ Statistiken gäller år 2015 för basområdena Gudö (521 1120), Södra Vendelsö (521 1131), Sågen (521 1132), Norra Vendelsö (521 1140), Vendelsömalm (521 1210), Eriksberg (521 1220) och Ramsdalen (521 1230).

ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram detaljplan, förutsatt att kommunfullmäktige också antog planprogrammet. Fullmäktige fattade beslut om antagande 2016-09-12.

Detaljplan för Gudö 13:1, 15:1 ska möjliggöra avstyckning av fastigheterna med ett utökat antal byggrätter för bostadsändamål. Planen var föremål för granskning perioden 15 december 2015 - 12 januari 2016 och antogs 20 april 2016. Planen är överklagad hos Länsstyrelsen.

Detaljplanen för Vendelsö 3:1714 , syftar till att möjliggöra en infartsparkering i Sågen för motorfordon (personbilar) och cyklar för byte till kollektivtrafik och vidare färd mot Stockholm eller centrala Haninge. Planen var föremål för samråd perioden 15 juni - 1 augusti 2016.

Detaljplan för Vendelsö 3:81, syftar till att medge avstyckningsmöjlighet för fastigheten Vendelsö 3:81 till två fastigheter för bostadsändamål. Planen var föremål för samråd perioden 15 juni - 1 augusti 2016.

Kommunstyrelsen gav 2016-02-01 § 32 stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta fram en detaljplan för Gudö 14:1, 3:132, 3:63 m.fl., i Vendelsö som innebär att förutsättningarna för utökad bostadsbebyggelse på fastigheterna ska prövas, på ett sätt som säkerställer delar av grönstråket som naturmark (på Gudö 14:1 och 3:132) och som tar hänsyn till befintliga naturvärden och de dagvattenförutsättningar som finns inom hela området.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. Kommunen har i detta ärende framfört önskemål om att den nya trafikplatsen samt nya pendeltågsstationen i Vega färdigställs. Båda dessa objekt kommer att bli till nytta för bland annat Vendelsöborna. Kommunen har även ansökt om medel ur gällande Länsplan för anläggandet av ny infartsparkering i Sågen. Remiss av länsplan och nationell plan väntas under 2017 med beslut under våren 2018.

Utvecklingsprogrammets stöd i planeringen

Den fördjupande utvärderingen av Vendelsö utvecklingsprogram visar att visionsdelen i huvudsak fortfarande håller som vägledning på övergripande nivå. Programmet ger dock inte det stöd som efterfrågas i planeringen. Detta beror framförallt på att flera av de i utvecklingsprogrammet utpekade utredningsområdena för bostäder senare har visat sig vara direkt olämpliga för nya bostäder. Det brister även i behandlingen av andra sakfrågor där bland annat VA och dagvattenproblemen inte är tillräckligt belysta och att lösningar för detta inte är ordentligt utredda. Trafik- och grönstrukturfrågorna är inte heller tillfyllest behandlade.

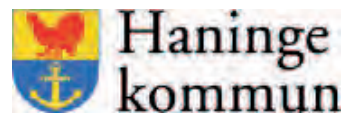
Sammanfattningsvis kan konstateras att upplägg och fokus i processen vid framtagandet har resulterat i att utvecklingsprogrammets innehåll är

bristfälligt, vilket undergräver dess funktion och användbarhet.
Utvecklingsprogrammet är i behov av omarbetning.

Vendelsö utvecklingsprogram

Antagandehandling

Dnr Plan 2008:9

Medverkande

Vendelsöberedningen

Harry Hedemark, kd, ordförande

Elisabet Sandberg, c

Kajsa Wahlstedt-Gudmark, fp

Magnus Kaijser, m

Lars-Inge Lundblad, s

Ulla Gisslar, s

Robert Noord, s

Karin Otter, v

Lars Blom, mp

Tidigare medlemmar:

Åke Söderlund, m, april 07 - februari 09

Anette Johansson, s, april 07 - september 09

Anders Lindberg, s, april 07 - oktober 08

Pelle Svensson, s, april 07 - februari 08

Tjänstemän

Maria Ekdahl, plan

Mattias Schriever-Abeln, plan

Karin Österdahl, trafik

Ronny Jarnestedt, VA

Förord

Förra mandatperiodens Vendelsöberedning tog fram ett Inriktningsprogram, som ett underlag till ett utvecklingsprogram, för kommundelarna Vendelsö, Gudö och Vendelsömalm. I detta program påpekade beredningen att fysiska frågor som till exempel väg och bebyggelser inte låg inom beredningens uppdrag, men borde utvecklas närmare för att göra ett utvecklingsprogram mer komplett. Då denna Vendelsöberedning blev tillsatt av Kommunfullmäktige våren 2007 så var uppdraget just att se närmare på dessa delar.

Beredningens uppdrag har varit att titta på planförslag som inkommit till kommunen under tiden. Beredningen har dock inte gjort några ekonomiska bedömningar eller prioriteringar av de utpekade förslagen. Generellt kan det sägas att en planläggning och/eller exploatering av områden

bör ske först då det finns en ekonomisk bärighet i projektet.

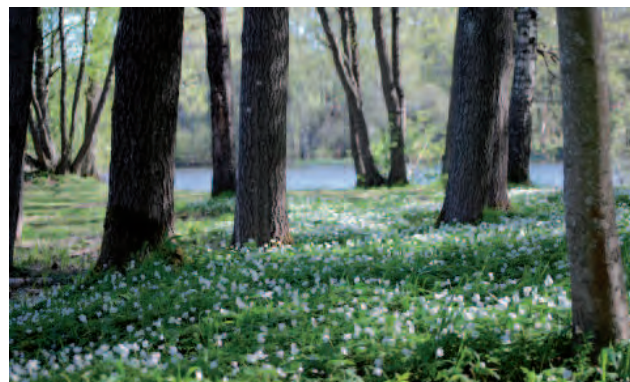
Beredningen har haft ett antal möten och diskussioner med olika företrädare för såväl boende i området som ansvariga inom kommunen för just de fysiska frågorna som väg, vatten och avlopp och bebyggelse.

En viktig styrka i detta programförslag som nu presenteras är den breda politiska förankringen inom beredningen. Alla beslut fattade, som ingår i vår rapport, är i total enighet med samtliga ledamöter i beredningen vilket öppnar för en långsiktighet i de förslag som framläggs.

Harry Hedemark (kd)
Ordförande i Vendelsöberedningen

Det goda livet i vendelsö

Vendelsö utgör ett gott och tryggt område där fler människor får möjlighet att bo, arbeta och växa upp i. Där det är nära till naturen och andra rekreationsmöjligheter liksom goda kollektiva förbindelser. I Vendelsö blandas olika upplåtelseformer som egna hem, bostadsrätt och hyresrätt avsedda för att bo permanent i. Bebyggelsen är av villakarakter.

Innehållsförteckning

Det goda livet i vendelsö	4
Bakgrund	6
Förutsättningar	8
Strategier för Vendelsös utveckling	12
Bebyggelse	14
Trafik	19
Natur och rekreation	21
Referenser	24

Bakgrund

Syfte

Utvecklingsprogrammets syfte är att belysa Vendelsös möjligheter när det gäller bebyggelseutveckling genom att titta på inkomna planförfrågningar och ställa dem mot grönstruktur, trafiksituationen i området samt möjligheterna att ansluta till kommunalt vatten och avlopp.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2007 att tillsätta en beredning, Vendelsöberedningen, med uppgift att ta fram ett utvecklingsprogram för Vendelsö med betoning på bebyggelseutveckling. Arbetet har utförts av en projektgrupp från Stadsbyggnadsförvaltningen.

Redan 2002 tillsattes en Vendelsöberedning, av kommunfullmäktige, vars uppdrag var att ta fram ett utvecklingsprogram för Vendelsö. Beredningen skulle analysera den utveckling som skett i området de senaste åren och beskriva konsekvenserna detta fått på boendemiljön, näringsliv och service. I uppdraget till den tidigare beredningen framgick det att programmet inte skulle lämna förslag på fysiska planeringsåtgärder och bebyggelseutveckling. Resultatet för beredningens arbete blev ett Inriktningsprogram. Inriktningsprogrammet har legat som underlag för det utvecklingsprogram för Vendelsö som nuvarande beredning har tagit fram.

Under de senaste åren har det till kommunen inkommit flera förfrågningar om planläggning

lokaliserade inom programområdet. För att få en samlad bild över dessa beslutade kommunfullmäktige 2007 att ett utvecklingsprogram för Vendelsö skulle tas fram. Beredningen har inte tittat på de områden som nyligen planlagts eller de områden som under den tid beredningen arbetat varit föremål för planläggning.

Programområdets avgränsning

Vad som egentligen uppfattas höra till Vendelsö är inte självklart. I människors uppfattning kan detta variera från hela området mellan Drevviken och Tyresta Nationalpark, inklusive Vendelsömalm – till enbart de centrala delarna runt Sågen och Oxhagen, samt Dalen och de lantliga yttre områdena Gudö, Österäng och Lyckebyn.

I avgränsningen av Vendelsö utvecklingsprogram har beredningen beslutat om att begränsa till de områden som har Vendelsö som postort, det vill säga Vendelsömalm, Vendelsö och Gudö. Förutom att ange begränsningen till postort Vendelsö så har beredningen inte gått in och bedömt områden där detaljplaneläggning redan påbörjats, till exempel Gudö.

Tidplan

Utvecklingsprogrammet kommer att ställas ut på samråd 2010-01-20 – 2010-03-03. Ett öppet hus kommer att hållas torsdagen den 18 februari i Lyckebysskolans matsal mellan klockan 17.00 och 21.00 med möjlighet att ställa frågor till

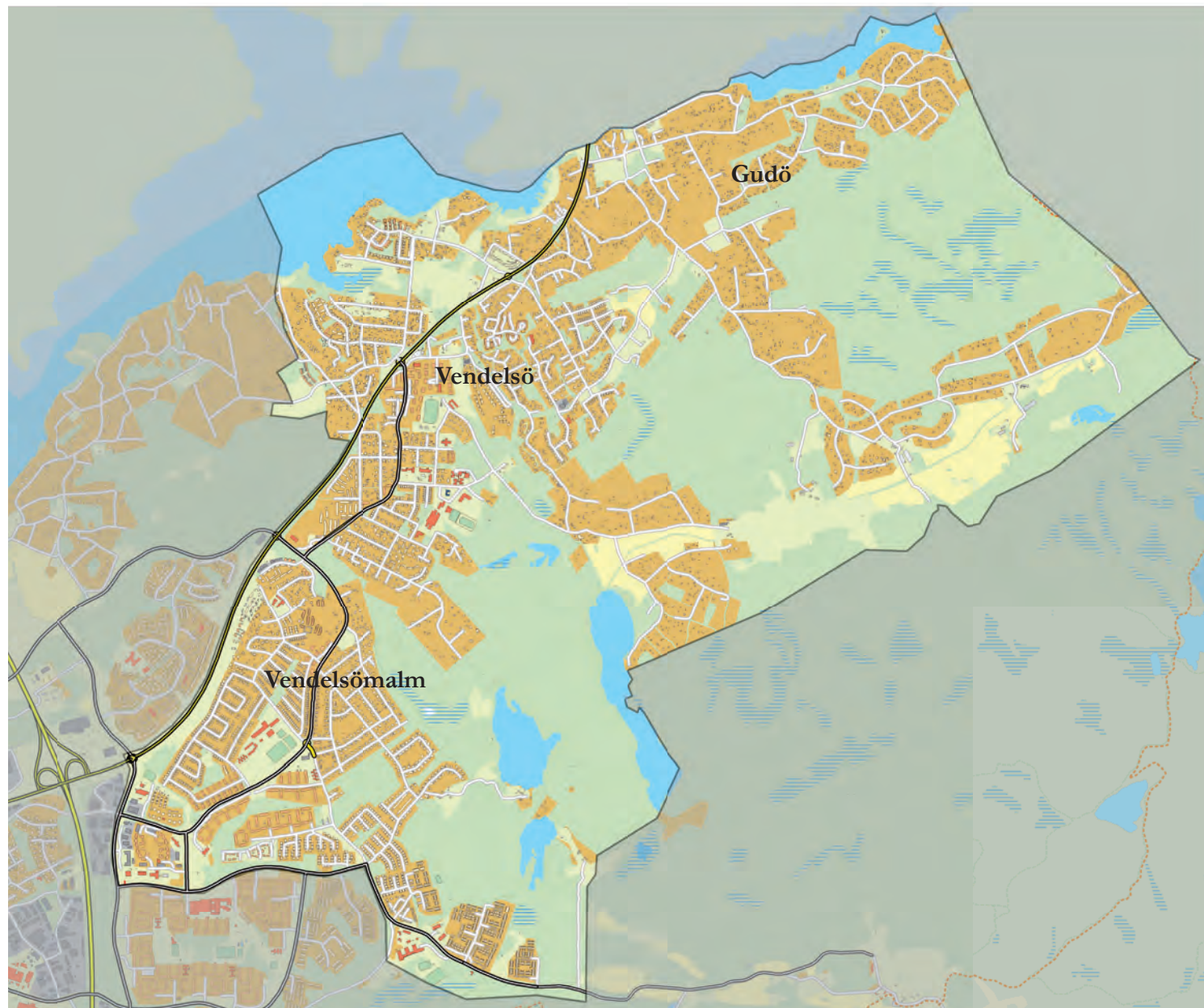
berörda politiker. Därefter kommer inkomna synpunkter att sammanställas och beredas. En antagandehandling arbetas sedan fram av beredningen. Utvecklingsprogrammet beräknas antas i juni 2010.

Utvecklingsprogrammet kommer efter antagandet att utgöra underlag för kommande detaljplaner för de närmaste åren. Hur länge programmet är aktuellt får utvecklingen utvisa. Det är troligt att detaljplaner längre fram måste åtföljas av förnyade program för delar av området. Beredningens uppgift har inte varit att belysa utbyggnadsordningen eller bedöma när detaljplaneläggning av de utpekade områdena kan ske.

Ungdomsgrupp

Parallellt med arbetet med utvecklingsprogrammet för Vendelsö har ett arbete skett i stadsbyggnadsförvaltningens regi på Vendelsömalmsskolan. Arbetets syfte har varit att engagera ungdomar i samt öka deras påverkan på samhällsplaneringen.

Arbetet har skett i samarbete med Vendelsömalmsskolan. Några klasser i årskurs 8 och 9 har gruppvis arbetat med och beskrivit några olika områden som ungdomarna rör sig mycket i och vilka problem och möjligheter som finns i dessa. Ungdomarna har också fått arbeta fram förslag till lösningar. Arbetet är delvis inarbetat i utvecklingsprogrammet.

Programområdet.

Förutsättningar

Historisk utveckling

Redan för 8000 år sedan fanns det människor bosatta i dagens område för Vendelsö. Bara 2-3000 år innan det låg inlandsisen tät och tjock över området. De första människorna som beträdde marken var med största sannolikhet jägare och samlare, som även nyttjade de vattenresurser som finns för fiske.

Mot slutet av bronsåldern försämrades klimatet. De kalla vintrarna ledde till fler bofasta människor. Denna utveckling fortsätter, om än långsamt, och under den yngre järnåldern (500 e Kr) börjar en mer expansiv befolkningsutveckling i området. I stort sett alla centrala delar som medger odlingsbar mark tas i anspråk och blir bygder med små grupper av bebyggelse.

Kulturhistoriska blickpunkter

Vendelsö Gård.

Till de mer storslagna forna områdena med tillhörande bebyggelse handlar Vendelsö gård. Vendelsö gård utgör dessutom själva begynnelsen av området Vendelsö, dess nav. Historien kan nedtecknas så långt tillbaka som 1400-talet, och till 1600-talet då gården blev ett säteri. I slutet av 1800-talet var området med tillhörande byggnader en herrgård. Det enda hus som idag är kvar är trädgårdsmästarebostället och södra flygelbyggnaden. Fram till 1916 tjänade Vendelsö gård som ett gods, i olika storlekar och med varierande innehåll. Efter 1916 fungerade gården under några år bland annat som folkskola.

Gudö har sannolikt fått sitt namn under järnåldern då det påstods vara gudarnas ö, en kultplats dit man tog sig för att offra åt gudarna innan man begav sig ut på långa jaktfärder. Gudöån, som rinner i den norra delen, har kommit att prägla området, främst genom de tvättinrättningar som under 1900-talet låg i en mängd längs med ån. Tvätteriverksamheten växte under några år mycket snabbt. Längs med ån trängdes tvättstugor och torklador. Närheten till Stockholm utgjorde en av de främsta orsakerna till verksamhetens tillväxt. Över Gudöån gick också den gamla landsvägen, mellan Vendelsö gård och Stockholm. Kommunikationsmöjligheterna med Stockholm har också varit något av den viktigaste faktorn för utvecklingen av Haninges tätortsutveckling under 1900-talet.

På andra sidan Drevviken (idag Huddinge kommun) låg en gång i tiden järnvägsstationen Drevvikens station som då utgjorde Södertörns livsnerv med Stockholm. I takt med att allt fler bodde permanent i Vendelsö under 1900-talets första år blev tåget ett viktigt inslag i infrastrukturen. För att möjliggöra Vendelsöbornas pendling inrättades båttrafik som från Vendelsö korsade Drevviken. Från denna punkt var det sen cirka 500 meter att gå till stationen. Resan mellan Stockholms central och Vendelsö gård tog cirka en timme, varav båtresan utgjorde 15 minuter.

Torklada, Gudöån.

Sportstugans och andra typer av fritidshusboendes betydelse och utveckling har präglat Vendelsö. Sportstugans hade sin renässans under 30-talet då tankar om ett hälsosamt friluftsliv hade stor inverkan på samtiden, och särskilt i Stockholmsregionen.

Vendelsö var ett av de mer framträdande områdena för koncentration av sportstugor och annan fritidshusbebyggelse.

Befolkning

Under år 2008 ökade befolkningen i Vendelsö. Födelsenettet i var positivt, det vill säga fler födda människor än avlidna. Även flyttningsnettot var positivt, det vill säga fler människor flyttade in än ut. Åldersfördelningen skiljer sig markant från kommunen i övrigt, med en hög andel barnfamiljer och låg andel yngre vuxna (i åldrarna 20-29 år) samt pensionärer. Den totala befolkningmängden uppgick år 2008 till 8226 invånare i Gudö och Vendelsö, medan den i Vendelsömalm uppgick till 4896 invånare.

Även före år 2008 har Vendelsöområdet haft en positiv befolkningsutveckling:

År	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Invånare	12205	12372	12546	12630	12814	13088

Andelen svenskfödda invånare är hög i Vendelsö, högre än genomsnittet i kommunen. Även när det gäller utbildningsnivåer, det vill säga andel av befolkning med mer än 2-årig gymnasial utbildning, ligger området högre än kommungenomsnittet.

När det gäller boendeform har Vendelsö en, jämfört med kommunen i övrigt, hög andel villor

och låg andel flerfamiljshus. Vendelsömalm liknar mer genomsnittet i Haninge med en högre andel flerfamiljshus.

Markägoförhållanden

Större delen av den mark som finns inom programområdet är privatägd. Haninge kommun äger parkmark, lekparkar, bollplaner med mera men inga större obebyggda markområden.

Nuvarande markanvändning

Bebyggelse

Vendelsö är en del av Haninge som består av flera mindre områden som lokalt ofta uppfattas som skilda från varandra, men på kommunskala tolkas som homogena. Det som framförallt brukar framföras som Vendelsös kännetecken är dess stora områden av villabebyggelse, och av sommarstugeområden där människor bosätter sig permanent i den lantliga miljön. Men även flerfamiljshusen präglar delar av området, främst i Vendelsömalm.

Längs med huvudvägarna i området, Vendelsömalmsvägen och Vendelsö Skolväg, finns ett stråk med lägre flerbostadshus.

Naturmark

Stora delar av området består av olika typer av naturmark, såväl öppna ängs- och hagmarker, våtmarker, parkmark, strandnära natur som olika

typer av skogsmarker. De stora naturområdena ligger alla i anslutning till Tyresta och förbinds inom området av grönstråk.

Verksamheter och service

Inom området finns det många småföretagare, där många drivs från hemmet. Inom programområdet finns inga verksamhetsområden. En tongivande näring i området är hästnäringen.

Skolor finns i Vendelsö, Hagaskolan och Lyckeby-skolan, i Vendelsömalm, Vendelsömalmsskolan, och i Svartbäcken, Svartbäcksskolan. Två privata alternativ finns också, Lötkärrskolan och Söderby skola.

Service i form av livsmedelsbutiker finns vid Sågen centrum och i Vendelsömalm.

Tillgänglighet & kommunikationer

Gång- och cykelvägar

I Vendelsömalm och Svartbäcken finns gång- och cykelvägar längs de större stråken. I Vendelsö saknas på en del ställen gång- och cykelvägar längs med de större stråken. Inom Gudöområdet saknas idag gång- och cykelvägar.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i och genom programområdet består helt av busstrafik. Programområdet har täta förbindelser med Gullmarsplan och centrala

Stockholm. I motsatt riktning, mot Handen med bussterminal och pendeltågsstation, har bussarna hög turtäthet. För förbindelser med övriga kommunen krävs ett byte vid Handen.

Kollektivtrafik körs på Vendelsömalmsvägen, Vendelsö skolväg, Gudöbroleden och Vendelsö Allé/Vendelsö gårdsväg.

Biltrafik

Gudöbroleden utgör den största kommunikationsleden inom området. Den fungerar också som sekundär transportväg för farligt gods. Inom den norra delen av området finns ett system med vägar som matar trafiken ut till Gudöbroleden och i söder finns parallellvägar till Gudöbroleden som fungerar som huvudvägar till exempel Vendelsömalmsvägen.

Trafikflöden

	Fordon/ årsmedeldygn	År
Gudöbroleden	14250	2005
	16500 (beräkning 2009)	
Vendelsömalmsvägen	7099	2006
Vendelsö Skolväg	4541	2008
Vendelsö Allé	1167	2006
Vendelsö Gårdsväg	902	2006

Rekreation & friluftsliv

Tyresta nationalpark och naturreservat har mycket stora värden för rekreation sett ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Tyresta naturreservat med nationalpark är ett av de mest besökta områdena i Haninge kommun. Sörmlandsleden går i anslutning till programområdet. Inom Tyresta finns även andra mindre strövstigar. Programområdet gränsar till Tyresta.

Inom programområdet finns skogsområden som alla leder till Tyresta. Drevviken är ett annat rekreativt område i området med två badplatser som är välbesökta under sommaren.

Lagar & riksintressen

Riksintressen för naturvård och friluftsliv

Programområdet gränsar till ett område med Riksintressen för naturvård och friluftsliv enligt 3 kapitlet 6 § miljöbalken (MB), Tyresta - Åva. Riksintressena ska så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Nationalpark och naturreservat

Tyresta nationalpark och naturreservat är ett av de största orörda skogspartierna i Sverige. Nationalparken omfattar 1970 hektar, till den helt övervägande delen bestående av skog i ett omväxlandesprickdalslandskap. Runt nationalparken

ligger Tyresta naturreservat som en buffertzon och här tilläts ett intensivare friluftsliv. Staten är via Naturvårdsverket ägare av marken i nationalparken medan Stockholms stad är den största markägaren i reservatet.

Tyresta nationalpark är också ett Natura 2000-område skyddad enligt EU:s fågel- och habitatdirektiv och 7 kap miljöbalken.

Strandskydd

Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten (Miljöbalken 7 kap 13 §).

Inom programområdet finns strandskydd runt Lycksjön, Ramsjön och Svartsjön. Skyddet utgör runt dessa sjöar ett utökat skydd på 300 meter på land och hela vattenområdet förutom en del av Lycksjön vid Lyckebyn där det är 100 meters strandskydd. Normalt gäller 100 meters strandskydd i vatten och på land.

Den som vill utföra någon åtgärd som är förbjudna enligt strandskyddsbestämmelserna har möjlighet att ansöka hos kommunen om dispens. Om ett område som omfattas av strandskydd detaljplaneläggs kan kommunen upphäva strandskyddet inom de delar som omfattas av bebyggelse.

Dagvatten

Dagvatten är vatten från regn, snösmältning eller spolning som rinner av från gator, tak, gårdar, grönytor med mera. Mängden dagvatten har ökat i takt med att tätorterna har expanderat. Stora ytor hårdgörs så att vattnet inte kan tränga ned i marken vilket leder till höga vattenflöden med bland annat översvämningar som följd. Tidigare har dagvattnet förts orenat till närmaste vattendrag (recipient). Kunskaperna om miljöriskerna med dagvatten har dock ökat och krav ställs på förbättrad dagvattenhantering.

Hälsa & säkerhet

Trafikbuller

Vid bedömning av störningar från trafikbuller utgår man från riktvärden fastställda i ”Infrastrukturinriktning för framtida transporter, proposition 1996/97:53”. Denna är antagen av regeringen.

De bostäder som ligger närmast huvudgatorna och Gudöbroleden i området påverkas av buller från trafiken. För befintliga miljöer gäller riktvärdet 65 decibel A utomhus vid fasad. Vägverket och Haninge kommun har som väghållare åtgärdat för höga bullervärden vid befintlig bebyggelse enligt de

gällande riktlinjerna. Haninge kommun har utöver det bulleråtgärdat inomhusmiljön för riktvärdet 55 decibel A längs kommunens vägar som är bullerstörda inom programområdet.

Erosion och översvämning

Risken för översvämning vid högt vattenstånd i Drevviken är stor. En utredning som utförts av SMHI i augusti 2000 visar att vattennivån i Drevviken vid extremt hög nivå kan bli närmare + 21 meter (RH 00) över havet. Därför kan ingen tillkommande bebyggelse tillåtas under den nivån. Normalvattennivån för Drevviken är + 19,3 meter (RH 00) över havet.

Tidigare ställningstaganden

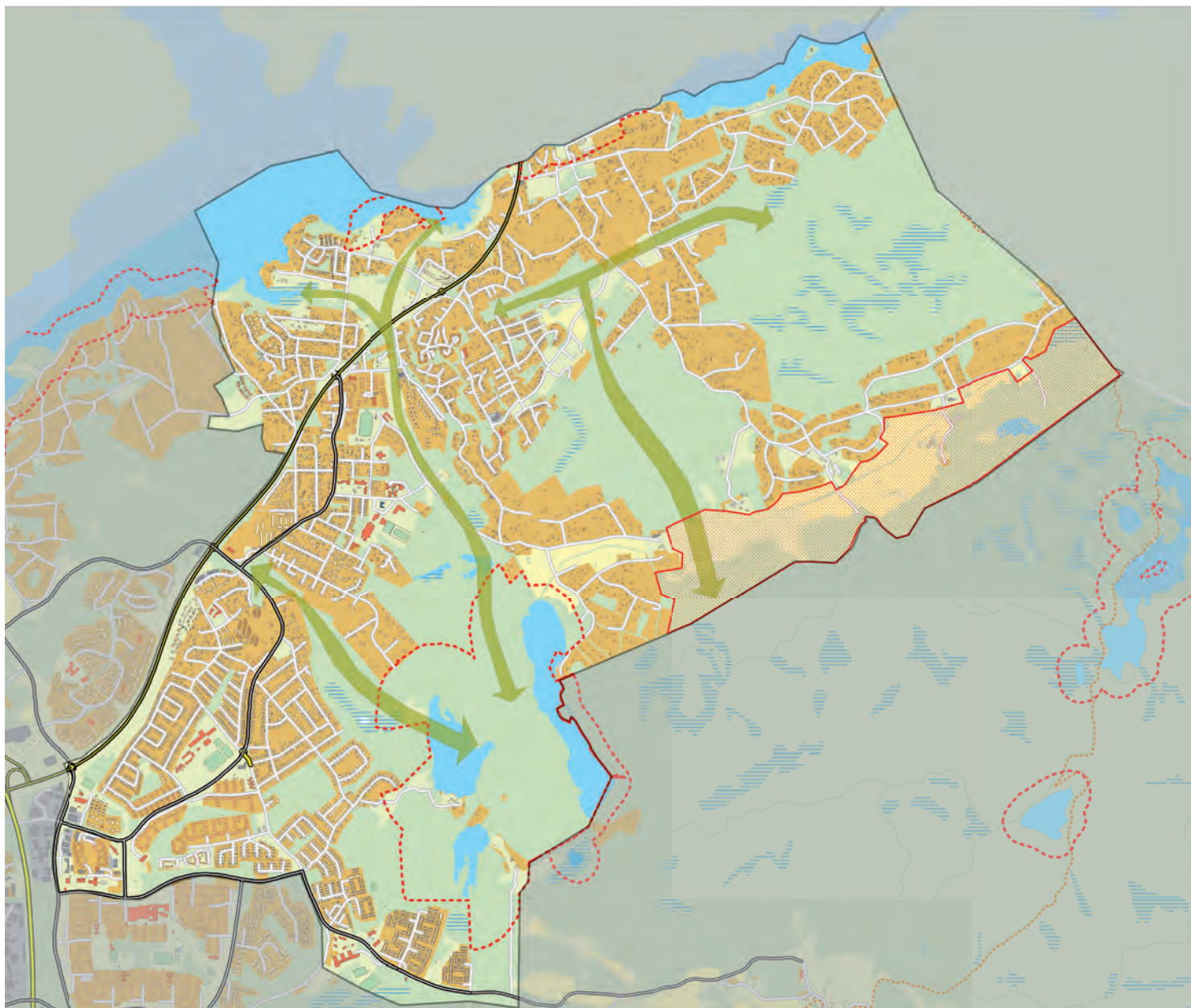
Översiktsplan

I Översiktsplan för Haninge kommun, antagen 2005-02-07 pekas förändringsområden, tätortsnära grönområden och grönstråk ut inom området.

Detaljplaner

Inom programområdet är till största delen de bebyggda områdena detaljplanelagda.

Strategier för Vendelsös utveckling

Tillkommande bebyggelse

Vendelsös bebyggelse är i huvudsak av villakarakter. Det vill säga att husen är låga och placerade i trädgård oavsett om det är flerbostadshus eller småhus och inte som i större tätorter efter principen gata, hus, bakgård.

Ny bebyggelse inom programområdet ska i första hand tillkomma i och i anslutning till befintlig bebyggelse. Nybyggnation bör anpassas till Vendelsös karaktär, både vad gäller lokalisering och volym. Byggnaderna ska inte vara högre än fyra våningar. Ett långsiktigt hållbart byggande ska eftersträvas.

Blandade upplåtelseformer för alla generationer

I Vendelsö ska det finnas möjligheter för alla att bo. En integration av bostäder med olika hustyper, upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar ska eftersträvas i hela området. Idag finns blandade upplåtelseformer inom området och det är viktigt att denna blandning bevaras även i framtiden. Framtida bebyggelse inom programområdet bör innehålla anpassade och prisvärda bostäder för äldre och ungdomar så att de som vill kan bo kvar inom området.

Buffert mot nationalparken

Upplevelsevärde i Tyresta nationalpark/naturreservat förutsätter lugn och ro. De delar som gränsar mot nationalparken ska skyddas från exploatering. Mellan befintlig bebyggelse och

nationalparken, från Högdalen till Lyckebyn, får ingen ny bostadsbebyggelse tillkomma.

Grönområden ska finnas nära bostaden

Liten allmän grönyta, natur- eller parkmark, som kan ha varierande innehåll och utformning bör finnas inom 300 meter från bostaden (ca fem minuters promenad). Större park eller naturområde bör finnas inom max en km från bostad (ca 15 minuters promenad). Hänsyn till detta ska tas i respektive detaljplan.

Utveckla grönstråken

Gröna stråk och spridningskorridorer som kopplar samman tätorterna med omgivande landskap och naturområden ska utvecklas.

Värna strandskyddet

Strandskyddet kring sjöarna Ramsjön, Lycksjön och Svartsjön ska värnas såsom det är idag. Ingen ny bebyggelse tillåts inom strandskyddsområdena.

Inga nya bostäder i bullerutsatta områden vid Gudöbroleden

Gudöbroleden är den största kommunikationsleden inom och genom området. Vägen har mycket trafik som leder till mycket buller. Längs med vägen finns bostäder som åtgärdats. Inga nya bostäder bör tillkomma som ligger inom det bullerutsatta området.

Kommunalt vatten och avlopp i Vendelsö

Kommunalt vatten och avlopp är en förutsättning för nybyggnationer. Befintliga enskilda avlopp ska i

framtiden anslutas till kommunalt vatten och avlopp för att skydda Vendelsös sjöar.

Dagvatten

Föroreningskällorna ska minimeras. Dagvattnet ska i första hand omhändertas lokalt på egen tomtmark. I andra hand ska vattenflödet utjämnas och fördröjas innan avledning till recipient. Förorenat dagvatten ska renas före infiltration eller utsläpp till vattendrag för att inte förvärra tillståndet i Drevviken.

Trafik

När nya områden ska planeras ska, i given ordning följande trafikslag prioriteras: gångtrafik, cykeltrafik, kollektivtrafik och biltrafik.

- Alla tillkommande bebyggelseområden ska försörjas med gång- och cykelvägar.
- Gång- och cykelvägar ska anläggas till och kring befintliga skolor, badplatser och idrottsanläggningar.
- Gång och cykelvägar ska finnas längs huvudvägarna till de större busshållplatserna.
- De större busshållplatserna ska ha läsbara cykelparkeringar.

Det sociala livet i Vendelsö

När ny bebyggelse tillkommer i Vendelsö ska mötesplatser beaktas, barn och ungdomars erfarenheter och perspektiv tas tillvara och tillgången till lekplatser ska säkras. Vidare ska bebyggelsen harmoniera med avseende på trygghet och tillgänglighet i den fysiska miljön.

Bebyggelse

Vendelsö är en attraktiv bostadsort och efterfrågan på bostäder är stor. Inom området finns en viss planberedskap för nya bostäder. Framtida bostadsbyggande skall i första hand ske inom eller i direkt närhet till redan exploaterade markområden.

Vid detaljplaneprovning av nya bostäder måste en avvägning göras mot behovet av och tillgången till rekreativsmöjligheter för de som bor i tätorten samt eventuell annan pågående markanvändning som till exempel jordbruk och hästhållning. En avvägning måste också ske mot behovet av utökad kollektivtrafik med en hög tillgänglighet.

Något kommunen arbetat mycket med under de senaste åren är planer för att underlätta för helårsboende i gamla fritidshusområden. Inom programområdet är det bara Lyckebyn som ännu är detaljplanelagt för fritidshus men där allt fler ändå väljer att bosätta sig permanent. Den oplanerade permanentningen medför ofta otillräckliga vatten- och avloppssystem, kommunikationer, vägunderhåll samt kommunal service.

All ny bebyggelse ska utgå från strategierna för Vendelsös utveckling.

Bostäder

All tillkommande bebyggelse måste ta hänsyn till befintlig bebyggelses behov av tillgång och tillgänglighet till närrecreation samt till befintliga grönstråk.

Två förutsättningar för utvecklingsprogrammets förslag är behovet av en helhetslösning av vatten- och avloppslösningarna och trafikproblematiken.

Inom programområdet finns idag områden som saknar kommunal vatten- och avloppsförsörjning och oexploaterade områden där markägarna vill exploatera. Att å ena sidan försörja de områdena med kommunalt vatten och avlopp innebär stora kostnader i form av långa rördragningar då områdena ligger avsides samt att en del av det befintliga röret måste förbättras. Å andra sidan innebär enskilda avlopp ett miljöproblem för hela Tyresås-systemet.

Inom programområdet finns även en del trafikproblem som påverkar exploateringsmöjligheterna. Inom Vendelsö och Gudö saknas gång- och cykelvägar längs de större gatorna och till de större målen. Till exempel Vendelsö skolväg förbi Hagaskolan där många barn rör sig. Bondvägen och Lillängsvägen har stora brister med mycket låg standard, låg säkerhet, undermålig belysning och vägarna saknar gång- och cykelbana. Lyckebyn ligger avsides med en väg som ska försörja hela området, en väg som har dålig standard och passerar förbi Hagaskolan, som redan idag är väldigt utsatt

vad gäller trafik. En förutsättning för att förändra Lyckebyn är att förlänga Storängsvägen. När det gäller alla trafikproblem kring de utpekade utredningsområdena är en förutsättning att exploateringarna bär kostnaderna för åtgärderna. Att dra vatten och avlopp går ofta hand i hand med att förbättra vägarna då rören oftast läggs i väg.

Förslag till utredningsområden för bostäder

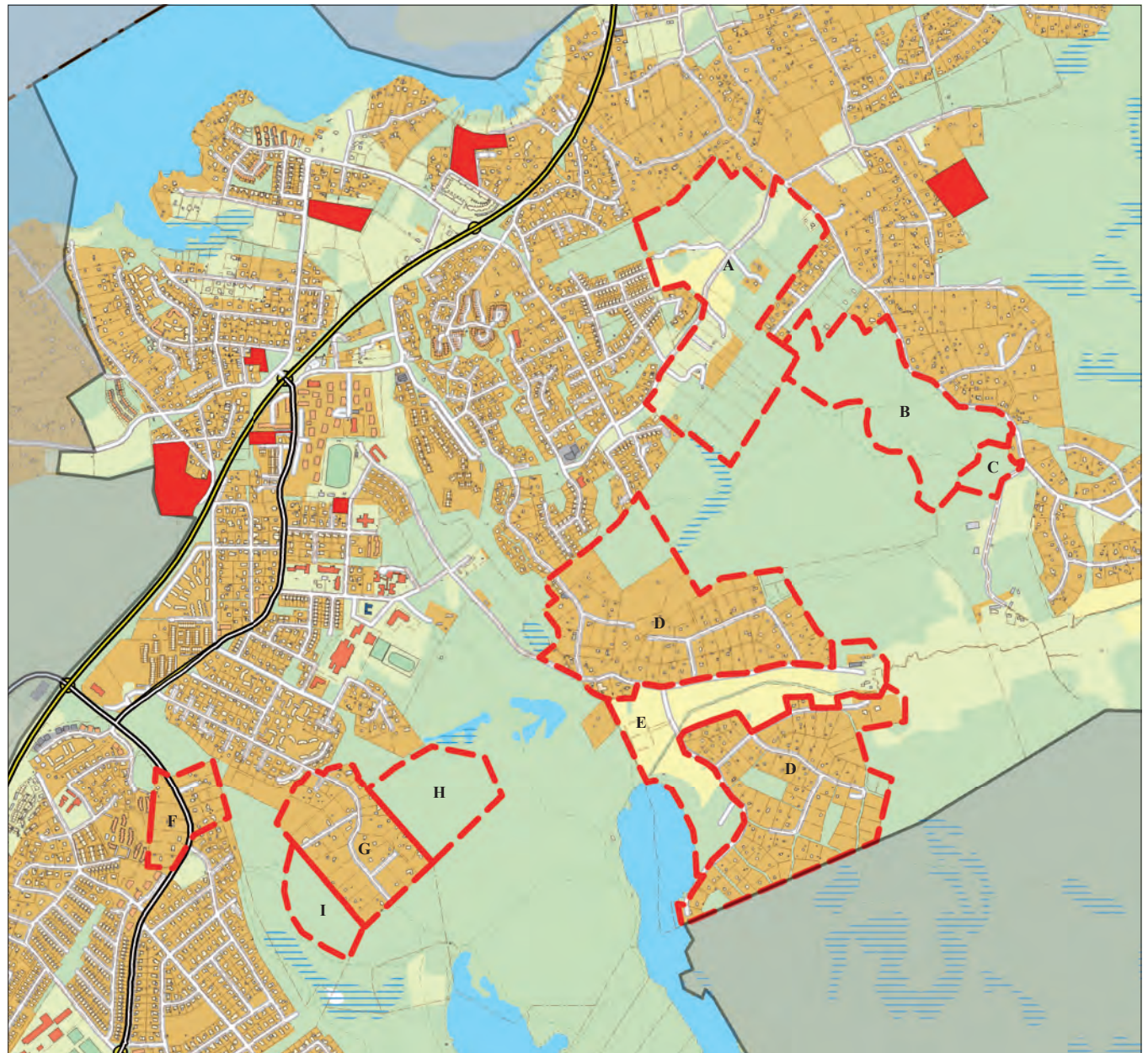
Inom planområdet har under de senaste åren en rad planförfrågningar om exploatering av större markområden inkommit till kommunen.

Inom programområdet pekas ett antal områden ut som utredningsområde för bostäder. Dessa utgör några av de till kommunen inkomna planförfrågningarna. Med detta följer att områdena kan i en detaljplaneprovning prövas för bostäder. Utvecklingsprogrammet visar enbart en ungefärlig utbredning som kan komma att ändras vid detaljplaneläggning. Vid detaljplaneläggning av dessa områden prövas bebyggelsens omfattning, storlek och art.

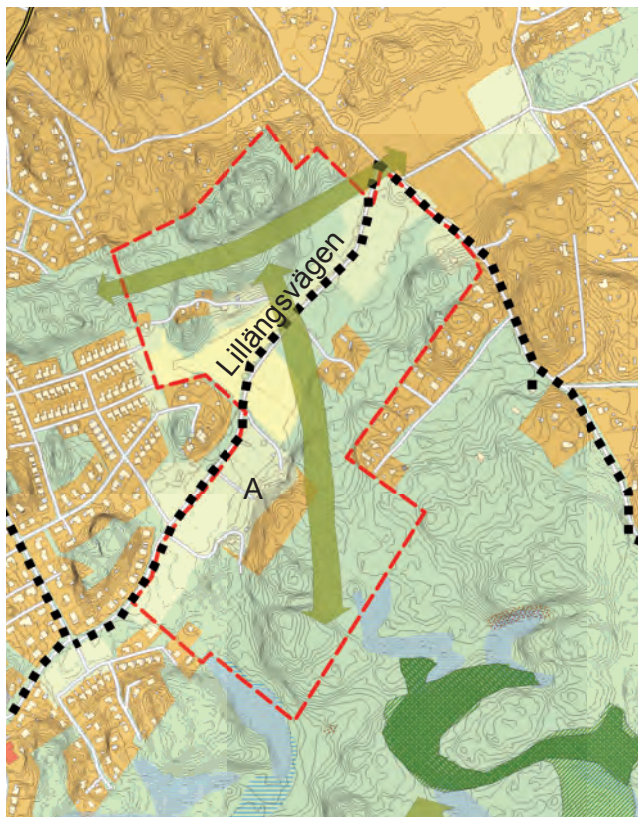
För det utredningsområde som är markerat med ett A har beredningen valt att inte begränsa området med tanke på grönstråk vilket man valt att göra i de andra utredningsområdena. Med detta anser man inte att grönstråken som finns genom området är mindre viktiga men att omfattningen inte är lika tydlig och bör utredas i en detaljplaneprovning.

Karta över utredningsområden.

- Område där planändring/planläggning föreslås
- Utredningsområde för bostäder

A - Lillängsvägen

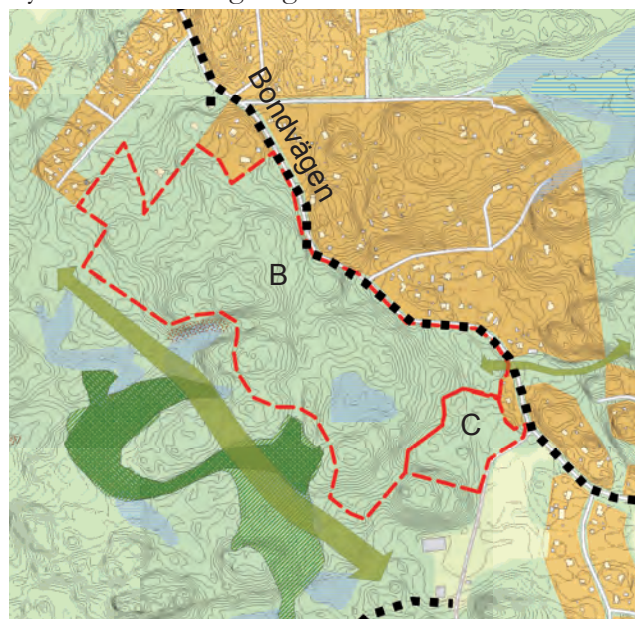

Längs med Lillängsvägen finns idag ett antal fastigheter som inte är detaljplanlagda. Lillängsvägen är idag en väg med låg standard men som i framtiden är planerad som ett kollektivtrafikstråk. Längs med vägen finns ett stråk med ångar vilka tidigare använts för odling. Ett fåtal bostäder finns längs ångskanterna mot skogen som omgärdar området.

Området pekas ut som ett utredningsområde för bostäder. En detaljplanerövning ska utreda grönstråkens utbredning och ta hänsyn till kulturmiljön som präglar området samt det rekreativstråk som Lillängsvägen utgör. Förutsättningar är också att Lillängsvägen förbättras samt förses med gång- och cykelväg och att området ansluts till kommunalt vatten och avlopp.

B - Bondvägen

Längs med Bondvägen finns idag ett oexploaterat område. Marken är kuperad och delvis bevuxen med skog. Området är enligt översiktsplanen utpekade som tätortsnära grönområde och som grönstråk mellan Tyresta och Lillängsvägen.

Programmet föreslår att en exploatering av bostäder sker längs med Bondvägen. Förutsättningar för exploatering är att stor hänsyn tas till behovet av grönstråk, att området ansluts till kommunalt vatten och avlopp samt att Bondvägen förbättras och kompletteras med gång- och cykelbana. Hänsyn ska tas till de naturvärden och fornlämningar som finns inom fastigheten.

C - Forsen

Granne med utredningsområdet Bondvägen finns en större fastighet som bedriver hästverksamhet. Idag är det aktuella området ett oexploaterat skogsområde. Det finns inga kända natur- eller kulturvärden.

Programmet föreslår ett utredningsområde för bostäder på en del av fastigheten närmast Bondvägen. Förutsättningar för exploatering är att området ansluts till kommunalt vatten och avlopp, att Bondvägen förbättras och kompletteras med gång- och cykelbana samt att ett gång- och cykelstråk från Bondvägen till Lyckebyn anläggs.

Teckenförklaring

	Utredningsområde för bostäder		Område med sumpskog
	Ny väg/gång- och cykelstråk		Strandskyddsområde
	Fornområde		
	Grönstråk		
	Nyckelbiotopsområde		
	Område med höga naturvärden		

D - Lyckeby

Lyckeby är ett fritidshusområde uppdelat på två områden med totalt ca 135 fastigheter. Inom området gäller en byggnadsplan som ger varje fastighet en byggrätt på 45 + 15 kvm.

Området saknar idag kommunalt vatten och avlopp. Den enda vägen till och från Lyckebyn är förbi bland annat Hagaskolan, Hagagården och bostäder. Mellan de två fritidshusområdena ligger fastigheten Lyckebyn 1:1 (utredningsområde E) där det idag bedrivs hästverksamhet. Flertalet fastigheter gränsar till Tyresta nationalpark och en bäckkravin med utpekade naturvärden.

För området föreslås att en detaljplaneändring görs som medger en större byggrätt. Förutsättningar är dock att området kan anslutas till kommunalt vatten och avlopp, att Lyckebyvägen förlängs till Storängsvägen och förses med gång- och cykelbana, att hänsyn tas till nationalparken och riksintresset Tyresta. Vid detaljplanläggning ska eventuella skyddsavstånd till Natura 2000-områden utredas.

E - Lyckeby 1:1

Lyckeby 1:1 är en större fastighet mellan fritidshusområdena Lyckebyn. På fastigheten finns en hästgård. Från fastigheten finns även en avstyckning där det är planlagt för ytterligare ett hus. Fastigheten saknar kommunalt vatten och avlopp.

En detaljplaneprövning av fastigheten ska ta hänsyn

till grönstråket mellan Tyresta och Lillängsvägen och möjligheterna till kommunal vatten- och avloppsförsörjning. Vidare ska hänsyn tas till detaljplanläggningen av Lyckeby fritidshusområde. Detaljplaneprövning ska vidare ta hänsyn till det öppna landskapet och möjligheterna till förbättrad

tillgänglighet till Tyresta. En förutsättning är också att Lyckebyvägen förlängs till Storängsvägen och förses med gång- och cykelbana samt att gång- och cykelstråk från Bondvägen till Lyckebyn anläggs. Vid detaljplanläggning ska eventuella skyddsavstånd till Natura 2000-områden utredas.

F - Vendelsöalm

Längs med Vendelsöalmsvägen norra ände finns idag ett antal fastigheter som idag inte är detaljplanlagda. Fastigheterna har stora tomter som är bebyggda med bostäder och någon enstaka verksamhet.

En detaljplaneprovning av dessa fastigheter bör utreda vilka fastigheter som kan förtätas. Förutsättning är att utfartsfrågan löses, att området kan anslutas till kommunalt vatten och avlopp samt att det utreds om det fortfarande finns behov av det utpekade vägreservatet.

G, H och I - Källtorp

Området är ett skogsområde i anslutning till befintlig bebyggelse, Källtorp, ett bostadsområde som saknar detaljplan. Skogsområdet är ett viktigt grönstråk från Tyresta via Lyckån ner mot Drevviken.

En detaljplaneprovning bör utreda om det är möjligt att komplettera befintlig bebyggelse samt om skogsområdena (H och I) i anslutning till befintlig bebyggelse går att exploatera. Förutsättningar för en utveckling av Källtorp är att områdena ansluts till kommunalt vatten och avlopp, att trafikfrågan går att lösa samt att stor hänsyn tas till de grönstråk som omgärdar befintlig bebyggelse.

Enstaka förtätningar

Inom programområdet har det inkommit planförfrågningar att stycka mindre fastigheter. Fastigheterna är inte planlagda eller så omfattas de av äldre byggnadsplaner.

Dessa områden är anslutna eller kan enkelt anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Att detaljplanlägga dessa fastigheter och möjliggöra eventuella styckningar är positivt.

Utöver utpekade områden på kartan kan det komma att bli aktuellt med enstaka förtätningar i framtiden. Dessa ska prövas mot utvecklingsprogrammets strategier samt mot vatten och avlopps- och trafiksituationen.

Verksamheter

Verksamheter som inte är störande, men mer besöksintensiva och trafikalkstrande, koncentreras till det större vägnätet. De småskaliga verksamheter som kan finnas inom området ska huvudsakligen kunna trafikförsörjas inom ramarna för befintlig trafikstruktur. Även icke störande, bostadsanknutna verksamheter med få besökande kan vara lämpliga inom vissa delar av planområdet i anslutning till befintligt vägnät och befintlig bebyggelse. Detta kan exempelvis vara enmanskontor och liknande.

I samband med utbyggnad av verksamheter inom området bör man i första hand utnyttja befintliga byggnader och ekonomibyggnader genom om- och tillbyggnad. Tillkommande byggnation ska anpassas till befintlig bebyggelse med avseende på struktur, anpassning till topografin, utformning och material. Verksamheternas tillkommande trafik ska kunna rymmas inom befintlig trafikstruktur.

Trafik

Utgångspunkterna för trafikfrågorna i Haninge tar avstamp i nationella, regionala och lokala mål. På den övergripande nivån ska transportpolitiken se till att trafiken i fortsättningen blir samhällsekonomiskt effektiv, men också att den leder till en hållbar utveckling av transportförsörjningen på lång sikt.

En långsiktig hållbar utveckling är något som är starkt och som håller i längden. För Haninge kommuns del innebär detta på sikt att gång- och cykeltrafik dominerar stadsbebyggelsen, att kollektivtrafiken är välutbyggd och att vägtrafiken säkerställer tillgängligheten även till kommunens glesare delar.

Vad som idag är mindre bra med Vendelsöområdet är att det saknas ordentliga förbindelser mellan de olika delarna. Framst är det bristen på ett ordentligt cykelnät som försvårar en naturlig koppling. För barn är det av stor betydelse att kunna förflytta sig utan att utsätta sig för fara då de vill träffa kamrater i andra bostadsområden och det är ofta de som främst rör sig mycket i områdena.

I de områden som idag är lantliga har det tidigare inte varit något problem att röra sig längs bilvägarna. Men i takt med att områden omvandlas har trafikflödet på de smala vägarna ökat, och därmed också tryggheten.

Inom området finns följande problemområden avseende trafik:

- Gång- och cykelvägar saknas i området främst i de norra delarna av programområdet.
- Bondvägen har stora brister med mycket låg standard och säkerhet.
- Trafiksäkerheten kring skolorna är bristfällig.
- Tillgängligheten till Tyresta från Vendelsö är begränsad till Tyresta by. Entré och parkeringsmöjligheter inom programområdets norra del saknas.

Förslag

Gång- och cykelvägar

Haninge kommun har i sina översiktliga inriktningsdokument föreslagit att gång- och cykelbanor anläggs längs Bondvägen (Lillängsvägen till ridskolan), Lillängsvägen, Vendelsö skolväg och Vendelsömalmsvägen. Beredningen ställer sig bakom dessa förslag.

Engång- och cykelförbindelse mellan Vendelsömalm och Österäng har föreslagits i kommunens cykelplan för att knyta ihop de perifera områdena med Handen Centrum och resten av Haninge. Beredningen ställer sig bakom den föreslagna förbindelsen.

För att öka tillgängligheten till nationalparken och närreklamationsområdena är det viktigt att man kan komma till och från naturen från flera

håll. Beredningen föreslår att vid förändringar av Lyckebyn ska en gång- och cykelbana anläggas som når Tyresta.

Kollektiv- och biltrafik

Haninge kommun har i sina översiktliga inriktningsdokument föreslagit en förbindelse mellan Bondvägen - Lillängsvägen - Storängsvägen - Skomakarvägen. Vägen är planerad för att skapa möjligheter till bättre kollektivtrafik, ge bättre tillgänglighet för boende inom Gudö och Vendelsö samt för att försörja Lyckebyn. I samband med detta finns även gång- och cykelvägar planerade. Sträckan

Lillängsvägen - Storängsvägen - Skomakarvägen finns redan detaljplanlagd.

I detaljplanerna för dessa delar finns inget som reglerar vilken slags trafik som får gå på vägarna. Eventuella avstängningar av Lillångsvägen får utredas i samband med detaljplaneläggning av området. Eventuella avstängningar av andra vägar regleras i lokala trafikföreskrifter. Beredningen ställer sig bakom förbindelsen.

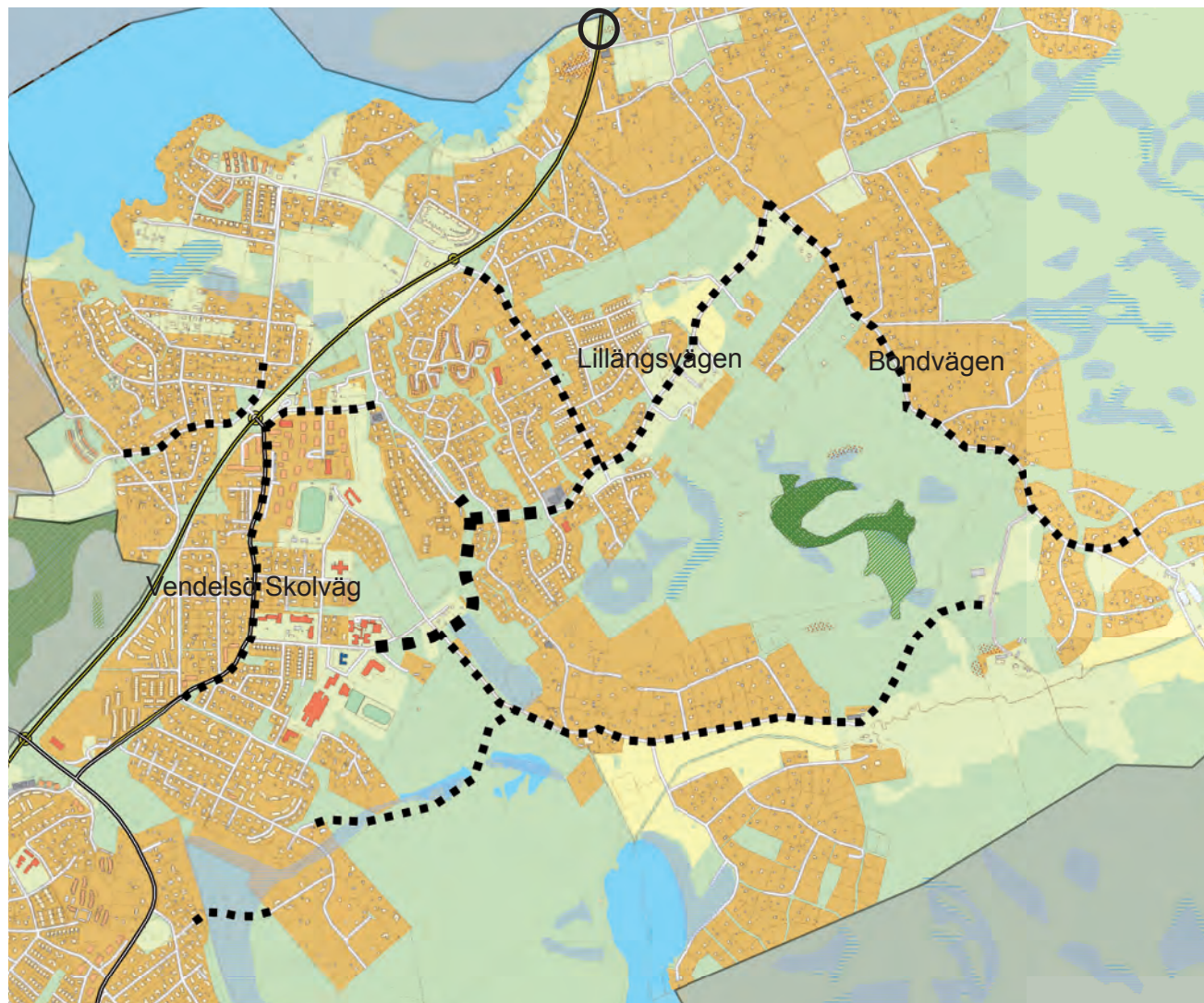
Haninge kommun har även i sin cykelplan pekat ut Bondvägen som en huvudgata som ska förses med gång- och cykelväg. Beredningen föreslår dock att Bondvägen förbättras även med avseende på standard och säkerhet.

I kommunens trafikplan finns en busslinje föreslagen mellan Vegastaden – Norrby – Vendelsö. Beredningen ställer sig bakom den föreslagna förbindelsen.

Entrén till Haninge

Haninge kommun och Vendelsö har mycket otydliga gränser, framförallt mot Tyresö. Beredningen föreslår att Vendelsös och Haninge kommuns entré från Tyresö förbättras i samband med att man bygger en ny infartsparkering vid Gudö.

De sankmarker som finns mot Kyrkviken kan vara betydelsefulla för den biologiska mångfalden, och kan även bli en visuell tillgång om man till exempel låter framhäva Lyckån som blickpunkt från Gudöbroleden. Denna plats har redan idag en skylt där man som bilist hälsas välkommen till Haninge. Beredningen föreslår att denna presentation av

kommunen utvecklas till att låta hela området visa upp Haninges vackra sida.

Förslag på tillkommande vägar och cykelbanor.

- Ny entré till Haninge och Vendelsö
- Ny väg reserverad i detaljplan
- Föreslagna gång- och cykelstråk

Natur och rekreation

Skogars och grönområdets positiva effekter på oss människor har under de senaste åren pekats på i flera miljömedicinska studier. Att vistas i grön miljö har betydelse, inte bara för den fysiska hälsan, utan även för den psykiska. Människor söker sig till och behöver ostörda, gröna naturområden för att må bra.

Grönområden kommer även i framtiden att spela en allt viktigare roll som klimatreglerare, vilket gör det än viktigare att säkra grönstruktur för framtiden.

Grönstrukturen och närheten till den är ett av de utmärkande dragen för Vendelsö. Beredningen vill även i fortsättningen främja skogen och rekreativstråken i området och öka tillgängligheten till dessa områden.

Naturområden

Natur- och grönområden med närhet till bebyggelsen och med god tillgänglighet värnas så att behovet av lek, rekreation samt ett hälsosamt lokalklimat kan tillgodoses.

Det är av stor betydelse att inom rimlig närhet kunna nå sammanhängande grönområden. Särskilt viktigt är det för barn, äldre, rörelsehinderade och andra som av olika skäl inte vill eller kan förflytta sig längre sträckor för naturupplevelser. Beredningen förordar en rekommendation på avstånd från nytillkommande bostäder till naturmark. Liten

offentlig grönyta, natur- eller parkmark bör finnas inom 300 meter från bostaden (cirka fem minuters promenad). Större park eller naturområde bör finnas inom max 1 km från bostad (cirka 15 minuters promenad).

En naturvärdesbedömning och förslag till anpassning ska göras vid all planering inom Vendelsö som berör oexploaterade grön- och skogsområden.

Beredningen föreslår att Kyrkviken, Lyckån och Gudövikens knyts ihop i ett parkstråk. Att knyta ihop denna del av intressant naturmark till en naturpark och anlägga möjligheter att röra sig i området skulle stärka förbindelsen mellan de två idag lite separata delarna av Dalen. En naturvårdsanläggning föreslås anläggas i våtmarkerna kring Lyckån för att rena dagvattnet.

Gudövikens är en vacker plats som förtjänar att lyftas fram, framförallt visuellt. Beredningen föreslår att det anläggs en förbindelse mellan bygdegårdsområdet och bostadsområdet väster om Gudöbroleden medels bland annat en bro över Lyckån, vilken skulle förbättra relationen mellan det idag ganska isolerade bostadsområdet vid Gudöbroleden och binda ihop Gudövikensområdet till en helhet.

Beredningen föreslår att det inom programområdet sker en satsning på promenadstigar med bra skyltning i skogsområdet mellan Lyckebyn, Vendelsö,

Källtorp och Vendelsömalm. Det skulle ge mycket för rekreationen i området. En slinga skulle kunna utformas som en barnvagnsslinga.

I övrigt föreslår Beredningen att alla kommunal mark som privatiserats återställs till allmän platsmark enligt gällande detaljplaner. Det avses även för kommande detaljplaner.

Entréer till naturområden

Som det är idag är det inte naturligt för invånarna att ta sig ut i naturområden och framförallt Tyresta den närmaste vägen, utan man använder bilen för att åka till Tyresta by. Detta är inte i enlighet med den satsning kommunen vill göra på ett uthålligt samhälle med mindre behov av biltrafik. I den norra delen av programområdet finns det möjligheter att ta sig ut till vandringsleder i Tyresta Nationalpark, men dessa ingångar är näst intill okända och osynliga och saknar parkeringsmöjligheter. Parkeringen i anslutning till Tyresta by är idag den enda parkeringen som finns. De flesta besökare som kommer med bil kommer även fortsättningsvis att nå nationalparken via Tyresta by. Det kan dock finnas anledning att sprida trafiken och möjliggöra att man kan nå nationalparken från flera håll.

Bra skyltning är ett effektivt sätt att leda besökare till området. För att öka tillgängligheten till och inom området för gång- och cykeltrafik är skyltningen av olika leder avgörande.

Centrala Vendelsö

Ett skogsområde som ligger i kärnan mellan flera angränsande bostadsområden och skolor breder ut sig mellan Vendelsö och Lyckeby i nord-sydlig riktning. Här finns ett elljusspår och många stigar som går kors och tvärs.

Beredningen föreslår en satsning på ordentlig skyltning, en tydligare början på elljusslingan och en upprensning kring elljusspåret.

Ramsjön

Skogen kring Ramsjön är ett populärt friluftsområde med en badplats.

Beredningen föreslår att skyltningen och markering för stigar till och från badet förbättras. Beredningen föreslår även att parkeringsmöjligheter för cyklar och mopeder anläggs. Vidare föreslår beredningen att en löpslinga anläggs runt Ramsjön, med eventuell koppling till elljusspåret norr om sjön.

Slutet på Bondvägen

med informationsskylt över leder. Platsen saknar dock parkeringsmöjlighet för bilar.

Beredningen föreslår att parkering tillåts vid Bondvägens slut i anslutning till den vändplan som finns idag.

Grönstråk

Grönstråk är naturområden som förbinder större grönområden och vattenområden med varandra och skapar möjligheter till rörelse för människor, djur och växter till och i naturen. Stråken kompletteras av vattenstråk med samma sammanbindande funktion mellan vattenytor och grönområden. Grönstråkens funktion är att bryta upp de barriärer som bebyggelse och konstgjorda ytor utgör för olika organismer. Grönstråken underlättar, och är många gånger nödvändiga för spridning, rörelse och ökad utbredning för organismerna. Många organismer är beroende av olika livsmiljöer under sin livscykel och/eller stora ytor för sin överlevnad och därför är grönstråk nödvändiga för att bibehålla hög biologisk mångfald i bebyggda områden. Grönstråken är bilfria men kan inrymma cykelvägar, skidspår, motionsslingor, stigar och promenadstråk.

Olika växt- och djurarter har olika behov på utformning av grönstråk. Som exempel kräver vissa skalbaggearter enstaka glesa ekar i landskapet, medan stora däggdjur behöver vida sammanhängande naturmarker och uppfattar smala stråk i bebyggelse som barriärer på samma sätt som bebyggelsen i sig.

Lycksjön.

Inom programområdet finns viktiga utpekade grönstråk och spridningskorridorer som ska bevaras. Inom vissa grönstråk anses exploatering olämpligt och med anledning av detta har utredningsområdena begränsats.

Vatten

Programområdets nord-västra sida består av en strandlinje som gränsar mot Drevviken. Närheten och tillgängligheten till Drevviken är en tillgång för boende i Vendelsö även för boende i hela kommunen. Drevviken och Tyresåns avrinningsområde med höga naturvärden ska bevaras och utvecklas, även med en ökande befolkning och verksamheter inom avrinningsområdet. Åtgärder bör främst kopplas till problemen med försurning och övergödning.

Lyckåns dalgång med Lyckån ska enligt gällande översiktsplan utgöra grönstråk/spridningskorridorer.

Längs Lyckån finns på flera ställen en tät vegetation av al, asp och björk. Ån fungerar även som våtmark på en del ställen. Beredningen föreslår att tillgängligheten till ån förbättras genom att vegetation på en del ställen glesas ur.

Park

Inom programområdet saknas traditionella parker med blomplanteringar.

Beredningen föreslår en satsning på parkområdet vid Sågen. En satsning på planteringar med mera och ett ökande av tillgängligheten till Lyckån skulle tillföra Vendelsö mycket.

Bad

Inom programområdet finns två kommunala badplatser, Dalens bad och Gårdens bad. Badplatserna är välbesökta men standarden varierar.

Beredningen föreslår att alla badplatser inom området upprustas med bryggor, soptunnor och sittmöjligheter även badplatserna vid Lycksjön och Ramsjön. Beredningen föreslår vidare att badplatserna i framtiden ska rensas så att de inte växer igen av vass.

Gångvägen från Västra Strandvägen till Dalens bad drabbas ofta av översvämning. Beredningen föreslår att gångvägen förbättras genom höjning och dikning.

Lek

Inom Dalenområdet saknas lekplatser för barnen. Vid all tillkommande större exploateringar inom programområdet måste lekparker planeras in.

En lekpark kan skapas i hörnet av Listvägen och Vendelsö Allé eller vid Dalens bad där kommunen äger mark. Båda platserna är lätt tillgängliga för alla, framförallt för gående och cyklister. Dalens bad har även parkeringsmöjligheter i anslutning och är en befintlig mötes- och målpunkt.

Vendelsö gård

Marken kring Vendelsö Gård är en mycket vacker plats som skulle kunna lyftas fram tydligare som en målpunkt för folk från programområdet. Det är

Inspiration från Rosendals trädgård.

Inspiration från Rosendals trädgård.

viktigt att platsen utvecklas till en publik verksamhet. Här finns det underlag för caféverksamhet, handelsträdgård och andra attraktioner, till exempel tematrädgårdar. Inspiration kan hämtas ifrån Rosendals trädgårdar och Ulriksdals handelsträdgård.

Referenser

Hall, Henry, *Vendelsö – säteriet som blev villasamhälle*, 1995, Stiftelsen Hanvedens förlag

Heijkenskjöld, Inger – *Hänt i Haninge – Haninge förr och nu*, 1985, Västerhaninge

Lundquist, Bengt, *Vägar i Haninge – Från forntid till nutid*, Rapport Haninge kommun

Rapport 4, 2001, Regionplane- och trafikkontoret, *Upplevelsevärden – sociala kvaliteter i den regionala grönstrukturen*

Pihl Atmer, Ann Katrin, *Livet som levdes där måste smaka vildmark – sportstugor och friluftsliv 1900-1945*, 1998, Stockholmia förlag

www.gardener.blogg.se

Övriga bilder Haninge Kommun

Dnr KS 2016/516

§ 325 Återrapportering Västerhaninge utvecklingsprogram

Sammanfattning

Västerhaninge utvecklingsprogram antogs av kommunfullmäktige 2012-12-10, § 226, och ska vara en del av kommunens styrning och påverka de kommunala verksamheterna i stadsdelen under en 10-årsperiod. Kommunfullmäktige har beslutat att rapportering av pågående utvecklingsarbete ska ske årligen till kommunstyrelsen. Utvecklingsprogrammet är avgränsat till att behandla centrumkärnan och målbilden är ”Den hållbara småstaden Västerhaninge”.

Sammanfattande nya händelser 2016:

- Stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att arbeta fram ett planprogram för Västerhaninge centrum och kommunstyrelsen har godkänt en markreservation i Västerhaninge centrum. Uppdraget innebär att planarbetet för Klockargården vilar.
- Detaljplanerna för Åby entré (del av Åby 1:27) och Parkskolan (Åby 1:206) var på samråd under sommaren 2016.
- Detaljplanen för Ribbyskolan, Ribby 1:446, har varit på granskning under våren 2016.
- Detaljplanen för Ribbybergsskolan (Ribby 2:73 och Nödesta 8:235) vann laga kraft 23 maj 2016.
- Detaljplanen för förskola inom Åby 1:27 antogs 2016-06-13 men överklagades 2016-10-17.
- Stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att arbeta fram en detaljplan som medger bostäder inom Ribby 1:480. Planen var på samråd under våren 2016, antogs 2016-09-21 och vann laga kraft 2016-10-31.
- Detaljplanearbetet har påbörjats för Ribby 1:217 och 1:205 och för Ribby 2:295 och 2:296 med syfte att möjliggöra

förtätning med fler bostäder respektive ge utökad byggrätt för föreningslokal, tvättstuga och förråd.

- Åtgärder från ÅVS Tungelstavägen – Stavsvägen utreds och Trafikverket arbetar med en funktionsanalys för vägarna.
- Kommunstyrelseförvaltningen deltar i Länsstyrelsens påbörjade arbete med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Västerhaninges del lämnas där önskemål om cykelväg till Årsta havsbad, åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet på Tungelstavägen och dubbelspår på Nynäsbanan till Nynäshamn.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att visionerna i Västerhaninge utvecklingsprogram är tydliga och utgör ett övergripande stöd för fortsatt planarbete. Programmet har visat sig ha brister i sakfrågor som exempelvis trafik, parkering och offentliga miljöer som därför behöver utredas separat i efterföljande planarbeten.

Utvecklingsprogrammet fokuserar på de centrala delarna av Västerhaninge och brister därför som underlag för planarbete i områden utanför de centrala delarna i kommundelen. Den nya översiktsplanen uppväger delvis dessa brister så kommunstyrelseförvaltningen anser att utvecklingsprogrammet fortsatt fungerar för efterföljande planläggning.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande: Västerhaninge utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete, 2016-11-10
- Västerhaninge utvecklingsprogram – Antagandehandling 2012-12-10

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) yrkar bifall till eget förslag (bilaga).

Göran Svensson (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och konstaterar att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Samtliga nämnder och planeringschef (Strategisk planering, KSF)

Eget förslag

§ 325

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Västerhaninge utvecklingsprogram-rapport om pågående utvecklingsarbete

Vi instämmer i att det finns brister i utvecklingsprogrammet, som mest kan hänföra sig till att beredningen i ett sent läge valde att begränsa programmets geografiska gräns till Västerhaninge centrum. Kommunens nya översiktsplan får dock anses täcka upp dessa brister i tillräcklig omfattning. För Västerhaninge är, liksom för Tungelsta, en utbyggnad av Stavsvägen väsentlig. Trots att ett tydligt uppdrag gavs redan 2012 för förbättrade trafiklösningar på Stavsvägen kan vi nu konstatera att den rödgröna kommunledningen hamnat i ett läge där de förhandlar med Trafikverket om vägens framtida status. Vår uppfattning är att enda alternativet för en utveckling av Västerhaninge/Tungelsta i linje med ambitionerna i kommunens nya översiktsplan är att en ny Stavsväg byggs ut till väg 73.

En skrivelse som inte bör anses aktuell i utvecklingsprogrammet med hänsyn till att programområdet är kraftigt begränsat och i egentlig mening inte behandlar bebyggelseutveckling utanför detta område är formuleringen på sid. 8 under rubriken "Intilliggande områden"

"Det innebär att det inte i nuläget är aktuellt att peka ut nya större utbyggnadsområden utanför centrumkärnan"

Kommunens nya översiktsplan föreslår en vidare utveckling av Ribby ängar, något som sträcker sig utanför områdesbegränsningen för Västerhaninge utvecklingsprogram. Dessutom sträcker sig förtätningszonen runt Västerhaninge station ännu längre ut geografiskt. Det kan finnas fler skrivelser i utvecklingsprogrammet som inte stämmer överens med ambitionerna i kommunens nya översiktsplan. Därför bör kommunstyrelsen ge tolkningsföreträde till översiktplanen i sådana fall.

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns
2. Översiktsplanen ska ges tolkningsföreträde framför Västerhaninge utvecklingsprogram om det finns skrivningar som strider mot varandra.

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Samhällsutveckling
Mirja Thårlin

Kommunstyrelsen

Västerhaninge utvecklingsprogram – rapport av pågående utvecklingsarbete

Det reviderade utvecklingsprogrammet för Västerhaninge antogs av kommunfullmäktige den 2012-12-10 (§ 226) och avgränsas till att behandla centrumkärnan. Målbilden är ”Den hållbara småstaden Västerhaninge” och målet är att utveckla Västerhaninge till en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar småstad. Kommunstyrelsen beslutade 2012-11-26 (§ 252) om nedanstående fyra uppdrag.

1. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att i samverkan med stadsbyggnadsförvaltningen påbörja arbetet i enlighet med programmets inriktning. Detta uppdrag pågår.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att kommunicera utvecklingsprogrammet och inleda dialog med berörda fastighetsägare och parter. Detta uppdrag är färdigställt.
3. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att arbeta med förbättrade trafiklösningar för Västerhaninge rörande Stabergsvägen, Mulstavägen, Stavsvägen, Tungelstavägen och kopplingen till väg 73. Detta uppdrag pågår.
4. Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att i samarbete med kultur- och fritidsnämnden göra entrén till Hanvedens IP attraktivare och tryggare. Detta uppdrag är färdigställt.

Nedan presenteras pågående arbete samt dess stöd i planeringen.

Pågående planerings- och planläggningsarbete

Västerhaninges befolkning är 12 050. Det motsvarar 14 procent av kommunens befolkning på 83 866 (2015). Totalt färdigställdes 891

bostäder i Haninge under 2015. Av dessa byggdes drygt 10 procent (95 st) i Västerhaninge.¹

Kommunstyrelsen beslutade 2016-08-29 (§ 218) att stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram ett planprogram för Västerhaninge centrum. Syftet är att utreda förutsättningarna för förtätning av verksamheter och bostäder i centrala Västerhaninge. Planprogrammet genomförs av stadsbyggnadsförvaltningen med stöd av kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-09-26 (§ 260) att godkänna en markreservation med Samhällsbyggnadsbolaget i Norden AB för kommunal mark i Västerhaninge och Jordbro centrum. Avtalet innebär att bolaget, under förutsättning att de senast 2016-12-31 förvärvar de både centrumfastigheterna, har option på att förvärva angränsande kommunal mark fram till 2018-12-31.

Uppdraget med att ta fram planprogram för Västerhaninge centrum medför att detaljplanearbetet för Klockargården vilar i väntan på att programarbetet ska komma en bit. Detaljplanen vid Klockargården syftar till att förtäta planområdet med bostäder och eventuella verksamheter.

Detaljplanen för Åby entré, del av Åby 1:27, har varit föremål för samråd under perioden 20 juni till 5 september 2016. Granskning planeras till december 2016. Syftet är att ny bebyggelse ska bidra till ett attraktivare och tryggare gaturum längs med Nynäsvägen, Åbyvägen och Ringvägen, samt torget vid Åbyplan, för att skapa en tydlig entré och bidra till den småstadskaraktär som pekas ut i utvecklingsprogrammet.

Detaljplanen för Ribbyskolan, Ribby 1:446, ska möjliggöra en utökning av bebyggelsen inom planområdet för att rymma en utökning av förskole- och skolverksamheten. Granskning genomfördes 26 april – 1 juni 2016.

Detaljplanen för Ribbybergsskolan, Ribby 2:73 och Nödesta 8:235, vann laga kraft 23 maj 2016. Syftet är att möjliggöra en ökad flexibilitet för exploatering inom fastigheten, genom att justera prickmarkens utbredning inom detaljplaneområdet.

Detaljplanen för förskola inom Åby 1:27 antogs 13 juni 2016 och ska möjliggöra bebyggelse för skoländamål på mark som idag delvis är reglerad som gata. Planen överklagades den 17 oktober 2016.

Detaljplanen för Parkskolan, Åby 1:206, var föremål för samråd 20 juni – 5 september 2016 och granskning planeras till december 2016. Syftet är att möjliggöra uppförandet av en ny skola på den del av fastigheten där Parks

¹ Samtlig statistik gäller år 2015 för basområdena Åby (525 5110), Jägartorp (525 5121), Håga (525 5122), Västerhaninge kyrka (525 5139), Ribby (525 5140), Nedersta (525 5151) och Nödesta (525 5152).

förskola idag ligger. Planuppdraget innefattar också att pröva om en idrottshall med tillhörande parkering kan inrymmas på samma fastighet.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-03-04 (§ 66) att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta fram en detaljplan som medger bostäder inom Ribby 1:480 närmast Ribby allé. Planen var föremål för samråd 6 april – 27 april 2016, antogs 21 september 2016 och vann laga kraft 31 oktober 2016.

Detaljplanearbete har även påbörjats för Ribby 1:217 och 1:205 och för Ribby 2:295 och 2:296 med syfte att möjliggöra förtätning med fler bostäder respektive ge utökad byggrätt för föreningslokal, tvättstuga och förråd.

Arbetet med förbättrade trafiklösningar för Västerhaninge och Tungelsta har fortskridit genom att några föreslagna åtgärder från Trafikverkets åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för Tungelstavägen och Stavsvägen är beställda för vidare utredning under hösten 2016. ÅVSen beskriver behov av åtgärder för ökad trafiksäkerhet och trygghet för de som går och cyklar längs och tvärs del av Tungelstavägen (väg 257) samt Stavsvägen (väg 556), åtgärder för att minska barriäreffekten av väg 257 samt åtgärder för att minska de korta bilresorna. Trafikverket arbetar även med att ta fram en funktionsanalys för vidare diskussion av vägarnas funktion. Kommunen har lämnat synpunkter på den under året.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Västerhaninge har kommunen i detta ärende framfört önskemål om cykelväg till Årsta havsbad, åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet på Tungelstavägen och dubbelspår på Nynäsbanan hela vägen till Nynäshamn. Remiss väntas under 2017 med beslut under våren 2018.

Utvecklingsprogrammets stöd i planeringen

Förvaltningen anser att visionerna i Västerhaninge utvecklingsprogram är tydliga och utgör ett övergripande stöd för fortsatt planarbete. Programmet har visat sig ha brister i sakfrågor som exempelvis trafik, parkering och offentliga miljöer som därför behöver utredas separat i efterföljande planarbeten. Utvecklingsprogrammet fokuserar på de centrala delarna av Västerhaninge och brister därför som underlag för planarbete i områden utanför de centrala delarna i kommundelen. Den nya översiktsplanen uppväger delvis dessa brister så kommunstyrelseförvaltningen anser att utvecklingsprogrammet fortsatt fungerar för efterföljande planläggning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att

1. Kommunstyrelseförvaltningens rapport godkänns.

.....
Bengt Svenander
kommundirektör

.....
Peter Jemtbring
näringslivs- och utvecklingsdirektör

VÄSTERHANINGE UTVECKLINGSPROGRAM

Beslutat av kommunfullmäktige, 10 december 2012

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
Förord	4
Beredningens arbete	5
2. Förslag till reviderat utvecklingsprogram för Västerhaninge	6
2.1 Småstaden Västerhaninge – en målbild	6
2.2 Avgränsning	7
Centrumkärnan	7
Intilliggande områden	7
2.3 Centrumkärnans utveckling	8
Förtätning	8
Kollektivtrafik	9
Överbrygga barriärer	10
Mötesplatser/Aktivitetsytor	10
Tillgängliga grönområden	10
Koppling till stadskärnan	11
2.4 Utvecklingsområden i Centrumkärnan	11
1. Gamla kommunhuset – området söder därom	12
2. Centrumanläggningen	12
3. Kyrkan – Järnvägen	12
4. Området norr om Åby-rondellen	12
Bilaga - Västerhaninges historia, utdrag ur Västerhaninge utvecklingsprogram 2001	14

Postadress
136 81 Haninge

Besöksadress
Rudsjöterrassen 2

Telefon
Växel: 08-606 70 00

Fax/e-post
08-606 81 40
haningekommun@haninge.se

Postgiro
1265-8

Bankgiro
356-5975

1. Inledning

Förord

Haninge kommun har under senare år tagit fram en rad olika utvecklingsprogram. Varje program omfattar i stort sett en kommundel och visar vilken viljeinriktning kommunen har för det aktuella området. För Västerhaninge finns ett utvecklingsprogram som antogs av kommunfullmäktige 2001. I den politiska plattformen för Haninge 2011-2014 ingår att revidera utvecklingsprogrammet för Västerhaninges centrala delar och Tungelsta. Kommunfullmäktige tillsatte 2011 en parlamentarisk beredning för detta arbete. Målet för det reviderade programmet skall vara att skapa ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv.

Beredningen har bestått av följande åtta ledamöter varav fem från den politiska ledningen och tre från oppositionen: *Raymond Svensson* (c) ordförande i beredningen, *Martin Lundqvist* (fp), *Johan Löfgren* (m) t.o.m. november 2011, *Claes Månsson* (m) fr.o.m. december 2011, *Lars Trydell* (kd) t.o.m. maj 2011, *Patrik Romare* (kd) fr.o.m. augusti 2011, *David Sandelin* (Mp) t.o.m. november 2011, *Ove Andersson* fr.o.m. december 2011, *Göran Svensson* (s), *Meeri Wasberg* (s), samt *Jolan Wennberg* (s) fr.o.m. augusti 2011

Beredningen har haft följande tjänstemän till sitt förfogande för arbetet: *Hans Lindberg* planeringsledare/områdesutvecklare, Ksf, sekreterare i beredningen (t.o.m. maj 2012); *Anna Hall* planarkitekt, Sbf samt *Ingrid Hulthage* informationsutvecklare Ksf. Sedan hösten 2012 har Hans Lindberg ersatts av enhetschefen för strategisk planering Rune Andersson samt Elin Lindberg, assistent, båda ksf.

Beredningens ambition har varit att ge stort utrymme för de boende att själva lämna idéer om hur kommundelen skall utvecklas och att också införliva dessa i förslaget till reviderat program

Sedan starten i maj 2011 har det tidigare utvecklingsprogrammet följts upp, en rad olika insatser genomförts för att kommunicera med Västerhaningeborna om kommundelens utveckling samt detta förslag till reviderat utvecklingsprogram utarbetats.

Haninge i november 2012

Raymond Svensson
Ordförande

Beredningens arbete

Uppföljningen av det 2001 antagna Västerhaninge utvecklingsprogram genomfördes i dialoger med berörda tjänstemän på kommunens förvaltningar. I dessa dialoger analyserades hur det tidigare programmet använts och om de där uppdragna riktlinjerna fullföljts i utvecklingsarbetet i Västerhaninge. Beredningen konstaterade med underlag av de inkomna tjänstemannasvaren att det som genomförts inom nämnda områden som helhet ligger i linje med programmet. En betydande del av programmet har påbörjats och detta arbete föreslås fortsätta enligt tidigare riktlinjer. För dessa delar har inte föreskrivits någon bestämd sluttid för genomförandet. Beredningen redovisade denna uppföljning i kommunfullmäktige under våren 2012.

Ovan nämnda redovisning över hur utvecklingsarbetet bedrivits med anledning av 2001 års utvecklingsprogram lämnades också vid ett särskilt informationsmöte i Västerhaninge i januari 2012. Beredningen har också haft en aktiv dialog med Västerhaninges invånare för att få synpunkter och idéer på hur de boende vill att Västerhaninge ska utvecklas. Open Space-seminarium och Future City Game arrangerades under vintern och våren 2011-2012 där många teman och idéer genererades för Västerhaninges fortsatta utveckling. Dessa dialogformer låg därefter till grund för det förslag till reviderat program som sändes ut på samråd. Under beredningens möten har också expertmedverkan skett i frågor rörande bostadsbyggande, trafik, centrumutveckling, kulturminnesvård, m m.

Förslaget till reviderat utvecklingsprogram har också ställts ut på biblioteket i Västerhaninge, där beredningens ledamöter också varit tillgängliga i ett dialogrum en kväll i veckan under våren för samtal med medborgarna om Västerhaninges utveckling. Förslagen har gjorts tillgängliga på kommunens hemsida (<http://www.haninge.se/vasterhaninge>) Medborgarnas synpunkter bildar tillsammans med inkomna remissvar underlag för det slutliga förslaget till utvecklingsprogram, som efter bearbetning lämnas till kommunfullmäktige för beslut. Huvuddelarna i detta förslag har också redovisats vid informationsmöte i Västerhaninge den 25 oktober 2012.

2. Förslag till reviderat utvecklingsprogram för Västerhaninge

Västerhaninges utvecklingsprogram är ett program för Västerhaninges utveckling under kommande 10-årsperiod. Programmet är en revidering och uppdatering av det utvecklingsprogram som antogs 2001 och ska vara en del av kommunens styrning och påverka de kommunala verksamheterna i stadsdelen. Programmet lyfter fram viktiga riktlinjer för arbetet med för att skapa ett långsiktigt hållbart Västerhaninge.

Västerhaninges utvecklingsprogram fyller flera syften. Det ska ge en tydlig bild av kommunens utvecklingsidé – det vill säga kommunens vision av Västerhaninges utveckling. Programmet ska också genom sin inriktning på centrumkärnan fungera som konkretisering av kommande planeringsarbete och fungera som ett stöd för samhällsplaneringen. Det är mot utvecklingsprogrammets riktlinjer som bl a kommande detaljplanearbete ska relateras och programmet blir därmed en vägledning för kommunens samlade insatser i Västerhaninge, liksom för kommunens agerande gentemot regionala och statliga myndigheters beslut som rör Västerhaninge, t ex i frågor rörande infrastrukturutbyggnad, kollektivtrafik, mm.

Utvecklingsprogrammet ska därmed utgöra underlag för kommande detaljplaner för den närmaste 10-årsperioden och kan ses som ett mellanled mellan kommunens översiktsplan och kommande detaljplaner.

Stockholms läns landsting antog 2010 *Regional utvecklingsplan för Stockholms län* och den har som syfte att skapa en gemensam målbild av utvecklingen i regionen fram till 2030 och med utsikt mot 2050. Landstinget konstaterar att Stockholms centrala stadskärna inte ensam förmår att driva på utvecklingen av regionen i tillräcklig takt. Därför vill landstinget att en flerkärnig region utvecklas med *åtta regionala stadskärnor* utöver Stockholm. En av dessa stadskärnor är Haninge.

2.1 Småstaden Västerhaninge – en målbild

Västerhaninge är småstaden som utgör den sydligaste delen av Hanninges regionala stadskärna och ligger inom en halvtimmes resväg från Stockholms centrum. Det är en småstad som idag har potential att själv bli det självklara valet för närboende att utträta alla sina ärenden. Västerhaninge kan med ett mer levande centrum få en förstärkt identitet. Ett centrum som får en miljö där alla känner sig hemma och välkomna. Detta åstadkoms med nya bostäder, förnyelse av butikcentrum, komplettering av kulturutbudet, anläggande och underhåll av nya parker, nya arbetsplatser och verksamheter samt förbättring av tillgängligheten till och attraktiviteten av centrumområdet. Stadslivet berikas med kafé/restaurang och fritidsaktiviteter för ungdomar. Stadsbilden förskönas med vackert formade byggnader, gaturum och platsbildningar, anpassning till det befintliga samt rik plantering. En ökad trygghet skapas med bättre belysning. Närheten till pendeltåg och bussar tas tillvara. Målet är ett hållbart samhälle ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv.

Utveckling i dessa områden ska ske med såväl bostäder som verksamhetslokaler, även med hus som är något högre än nuvarande byggnader. Förtätning av centrumkärnan ökar underlaget för både kommersiell och offentlig service och innebär att såväl boende som arbetande och besökande har tillgång till spårbunden kollektivtrafik. Viktigt är också att utvecklingen i dessa områden beaktar behovet av parkeringsytor för bil och cykel i

kollektivtrafiknära lägen, för att därigenom underlätta kollektivresande för dem som inte har direkt närhet till pendeltågstationer. I anslutning till denna utveckling bör också studeras vilka stråk som är viktiga mellan olika målpunkter i Västerhaninge och stärker kopplingen till bostadsområdena söder om centrumkärnan.

2.2 Avgränsning

Centrumkärnan

Västerhaninge är ett geografiskt stort område. I detta utvecklingsprogram har dock fokus främst lagts på de centrala delarna runt pendeltågstation, Västerhaninge centrum, mm, vilket i fortsättningen betecknas som centrumkärnan.

Bakgrunden till denna avgränsning är dels den utbyggnad som redan pågår i områden utanför centrumkärnan, dels att Haninge kommun under åren 2012-2015 arbetar fram en ny översiktsplan, där övergripande fysisk planering diskuteras och beslutas. De tillkommande områden som kan bli aktuella i Västerhaninge kommer att behandlas där och den utbyggnad som idag pågår i områdena söder om tätorten, kan i avvaktan på ny översiktsplan anses fylla efterfrågan på ny mark för exploatering. Därmed kan också noteras att de utvecklingslinjer som formulerades i det tidigare utvecklingsprogrammet i hög grad är på väg att uppfyllas i de detaljplaner som nu är under förverkligande (se nedan).

De program som i fortsättningen gäller för Västerhaninge är detta utvecklingsprogram och den nya översiktsplan som nu arbetas fram.

Intilliggande områden

Utöver utvecklingen i centrumkärnan behandlar utvecklingsprogrammet också vissa intilliggande områden och centrumkärnans koppling till dessa områden. I den fortsatta utvecklingen av Västerhaninge är det därför viktigt att säkerställa och förbättra kontakterna från den centrala kärnan i riktning mot viktiga målpunkter såväl norrut mot naturområden som Jordbro gravfält, Gullringskärret och Hanveden som söderut mot det öppna jordbrukslandskapet söder om Västerhaninge tätort, men också till Hanvedens idrottsplats.

Sedan senaste utvecklingsprogrammet för Västerhaninge 2001 har flera byggprojekt påbörjats och även färdigställt. I programmet från 2001 finns planer om att bygga bostäder på Ribby ängar samt de nya områdena Nedersta och Skarplöt. Området Ribby ängar är färdigställt i sin första etapp och utbyggnad av ytterligare etapper har påbörjats och kommer att inrymma minst 300 bostäder. Nedersta/Skarplöt kommer att kunna ge plats åt ca 600 bostäder. Till dessa områden kan också läggas Prästgården och Åbyområdet/Åbygården och sammantaget har detaljplaner för cirka 1000-talet nya bostäder tillkommit och till stora delar har också byggandet påbörjats. Det innebär att en stor del av den totala utbyggnaden av nya bostäder i Haninge kommun de senaste åren skett genom nya bostäder i Västerhaninge.

Historiskt sett är stora delar av Västerhaninge byggt med utgångspunkt från gamla boplatser med tillhörande gravfält. Man har valt att bo i grusig mark i gränslandet mellan jordbrukslandskap och stora skogar. Det är först i modern tid som bostäder byggs på jordbruksmark, vilket byggnadstekniskt kan vara svårt och många gånger anses som misshushållning med naturresurser. Jordbrukslandskapet är en ekologisk, social och kulturhistorisk resurs. Det innebär att det inte i nuläget är aktuellt att peka ut nya större utbyggnadsområden utanför centrumkärnan.

2.3 Centrumkärnans utveckling

Västerhaninges centrumkärna ska utvecklas till ett centrum med småstadskaraktär, där man främst bygger vidare i, eller i direkt anslutning till områden med god kollektivtrafikförsörjning. För att utveckla småstadskaraktären är det viktigt att det finns ett tydligt centrum med offentliga rum, som till exempel parker och torg. Småstadskaraktären utvecklas också genom en större täthet och genom att utveckla en social och funktionell mångfald (boende, arbete, handel och service ska blandas i samma område).

I utvecklandet av den småstadslika centrumkärnan ska särskild omsorg läggas vid att utveckla bostadsnära grönområden och parker samt att utveckla möjligheterna till ett hållbart byggande, såväl vad gäller energifrågor som beaktande av ekosystemets krav på hänsyn. Med samtidig satsning på attraktiva och säkra gång- och cykelstråk och strävan att överbrygga de fysiska barriärer som finns, blir Västerhaninge centrumkärna attraktiv, hållbar och tillgänglig.

Förtätning

En övergripande inriktning i utvecklingsprogrammet är förtätning av centrumkärnan för att därigenom skapa förutsättningar för boende att ha god tillgång såväl till kollektivtrafik som till annan service. Därför ska i Västerhaninge finnas ett ökat utbud av bostäder, mötesplatser samt kommersiell och offentlig service, med säkra vägar och ökad tillgänglighet för gång-, cykel- och kollektivtrafikanter. Tillgängligheten i stationsområdet bör ses över för att underlätta övergång mellan olika färdmedel och passager. Genom en utveckling av bostäder och service som tillgodoser behoven hos många människor i nära anslutning till pendeltågstationen skapas också förutsättningar för det socialt hållbara samhället. Ett ökat antal boende i centrumkärnan skapar också ett bättre underlag för olika former av service. I det förtätade bostadsbeståndet bör särskilt uppmärksammas att säkerställa ett utbud av bostäder med blandade upplåtelseformer.

Med högre exploatering genom tätare byggande och med högre hus skapas också förutsättningar för de småstadskvaliteter som uttrycks i målbilden och som kan utgöra ett attraktivt boendialternativ i storstadsregionen. Särskild omsorg ska också läggas såväl vid utformning av gaturummet som vid bevarande och utveckling av attraktiva parkområden och torg. I den fortsatta utbyggnaden i läget nära järnvägen ska också beaktas den ökande trafiken, såväl genom planerad ökad turtäthet för pendeltågstrafik som genom den kommande hamnen i Norvik med förväntad ökning av godstransporter, inklusive farligt gods. Miljö- och säkerhetsfrågor bör särskilt uppmärksammas.

Med ett ökat befolkningsunderlag ges större förutsättningar för en utvecklad service och genom omsorgsfullt utformade allmänna platser som torg, parkmiljöer och gång-/cykelstråk ges också förutsättningar för många spontana möten. Småstadens karaktär med folkliv kännetecknas ofta av en god och attraktiv service, inte minst när det gäller butiker och andra servicefunktioner (både kommersiella och offentliga). För att utgöra ett alternativ till handel i större köpcentrum måste det vara lika enkelt att besöka och handla i den lokala stadskärnan, men också ge ett mervärde av att besöka en attraktiv småstad, med allt vad det innebär av trevlig miljö, folkliv och service.

Inte minst är det viktigt att det finns goda möjligheter att ta sig till centrumkärnan, för såväl gående och cyklande som för kollektivtrafikresande och bilburna. Stor tillgänglighet både inom centrumkärnan och via enkel angöring till centrum ökar förutsättningarna för att många människor kommer att nyttja det serviceutbud som finns där.

Detta innebär bl a att följande riktlinjer från det tidigare utvecklingsprogrammet fortfarande gäller:

- *Det nuvarande intrycket av småstad **ska** tas tillvara och förstärkas.*
- *Kommunen **ska** verka för att bygga för ungdomar som vill flytta hemifrån, för människor med särskilda behov, för gamla som behöver flytta till ett mer ändamålsenligt boende.*
- *Växande barnfamiljer **ska** ges möjlighet till ett passande boende.*
- *Ny bebyggelse bör planeras i kollektivtrafikenära lägen.*
- *Framtida planering och byggande i tätorten **ska** ta hänsyn till kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.*
- *Det **ska** vara möjligt att cykla och gå i Västerhaninge bekvämt och trafiksäkert: till skolan, arbetet, affären, fritidsnöjet, centrum, pendeltågsstationen, till andra kommundelar och även till havet.*
- *Längs huvudvägar och 50-vägar **ska** det finnas gång/cykelbanor skilt från biltrafiken.*

Kollektivtrafik

En av de bärande idéerna bakom förtätning och byggande i anslutning till kollektivtrafik är att skapa förutsättningar för resurseffektivitet i transporter. Med utbyggnaden av dubbelspår till Tungelsta och i förlängningen till Nynäshamn skapas förutsättningar för ökad turtäthet för pendeltågen och därmed ännu bättre kollektivtrafikförbindelser för Västerhaninge. Det är i det sammanhanget viktigt att stationsområdet utvecklas för bra övergångar mellan anslutande bussar och pendeltåg, liksom plats för säkra och attraktiva infartsparkeringar för cyklar för dem som bor inom cykelavstånd till stationen.

Därtill är det också angeläget att parkeringsmöjligheter skapas för dem som tar bilen till stationen, såsom infartsparkeringar. Möjligheten att bygga underjordiskt garage bör utredas.

Här bör också utvecklas möjligheten till koppling mellan infartsparkering och SL-resor för att skapa enkel och attraktiv övergång till kollektivtrafik. Över huvud taget är det viktigt att planeringen utgår från att förenkla vardagslivet för Västerhaningebor så att det är bekvämt att resa till och från Västerhaninge centrum samt att utföra sina dagliga inköp i anslutning till ett eventuellt pendlande.

Överbrygga barriärer

Den höga belastningen på Tungelstavägen är en särskilt viktig fråga att hantera såväl ur framkomlighets- och trafiksäkerhetssynpunkt som ur ett mera allmänt miljöperspektiv, med buller, avgaser, etc. Den utgör tillsammans med järnvägen en kraftig barriär mellan Västerhaninges norra delar och centrumanläggningen. Här måste kommunen tillsammans med Trafikverket och andra intressenter arbeta för att såväl allmänt öka säkerheten som att skapa förutsättningar att via attraktiva och säkra gång- och cykelstråk passera väg och järnväg. Möjligheterna att bygga såväl broar som ljusa och öppna tunnlar ska prövas. För att nå målbilden av småstad krävs att Tungelstavägen utvecklas i riktning mot karaktären av en lokalgata i stället för en genomfartsled för tung trafik. På sikt måste därför den tunga genomfartstrafiken ledas via andra vägar till väg 73, vilket skulle bidra till ökad framkomlighet och säkerhet för trafikanter.

Likaså är det angeläget att identifiera säkra och attraktiva gång- och cykelstråk, dels inom centrumkärnan, dels till andra delar av Västerhaninge och då inte minst till platser som Hanveden, där olika sträckningar bör studeras. Sammankopplingen med regionala stråk till andra kommuner som Jordbro och Handen samt till Tungelsta, respektive Årsta Havsbad är angelägna satsningar.

Mötesplatser/Aktivitetsytor

Genom en förtätad centrumkärna, där attraktiva gångstråk, torg och utvecklade parkområden ingår, ges också många tillfällen till spontana möten mellan människor. I ett fortsatt planarbete i Västerhaninge bör möjligheten att också skapa andra mötesplatser för blandade åldrar prioriteras. I detta utvecklingsarbete är det viktigt att försöka skapa ett brett engagemang även från andra intressenter än kommunen. Möjligheter som kan studeras i det kommande arbetet är exempelvis: badhus hopkopplat med motionshall, café, lek- och motionspark i närheten av det centrala Västerhaninge. Ett annat exempel kan vara att det gamla kommunhuset utvecklas till allaktivitetshus med lokaler för umgänge, bibliotek, kultur och för föreningsverksamhet.

Även utveckling av lokaler som kan nyttjas för såväl skolidrott som för det övriga föreningslivet bör också komma till stånd. Generellt sett är det viktigt att skapa platser för motion och andra friskvårdsaktiviteter, som vänder sig till olika åldrar. Där så är möjligt bör också i planskedet reserveras mark för bostadsnära odlingslotter, vilka utöver den konkreta odlingen också i hög grad fungerar som mötesplatser.

Tillgängliga grönområden

Västerhaninge har en stor tillgång till natur och strövområden. En viktig uppgift är att göra dessa områden tillgängliga för Västerhaningeborna men även att skydda dem mot exploatering och överutnyttjande. Bäckravinen vid Nytorp ska göras mer tillgänglig utan att ta bort den vilda karaktären. Grönstrukturen ska utvecklas och ges ökad tillgänglighet, t.ex. genom skyltning och informationstavlor vid entréer till grönområden/gröna kilar, t.ex. till Hanveden, Gullringskärr, men även ut i det öppna landskapet söder om Väs-

terhaninge. Det finns också behov av upprustning och utveckling av Hanvedens idrottsplats, t ex rensning av träd och buskar samt upprustning infarten.. Likaså finns stort behov av att rusta upp idrottshallen i Ribby.

Koppling till stadskärnan

I den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUFSS 2010) poängteras betydelsen av att kommande tillväxt sker i åtta regionala stadskärnor, utöver centrala kärnan Stockholm. Haninge är en av dessa regionala stadskärnor och i kommunen pågår utvecklingsarbete med utgångspunkt från kommunens utvecklingsprogram för den regionala stadskärnan. Västerhaninge är den sydligaste delen av stadskärnan och därmed en viktig del i utvecklingsarbetet.

En av grundtankarna i RUFSS 2010 är att tillväxten i första hand ska ske i förtätade stadsbildningar med goda kollektivtrafikförbindelser. I enlighet med detta bör fortsatt utvecklingsarbete i Västerhaninge koncentreras till centrumkärnan vilket stödjer ambitionen om lokala centra även i Haninge kommun. Det är också viktigt att i det sammanhanget peka på betydelsen av säkra och väl fungerande förbindelser såväl med den centrala kommunkärnan Haninge som med andra centrumbildningar som Jordbro och Tunghuset. Tidigare förda diskussioner om gång- cykel- och kollektivtrafikförbindelser, inte minst via arbetsplatsområden som Håga industriområde och Jordbro företagspark är här aktuella.

2.4 Utvecklingsområden i Centrumkärnan

I syfte att arbeta i riktning mot målbilden ”Den hållbara småstaden” är omvandlingen av de centrala delarna av Västerhaninge primärt fokus. Det är i direkt anslutning till pendeltågstationen och där anslutande busslinjer som den högsta tillgängligheten till kollektivtrafik finns och det är där det redan i dag finns förutsättningar för ett ”småstadscentrum”. Såväl kommersiell som offentlig service finns etablerad, liksom flera traditionella samlingspunkter för såväl organiserade som spontana möten.

Den fortsatta utvecklingen bör bygga vidare på den tradition av centralpunkt som Västerhaninge centrum utgör, därigenom kan underlag för såväl service som folkliv stärkas, till gagn för såväl ekologisk som social och ekonomisk hållbarhet. För att åstadkomma småstadens karaktär finns några olika delar av Västerhaninges centrum som bör utvecklas. Kärnan i centrum är centrumanläggningen och pendeltågstationen och det är runt dessa målpunkter som olika utvecklingsinsatser bör ske, där de viktigaste inslagen är förtätning med bostäder och verksamheter, samt insatser för ökad tillgänglighet och överbryggande av barriärer.

I följande text redovisas några områden i centrumkärnan som redan i det tidigare utvecklingsprogrammet diskuterades som utvecklingsområden. Kommande utvecklingsarbete i centrala Västerhaninge bör inriktas på dessa och hela eller delar av centrumkärnan bör bli föremål för fortsatta studier i form av program/utvecklingsplaner.

Nedan följer några av de möjliga inriktningar som bör studeras. De bör i det fortsatta utvecklingsarbetet ses som exempel på hur Småstaden Västerhaninge kan omvandlas och förtätas.

1. Gamla kommunhuset – området söder därom

Område 1 innefattar området från och med det gamla kommunhuset till och med vårdcentralen och inkluderar också parken däremellan. Här kan med fördel en översyn göras i syfte att knyta samman området och överväga infartsparkeringar i direkt anslutning till Nederstaleden och Centrumvägen. Gamla kommunhuset kan genom ombyggnad tillsammans med den intilliggande parken bli en attraktiv mötesplats.

2. Centrumanläggningen

Centrumanläggningen kan byggas på med flera våningar. Det kan skapa förutsättningar för både bostäder och verksamheter, t ex verksamheter som i dag finns i andra delar av Västerhaninge. Det kollektivtrafiknära läget gör området lättillgängligt såväl för boende som för besökare. För att handeln ska uppfattas som attraktiv bör också behov av tillfartsvägar och parkeringsplatser tillgodoses. Centrum måste som helhet vara ett fungerande och inbjudande centrum där man kan lösa flera vardagliga ärenden på en gång. Bostäder och/eller verksamheter ovanpå centrum gör området mer levande och attraktivt samt ökar förutsättningarna för service och mötesplatser.

3. Kyrkan – Järnvägen

Område 3 sträcker sig mellan kyrkan och järnvägen och gränsar i övrigt till Centrumanläggningen och Nynäsvägen. Området bör utvecklas till ett bostadsområde och med möjlighet till verksamhetslokaler i bottenvåningen. Här liksom i övriga centrumkärnan ska hushöjder högre än de hittills förhärskande accepteras, för att därigenom förstärka stadskänslan och möjliggöra en högre exploateringsgrad i de centrala lägena. I omvandlingen av området bör också trafiklösningar ses över och ny sträckning av tillfartsväg till Centrum prövas. För de inom området befintliga byggnaderna bör prövas i vilken utsträckning de ska vara kvar, flyttas alternativt rivas.

4. Området norr om Åby-rondellen

Område 4 avgränsas av järnvägen och bostadsområdet Åby samt delas av Nynäsvägen. Området bör studeras med inriktning på att kunna kompletteras med främst fler bostä-

der för att redan vid infarten till Västerhaninge skapa en stadskaraktär med en attraktiv entré. Mellan Nynäsvägen och järnvägen bör utredas möjligheten till infartsparkeringar, alternativt verksamhetslokaler. Området är dock bullerstört från såväl järnväg som Nynäsvägen. En förutsättning för utveckling av området är också att det skapas säkra och attraktiva förbindelser till centrum så att såväl Nynäsvägen som järnvägen kan passeras på ett tryggt sätt. Dessa förbindelser kan också utgöra en del av kopplingen mellan centrumkärnan och Hanveden.

VÄSTERHANINGE UTVECKLINGSPROGRAM

Bilaga till
VÄSTERHANINGE
UTVECKLINGSPROGRAM

Västerhaninges historia
(Utdrag ur Västerhaninge utvecklingsprogram 2001)

VÄSTERHANINGES HISTORIA – EN SAMMANFATTNING

Ca 8000 år f Kr försvann inlandsisen från Västerhaningetrakten och landhöjningen satte igång. Havsbotten i området höjde sig och blev en skärgård långt från närmaste fasta land som låg i Närke trakten.

Ca 5000 år f Kr låg havets strandlinje i den nordöstra utkanten av dagens tätort Västerhaninge. I stort sett hela det område som berörs av utvecklingsprogrammet låg fortfarande under vatten. Stenåldersmänniskorna hade sina bosättningar nära stranden och levde på att fiska, jaga och samla ätbara växter. Människorna fanns på Södertörn troligen sedan minst tvåtusen år.

Under yngre stenåldern som tog vid ca 4000 år f Kr, fick jordbruk och boskapskötsel ett litet inflytande i ekonomin.

Ca 2500 år f Kr hade det mesta av marken där tätorten av i dag ligger blivit fast mark men fortfarande med en nära anknytning till havet. (Se bild)

Ca 1800 år f Kr började människorna bosätta sig mer permanent i trakten. När havet drog sig tillbaka lämnade det efter sig bördiga jordar som det gick lätt att försörja sig på. Då lades grunden till det som i dag är tätorten Västerhaninge. Jordbruk och boskapskötsel dominerade vid den här tiden ekonomin och skulle fortsätta att göra det i nästan 4000 år ända fram till senare hälften av 1900-talet.

Åbygravfältet, som troligen var ett av de större gravfälten i Mälardalen, var i bruk under den äldre järnåldern (Ca 500 f Kr-500 e Kr).

Under yngre järnåldern (ca 500-1050 e Kr) får kulturlandskapet dvs. bebyggelse, åkrar mm i Västerhaninge troligen den struktur som sedan har bevarats ända in på 1900-talet. Många av ortnamnen i Västerhaningebygden har sannolikt också uppstått under samma tid. Även runstenarna kom till under den här tiden.

Ca 1000 e Kr börjar troligen bygden att kristnas. Den nuvarande kyrkans äldsta delar tycks dock vara från 1200-talet. Ca 1000 e Kr börjar antagligen också ett mer sammanhängande vägnät att uppstå, även om vägarna länge bara var stigar.

Första belägg av ortnamnet Västerhaninge är daterat omkring 1314. Namnet skrevs då Westrahanunge. Även Ribby, Nedersta och Fors är skriftligt belagda sedan 1300-talet.

1350 härjade Digerdöden.

1641 brann kyrktornet på Västerhaninge kyrka.

1710 härjade pesten.

1731-34 uppfördes troligen tingshuset, från början bara i en våning.

1800 hade Västerhaninge socken 1144 innevånare.

1831 förstördes nästan hela kyrkan av brand. Den fick efter återuppbyggnaden sitt nuvarande utseende.

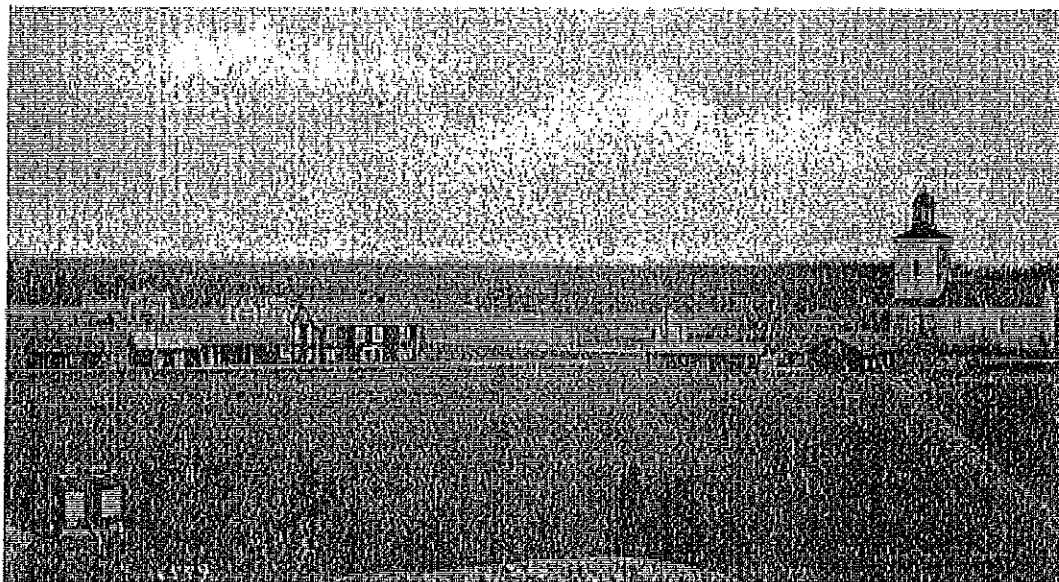
1834 blev Västerhaninges första skolhus färdigt

1855 var sista avrättningen vid galgstenen intill Nynäsvägen.

1900 hade Västerhaninge församling 2063 innevånare.

Den 28 december 1901 öppnades järnvägen Stockholm-Nynäs. Nynäsbanan blev en av de viktigaste faktorerna för Västerhaninges utveckling under 1900-talet, men det var först efter 1950 som man kunde se effekten ordentligt.

Troligen 1910-15 togs fotot nedan i Västerhaninge.

1918 flyttade Västerhaninge folkhögskola från Tungelsta till Västerhaninge.

Någon gång mellan 1920-24 kom elström och elektriskt ljus.

1921 startade Berga lantbruksskola.

Under 1920 och -30 talen hände en del med vägarna i Västerhaninge när biltrafiken började komma igång. 1922 byggdes en bro över järnvägen norr om stationen, 1926 byggdes Österhaningevägen, 1932 byggdes Tungelstavägen och ersatte den gamla häradsvägen och 1933-34 rätades Nynäsvägen. Under de här årtiondena eller omedelbart innan byggdes troligen också det finförgrenade vägnätet för villabebyggelsen sydväst om kyrkan.

Under första hälften av 1900-talet var tvättverksamhet en viktig egen näring eller ett komplement till jordbruksverksamhet. Troligen fanns det ett hundratal tvätterier i hela Västerhaninge församling på 1940-talet. Det fanns samtidigt några trädgårdsmästerier inom utvecklingsprogrammets område, men den absolut övervägande andelen av dessa låg i

Tungelsta.

1950 hade Västerhaninge församling 3385 innevånare.

1953 uppfördes det första flerfamiljshuset i Stiftelsen Västerhaninge Bostäders regi på Ekstigen 2-4. Som motpol till stiftelsens hus på Ekstigen byggde man Åbygårdarna som är en bostadsrättsförening. Under perioden 1953-1970 uppfördes de flesta flerfamiljshusen i Västerhaninge.

Ribbyskolan, Ribbybergsskolan, Parkskolan och Nytorpsskolan kom till under perioden 1954-1971.

1954 uppfördes Västerhaninges kommunalhus.

1959-60 började företagen etablera sig i Håga industriområde.

1962 invigdes folkhögskolans nuvarande lokaler.

1969 invigdes Västerhaninge köpcentrum.

1971 bildades Haninge kommun av Väster- och Österhaninge kommuner.

1972 hade Västerhaninge församling 15506 innevånare vilket innebar att befolkningen nästan hade femdubblats på 22 år.

1973 börjar pendeltågtrafiken.

1985 uppfördes Mormontemplet.

1996 öppnades motorvägen mellan Jordbro och Fors. Största delen av genomfartstrafiken mot Nynäshamn slutade då passera Västerhaninge centrum. Samma år invigdes också det nuvarande stationshuset och dubbelspåret öppnades.

1999 hade Västerhaninge församling 15659 innevånare. Folkmängden hade då i stort sett varit konstant sedan 1972.

Mer om detta går att läsa i "Västerhaninge, historia och kulturhistoria" en separat skrift som kompletterar Västerhaninge utvecklingsprogram.

NATUR- OCH KULTURLANDSKAP

Programområdet omfattar i stort sett två skilda naturtyper – det bergiga Hanveden i norr och det mer plana, öppna jordbrukslandskapet i söder som är en lätt kuperad sprickdal. En grusås löper genom området i nordostlig – sydvästlig riktning. Grusåsen är en isälvsavlagring och kallas Stockholmsåsen, järnvägen som också löper genom området följer denna grusås.

Nyttjandet av naturresurser i kulturlandskapet

Grus är en ändlig naturresurs som bör hushållas med, särskilt med tanke på att grusåsar också är viktiga grundvattentäkter. Jordarten har en avgörande betydelse för markanvändningen – grus är bra att bygga hus på, lerjord passar för odling. Detta är en bild som bekräftas av fornlämningsmönstret. Stora delar av Ribby och Åby består av isälvsand, här finns ett par stora gravfält från järnåldern som visar på tidig bosättning. Söder om Västerhaninge finns olika sorts lerjordar som brukas eller har brukats, boplatser från bronsåldern och framåt återfinns på impediment i landskapet (läs mer i Kulturmiljöavsnittet). Under 1900-talet har bostäder byggts på lerjordar vilket ibland lett till sättningsskador och dräneringsproblem, särskild omsorg krävs vid byggnation. Områdena vid Skarplöt, Nedersta och Ribby ängar, som förslås för ny bebyggelse, består av olika lersorter som kan ställa krav på särskilda åtgärder vid exploatering. I det äldre kulturlandskapet söder om Västerhaninge finns en del lövskog.

Naturvärden

Någon speciell naturinventering har inte gjorts i Västerhaninge. I den kommunomfattande inventering som gjordes i början av 1990-talet finns endast ett område med inom programområdet – "Ön", en stor åkerholme söder om Västerhaninge som är ett välbesökt promenadområde. Området beskrivs som intressant med blandad skog, stor flora och fauna och intressanta lavar, svampar och ryggradslösa djur (evertebrater).

Hanveden, som är en sk värdekärna för djur- och växtlivet, är en stor skog som ansluter till Västerhaninge i norr. Här finns vidsträckta och karga hällmarksområden, myrmarker, idylliska skogssjöar och gamla granskogar där det finns gott om svamp och bär. Tornberget, Stockholms läns högsta topp, finns i väster. Stora delar av Hanveden betecknas också som ekologiskt särskilt känsliga områden. Här finns stora hällmarker med tunt jordtäckte som är mycket utsatta för luftföroreningarnas försurande inverkan. Öran och Riddartorpsmossen i Hanveden finns med i Länsstyrelsens förslag till Naturkatalog. Öran är en sjö med intressant växt- och djurliv, flera rödlistade arter har påträffats i och omkring sjön. Riddartorpsmossen med sitt 4 meter tjocka torvlager har ett högt geologiskt värde.

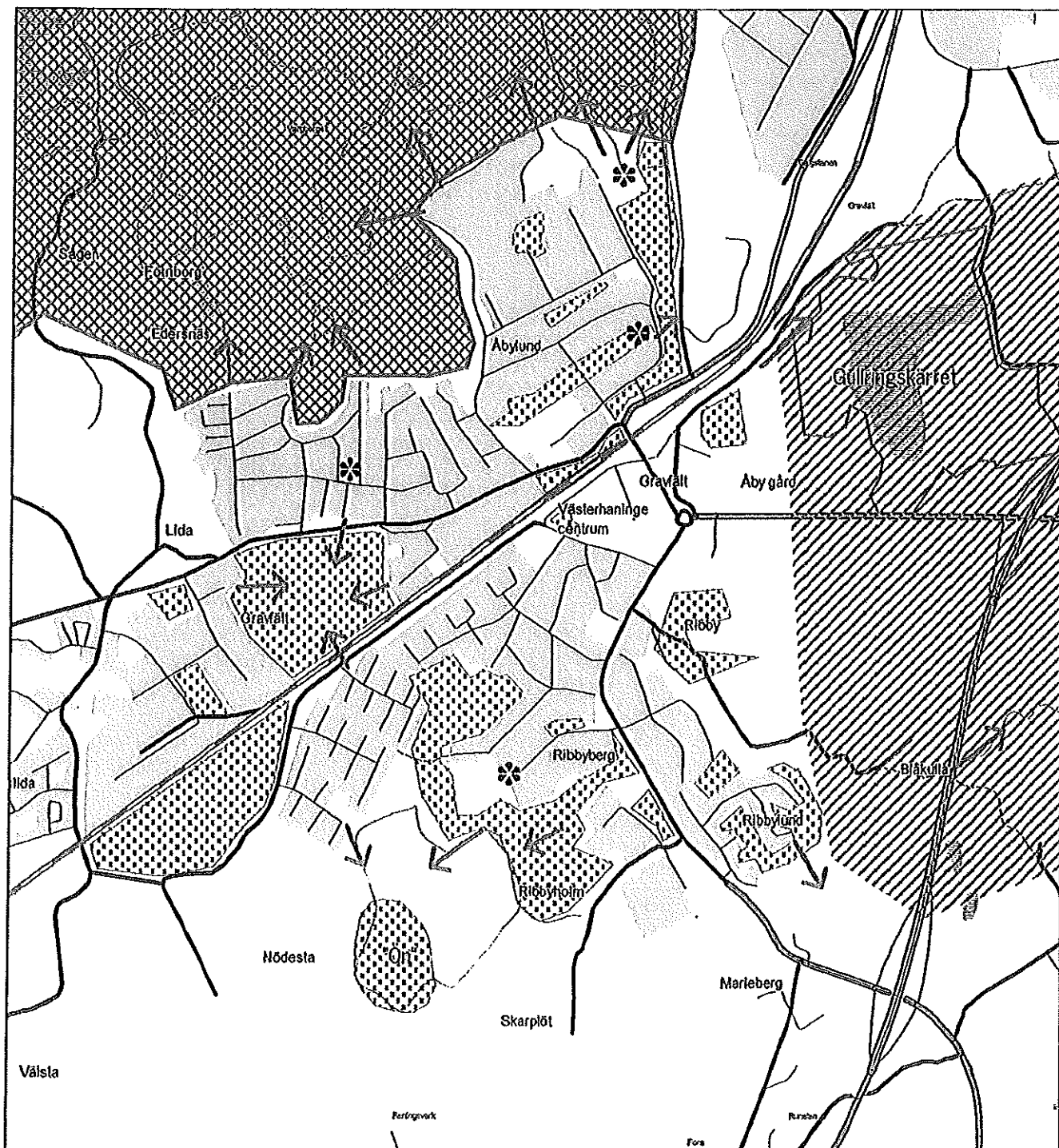
Öster om Västerhaninge finns naturreservatet Gullringskärret med meterhöga ormbunkar och nästan tropisk frodighet. Gullringskärret har under årens lopp vuxit igen till en sumpskog och har många mossor, både vanliga och sällsynta. Området är ett ekologiskt särskilt känsligt område pga mycket kalkhaltigt grundvatten som bildar "källkärr" och finns även med i länsstyrelsens naturkatalog.

Vatten

Den stora grusåsen i nordost tryggar Västerhaninges vattenbehov även om det idag inte finns behov av att utnyttja denna vattenreserv. I Åby och Ribby är grundvattentillgången god medan den i övriga områden i Västerhaninge varierar beroende på jordart. Består marken av lera eller silt kan det finnas mycket vatten under, men marken har låg genomsläpplighet. I berggrunden är grundvattentillgången enligt Statens Geologiska Undersökning (SGU) mindre god i hela programområdet. Västerhaninge omfattas i väst av Husbyåns avrinnings område och i ost av Vitsåns avrinningsområde. Genom programområdet flyter Nytorpsbäcken, Hågaån och Vitsån.

Grönstrukturen i Västerhaninge

	Stråk/entré till grönområde
	Bostadsnära grönområde
	Grön värdekärna
	Grön kil
	Bebyggt område
	Naturreservat
	Lekplats

Grönstruktur

Närhet till natur, frisk luft och vatten påverkar människors hälsa positivt. I bebyggd miljö används så mycket energi till att sälla alla intryck att vi också behöver vistas i naturen där hjärnan kan ta in intrycken på ett mer spontant sätt istället för att behöva prioritera dem. Grönstrukturen borgar för en mångfald av djur och växter som i sin tur ger pedagogiska upplevelser för barn och vuxna. Stigar, bussförbindelser, parkeringsmöjligheter och serveringar ökar tillgängligheten. Det är viktigt att entréerna till grönområdena görs attraktiva genom exempelvis skyltning.

Med grönstruktur menas det system av alla gröna områden från stora opåverkade områden, som kanske utnyttjas för längre utflykter och som också härbärgerar den största artrikedomen, till de lekplatser och parker som finns inne i bostadsområden.

Värdekärnor och kilar

I Stockholmsregionen är bebyggelsen koncentrerad till de stora kommunikationslederna och mellan dessa återfinns stora gröna kilar som leder från landsbygden och in mot staden. Dessa kilar är grundstommen i regionens grönstruktur, i de inre delarna av kilarna finns sk värdekärnor.

Värdekärnorna är minst tre kvadratkilometer stora och omfattar oftast både skog, sjöar och mer öppna landskap, de har också sådana kvaliteter att djurarter kan fortplanta sig och leva kvar i området på lång sikt. I värdekärnorna kan människor uppleva tystnaden.

Västerhaninge ligger i nära anslutning till en av länets stora värdekärnor – Hanveden. I öster tar kilområdet Österhaningebygden vid som i sin tur ansluter till två andra värdekärnor; Tyresta och Sandemar-Stegsholm. Hanveden är nästan helt fri från bebyggelse och vägar och har med sina vidsträckt skogar vildmarkskaraktär. Hanveden är ett flitigt utnyttjat rekreativt område, mer lättillgängligt för de som bor i Västerhaninges norra del men också för alla som under lite längre utflykter vill leva vildmarksliv.

Bostadsnära grönområden

Haninge kommun äger och förvaltar en hel del parkmark i Västerhaninge. Den park som man lagt de största insatserna på är Åbyparken där det finns dammar, bollplaner och en lekplats. Här finns det behov av nya gångvägar som binder ihop det långsmala området på ett bättre sätt än idag då det bara finns stråk för att passera igenom parken. Öster om Åbylund finns en fin bäckravinsområde som är ett populärt promenadstråk.

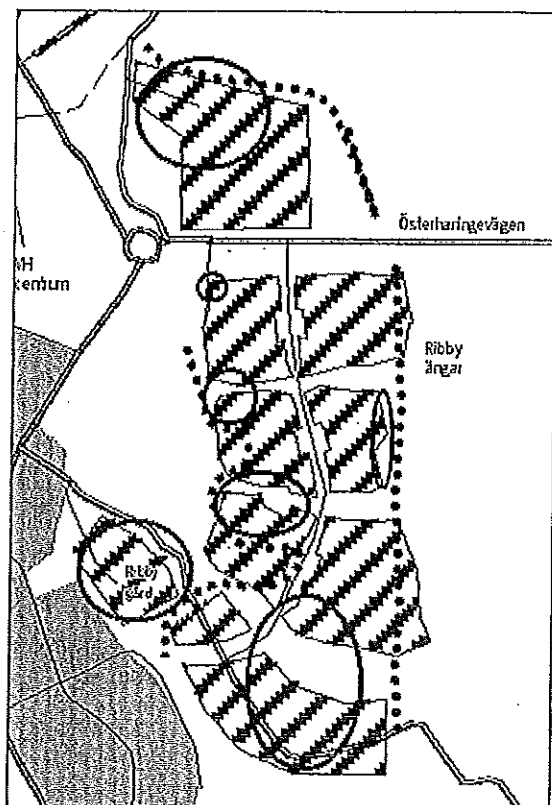
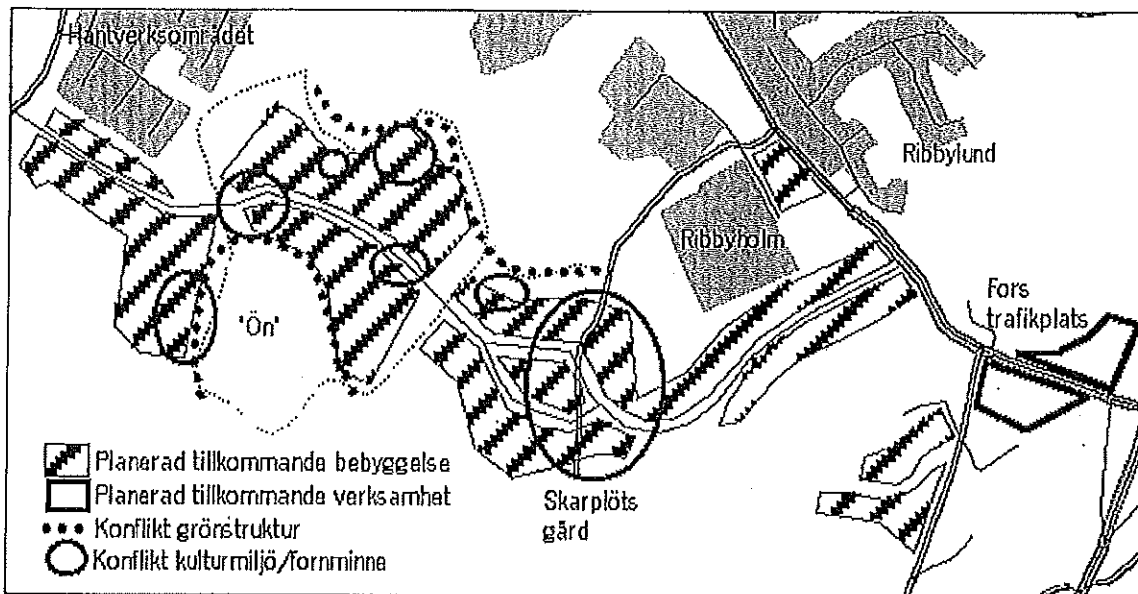
Det finns planer på att göra om bollplaner på olika håll i Västerhaninge till t ex basketplaner och eventuellt en skateboardbana på något lämpligt ställe.

Vid Ribby gård finns en stor gammal igenvuxen trädgård som skulle kunna, åtminstone delvis, återställas till vad den en gång var. Storleken på området som kan återställas och bli en offentlig park, kan anpassas efter planerad tillkommande bebyggelse i området. Ribby gårds ägor var en gång i tiden enorma, stora delar av dagens Västerhaninge tätort är byggt på Ribby gårds gamla ägor.

I Haninge kommuns grönplan beskrivs i stora drag norra Västerhaninge som ett område med brist på bostadsnära naturmark och södra Västerhaninge som ett område med brist på promenadområden. I Västerhaninge centrum och områden åt sydväst anges det vara brist på både bostadsnära naturmark och promenadområden. I söder finns stigar och promenadstråk i det mer öppna jordbrukslandskapet som består av odlad mark uppbrutet med åkerholmar och skogsdungar, medan behovet av promenadområden i norr tillfredsställs av Hanveden som beskrivits ovan. Norr om järnvägen men söder om Jägartorp finns ett ganska stort skogsparti, Örsberg. Här finns gott om stigar och cykelvägar och området används bl a av Mulleskolan.

Konflikter mellan tillkommande bebyggelse och grönstrukturen

Söder om Västerhaninge tätort planeras ca 500 nya markbostäder uppdelat på två områden – Nedersta och Skarplöt (läs mer i Bebyggelseavsnittet och se kartor nedan). I dessa områden krävs särskild omsorg för grönstrukturen. De nya bostäderna är schematiskt inplanerade på sådan mark som idag är öppen jordbruksmark, det som idag är sammanhängande skogsbevuxna områden kommer att sparas. Upplevelsen av det öppna landskapet kring dessa åkerholmar kommer dock att gå förlorad i närheten av Västerhaninge tätort. Öster om Västerhaninge finns planer på bostadsområden i flera etapper vid Prästgården och på Ribby ångar. Här kommer en bit av det historiska odlingslandskapet att byggas bort. Vid Ribby gård finns en stor konflikt där exploateringsidéer kolliderar med både värdefulla grönområden och fornlämningar.

KULTUR- OCH BEBYGGELSEMILJÖER

Fornlämningar är skyddade enligt lag, de får inte avlägsnas, flyttas eller på annat sätt skadas. Som underlag för detta utvecklingsprogram har en arkeologisk förstudie genomförts av Riksantikvarieämbetet, Denna förstudie är en kunskapssammanställning och har, förutom att nya fornlämningar registrerats, resulterat i att ett antal områden ringats in som troliga fornlämningsområden. Förstudien finns tillgänglig på avdelningen för Samhällsbyggnad. I kommunens kulturmiljöprogram från 1980 återfinns en del av helhetsmiljön Fors inom planområdet. Flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns i Västerhaninge med (se karta).

Västerhaninge reser sig ur havet och människor flyttar in

Under stenåldern bestod nuvarande Västerhaninge av skärgård dit människor tog sig för att fiska och jaga, de äldsta boplatserna som hittats finns norrut, i Hanveden, och är ungefär 7 000 år gamla. Först för cirka 4 500 år sedan, under yngre stenålder, befann sig Västerhaninges nuvarande centrala delar på torra land. De äldsta boplatserna som hittats i Ribby i Västerhaninge är från bronsåldern (1800-500 f Kr). De vanligaste typerna av fornlämningar från bronsåldern är rösen, stensättningar och skålgropar på hällar. Andra lämningar har ofta plöjts bort genom åren. Vid Ribby och vid Åby gård finns bytomter som har belägg från medeltid, mycket tyder dock på att de är ännu äldre.

Markanvändningsmönstret med boplatser, åker och betesmark tros ha varit stabilt genom både bronsålder och äldre järnålder, sedan – i skiftet mellan äldre och yngre järnålder – skedd en förändring. Bosättningar och dess gravfält övergavs, denna förändring i markanvändningen berodde sannolikt på flera saker; införande av tvåsåde, pestepidemier och politik. Åbygravfältet i Västerhaninges centrala delar, Nederstagravfältet och Jordbrogravfältet är från äldre järnålder. Åbygravfältet är sönderskuret av vägar och andra exploateringar men tros ha varit ett av de största i Mälardalen. Under den utgrävning som utförs under sommaren 2000 har flera brandgravar och det så kallade templet från folkvandringstid hittats som arkeologerna tror bidrar till att bättre förstå järnålderssamhället i Västerhaningetrakten.

Dagens bebyggelsemönster börjar ta form

Under yngre järnålder (500 – 1050 e Kr) antog landskapet och bebyggelseenheter den form som de i stort sett har än idag. Det som då var gårdar och byar med gravfält och runstenar återfinns i skriftliga källor från medeltid och finns även idag, exempel är Nedersta (Nödesta) bytomt och Fors by. Ribby bytomt, som ligger strax sydost om Ribbyskolan, saknar gravar och andra tecken på bosättning från yngre järnålder, men de kan vara bortplöjda under århundradenas lopp. Ribby är ändå ett av Haninges mest fornlämningstäta områden.

De senaste 100 åren har inneburit stora förändringar i kulturlandskapet. Ny teknik har gjort det möjligt att även plöja upp hagmarker för odling och när järnvägen kom till bygden förändrades bebyggelsemönstren radikalt. Förr byggdes vägar dit folk bodde, nu byggdes bostäder där kommunikationerna fanns. I och med järnvägsförbindelsen med Stockholm blev det möjligt att starta verksamheter som trädgårdsmästerier och tvätterier i Haninge, under de första decennierna på 1900-talet var antalet tvätterier över 100 i kommunen.

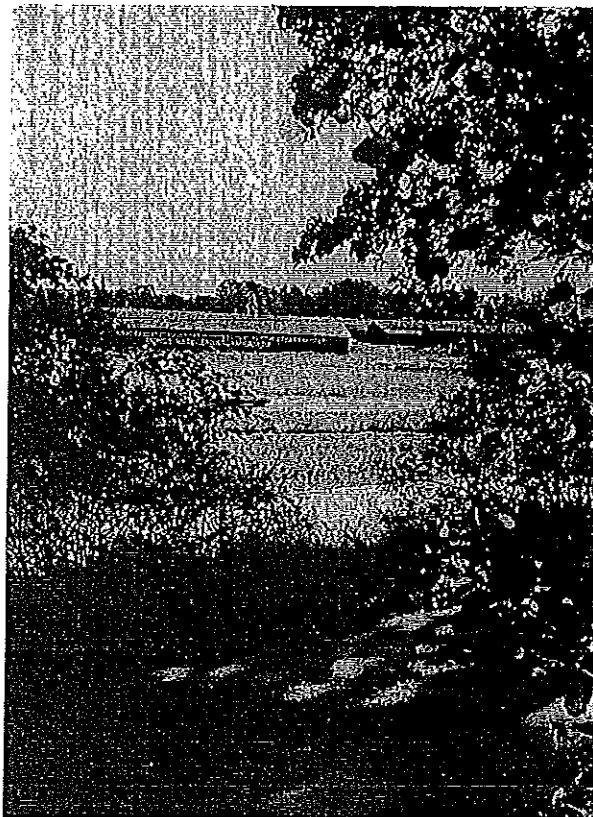
Område värdefullt för kulturmiljövården enligt kulturmiljöprogram

Söder om Västerhaninge finns ett fint kulturlandskap vars centrum utgörs av Fors by. Sitt namn har byn fått efter Vitsån som här och där är ganska strid. I slutet av 1600-talet hade Fors by fyra gårdar samt såg och kvarn som fick kraft från Vitsån. På 1800-talet fanns ett av alla de gästgiverier som var så strategiskt viktiga för transportsystemet vid denna tid.

Här finns gravfält, stensättningar, husgrunder och många exempel på landsbygdsbebyggelse från sekelskiftet 1800-1900 med torp och gårdar. Den största gården vid Fors är en välproportionerad, reveterad manbyggnad i två våningar, byggd 1937.

Kulturhistoriskt värdefull vägmiljö

Ett intressant kulturhistoriskt minne finns vid Fors. Där kan man samtidigt se tre generationer av Nynäsvägen. Närmast kameran gömmer sig den äldsta vägen i skogsbrynet, sedan skymtar vägen som byggdes 1933-34 i regi av Statens arbetslöshetskommission (AK-väg) och längst bort ser man motortrafikleden från 1996. I bakgrunden skymtar Berga naturbruksgymnasium.

Konflikter mellan tillkommande bebyggelse och kulturmiljön

Både öster och söder om den nuvarande bebyggelsen i Västerhaninge finns värdefulla kulturmiljöer - lämningar efter alla som bott där före oss. Boplatser, gravfält, skålgropar och bytomter vittnar om att det bott människor i Västerhaninge sedan 3000 år. Vid exploateringen för den tillkommande bebyggelse som är planerad vid Ribby ängar, Skarplöt och Nedersta kommer en del av dessa värdefulla kulturmiljöer att tas bort eller försvinna ur sitt sammanhang. Enligt den arkeologiska förstudie som genomfördes 1999 är hela Ribby ängar-området och delar av Skarplöt-området "riskområde" för fornlämningar, här finns antagligen fornlämningar som ännu inte hittats och registrerats. I programförslaget presenteras en karta som visar på de konflikter vi nu vet om samt diskussion/förslag till prioritering.

Bebyggelsemiljöer

1. Ribby

1950-1960-tals flerbostadshus i tre våningar uppförda utmed Åkervägen och Gränsvägen. Merparten av fasaderna är täckta av spritputs. Närservice finns i områdets entré i form av livsmedelsbutik, frisör, pizzeria m.m. Inne i området kantas några av vägarna av vackra trädrader. Antalet lägenheter uppgår till ca 450 st.

2. Ribbylund

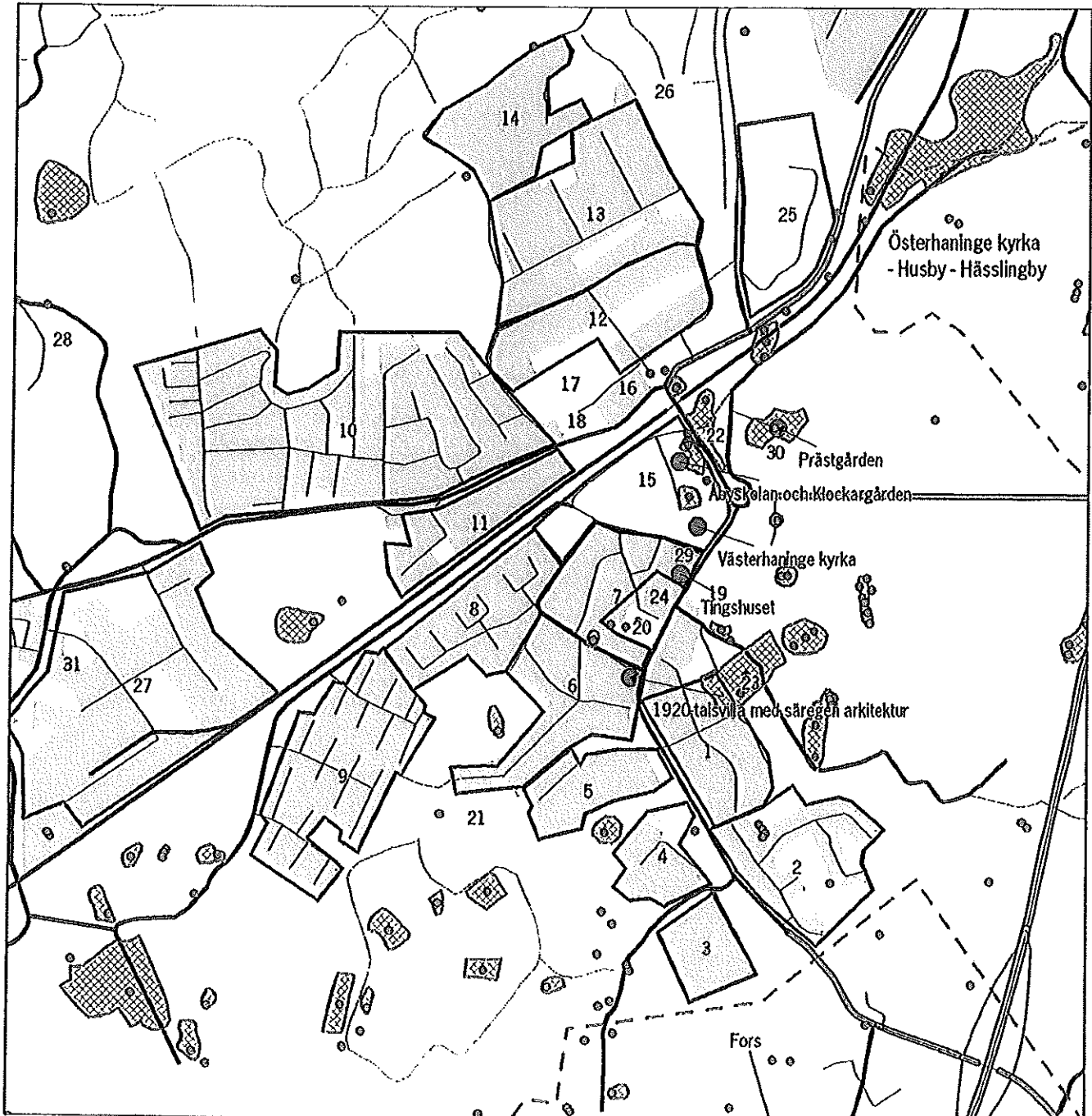
Villa- och radhusområde. Byggnaderna är uppförda med byggnadstegel och sadeltak under 1970-talet. Antal hushåll uppgår till ca 100 varav ca 70 i enfamiljsvillor.

3. Plöjarvägen

Kedjehusområde bestående av ca 90 hushåll i 1,5 våning. Området byggdes i slutet av 1970-talet. Byggnaderna, med i huvudsak träfasad, varierar i färg och är placerade med gaveln mot gatan. Även lägre envåningsbebyggelse i rött byggnadstegel förekommer. Bilparkering sker på två större parkeringsplatser i anslutning till områdets entré.

Kultur- och bebyggelsemiljöer i Västerhaninge

- Bebyggelsemiljöer beskrivna i texten
- Kulturhistoriskt värdefull byggnad
- Kulturhistoriskt värdefullt område
- Kultur- eller fornlämnning
- Fornlämningsområde

Plöjarvägen

4. Brf. Berget, Huggarvägen

Flerbostadshus i tre våningar som minner om 1960-talets miljonprogram. Byggnaderna är uppförda med betongelement och fasader är obehandlade. Byggekropparna är i vissa fall mycket långa. Trafiken är ordnad efter de planeringsteorier om trafiksegregering som förekom under miljonprogramsuppbyggnaden. Området har getts en ansiktslyftning genom trevliga och genomtänkta väggmålningar. Dessutom bidrar grönskan till ökad trivsel i området. Antal lägenheter uppgår till ca 300 st.

5. Brf. Ribbyberg, Solhemsvägen

350 lägenheter i 2-3 vånings bebyggelse. Byggnaderna är uppförda i slutet av 1960-talet. En yttre upprustning av området skedde i slutet av 1970-talet.

6. Floravägen/Nordanvägen

Radhus i två våningar byggda på 1970-talet. Bostadslängorna är uppförda i trä med gavlar i tegel. Antal hushåll uppgår till ca 150 st. På norra sidan av Floravägen och Nordanvägen har det byggts ett 30-tal villor.

7. Centrumnära bebyggelse

Området utgör den äldsta sammanhängande villabebyggelsen i Västerhaninge. Några av byggnaderna härstammar från 1920-talet och tidigare. Flertalet byggnader är värda att bevara. T.ex. villan på Vintervägen 1, uppförd 1920, ritad av arkitekt Carl Güettler. Antal villor i området uppgår till ca 100 st.

8. Villavägen

Radhuslängor i två våningar inrymmande ca 170 hushåll. Färgsättningen bryter ner storskaligheten på de långa längorna. En enhetligare färgsättning skulle kunna försköna områdets karaktär. Villavägens södra sida är bebyggd med ett 20-tal enfamiljsvillor.

9. Nedersta, Hantverksområdet

Parhus och kedjehus uppförda på 1970-talet. Området består av ca 230 småhus i 1 och 1,5 våningar. Området nås via Nederstaleden.

10. Jägartorp och Norrskogen

Området är beläget norr om Tungelstavägen och inrymmer ca 300 fastigheter. Bostadsgatorna är förhållandevis smala och bostadsbebyggelsen är uppförd från 1950-talet och framåt. Några enstaka äldre hus härstammar från 1920-1930-talet. Inslag av kedjehus/radhus förekommer i Jägartorp.

11. Flerbostadshus vid Tungelstavägen och villor vid Aspvägen

Flerbostadshusen uppfördes av Haninge Bostäder under slutet av 1960-talet. Totalt inryms 219 lägenheter i ett 10-tal trevåningshus. Bebyggelsen som bildar två gårdar nås via Tungelstavägen. Utmed Aspvägen har det byggts ett 20-tal villor. Några av fastigheterna vid vägens slut är obebyggda.

12. Åby

Området har byggts av Haninge Bostäder under åren 1955-1965. Från första början byggdes sju hus på Ringvägen, Tall- och Granstigen med 160 bostadslägenheter. Under slutet av 50-talet byggdes ytterligare hyreshus med totalt ca 420 lägenheter. Under 1960-talet tillkom 22 bostadshus innefattande ca 500 lägenheter. I Åby finns även en bostadsrättsförening med ett 50-tal lägenheter. Byggnaderna är uppförda i trevåningar och vissa inrymmer verksamhetslokaler i källare. I området finns parkanläggning med bl.a. bollplaner.

Under 1988 planerades bostadsförnyelse i området med start på Ringvägen. Idag har den äldsta bebyggelsen genomgått renovering med ett mycket gott resultat.

13. Norra Åby

Låghusområde byggt till största delen mellan åren 1963-1970. Bebyggelsen består av två och trevåningshus. De 11 bostadshusen utmed Ringvägen färdigställdes 1963-1964. 1970 var ytterligare ca. 360 lägenheter färdigställda. Totalt inrymmer området upp emot 500 lägenheter. Området är i behov av förnyelse. Kvarteret Orren är ett mindre område byggt 1991 invid Norra Åby och grönområden. Området består av tre- och femvåningshus med hög standard: hiss, centraldammsugare samt tvättmaskin och torktumlare i lägenheterna.

14. Åbylund

Området byggdes mellan 1983-1985 och består av tvåvåningsbebyggelse med mer än 300 lägenheter. Bostadsbebyggelsen är grupperad kring mindre lektytor förbundna med smala vägar, i huvudsak avsedda för gångtrafik. Grönskan i området ger ett lummigt intryck. Ett populärt område, speciellt för barnfamiljer.

15. Västerhaninge centrumområde

Området innefattar bland annat Västerhaninge Centrumanläggning, Västerhaninge Station, Västerhaninge Kyrka, Församlingshemmet, Gamla Kommunhuset, Västergården, Åbygården (tidigare Åbyskolan), Klockargården samt service- och verksamhetshuset på Klockargatan 13-23.

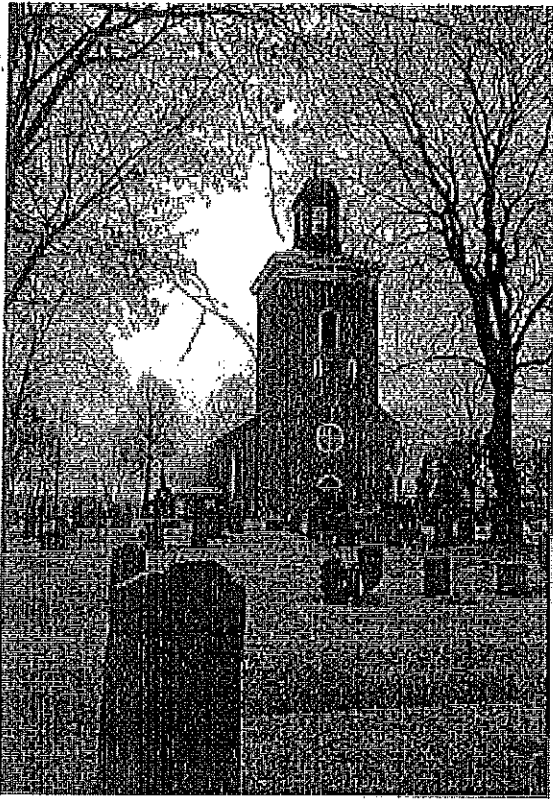
Klockargatan 13-23 (f.d. landstingshuset)

Byggnaden inrymmer bl a hälsocentral, folktandvård, skola, kontor och restaurang.

Västerhaninge Kyrka och Församlingshem

Kyrkans äldsta delarna är från slutet av 1200-talet. Kyrkan fick sitt nuvarande utseende i Karl Johansstil då den restaurerades efter en brand 1831. I juli det året brann kyrkan efter ett blixtnedslag. Bara sakristian, som troligen är från 1400-talet, skonades. Det mesta av kyrkans äldre utsmyckning förlorades i branden.

Församlingshemmet är byggt i en våning med vitt tegel. Byggnaden avgränsar kyrkans område i norr.

Västerhaninge kyrka

Gamla Kommunhuset

Det gamla kommunhuset från 1950-talet är uppförd i rött tegel i två våningar. Byggnaden, som för tillfället står oanvänd, skulle lämpa sig väl för bibliotek, medborgarkontor eller ungdomscafé.

Västerhaninge Station

Stationsområdet har under mitten och senare delen av 1990-talet varit föremål för upprustning; utökad bangård, bussterminalen med direktanslutning mellan buss och tåg, en mellanplattform nås via en gångtunnel som också tjänar som en förbättrad gång- och cykelförbindelse mellan västra och östra Västerhaninge, ny stationsbyggnad dels på sidoplattformen och dels i anslutning till gång och cykeltunneln, uppvärmda väntutrymmen på plattformarna, nytt snabbmatställe. Utförandet genomsyras av hög kvalitet vad gäller arkitektur och konstnärlig utsmyckning.

Västergården

Västergården uppfördes på 1950-talet. Tidigare verksamhet i byggnaden var ålderdomshem. Idag har marinen byggnaden av Tornberget.

16. Åbyplan

Affärshuset vid Åbyplan färdigställdes 1959. Affärshuset, som ägs av Haninge Bostäder, innehåller ca 55 lägenheter, ett 10-tal butiker, garage samt verksamhetslokaler.

17. Parkskolan

Parkskolan som byggdes i två etapper färdigställda 1962 och 1964 var avsedd för lågstadiet. Den ritades av samma arkitektfirma som Ribbyskolan. På skolan finns en mindre gymnastiksal.

18. Parkvillan

Servicehus i fyra våningar, inrymmande 72 lägenheter.

Klockargården

1861 uppfördes ett nytt skolhus som kallades Kyrkskolan eller Norra skolan. Tillbyggnader har skett 1871 och 1893. Undervisningen lades ner 1923 då Åbyskolan (se nedan) var klar. Huset som nu inrymmer hemslöjdsföreningens verksamhet och bostäder kallas i dag Klockargården.

Åbygården, tidigare Åbyskolan

Åbyskolan uppfördes 1922-23 öster om Klockargården. Skolan lades ner 1984 och fungerar nu som fritidsgård under namnet Åbygården.

Västerhaninge Centrumanläggning

Haninge Bostäder är ägare av marken för centrumanläggningen. Anläggningen färdigställdes 1969 och inrymmer ett 30-tal uthyrningsobjekt. Byggnaden är uppförd med mörkt rött tegel och kännetecknas av dess låga och vidsträckt utformning.

19. Ribbyskolan

Skolan består av två delar. Den del som ligger efter Nynäsvägen, Ribby I, blev klar 1954. En personalmatsal kom till 1968 och en tillbyggnad som ersatte en eldhärjad paviljong byggdes 1986. Ribby II, högstadieskolan, uppfördes 1961-63. Den ritades av arkitektfirman Ericsson-Gynnerstedt-Ågren. Aulan rymmer 300 personer. Till skolan hör Ribby Sporthall. Skolan har under åren 1996-97 byggts om och fått nya och moderna utrymmen, bl a en skolrestaurang.

20. Folkhögskolan

Skolhus och elevbostäder byggdes 1962. Verksamheten har pågått sedan 1918 i den tidigare provinssiälläkarbostaden.

21. Ribbybergsskolan

Ribbybergsskolan blev klar 1971. Skolan byggdes för grundskolans låg- och mellanstadium. Den ritades av samma arkitektfirma som gestaltade Ribbyskolan. 1997 fick skolan ett lokaltillskott med två paviljonger. På skolan finns en mindre gymnastiksal.

22. Mormontemplet

Templet uppfördes 1985 av Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga. Arkitekt var John Sjöström, professor på Konsthögskolan. Stilen kan hänföras till skandinavisk tradition med bl a vitputsade fasader och svart plåttak. I området har det senare tillkommit släktforskningscentrum, gästhem och kyrka.

23. Ribby Gård

Ribby Gård består idag till stora delar av en gammal igenväxt trädgård, en mangårdbyggnad som uppfördes i början av 1800-talet med tillhörande ekonomibyggnaderna av äldre datum. Mangårdbyggnaden är uppförd av i två våningar. Fasaden är gulmålad med vita inramningar och taket består av rött tegel.

24. Bygdegården

Bygdegården uppfördes 1929 på initiativ av Bondeförbundets lokalavdelning. Bygdegården blev en betydelsefull träffpunkt i bygden.

25. Hanvedens Idrottsplats

På Hanvedens IP, i det gamla grustaget, finns ishall, elljusspår, is-oval (vintertid), gräsplan, större och mindre grusplaner samt omklädningsrum.

26. Nytorpsskolan

Skolan, som är avsedd för låg- och mellanstadiet, byggdes 1968-69. Den ritades av samma arkitektfirma som gestaltade Ribbyskolan. På skolan finns en mindre gymnastiksal.

27. Håga industriområde

Det näst största industriområdet, med ca 30 fastigheter, i Haninge kommun. Här finns företag av varierande slag.

28. Lugnetvägen

Gles äldre och nyare villabebyggelse och gårdar som följer Hågaåns övre lopp. Här har en försiktig förtätning pågått, och ännu finns möjlighet till fler kompletteringar.

29. Västerhaninge Tingshus

Huset byggdes troligen mellan 1730 och 1740. Omkring 1820 rustades huset upp och fick en övervåning. 1970 renoverades och flyttades huset 20 meter in på tomten eftersom Nynäsvägen skulle breddas. Övervåningen fick i stort sett behålla sin ålderdomliga prägel medan undervåningen renoverades hårdhänt. Husets äldsta del har en sevärd interiör och samlingar av bl a fornfynd, nyttföremål, tavlor. Haninge Hembygdsförening har sedan 1940-talet sin föreningslokal i huset.

Prästgården

30. Västerhaninge Prästgård

Prästgården uppfördes 1923 i nationalromantisk stil - ljusgul träbyggnad i två våningar och brutet tak. Byggnaden används idag som bostad. Övriga hus som hör till gården - stall, magasin och kuskbostad - är från början av 1800-talet. Kuskbostaden är en välbevarad, timrad och panelad stuga med bl a ett bevarat tredelat innertak, s k tredingstak.

31. Lidakyrkan

På krönet av Mulstavägen ligger Lidakyrkan. Kyrkan är gavelställd mot vägen.

Hanninge
kommun

136 81 HANINGE 08-606 70 00 hanninge.se

Dnr KS 2016/519

§ 326 Avrapportering ortsanalys Dalarö

Sammanfattning

Ortsanalysen som antogs 2009 beskriver en övergripande ambition och riktning för utvecklingen i Dalarö och ska utgöra ett stöd för framtida planering. Under 2016 har en detaljplan varit föremål för samråd och en detaljplan varit utställd för granskning, fyra detaljplaner har vunnit laga kraft samt planarbete pågår i två planuppdrag.

Vid avrapporteringen i december 2015 så framgick att med anledning av de många pågående uppdragen borde ortsanalysens aktualitet studeras under 2016.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att ortsanalysen är ett ambitiöst och välförankrat dokument men som inte är helt tillfyllest i för efterföljande planläggning. Vid eller inför planläggning behöver ofta avvägningar mellan olika intressen göras men i programmet saknas stöd för sådana avvägningar och det är därför svårt att använda det för prioritering och styrning i ett planarbete. Ortsanalysen fokuserar vidare på behov och sociala frågor men brister i frågor kring markanvändning. Hur bebyggelseutvecklingen ska se ut upplevs otydligt, varför en markanvändningskarta som tydliggör inriktningen behövs. Ortsanalysen handlar främst om den äldre delen av Dalarö medan den största förändringen sker i omvandlingsområdena. Några av frågorna som skulle behöva behandlas är till exempel behovet av ny infrastruktur, behovet av förskolor och annan service, tillgängligheten till vattnet och badplats när stora delar av strandlinjen är privat. Riskfrågor kopplade till att Dalarövägen och Odinsvägen är sekundärled för farligt gods behöver belysas eftersom det påverkar all planering längs med dessa vägar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att ortsanalysens upplägg och fokus har resulterat i ett dokument som är både ambitiöst och väl förankrat men innehållsmässigt inte ger det stöd för planläggning

som vore ändamålsenligt beaktat de flertal planeringsuppdrag som getts i Dalarö. Ortsanalysen är i behov av omarbetning.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-11-10, "Dalarö Ortsanalys rapport av pågående utvecklingsarbete 2016"
- Ortsanalys Dalarö antagandehandling juni 2009

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Återrapportering av Ortsanalys Dalarö godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ta till tredje kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av Ortsanalysen för Dalarö.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. Återrapportering av Ortsanalys Dalarö godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ta till tredje kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av Ortsanalysen för Dalarö.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom: Stadsbyggnadsnämnden, Peter Jemtbring, Berit Pettersson, Erik Andersson

Särskilt yttrande

§326

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Dalarö ortsanalys-rapport om pågående utvecklingsarbete

Vi instämmer i förvaltningens förslag om att ortsanalysen bör omarbetas och med fördel kanske kunna bli ett utvecklingsprogram eller en fördjupad översiktsplan. Dalarös funktion och potential för Haninges besöksnäring kan knappast underskattas. Därför bör frågor om kommunikationer, gästhamn och övernattningsmöjligheter prioriteras i det fortsatta arbetet. Bristen på parkeringsplatser har länge varit en viktig fråga och med utveckling av både bostäder och besök förstärks behovet. Trots att det är förhållandevis enkelt att skapa nya besöksparkeringar vid askfatshamnen och att det har funnits möjligheter till att utveckla parkeringsplatser vid hotellbryggan i pågående planarbete har ingenting gjorts. Vi ser därför att kommunen måste prioritera även denna fråga. Slutligen vill vi lyfta upp vikten av att ta ett helhetsgrepp om kulturmiljön på de centrala delarna av Dalarö. Det är viktigt att kommunen skapar en tydlig linje för hur nya bygglov och detaljplaner ska förhålla sig till den befintliga kulturmiljön.

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Samhällsutveckling
Erik Andersson

Kommunstyrelsen

Dalarö ortsanalys – rapport av pågående utvecklingsarbete

Sammanfattning

Ortsanalysen som antogs 2009 beskriver en övergripande ambition och riktning för utvecklingen i Dalarö och ska utgöra ett stöd för framtida planering. Under 2016 har en detaljplan varit föremål för samråd och en detaljplan varit utställd för granskning, fyra detaljplaner har vunnit laga kraft samt planarbete pågår i två planuppdrag.

Vid avrapporteringen i december 2015 så framgick att med anledning av de många pågående uppdragen borde dess aktualitet studeras under 2016. Ortsanalysen är ett ambitiöst och väl förankrat dokument men saknar stöd för de intresseavvägningar som görs inför och vid planläggning, den beskriver behov och sociala frågor men brister i beskrivningen av markanvändningsfrågor, bebyggelseutveckling, behov av ny infrastruktur, förskolor och annan service, tillgängligheten till stränder samt riskfrågor. Sammanfattningsvis kan konstateras att trots att ortsanalysen är både ambitiöst och väl förankrad så ger innehållet inte det stöd för planläggning som vore ändamålsmässigt. Ortsanalysen föreslås omarbetas.

Nedan redogörs dels för pågående utvecklingsarbete i kommundelen samt för dess stöd i planeringen.

Pågående planerings- och planläggningsarbete

Dalarös befolkning är 1 875. Det motsvarar 2 procent av kommunens befolkning på 83 866. Totalt färdigställdes 891 bostäder i Haninge under 2015. Av dessa byggdes 0,7 procent (6 st.) i Dalarö.¹

Detaljplan för Dalarö etapp 2a, Kolbotten och västra Vadviken syftar till att möjliggöra att planområdet utvecklas för att klara av en ökad andel permanent boende. Detaljplanen syftar också till att möjliggöra att kommunalt vatten och spillvatten byggs ut och att säkra en hållbar dagvattenhantering. Planen är föremål för samråd perioden 9 november - 21 december 2016

¹ Statistiken gäller år 2015 för basområdena Dalarö (522 2100), Smådalarö (522 2500) och Dalarö skärgård (522 2600).

Detaljplan för Dalarö Strand, Dalarö 2:132, syftar till att utveckla fastigheten med nuvarande Strand hotell för bostadsändamål med huvudsakligen flerbostadshus där inslag av lokaler för restaurang eller handel ska levandegöra platsen. Ny bebyggelse ska utvecklas utifrån områdets förutsättningar som riksintresse för kulturmiljövården. Planområdet är strategiskt beläget intill hamnplanen och Hotellbryggan vid Odinsvägens slut på södra Dalarö.

Planen var föremål för granskning perioden 1 februari - 29 februari 2016. Planen godkändes i stadsbyggnadsnämnden 2016-09-21 och avvaktar nu färdigställande av exploateringsavtal inför behandling i kommunstyrelsen samt antagande av kommunfullmäktige, vilket bedöms kunna ske i februari 2017.

Detaljplan för Vadet 3:196 och 3:197, Dalarö syftar till att medge avstyckning av fastigheterna. Planen vann laga kraft den 5 april 2016.

Detaljplan för Dalarö etapp 1, Schweizerdalen/Vadviken syftar till att bidra till att möjliggöra åretruntboende i området, utan att karaktären i området försvinner, genom att ge fastighetsägarna större byggrätter och kommunal service i form av att vatten och avlopp. Planen vann laga kraft 4 januari 2016.

Detaljplan för Vadet 3:240 syftar till att ge en planändring för befintliga bebyggelser av kontor, lager och mindre verksamheter samt till att utöka byggrätt. Planen var föremål för granskning perioden 9 februari - 1 mars 2016, antogs den 16 juni 2016 och vann laga kraft den 18 juli 2016.

Detaljplan för Lyngsåsa, Dalarö 6:30 med flera, syftet med detaljplanen är att pröva möjligheten att bygga bostäder i form av flerbostadshus med beaktande av platsens och de befintliga byggnadernas kulturhistoriska värde. Planen syftar också till att bevara och skydda huvudbyggnaden Lyngsåsa samt Villa Kullen. Planen möjliggör bebyggelse av 13 flerbostadshus i max 3 våningar med ca 50 lägenheter. Planen vann laga kraft 21 januari 2016.

Detaljplan för Dalarö 3:4, Hotell Bellevue syfte är att undersöka möjligheterna att skapa bostäder i hotellet och i tillkommande byggnader. Den ska också långsiktigt säkra allmänhetens tillgång till vattnet via fastigheten Dalarö 3:5 (Brandstigen). Planuppdrag gavs 10 december 2014 och planarbete pågår.

Detaljplan för Dalarö 4:4 syftar till att möjliggöra bostadsbebyggelse med upp till 17 mindre lägenheter. Planuppdraget gavs 30 mars 2015 och planarbete pågår.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med länsplan och nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029. För Dalarö har kommunen i detta ärende framfört önskemål om utbyggnad av cykelväg mellan Handen och Dalarö, i en första etapp mellan kanalbron till och med Sandemar. Cykelvägen skulle möjliggöra för boende i och en liten bit utanför Dalarö att cykla till Dalarö för

service och arbete. Även översyn och ombyggnad av Dalarövägens korsningspunkter med Österhaningevägen och Gålövägen samt flertalet åtgärder som finns identifierade i Trafikverkets åtgärdsvalstudie, ÄVS, för Ornöfärjan har förts fram av kommunen. Det kan handla om utökade färjeturer, uppförande av vänthall, gång- och cykelbanor, förlängda busslinjer mm.

Remiss av länsplan och nationell plan väntas under 2017 med beslut under våren 2018.

Ortsanalysens stöd i planeringen

Förvaltningen anser att Ortsanalysen är ett ambitiöst och välförankrat dokument men som inte är helt tillfyllest för efterföljande planläggning. Vid eller inför planläggning behöver ofta avvägningar mellan olika intressen göras men i programmet saknas stöd för sådana avvägningar och det är därför svårt att använda det för prioritering och styrning i ett planarbete. Ortsanalysen fokuserar vidare på behov och sociala frågor men brister i frågor kring markanvändning. Hur bebyggelseutvecklingen ska se ut upplevs otydligt, varför en markanvändningskarta som tydliggör inriktningen behövs. Ortsanalysen handlar främst om den äldre delen av Dalarö medan den största förändringen sker i omvandlingsområdena. Några av frågorna som skulle behöva avhandlas är till exempel behovet av ny infrastruktur, behovet av förskolor och annan service, tillgängligheten till vattnet och badplats när stora delar av strandlinjen är privat. Riskfrågor kopplade till att Dalarövägen och Odinsvägen är sekundärled för farligt gods behöver belysas eftersom det påverkar all planering längs med dessa vägar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att ortsanalysens upplägg och fokus har resulterat i ett dokument som är både ambitiöst och väl förankrat men innehållsmässigt inte ger det stöd för planläggning som vore ändamålsenligt beaktat de flertal planeringsuppdrag som getts i Dalarö. Ortsanalysen är i behov av omarbetning.

ORTSANALYS DALARÖ

(Antagandeverision juni 2009)

Innehållsförteckning

• <i>Innehåll</i>	
• <i>Förord/Processen</i>	<i>1</i>
• <i>Geografi (Dalaröns portar, stråk och kommunikationer, Profilerings Slutsatser)</i>	<i>2</i>
• <i>Historia</i>	<i>5</i>
• <i>Landskap & Grönstruktur (Vattnet, Utblickar, Parker & rekreation, Slutsatser)</i>	<i>6</i>
• <i>Havudsstrukturer (Entréer, Bebyggelsestruktur och områden, Stråk, Knutpunkter, Landmärken, Barriärer, Slutsatser)</i>	<i>7</i>
• <i>Trafik & Kommunikationer (Biltrafik, Gång- och cykeltrafik, Kollektivtrafik, Båttrafik, Slutsatser)</i>	<i>10</i>
• <i>Funktioner (Bostäder, Arbetsplatser, Allmänna och kommersiella lokaler, Handel och service Verksamheter och utbud, Slutsatser)</i>	<i>12</i>
• <i>Livsmiljö (Möten, Umgänge, Sociala nätverk, Segregation och integration, Rekreation, Kultur och nöjen, Hälsa, säkerhet och trygghet, Makt och inflytande, Jämställdhet, Upplevelsekvaiteter, Slutsatser)</i>	<i>15</i>
• <i>Starka & Svaga sidor</i>	<i>21</i>
• <i>Sammanfattning & rekommendationer</i>	<i>22</i>

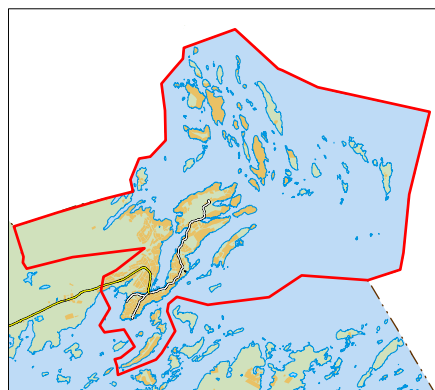
Förord/Processen

Haninge kommun har under hösten 2007 och våren 2008 tillsammans med boende i Dalarö genomfört en utvecklingsdialog som resulterat i föreliggande Ortsanalys.

Syftet med studien är att beskriva orten utifrån tre teman, dess fysiska avseende som Plats, dess funktion som Livsmiljö och slutligen hur orten förhåller sig till sin Omgivning. Ortsanalysen avser ge en heltäckande, och väl förankrad bild av hur Dalarö skall stärkas och utvecklas som den attraktiva ort den redan idag är.

Ortsanalysen har som metodstöd tillämpat Boverkets handbok för Ortsanalys. Där de olika teman som ovan beskrivits steg för steg har analyserats. Analyserna har skett tillsammans med tre arbetsgrupper bestående av vuxna boende samt genom möte med skolungdomar i Dalarö skola. Metodiken har omfattat intervjuer och workshops både enskilt och i grupp. Det har även funnits möjlighet att via webben lämna synpunkter och anmäla sitt intresse att delta i arbetet.

Stor vikt och resurser har lagts vid medborgarsamverkan.

Uppdragets avgränsning

Arbetet har letts av följande politiska **styrgrupp**:

Tommy Lundin (fp), Ordf.
Barbro Nordgren (s)
Berndt Fardelius (m)
Göran Springer (c)
Göran Svensson(s)
Lars Engvall (kd) t.o.m. februari 2008
Åke Holmström (kd) fr.o.m. april 2008
Carin Flemström (s)
Arja Kalvas (mp).

Arbetet har bedrivits av följande

projektgrupp:

Erik Andersson (KSF) Projektledare
Kent Lindgren (KSF)
Erik Josephson (KSF)

Lars Berglund(KSF)
Ronny Jarnstedt (SBF)
Maria Borup (SBF)

Deltagare i de **tre arbetsgrupperna** har varit:

Kjell Hedström, Per Nordling, Kurt Gustavsson, Tomas Timander, Hans Bratt, Annika Hjerling, Elise Claeson, Britt Fritzell, Berit Karlsson, Margareta Stenbock - von Rosen, Jan Lundberg, Lage Bergström, Nina Malmberg, Ola Andréasson, StenOve Magnusson, Tina Fritzell, Marie Strenghielm Nord, Anna-Lena Dahlberg, Hans Rehnvall, Arne Hilton, Lars-Olof Oldén, Lars Palmgren, Christian Nord, Christina Bork, LO Landin, Gösta Majjgren, Fredrik Hjerling, Christer Svanberg, Björn Åkerblom, Boel Rendle, Veronica Lilliehöök, Christer Svanberg

Stort tack till Er alla som bidragit i processen!

Tommy Lundin
Ordförande i Dalaröberedningen

Geografi (Dalarös portar, stråk och kommunikationer, Profilering Slutsatser)

Varje stad och tätort har sin särskilda mix av bostäder, arbetsplatser, utbildningar och utbud av kultur, besöksmål och fritidsaktiviteter. Mixen av utbudet och balansen i människors dagliga in- och utpendling ger varje ort dess specifika förutsättningar – fördelar och problem. När vi ger oss i kast med Dalarös roll och förhållande till omgivningen, så utgår vi från Dalarö som ett helt samhälle med en särskild blandning av funktioner. Man behöver jämföra den med andra liknande orter, med andra orter i regionen och beskriva hur sambanden med omgivningen ser ut. En ort har många både fysiska och upplevda samband med omgivningen. Båda kategorierna har stor betydelse för den framtida utvecklingen. Hur är tillgången till infrastruktur för kommunikation – bredband, flygplats, järnvägar och vägar åt olika håll? Hur fungerar kollektivtrafiken? Vilken roll har Dalarö i ett regionalt perspektiv – som bostadsort, för utbildning, inom näringslivet? Men det finns inte bara kvantitativa samband. Lika viktiga är vår kollektiva föreställningsvärld. Vilken identitet och

status har Dalarö?

Dalarös portar

Dalarö är en viktig port för både resande och transporter till och från stora delar av Haninges skärgård. Gästhamnen i Askfatshamnen för gästande småbåtar ligger på fel sida om Dalarö och borde ligga på framsidan vid fiskarhamnen. Skyltningen från Askfatshamnen till centrala Dalarö är dålig. Hotellbryggan och området runt omkring bör förändras för att skapa en mer tilltalande och väl fungerande entré. Antalet gästplatser för båtar på Dalarö är allt för få. Sommartid är parkeringsplatserna för få vilket försvårar för boende, besökare och verksamma på Dalarö och öarna utanför. Farhågor finns rörande mer otillåten parkering längs Odinsvägen efter ombyggnaden då gångytor kan misstas för parkeringsytor. Det är även svårt att orientera sig till p-platserna.

Dalarös ”stråk”

Dalarö är främst kopplat till den närmast liggande delen av Haninges skärgård. Den fysiska kopplingen mellan Dalarö och öarna bör stärkas med fler och bättre båtturer. Dalarö är särskilt viktig som så kallad replipunkt för Haninges skärgård. Det är på Dalarö de boende på öarna har tillgång till skola, barnomsorg, vårdcentral och annan

service.

Dalaröborna känner sig inte som Haningebor då framförallt den fysiska kopplingen är svag i och med att Dalarö ligger ca 20 km från kommuncentrum. De flesta framhåller dock Haninge centrum som det köpcentrum man nyttjar sig av, samt Handens pendeltågsstation för de som åker kommunalt.

De båtburna Dalaröborna har inget större utbyte med mellanskärgården utan håller sig till södra skärgården och framförallt Dalarös egen skärgård. Hotellen och konferensanläggningarna har dock gäster från en större del av Stockholm och dess skärgård.

Dalarös kommunikationer

Till Dalarö kan man komma med bil, buss, Vaxholmsbåt, Ornöfärjan eller egen båt beroende på varifrån man åker samt vilka preferenser man har i övrigt.

De allra flesta boende på Dalarö har egen bil, ett flertal åker buss till och från Handen och/eller Gullmarsplan på väg till och från jobbet. Direktbussarna är mycket uppskattade, dock är en anpassning av framförallt avgångstider kvällstid i riktning mot Dalarö efterfrågat av många. Passningen mellan direktbussarna och Smådalaröbussen kan förbättras. Boende på Ornö med arbete på fastlandet, åker naturligtvis färjan över till Dalarö och

sedan vidare till Haninge eller övriga delar i Stockholm. Boende på andra öar har allt som oftast egen båt för att smidigt kunna ta sig till fastlandet. En båtplats på Dalarö föredras av många öbor då resan över vatten blir kortast. Vissa av öarna trafikeras även regelbundet av Vaxholmsbåtar.

För mer enstaka turer kan även så kallad sjötaxi anlitas. Vad gäller Vaxholmsbåtar så borde under högsäsong (dvs. sommartid) en linje in till Stockholm inrättas, vilken skulle både ge Dalaröbor som stockholmare och andra en trevlig och tilltalande förbindelse med Dalarö. För besökande till Dalarö är tillgången till parkeringsplatser för bilar och gästplatser för båtar ett problem.

På Dalarö är möjligheten till uppkopplingen mot Internet tillfredställande och fungerar för de flesta vad avser arbete hemifrån.

Dock finns en oro om kapaciteten är tillräcklig för framtida behov.

Till både Dalarö och Ornö finns fiberkabel dragen. På Ornö nyttjas denna av skolan, medan övriga öbor saknar denna möjlighet vilket är negativt.

Dalarös karaktär

Dalarö är känt! Framförallt i Haninge, Stockholm och Sverige men även ute i delar av Europa. För vissa är det bara ett namn på en skärgårdsö någonstans i Stockholmstrakten, för andra är det en ort med sommarbostäder kanske också lite

exklusivt, särskilt Smådalarö. Många tror att det ligger långt ifrån Stockholm city, och

förvånas över att det är ett levande samhälle på acceptabelt pendlingsavstånd från Stockholms city med en åretruntbefolkning och service. För de mer insatta är det kulturmiljön och platsens historia som är Dalarös signum. För båtfolket är naturligtvis Dalarö känt med sin skans och så vidare. De flesta seglarna lägger dock inte till vid Dalarö utan seglar hellre då till Utö.

Besökare på Dalarö förvånas ofta i positiv bemärkelse över idyllen och de pittoreska miljöerna. Utländska besökare främst tyskar tycker Dalarö överensstämmer med deras bild av Sverige.

Profilerings och marknadsföring av Dalarö

Satsningar i syfte att marknadsföra och profilera Dalarö bör ta sin utgångspunkt i närheten och tillgången till naturen och havet, där framförallt kopplingen till naturen t.ex. Tyrestakilen inte är naturlig. De pittoreska bebyggelsemiljöerna, de kulturhistoriska värdena både på land och på bottenarna med de många vraken och Dalarös historia bör lyftas fram och synliggöras. Dalarö är också en plats för aktiviteter med båtliv, regattan, segelskola, simskola, badplatsen Schweizerbadet, långfärdsskridskoåkning mm. Dessa etablerade frilufts- och sportaktiviteter bör kunna utvecklas och kompletteras samt användas i marknadsföringen för att locka

boende och besökare. Dalarö skall bygga vidare på sina unika värden och inte försöka konkurrera med orter som ex.vis Sandhamn.

Bostäder

Dalarö är attraktivt och det finns ett stark efterfrågan på bostäder som lett till höga huspriser. För att möta denna efterfrågan och ge fler tillgång till den attraktiva boendemiljön krävs att fler bostäder för unga, gamla och olika familjestorlekar byggs på Dalarö, som idag framförallt domineras av småhus. Ett tillskott av bostäder får inte påverka den unika miljön negativt och hänsyn skall tas i såväl placering, utformning och volym för att stärka de värden som finns samt skapa underlag för en utveckling av andra. Eventuellt framtida tillkommande flerbostadshus bör ha en utformning och skala som passar in i miljöerna dvs. hus som till det yttre liknar större villor och innehåller en handfull lägenheter.

Statlig – Regional - Kommunal samverkan med marknaden

Stat, region, kommun och marknads aktörer måste ta ett samlat grepp om frågan rörande färjeförbindelser till kommunens större öar som Ornö och Utö. Här har Dalarö samhälle en särställning att beakta som kommunens replipunkt för hela Haninges skärgård.

Tillsammans med fysisk tillgänglighet är tillgången till Internet en avgörande faktor för att folk skall kunna bo och verka på Dalarö och dess omgivande öar. Utbyggnaden av fiber måste fortsätta och erbjudas allt fler hushåll i framtiden.

Viktiga slutsatser

- Dalarö utgör en viktig port till Haninges skärgård.
- Det finns behov av fler gästplatser för båtar lokaliserade till Fiskarhamnen.
- Sommartid finns behov av fler parkeringsplatser för bilar.
- Behov av förbättrad information om var p-platser finns.
- Frågan rörande hantering av framtida färjeförbindelser till kommunens större öar och Dalarös roll som replipunkt måste hanteras i samarbete mellan staten, regionen, kommunen och marknads aktörer.
- Bredbandsutbyggnad med hög kapacitet är en avgörande faktor för utveckling av Dalarö och Haninges skärgård.
- Dalarös attraktivitet som bostadsort bör stötta genom att planera för ett större och mer varierat utbud av bostäder.
- Satsningar bör baseras på Dalarös unika mix av tillgång till natur, vatten, kultur och aktiviteter.
- Det finns inte en dominerande, utan

många olika företrädesvis positiva uppfattningar/bilder av Dalarö.

- Dalarö är särskilt viktig som replipunkt för Haninges skärgård.
- Förbättrad båttrafikering mellan Dalarö och öarna är önskvärd.
- Dalaröbornas identifiering med Haninge är svag.
- Haninge centrum viktigt inköpsställe för Dalaröborna.
- Direktbussar till Stockholm uppskattade, dock är en anpassning av avgångstider önskvärd.
- Under högsäsong är direktlinje med Vaxholmsbåt till/från Stockholm efterfrågad.

Historia

De första bofasta lotsarna bosatte sig på Dalarö i början av 1600-talet och samhället grundlades 1636 i samband med att Tullkammaren inrättades. Under sommaren 1719 eldhärjades i stort sett hela Dalarös bebyggelse i samband med ryssarnas framfart och kyrkan tros vara den enda byggnad som finns kvar sedan 1600-talet. I mitten av 1700-talet beboddes Dalarö av cirka 160 personer varav de flesta var Lotsar eller Tullare med familjer.

Den äldsta bevarade kartan över Dalarö är från 1740 och visar att den tidigaste bebyggelsen fanns inom området begränsat av Odinsvägen i nordost, Baldersvägen i norr och lotsberget i öster, dvs. området ovanför Fiskarhamnen. Husen från den tiden var små och låga timrade hus varav endast ett fåtal är bevarade. Många av husen har senare byggts om och till.

Under den senare delen av 1700-talet växte befolkningen till det dubbla. Tullhuset uppfördes på uppdrag av Gustav III. Han anlätade en av dåtidens skickligaste arkitekter, Erik Palmstedt.

På en karta från 1796 ser man att bebyggelsen sträckte sig från det gamla kärnområdet ovanför fiskarhamnen längs stranden söder om Baldersvägen fram till Folkhögskoletomten.

I början av 1800-talet bodde här cirka 500 personer, som då var det största samhället i södra skärgården.

I mitten av 1800-talet inleddes en period som totalt kom att ändra Dalarös karaktär. Stockholms innerstad var smutsig, bullrig och stank av sopor och avfall. De som hade råd for sommartid ut från staden ut i skärgården med de nya snabba och bekväma ångbåtarna. Dalarö fick reguljär ångbåtstrafik 1855 och både badinrättning och societetshus byggdes på 1850-talet.

De s.k. sommargästerna hyrde ofta in sig hos den fasta befolkningen som på detta sätt fick sig en förnämlig inkomstkälla. Många gånger lät man bygga en ”sommarestuga” på tomten som enbart användes för uthyrning. Denna lukrativa uthyrning ledde till ett omfattande spekulationsbyggande åren 1880-90.

Befolkningen ökade snabbt och 1890 bodde här 800 personer förutom sommargästerna. Många stockholmare byggde sig egna sommarvillor i skärgården varav musikhandlare Lars Rydlander förmodligen var den första som byggde sig en villa på Dalarö. Detta skedde redan 1850 på den plats där Dalarö folkhögskola ligger.

Det var de fina sjötomterna längs Baldersvägen som främst lockade sommargästerna. Byggnadsstilen på modet var Schweizerstilen med verandor, snickarglädje och stora takutsprång.

Medan de stora sommarvillorna bredde ut sig längs Baldersvägen och senare också runt Birger Jarlsvägen och Torsvägen, blev bebyggelsen i de centrala delarna allt mer sammangyttrad. En höstdag 1890 kom elden lös. Branden började i det gamla värdshuset vid Hotellbryggan och sedan brann hela kvarteret söder om kyrkan ända till Fiskarhamnen. Totalt förstördes 27 byggnader och det var nära att kyrkan, klockstapeln och hela den gamla bebyggelsen utplånades.

Efter sekelskiftet upphörde det omfattande byggandet av sommarvillor och ett mindre antal hus har tillkommit sedan dess. Dalarö har därför mycket kvar av sin sekelskifteskaraktär.

Många av de gamla lots- och tullvaktmästarbostäderna har blivit fritidshus, medan många av de gamla sommarvillorna har byggts om till helårsbostäder. Från mitten 1960-talet till mitten av 1980-talet rådde förbud mot nybyggnad på Dalarö i avvaktan på en ny stadsplan vilken framtogs och fastställdes 1987. Därefter har ett antal avstyckningar genomförts och tre större grupper av hus har uppförts vid Dalaröhöjden, Askfatsberget och Sagaområdet. Även vid torget har tillkommit flerbostadshus. Utöver dessa har enskilda hus tillkommit och i dagsläget kvarstår ett 50 tal möjliga avstyckningar inom Dalarö.

Landskap & Grönstruktur (Vattnet, Utblickar, Parker och rekreation, Slutsatser)

Vattnet

Närheten till vattnet är en av de stora kvalitéer som Dalarö erbjuder. Trots de många privata sjötomterna upplevs inte tillgången till vattnet begränsad. Möjligheten att ta sig ut på vattnet ut i skärgården upplevs inte heller som besvärande. Tillgången på båtplatser är dock begränsad och det är kö till dessa.

Utblickar

Dalarös starkt kuperade landskap innebär att ett flertal platser finns för den som vill få utsikt över den närliggande skärgården. De vanligaste platserna för detta är Amerikaberget, Lotsberget.

Båda dessa är välbesökta och Amerikaberget är också en mötesplats vid Valborgsfirandet. Tillgängligheten till dessa utkiksplatser begränsas dels av topografin dvs. de ligger naturligen högt belägna, skyltningen till dessa är också undermålig och slutligen saknas det tillräckligt med parkeringsplatser.

På Amerikaberget finns vegetation som kräver kontinuerlig skötsel.

Parker och rekreativsområden

I Dalarö saknas en allmän park.

Tullhusparken som är i statlig ägo är underutnyttjad.

De rekreativsområden som nyttjas är badplatsen vid Schweizerbadet och då främst den delen närmast Askfatet, den del som historiskt nyttjats av Dalaröborna. Badstranden har under senare åren fått förfalla något och är idag i behov av upprustning. I området anordnas traditionellt Midsommarfirande vilket besöks av många. När det gäller naturupplevelser söker sig de båtburna ut i skärgården och de som plockar svamp och bär gör då detta på olika öar. För den som inte åker ut med båt nyttjas Mörbyskogen till svampplockning av ganska många Dalaröbor, men framförallt nyttjas naturen på närmare hand i form av skogsområdet runt idrottsplatsen bortemot

Schweizerbadet. Här tar man en promenad längs kanalen/stranden, motionerar och/eller rastar sin hund. Med bil tar man sig till Sandemar.

Viktiga slutsatser

- Många Dalaröbor väljer att söka sig ut i skärgårdsmiljön för naturupplevelser. Därför är den begränsade tillgången till båtplatser ett hinder för tillgängligheten till skärgården.
- Amerikaberget är en av de mest välbesökta platserna på Dalarö. Platsen används både för utblickar och andra arrangemang som Valborgsfirande. Den flitigt besökta platsen erfordrar därför en kontinuerlig skötsel för att bibehålla sitt värde.
- Dalarö saknar en centralt liggande mötesplats för samvaro, lek och aktivitet. Tullhusparken är en viktig park och nyttjas delvis till detta. Parken är i statlig ägo och är underutnyttjad.
- Den i särklass vanligaste allmänna badplatsen för Dalaröborna är Schweizerbadet, delen närmast kanalen. Badplatsen behöver dock en kontinuerlig skötsel för att inte badmöjligheterna skall begränsas.

Huvudstrukturer (Entréer, Bebyggelsestruktur och områden, Stråk, Knutpunkter, Landmärken, Barriärer, Slutsatser)

Entréer

Entrén till Dalarö är lokaliserad vid kanalbron. Informationsskylten med texten ”Välkommen till Dalarö” ger ett positivt intryck. Parkeringsplatsen rakt fram i korsningen, ytorna för återvinningsstationen samt den plats till vänster innan bron som idag används av kommunen som förrådsyta är inte tilltalande och skämmer entrén. På väg till Dalarö sjövägen är det Dalarö skans söderifrån, kvarnen på Smådalarö norrifrån samt passagen av Aspösund österifrån som utgör entréer. Vid själva angörandet är Hotellbryggan och Fiskehamnen med den närmast liggande bebyggelsen som är den huvudsakliga entrén på Dalarö. Hotellbryggan som plats är rörig och stökig och inte direkt tilltalande men fyller sin funktion för färje- och annan nyttotrafik. Antalet gästplatser framförallt vid Fiskarhamnen och Hotellbryggan är begränsat.

Bebyggelsestruktur och områden

Uppfattningen om Dalarös olika delområden

är i huvudsak överensstämmande, rörande vad som är centrala Dalarö och Smådalarö. Gränsen anses ligga någonstans i trakten av Baldersvägens korsning med Smådalarövägen.

När det gäller Schweizerdalen, Vadviken, Kolbotten, Tegelbruket och Kattvik, är den allmänna uppfattningen att området söder om Dalarövägen tillhör Schweizerdalen. Gränsdragningen mot övriga fyra ovan nämnda områden varierar och även uppfattningen om detta är ett eller flera delområden.

Smådalarö är glest bebyggt med mindre områden samlad åretruntbebyggelse och fritidshusområden.

På centrala Dalarö finns i huvudsak åretruntbostäder med hög andel permanentboende men med undantag för en del fritidsboende. Schweizerdalen är ett äldre fritidshusområde som fortfarande domineras av denna typ av hus dock med ett ökande inslag av åretrunt- bebyggelse. I huvudsak bor folk här permanent .

Vadviken är ett område som i mycket har samma karaktär som Schweizerdalen.

I områdena norr om Schweizerdalen finns en blandning av fritidshus och åretruntbostäder med viss övervikt för fritidshusen. Hälften är permanent bebodda och hälften är fritidsboende.

Viktiga stråk & mötesplatser

Det mesta av Dalarös offentliga och kommersiella service är lokaliserad längs med Odinsvägen på sträckan från Torget ned mot Hotellbryggan varför denna sträcka utgör ett viktigt stråk men också är den i särklass vanligaste mötesplatsen. Andra välfrekventerade stråk är Dalarö strandväg, Birger Jarlsvägen, Berghamnsvägen och Baldersvägen. ICA, Banken, Macken, Bageriet, Idrottshallen och Tullhuset är andra vanliga mötesplatser. Torget fungerar inte som någon allmän mötesplats, undantaget ungdomar.

Knutpunkter

Hotellbryggan med sitt utbud av service och angöringsplats för både färjan, linjebåtar och annan sjötrafik innebär att detta är en viktig knutpunkt på Dalarö. Torget, med sitt centrala läge mitt i byn, är en knutpunkt/nav

där passerar många dagligen på väg till/från skolan, jobbet, bussen och ICA-butiken.

Landmärken

Landmärken sett från sjösidan är främst Dalarö skans, Kvarnen vid Smådalarö, Fyren mitt i Dalarö ström – ”Saltsäcken”, den täta bebyggelsen på Dalarö och Hotell Bellevue . Kommer man österifrån till Dalarö via Jungfrufjärden är Mörtö-Bunsön ett landmärke.

Allmänt kända byggnader/platser som många kan relatera till när man rör sig på Dalarö är Tullhuset, Kyrkan, ICA-butiken, Dalarö skola, Hotell Bellevue samt Amerika-

och Lotsberget.

Landvägen är Sandemar med grustaget, Malmgården, Skärgårdsgillen och Kyrkogården landmärken som i olika utsträckning signalerar att man närmar sig eller befinner sig i Dalarö.

Barriärer

Med undantag för delar av Smådalarö med privata/enskilda vägar upplevs samtliga områden som lättillgängliga. Kanalen som är den mest iögonfallande barriären mellan centrala Dalarö och Schweizerdalen hindrar inte folk att röra sig mellan områdena då de två broarna är väl lokaliserade och används flitigt. Höjdskillnaden mellan Schweizerdalen och Askfatsberget är en barriär som gör att personer undviker att gå den närmaste vägen via trapporna och istället tar en omväg eller avstår. Belysningen samt underhållet av trappan vintertid är undermålig. Den stigning som finns från Schweizerdalen upp mot skogarna väster om Tegelbruket/Kattvik medför att en del personer avstår från besök i detta område. De barriärer som finns inom områdena är framförallt skapade av trafiken på Odinsvägen, Dalarövägen och Smådalarövägen. Nivåskillnaderna som är en del av Dalarös karaktär hanteras på flera ställen med trappor. Dessa underlättar för vissa grupper framkomligheten samtidigt som de utgör barriärer för andra t.ex.

rörelsehindrade och barnvagnar.

Svårighet att orientera sig i områdena kring Tegelbruket kan också göra att man avstår från besök.

Viktiga slutsatser

- Huvudentrén till Dalarö landvägen är lokaliserad till kanalbron. Området på båda sidor om Dalarövägen och kanalen, behöver därför utvecklas för att skapa en attraktivare och mer välkomnande entre.
- Huvudentrén till Dalarö sjövägen är lokaliserad till Hotellbryggan. Hotellbryggan är även en av de vanligaste mötesplatserna på Dalarö. Hotellbryggan behöver utvecklas för att skapa en attraktivare och mer välkomnande entre och mötesplats.
- Under högsäsong är det många båtgäster som vill besöka Dalarö. Antalet båtгästplatser är för få i förhållande till efterfrågan. Behovet av fler гästbåtplatser är generellt men framförallt saknas platser vid Fiskarhamnen och Hotellbryggan.
- Torgets placering centralt i byn och dess funktion som en knutpunkt där ett flertal passerar dagligen borde ge möjlighet till möten. Platsen fungerar dock inte idag som en naturlig mötesplats, beroende främst på den torftiga utformningen och utbudet kring torget.

- Odinsvägen, Dalarövägen och Smådalarövägen är de tre största huvudgatorna i Dalarö. Behovet att såväl röra sig längs med som att korsa vägarna finns på flera platser. Särskilt Odinsvägen med sin placering rakt genom samhället och serviceutbudets lokalisering, innebär att här är behovet särskilt stort. Ordnade och säkra gångpassager över dessa vägar behöver anläggas för att minska vägarnas barriäreffekt.
- Då många Dalaröbor gärna promenerar runt i samhället året om är det viktigt att framkomligheten är god. Samtliga trappor behöver därför ses över både vad gäller barnvagnar och drift och underhåll.

Trafik & Kommunikationer (Biltrafik, Gång- och cykeltrafik, Kollektivtrafik, Båttrafik, Slutsatser)

Biltrafik

Till Dalarö finns endast en väg Dalarövägen. Denna trafikeras således av all fordonstrafik som skall till och från Dalarö. Under sommarhalvåret särskilt semestertid är trafiken mer intensiv än under vinterhalvåret. Detta beroende av att på både Dalarö och omkringliggande öar finns en relativt stor andel fritidshus som då nyttjas. Konkret leder detta till att samtliga större vägar får ett ökat trafikflöde och att gående och cyklandes passager blir mer osäker. Problemen med att hitta en parkering leder till ökad trafik uppe i centrala Dalarö. Det leder till att vissa besökare lämnar Dalarö i oföretat ärende, i vissa fall leder till s.k. ”vild” parkering. Ett ökat flöde av fordon på Odinsvägen vilken är Dalarös huvudstråk för butiker, restauranger mm. är en ur många aspekter dålig kombination. Framförallt är den tunga trafiken till/från färjan är ett problem.

Även vintertid finns vissa problem orsakade av biltrafiken. Dessa är kopplade till skolan i samband med hämtning/lämning samt till ICA affären där vissa parkerar på ett sätt som skapar otrygga situationer för

passerande trafik.

På både Baldersvägen, Odinsvägen och Berghamnsvägen körs det i höga hastigheter.

Gång- och cykeltrafik

På Dalarö är promenader en vanlig aktivitet. Vägarna saknar i regel särskilda ytor för gående och cyklister, men detta upplevs normalt inte som något problem, utom i några undantag. Dessa är Odinsvägen där trafiken i kombination med det smala gaturummet upplevs om otrygg och Dalarövägen, främst sträckan från kanalbron till infarten Schweizerbadet, men även resterade del ända in till Handen är en vägsträcka som inte inbjuder till cykeltrafik på grund av dess smala, kurviga utformning och den höga hastigheten. Smådalarövägen är även den allt för smal och kurvig för att den skall inbjuda till gång- och cykelturer.

Kollektivtrafik

De två busslinjer som trafikerar Dalarö är 839 och 869 (direktbuss). Direktbussarna är mycket uppskattade då de trafikerar Dalarö till Gullmarsplan på ca 45 minuter. Fler turer är önskvärt och sista turen hemåt har en allt för tidig avgångstid. Buss 839 trafikerar Dalarö – Handen vilket är den reserelation de flesta efterfrågar, turtätheten kunde bli bättre, samt passningen med pendeltåg särskilt vid förseningar.

Båttrafik

Båttrafiken till och från Dalarö är ett uppskattat inslag. Linjebåttrafiken (Waxholmsbåtarna) uppfattas av de flesta som positiv och har såväl en praktisk som symbolisk betydelse. Den praktiska ligger naturligtvis i möjligheten att nå öarna utanför samt i att besökare kan komma till Dalarö. Här finns önskemål om förbättringar både vad avser trafiken ut till öarna men även in mot Stockholm. Den symboliska ligger i att det var med ångbåtar som Dalarö befolkades i slutet av 1800-talet då Dalarö som rekreativsort för societeten blomrade ut. Ytterligare en aspekt är att båttrafiken bidrar med liv och rörelse i hamnen. Färjetrafiken upplevs inte lika självklart positiv som linjebåttrafiken. Här finns delade meningar om dess betydelse för orten Dalarö.

Likväl som det hävdas att resenärerna utgör ett viktigt/nödvisdigt underlag för bibehållen service på Dalarö, hävdar andra att ett flyttat färjeläge skulle öppna upp Dalarö för en utveckling både vid hotellbryggan och längs med Odinsvägen samt kraftigt förbättra miljön längs Odinsvägen. Vilket i förlängningen skulle innebära en förbättring av kundunderlaget. Ur ett Ornöperspektiv bör färjan angöra Dalarö då Ornö har Dalarö som sin närort, med skola, vårdcentral, idrottshall, butiker mm.

Idag är Dalarö en viktig knutpunkt för hela Stockholms södra skärgård.

Utbudet av fasta båtplatser samt gästplatser är i relation till efterfrågan allt för litet. Vilket dels medför att alla som vill inte kan besöka Dalarö utan får söka sin gästhamn någon annanstans och därmed går näringsidkarna miste om intäkter. Dels kan det i vissa fall innebära att Dalaröbor tvingas ha sin båt på annat håll i väntan på en båtplats i Dalarö.

Viktiga slutsatser

- Besökande till Dalarö har ofta sin målpunkt i de centrala delarna här finns parkeringsproblem året runt men eskalerar under sommartid.
- Odinsvägen är en pulsåder på Dalarö. Här åker såväl boende som besökare på Dalarö. Här åker även den trafik som är kopplad till öarna. Sommartid är denna trafik mycket besvärande. Den tunga trafiken upplevs som störande året om.
- Under skolåret är trafiksituationen kopplade till skolan i samband med hämtning/lämning av barn besvärande.
- Sommartid får samtliga vägar ett ökat trafikflöde vilket leder till att gående och cyklandes passager av vägarna blir mer osäker.
- Gatorna på Dalarö saknar oftast trottoarer vilket är en del i områdets karaktär. Här samsas gående och bilister. Med undantag för Odinsvägen, Smådalarövägen, Dalarövägen och Askfatsvägen, upplevs inte avsaknaden av reserverade ytor för gång- och cykeltrafiken som något problem.
- Det råder ej samstämmighet kring färjans betydelse för Dalarö och kringliggande öar.
- Dalarös lokalisering innebär att många boende och besökare på Dalarö har båt.

Utbudet av fasta båtplatser samt gästplatser är i relation till efterfrågan allt för litet.

- På Baldersvägen, Odinsvägen och Berghamnsvägen är hastigheterna allt för höga i förhållande till gatornas funktion.

*Funktioner (Bostäder, Arbetsplatser,
Allmänna och kommersiella lokaler,
Handel och service Verksamheter och
utbud, Slutsatser)*

Bostäder

Dalarö domineras av småhusbebyggelse där blandningen av mindre fritidshus och större åretrunthus varierar mellan de olika delarna. I centrala Dalarö är bebyggelsen samlad och består till största del av året-runt bostäder även om en del hus endast nyttjas exklusivt som fritidshus, i vissa delar av den äldre bebyggelsen nyttjas uppemot hälften som fritidshus medan i de nyare områdena dominerar permanentboende.

De lägenheter som finns i Dalarö ligger centralt placerade i huvudsak vid torget. Centrala Dalarö är färdigbyggt vad avser småhus, bortsett från enstaka förtätningar. Behov finns av fler lägenheter, som riktar sig till den grupp av äldre vilka idag bor i hus på Dalarö. Denna grupp efterfrågar centralt belägna lägenheter.

Schweizerdalen, Kolbotten, Tegelbruket och Kattvik är äldre fritidshusområden där framförallt Schweizerdalen är stadd i omvandling till ett område med allt fler åretrunthus beroende på att kommunalt vatten- och avlopp är utbyggt. Denna utveckling är positiv även på sikt, i de delar som idag saknar gemensamma VA-lösningar, så länge tomterna inte blir för små. På Smådalarö är bebyggelsen utspridd och här finner man såväl mindre områden med

samlad åretruntbebyggelse som enstaka större och mindre fritidshus. Mycket av bebyggelsen finns längs med vattnet eller på höjderna. Utvecklingen är svårbedömd men under överskådlig tid är det troligt att Smådalarö fortsätter domineras av fritidshusbebyggelse.

Behov av fler lägenheter finns. Storleken på efterfrågan är oklar samt vilken typ av hushåll de ska rikta sig till. Lägenheter för ungdomar kan lokaliseras litet längre ifrån centrum då denna grupp normalt sett är mindre köpstarka, i jmf. med äldre som sålt sitt hus, och därför söker ett billigare boende.

Dagens VA-system medger ingen ny bebyggelse utöver det som finns in-tecknat i gällande detaljplaner.

Viktigt att bebyggelseförnyelse sker med stor omsorg och med anpassning och hänsynstagande till platsen.

Utformning

På centrala Dalarö är det kombinationen av trånga slingriga gaturum och stora tomter med hus från olika epoker som ger Dalarö sin särskilda karaktär. En förtätning genom att stycka upp dessa tomter är inte önskvärd, då det skulle fördärva särprägl. De nytillkomna områdena på Askfatsberget och Dalaröhöjden anses inte helt harmoniera med sin omgivning främst i fråga om tomtstorlekar men även i viss mån genom

sin utformning.

Arbetsplatser

Behovet av lokaler för småföretag är oklart. Bedömningen är att ett visst behov kan finnas. De flesta småföretagare har idag sin arbetsplats i närhet till bostaden.

Allmänna lokaler

Tillgången till lokaler för föreningslivet är väl tillgodosett bland annat genom att det är möjligt att nyttja den nybyggda idrottshallen, skolan efter utbyggnaden och den del av Tullhuset som kommunen hyr av Fastighetsverket. Tullhuset kommer att utnyttjas i ännu högre grad än idag. Dalarö saknar en större lokal av typen Folkets hus där olika evenemang som dans, konserter och bio skulle inrymmas.

Centrumlokaler

I Dalarös centrum finns butikslokaler längs med Odinsvägen från torget ned mot Hotellbryggan. Flera av dessa butiker stänger under vintersäsongen på grund av minskat kundunderlag. I anslutning till torget finns tomma lokaler vilket ytterligare bidrar till att minska torgets attraktionskraft. Sammantaget finns det tillräckligt med kommersiella lokaler.

Handel och service

De flesta är nöjda med det utbud av både

handel och service som finns på Dalarö. De boende inser att utbudet inte kan vara så stort med tanke på befolkningmängden. ICA butiken och Macken är av mycket stor betydelse. ICA-affären är viktig dels som affär men även som träffpunkt, Macken är utöver bensinmack och butik även postombud och utlämningsställe för systembolaget. Ett förbättrat utbud av restauranger är önskvärt. Att väcka liv i verksamheten på Dalarö skans igen är angeläget.

Att skapa fler parkeringsplatser samt att skapa fler gästplatser för båtar på Dalarös framsida är angeläget. Skolan och barnomsorgen fungerar bra. Personalen är uppskattad och gör ett gott jobb efter sina förutsättningar, dock önskas en högre personaltäthet. Viktigt att barn får ett socialt nätverk. Dåligt av kommunen är dock att man inte förutsett skolans och förskolans lokalbehov. Både skolan och kommunala förskolan är idag trångbudda. Utbudet av service är bra och räcker väl. Dalarö vårdcentral upplevs som mycket väl fungerande och uppskattas av många. De äldre har svårt att få plats på Malmgården där det är kö.

Verksamheter och utbud

Utveckling av Tullhuset är prioriterat. Byggnadens placering mitt i byn med en stor tomt ger goda förutsättningar för att bygga

vidare på det som redan startats i Tullhuset och komplettera det med verksamheter som idag saknas. Till exempel en allmän parkmiljö, möteslokaler för föreningslivet, utställningar, caféverksamhet, biblioteksfilial med IT-möjligheter, en MeetingPoint för småföretagares möten och samverkan med mera.

I Askfatsområdet finns redan verksamheter som skulle kunna växa och utvecklas. Det gäller både verksamheter kopplade till Idrottshallen som till marin verksamhet i syfte att locka besökare.

Viktiga slutsatser

- Dalarö är en attraktiv boendeort. Allt fler bosätter sig permanent och befolkningen ökar. För att erbjuda denna möjlighet krävs fler bostäder i form av lägenheter och småhus. Lägenheter i mer centralt läge efterfrågas för äldre som vill bo kvar. För övriga hushåll kan mer perifert lokaliserade lägenheter tänkas. Nya småhus kan framförallt tillkomma i områdena Schweizerdalen, Kolbotten, Tegelbruket och Kattvik. På centrala Dalarö är det endast de avstyckningar som finns i gällande planer som är tänkbara.
- Utveckla verksamheter i Tullhuset och Tullhusparken.
- Utveckla verksamheter i Askfatsområdet.
- Dalaröborna är nöjda med utbudet av handel och service.
- Skolan och kommunala förskolan är trångbodda.
- Personaltätheten i skola och omsorg är låg.
- Dalarös bebyggelse har en lång historia där olika delar har växt fram i olika tidsperioder. Vilket givit orten och dess delområden sin uppskattade särprägel. Viktigt är därför att all bebyggelseförnyelse sker med stor omsorg och med anpassning och

hänsynstagande till befintlig bebyggelse, tomstorlekar och plats. Särskilt viktigt är detta i de känsliga miljöer som ligger inom riksintresse för kulturmiljö.

- Tullhuset har efter Tullmuseets utflyttning nyttjats av olika entreprenörer och intressenter. Verksamheterna har varit uppskattade i olika grad, där caféverksamheten var en sådan. Idag finns inte caféet kvar och uppfattningen är att Tullhuset bör kunna nyttjas effektivare, dels av föreningslivet men även av allmänheten.
- För större återkommande evenemang som dans, teater, konserter och bio finns idag ingen allmän lokal varför en möteslokal av typen *Folkets hus* är efterfrågad.

Livsmiljö (Möten, Umgänge, Sociala nätverk, Segregation och integration, Rekreation, Kultur och nöjen, Hälsa, säkerhet och trygghet, Makt och inflytande, Jämställdhet, Upplevelsekvaiteter, Slutsatser)

Med livsmiljön avses hur människorna på Dalarö påverkas av bebyggelsemiljön och vilket liv det resulterar i. Den byggda miljön, såväl byggnader, gator och torg som grönområden, är människans närmaste livsmiljö. Det är en livsmiljö som vi vill ska utvecklas i samklang med naturen, vara tillgänglig, användbar och attraktiv samt inbjuda till delaktighet för alla oberoende generations- och kulturgränser.

Möten och mötesplatser

De möten som sker och mötesplatser som nyttjas varierar beroende på ålder, familjesituation och intressen. Det finns även en variation över såväl dygnet som årstiderna. De platser och möten som är mer eller mindre oberoende av ovanstående faktorer är ICA-affären, Macken och annan service, med generösa öppettider, lokaliserade längs Odinsvägen. Skolan och förskolorna utgör en naturlig mötesplats för

barnfamiljer dagtid vardagar främst under skolåret. Den nybyggda idrottshallen är mötesplats för en bred grupp människor som delar motions och idrottsintresse under företrädesvis kvällstid och helger året runt. Utbudet av restauranger och kaféer vilka ofta utgör arena för både planerade och oplanerade möte är sparsmakat. Under vintertid är det nyuppförda bageriet, Dalarö hamncafé och våffelstugan uppskattade platser att träffas på.

Restaurangerna Mysingen och pizzerian har vintertid endast öppet i anslutning till helgerna. Strand hotell är öppet alla dagar i veckan året om, men uppfyller inte behovet av en vardagskrog på samma sätt som restaurangen Travet gjorde.

Konferensanläggningarna Smådalarö gård och Rosenön ligger både avståndsmässigt och kanske också prismässigt allt för långt ifrån de behov som finns av en mer lättillgänglig vardagskrog med avslappnad atmosfär. Under sommaren är utbudet av matställen bättre. Öppettiderna är mer generösa och tillfredsställer de flesta. Även utbudet av dansställen upplevs som dåligt. Sommartid finns badplatserna och främst då Schweizerbadet som en mötesplats för alla.

I Schweizerdalen anordnas traditionellt midsommarfirande med dans kring stängen mm. vilket är både uppskattat och välbesökt av en bred skara Dalaröbor. En del mindre anordnade Midsommarfirande finns också bl.a. i västra Vadviken och Kattvik.

Valborgsmässofirande på Amerikaberget är ett återkommande evenemang som på samma sätt som midsommarfirande lockar många Dalaröbor.

Tullhuset och Tullhusparken nyttjas till aktiviteter året om, sommartid med olika arrangemang främst i parken och vintertid främst i huset. Bland annat kan nämnas julmarknaden som sedan några år huserar här (julmarknaden finns även på torget). Kommunens initiativ tillsammans med föreningslivet att hyra ett helt plan av huset för att möjliggöra för ökat nyttjande av föreningar, har bl.a. lett till den nyligen startade Måndagsklubben. Klubben har

mottagits väl och fyller en efterlängtd funktion som mötesplats för alla, där kombinationen av seriösa teman i en opretentiös form lockar många. Ett årligen återkommande och uppskattat arrangemang som sätter Dalarö på kartan för ett stort omland, men samtidigt bidrar till mer aktivitet och liv är Dalarö Regatta. I samband med regattan finns ett flertal kringarrangemang i vilka inte bara seglarna inbjuds delta utan alla är välkomna. Segeltävlingen Ornö-runt skulle kunna utvecklas och kopplas till Dalarö för att på samma sätt som regattan bidra till att göra Dalarö känt och välbesökt. Dalarö skans har allt för begränsade öppettider ställt i relation till den efterfrågan som finns att besöka denna unika kulturmiljö. Promenader är vanliga och en uppskattad fritidssysselsättning som ger många möjligheter till spontana möten. Biograf har tidigare funnits på Dalarö i f.d. kommunalhuset. En del saknar denna möjlighet till social aktivitet, kanske främst vad gäller ungdomarnas behov. För ungdomarna finns fritidsgården inhyst i kommunalhuset. Lokalerna går att hyra för både privata arrangemang som för föreningsverksamhet. För ungdomar i åldern 16 – 18 år saknas ett utbud av aktiviteter och lokaler.

Kyrkan används inte enbart för gudstjänster och liknande arrangemang utan även för konserter och andra möten.

Umgänge

Umgänget bland Dalaröborna skiljer sig inte från umgänget på andra platser, i den meningen att det är spritt och följer inga platsgivna mönster. Det är inte endast i grannskapet man har sitt umgänge, utan umgänget bygger mer på gemensamma intressen och gemensamma kontaktytor. Dalarö är en ort vars sociala gemenskap det är lätt att komma in i. Barnen får snabbt nya vänner och orten är lagom stor för att hitta ett umgänge och ändå ha koll på de flesta

utan att för den skull behöva umgås med alla.

Föreningslivet är mångfacetterat, öppet och välkomnar alla som vill delta utifrån sin förmåga, intresse och tid.

Deltagandet i föreningslivet är ett bra sätt för nyinflyttande att lära känna folk på orten och för de äldre Dalaröborna att vidga sitt umgänge.

För de som har barn är aktiviteterna i skolor och förskolor samt barnens eget umgänge en grund för föräldrar att utöka sin bekantskapskrets.

Sommartid ökar befolkningen på Dalarö.

Denna ökning skapar fler kontaktytor och vid de arrangemang som anordnas deltar den fasta befolkning och sommargäster tillsammans.

Socialt nätverk

De sociala nätverken bygger delvis på samma grund som umgängeskretsen dvs. via engagemang i skolor, föreningsliv, samfälligheter, båtklubb mm.

Det går snabbt att få kontakt med sina nya grannar. Det finns ingen uttalad uppdelning i ”vi och de” vare sig mellan äldre och nyinflyttade Dalaröbor eller mellan olika områden och/eller bostadstyper. Även om det för de flesta är tydligt vilka som räknas som nyinflyttade, vilka som är ”genuina Dalaröbor” och vilka som är sommargäster, finns idag inte någon inverkan på livsmiljön dvs. de flesta fäster ingen större vikt vid

vilken tillhörigheten är. Förr var det på Dalarö precis som i samhället i övrigt en mer tydlig uppdelning i vilka grupper man tillhörde och umgicks. Av detta finns inget kvar idag vilket är positivt då detta ger möjlighet till större sammanhållning i orten. Dalarö har för en kommun del förhållandevis låga befolkningssiffror, vilket innebär att många ansikten är bekanta och att de boende har god kunskap om vilka som är boende i Dalarö och vilka som är tillfälliga gäster. När man rör sig ute på byn känner man att man är sedd och det är positivt bemärkelse. Sammanfattningsvis kan den sociala kontrollens goda sidor sägas dominera och de yttringarna av sociala kontrollens sämre sidor finns men är jämförelsevis små. Dalaröborna känner stolthet över sin ort vilket medför att många är intresserade av "allt" som rör orten. För många är man Dalaröbo först och främst och i andra hand Haningebo. Stoltheten och intresset för orten bygger på Dalarös historia vilket uttrycks i flera skilda uppfattningar om Dalarös lämpliga framtid. En del anser att orten är färdigbyggd och har en lämplig befolkningsstorlek och bebyggelsestruktur vilket ger Dalarö dess kvaliteter. Andra anser att Dalarö är något av en "opolerad pärla" vars kvaliteter skall lyftas fram och utvecklas genom att man planlägger för fler Dalaröbor och en växande kommun del. Ger man fler möjlighet att bosätta sig och vara verksamma

på Dalarö samt ta del av de kvaliteter som här finns, skapar man ett ökat underlag för utveckling och förstärkning av delar som idag är svaga.

Segregation och integration

Det förekommer ingen segregation inom Dalarö. Det vill säga, de boende i något område skiljer sig inte som grupp från boende i andra områden. Naturligtvis finns inom olika områden enstaka fastigheter som är exklusiva eller som håller enkel standard, men inte hela områden. Däremot kan frågan komma att besvaras annorlunda om Dalarö betraktas relativt sin omgivning. Här uppfattar många att Dalarö som ort är rätt välmående ekonomiskt och socialt varför Dalarö kanske är socioekonomiskt

segregerat i förhållande till sitt omland. Andelen utomeuropiska invandrare är få och något annat trossamfund än Svenska kyrkan finns inte representerat.

Rekreation, Kultur och Nöjen

Kultur- och nöjesutbudet är begränsat främst vintertid. Sommartid finns kultur aktiviteter som dans, musik etc. Även restauranger och pubar erbjuder trubaduraftnar och liknande. Det begränsade utbudet är en brist men inget stort problem, med undantag för ett förbättrat utbud riktat till ungdomar. Vuxna som vill gå på teater, konserter eller bio söker sig in till Stockholm city. Då det gäller rekreativ möjligheter är Dalarö väl försörjt. Här finns vattnet och skärgårdsmiljön som en hög kvalitet. Många Dalaröbor väljer att tillbringa sin sommaresemester i Dalarö. Samhällets karaktär förändras markant både vad avser utbudet av service och aktiviteter, men även platsen och människorna bidrar till att skapa en attraktiv semesterort. Även möjligheten att på plats studera bebyggelsen från olika epoker har ett kulturvärde.

Hälsa, säkerhet och trygghet

Dalarö är en trygg ort. Inbrott är sällsynta men förekommer oftast då som ”inbrottsvågor” när något gäng mer organiserat åker runt i området. Båt- och motorstölder förekommer i alla marinor på Dalarö men är inte omfattande.

Grannsamverkan finns i flera områden och man känner sig trygg att åka på semester, i och med att grannarna håller ett öga på huset.

Trafiksäkerheten är ett stort problem som innebär att föräldrar inte vill låta sina barn själva gå och cykla till skolan, kompisar och fritidsaktiviteter om de måste förflytta sig längs med eller tvärs någon av de mer trafikerade vägarna som Odinsvägen, Smådalarövägen och Dalarövägen. Många föräldrar skjutsar därför sina barn. Den ökade trafiken bidrar till mer utsläpp och ett ökat buller.

Skadegörelse förekommer framförallt i samband med krogarnas stängning sommartid.

Skolan bedriver ett framgångsrikt och aktivt arbete med att förhindra mobbing.

Bortsett från trafikmiljöerna som upplevs som otrygga är Dalaröborna trygga alla tider på dygnet och känner ingen oro i att röra sig i samhället.

Nattetid under sommaren finns problem med personer (överförfriskade?) som rör sig längs Odinsvägen och på torget, vilket av vissa upplevs som obehagligt och skapar otrygghet.

Vissa platser och gångvägar omges av en vegetation och/eller dålig belysning som bidrar till viss otrygghetskänsla.

Makt och inflytande

Kontakten med kommunen (politiker och tjänstemän) har varit och är dålig/svag men är på väg att bli bättre även om mycket kvarstår att göra. Kommunens agerande under planläggningen och genomförandet i början av 1990-talet finns fortfarande i minnet hos en del som upplevde orättvisor. Även bygglovs tillämpning av detaljplanerna väcker frågor. Vissa hus och tillbyggnader verkar kunna tillkomma utan hänsyn till platsen medan andra tvingas anpassa byggnationerna på ett många gånger ”krystat sätt” för att bejaka ”Skärgårdsstilen”.

Dalarö forum och Skärgårdsgruppen nämns som två positiva kontaktytor där kommunen och Dalaröborna möts. Arbetet i Dalarödialogen är ytterligare ett lovligt initiativ. Farhågorna är dock att det stannar vid ännu ett diskussionsforum och att inget konkret därefter kommer ske.

Många nyinflyttade har ett stort engagemang och brinner för sin nya bostadsort, men upptäcker snart att de inte har några bra

kanaler in i kommunhuset.

Dalaröbornas erfarenheter från kontakter med kommunen i frågor om barnomsorg och skola är negativa. Det handlar om att direktiven om de olika formerna för barnomsorg svajat och resulterat i att det idag endast finns dagis med allt för många barn i förhållande till lokalerna.

Även den långsiktiga planeringen av skolans lokaler upplevs som direkt dålig.

Då det gäller drift och underhåll av vägar och allmän platsmark upplever Dalaröborna att kontakterna varit få och knapphändiga. En del uppfattar det som att kommunen inte är intresserad av Dalarö. Att kommunen betraktar Dalarö som så pass välmående att satsningar inte är nödvändiga och att det finns andra kommuner i vilka satsningar är mer angelägna.

Haninge kommun framställer sig som skärgårdskommun, och framhåller gärna Dalarö men är inte beredda att satsa på skärgården och Dalarö.

Trots att man saknar engagemang från kommunen upplever Dalaröborna att de dels själva är handlingskraftiga och tar många egna initiativ till förändringar och kan påverka när de så önskar genom att de vet vilka vägar man ska gå.

Jämställdhet

Dalarös föreningsliv avviker inte från föreningslivet i övriga samhället. Det vill

såga det är inte vare sig bättre eller sämre ställt avseende jämställdheten.

Aktiviteter finns för både tjejer och killar. Tillkomsten av nya idrottshallen har bidragit till att jämna ut skillnader i utbud för båda könen, även om här finns utrymme för mer initiativ/aktiviteter t.ex. ett gym. Då det gäller aktiviteter som kräver samordnad transport till matcher exempelvis är det aldrig några problem med att få föräldrar (både mammor och pappor) som ställer upp. Föräldrarna skjutsar varandras barn och stödjer på så sätt även ensamstående föräldrar.

Upplevelsekvaiteter

Närheten till naturen, utsikten över vattnet, "vädret" och skärgården i kombination med att Dalarö är en ort med "egen själ" är viktiga boendekvaitéer. Årstidsrytmen med både naturens skiftningar men också förändringar i befolkningens sammansättningens uppskattas av många. Det kan sammanfattas som att det är *"Härligt när Dalarö "öppnar upp" på våren, pulsen under sommaren ger välbehövlig intensitet, men det är även skönt när Dalarö "stänger igen" på hösten"*. Utsiktorna från Amerikaberget, Lotsberget, Askfatsberget, Jungfruberget och Hotell Bellevue är kvaitéer som gör Dalarö speciellt. Blandningen av de många vackra, unika husen och de slingriga vägarna ger Dalarö en särprägel. Det som är mindre

attraktiv är Hotellbryggan och infarten vid Kanalbron.

Viktiga slutsatser

- Idrottshallen har skapat en ny och viktig mötesmöjlighet för en bred grupp Dalaröbor.
- Det finns ett behov av en vardagskrog med generösa öppettider och en avslappnad atmosfär.
- Tullhusets användning kan förbättras.
- Befintliga arrangemang, som Dalaröregattan och Ornö-runt, kan utvecklas med koppling till Dalarö.
- På Dalarö skans är tillgängligheten låg och utbudet dåligt.
- Mötesplatser för ungdomar framförallt för de i 16-18 årsåldern saknas. Här är ett enklare café och bio efterfrågade.
- Föreningslivet fungerar väl på Dalarö och erbjuder goda möjligheter för de flesta att vidga sitt umgänge
- Olika arrangemang, som t.ex. Dalaröregattan och Måndagsklubben har en viktig social roll.
- Nätverken är välutvecklade och omfattar de allra flesta Dalaröbor.
- Det finns ingen uppdelning Dalaröbor emellan, kopplat till vilken del av Dalarö man bor.
- Dalarös storlek medför att Dalaröborna har god kännedom om varandra.

- Dalaröborna är genuint intresserade av sin kommun.
- Det råder skilda uppfattningar om den mest gynnsamma utvecklingen av Dalarö.
- Inom Dalarö förekommer ingen segregation.
- Relativt sin omgivning är Dalarö socioekonomiskt och etniskt segregerat.
- Dalaröborna känner sig trygga både vad avser inbrott och stölder men även mot överfall.
- I flera delar är grannsamverkan i olika former utvecklad.
- Brister i trafiksäkerheten är ett stort problem, som dessutom leder till andra oönskade effekter.
- Sommartid leder det ökande antalet besökande till både ökad skadegörelse men även till en ökad otrygghet att röra sig på orten.
- Längs vissa gångstråk är vegetationen och belysningen sådan att stråken känns otrygga.
- Kommunkontakterna har förbättrats under senare år även om det kvarstår mycket att göra.
- Kommunens hantering av bygglov väcker emellanåt frågetecken.
- Dalaröbornas erfarenheter från kontakter med kommunens centrala förvaltning i frågor om barnomsorg och

skola är negativa.

- Dalarö forum och Skärgårdsgruppen nämns som två positiva kontaktytor där kommunen och Dalaröborna möts.
- Det finns farhågor att Dalarödialogen stannar vid ännu ett diskussionsforum och att inget konkret följer av arbetet.
- Nyinflyttade reagerar ofta över att kontakterna med kommunen är undermåliga.
- Dalaröborna upplever att Dalarö är lågprioriterat i förhållande till andra kommundelar i Haninge.
- Dalaröborna känner sig själva handlingskraftiga och vet hur de kan försöka påverka kommunen när de så önskar.
- Sommartid är utbudet tillfredställande, vintertid sparsamt.
- Utbudet för ungdomar är allt för litet.
- Dalarös äldre delar har ett mycket stort kulturmiljövärde.
- Dalarös läge med närhet till naturen och vattnet är en mycket uppskattad kvalitet.
- De stora årstidsväxlingarna både vad gäller natur och befolkning över året är uppskattade.
- Den kulturmiljö som framförallt finns i Dalarös äldre centrala delar, framhålls som mycket värdefull.
- Dalarö är en ort med ”egen själ” vilket gör den attraktiv.

- Områdena Hotellbryggan och vid infarten är mindre attraktiva.

Starka & Svaga sidor

Starka sidor

- Den unika blandningen av hus, tomter och kulturmiljön.
- Läget vid vattnet ger både möjligheter och kvaliteter.
- Dalarös karaktär som ett genuint skärgårdsamhälle
- Kollektiva förbindelser (buss)
- Direktbussen
- Många naturliga mötesplatser längs gångstråken på orten.
- ”Alla känner alla”
- Trygghet
- Hälsosam, oexploaterad lugnande miljö.
- Kulturarvet och historien
- Dalarö har livets nödtorft, en stor liten stad.
- Bra basservice.
- Replipunkt för södra skärgården.

Svaga sidor

- Parkeringsplatser för bil och gästplatser för båt är för få.
- Gästhamnen ligger fellokaliserad.
- För få avgångar med Vaxholmsbåtarna mot Stockholm och ut i skärgården.
- Nybyggda hus harmonierar inte alltid med de äldre husen och miljön.
- Otydliga regler för bebyggelseutformning.
- Bygglöshanteringen bör ta mer hänsyn till den unika miljön.
- Dåligt utbud av bostäder för livets olika faser
- Tullhusområdet är dåligt utnyttjat
- Avsaknad av möteslokaler.
- Torget är dåligt utnyttjat.
- Trafiksäkerheten låg och höga hastigheter på vissa vägar.
- Litet utbud/exklusivitet.
- Restauranger av bättre kvalitet saknas året om.
- VA-tillgången begränsar.

Sammanfattning & rekommendationer

Stärk och utveckla den positiva bilden av Dalarö

Satsningar för att stärka och utveckla den positiva bilden som finns av Dalarö bör göras genom att dels upprusta huvudentréerna landvägen vid kanalbron och sjövägen vid Hotellbryggan och Fiskarhamnen då dessa platser ger besökaren ett första intryck. Vidare är det nödvändigt att både parkeringsplatser för bilar och gästplatser för båtar finns i tillräcklig mängd och är lättillgängliga. Marknadsföringsinsatser och utveckling av utbudet på Dalarö bör ta sin grund i den kulturhistoriska miljön både på land och under vattnet i syfte att göra den mer tillgänglig för allmänheten och besökande. Även utbudet av framförallt kommersiell service bör stödjas.

Planera för ett växande Dalarö

Planering och andra insatser bör inriktas på att Dalarö skall växa, genom att fler erbjuds möjlighet att såväl bo kvar som att flytta till Dalarö.

Här behövs satsningar på bostäder, skola och omsorg för livets alla skeden. Lägenheter i mer centralt läge efterfrågas för äldre som vill bo kvar. För övriga hushåll kan mer perifert lokaliserade lägenheter tänkas. Nya småhus kan framförallt tillkomma i områdena Schweizerdalen, Kolbotten, Tegelbruket och Kattvik. Viktigt är dock att de genuina kulturmiljöerna bevaras vid tillkomst av nya bostäder. Bra vatten och avloppslösningar är av central betydelse för ett växande Dalarö.

Kommunikationerna till Dalarö såväl fysiskt till lands och sjöss samt via bredbandsuppkoppling måste stärkas för att fler skall kunna bo och verka i Dalarö och dess skärgård. Dalarös funktion som replipunkt och den där till knutna frågan om färjelägets placering är en fråga som måste utredas vidare då den är av mycket stor vikt för Dalarös och öarnas utveckling.

Förstärk tillgängligheten och tillgången till natur, skärgård, park och torg.

Då många söker sig ut i naturen är det viktigt att de befintliga anläggningarna som möjliggör och lockar kontinuerligt ses över och underhålls för bibehållen kvalitet. Det gäller tillgång till båtplatser skötsel av Schweizerbadet, delen närmast kanalen, och Amerikaberget.

Tullhusparken är en viktig park vilken delvis nyttjas för samvaro, lek och aktivitet vilken bedöms kunna utnyttjas i mycket större utsträckning året om ifall kommunen hade rådighet över platsen. Utveckla torget både vad avser fysisk utformning men också avseende utbudet för att återskapa ett levande torg där människor vill mötas och uppehålla sig.

Förbättra trafiksystemet

Många Dalaröbor promenerar gärna runt i samhället året om vilket ställer krav på att framkomligheten och trafiksäkerheten måste vara god. Här är det satsningar på ökad framkomlighet i trappor vad gäller barnvagnar, belysning och slyröjning längs gång- och cykelbanor samt kontinuerlig drift- och underhåll som efterfrågas.

Då det gäller trafiksäkerheten på de tre största huvudvägarna Odinsvägen, Dalarövägen och Smådalarövägen så är behovet stort att kunna röra sig såväl längs med som att korsa dessa varför separata gång- och cykelvägar bör tillkomma där så är möjligt och hastighetssäkrade passager anläggs, i övrigt handlar det om att utformningen skall stödja ett säkert trafikantbeteende. I övrigt så är det på Baldersvägen och Berghamnsvägen som hastigheterna är allt för höga i förhållande till vägarnas funktion. Trafiksituationen runt skolan är ett annat område som behöver särskild uppmärksamhet.

Skapa en central mötesplats

Redan idag finns behov av en central mötesplats/lokal där dels föreningsliv, näringsliv, barn, ungdomar och vuxna skall kunna mötas under olika former. Det kan vara såväl traditionella föreningsmöten som tillfälliga arbetsmöten för småföretagare, olika evenemang som dans, teater, musikafnär och bio. Mötesplatsen kan med fördel inrymma ett café kombinerat med internetuppkoppling och bibliotek. Önskemålen är många och gemensamt är att Dalaröborna vill se en utveckling av Tullhuset och Tullhusparken för dessa ändamål.

Dnr KS 2015/515

§ 327 Mångfald berikar och utvecklar - plan för mångfald 2017-2018

Sammanfattning

Kommunen som arbetsgivare har ansvaret för att inom ramen för sin verksamhet bedriva ett förebyggande och främjande arbete för att inom varje verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett diskriminerings-grund.

Kommunstyrelseförvaltningen har utarbetat ett förslag till ny mång-faldsplan för kommunen som sträcker sig över perioden 2017-2018. Planen utgör grunden och ska vara vägledande för mångfaldsarbetet såväl kommunövergripande som i verksamheterna. I detta förslag har hänsyn tagits till de remissvar som inkom avseende det tidigare remitterade förslaget till plan för mångfald ”Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2017 - 2018”.

Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2017-2018 innehåller fem mål:

- Ingen diskriminering eller kränkande särbehandling förekommer
- Inga osakliga löneskillnader mellan kön förekommer
- Alla rekryteringar ska vara kompetensbaserade
- Alla medarbetare har en individuell kompetensutvecklingsplan
- Förvärvsarbete och föräldraskap ska gå att kombinera

Fyra mål följs upp i kommunens årsredovisning och det femte målet följs upp i den årliga och kommunövergripande lönekartläggningen. Målen följs upp utifrån de indikatorer som anges i mångfaldsplanen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har remitterat ett förslag till plan. Remissvar har inkommit från kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, grund- och

förskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt äldrenämnden. Remissvar har även inkommit från Kommunala Handikapprådet.

Kultur- och fritidsnämnden önskar förtydligande av indikatorerna samt hur de ska mätas.

Socialnämnden är positiv till planen men önskar ett förtydligande av mål och indikatorer. De anser att det ska finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd bland samtliga anställda.

Stadsbyggnadsnämnden anser att planen är väl formulerad och tydlig. De önskar målen ska vara realistiska och lättbegripliga.

Grund- och förskolenämnden önskar att planen ska utgöra ett tydligare stöd i arbetet kring mångfaldsfrågor samt tydligare definitioner. De anser att det ska finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd bland samtliga anställda.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att det ska finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd bland samtliga anställda.

Äldrenämnden önskar att planen ska utgöra ett större stöd för verksamheternas arbete genom att beskriva hur arbetet bör planeras och följas upp.

Handikapprådet anser att Haninge kommun som arbetsgivare måste bli bättre på att anställa medarbetare med funktionsnedsättningar, för att leva upp till målet om en öppen inställning till alla människor.

Inga remissvar har inkommit från personalorganisationerna.

Kommunstyrelseförvaltningen har inarbetat synpunkterna i remissvaren i förslaget till mångfaldsplan.

Underlag för beslut

- Mångfaldsplan.
- Grund- och förskolenämndens beslut 2016-01-27 § 9
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut 2016-02-02 § 9
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2016-02-24 § 40

- Socialnämndens beslut 2016-01-26 § 10 inkl. tjänsteskrivelse
- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2016-02-10 § 17
- Äldrenämndens beslut 2016-02-24 § 14
- Kommunala Handikapprådets remissvar 2016-02-26

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. ”Mångfald berikar och utvecklar” – plan för mångfald 2017 - 2018” antas.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. ”Mångfald berikar och utvecklar” – plan för mångfald 2017 - 2018” antas.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Samtliga nämnder, personalavdelningen

För kännedom: De fackliga organisationerna

Särskilt yttrande

§ 327

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Plan för mångfald 2017-2018

Vi ser ett problem i att ha olika styrande dokument för kommunen som arbetsgivare. Det finns ett antaget personalpolitiskt program, där exempelvis stor vikt läggs på kompetensbaserad rekrytering. De övergripande ambitionerna i mångfaldsplanen är goda, men bör för en tydligare styrning, ingå i det personalpolitiska programmet. Vi ser också en brist i att ta fram mål för endast ett år. Kommunen behöver en större långsiktighet i dessa viktiga frågor.

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Mångfald berikar och utvecklar - plan för mångfald 2017 – 2018

Inledning

Haninge kommuns verksamhet ska präglas av allas lika värde och vara fri från diskriminering, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling.

Haninge kommun ser mångfald som en styrka som ger oss bättre förutsättningar att lyckas med vårt uppdrag och bidrar till att Haninge kommuns attraktivitet som arbetsgivare.

Därför ska Haninge kommuns verksamheter präglas av en öppen inställning till alla människor oavsett

- Kön
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Plan för mångfald är ett styrinstrument för kommunens mångfaldsarbete.

Jämställdhet ingår i mångfaldsplanen.

Vision

- En kommun med ett öppet, inkluderande och bejakande förhållningssätt till olikheter. En arbetsgivare som växer och utvecklar verksamheten med mångfald.

Plattform

Grunden för mångfaldsarbetet är – förutom lagstiftningen - i första hand;

- Personalpolitiska programmet
- Riktlinjer för chefer
- Riktlinjer för medarbetare
- Riktlinjer mot kränkande särbehandling

Ansvar

Mångfaldsarbetet är en ständigt pågående process och ingår som en naturlig del i det dagliga arbetet samt i verksamhetsplanering och uppföljning.

Varje nämnd och förvaltning ska i sitt arbete beakta de antidiskriminerande och mångfaldsfrämjande perspektiven.

Kommunen, som arbetsgivare, har ansvaret och ska tillsammans med de fackliga organisationerna arbeta för ett bra arbetsklimat inklusive frågor som berör allas lika rättigheter och möjligheter.

Chef har ansvar för mångfaldsfrågorna inom sin verksamhet.

Alla medarbetare ska följa planens intentioner.

Målen

Målen för mångfaldsarbetet delas in i följande tre områden:

- Arbetsförhållanden
- Kompetensförsörjning
- Lönefrågor

Målen presenteras i bilagan "Mål och indikatorer i mångfaldsarbetet".

Planering, uppföljning och redovisning

Mångfaldsarbetet ska ingå i nämnds, förvaltnings och verksamhets mål och budgetarbete samt redovisas i kommunens årsredovisning. I årsredovisningen redovisas hur mångfaldsarbetet bedrivs åtgärdande, förebyggande och främjande i enlighet med kommunens plan för mångfald.

Förutsättningarna för genomförande av planens mål följs upp och utvärderas av kommunstyrelseförvaltningen. Kommunstyrelseförvaltningen initierar och genomför utvecklingsarbete för att förbättra förutsättningarna för nämnder, förvaltningar och verksamheter att genomföra planen för mångfald.

Bilagor

- Mål och indikatorer i mångfaldsarbetet
- Definitioner enligt diskrimineringslagen

Mål och indikatorer i mångfaldsarbetet

	Mål	Indikatorer
Arbetsförhållanden	Ingen diskriminering eller kränkande särbehandling förekommer	Antal anmälda upplevelser av diskriminering eller kränkande särbehandling
Löner och andra anställningsvillkor	Inga osakliga löneskillnader mellan kön förekommer	Årlig lönekartläggning
Rekrytering och befordran	Alla rekryteringar ska vara kompetensbaserade	All rekrytering sker via kommunens rekryterings-system
Utbildning och kompetensutveckling	Alla medarbetare har en individuell kompetens-utvecklingsplan	Resultat- och målsamtal
Förvärvsarbete och föräldraskap	Förvärvsarbete och föräldraskap ska gå att kombinera	Verbal framställning

Definitioner enligt diskrimineringslagen

1.

Kön: Att någon är kvinna eller man.

2.

Könsöverskridande identitet eller uttryck: Att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

3.

Etnisk tillhörighet: Nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

4.

Religion eller annan trosuppfattning.

5.

Funktionsnedsättning: Varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

6.

Sexuell läggning: Homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

7.

Ålder: Uppnådd levnadslängd.

Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön. Lag (2014:958).

Dnr GFN 2015/221

§ 9 Remiss : Plan för mångfald 2016-2018

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat ett förslag till plan för mångfald 2016-2018 med titeln Mångfald berikar och utvecklar. Nämnden ges möjlighet att yttra sig över förslaget.

Förvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningens förslag till yttrande:

Under rubriken ANSVAR står:

”Varje nämnd och förvaltning ska i sitt arbete beakta de antidiskriminerande och mångfaldsfrämjande perspektiven.”

Förvaltningen instämmer i *att* dessa perspektiv ska beaktas i arbetet men ställer oss frågan *hur*?

Att inte ha ett svar på eller förslag på *hur*-frågan kan vara ett hinder och/ eller en begränsning i arbetet.

I bilagan Mål och indikatorer för mångfaldsarbetet under rubriken Arbetsförhållanden ställer sig förvaltningen frågande inför indikatorerna för Mål 2 och Mål 3.

Vad är syftet med frågeställningen och med indikatorn för mål 2

”Andelen berörda medarbetare som anser att det går att förena kraven i förvärvsarbetet med hem- och familjeliv ökar ”?

&Irm;Arbetstagarens önskemål om heltidstjänst tillgodoses med de arbetsinsatser som arbetsgivaren förväntar. Om kraven i hem- och familjeliv ökar så ska det inte påverka den anställdes arbetsinsatser. Arbetet med SAM, det systematiska arbetsmiljöarbetet, ska bidra till att få balans speciellt genom granskning av resultaten av den psykosociala arbetsmiljön.

Förvaltningen vänder sig mot att resultatmättet ”ökar” används eftersom det är otydligt i detta sammanhang.

Mål 3. Självfallet är det berikande och utvecklande om mångfalden bland kommunens anställda ökar. Förvaltningen arbetar efter modellen kompetensbaserad rekrytering. Denna modell bygger på att rätt person rekryteras till tjänst utifrån kompetens och är mångfaldsfrämjande

I stället för att varje nämnd ska konstruera frågor och göra egna uppföljningar av efterlevnaden av planen föreslår utbildningsförvaltningen att en uppföljning av efterlevnaden av satta mål görs genom att APU kompletteras med frågor formulerade utifrån i planen satta indikatorer.

Underlag för beslut

- Mångfald berikar och utvecklar Dnr KS 2015/515.

Förslag till beslut

1. Grund- och förskolenämnden antar utbildningsförvaltningens förslag till yttrande som sitt eget. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets förslag till grund- och förskolenämnden

Utan eget ställningstagande.

Överläggningar i grund- och förskolenämnden

Ordföranden föreslår att nämnden beslutar följande;

Grund- och förskolenämnden överlämnar förvaltningens yttrande till kommunstyrelsen.

Grund- och förskolenämnden anser att planen behöver arbetas om för att än tydligare lyfta vikten av kommunens mångfaldsarbete liksom utgöra ett tydligare stöd i arbetet kring mångfaldsfrågor. Planen får gärna innehålla tydligare definieringar utifrån nationella och internationella åtaganden en kommun är skyldig att följa.

Tobias Hammarberg (L) och Sara Sixten (M) hemställer om att få lämna ett gemensamt särskilt yttrande. Martin Strömwall (KD) hemställer om att få lämna ett ersätтарыttrande.

Grund- och förskolenämndens beslut

1. Grund- och förskolenämnden överlämnar förvaltningens yttrande till kommunstyrelsen.
 2. Grund- och förskolenämnden anser att planen behöver arbetas om för att än tydligare lyfta vikten av kommunens mångfaldsarbete liksom utgöra ett tydligare stöd i arbetet kring mångfaldsfrågor. Planen får gärna innehålla tydligare definieringar utifrån nationella och internationella åtaganden en kommun är skyldig att följa.
- Ordförande finner att Moderaterna och Liberalerna medges lämna ett särskilt yttrande samt att Kristdemokraterna medges lämna ett ersättaryttrande. (Se bilagor)

Expedieras: Akt, Kommunstyrelseförvaltningens registrator

Särskilt yttrande

Grund- och förskolenämnden 2016-01-28

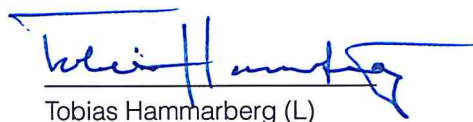
§ 9 Plan om mångfald

Liberalerna och moderaterna instämmer i det som förvaltningen lyfter i sitt remissvar om mångfaldsplanen. Vi ser gärna att planen i högre grad konkretiseras och att olika begrepp som används klargörs, förslagsvis genom exemplifieringar eller annan förklarande text.

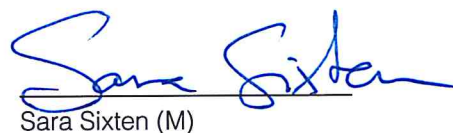
Vi är övertygade om att ifall planen ska få genomslag i våra vitt skilda verksamheter så är presentationen viktig. En snabb utblick bland andra kommuner visar på att det finns en hel del goda exempel att hämta inspiration ifrån.

Vi anser att det är viktigt att mångfaldsplanen utvecklas och implementeras i alla delar av verksamheten. Detta kan ske genom kommungemensamma aktiviteter samt även aktiviteter som utformas specifikt i de olika verksamheterna. Detta för att var arbetsplats har olika behov och förutsättningar.

Det ska även finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd för samtliga anställda.

Tobias Hammarberg (L)

Sara Sixten (M)

Ersättaryttrande

Grund- och förskolenämnden 2016-01-28

§ 9 Plan om mångfald

Kristdemokraterna instämmer i det som förvaltningen lyfter i sitt remissvar om mångfaldsplanen. Vi ser gärna att planen i högre grad konkretiseras och att olika begrepp som används klargörs, förslagsvis genom exemplifieringar eller annan förklarande text.

Vi är övertygade om att ifall planen ska få genomslag i våra vitt skilda verksamheter så är presentationen viktig. En snabb utblick bland andra kommuner visar på att det finns en hel del goda exempel att hämta inspiration ifrån.

Vi anser att det är viktigt att mångfaldsplanen utvecklas och implementeras i alla delar av verksamheten. Detta kan ske genom kommungemensamma aktiviteter samt även aktiviteter som utformas specifikt i de olika verksamheterna. Detta för att var arbetsplats har olika behov och förutsättningar.

Det ska även finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd för samtliga anställda.

Martin Strömvall (KD)

Dnr GVN 2015/101

§ 9 Remiss: Plan för mångfald 2016-2018

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat ett förslag till plan för mångfald 2016-2018 med titeln Mångfald berikar och utvecklar. Nämnden ges möjlighet att yttra sig över förslaget.

Förvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningens förslag till yttrande:

Under rubriken ANSVAR står:

”Varje nämnd och förvaltning ska i sitt arbete beakta de antidiskriminerande och mångfaldsfrämjande perspektiven.”

Förvaltningen instämmer i *att* dessa perspektiv ska beaktas i arbetet men ställer oss frågan *hur*?

Att inte ha ett svar på eller förslag på *hur*-frågan kan vara ett hinder och/ eller en begränsning i arbetet.

I bilagan Mål och indikatorer för mångfaldsarbetet under rubriken Arbetsförhållanden ställer sig förvaltningen frågande inför indikatorerna för Mål 2 och Mål 3.

Vad är syftet med frågeställningen och med indikatorn för mål 2

”Andelen berörda medarbetare som anser att det går att förena kraven i förvärvsarbetet med hem- och familjeliv ökar ”?

&Irm;Arbetstagarens önskemål om heltidstjänst tillgodoses med de arbetsinsatser som arbetsgivaren förväntar. Om kraven i hem- och familjeliv ökar så ska det inte påverka den anställdes arbetsinsatser. Arbetet med SAM, det systematiska arbetsmiljöarbetet, ska bidra till att få balans speciellt genom granskning av resultaten av den psykosociala arbetsmiljön.

Förvaltningen vänder sig mot att resultatmättet ”ökar” används eftersom det är otydligt i detta sammanhang.

Mål 3. Självfallet är det berikande och utvecklande om mångfalden bland kommunens anställda ökar. Förvaltningen arbetar efter

modellen kompetensbaserad rekrytering. Denna modell bygger på att rätt person rekryteras till tjänst utifrån kompetens och är mångfaldsfrämjande.

I stället för att varje nämnd ska konstruera frågor och göra egna uppföljningar av efterlevnaden av planen föreslår utbildningsförvaltningen att en uppföljning av efterlevnaden av satta mål görs genom att APU kompletteras med frågor formulerade utifrån i planen satta indikatorer.

Underlag för beslut

- Mångfald berikar och utvecklar Dnr KS 2015/515.

Förslag till beslut

1. Gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden antar utbildningsförvaltningens förslag till yttrande som sitt eget. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelsen.

GVNAUs förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag. Michael Fridebäck (M) deltar inte i beslutet.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

1. Gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden antar utbildningsförvaltningens förslag till yttrande som sitt eget. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Expedieras: Akt, Kommunstyrelseförvaltningens registrator

Dnr KOFN 2015/173

§ 40 Remiss: Plan för mångfald 2016-2018

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningens personalavdelning har tagit fram ett förslag till mångfaldsplan för Haninge kommun med titeln *Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016-2018*. Förslaget har sänts på remiss till samtliga kommunala nämnder med sista svarsdag 2016-02-29.

Plan för mångfald ska fungera som ett styrinstrument för kommunens mångfaldsarbete. Planen innehåller vision, plattform, ansvar, mål samt planering, uppföljning och redovisning av och för mångfaldsarbetet. I bilagor redovisas även mål och indikatorer för mångfaldsarbetet samt definitioner enligt diskrimineringslagen.

Förvaltningens synpunkter

Kultur- och fritidsförvaltningen välkomnar förslaget till plan för mångfald och anser att planen är ett viktigt tillskott i kommunens personalarbete. Förvaltningen tillstyrker planen men har några invändningar gällande indikatorerna i bilaga 1.

Förvaltningen önskar att metod för mätning av indikatorerna skrivs ut i bilagan så att det tydligt framgår hur indikatorerna avses mätas i praktiken.

Förvaltningen ställer sig frågande till indikatorn ”andelen medarbetare med annan etnisk bakgrund ökar”, som utgör indikator för målet att öka mångfalden bland kommunens anställda. Dels undrar förvaltningen hur indikatorn ska mätas och dels saknar förvaltningen övriga diskrimineringsgrunder. Målet att öka mångfalden bland kommunens anställda bör rimligen mätas utifrån flera diskrimineringsgrunder, om det bedöms möjligt och befogat. Ålder och kön går enkelt att mäta utifrån redan tillgängliga uppgifter om kommunens medarbetare. Övriga diskrimineringsgrunder kan vara svårare att mäta och vi bör dessutom ställa oss frågan vad sådan statistik säger, vad vi ska använda den till och om det är rimligt och etiskt korrekt att samla in den.

Förvaltningen anser att indikatorer som mäter medarbetares upplevelser av arbetsgivarens inställning och klimatet på arbetsplatsen är mer värdefulla för att mäta utvecklingen i mångfaldsarbetet, än indikatorer som kartlägger andel medarbetare utifrån olika diskrimineringsgrunder.

Slutligen anser förvaltningen att indikatorn ”antalet medarbetare, som blivit utsatta för mobbing eller trakasserier, ska vara noll” bör omformuleras till ”andel medarbetare som blivit utsatta för mobbing eller trakasserier”. Nollvisionen hör inte hemma i indikatorn utan är snarare indikatorns målvärde.

Underlag för beslut

- Remiss från kommunstyrelsen 2015-11-03 – Plan för mångfald 2016-2018

Förslag till beslut

1. Förvaltningens remissvar godkänns och översänds till kommunstyrelsen.

Överläggningar i arbetsutskottet

Arbetsutskottet är enigt att förslaget till plan för mångfald inte kan tillstyrkas. Ordförande lägger ett ändringsförslag som lyder:

1. Kultur- och fritidsnämnden tillstyrker inte plan för mångfald 2016-2018 i dess nuvarande skick.
2. I övrigt godkänns förvaltningens remissvar och översänds till kommunstyrelsen.

Ordförande finner att det enbart finns ett förslag till beslut och att arbetsutskottet beslutar i enlighet med ändringsförslaget.

Arbetsutskottets förslag till nämnden

1. Kultur- och fritidsnämnden tillstyrker inte plan för mångfald 2016-2018 i dess nuvarande skick.
2. I övrigt godkänns förvaltningens remissvar och översänds till kommunstyrelsen.

Överläggningar i nämnden

Arbetsutskottet är enigt att förslaget till plan för mångfald inte kan tillstyrkas. Ordförande lägger ett ändringsförslag som lyder:

1. Kultur- och fritidsnämnden tillstyrker inte plan för mångfald 2016-2018 i dess nuvarande skick.
2. I övrigt godkänns förvaltningens remissvar och översänds till kommunstyrelsen.

Ordförande finner att det enbart finns ett förslag till beslut och att arbetsutskottet beslutar i enlighet med ändringsförslaget.

Särskilda yttranden

John Lind (V) anhåller om att få lämna ett ersättaryttrande. Nämnden medger att yttrandet biläggs protokollet.

Nämndens beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden tillstyrker inte plan för mångfald 2016-2018 i dess nuvarande skick.
2. I övrigt godkänns förvaltningens remissvar och översänds till kommunstyrelsen.

Expedieras: Akt, kommunstyrelsen

För verkställighet:

För kännedom: Maria Backe, Catarina Ramberg, Camilla Rosenberg

Dnr SN 2015/317

§ 10 Svar på remiss – Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016—2018

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har berett socialnämnden att lämna synpunkter på förslag på en plan för att öka mångfald inom våra verksamheter. Planen avser 2016—2018 och den behandlar i huvudsak om hur förvaltningar och kommunala bolag ska motverka diskriminering och bidra till mångfald i arbetslivet. Jämställdhet ingår i planen för mångfald 2016—2018. Planen anger även mål och indikatorer för mångfaldsarbetet.

Socialförvaltningen ställer sig positiv till planen.

Förvaltningen ser att planen bör förtydligas när det gäller mål och indikatorer.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse – Svar på remiss – Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016—2018
- Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016—2018

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialförvaltningens synpunkter.
2. Synpunkterna lämna till kommunstyrelseförvaltningen.

Överläggningar i arbetsutskottet

1. Ärendet lämnas till socialnämnden utan eget ställningstagande.

Överläggningar i socialnämnden

Alexandra Anstrell (M) och Birgitta Sandell (KD) anhåller om att lämna ett särskilt yttrande.

Kristina Hallberg (L) anhåller om att lämna ett särskilt yttrande.

Petri Salonen (C) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Sahir Drammeh (MP) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner socialförvaltningens synpunkter.
2. Synpunkterna lämna till kommunstyrelseförvaltningen.
3. Alexandra Anstrells (M) och Birgitta Sandells (KD) anhållan om att lämna ett särskilt yttrande godkänns.

Kristina Hallbergs (L) anhållan om att lämna ett särskilt yttrande godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom:

Särskilt yttrande,

Avseende Plan för mångfald 2016-2018

Planen har lämnats på remiss av Kommunstyresleförvaltningen till Socialnämnden för synpunkter.

Liberalerna i Haninge vill lämna följande synpunkter på och utöver socialförvaltningens synpunkter

I planen står:

Arbetsförhållanden:

Mål 1:

Trakasserier eller diskriminering ska inte förekomma inom kommunen.

Indikator: Antalet medarbetare som blivit utsatta för mobbing eller trakasserier, ska vara noll.

Indikatorn:

Till skillnad för Socialförvaltningen(SF) anser vi att indikatorn är helt relevant för målet.

Utän att ta hänsyn till om någon upplever sig kränkt kan arbetsgivaren aldrig få en sann bild av verkligheten.

Hur en medarbetare upplever sin situation är helt avgörande för att kunna se om trakasserier eller diskriminering finns på arbetsplatsen.

Vi ifrågasätter vad SF menar med hänvisning till att det behövs en objektiv bedömning i domstol för att en medarbetarens upplevelse ska bli legitimerad, då upplevelsen är subjektiv och grund för utredning.

-Att det är den utsattes upplevelse som räknas måste vara en arbetsgivares övertygelse, annars kan de bara ta bort målet helt och hållet.

Vi anser att frågor om detta ska finnas med i arbetsplatsundersökningar, APU.

APU kan för en medarbetare vara det enda sättet att meddela om missförhållanden.

Vi anser att det inte är svårt, eller irrelevant, att ställa frågor utan att det snarare kan upplevas svårt för arbetsgivaren att hantera svaren.

För att bearbeta svaren finns det många olika verktyg att använda.

Det är viktigt att personer i chefsposition får utbildning och handledning i både mångfaldsarbete och i hur man förankrar en sådan här plan hos medarbetarna.

Mål 2

Arbetsgivaren bidrar till att det går att förena kraven i förvärvsarbetet med hem- och familjeliv

Indikatorn är bra formulerad.

Till exempel vill vi att ska det upplevas som man kan göra det bästa möjliga arbete under sin arbetstid, oberoende om man har en heltidstjänst eller deltidstjänst, och när man kommer hem ska man ha ork och lust kvar att göra det man behöver och vill.

Balansen mellan yrke och privatliv ska man få hjälp att finna i dialog med sin chef.

Vi anser att det är mycket bra att byta ut familjeliv till privatliv eller även mot nätverk.

Särskilt yttrande,

Kompetensförsörjning:

Mål 1

Öka mångfalden bland kommunens anställda

Indikator:

Andelen berörda medarbetare med annan etnisk bakgrund ökar.

Vi saknar en indikator som är relevant till målet.

Indikatorn är i planen formulerad som en aktivitet för att nå målet:

“För att vi ska öka mångfalden måste vi anställa fler med annan etnisk bakgrund.”

“Andelen kvinnor i mansdominerade och andelen män i kvinnodominerade yrken och positioner ska öka” är också en aktivitet.

SF skriver även om behov av kompetens, bla språk och kulturella erfarenheter men i en mångfaldsplan ska alla delar som utgör mångfald beaktas.

Ovan nämnda behov kan finnas i vissa delar av kommunens verksamhet men i andra finns inte just dessa utan andra för att uppnå ökad mångfald.

Vi undrar vad “annan” etnisk bakgrund är.

Mångfald betyder mer än, etnisitet och kön som denna plan Plan för mångfald 2016-2018 också ska visa.

Vid anställningar bör behovet av specifik kompetens styra, därefter kommer mångfalden öka.

Vi anser att det är viktigt att denna plan utvecklas och implementeras i alla delar av verksamheten genom att det finns aktiviteter som är kammungemensamma och även aktiviteter som blir specifikt utformade i de olika verksamheterna. Detta för att var arbetsplats har olika behov och förutsättningar.

Det ska även finnas en plan för utvärdering och uppföljning som är känd för samtliga anställda.

Stina Hallberg (L)

Ledamot Socialnämnden

2016-01-26

Särskilt yttrande

§ 10 Svar på remiss – mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016-2018

Socialnämnden

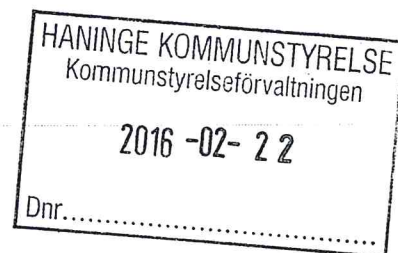
2016-01-26

Moderaterna och Kristdemokraterna välkomnar ett arbete med att åstadkomma jämställdhet och motverka diskriminering. Förvaltningens synpunkter är kloka men övergripande saknar vi viktiga delar i processen för ett så angeläget arbete. Vi saknar förankring, framförhållning och plan för hur det ska arbetas med detta inom våra verksamheter för att på riktigt få en förändring. Vi Moderater och Kristdemokrater tror på lokal förankring och dialog för att få igång nya tankesätt och förändrat förhållningssätt. Arbetet borde också involvera Haninges MR beredning.

Vi vill dock särskilt lyfta målet att arbetsgivaren bidrar till att det går att förena kraven i förvärsarbetet med hem- och familjeliv och dess indikator andel berörda medarbetare som anser att det går att förena kraven i förvärsarbetet med hem- och familjeliv ökar. Denna formulering tycker vi är olycklig eftersom vi Moderater och Kristdemokrater inte vill lägga oss i hur en anställd väljer att utforma sitt privatliv, vi håller med förvaltningen om att en mångfaldsplan bör ha en neutral hållning till anställdas levnadsförhållanden, oavsett hur de än väljer att leva eller vad de väljer att definieras som familj. Vi anser att familjeliv bör ersättas med privatliv.

Alexandra Anstrell (M)

Birgitta Sandell (Kd)

Dnr SBN 2015/332

§ 17 Remiss: Plan för mångfald 2016-2018

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden har fått kommunstyrelseförvaltningens Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016 – 2018 på remiss.

Planen beskriver kommunens vision, plattform, ansvar, mål och arbete för mångfald.

Planen kompletteras med mål och indikatorer för arbetet samt en definition enligt diskrimineringslagen.

Förvaltningens synpunkter

Stadsbyggnadsförvaltningen ser att mångfaldsplanen är väl formulerad och kortfattat tillgänglig och tydlig.

Förvaltningen avser att implementera mångfaldsarbetet i verksamheten.

Möjligen bör definitionsbilagan kompletteras med transpersoner.

Underlag för beslut

- Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016 – 2018, daterad oktober 2015.

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att anta förvaltningens yttrande som sitt eget.

Trafik- och arbetsutskottets förslag till stadsbyggnadsnämnden

1. Trafik- och arbetsutskottet överlämnar ärendet till stadsbyggnadsnämnden utan eget ställningstagande.

Sven Gustafsson (M) önskar lägga särskilt yttrande.

Göran Svenson (S) bifaller förvaltningens förslag.

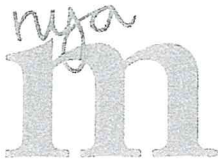
Stadsbyggnadsnämndens beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att anta förvaltningens yttrande som sitt eget.
2. Sven Gustafsson (M) medges lämna särskilt yttrande.

Expedieras: Akt

För verkställighet: KS/KF

För kännedom: avdelningschefer på SBF

Särskilt yttrande

§ 17

SBN

2016-02-10

Förslag till mångfaldsplan

Förslaget till mångfaldsplan innehåller mål och indikatorer som efter granskning kan ifrågasättas. För att en effektiv målstyrning ska kunna uppnås inom en organisation måste målen vara realistiska och lättbegripliga. Vi har inga synpunkter på förvaltningens yttrande och nöjer oss med att lämna in ett särskilt yttrande om förslag till mångfaldsplan i stadsbyggnadsnämnden för att återkomma med förslag på tillägg och förändringar i kommunstyrelsen.

Sven Gustafsson (M)

Dnr ÄN 2015/281

§ 14 Remiss: Mångfald berikar och utvecklar - Plan för mångfald 2016-2018

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat ett förslag till Plan för mångfald 2016-2018- Mångfald berikar och utvecklar.

Äldrenämnden har liksom övriga nämnder beretts möjlighet att lämna synpunkter. Svar på remiss ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 16-02-29.

Plan för mångfald är ett styrinstrument för kommunens mångfaldsarbete och jämställdhet ska ingå i planen.

Förvaltningens synpunkter

Äldreförvaltningen har synpunkter på innehållet i föreslagen Plan för mångfald. Planen skulle kunna utvecklas så att den utgör ett större stöd för verksamheternas arbete, till exempel genom att mer utförligt beskriva hur arbetet bör planeras och följas upp. Planen tar även upp grunden för mångfaldsarbetet; personalpolitiska programmet, riktlinjer för chefer, riktlinjer för medarbetare och kränkande särbehandling samt refererar till lagstiftning. Planen skulle kunna mer definiera vilka avsnitt i dessa som kopplas till Plan för mångfald samt beskriva den styrande lagstiftningen. Plan för mångfald skulle även kunna beskriva mer utförligt hur den kopplas till medborgarna i Haninge kommun- t.ex. genom delaktighet och inflytande.

Underlag för beslut

- Mångfald berikar och utvecklar- Plan för mångfald 2016-2018, remissversion

Förslag till beslut

1. Remissvaret överlämnas till kommunstyrelseförvaltningen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Arbetsutskottets förslag till äldrenämnden

1. Remissvaret överlämnas till kommunstyrelseförvaltningen.

2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Särskilda yttranden

Suzanne Enman (KD), Sedat Dogru (M) och Matts Wallin (L)
hemställer om att få lämna in ett särskilt yttrande.

Äldrenämndens beslut

1. Remissvaret överlämnas till kommunstyrelseförvaltningen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.
3. Suzanne Enman (KD), Sedat Dogru (M) och Matts Wallin (L)
tillåts lämna in ett särskilt yttrande.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Särskilt yttrande

Äldrenämnden

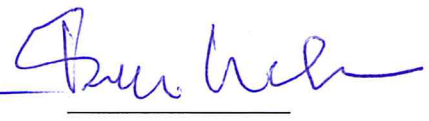
§ 14 – Mångfald berikar och utvecklar – plan för mångfald 2016-2018

2016-02-24

Förslaget till mångfaldsplan innehåller mål och indikatorer som efter granskning kan ifrågasättas. För att en effektiv målstyrning ska kunna uppnås inom en organisation måste målen vara realistiska och lättbegripliga. Vi har inga synpunkter på förvaltningens yttrande och nöjer oss med att lämna in ett särskilt yttrande om förslag till mångfaldsplan i äldrenämnden för att återkomma med förslag på tillägg och förändringar i kommunstyrelsen.

Suzanne "Kickan" Enman (KD)

Sedat Dogru (M)

Matts Wallin (L)

26 februari 2016

Kommunstyrelseförvaltningen

Kommunala Handikapprådet
Petri Salonen, ordförande

Kommunala Handikapprådets synpunkter på plan för mångfald 2016-2018

Kommunala Handikapprådet har på sitt sammanträde 11 februari diskuterat förslag till plan för mångfald 2016-2018. Handikapprådet vill lämna följande synpunkter utifrån denna diskussion:

- Haninge kommun måste som arbetsgivare bli bättre på att både anställa och ta in praktikanter med funktionsnedsättningar. Detta för att leva upp till målet om att kommunens verksamheter präglas av en öppen inställning till alla människor oavsett exempelvis funktionsnedsättning.
- Medarbetare som har myndiga barn med funktionsnedsättningar måste ges förutsättningar att kombinera arbetslivet med att kunna ställa upp för sitt barn, trots att barnet är myndigt.

Haninge den 26 februari 2016

Petri Salonen (C)
Ordförande

Madeleine Palmgren
vice ordförande

Dnr KS 2016/526

§ 328 Kartläggning av konkurrerande näringsverksamhet

Sammanfattning

En motion om rättvriden konkurrens från Tobias Hammarberg behandlades av kommunfullmäktige 2016-03-21, § 62. I samband med motionens behandling i kommunstyrelsen beslutades att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att göra en kartläggning av om och i så fall i vilken utsträckning kommunen bedriver sådan verksamhet som avses i motionen.

Det som avsågs i motionen var kommunal försäljningsverksamhet som kan upplevas ha en fördelaktig konkurrenssituation gentemot privata näringslivet.

Kommunstyrelseförvaltningen har undersökt kommunens verksamheter som har försäljningsintäkter, genom att granska bokföringen på kontonivå. Den totala försäljningsintäkten var 2014 cirka 24,3 miljoner kronor (mnkr) och 2015 ca 19,04 mnkr. Alla förvaltningar har någon form av extern försäljning i sina verksamheter. För omfattning och ändamål med den externa försäljningen redogörs per förvaltning i kommunstyrelseförvaltningens bilagda tjänsteutlåtande.

Förvaltningens synpunkter

I kommunstyrelseförvaltningens svar på motionen ansåg förvaltningen att förslagen i motionen bör behandlas stegvis. Som ett första steg är det lämpligt att göra en kartläggning av om och i så fall i vilken utsträckning kommunen bedriver sådan verksamhet som avses i motionen. Resultatet av kartläggningen kunde sedan i ett andra steg ligga till grund för dels en bedömning av om och i så fall hur ofta kartläggningen bör upprepas och dels för en bedömning av vilka regler som bör gälla för årsredovisningen.

Genomgången visar att kommunens försäljningsintäkter 2015 uppgår till 19 mnkr av kommunens totala omsättning 4,8 miljarder kr, vilket motsvarar 0,4 procent. Kommunstyrelseförvaltningens

uppfattning är att kommunens verksamheter inte konkurrerar med det privata näringslivet.

Utifrån detta anser kommunstyrelseförvaltningen att det inte behövs en upprepad kartläggning och att det inte behövs någon särskilt redovisning i årsredovisningen. Om det skulle behöva följas upp i framtiden bör det göras som en intern kontroll och då ingå i respektive nämnds interna kontrollplan.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-11-14 – Konkurrerande näringsverksamhet

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Kartläggningen godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Tobias Hammarberg (L) yrkar med instämmande av Martina Mossberg (M) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag (bilaga) innebärande att ärendet återremitteras.

Martina Mossberg (M) yrkar i andra hand att kommunalrådsberedningens förslag avslås.

Ordföranden ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer därefter kommunalrådsberedningens förslag mot Martina Mossbergs (M) avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kartläggningen godkänns.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Samtliga nämnder, kommunstyrelseförvaltningen

Eget förslag

Till kommunstyrelsen 2016-12-12

§ 328 Kartläggning av konkurrerande näringsverksamhet

Liberalerna har lämnat in en motion till kommunfullmäktige om att kartlägga samt i kommande årsredovisningar redovisa verksamheter som kommunen bedriver på en från näringslivet konkurrerande utsatt marknad. Anledningen till motionen är att många företag, främst småföretagare, upplever en osund konkurrens från kommunerna vilket bland annat uppmärksammats av Konkurrensverket.

Konkurrensverket genomförde 2012 en mätning över hur företag verksamma inom branscher som är särskilt utsatta för kommunal konkurrens uppfattar sin situation. Inom sådana branscher upplever ca 40 procent av företagen att det föreligger konkurrens från kommunala bolag eller förvaltningar. Knappt nio av tio av de bolag som upplever sådan konkurrens upplever vidare att de kommunägda bolagen har en fördelaktig konkurrenssituation. Bland annat uppger uppemot 70 procent att de kommunala bolagen kan ta ut väsentligt eller något lägre priser än privat drivna företag.

Kommunstyrelseförvaltningen har svarat på motionen och har i ett första skede granskat verksamheter där vi har försäljningsintäkter och kommit fram till att dessa är cirka 19 miljoner kronor. Därefter har man jämfört detta med kommunens totala omsättning vilket motsvarar 0,4 %. Därefter konstaterar man att kommunens verksamheter inte konkurrerar med det privata näringslivet.

Att först välja ut marginella verksamheter och helt bortse från att kommunen konkurrerar med näringslivet också inom exempelvis skola, omsorg och fastighetskötsel för att sedan jämföra detta med totalen ger naturligtvis missvisande siffror som ovan.

Motionens intentioner var att uppdra till kommunstyrelsen att under 2015 och vart tredje år därefter genomföra en kartläggning av all näringsverksamhet inom kommunens ramar med avseende på tillämplig konkurrenslagstiftning samt att uppdra till kommunstyrelsen att författa ett direktiv till kommunstyrelseförvaltningen som syftar till att i kommande årsredovisningar särredovisa och särskilt markera den verksamhet kommunen bedriver på en från näringslivet konkurrerande utsatt marknad.

En mångfald av utförare ökar valfriheten för kommuninvånarna. Konkurrens är ett medel för att nå ökad effektivitet och kvalitet i verksamheterna. När kartläggningen genomförts enligt

motionens intentioner bör det finnas bra möjligheter för nämnderna att intensifiera arbetet med att konkurrensutsätta lämpliga verksamheter.

Förslag till beslut:

1. Ärendet återremitteras för en djupare kartläggning där ovanstående tas i beaktande för att uppfylla fullmäktiges beslut med anledning av motionen.

Tobias Hammarberg (L)

Martina Mossberg (M)

Marie Litholm (KD)

Ekonomiavdelningen
Jeanette Winnerstad

Kommunstyrelseförvaltningen

Konkurrerande näringsverksamhet

Bakgrund

En motion om rättvriden konkurrens från Tobias Hammarberg behandlades av kommunfullmäktige 2016-03-21, § 62. I samband med motionens behandling i kommunstyrelsen beslutades att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att göra en kartläggning av om och i så fall i vilken utsträckning kommunen bedriver sådan verksamhet som avses i motionen.

Det som avsågs i motionen var kommunal försäljningsverksamhet som kan upplevas ha en fördelaktig konkurrenssituation gentemot privata näringslivet.

Inledning

Reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet finns i 3 kap. 27 § konkurrenslagen och innebär att domstol kan förbjuda staten, kommuner och landsting att sälja varor och tjänster på ett sätt som begränsar konkurrensen.

Jämförbara varor och tjänster avseende egenskaper, användningsområden och pris är på samma produktmarknad, oavsett om de säljs i privat eller offentlig regi.

En offentlig aktör kan upprätthålla service och annan infrastruktur på områden där det saknas kommersiellt utbud.

Kommunstyrelseförvaltningen har undersökt kommunens verksamheter som har försäljningsintäkter, genom att granska bokföringen på kontonivå. Alla förvaltningar har bokförd försäljning i sina verksamheter.

Den totala försäljningsintäkten var 2014 cirka 24,3 miljoner kronor (mnkr) och 2015 ca 19,04 mnkr. De största kunderna är privata företag, enskilda personer (hushåll) samt föreningar och stiftelser och kommuner.

Bokförda försäljningsintäkter (tkr)							
	KSF	UBF	SOF	KOF	SBF	ÄF	Totalt
2014	1 453	8 822	7 668	2 873	2 886	565	24 267

2015	1 224	8 109	6 353	1 999	698	646	19 029
------	-------	-------	-------	-------	-----	-----	--------

Kommunstyrelseförvaltningen

Kommunstyrelseförvaltningens försäljningsintäkter var ca 1,4 mnkr 2014 och ca 1,2 mnkr 2015. Verksamhetens bruttokostnader 2015 var 858,0 mnkr¹.

I kommunstyrelsens verksamhet sker större delen av försäljningen från tryckeriet. Tryckeriet säljer till föreningar och kommunala bolag, samt till privatpersoner och privata företag, se tabell nedan. Dessa intäkter motsvarar ca 25 procent av tryckeriets totala intäkter. Priserna för den externa försäljningen är marknadsmässiga.

Nedanstående tabell visar hur mycket externa intäkter som kommer från olika aktörer. En del av försäljningen kommer från kommunens helägda bolag och kommunalförbund (177 tkr 2015) och de bryter inte mot LOU när de köper tjänster hos kommunen. När det gäller föreningar är det främst kultur- och idrottsföreningar som använder tryckeriet. Det har varit en möjlighet och praxis för föreningarna att få trycka på kommunens tryckeri enligt den prislista som gäller. Beträffande föreningar är det främst små upplagor och till viss del upplagor som privata tryckerier inte åtar sig. De privatpersoner som köpt tjänster på tryckeriet är främst kommunanställda.

Privata företag står för 301 tkr (2015) och är ca 7 procent av tryckeriets totala intäkt. De privata företagen är ofta mindre företag. De tjänster som utförs till privata företag görs endast i mån av tid och teknisk kapacitet. Dessa kunder prioriteras alltså inte. Kommunstyrelseförvaltningen anser att en försäljning understigande 5 procent kan tillåtas utan att det kan hävdas att kommunen inkräktar på marknaden. Det är också viktigt att notera att tryckeriets samlade kapacitet är dimensionerad för kommunens eget behov. Maskinparken är inte uppbyggd speciellt för att tillmötesgå de privata företagens krav.

Fördelning av försäljning i tryckeriet (tkr):	2014	2015
Privata företag	255	301
Enskilda (personer, hushåll)	103	47
Föreningar	662	485
Varav politiska föreningar	236	57
SMOHF	25	34
Samordningsförbundet, SBFF	95	44
Haninge Bostäder	52	57
Tornberget	35	42
Totalt	1 227	1 010

Övriga försäljningsintäkter kommer från posthanteringen, försäljning från presentförrådet och vaktmästeritjänster till restaurang Parabolen.

¹ Samtliga Verksamhetens kostnader 2015 har hämtats från årsbokslut 2015.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Förvaltningen hade försäljningsintäkter på ca 2,9 mnkr 2014 och ca 2,0 mnkr 2015. Verksamhetens kostnader 2015 var 213,1 mnkr.

I kultur- och fritidsförvaltningen sker försäljning löpande på simhallen och fritidsgårdarna. Under sommarmånaderna kan caféverksamhet förekomma, till exempel på Höglundabadet och Brandbergsbadet. Intäkterna är starkt avhängiga vädret och helt säsongsmässiga. Extern försäljning kan även ske i samband med särskilda idrottsarrangemang. Fritidsgårdarna säljer mellanmål och fritidsgårdskort. Biblioteken och kulturverksamheten säljer tjänster, såsom teater eller filmföreställningar. Större del av detta är förmedlingstjänst åt annan aktör, exempelvis ABF som arrangerar själva föreställningen.

Den löpande försäljning som kommunstyrelseförvaltningen bedömer kan vara konkurrerande verksamhet är försäljningen av badkläder, schampo och liknande i simhallen. Försäljningen är främst en service för de som besöker simhallen och kan ha glömt att ta med sig nödvändig utrustning. Priserna håller samma nivå som på sportbutiker i kommunen. Intäkterna från denna försäljning är en mindre del av försäljningen från simhallen som till övervägande del består av försäljning av badkort. Under 2014 sålde simhallen, inkl idrottsplatserna, för ca 1,3 mnkr, kultur och bibliotek för ca 0,5 mnkr och fritidsgårdarna för ca 0,8 mnkr. Motsvarande intäkter var 2015 för simhallen ca 0,85 mnkr, kultur och bibliotek ca 0,3 mnkr och fritidsgårdarna ca 0,7 mnkr.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens försäljningsintäkter var ca 7,7 mnkr 2014 och ca 6,3 mnkr 2015. Verksamhetens kostnader 2015 var 1 040,9 mnkr.

På verksamheten ROA säljs tjänster för arbetslivsinriktad rehabilitering. Utöver försäljning inom kommunen säljer ROA sina tjänster till Hälsocentralen Akka, Stockholms läns landsting, Berga och Samordningsförbundet Östra Södertörn. 2014 sålde ROA till dessa aktörer för ca 1,4 mnkr och 2015 för ca 1,3 mnkr. Samordningsförbundet östra Södertörn är kommunen delägare i och försäljningsintäkterna var både 2014 och 2015 ca 1,1 mnkr. ROA har avtal med hälsocentralen Akka om individuella samtal med patienter när vårdcentralen inte hinner med, under 2014 var försäljningsintäkten ca 0,2 mnkr och under 2015 ca 0,15 mnkr. ROA har även anlåtats för KBT-samtal på naturbruksgymnasiet, Berga. Intäkten var 2014 ca 0,1 mnkr och 2015 ca 0,01 mnkr.

Daglig verksamhet och liknande sysselsättning syftar till att ge personer med psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning något intressant och meningsfullt att göra på dagarna. Daglig verksamhet kan också vara en del i en plan för att öka en persons möjligheter att få ett arbete.

De personer som kan ha rätt till daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är personer som har en utvecklingsstörning, autism eller ett autismliknande tillstånd och personer med ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter en hjärnskada i vuxen ålder.

I socialförvaltningen finns olika former av daglig verksamhet för funktionsnedsatta medborgare samt sysselsättningsskapande verksamhet. Inom verksamheterna finns sysselsättning som tillverkar produkter som sedan säljs, exempelvis smörknivar från snickeriet eller chokladpraliner till jul. Intäkterna från denna försäljning är mycket låga. På cykelverkstan renoveras och upprustas cyklar på ett enkelt vis och säljs för en symbolisk summa.

Daglig verksamhets hunddagis har mycket begränsat antal hundar inskrivna (sex) och hundarna är speciellt utvalda genom att vara tåliga och mycket snälla på grund av personalens begränsningar avhängigt funktionsnedsättningens art. De har stängt hela sommaren. Priset för en hunddagisplats på heltid är cirka 40 procent lägre än för plats på privat hunddagis med professionellt utbildad personal.

På secondhandbutiken Fyndet pågår arbetsträning. Fyndet säljer för närmare en miljon kronor per år. Priserna på Fyndet ligger på samma nivå som i privata second hand butiker.

Daglig verksamhets intäkter var 2014 ca 1,0 mnkr och 2015 ca 0,5 mnkr. Sysselsättningsskapande verksamhets intäkter var 2014 ca 2,5 mnkr och 2015 ca 3,0 mnkr.

Utbildningsförvaltningen

I utbildningsförvaltningen finns försäljningsintäkter på ca 8,8 mnkr 2014 och ca 8,1 mnkr 2015. Verksamhetens kostnader 2015 var 2 189,6 mnkr.

Utbildningsförvaltningen verksamhet är utbildning och försäljning av elevarbeten som sker delvis till externa aktörer. Restaurangverksamheten som finns i Riksäppet kan inte bedömas som konkurrerande verksamhet till andra restauranger utan är ett led i elevernas praktiska träning. Inte heller elevarbeten på andra grenar inom yrkesgymnasiet kan benämnas som konkurrerande verksamhet utan är ett led i utbildningarna. Inom bygg- och fordonsutbildningen såldes elevarbeten för mellan ca 0,08 – 0,2 mnkr i respektive utbildning både 2014 och 2015. Försäljningen från gymnasiets restaurangutbildningar inbringade ca 2,4 mnkr 2014 och ca 2,7 mnkr 2015.

Resterande del av förvaltningens försäljningsintäkter är relaterat till verksamheterna måltider (till personal) och undervisning, läromedel och

utrustning (förmedling av ex kurslitteratur) i grundskola, fritidshem och förskola.

Äldreförvaltningen

Äldreförvaltningens försäljningsintäkter uppgick till ca 0,5 mnkr 2014 och ca 0,6 mnkr 2015. Verksamhetens kostnader 2015 var 774,3 mnkr.

På Hagagårdens kök säljs luncher främst till besökare till de boende i samband med besök vid lunchen och då till marknadsmässiga priser. Försäljningen uppgick år 2014 till ca 0,07 mnkr och 2015 till ca 0,1 mnkr. Förvaltningens träffpunkter har sålt smörgås och kaffe för ca 0,2 mnkr 2014 och ca 0,1 mnkr 2015

Resterande del av verksamhetens försäljningsintäkter är försäljning av måltider i hemtjänsten och dagverksamheten.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Stadsbyggnadsförvaltningens försäljningsintäkter uppgick till ca 2,9 mnkr 2014 och ca 0,7 mnkr 2015. Verksamhetens kostnader 2015 var 365,2 mnkr.

Stadsbyggnadsförvaltningens totala intäkter har varierat kraftigt och uppgick år 2014 till ca 2,9 mnkr och år 2015 till ca 0,7 mnkr. Försäljning sker utifrån aktuella arbeten i kommunen, exempelvis såldes under 2015 arbeten inom rörnät (0,09 mnkr) och trafikbelysning (0,15 mnkr). Dessa försäljningsintäkter fanns inte 2014. Den stora skillnaden mellan åren förklaras av att förvaltningen under 2014 hade intäkter för markskötsel från två större fastighetsbolag (2,2 mnkr). Markskötseln var ett gemensamt skötselavtal för terminalområdet, detta har pågått sedan Najaden byggdes. Avtalet upphörde 2015 och nu har kommunen själv alla kostnader för driften av området.

Under både 2014 och 2015 såldes uttjänta fordon för ca 0,2 mnkr. Verkstaden har låga intäkter båda åren, 0,01 resp 0,03 mnkr. De största kunderna är SMOHF, Tornberget och SA schakt och last. Försäljning har skett av dieselbränsle, ca 0,07 mnkr 2014 och 0,09 mnkr 2015, båda åren är den helt dominerande kunden SA Schakt och last. Försäljningen kommer att upphöra.

Sammanfattning

I kommunstyrelseförvaltningens svar på motionen ansåg förvaltningen att förslagen i motionen bör behandlas stegvis. Som ett första steg är det lämpligt att göra en kartläggning av om och i så fall i vilken utsträckning kommunen bedriver sådan verksamhet som avses i motionen. Resultatet av kartläggningen kunde sedan i ett andra steg ligga till grund för dels en bedömning av om och i så fall hur ofta kartläggningen bör upprepas och dels för en bedömning av vilka regler som bör gälla för årsredovisningen.

Ovanstående genomgång visar att kommunens försäljningsintäkter 2015 uppgår till 19 mnkr av kommunens totala omsättning 4,8 miljarder kr, vilket motsvarar 0,4 procent. Kommunstyrelseförvaltningens uppfattning är att kommunens verksamheter inte konkurrerar med det privata näringslivet.

Utifrån detta anser kommunstyrelseförvaltningen att det inte behövs en upprepad kartläggning och att det inte behövs någon särskild redovisning i årsredovisningen. Om det skulle behöva följas upp i framtiden bör det göras som en intern kontroll och då ingå i respektive nämnds interna kontrollplan.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kartläggningen godkänns

Bengt Svenander
Kommundirektör

Jörn Karlsson
Ekonomidirektör

Dnr KS 2016/540

§ 329 Inhyrning av bostäder på Häggvägen i Handen

Sammanfattning

Sveriges kommuner har under lång tid tagit emot nyanlända som efter att de fått uppehållstillstånd bosätter sig och etablerar sig i Sverige, eller befinner sig i en kommun som asylsökande vuxen eller barn. Under 2015 har det skett en mycket stor ökning av antalet personer som kommer till Sverige och därmed även till Haninge kommun.

En av följderna av detta är att riksdagen har beslutat om en ny lag, lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Lagen innebär att sedan 2016-03-01 är kommunerna skyldiga att ge bostad till de flyktingar som får uppehållstillstånd och blir anvisade av migrationsverket till respektive kommun.

Lagen slår fast att vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner skall hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn, samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen.

Bostadssituationen beaktas inte vid fördelningen. Fler nyanlända kommer framöver att anvisas till kommuner där det finns goda etableringsförutsättningar. Samtidigt är bostadsbristen i storstadslänen ett stort hinder för både mottagande och en god etablering.

Detta betyder för Haninge kommun att kommunen är skyldig att tillhandahålla bostäder åt 253 personer som väntas anvisas under 2016. Skyldigheten kommer att omfatta 359 personer under 2017.

Som en del i kommunens arbete med att få fram bostäder till att kunna ta emot nyanlända enligt den nya lagen har stadsbyggnadsförvaltningen tagit fram förslag på 10 tomter där det skulle vara möjligt att uppföra bostäder med tidsbegränsade bygglov. Detta beskrivs i en plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd som kommer att behandlas i kommunfullmäktige 5 december 2016.

Häggvägen i södra Handen är en av de tomter som stadsbyggnadsförvaltningen har tagit fram som är tänkbara att bygga bostäder på med tidsbegränsat bygglov. Kommunstyrelseförvaltningen har i förhandling med Home by Home förvaltning AB kommit fram till en överenskommelse. Det bygger på ett upplägg som innebär att Home by Home förvaltning AB erbjuds arrendera ett markområde vid Häggvägen i Handen till och med 2025-12-31 mot att de åtar sig att på området uppföra 50 enrumslägenheter och 10 tvårumslägenheter, uppförda i längor med två våningar, och upplåta dessa till kommunen i enlighet med bilagt hyresavtal. Antalet lägenheter i hyresavtalet är ett uppskattat antal då detta slutligen avgörs i samband med bygglovet.

Kommunens ekonomiska åtagande för hyreskontrakten är 4 788 tkr per år. Hyreskontraktets längd är fr.o.m. 2017-06-30 t.o.m. 2025-12-31. Den totala hyreskostnaden under hyrestiden beräknas till 40 698 tkr exklusive indexhöjningar de kommande åren.

Hyresnivåer på lägenheterna är beräknade till 5 700 kr per månad för de 50 enrumslägenheterna och 11 400 kr per månad för de 10 tvårumslägenheterna. Enligt tidigare beräkningar så kommer inte den nyanlände att kunna klara av att betala denna hyra med etablerings- och bostadsersättningen samt eventuella tillägg och bidrag från försäkringskassan. Skillnaden är 700 kr för ettorna samt 2 900 kr för tvåorna och skulle samtliga hyresgäster bli beroende av försörjningsstöd för mellanskillnaden kommer kommunens kostnader att blir 768 000 kr per år.

Beslutet om att arrendera ut marken är ett delegationsbeslut som hanteras inom ramen för detta och är villkorat av att hyresavtalet godkänns.

Förvaltningens synpunkter

På kommunfullmäktige den 5 december 2016 kommer ärendet ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd” att hanteras. Under förutsättning att kommunfullmäktige godkänner kommunstyrelsens förslag föreslår kommunstyrelseförvaltningen att kommunstyrelsen beslutar att godkänna bilagda hyresavtal, vilket innebär att kommunen hyr in ca 60 bostadslägenheter från Home by home förvaltning AB.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-11-30 – Inhyrning av bostäder på Häggvägen i Handen inkl bilagor
- Hyreskontrakt med bilagor
- Karta

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar:

1. Bilagda hyresavtal godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar bifall till eget förslag (bilaga) innebärande att hyresavtalet inte ska godkännas.

Kennerth Valtersson (SD) yrkar att ärendet ska avgöras först efter att ärendet ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd, minoritetsåterremitterat ärende” avgjorts i kommunfullmäktige 2016-12-19.

Martina Mossberg (M) yrkar att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Meeri Wasberg (S) begär ajournering. Sammanträdet ajourneras kl. 16.35.

Sammanträdet återupptas kl. 16.50.

Ordföranden konstaterar att kommunfullmäktige den 5 december 2016 minoritetsåterremitterat ärendet ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd”. Kommunfullmäktige kommer behandla ärendet på nytt den 19 december 2016.

Meeri Wasberg (S) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) att kommunstyrelsen beslutar att

1. Bilagda hyresavtal godkänns.
2. Bostäderna får även hyras ut till andra, i första hand till ungdomar som redan är folkbokförda i kommunen och saknar egen bostad.

3. Föreslagna hyresavtal förutsätter att kommunfullmäktige antar ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd”.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; bifallsyrkandet i tre punkter från Socialdemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna samt avslagsyrkandet från Moderaterna och Sverigedemokraterna. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med bifallsyrkandet från Socialdemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Kommunstyrelsens beslut

1. Bilagda hyresavtal godkänns.
2. Bostäderna får även hyras ut till andra, i första hand till ungdomar som redan är folkbokförda i kommunen och saknar egen bostad.
3. Föreslagna hyresavtal förutsätter att kommunfullmäktige antar ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd”.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M) och Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Socialnämnden

Eget förslag

§ 329

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Inhyrning av bostäder på Häggvägen i Handen

Haningsmoderaterna emotsätter sig beslut Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd, som efter återremiss ska upp till fullmäktige för beslut den 19 december. Vi anser inte att uppförande av modulboenden med tidsbegränsade bygglov är ett godtagbart alternativ.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner inte bilagt hyresavtal

Martina Mossberg (M)

Ekonomiavdelningen
Jesper Schönberg

Kommunstyrelsen

Inhyrning av bostäder på Häggvägen i Handen

Bakgrund

Sveriges kommuner har under lång tid tagit emot nyanlända som efter att de fått uppehållstillstånd bosätter sig och etablerar sig i Sverige, eller befinner sig i en kommun som asylsökande vuxen eller barn. Under 2015 har det skett en mycket stor ökning av antalet personer som kommer till Sverige och därmed även till Haninge kommun.

En av följderna av detta är att riksdagen har beslutat om en ny lag, lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Lagen innebär att sedan 2016-03-01 är kommunerna skyldiga att ge bostad till de flyktingar som får uppehållstillstånd och blir anvisade av migrationsverket till respektive kommun. Lagen slår fast att vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner skall hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn, samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Bostadssituationen beaktas inte vid fördelningen. Fler nyanlända kommer framöver att anvisas till kommuner där det finns goda etableringsförutsättningar. Samtidigt är bostadsbristen i storstadslänet ett stort hinder för både mottagande och en god etablering.

Detta betyder för Haninge kommun att kommunen är skyldig att tillhandahålla bostäder åt 253 personer som väntas anvisas under 2016. Skyldigheten kommer att omfatta 359 personer under 2017.

Som en del i kommunens arbete med att få fram bostäder till att kunna ta emot nyanlända enligt den nya lagen har stadsbyggnadsförvaltningen tagit fram förslag på 10 tomter där det skulle vara möjligt att uppföra bostäder med tidsbegränsade bygglov. Detta beskrivs i en plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd som kommer att behandlas i kommunfullmäktige 5 december 2016.

Inhyrning av bostäder på Häggvägen

Häggvägen i södra Handen är en av de tomter som stadsbyggnadsförvaltningen har tagit fram som är tänkbara att bygga

bostäder på med tidsbegränsat bygglov. Kommunstyrelseförvaltningen har i förhandling med Home by Home förvaltning AB kommit fram till en överenskommelse. Det bygger på ett upplägg som innebär att Home by Home förvaltning AB erbjuds arrendera ett markområde vid Häggvägen i Handen till och med 2025-12-31 mot att de åtar sig att på området uppföra 50 enrumslägenheter och 10 tvårumslägenheter, uppförda i längor med två våningar, och upplåta dessa till kommunen i enlighet med bilagt hyresavtal. Antalet lägenheter i hyresavtalet är ett uppskattat antal då detta slutligen avgörs i samband med bygglovet.

Kommunens ekonomiska åtagande för hyreskontrakten är 4 788 tkr per år. Hyreskontraktets längd är fr.o.m. 2017-06-30 t.o.m. 2025-12-31. Den totala hyreskostnaden under hyrestiden beräknas till 40 698 tkr exklusive indexhöjningar de kommande åren.

Då det är en blockförhyrning så tar kommunen risken för eventuella tomma lägenheter under hela hyrestiden. Övriga risker är ifall det blir skadegörelse eller överslitage av ytskikt på golv, väggar och tak.

Hyresnivåer på lägenheterna är beräknade till 5 700 kr per månad för de 50 enrumslägenheterna och 11 400 kr per månad för de 10 tvårumslägenheterna.

Enligt tidigare beräkningar så kommer inte den nyanlände att kunna klara av att betala denna hyra med etablerings- och bostadsersättning samt eventuella tillägg och bidrag från försäkringskassan. De nyanländas samlade ersättning klarar en hyra på ca 5 000 kr för ensamstående och 8 500 kr för en familj. Skillnaden är 700 kr för ettorna samt 2 900 kr för tvåorna och skulle samtliga hyresgäster bli beroende av försörjningsstöd för mellanskillnaden kommer kommunens kostnader att bli 768 000 kr per år.

Beslutet om att arrendera ut marken är ett delegationsbeslut som hanteras inom ramen för detta och är villkorat av att hyresavtalet godkänns.

Det är kommunstyrelseförvaltningen som kommer att stå för inhyrningen av bostäderna. Sedan är det socialförvaltningen som kommer att hyra ut lägenheterna till hyresgästerna.

Kommunstyrelseförvaltningens synpunkter

På kommunfullmäktige den 5 december 2016 kommer ärendet "Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd" att hanteras. Under förutsättning att kommunfullmäktige godkänner kommunstyrelsens förslag föreslår kommunstyrelseförvaltningen att kommunstyrelsen beslutar att godkänna bilagda hyresavtal, vilket innebär att kommunen hyr in ca 60 bostadslägenheter från Home by home förvaltning AB.

I ärendet "Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd" finns också beskrivet att en del av lägenheterna skall kunna hyras ut till andra än nyanlända, exempelvis som ungdomsbostäder. Beträffande Häggvägen är kommunstyrelseförvaltningens bedömning att alla lägenheterna behövs till nyanlända, eftersom kommunen för de 253 personer som väntas anvisas 2016, hittills saknar bostadslösning för ca 80 personer. Dessutom finns det redan på granntomten nyligen uppförda ungdomsbostäder.

Underlag för beslut

- Hyreskontrakt med bilagor
- Karta

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Bilagda hyresavtal godkänns.

Bengt Svenander
kommundirektör

Jörn Karlsson
ekonomidirektör

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 1 (4)

Nr H-3203-01

Undertecknade har denna dag träffat följande hyresavtal

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller.

Hyresvärd	Home by Home Förvaltning AB				Personnr/orgnr 559069-3569		
Hyresgäst	Haninge kommun, lokalbanken				Personnr/orgnr 212000-0084		
Hyresgäst (2)					Personnr/orgnr		
Lokalens adress m m	Kommun Haninge			Fastighetsbeteckning Söderbymalm 3:203 m.fl			
	Gata Häggvägen			Trappor/hus	Lägenhet nr		
	Aviseringsadress						
Lokalens skick och användning	Lokalen med tillhörande utrymmen uthyrs, om inte annat anges, i befintligt skick att användas till: Blockförhyrning av 50 st bostadslägenheter på a` ca 21 kvadrat meter samt 10 st st bostadslägenheter på a` ca 42 kvadrat meter						
Lokalens storlek och omfattning	Butiksarea i plan		Kontorsarea i plan		Lagerarea i plan		
	m ²		m ²		m ²		
	Övrig Area i plan						
						Bilaga 1	
Angivna areor ☐ har ☒ har inte inför avtalets tecknande gemensamt mätts upp. Om i avtalet angiven area avviker från uppmätt area medför avvikelserna inte rätt för hyresgästen till återbetalning respektive hyresvärden rätt till högre hyra. ☐ Omfattningen av de förhydda lokalerna har markerats å bifogade ritning(ar).							
		tillfart för bil för i- och urlastning		plats för skyltskåp/automat		parkeringsplats(er) för bil(ar)	
		☐ plats för skylt		☐ bil(ar)		☐ garageplats(er) för bil(ar)	
Inredning m m	Lokalen uthyrs ☒ Utan särskild för verksamheten avsedd inredning ☐ Med särskild för verksamheten avsedd inredning					Bilaga	
Vid hyresförhållandets upphörande skall hyresgästen, om inte annan överenskommelse träffats, bortföra honom tillhörig egendom och återställa lokalerna i godtagbart skick. Parterna är eniga om att senast sista dagen av hyresförhållandet gemensamt genomföra besiktning av lokalerna. Om till följd av hyresgästens åtgärder – vidtagna med eller utan hyresvärdens medgivande – lokalen vid avflyttningen innehåller material, som inte särskilt överenskommit att hyresvärden svarar för, skall hyresgästen avlägsna materialet eller ersätta hyresvärden dennes kostnader för kvittblivning såsom förekommande avfallsskatt, transport och avgift för deponering eller motsvarande.							
Ledningar för telefoni	Hyresgästen bekostar erforderlig dragning av ledningar för telefoni från den anslutningspunkt som operatören anger ☐ till de ställen i lokalen som hyresgästen i samråd med hyresvärden väljer.						
	Hyresvärden bekostar motsvarande ledningsdragning fram till lokalen. Ledningsdragning inom lokalen utförs och bekostas av hyresgästen men skall ske i samråd med hyresvärden.						
Ledningar för datakommunikation	Hyresgästen bekostar erforderlig dragning av ledningar för datakommunikation från den anslutningspunkt som operatören anger till de ställen i lokalen som hyresgästen i samråd med hyresvärden väljer.						
	Hyresvärden bekostar motsvarande ledningsdragning fram till lokalen. Ledningsdragning inom lokalen utförs och bekostas av hyresgästen men skall ske i samråd med hyresvärden. Bilaga 1						
Hyrestid	Från och med den Bilaga 1			Till och med den 2025-12-31 Avtalet upphör utan uppsägning			
Uppsägningstid/ Förlängningstid	Uppsägning av detta kontrakt skall ske skriftligen minst _____ månader före den avtalade hyrestidens utgång I annat fall är kontraktet förlängt med _____ år för varje gång						
Värme och varmvatten	Erforderlig uppvärmning av lokalen ombesörjs av ☒ hyresvärden ☐ hyresgästen						
	Varmvatten tillhandahålls ☒ hela året ☐ inte alls ☐						

Upplysning

Observera att det i vissa fall förutom kryss i ruta också erfordras att bilaga fogas till avtalet för att överenskommelsen i bilagan skall bli tillämplig. Det gäller exempelvis indexklausul, klausul om fastighetsskatt och om hyresgästens rätt till nedsättning av hyra vid sedvanligt underhåll.

Sign	Sign
------	------

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 2 (4)

Nr H-3203-01

Undertecknade har denna dag träffat följande hyresavtal

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller.

Hyra	Kronor 4 788 000: per år utgörande ☐ total hyra ☒ hyra exkl nedan markerade tillägg															
Indexklausul	☒ Ändring av ovan angiven hyra sker i enlighet med bilaga 2 Bilaga 2															
Kostnad för värme och varmvatten	☐ Bränsle/Värmetillägg utgår i enlighet med bifogade klausul Bilaga															
VA-kostnad	☐ VA-tillägg utgår i enlighet med bifogade klausul Bilaga															
Kyla Ventilation	☐ Kostnader för drift av särskild kyl- och ventilationsanläggning ersätts i enlighet med bifogade klausul Bilaga															
EI	☐ ingår i hyran ☒ hyresgästen har eget abonnemang															
Städning	☐ ingår i hyran i enlighet med överenskommelse med Tornberget ☒ ombesörjs och bekostas av hyresgästen															
Emballage- och sophämtning	I den omfattning det åligger hyresvärden att dels tillhandahålla utrymme för lagring av sopor/emballage dels ordna borttransport av sådant avfall, åligger det hyresgästen att sortera och placera avfall i avsett kärl på avsedd plats liksom att utan kompensation medverka till den ytterligare källsortering som hyresvärden kan komma att besluta. Emballage- och sophämtning ☐ ingår i hyran ☐ ombesörjs och bekostas av hyresgästen (dock åligger det hyresvärden att tillhandahålla sopkärl och erforderligt sopusrymme) ☒ Ingår i hyran beträffande nedan markerade avfallsfraktioner. Det åligger hyresgästen att själv svara för och bekosta uppsamling, sortering, lagring och transport av hos hyresgästen förekommande avfallsfraktioner som inte markerats nedan. <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td>☒ hushållsavfall</td> <td>☐ lysrör</td> <td>☐ hårda plastförpackningar</td> </tr> <tr> <td>☐ grovsopor</td> <td>☐ metallförpackningar</td> <td>☐ farligt avfall enligt förordning (1996:971)</td> </tr> <tr> <td>☐ komposterbart avfall</td> <td>☐ ofärgade glasförpackningar</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐ tidningspapper</td> <td>☐ färgade glasförpackningar</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐ batterier</td> <td>☐ pappförpackningar</td> <td></td> </tr> </table>	☒ hushållsavfall	☐ lysrör	☐ hårda plastförpackningar	☐ grovsopor	☐ metallförpackningar	☐ farligt avfall enligt förordning (1996:971)	☐ komposterbart avfall	☐ ofärgade glasförpackningar		☐ tidningspapper	☐ färgade glasförpackningar		☐ batterier	☐ pappförpackningar	
☒ hushållsavfall	☐ lysrör	☐ hårda plastförpackningar														
☐ grovsopor	☐ metallförpackningar	☐ farligt avfall enligt förordning (1996:971)														
☐ komposterbart avfall	☐ ofärgade glasförpackningar															
☐ tidningspapper	☐ färgade glasförpackningar															
☐ batterier	☐ pappförpackningar															
Snöröjning och sandning	☒ ingår i hyran ☐ ombesörjs och bekostas av hyresgästen ☒ enl. bil 1 Bilaga 1															
Fastighets-skatt	☒ ingår i hyran ☐ ersättning härför erläggs enligt särskild överenskommelse Bilaga															
Oförutsedda kostnader	Skulle efter avtalets tecknande oförutsedda kostnadsökningar uppkomma för fastigheten på grund av a) införande eller höjning av särskild för fastigheten utgående skatt, avgift eller påлага varom riksdag, regering, kommun eller myndighet kan komma att besluta b) generella ombyggnadsåtgärder eller liknande på fastigheten som ej enbart avser lokalen och som hyresvärden åläggs att utföra till följd av beslut av riksdag, regering, kommun eller myndighet skall hyresgästen med verkan från inträdd kostnadsökning erlägga ersättning till hyresvärden för på lokalen belöpande andel av den totala årliga kostnadsökningen för fastigheten. Lokalens andel är _____ procent. Har andelen ej angivits utgörs denna av hyresgästens hyra (exklusive eventuell moms) i förhållande till i fastigheten utgående lokalhyror (exklusive eventuell moms) vid tiden för kostnadsökningen. För ej uthyrd lokal görs därvid en uppskattning av marknadshyran för lokalen. Med skatt enligt a) ovan avses ej moms och fastighetsskatt i den mån ersättning härför erläggs i enlighet med överenskommelse. Med oförutsedda kostnader menas sådana kostnader som vid avtalets ingående inte beslutats av de under a) och b) angivna instanserna. Ersättningen erläggs enligt nedanstående regler om hyrans betalning.															

Upplysning

Observera att det i vissa fall förutom kryss i ruta också erfordras att bilaga fogas till avtalet för att överenskommelsen i bilagan skall bli tillämplig. Det gäller exempelvis indexklausul, klausul om fastighetsskatt och om hyresgästens rätt till nedsättning av hyra vid sedvanligt underhåll.

Sign	Sign
------	------

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 3 (4)

Nr H-3203-01

Undertecknade har denna dag träffat följande hyresavtal

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller.

Mervärdesskatt (moms)	☐ Fastighetsägaren/hyresvärden är skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen. Hyresgästen skall utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms. ☐ Om fastighetsägaren/hyresvärden efter beslut av skattemyndigheten blir skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen skall hyresgästen utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms. Momsen som erläggs samtidigt med hyran beräknas på angivet hyresbelopp jämte, enligt vid varje tidpunkt gällande regler för moms på hyra, på i förekommande fall enligt hyreskontraktet utgående tillägg och andra ersättningar. Om hyresvärden till följd av hyresgästens självständiga agerande – såsom upplåtelse av lokalen i andra hand (även upplåtelse till eget bolag), eller överlåtelse – blir återbetalningskyldig för moms enligt bestämmelserna i mervärdesskattelagen skall hyresgästen fullt ut ersätta hyresvärden med det återbetalda beloppet. Hyresgästen skall vidare utge ersättning för den kostnadsökning som följer av hyresvärdens förlorade avdragsrätt för ingående moms på driftskostnaderna som uppstår genom hyresgästens agerande.	
Hyrans betalning	Hyran erläggs utan anfordran i förskott senast sista vardagen före varje ☐ kalendermånads början ☒ kalenderkvartals början	
Ränta, betalnings-påminnelse	Vid försenad hyresbetalning skall hyresgästen erlagga dels ränta enligt räntelagen, dels ersättning för skriftlig betalningspåminnelse enligt lagen om ersättning för inkassokostnader m m. Ersättning för påminnelse utgår med belopp som vid varje tillfälle gäller enligt förordningen om ersättning för inkassokostnader m m.	
Underhåll m m	☐ Hyresvärden skall utföra och bekosta ☒ erforderligt underhåll av lokalerna och av honom tillhandahållen inredning	Dock att hyresgästen svarar för överslitage 1
	☐ Hyresgästen skall utföra och bekosta erforderligt underhåll av ytskikt på golv, väggar och tak jämte av inredning tillhandahållen av hyresvärden. Om hyresgästen åsidosätter sin underhållsskyldighet och ej inom skälig tid vidtar rättelse efter skriftlig anmodan äger hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på hyresgästens bekostnad.	Hyresgästens underhållsskyldighet omfattar därutöver Bilaga
	☐ Fördelningen av underhållsansvaret framgår av särskild bilaga	
Skötsel och drift	Hyresgästen äger ej rätt att utan hyresvärdens skriftliga godkännande, i lokalen eller eljest inom fastigheten, utföra inrednings- och/eller installations- eller ändringsarbeten som direkt berör bärande byggnadsdelar eller för fastighetens funktion viktiga installationer såsom VA-, el, ventilationssystem etc, tillhöriga hyresvärden. Anordningar för ventilation får inte av hyresgästen byggas in i inredning så att effekten av sådana anordningar försämras. Det åligger hyresgästen att vid utförande av inredningsarbeten se till att funktionen hos radiatorer och andra uppvärmningsanordningar i allt väsentligt behålls.	
Bygg varudeklarationer	Om hyresgästen i enlighet med bestämmelser i detta avtal eller eljest utför underhålls-, förbättrings- eller ändringsarbeten avseende lokalen skall han för hyresvärden i god tid före arbetets utförande förete byggvarudeklarationer – i den mån sådana finns utarbetade – för de produkter och material som skall tillföras lokalen.	
PBL-avgifter	Om hyresgästen utan erforderligt bygglov vidtar ändringar i lokalerna och hyresvärden till följd härav enligt reglerna i PBL tvingas utge byggnadsavgift eller tilläggsavgift skall hyresgästen till hyresvärden utge motsvarande belopp.	
Nedsättning av hyra	☒ Hyresgästen har inte rätt till nedsättning i hyran för tid då hyresvärden låter utföra arbete för att sätta lägenheten i avtalat skick eller annat arbete som särskilt anges i avtalet. ☐ Hyresgästens rätt till nedsättning av hyran när hyresvärden utför sedvanligt underhåll av de förhyrda lokalerna eller fastigheten i övrigt regleras i bilaga	
Myndighetskrav m m	Det åligger ☒ hyresvärden ☐ hyresgästen	att på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder, som av försäkringsbolag eller byggnadsnämnd, miljö- och hälsoskyddsnämnd, brandmyndighet eller annan myndighet efter tillträdesdagen kan komma att krävas för lokalens nyttjande för avsedd användning. Hyresgästen skall samråda med hyresvärden innan åtgärder vidtas.

Upplysning

Observera att det i vissa fall förutom kryss i ruta också erfordras att bilaga fogas till avtalet för att överenskommelsen i bilagan skall bli tillämplig. Det gäller exempelvis indexklausul, klausul om fastighetsskatt och om hyresgästens rätt till nedsättning av hyra vid sedvanligt underhåll.

Sign	Sign
------	------

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 4 (4)

Nr H-3203-01

Undertecknade har denna dag träffat följande hyresavtal

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller.

Skyltar, markiser, fönster, dörrar etc	<p>Hyresgästen äger efter samråd med hyresvärden rätt att uppsätta för verksamheten sedvanlig skylt, under förutsättning att hyresvärden ej har befogad anledning att vägra och att hyresgästen inhämtat erforderliga tillstånd av berörda myndigheter. Vid avflyttning åligger det hyresgästen att återställa husfasaden i godtagbart skick.</p> <p>Vid mer omfattande fastighetsunderhåll såsom fasadrenovering åligger det hyresgästen att på egen bekostnad och utan ersättning nedmontera och åter uppmontera skyltar, markiser och antenner.</p> <p>Hyresvärden förbinder sig att inte uppsätta automater och skyltskåp å ytterväggarna till de av hyresgästen förhyrda lokalerna utan hyresgästens medgivande samt medger hyresgästen optionsrätt att uppsätta automater och skyltskåp å ifrågavarande väggar.</p> <p>☒ Hyresvärden ☐ Hyresgästen Svarar för skador på grund av åverkan å ☒ fönster ☐ skyltfönster ☒ entrédörrar ☐ skyltar ☐</p> <p>☐ Hyresgästen är skyldig att teckna och vidmakthålla glasförsäkring beträffande samtliga till lokalen hörande skyltfönster och entrédörrar.</p>						
Låsanordningar	<p>Det åligger ☒ hyresvärden ☐ hyresgästen Att utrusta lokalerna med sådana lås- och stöldskyddsanordningar som krävs för hyresgästens affärs- eller företagsförsäkring.</p>						
Force majeure	<p>Hyresvärden fritager sig från skyldighet att fullgöra sin del av avtalet och från skyldighet att erlagga skadestånd om hans åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, på grund av sådan arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, explosion eller ingrepp av offentlig myndighet som hyresvärden inte råder över och heller inte kunnat förutse.</p>						
Säkerhet	<p>Förutsättning för detta avtals giltighet är att säkerhet i form av ☐ bankgaranti ☐ borgen ☐ Lämnas senast den Bilaga</p>						
Särskilda bestämmelser	<p>Bilaga. Bilaga 1</p>						
Underskrift	<p>Detta kontrakt, som inte utan särskilt medgivande får inskrivas, har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt. Tidigare avtal mellan parterna avseende denna lokal upphör att gälla fr o m detta avtals ikraftträdande.</p> <table border="1"><tr><td>Ort/datum</td><td>Ort/datum</td></tr><tr><td>Hyresvärd</td><td>Hyresgäst</td></tr><tr><td>Namnförtydligande</td><td>Namnförtydligande Jesper Schönberg Lokalförsörjningschef</td></tr></table>	Ort/datum	Ort/datum	Hyresvärd	Hyresgäst	Namnförtydligande	Namnförtydligande Jesper Schönberg Lokalförsörjningschef
Ort/datum	Ort/datum						
Hyresvärd	Hyresgäst						
Namnförtydligande	Namnförtydligande Jesper Schönberg Lokalförsörjningschef						
Överenskommelse om avflyttning	<p>På grund av denna dag träffad överenskommelse upphör kontraktet att gälla fr o m den till vilken dag hyresgästen förbinder sig att avflytta.</p> <table border="1"><tr><td>Ort/datum</td><td>Ort/datum</td></tr><tr><td>Hyresvärd</td><td>Hyresgäst</td></tr></table>	Ort/datum	Ort/datum	Hyresvärd	Hyresgäst		
Ort/datum	Ort/datum						
Hyresvärd	Hyresgäst						
Överlåtelse	<p>Ovanstående kontrakt överlätas fr o m den på</p> <table border="1"><tr><td>Frånträdande hyresgäst</td><td>Tillträdande hyresgäst</td><td>Personnr/orgnr</td></tr></table>	Frånträdande hyresgäst	Tillträdande hyresgäst	Personnr/orgnr			
Frånträdande hyresgäst	Tillträdande hyresgäst	Personnr/orgnr					
Ovanstående överlåtelse godkännes	<table border="1"><tr><td>Ort/datum</td><td>Hyresvärd</td></tr></table>	Ort/datum	Hyresvärd				
Ort/datum	Hyresvärd						

Upplysning

Observera att det i vissa fall förutom kryss i ruta också erfordras att bilaga fogas till avtalet för att överenskommelsen i bilagan skall bli tillämplig. Det gäller exempelvis indexklausul, klausul om fastighetsskatt och om hyresgästens rätt till nedsättning av hyra vid sedvanligt underhåll.

Särskilda bestämmelser

Kommunen åtar sig att hyra alla 60 lägenheter för tillfällig upplåtelse utifrån kommunens olika bostadsbehov.

Hyran utgår med 4 788 000: - per år från och med tillträdesdagen till och med 2025-12-31.

Tillträde beräknas 2017-06-30. Hyran betalas from tillträdesdagen. Ändring av tillträde skall meddelas hyresgästen minst 2 månader innan tillträdesdagen.

Hyresavtalet avser inhyrning av 60 lägenheter med en total sammanlagd boarea på 1490 m². Om det vid vidare projektering och hantering av bygglov visar sig att det totala antalet lägenheter eller ytan per lägenhet minskar i förhållande till detta avtal skall den angivna bashyran i avtalet justeras ned i proportion till den sammanlagda boarean.

Utförning av lägenheterna sker i samråd mellan HOME by HOME Förvaltning AB och Haninge kommun.

I hyresavtalet ingår anläggning av markarbeten så som asfaltering, gräsytor, förråd och parkeringsplatser. Utförning sker i samråd mellan HOME by HOME Förvaltning AB och Haninge kommun.

Slutgiltig utförning av lägenheter och markarbeten skall godkännas och undertecknas av Haninge kommuns Lokalförsörjningschef och HOME by HOME Förvaltning AB VD. Dokumenten ska biläggas detta avtal senast 2017-03-31.

Detta avtal är för sin giltighet villkorat av att kommunstyrelsen godkänner avtalet 2016-12-12 samt att HOME by HOME Förvaltning AB erhåller bygglov för uppförandet av byggnaderna. Har inte bygglov erhållits senast 2017-06-30 är detta avtal förfallet utan rätt till ersättning för någondera part.

Vid händelse av hyresvärdens konkurs fortsätter detta avtal att gälla gentemot konkursboet. Konkursboet äger i sådana fall rätt att överlåta detta avtal till annan part i samband med försäljning av paviljongerna.

HOME by HOME Förvaltning AB bekosta kabeldragning inom- och anslutning till huset och uttag i respektive lägenhet avseende tv och datakommunikation samt centralantenn.

Hyresgästen svarar- och bekostar för samtliga abonnemang hänförliga installationer.

I hyresavtalet ingår förvaltning, drift och skötsel av byggnader och markytor.

Hyresvärden skall hålla fastigheten försäkrad till fullvärde. Hyresgästen svarar för Hyresvärdens självrisk för det fall skada vållat av Hyresgästen.

Hyresgästen tecknar hemförsäkring.

Hyresvärden är ansvarig för underhåll av ytskikt och inredning avseende upprätthålla lägenheternas funktioner. Dock är hyresgästen skyldig att bekosta allt underhåll som sker på grund av översitage eller skadegörelse.

**INDEXKLAUSUL
för lokal**

Sid 1 (2)

Bilaga nr 1

Avser	Hyreskontrakt nr H-3203-1 i fastigheten Söderbymalm 3:203 m.fl	
Hyresvärd	Home by Home Förvaltning AB	
Hyresgäst	Haninge Kommun	
Klausul	<p>Av det i kontraktet angivna hyresbeloppet – kronor <u>4 788 000</u> skall <u>100</u> % eller <u>4 788 000</u> kronor utgöra bashyra. Under hyrestiden skall med hänsyn till förändringarna i konsumentprisindex (totalindex med 1980 som basår) tillägg till hyresbeloppet utgå med en viss procent å bashyran enligt nedanstående grunder.</p> <p style="margin-left: 40px;">- Bashyran enligt detta avtal är anpassad till indextalet för oktober månad <u>2016</u> Indextalet för denna månad är <u>318,00</u>.</p> <p>Skulle indextalet någon påföljande oktobermånad ha stigit i förhållande till bastalet, skall tillägg utgå med det procenttal varmed indextalet ändrats i förhållande till bastalet. I fortsättningen skall tillägg utgå i förhållande till indextändringarna, varvid hyresförändringen beräknas på basis av den procentuella förändringen mellan bastalet och indextalet för respektive oktobermånad.</p> <p>Utgående hyra skall dock aldrig sättas lägre än det i kontraktet angivna hyresbeloppet. Hyresändringen sker alltid fr o m 1 januari efter det att oktoberindex föranlett omräkning.</p> <p>På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.</p>	
Underskrift	Ort/datum	Ort/datum
	Hyresvärd Home by Home Förvaltning AB	Hyresgäst Haninge Kommun
		Namnförtydligande
		Hyresgäst
Namnförtydligande	Namnförtydligande	

Anvisningar till Indexklausul för lokal

Bashyran

Om hela eller viss andel av det i avtalet angivna hyresbeloppet skall utgöra bashyra är en förhandlingsfråga och kan bero på hyresvillkoren i övrigt (såsom exempelvis hyrans storlek i kr/m² och år samt vilka övriga förpliktelser som åvilar hyresgästen m m).

Bastalet

Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat anges genom angivande av år (se bestämmelserna på sidan 1).

Jämförelse mellan indextalen sker så snart årets oktoberindex blir känt. De senaste åren har oktoberindex blivit känt i mitten av november.

Beräkning av tillägget

- 1) Beräkna skillnaden mellan aktuellt oktoberindex och bastalet.
- 2) Om skillnaden är positiv, divideras den framräknade skillnaden med bastalet.
- 3) Tilläggets storlek beräknas genom att denna kvot multipliceras med bashyran.

Exempel

Beräkning av hyrestillägg för år 2002

Bashyran antas vara 100 000 kr/år och anpassad till konsumentprisindex (KPI) för oktober 1999, som är 259,7 (bastalet).

1. Beräkna skillnaden mellan indextalet 269,1 och 259,7. Skillnaden är positiv och uppgår till 9,4.
2. Dividera 9,4 med 259,7, multiplicera kvoten (utan avrundning) med bashyran 100 000 kr. Resultatet blir 3 619,56 kr och utgör hyrestillägget för år 2002 enligt klausulen.

Alternativ A: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än året innan t ex 262,0 (oktoberindex år 2000 var 262,6).

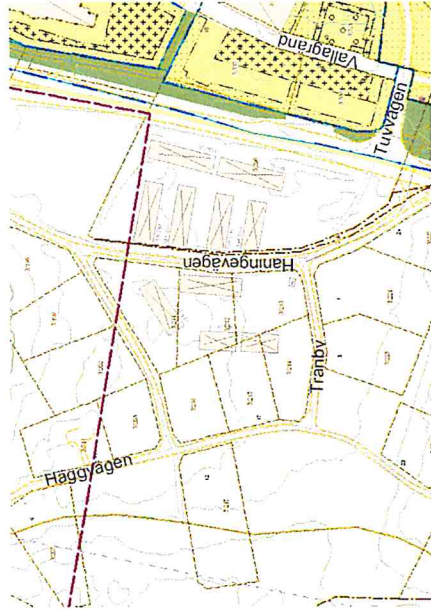
Skillnaden mellan antagna 262,0 och bastalet 259,7 hade fortfarande blivit positiv och uppgått till 2,3. Kvoten mellan 2,3 och bastalet 259,7 multiplicerat med bashyran 100 000 kr hade resulterat i ett hyrestillägg på 885,63 kr. Den sammanlagda hyran hade dock blivit lägre än för år 2001.

Alternativ B. Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än bastalet 259,7 t ex 259,5.

Skillnaden mellan 259,5 och bastalet 259,7 hade då varit negativ. Inget hyrestillägg skulle då utgå. Det i avtalet angivna hyresbeloppet skulle gälla.

HANDEN

SÖDERBYMALM 3:216 mfl.

- Ej detaljplanlagt

Storlek

- ca 4 800 kvm

Förslag på placering
4 x 7 enheter,
8,6 x 24,5 m,
2 plan

Totalt: 56 bostäder

Dnr KS 2016/208

§ 330 Klimatmiljonen 2017

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 2016-06-20, § 243, att tilldela kommunstyrelsen 1 000 tkr ("Klimatmiljonen") att fördela till kommunens förvaltningar och bolag för åtgärder som bidrar till att uppfylla Haninge kommuns klimat- och energistrategi. Medel ur klimatmiljonen kan beviljas för åtgärder som främjar hållbar livsstil, hållbara transporter och resande, energieffektivisering, utbildningsinsatser, framtagande av kunskapsunderlag och kommunikation samt investeringar.

Åtta äskanden om totalt 1 826 tkr har inkommit. Kommunstyrelseförvaltningen har, baserat på äskandena och riktlinjer för prioritering, tagit fram ett förslag till fördelning av klimatmiljonen.

Ärendet har i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2016-06-20, § 243, beretts av hållbarhetsberedningen. Beredningen har ställt sig positiv till förvaltningens förslag till fördelning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har tagit fram villkor för beviljande av medel ur klimatmiljonen för att åtgärder som bäst stämmer överens med andemeningen i klimat- och energistrategin ska genomföras. Baserat på dessa villkor har förvaltningen lämnat förslag till fördelning av klimatmiljonen.

Underlag för beslut

- Inbjudan till äskande ur klimatmiljonen 2017
- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-10-31, "Förslag till fördelning av klimatmiljonen 2017"
- Sammanställning av äskanden ur klimatmiljonen 2017
- Minnesanteckningar hållbarhetsberedningen 2016-11-15
- Ansökan: Energibesparande värmestyrning Haninge Bostäder
- Ansökan: Saturator (Sopsaltning) SBF

- Ansökan: Hållbara skolresor samt Gå och cykla till skolan-tävling SBF
- Ansökan: Elverktyg i parkdriften SBF
- Ansökan: Energibesparing samt få elever intresserade av miljövänlig teknik Tornberget
- Ansökan: Klimatsmarta kök UBF
- Ansökan: Bygga drömvär(l)den UBF
- Ansökan: Parcykel ÄF

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Haninge Bostäder AB tilldelas 150 tkr för installation av temperaturgivare inomhus.
2. Stadsbyggnadsförvaltningen, vägenheten, tilldelas 100 tkr för inköp av en anläggning som tillverkar saltlake för sopsaltning av cykelbanor vintertid.
3. Stadsbyggnadsförvaltningen, park och natur, tilldelas 192 tkr för inköp och utvärdering av elverktyg för professionell parkdrift.
4. Stadsbyggnadsförvaltningen, trafikenheten, tilldelas 180 tkr för att riktade insatser för hållbara skolresor.
5. Tornberget fastighetsförvaltnings AB tilldelas 200 tkr för installation av taksolceller med växelriktarpaket och informativ visuell publik skärm samt introduktion till skolpersonal.
6. Utbildningsförvaltningen, Brandbergens förskolor, tilldelas 78 tkr för att utbilda kökspersonal i klimatsmart matlagning och för att minska matsvinnet på förskolorna.
7. Äldreförvaltningen, vård och omsorgsboende, tilldelas 100 tkr för inköp av parcykel till vård och omsorgsboenden.

Kommunstyrelsens beslut

1. Haninge Bostäder AB tilldelas 150 tkr för installation av temperaturgivare inomhus.

2. Stadsbyggnadsförvaltningen, vägenheten, tilldelas 100 tkr för inköp av en anläggning som tillverkar saltlake för sopsaltning av cykelbanor vintertid.
3. Stadsbyggnadsförvaltningen, park och natur, tilldelas 192 tkr för inköp och utvärdering av elverktyg för professionell parkdrift.
4. Stadsbyggnadsförvaltningen, trafikenheten, tilldelas 180 tkr för att riktade insatser för hållbara skolresor.
5. Tornberget fastighetsförvaltnings AB tilldelas 200 tkr för installation av taksolceller med växelriktarpaket och informativ visuell publik skärm samt introduktion till skolpersonal.
6. Utbildningsförvaltningen, Brandbergens förskolor, tilldelas 78 tkr för att utbilda kökspersonal i klimatsmart matlagning och för att minska matsvinnet på förskolorna.
7. Äldreförvaltningen, vård och omsorgsboende, tilldelas 100 tkr för inköp av parcykel till vård och omsorgsboenden.

Expedieras: Akt

För verkställighet: SBF, UBF, ÄF, Tornberget
fastighetsförvaltnings AB, Haninge Bostäder AB

För kännedom: Frida Nordström, Berit Pettersson

Samhällsutveckling
Frida Nordström

Kommunstyrelsen

Inbjudan till äskande ur klimatmiljonen 2017

Kommunstyrelsen bjuder in Haninge kommuns förvaltningar och bolag att äska medel ur klimatmiljonen för genomförande av åtgärder som bidrar till att uppfylla kommunens klimatmål.

Stöd kan sökas för åtgärder som i enlighet med Haninge kommuns klimat- och energistrategi främjar hållbar livsstil, hållbara transporter och resande, energieffektivisering, utbildningsinsatser, framtagande av kunskapsunderlag och kommunikation samt investeringar.

Villkor för beviljande av medel är att:

- Åtgärden ska ha förväntad klimatnytta/energieffektiviseringspotential
- Resultatet av åtgärden ska redovisas skriftligen senast den 31 december 2017
- Åtgärden ska uppfylla minst ett av tre kriterier:
 - o Investeringen ska ha en medellång pay-off tid
 - o Kostnaden för åtgärden ska bedömas vara rimlig i förhållande till förväntat resultat.
 - o Innehålla ett stort mått av nytänkande

I beslut om bidragstilldelning kommer projekt prioriteras som:

- Har stor förväntad klimatnytta/energieffektiviseringspotential
- Är av utredande karaktär och som kan vara en katalysator för kommande klimatsatsningar
- Har hög egen- och/eller samfinansiering
- Är nyskapande

Intresseanmälan för äskande ska göras senast den **20 juni 2016** med bifogat intresseanmälningsformulär.

Ansökan med äskande ska lämnas in senast den **20 september 2016** med bifogat ansökningsformulär.

Intresseanmälan och ansökan med äskande skickas till klimatmiljonen@haninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Postadress

Besöksadress

Telefon
Växel:
Direkt:

Fax/e-post

Bankgiro

Kommunstyrelseförvaltningens klimat- och miljöstrateg, Frida Nordström, är behjälplig för bollande av idéer och stöd, men äskandet skrivs av sökande förvaltning/bolag.
Kontakt: frida.nordstrom@haninge.se , 08-606 81 02

Sändlista:

Samtliga förvaltningschefer för
-Kultur- och fritidsförvaltningen
-Kommunstyrelseförvaltningen
-Socialförvaltningen
-Stadsbyggnadsförvaltningen
-Utbildningsförvaltningen
-Äldreförvaltningen

VD för
-Haninge Bostäder AB
-Tornberget fastighetsförvaltnings AB

Med vänlig hälsning

Frida Nordström
Klimat- och miljöstrateg
Kommunstyrelseförvaltningen

Samhällsutveckling
Frida Nordström

Förslag till fördelning av klimatmiljonen 2017

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 2016-06-20, § 243, att tilldela kommunstyrelsen 1 000 tkr ("Klimatmiljonen") att fördela till kommunens förvaltningar och bolag för åtgärder i enlighet med Haninge kommuns klimat- och energistrategi.

Ansökningsförfarande och ärendeberedning

I april 2016 bjöd kommunstyrelseförvaltningen in Haninge kommuns förvaltningar och bolag att ansöka om medel ur klimatmiljonen. Medel kan beviljas för åtgärder som i enlighet med Haninge kommuns klimat- och energistrategi främjar hållbar livsstil, hållbara transporter och resande, energieffektivisering, utbildningsinsatser, framtagande av kunskapsunderlag och kommunikation samt investeringar.

Ansökningsförfarandet har inletts med en intresseanmälan som skulle vara kommunstyrelsens registrator tillhanda senast den 20 juni 2016. Respektive sökande har fått återkoppling på sin ansökan och vid behov fått stöd för att utveckla en fullständig ansökan. Fullständig ansökan skulle vara kommunstyrelsens registrator tillhanda senast 20 september 2016.

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag till fördelning av klimatmiljonen baserat på ansökningarna och riktlinjer för prioritering.

Förslag till fördelning av medel

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram villkor för beviljande av medel ur klimatmiljonen för att åtgärder som bäst stämmer överens med andemeningen i klimat- och energistrategin ska genomföras. Villkoren innebär att åtgärden ska ha förväntad klimatnytta/energieffektiviseringspotential, resultatet av åtgärden ska redovisas samt att åtgärden ska uppfylla minst ett av tre kriterier:

- Investeringen ska ha en medellång pay-off tid
- Kostnaden för åtgärden ska bedömas vara rimlig i förhållande till förväntat resultat.
- Åtgärden ska innehålla ett stort mått av nytänkande

I beslut om bidragstilldelning prioriteras projekt som:

- Har stor förväntad klimatnytta/energieffektiviseringspotential
- Är nyskapande
- Är av utredande karaktär och som kan vara en katalysator för kommande klimatsatsningar
- Har hög egen- och/eller samfinansiering

Åtta äskanden om totalt 1 826 tkr har inkommit. Baserat på ovan nämnda villkor och prioriteringsgrunder föreslår kommunstyrelseförvaltningen följande fördelning av klimatmiljonen.

Tillstyrkes

Haninge Bostäder AB tilldelas 150 tkr för installation av temperaturgivare inomhus i ett projekt omfattande 268 lägenheter. Inomhusgivarna ersätter dagens utomhusgivare. En utomhusgivare reglerar tillförseln av värme beroende på utomhustemperaturen. Fördelen med inomhusgivare är att den istället styr värmeförseln utifrån byggandens värmebehov. Detta gör att solenergi som värmer upp byggnaden under soliga dagar och värmeenergi som alstras i byggnaden, till exempel från hushållsmaskiner, tas tillvara. Mängden tillförd energi minskar samtidigt som värmekomforten ökar tack vare jämnare inomhustemperatur. Installation av inomhustemperaturgivare ger en energibesparing på uppskattningsvis 5-15% av byggnadens tillförda värmeenergi. Räknat på hela Haninge Bostäder ABs fjärrvärmeuppvärmda bestånd motsvarar en femprocentig minskning en energibesparing på 600 – 700 MWh per år. Åtgärden har en kort återbetalningstid, men ger en stor och direkt energibesparing. Tekniken att använda inomhusgivare är inte ny, men fortfarande nyskapande inom bostadsförvaltningen. Åtgärden är en del av klimat- och energistrategins åtgärdsområde *Energianvändning i bebyggelsen*.

Stadsbyggnadsförvaltningen, vägenheten, tilldelas 100 tkr för inköp av en anläggning som tillverkar saltlake. Saltlaken används tillsammans med sopning för att ge sommarväglag på cykelvägbanor även då vinterväglag råder. På så vis skapar kommunen förutsättningar för Haningeborna att göra klimatsmarta resval året runt. Projektet kommer att följas upp med cykelmätningar på utvalda platser. Det är däremot inte möjligt att beräkna utsläppsminskningarna som projektet ger upphov till. Den tilldelade summan anses vara rimlig i förhållande till den möjliga effekten. Åtgärden är en del av klimat- och energistrategins åtgärdsområde *Transporter och hållbart resande*.

Frekvent saltning med stora kvantiteter kan ge upphov till problem med exempelvis dagvattenhantering och kan utgöra en risk för grundvattenkvaliteten i känsliga områden. Som villkor för tilldelning av medel ska stadsbyggnadsförvaltningen, vägenheten, säkerställa att genomförandet av projektet inte bidrar till betydande negativa effekter i miljön.

Stadsbyggnadsförvaltningen, trafikenheten, tilldelas 180 tkr för genomförandet av projektet "Hållbara skolresor samt Gå och cykla till skolan-tävling". Projektet genomförs tillsammans med elever och lärare på en utvald skola. I projektet kommer elevernas skolvägar att kartläggas. Kartläggningen används sedan som utgångspunkt för prioritering av fysiska och beteendepåverkande åtgärder i syfte att öka andelen elever som går och cyklar till skolan. En cykeldag kommer att genomföras i samarbete med skolan och eleverna kommer uppmuntras att delta i den nationella gå- och cykla till skolan-tävlingen. Målet med projektet är att Haninges skolbarn ska skaffa sig klimatsmarta resvanor som leder till minskade växthusgasutsläpp på kort och lång sikt. Utöver minskade utsläpp har satsningen som mål att främja hälsan hos barn och unga samt att förbättra trafiksäkerheten i elevernas närmiljö. Åtgärden är en del av klimat- och energistrategins åtgärdsområde *Transporter och hållbart resande*.

Stadsbyggnadsförvaltningen, park och natur, tilldelas 192 tkr för inköp av elverktyg i driften. Syftet med projektet är att använda och utvärdera olika typer, märken och modeller av eldrivna verktyg för professionell parkdrift. Målet är att ersätta fossildrivna verktyg med eldrivna och därmed minska utsläppen av växthusgaser. Under 2015 användes ca 2 200 liter fossilt drivmedel i parkdriften. Åtgärden är en del av klimat- och energistrategins åtgärdsområde *Långsiktigt bärkraftig konsumtion av varor och tjänster*.

Tornberget fastighetsförvaltnings AB tilldelas 200 tkr för installation av taksolceller med växelriktarpaket och informativ visuell publik skärm samt introduktion till skolpersonal. Den planerade anläggningen har en topp effekt på 115 kW och beräknas leverera 95 000 kWh el per år. Genom projektet kommer kommunens egenproduktion av förnybar el att öka. Att installera solceller är i sig inte nyskapande, men projektet har en viktig koppling till elevers lärande om energi- och miljöteknik. Åtgärden är en del av klimat- och energistrategins åtgärdsområde *Energiproduktion*.

Utbildningsförvaltningen, Brandbergens förskolor, tilldelas 78 tkr för att genomföra projektet "Klimatsmarta kök". Genom projektet ska kökspersonalen få utbildning i att säsongsanpassa matsedeln och öka andelen vegetabilier. Samtidigt kommer förskolorna arbeta med att minska mängden mat som slängs. Produktionen av livsmedel står för en fjärdedel av de totala växthusgasutsläppen. Genom att välja rätt råvaror och minska matsvinnet kan matens klimatpåverkan minska betydligt. Projektet förväntas ge en rimlig effekt i förhållande till bidragets storlek. Åtgärden är en del av klimat- och energistrategins åtgärdsområde *Långsiktigt bärkraftig konsumtion av varor och tjänster*.

Utbildningsförvaltningen, Brandbergens förskolor, har i sitt äskande angivit att projektet syftar till att öka andelen ekologiska livsmedel. Ekologiska livsmedel har flera miljöfördelar och bidrar bland annat till att begränsa spridningen av bekämpningsmedel. Däremot är kopplingen mellan

ekologiska livsmedel och minskade växthusgasutsläpp inte självklar. Ett villkorande för tilldelning av medel är att fokus i utbildningen ligger på att minska matens klimatpåverkan, inte att öka andelen ekologiska livsmedel.

Äldreförvaltningen, vård och omsorgsboende, tilldelas 100 tkr för inköp av parcykel. Genom att utföra de boendes resor med cykel kan antalet resor med färdtjänst och kommunens bilar minska. Projektet kan inte förväntas resultera i några större utsläppsminskningar, men är nyskapande och kan inspirera andra att använda cykeln i högre utsträckning. Åtgärden är en del av klimat- och energistrategins åtgärdsområde *Transporter och hållbart resande*.

Avslås

Äskande från utbildningsförvaltningen, förskola Kremima Återbruks och utbildningscentrum, beviljas inte medel för delfinansiering av projektet "Bygga drömvär(l)den". Utbildningsförvaltningen och Kremima har genom miljönämndens beslut 2014-12-10 § 6, tidigare beviljats 100 tkr från klimatmiljonen 2015 som delfinansiering för uppbyggande av verksamheten. Utbildningsinsatsen för en giftfriare förskola är i och för sig väl motiverad, men är inte en åtgärd som bidrar till att kommunens klimat- och energistrategi uppfylls.

Redovisning av förbrukade medel

Förvaltningarna som tilldelats medel ska skriftligen redovisa hur pengarna använts och vilken effekt/förändring som projektet givit upphov till. Redovisningen ska under året 2017.

Sammanställning klimatmiljonen 2017

Förvaltning	Projekt	Sökt summa	Föreslagen tilldelad summa
Haninge Bostäder	Energibesparande värmestyrning	200 000 kr	150 000 kr
SBF	Hållbara skolresor samt "Gå och cykla till skolan-tävling"	200 000 kr	180 000 kr
SBF	Saturator (Sopsaltning)	300 000 kr	100 000 kr
SBF	Elverktyg i parkdriften	200 000 kr	192 000 kr
Tornberget	Solceller Vendelsömalmskolan	500 000 kr	200 000 kr
UBF	Bygga drömvår(l)den	248 000 kr	0 kr
UBF	Klimatsmarta kök	78 000 kr	78 000 kr
ÄF	Parcykel	100 000 kr	100 000 kr
		1 826 000 kr	1 000 000 kr

Minnesanteckningar: Hållbarhetsberedningen

Tid: Onsdag den 15 november 2016 kl: 17.15-19.15

Plats: Rum 5D03, plan 5 i kommunhuset

Närvarande från beredningen:

Annica Hjerling (ordf.- mp)

Elisabet Sandberg (c)

Göran Svensson (s)

Samuel Skånberg (v)

Patrik Romare (kd)

Anna Ragnar (-)

Närvarande tjänstemän:

Frida Nordström (klimat- och miljöstrateg, KSF)

Mirja Thårlin (samhällsplanerare, KSF)

Per Tholander (vattenstrateg, KSF)

Externa närvarande

Mikael Blomberg (Inköps- och upphandlingschef på Upphandling Södertörn)

Utskickat underlag inför mötet:

- TJUT Fördelningsförslag av klimatmiljonen (2016-11-08)
- Inkomna ansökning till klimatmiljonen
- Sammanfattning från tilldelning av klimatmiljonen från tidigare år

Bifogat dessa minnesanteckningar finns:

- Sammanställning synpunkter på KMPP daterat 2016-10-19 (2016-11-15)
- Processplan (2016-11-14)
- Ny text Rent vatten och naturens mångfald (2016-11-15)
- Ny text Precisering för Hållbart byggande och Rent vatten och naturens mångfald (2016-11-15)

1. Välkomna

Annica H hälsar välkomna till Hållbarhetsberedningens åttonde möte.

2. Budget (Stående punkt)

Igen ändring.

3. Processplan (Stående punkt)

Projektgruppen har presenterat utkast på klimat- och miljöpolitiskt program för kommundirektörens ledningsgrupp. Ett medskick därifrån var att programmet med fördel kan förkortas.

Ekologigruppen har nyligen levererat sin slutrapport om utvärdering av kommunens klimat- och miljöarbete.

Utskicket inför nästa beredningsmöte kommer att göras två veckor innan mötet istället för en vecka innan mötet. På nästa beredningsmöte är ambitionen att remissversionen av klimat- och miljöpolitiskt program kan beslutas så att remisstiden kan läggas från januari till och med mars.

4. Klimat- och miljöfrågor i upphandling (Information)

Mikael Blomberg berättar hur olika delar av organisationerna hos kommunen och upphandling Södertörns kan påverka upphandlingarna. Det finns möjlighet att skriva in klimat- och miljökrav i upphandlingar men kostnaderna för detta behöver beaktas. Kommunernas styrdokument bör knyta an till mål, strategier, budget och resurser på förvaltningarna för att säkerställa att det avsätts medel och kompetens att följa styrdokumentet. Det bör göras avvägningar mellan kostnader och vilken ambition som sätts upp.

Mikael B berättar också att det troligtvis behövs något forum för att diskutera vilka konsekvenser som eventuella nya krav i upphandlingarna får för kvalitet, miljö och ekonomi. Mikael B avslutar med att det finns ett kompetensglapp i upphandlingsprocessen som behöver kunna pareras. Därför behöver det tillföras tillräcklig kompetens och resurser någonstans i upphandlingsprocessen, antingen på upphandling eller genom allokerade resurser, för att lyckas göra bra avvägda krav.

5. Fördelning av klimatmiljonen (Beslut)

Frida N berättar hur förslaget till fördelning av klimatmiljonen har tagits fram. De inkomna ansökningarnas relevans har bedömts samtidigt som ambitionen har varit att många projekt ska kunna genomföras. Förslaget på tilldelning är:

Förvaltning	Projekt	Sökt summa	Föreslagen tilldelad summa
Haninge Bostäder	Energibesparande värmestyrning	200 000 kr	150 000 kr
SBF	Hållbara skolresor samt ”Gå och cykla till skolan-tävling”	200 000 kr	180 000 kr
SBF	Saturator	300 000 kr	100 000 kr
SBF	Elverktyg i parkdriften	200 000 kr	192 000 kr
Tornberget	Solceller Vendelsömalmskolan	500 000 kr	200 000 kr
UBF	Bygga drömvär(l)den	248 000 kr	0 kr
UBF	Klimatsmarta kök	78 000 kr	78 000 kr
ÄF	Parcykel	100 000 kr	100 000 kr
TOTALT		1 826 000 kr	1 000 000 kr

- *Beredningen beslutar att hålla med förslag på tilldelning av klimatmiljonen.*

6. Slutliga synpunkter på KMPP daterat 2016-10-19 (Diskussion)

Det har kommit in totalt 65 synpunkter på utskickat utkast på klimat- och miljöpolitiskt program, daterat 2016-10-19. Se bilaga för fullständig lista med inkomna synpunkter och förvaltningens förslag på svar. På mötet diskuterar beredningen 13 stycken synpunkter som sedan tidigare har bedömts vara av särskild vikt. Dessa är markerade i bilagan.

- *Utifrån diskussioner kring de 13 genomgångna synpunkterna beslutar beredningen om följande förändringar:*
 1. *s.2: Meningen "Tillsammans ska vi arbeta för ett fossilfritt Haninge" kompletteras. Ny formulering blir "Tillsammans ska vi arbeta för ett fossilfritt och hållbart Haninge."*
 2. *Kapitel 2 flyttas till efter avsnittet om kommunikation och samverkan.*
 3. *Målen i fokusområdena ska inte ha egna indikatorer.*
 4. *s.14: Projektgruppen ska fundera på hur hållbart byggande och energismart byggande kan tillföras till fokusområdet för hållbar stadsutveckling. Antingen i preciseringar, etappmål eller som indikator.*
 5. *s.14: Projektgruppen ser över sista indikatorn på fokusområdet hållbar stadsutveckling som handlar om dagvattenhantering i detaljplanerna och ifall denna är relevant.*
 6. *s.14: Det femte etappmålet under fokusområde hållbar stadsutveckling ändras till " År 2021 är hanteringen av dag- och spillvatten i Haninge sådan att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas."*
 7. *s.14: Projektgruppen stämmer av med Tornberget hur det vore rimligt att formulera ett nytt etappmål om att nya kommunala lokaler till viss del ska försörjas av egenproducerad energi (el eller värme).*
 8. *s. 16: Tredje etappmålet under fokusområde rent vatten och biologisk mångfald kompletteras så att ny formulering blir "År 2022 har kommunen skyddat ytterligare minst hektar mark med höga naturvärden exempelvis genom reservatbildning eller biotopsskyddsområde."*
 9. *Innehållet i avsnittet kommunikation och samverkan är relevant för hela programmet. Målets andemening lyfts därför även in i inledningen.*

7. Övriga frågor

Nästa möte äger rum den 14 december kl. 17.15-19.15.

Mötet avslutas.

Mirja Thårlin
Samhällsplanerare, sekreterare

Annica Hjerling
Ordförande Hållbarhetsberedningen

Frida Nordström
Klimat- och miljöstrateg

7 Ansökan till äskande ur klimatomiljonen 2017

Verksamhet

Haninge Bostäder

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Ronnie Chressman (Teknisk chef)

Epost: ronnie@haningebostader.se

Tel: 0708-778494

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Christoph Vejde, (VD)

Epost: Christoph.Vejde@haningebostader.se

Tel: 08-6069177

Projektets namn

Energibesparande värmestyrning

Beskrivning av projektet

Med placering av temperaturgivare inomhus, istället för som brukligt utomhus krävs mindre energi för husets uppvärmning och inomhustemperaturen blir jämnare. Värmesystem som endast har utegivare som styrning slösar med energin. Inomhusgivare styr värmesystemet för att ta tillvara gratisenergin, och ger en jämnare inomhustemperatur eftersom den reagerar på temperaturförändringarna inomhus. Som när det är sol mot huset och människorna kommer hem och värmer upp huset med hushållsmaskiner m.m. Det känner inte utegivaren av, utan inomhustemperaturen kan stiga flera grader utan att värmesystemet bromsar tillförseln av värmen i huset.

Projektets mål

Haninge bostäder målsättning med projektet är att minska den totala värmeförbrukningen med minst 5%. Av Haninge bostäders fastighetsbestånd som värms upp med fjärrvärme skulle det innebära en total minskad energiförbrukning med ca 600-700 MWh/år.

Genomförande och tidsplan

En första provinstallation planeras under sista kvartalet 2016 och fortlöpa under hela året 2017.

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

Bostäder står för ca 40% av Sveriges totala slutliga energianvändning. Projektet bidrar till en minskad energiförbrukning och klimatpåverkan avseende tillförd värme i Haninge bostäders byggnader. Enligt studier som utförts kan installation av inomhusgivare i de flesta fall ge energibesparingar upp till 5-15 procent.

Motivera om och hur projektet är nyskapande

Värmestyrning med hjälp av inomhusgivare är oftast en självklarhet i kommersiella byggnader men ovanligare i bostadsbyggnader. Tekniken har funnits länge men fortfarande nyskapande inom bostadsförvaltningen. Om projektet uppfyller en värmebesparing på 5% återbetalar sig investeringen på mindre än 2 år.

Sökt belopp (SEK)

200 000 kr

Projektbudget

500 000 kr

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

760001 Energieffektiviserande åtgärder

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

Projektet redovisas med information om utförda installationer samt energiuppföljning av berörda fastigheter.

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@hanninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Ansökan till äskande ur klimatomiljonen 2017

Verksamhet

SBF/väg

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Peter Sielck

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Lars Höglund

Projektets namn

Saturator

Beskrivning av projektet

Anläggning för tillverkning av saltlake som skall spridas på cykelvägnätet

Projektets mål

Att förlänga säsongen för cykel genom sopsaltning av det regionala cykelstråket vintertid

Genomförande och tidsplan

Hösten 2016

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

Medborgarna kommer kunna cykla i större utsträckning även vintertid och med detta minska bilåkandet.

Motivera om och hur projektet är nyskapande

Med denna metod skapar vi sommarvägslag även vintertid på cykelvägnätet vilket inbjuder till en högre nyttjandegrad av det samma.

Sökt belopp (SEK)

300.000

Projektbudget

500.000

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

50208,9280

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

Genom trafikmätning på utvalda sträckor

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@haninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Ansökan till äskande ur klimatomiljonen 2017

Verksamhet

Trafikenheten, Samhällsbyggnadsförvaltningen

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Regina Lindberg, regina.lindberg@haninge.se

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Helena Hartzell, helena.hartzell@haninge.se

Projektets namn

Hållbara skolresor samt "Gå och cykla till skolan-tävling"

Beskrivning av projektet

Projektet Hållbara skolresor är ett projekt i samarbete med NTF, en idéburen organisation som arbetar för en säker trafik. Vi kommer arbeta tillsammans med utbildningsförvaltningen för att välja ut en lämplig skola där vi genom enkäter och möten med elever och lärare kan kartlägga barnens skolväg och efter det på ett bättre sätt kunna prioritera och genomföra såväl fysiska som beteendepåverkande åtgärder.

Vi kommer även att genomföra en cykeldag i samarbete med skolan där man kan få lära sig att laga punktering, prova olika cykelbanor mm.

Gå och cyklatävlingen anordnas årligen av Trafikkalendern, Sveriges största läromedel om barn och trafik men Trafikenheten vill locka fler att delta genom att bidra med lokala prispengar till klasskassan. Under två valfria veckor i september-oktober samlar deltagande skolor så många respoäng som möjligt, genom att gå, cykla eller resa kollektivt till och från skolan.

Projektets mål

Att skapa klimatsmarta transportvanor i unga åldrar. Förutom minskade utsläpp av växthusgaser leder en ökad andel gång- och cykelresor till en bättre miljö i stort (minskade utsläpp av övergödande ämnen och andra föroreningar samt minskat buller). En satsning på ökad gång- och cykelaktivitet främjar också hälsan hos barn och unga samt förbättrar trafiksäkerheten i elevernas närmiljöer.

Att starta detta projekt som ett pilotprojekt och genomföra liknande projekt för andra skolor under kommande år.

Genomförande och tidsplan

Projektet om hållbara skolresor beräknas pågå under hela 2017.

Gå och cykla tävling från och med 2 maj till och med 20 oktober 2017.

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

Vi vill skapa säkra och trygga trafikmiljöer i skolornas närhet samt att resor till och från skolan i högre grad ska ske utan bil.
Vi hoppas att eleverna fortsätter att välja att gå- och cykla till skolan även efter att tävlingen avslutats.

Motivera om och hur projektet är nyskapande

Vi vill uppmuntra barn och ungdomar redan i tidig ålder till ett bra resebeteende och att resa klimatsmart blir en naturlig del i deras vardag.

Sökt belopp (SEK)

200 000 kr

Projektbudget

230 000 kr

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

502101, 9400

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

Förslag till åtgärder runt skolan tas fram och efter genomförandet följer man upp på vilket sätt skolmiljön blivit tryggare genom att mäta hur många som då väljer att gå eller cykla till skolan.
Tävlingen kommer att redovisas genom att man samlar in resultat och ser vilka skolor som samlat flest poäng. Flera skolor kan vinna priser.

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@haninge.se av avdelningschef/rektorer eller motsvarande.

Ansökan till äskande ur klimatomiljonen 2017

Verksamhet

Park och natur, Stadsbyggnadsförvaltningen

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Sean Grant tel 8021 sean.grant@haninge.se

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Petra Lindvall tel 8495 petra.lindvall@haninge.se

Projektets namn

Elverktyg i parkdriften

Beskrivning av projektet

Att använda och sedan utvärdera olika typer, märken och modeller av eldrivna verktyg i professionell parkdrift.

Projektets mål

Att ställa om från fossildrivna till eldrivna verktyg.

Genomförande och tidsplan

För att kunna ställa om till en mer fossilfri verksamhet så vill vi köpa in, prova och utvärdera olika typer, märken och modeller av eldrivna verktyg. Det handlar till exempel om motorsåg, röjsåg, lövblås, häcksax och gräsklippare.

Vi använder olika verktyg under olika säsonger, så projektet kommer att pågå under hela 2017, med avstämningar där parkarbetare och arbetsledare tillsammans diskuterar hur de olika verktygen och modellerna fungerar. I samband med detta kan vi också diskutera bränsle- och energiförbrukning i verksamheten ur ett bredare perspektiv.

All personal som använder de aktuella verktygen ska vara med i projektet och få möjlighet att prova olika modeller i sitt faktiska arbete. På så sätt kan vi gemensamt hitta det som fungerar i professionell parkdrift.

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

Vi hoppas kunna ersätta fossildrivna verktyg med eldrivna, vilket ger minskade koldioxidutsläpp. 2014 resp 2015 använde vi c:a 2 200 liter drivmedel till verktyg.

Det finns också flera andra stora miljö- och arbetsmiljövinster, eftersom ljudföroreningarna minskar, och vi slipper stå i avgaser när vi arbetar.

En mer positiv attityd kring att testa nytt och tänka klimateffektivt kan minska vår energikonsumtion i hela verksamheten.

Motivera om och hur projektet är nyskapande

Vi på park och natur använder en hel del verktyg som drivs av bensin och diesel. De senaste åren har det kommit nya eldrivna modeller, men de har varit mer av hobbykvalitet. Nu sägs det att det finns modeller som håller proffskvalitet. Men många i branschen, även i vår personal, tvivlar på driftsäkerheten och prestandan.

För att vår verksamhet ska fungera behöver vi proffsverktyg, och vi har inte kunnat chansa, när vi köper enstaka verktyg. Vi kan inte riskera att vara fast med dålig utrustning på plats ute i parkerna, och det gör att det finns ett visst motstånd bland personalen inför en sådan här omställning.

Istället för att byta ut enstaka verktyg när de gamla slitits ut, och kanske riskera att just den modellen inte höll måttet, så vill vi göra en rejäl positiv satsning, och som ger ringar på vattnet.

Parkarbetarna är ambitiösa när det gäller sitt arbete, men just klimatfrågan har inte särskilt hög status, utan vi behöver arbeta för en attitydförändring.

Att under ett år verkligen få testa och diskutera nya moderna fossilfria verktyg är en möjlighet att skapa positiv upplevelser kring nytänkande, klimat och miljö. Det kommer ge oss en knuff i rätt riktning, när det gäller till exempel EcoDriving, onödiga körningar och energiförbrukning över huvudtaget.

Sökt belopp (SEK)

200 000

Projektbudget

300 000

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

Ansvar 5007, återkommer med verksamhet o projektnr om projektet beviljas.

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

Vi gör en lista över de verktyg som testas och i slutet av projektet sammanställer vi hur många verktyg som i framtiden ersätts av eldrivna.

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@haninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Ansökan till äskande ur klimatomiljonen 2017

Verksamhet

Tornberget Fastighetsförvaltning

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Kaj Nilsson

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Magnus Andersson

Projektets namn

Solcellsinstallation Vendelsömalmskolan

Beskrivning av projektet

Takinstallerade solceller med växelriktarpaket och informativ visuell publik skärm samt introduktion till skolpersonal.
Ca 115 kW topp effekt, ca 95 000 kWh/år

Projektets mål

Energibesparing samt få elever intresserade av miljövänlig teknik

Genomförande och tidsplan

Sommaren 2017

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

Miljövänlig, CO2 minskande teknik

Motivera om och hur projektet är nyskapande

En del i elevernas och lärarnas utbildning och energi – och miljötank

Sökt belopp (SEK)

500 000

Projektbudget

2 000 000

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

Tornberget, byggavd (ej projekt än som skall godkännas av styrelse)

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

Via vårt energiuppföljningsprogram och via publikt webbaserad.

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@hanninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Ansökan till äskande ur Klimatmiljonen 2017

Verksamhet

Brandbergens förskolor

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Tina Persson

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Tina Persson 08-606 83 98

Projektets namn

Klimatsmarta kök

Beskrivning av projektet

Vi har valt att ändra inriktning från det vi skickade in intresseanmälan kring. Detta pga. av att Tornberget har valt att byta ut alla våra lampor till led. I stället vill vi utbilda våra fantastiska köksor. Vi vill att köken använder sig mer av ekologisk och närproducerad mat. Vi vill att köken lär sig att säsongsanpassa sin matlagning. Att köken får inspiration kring vilka grönsaker som är hälsosamma och goda. Dom skall bli proffs på att göra klimatsmart mat! Halv och helfabrikat ska inte finnas i vår verksamhet. Vi kommer göra en satsning i att sänka livsmedelsvinnet. Vi vill även att köksorna blir utbildade att laga god vegetarisk mat som passar barnens tycke.

Projektets mål

I Brandbergens förskoleområde så är vi certifierade med Grön flagg. Vi jobbar medvetet pedagogiskt med miljötänket. Vi återvinner, återanvänder och håller Brandbergen rent. Förra årets klimatmiljon var en del i utbildningen kring detta för pedagogerna som har slått väldigt väl ut. En naturlig del i att gå vidare är att titta på maten. För att våra kök ska bli klimatsmarta så behöver de utbildning och inspiration. Målet är att knyta ihop all verksamhet i förskolan, både pedagogiken och köken för att barnen skall bli miljömedvetna från allra första början.

Genomförande och tidsplan

Tanken är att boka in utbildningsdagarna för köken fortlöpande under 2017, med start redan till våren. Samt att vi planerar in en utbildningsdag med övrig ordinarie personal under 2017.

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

I Haninge kommuns klimat och energistrategi så är det en del som handlar just om livsmedel. Det står där att maten på förskolorna och skolorna ska bli mer vegetabiliska och säsonganpassade och därmed bidra till minskade utsläpp av växthusgaser. Kunskap om hur man äter är en viktig del. Den här satsningen går hand i hand med kommunens klimat och energistrategi på många plan.

Motivera om och hur projektet är nyskapande

Jag anser att det är nyskapande för jag har inte hört att man gjort en sådan medveten satsning på ett förskoleområde tidigare. Vi knyter ihop köken med pedagogiken på ett väldigt effektivt sätt.

Sökt belopp (SEK)

78 000

Projektbudget

Tre utbildningstillfällen för kökspersonalen á 6000 = 18 000.
Ett utbildningstillfälle där alla personer på förskolan har en gemensam dag där man får en föreläsning kring klimatsmart mat samt att man lagar en avsmakningsbuffé. Tillsammans ca 15 000 per förskola = 78 000.

Den delen som vi bidrar med är vikariekostnader för kökspersonalen och pedagogerna när de är iväg. Vi bidrar även med inköp av mat till dessa tillfällen.

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

Ansvar 2370, Verksamhet 6100, aktivitets nr 3031

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

Projektet redovisas i rapport form. Uppföljningen kommer ske fortlöpande. Vi kommer ha detta som mål i Grön flagg och det kommer följas upp i de systemen.

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@haninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Ansökan till äskande ur klimatomiljonen 2017

Verksamhet

UBF Förskola Kremima Återbruks och utbildningscentrum

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Maria Pelle-Bäck 08-606 75 78

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Henrik Lindh 08- 606 71 55

Projektets namn

Bygga drömvär(l)den

Beskrivning av projektet

I Haninge Kommuns kommunala förskolor togs ett gemensamt ställningstagande kring ett projekterande arbetssätt med fokus på hållbarhet under 2014. Förskolorna startade Kremima, vilket står för Kreativt Miljö och Material, ett återbrukscentrum där vi samarbetar med lokala företag och förädlar företagets spill – och rest material som får nytt liv ute på förskolorna hos barnen. En känd förskoleprofil Veia Vecchi sa under utbildningsdagar i november 2015 *”Vi behöver bebo den här jorden med respekt och medvetenhet och vi behöver ha en ekologisk känslighet”*. Ht – 15 och Vt – 16 började alla kommunala förskolor att tänka kring begrepp, förhållningssätt, ställningstagande i anknytning till hållbar utveckling i våra förskolor. Ht- 16 är alla barnen på de kommunala förskolorna och cirka 900 pedagoger igång med att utforska hållbarhet och hur vi kan arbeta för att tillsammans bidra till att begränsa konsekvenserna som ett slöseri av resurser bidrar till.

Kremima är en viktig del i vårt arbete dels som återbrukscenter men även som utbildningscentrum. Kremima arbetar med företag och material för att bl.a. minska konsumtion av varor men Kremima har även en viktig del i utbildning av material och våra gemensamma värden för att ge barnen den kunskap och kompetens som krävs för att ta hand om vår gemensamma jord. Genom barnen når vi även ut till många vårdnadshavare och skapar därmed positiva avtryck från vår verksamhet.

För att kunna ge pedagoger kunskaper och förutsättningar för att utbilda våra yngsta barn i förståelsen av att deras livsstil har betydelse för miljö och samhälle krävs kompetens. Därför vill de kommunala förskolorna i samarbete med Kremima skapa en utbildning som har fokus på vår verksamhet och vårt uppdrag tillsammans för skapandet av ett samhälle som använder sig av resurser effektivt för skapandet av en hållbar framtid.

Projektets mål

Skapa utbildningsinsatser som vänder sig till Haninge kommuns pedagoger med hållbarhet i fokus utifrån vårt gemensamma projekt ”Bygga drömvä(l)den” där även giftfriare förskolor har en central del. En av våra utbildningsinsatser kommer att handla om miljö-och material i förskolan. Utbildningen kommer använda sig av aktuell klimat- och energiforskning och omsättas till praktik ute på förskolorna. Detta för att minska konsumtion, återanvända material, öka kunskapen kring klimatförändringar och vilka åtgärder vi kan göra för att begränsa dess konsekvenser. Ett konkret mål är exempelvis att skapa återvinningsstationer för barnen på vår förskola samt kunskapen om varför vi gör detta. Ett annat är att öka återbruksmaterial på våra förskolor, kunskap kring materialet, gifter och konsekvenser som fortsatt konsumtion och förbrukning får för vårt klimat. Skapa medborgare som ser sin egen del i samhället och världen och förståelse för att ens egna handlingar får effekt.

Genom att ta del av aktuell forskning gällande klimat och energi parallellt med ett ständigt pågående pedagogiskt forskningsarbete (ute på förskolorna med barnen) och ett samarbete med olika små och stora företag arbetar Kremima både mångdisciplinärt och sektorsövergripande för att klara framtidens utmaningar vad gäller exempelvis människans utsläpp av växthusgaser och klimatpåverkan. Genom att sammanföra företagande, konst, kultur och samhällets yngsta medborgare på många olika sätt bidrar Kremima till att på både kort och lång sikt arbeta med ett klimatsmart beteende och en nära empatisk relation till sin omvärld, både det levande och icke levande. Vi tror att genom att ständigt arbeta mångdisciplinärt ökar vi förmågan för barn att se sammanhang, samband och en förståelse för sin del i helheten och deras påverkan på samhälle nu och i framtiden. Detta kan vi nå genom vår Kremima verksamheten i samarbete med företag och utbildningsinsatser mot pedagoger som arbetar närmast barnen i verksamheten.

Utvidga Kremimas verksamhet så att än mer av vårt material på förskolorna är från återbruk. Vilket är av yttersta vikt för att få genomslagskraft av våra utbildningsinsatser.

Genomförande och tidsplan

Vårterminen 2017 föreläsa kring miljö/material och giftfriare förskolor på de kommunala förskolorna. Samt implementera eu:s avfallshierarki för minskning av restavfall. Vikten av sortering av återbruksmaterial.

Under tidig vårterminen 2017 arbeta fram en utbildning som fokuserar på hela dagen i förskolan kopplat till hållbar utveckling. Utbildningen kommer att läsas i block om fem dagar för pedagoger anställda i kommunen. Första utbildningsblocket beräknas ske i maj -2017.

Utvidgandet av Kremima sker fortlöpande och är pågående. Behövs resurser för att samordna hämtning och utkörning av material och för att möjliggöra kunskapsdelning, kommunikation och samarbete med företagen. 1-2 dagar i veckan under 2017.

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

Genom Kremima och vårt projekt "Bygga drömvär(l)den" når vi kommunens yngsta medborgare och företagen. Återbruksmaterial minskar resursslöseri och bidrar till att minska koldioxidutsläppen både hos företagare och kommunen. Utbildning tillsammans med Kremima bidrar till att skapa ett långsiktigt bärkraftigt konsumtion av varor då vi bidrar att skapa goda vanor redan tidigt hos våra yngsta medborgare. Vi bidrar också till utveckling och kunskap kring hållbar utveckling och hur vi alla måste ta ansvar tillsammans för att begränsa de klimatförändringar som skett och kan komma att ske i framtiden.

Genom att skapa egna utbildningar bidrar vi till sunt energianvändning av transporter då vi i annat fall måste resa över hela Sverige för att kunna plocka delar av olika utbildningar och föreläsningar. Genom pedagogerna når vi ut till barnen på våra förskolor områden som ger barnen kunskaper och förutsättningar för att förstå människans livstils betydelse för miljö och samhälle. Genom barnen får vi en spin-off effekt till deras vårdnadshavare och vuxna i omgivningen. Vi har de yngsta medborgarna i vår verksamhet, som gör som vi gör, som lär sig genom praktiskt handlande och vi har möjlighet att påverka dessa barns beteenden och vanor tidigt.

Även genom att samordna hämtning och lämning av material minskar vi energianvändandet och koldioxidutsläppen. Genom att samordna transporten kommer fler företag att kunna lämna material och fler förskolor få material under samma transportkörning. Idag sker hämtning och lämning sporadiskt och fler korta körningar görs. Att ha en person som kan hämta och lämna material säkerställer även kontakt och kommunikation med företag och förskolor. Personen kommer även att utbildas och vara uppdaterad kring återbruk och eu:s avfallshierarki och därmed värna om de värden som Kremimas verksamhet står för. Genom detta säkerställs materialet som inhämtas och materialet som i slutändan når våra barn i verksamheten. Material som återbrukas utifrån en strategi ex eu:s avfallshierarki och arbetet mot en giftfriare förskola. Genom att ha en samordnande person kommer fler företag kunna samarbeta och lämna sitt restmaterial till Kremima och därmed kommer konsumtionen på våra förskolor att minska ytterligare. Genom avlastning för central ateljérista kommer central ateljérista ha mer tid till att ta del av aktuell klimat och energiforskning samt sprida den kunskapen och jobba för att aktivt implementera i förskolornas verksamhet genom utbildning.

Motivera om och hur projektet är nyskapande

Kremimas verksamhet i sig är nyskapande då motsvarande verksamhet som är kommunövergripande enbart finns i två andra kommuner i Sverige. Genom att ta del av aktuell forskning gällande klimat och energi parallellt med ett ständigt pågående pedagogiskt forskningsarbete (ute på förskolorna med barnen) och ett samarbete med olika små och stora företag arbetar Kremima både mångdisciplinärt och sektorsövergripande för att klara framtidens utmaningar vad gäller exempelvis människans utsläpp av växthusgaser och klimatpåverkan. Genom att sammanföra företagande, konst, kultur och samhällets yngsta medborgare på många olika sätt bidrar Kremima till att på både kort och lång sikt arbeta med ett klimatsmart beteende och en nära empatisk relation till sin omvärld, både det levande och icke levande. Vi tror att genom att ständigt arbeta mångdisciplinärt ökar vi förmågan för barn att se sammanhang, samband och en förståelse för sin del i helheten och deras påverkan på samhälle nu och i framtiden.

Att en hel kommuns förskolor tar ställning och tillsammans arbetar för att skapa medvetenhet och kunskap hos de yngsta kring hållbarhet är unikt. Att vi dessutom tillsammans lär och skapar utveckling och kompetens inom den egna kommunen.

Sökt belopp (SEK)

Extra resurs till Kremima under 2017: 158 000 kr för att kunna samordna hämtning och utlämning av material

Utbildningsinsats giftfriare förskola: 3timmar (5000Kr/gång) per förskoleområde: 60 000kr

Utbildningsinsats hållbarutveckling: 500kr per deltagare används till litteratur/konferens/föreläsare. Under 2017 kommer 2stycken utbildningsinsatser att genomföras på 30deltagare vid varje tillfälle. 30 000

Sökt belopp:
248 000 kr

Projektbudget

Utöver ovanstående (sökt belopp) har projektet kostnader 2017 i form av Central ateljérista: 841 000kr

Lokal hyra: 155 000

Driftkostnader (material, bensin, städ, data): 100 000kr

Transport och service: 24 000kr

Total Projektbudget: 1 120 000kr plus 248 000kr (1 368 000kr totalt)

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

Ansvar: 220001, Verksamhet 6010

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

Kremimas verksamhet utvärderas fortlöpande bl.a. genom återkoppling på förskolans centrala ledningsmöten.
Utbildning kring giftfriare förskola kommer följas upp efter utbildningsinsats.
Utbildning kring hela dagen i förskolan kopplat till hållbarutveckling ska utvärderas och följas upp regelbundet i såväl central ledningsgrupp förskola som hos kursledningen.

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@haninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Ansökan till äskande ur klimatomiljonen 2017

Verksamhet

Vård och omsorgsboende Äldreförvaltningen

Kontaktuppgifter till kontaktperson för genomförande

Anna-Carin Berkal Enhetschef Hagagården tele 08-606 7599

Kontaktuppgifter till ansvarig chef

Marzieh Etaati Avdelningschef tele 08-606 7451

Projektets namn

Parcykel

Beskrivning av projektet

Vi vill äska pengar till två parcyklar som vi ska använda på våra vård och omsorgsboende. Cyklarna har plats för en förare och två medresenärer (se bifogad bild). Även medresenären har möjlighet att trampa. Cykeln fyller flera funktioner. Förutom miljöaspekterna, då vi cyklar istället för att boka färdtjänst eller kommun bil, kan vi även aktivera boenden på ett hälsosamt och roligt sätt.

Projektets mål

Att vi kan cykla tillsammans med de boende och gör vissa ärenden istället för att åka färdtjänst.

Genomförande och tidsplan

Vår plan är att komma i gång våren 2017

Beskriv projektets förväntade klimatnytta/energieffektiviseringspotential samt på vilket sätt projektet bidrar till genomförandet kommunens klimat- och energistrategi?

Vi vill poängtera den dubbla vinsten med att skaffa parcykel både för miljön men också för välmående hos den enskilde på vård och omsorgsboende.

Motivera om och hur projektet är nyskapande

Genom att vi i dagsläget inte har möjlighet att ta med våra boende på en cykel tur och de boende som själva inte har förmågan att själv kunna cykla kan gör d det men en parcykel, så blir detta ett nyskapade projekt. Som kommer att ge våra boende en ökad livskvalité.

Sökt belopp (SEK)

100 000 kr

Projektbudget

50 000 kr går vi själv in med i projektet

Kontering (ansvar, verksamhet, ev. projektnummer)

7700 5340

Hur kommer projektet redovisas och följas upp?

De två boende som kommer att få en parcykel kommer att efter sommaren 2017 redovisa hur det har gått inför politikerna och andra åhörare som är med på respektive boråd.

Ansökan med äskande ska skickas in senast den **20 september 2016** till klimatmiljonen@haninge.se av avdelningschef/rektor eller motsvarande.

Dnr KS 2016/538

§ 331 Evakuering av förskolan Park Öst, fd Parkskolan

Sammanfattning

Parkskolan uppfördes 1961-1963 och inrymmer idag 6 förskoleavdelningar, tillagningskök samt matsal och en mindre idrottshall. Byggnaderna har under åren genomgått en del ombyggnationer och många åtgärder har gjorts för att minimera risker för försämrade inomhusmiljö. Bland annat har ventilerade golv installerats. Sedan 2013 har återkommande miljöutredningar genomförts och utifrån resultat från dessa har åtgärder vidtagits.

Tornberget genomförde den senaste mätningen av inomhusmiljön under våren 2016 efter att flera anställda uppgett att de inte mår bra i lokalerna. Mätningarna visade på en del förhöjda värden som indikerade ev. fuktskada. Åtgärder för att säkra inomhusmiljön har vidtagits bland annat genom att sätta byggnaden i övertryck. Efter åtgärder har nya mätningar genomförts och resultatet av åtgärderna är goda. Denna åtgärd är dock inte hållbar för byggnaden under en längre period och således bör verksamheten evakueras.

Tornberget har sedan tidigare uppgett att byggnadens livslängd är slut och att nya lokaler för verksamheten bör byggas.

Under 2018 kommer verksamhetens nya lokaler att uppföras i samband med att det nya området Åby Entré byggs. Planerad inflyttning i de nya lokalerna är augusti 2018.

Förvaltningens synpunkter

Utifrån kommunstyrelseförvaltningens bedömning enligt försiktighetsprincipen i miljöbalken (2 kap 3 §) skall verksamheten evakueras så snart som möjligt med så liten påverkansgrad för verksamheten som möjligt.

Tornberget äger paviljonger, förskolan Alpens gamla lokaler i Vega, där det tidsbegränsade bygglov gick ut den 1 november 2016 och de måste flyttas. Tornberget har av kommunstyrelseförvaltningen fått i uppdrag att skyndsamt upphandla flytt av paviljongerna till en planerad uppställning i

anslutning till Ribbyskolan. Byggnaden innehåller efter mindre anpassningar 6 förskoleavdelningar, tillagningskök, matsal samt personalutrymmen. Kostnad för flytt, verksamhetsanpassningar samt iordningställande av förskolegård beräknas till 15,5 mnkr, varav 9,2 mnkr avser flytt av byggnad, 2 mnkr avser iordningställande av förskolegård, 2,5 mnkr för VA, el, byggherrekostnader, hiss, larm, återställning av mark samt 1,8 mnkr för verksamhetsanpassningar och oförutsedda kostnader. Del av förskolegården kommer att användas av den nya förskolan som projekteras på Ribbyskolans fastighet i enlighet med Mål- och budget 2016-2017 och medel för den delen av gården finansieras genom det projektet.

Efter att förskoleevakueringen är slutförd, och förskolan är placerad i nya lokaler vid Åby entré, kommer paviljongbyggnaden att utgöra en del av Ribbyskolans nya F-6 verksamhet innan den nya byggnaden för den verksamheten står färdig. Detta för att kunna hantera ökningen av antalet elever i Västerhaninge.

När F-6 verksamheten flyttat in i sina nya lokaler skall Ribbyskolans hus A totalupprustas och byggas ut enligt fastighetsägarens planerade underhåll och då kan evakueringslokalen fungera för del av evakuering även i denna reinvestering.

Utöver detta har verksamheten behov av inköp av nya textilier och sov madrasser då eventuella sporer kan finnas i de gamla. För detta finns en post i Mål- och Budget 2016-2017 i samband med nyanskaffning av inventarier för de nya förskolelokalerna vid Åby entré.

Kommunstyrelseförvaltningens planering för att evakuera Parkskolan har gjorts i samarbete med utbildningsförvaltningen. Grund- och förskolenämnden kommer vid sitt sammanträde den 7 december 2016 informeras om ärendet.

Underlag för beslut

- Mätningar av inomhusmiljön juni 2016

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Flytten av paviljongen från Vega till Ribbyskolan, verksamhetsanpassningar, iordningställande av förskolegård, totalt 15,5 mnkr, finansieras genom att kommunstyrelsens investeringsreserv ianspråktas.

Kommunstyrelsens beslut

1. Flytten av paviljongen från Vega till Ribbyskolan, verksamhetsanpassningar, iordningställande av förskolegård, totalt 15,5 mnkr, finansieras genom att kommunstyrelsens investeringsreserv ianspråktas.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, Ekonomiavdelningen

För kännedom: Grund- och förskolenämnden

Rapport
från
undersökning
av innemiljöproblem i hus A och D i
Parks förskola
vid Bokstigen 10
Västerhaninge

Solna 2016-06-22
Anders Gustavsson
Utredningsingenjör SBR

Innehållsförteckning

Allmänna upplysningar	3
Utförda undersökningar.....	4
Undersökningar	5
Sammanfattning och bedömning.....	7

Bilagor:

Planritning	Bil	1
Spormängdsmätning	”	2
VOC-mätning	”	3

Allmänna upplysningar

Uppdragsgivare:	Tornberget Fastighetsförvaltnings AB Att: Per Dahlgren 136 81 Haninge
Objekt:	Parks förskola, hus A och D, vid Bokstigen 10 i Västerhaninge.
Uppdrag:	Undersökning av inomhusmiljöproblem genom mätning av VOC och spormängdsmätning i 5 olika avdelningar Ugglan, Ekorren, Grodan, Haren och Igelkotten i rubricerade objekt.
Besiktningdag:	2015-05-26
Besiktningssman:	Anders Gustavsson, tel 070-592 34 76
Övriga närvarande:	Representanter från brukarna, del av tiden
Objektsbeskrivning:	Byggnad i ett plan med stomme av trä uppförd 1961. Fasad med liggande träpanel. Byggnaden har sadeltak med takpapp. Byggnaden är grundlagd med platta på mark. Hela byggnaden har undertrycksventilerade golv. Som ytskikt på golv ligger plastmatta, avdelning Grodan har uppvik på plastmattan i de flesta rummen och de andra avdelningarna utan uppvik och med golvsocklar av trä. Cirka 1/3 av ytterväggssylen är bytt på grund av fuktskador i hus A. Mekanisk till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning.
Bakgrund:	Undersökningar av inomhusmiljöproblem i byggnaden utförs då brukarna upplever att de får besvär vid vistelse i byggnaden.
Tillgängliga handlingar:	Sammanfattning/historik, rapport från AK-konsult daterad 2013-10-01 och 2013-08-13, planritningar
Kvalitetskontroll:	Varje rapport kvalitetsgranskas innan rapporten signeras. Utredningsarbetet styrs av en dokumenterad rutin. ByggMiljöGruppen är miljö-och kvalitetscertifierad enligt ISO 9001:2008 och ISO 14001:2004 genom Qvalify AB.

Utförda undersökningar

Okulärbesiktning

- Okulärbesiktning och luktindikeringar utfördes i berörda utrymmen. Iakttagelser redovisas under "Undersökningar" nedan.

Mätningar

- Fuktindikering utfördes med fuktindikator Gann UNI 1 Hydromette. Mätresultat redovisas under "Undersökningar" nedan.

Provtagningar

- Luftprov för bestämning av spormängd (cfu/m³) togs med RCS-Sampler. Analysen utfördes av IVL Svenska Miljöinstitutet AB.
- Prov för bestämning av luftens innehåll av flyktiga organiska ämnen (VOC) togs med pumpad provtagning på Tenax absorbent. Analysen utfördes av IVL Svenska Miljöinstitutet AB i Stockholm.

Resultaten av utförda provtagningar framgår under "Undersökningar" nedan. Detaljerade analysresultat redovisas i bilaga.

Riskkriterier

- På organiska material finns risk för mögelpåväxt vid RF > 70-75%.
I trä motsvarar detta en fuktkvot $u > 15-16\%$.
I trä finns risk för tillväxt av blånadssvamp vid fuktkvot $u > 20\%$.
Risk för röta finns vid fuktkvot $u > 28\%$.
- På betong finns risk för alkalisk nedbrytning av mattlim vid RF > 85 %.

Undersökningar

Uppgifter från tidigare handlingsgranskning

Byggnaderna är har funnits i mer än 50 år och varit utsatt för ombyggnader, fuktskador, brand etc. Tidigare dokumentation visar att det funnits problem med emissioner från golv och fuktiga ytterväggssyllar. Åtgärder mot emissioner från golven har utförts då undertrycksventilerade golv ligger i hela byggnad A och i 2 av 3 avdelningar i byggnad D. Vad gäller de fuktiga ytterväggssyllarna i byggnad A så har man bytt syll på cirka 1/3 av sträckan. Den del av byggnaden där inte syllen är bytt bedöms som en riskkonstruktion då markytan ligger mycket nära den utvändiga träpanelen och då även träsyllen.

Avdelning Ugglan

Plastmatta med golvsocklar av trä i de flesta rum på avdelningen.

Ventilerat golv finns på hela avdelningen Ugglan.

Inga synliga tecken på fuktskador kunde iakttas inomhus.

Utvändigt är marknivån runt byggnaden hög, mot den inre gården med asfalt går träpanel/sockelskiva ned mot asfalten. Mot den yttre gården avslutas träpanel strax ovan betongplattor.

Ytterväggssyll är utbytt på byggnadens NO gavel och NV långsida, ytterväggssyll ej bytt på SO långsida. Där ytterväggssyll är bytt syns genom att den liggande panelen längst ned har ersatts av ett plåtbleck och en sockelskiva är monterad längst ned.

FTX-ventilation på avdelningen. En forceringsfunktion finns för ventilationen enligt personalen, forceringsfunktionen var påslagen.

Rum A103 (rum 36) upplever personalen som sämst avseende inommiljön. Rum A103 är märkt lekrum på ritning men är en målarverkstad och har en diskbänk. Inga synliga tecken på fuktskador iakttogs i diskbänksskåp.

Spormängdsmätning utfördes i rum A103 (rum 36), se resultat i bilaga och under bedömning.

VOC utfördes i rum A103 (rum 36), se resultat i bilaga och under bedömning.

Avdelning Ekorren

Plastmatta med golvsocklar av trä i de flesta rum på avdelningen.

Ventilerat golv finns på hela avdelningen Ekorren.

Inga synliga tecken på fuktskador kunde iakttas inomhus.

Utvändigt är marknivån runt byggnaden hög, mot den inre gården med asfalt går träpanel/sockelskiva ned mot asfalten. Mot den yttre gården avslutas träpanel strax ovan betongplattor eller gräsyta, lokalt har man en ramp med betongplattor mot en dörr.

Ytterväggssyll är utbytt på byggnadens NV långsida, ytterväggssyll ej bytt på SO långsida. Där ytterväggssyll är bytt syns genom att den liggande panelen längst ned har ersatts av ett plåtbleck och en sockelskiva monterad längst ned.

FTX-ventilation på avdelningen.

Rum A118 (rum 45) upplever personalen som sämst avseende innemiljön. Rummet är märkta som lekrum på ritning.

Spormängdsmätning utfördes i rum A118 (rum 45), se resultat i bilaga och under bedömning.

VOC utfördes i rum A118 (rum 45), se resultat i bilaga och under bedömning.

Avdelning Grodan

Plastmatta med uppvik i de flesta rum på avdelningen.

Ventilerat golv finns på hela avdelningen Grodan.

Inga synliga tecken på fuktskador kunde iakttas inomhus.

Utvändigt är marknivån runt byggnaden hög, mot den inre gården med asfalt går träpanel ned mot asfalten. Mot den yttre gården avslutas träpanel strax ovan betongplattor eller gräsyta.

Ytterväggssyll är ej utbytt.

FTX-ventilation på avdelningen.

Inget rum upplevs som sämre enligt personal på plats. Rum A126 vistas man mycket i varför mätning utförs i detta rum. Rummet är märkt allrum på ritning och har en diskbänk. Inga synliga tecken på fuktskador iakttogs i diskbänksskåp.

Spormängdsmätning utfördes i rum A126, se resultat i bilaga och under bedömning.

VOC utfördes i rum A126, se resultat i bilaga och under bedömning.

Avdelning Haren

Plastmatta med golvsocklar av trä i de flesta rum på avdelningen.

Ventilerat golv finns på hela avdelningen Haren.

Inga synliga tecken på fuktskador kunde iakttas inomhus.

Utvändigt är marknivån runt byggnaden relativt hög.

FTX-ventilation på avdelningen.

Rum D104B upplever personalen som sämst avseende innemiljön. Inga synliga tecken på fuktskador iakttogs i rummet.

Spormängdsmätning utfördes i rum D104B, se resultat i bilaga och under bedömning.

VOC utfördes i rum D104B, se resultat i bilaga och under bedömning.

Avdelning Igelkotten

Plastmatta med golvssocklar av trä i de flesta rum på avdelningen.

Ventilerat golv finns på hela avdelningen Igelkotten.

Inga synliga tecken på fuktskador kunde iakttas inomhus.

Utvändigt är marknivån runt byggnaden relativt hög.

FTX-ventilation på avdelningen.

Rum D134 upplever personalen som sämst avseende inomhusmiljön. Rummet är märkt materielrum på ritning och har inget fönster. Rummet används ej som materielrum (förråd) utan används i den dagliga verksamheten. Inga synliga tecken på fuktskador iakttogs i rummet.

Spormängdsmätning utfördes i rum D134, se resultat i bilaga och under bedömning.

VOC utfördes i rum D134, se resultat i bilaga och under bedömning.

Sammanfattning och bedömning

Tidigare undersökningar av byggnad A har konstaterat att marknivån runt byggnaden är relativt hög vilket medför en risk för fuktskador på nedre del av väggar (syll). Cirka 1/3 del av ytterväggen har åtgärdats tidigare på grund av fuktproblem i byggnad A. I byggnad D finns samma typ av risk för fuktskador i nedre del av väggar då byggnaden är konstruerad på samma sätt och markytan är relativt hög. Enligt uppgift ska byggnaden på sikt rivs och ersättas vilket innebär att man försöker undvika att eventuella skador i byggnaden påverkar inomhusmiljön negativt.

Föroreningar från eventuella skador på nedre delar av ytterväggen förhindras att komma in då en invändig golvvinkeltätning är utförd då man monterade de undertrycksventilerade golven. Detta innebär att väggens nedre delar är täta på insidan och luft kan då inte läcka in från eventuella fuktskadade väggkonstruktioner. Avdelning Grodan har även plastmattor med uppvik mot väggar så att tätheten ökar ytterligare.

Mätningen av mögelsporer utförs för att undersöka om det finns mögelskador i byggnaden som släpper ifrån sig mögelsporer. Finns skador inomhus i byggnaden kan man i många fall fånga upp det på provtagningen. Finns skadorna inne i tak- eller väggkonstruktionen så råder det normalt alltid ett svagt undertryck i byggnaden vilket ger förutsättningar för att sporer tar sig in inomhus via luftrörelser. Konstruktionens täthet är då avgörande om och eventuellt hur mycket som tar sig in. I denna byggnad så har man installerat undertrycksventilerade golv vilket medför att det inte bör kunna komma upp någon förorening från golven.

Spormängdsmätning utfördes i rumsluften i ett rum på varje avdelning. De rum där personalen upplevde inomhusmiljön som sämst utfördes mätningarna i. Referensprov togs på uteluften som jämförelse.

På avdelning Ugglan togs provet i rum A103 (rum 36). Något förhöjda sporhalter uppmättes i inomhusluften i jämförelse med mätningar i övriga avdelningar. Sporsammansättningen i provet avviker något (enstaka sporer) från utomhusprovet (referensprovet). Förekomst av Penicillium och Ulocladium kan indikera fuktskada. Eventuellt kan det komma upp föroreningar från nedre del av yttervägg (syll) i anslutning till luftintag för det ventilerade golvet om dess funktion har brister.

På avdelning Ekorren togs provet i rum A118 (rum 45). Hög sporhalt uppmättes i inomhusluften. Sporsammansättningen i provet avviker från utomhusprovet (referensprovet) i onormal omfattning. Förekomst av Penicillium och Ulocladium kan indikera fuktskada. Eventuellt kan det komma upp föroreningar från nedre del av yttervägg (syll) i anslutning till luftintag för det ventilerade golvet om dess funktion har brister.

På avdelning Grodan togs provet i rum A126. Låga sporhalter mättes i inomhusluften. En spor uppmättes i provet varför det inte är relevant att bedöma sporsammansättningen.

På avdelning Haren togs provet i rum D104B. Låga sporhalter mättes i inomhusluften. Sporsammansättningen i provet avviker inte från utomhusprovet (referensprovet) i onormal omfattning.

På avdelning Igelkotten togs provet i rum D134. Låga sporhalter mättes i inomhusluften. Sporsammansättningen i provet avviker inte från utomhusprovet (referensprovet) i onormal omfattning.

En samlad bedömning av spormängdsmätningen är att i Ugglan och Ekorren i byggnad A har förhöjda till höga sporhalter uppmätts med en avvikande sporsammansättning. Övriga avdelningar, Grodan i hus A, Haren och Igelkotten i hus D har inga onormala sporhalter eller avvikande sporsammansättningar uppmätts.

För att få en luftprofil av de kemiska ämnen som ingår i inomhusluften utförs en VOC-mätning. Alla material i en byggnad ger ifrån sig kemiska ämnen (emitterar) till omgivningen. Får man förhöjda halter kemiska ämnen kan man i många fall koppla det till något material och även bedöma om materialet kan vara skadat. Totalhalten av flyktiga organiska ämnen benämns TVOC vilken har en praktisk gräns på $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Referensprov tas på uteluften som jämförelse med inomhusluften.

På avdelning Ugglan togs provet i rum A103 (rum 36). TVOC uppmäts till $59 \mu\text{g}/\text{m}^3$. I provet uppmäts normala halter av ämnen från vattenspädbara produkter såsom färg, lim och rengöringsmedel. Det finns även ämnen från träprodukter i normal omfattning. Mycket låga halter av en serie estrar som kan finnas i lacker och färgborttagningsmedel. Inga övriga ämnen uppmäts i onormal omfattning.

På avdelning Ekorren togs provet i rum A118 (rum 45). TVOC uppmäts till $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$. I provet uppmäts normala halter av ämnen från vattenspädbara produkter såsom färg, lim och rengöringsmedel. Det finns även ämnen från träprodukter i normal omfattning. Inga övriga ämnen uppmäts i onormal omfattning.

På avdelning Grodan togs provet i rum A126. TVOC uppmäts till $55 \mu\text{g}/\text{m}^3$. I provet uppmäts normala halter av ämnen från vattenspädbara produkter såsom färg, lim och rengöringsmedel. Det finns även ämnen från träprodukter i normal omfattning. Isopropanol förekommer i låga halter. Inga övriga ämnen uppmäts i onormal omfattning.

På avdelning Haren togs provet i rum D104B. TVOC uppmäts till 7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. I provet uppmäts normala halter av ämnen från vattenspådbara produkter såsom färg, lim och rengöringsmedel. Det finns även ämnen från träprodukter i normal omfattning. Inga övriga ämnen uppmäts i onormal omfattning.

På avdelning Igelkotten togs provet i rum D134. TVOC uppmäts till 38 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. I provet uppmäts normala halter av ämnen från vattenspådbara produkter såsom färg, lim och rengöringsmedel. Det finns även ämnen från träprodukter i normal omfattning. Inga övriga ämnen uppmäts i onormal omfattning.

En samlad bedömning av VOC-mätningen är att låga totalhalter (TVOC) uppmäts vilket indikerar låga emissioner från byggnadsmaterial i förhållande till den luftväxling som råder i lokalerna. Inga avvikande ämnen har uppmätts inomhus i onormala koncentrationer vilket innebär att bedömningen är att inga emissioner bedöms påverka innemiljön negativt.

I byggnad D så kommenterade personalen att luften upplevdes som bra den dagen mätning utfördes. Enligt personalen så har ventilationen inte varit i drift innan mätning utfördes och då upplevdes luften som dålig. Personalen uppfattade det som att ventilationen startade samma dag som mätningen utfördes.

Vidare undersökning av funktionen för det ventilerade golvet bör utföras på avdelningar Ugglan och Ekorren.

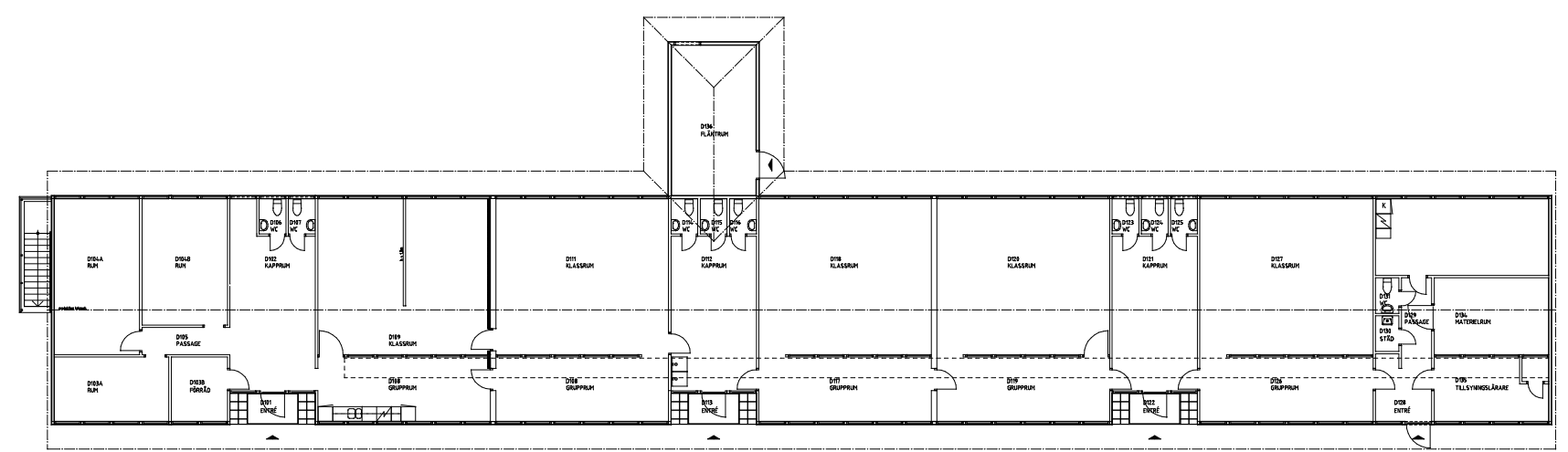
Solna 2016-06-22

BMG ByggMiljöGruppen
BMG Anders Gustavsson AB

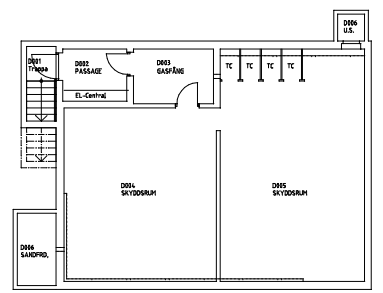
Anders Gustavsson
Utredningsingenjör SBR

Bilaga 1

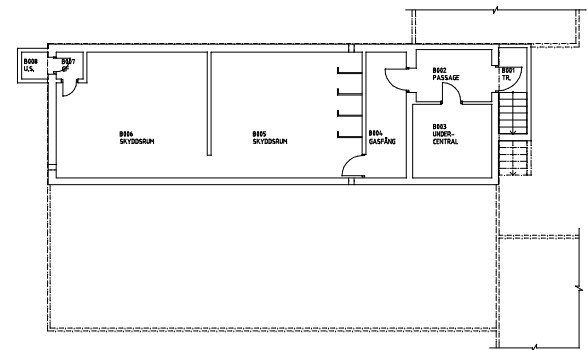

HAREN

BOTTENPLAN Hus D

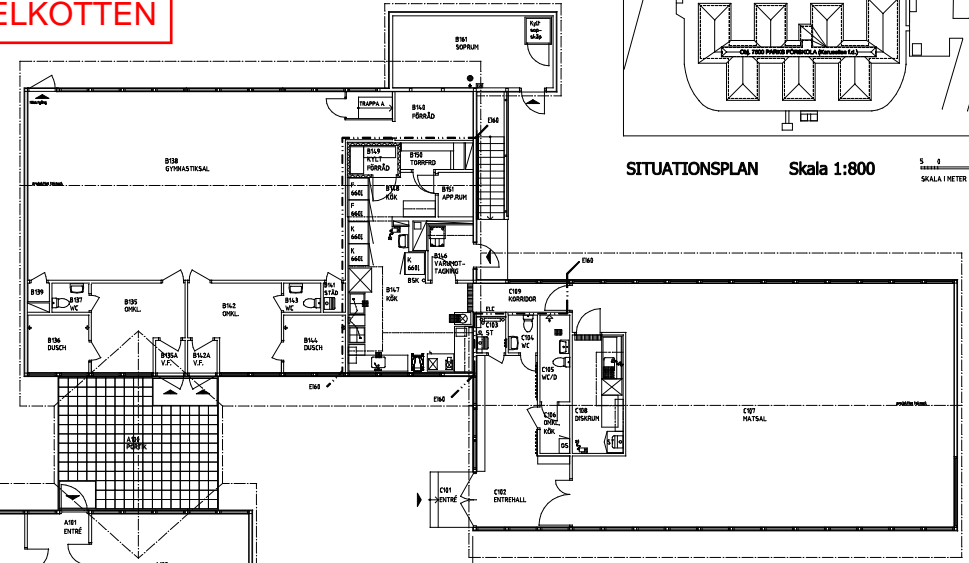

KÄLLARPLAN Hus D

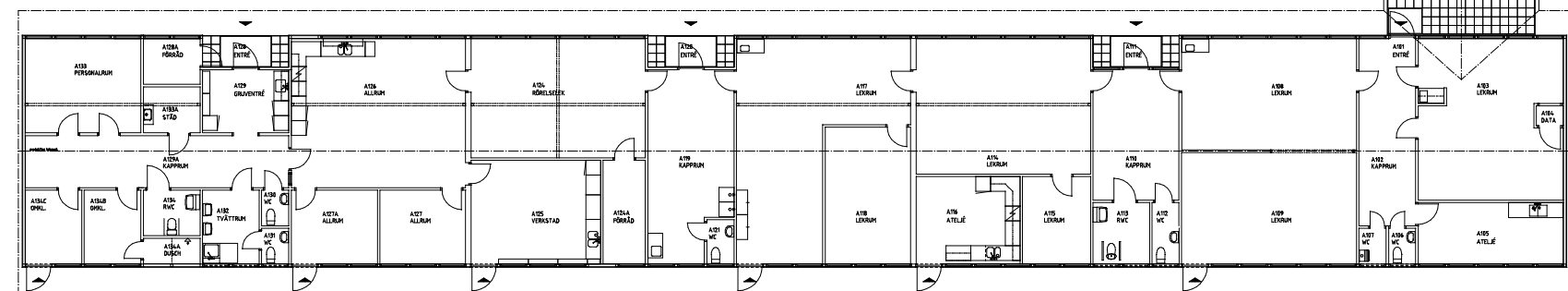

KÄLLARPLAN Hus B

GELKOTTEN

BOTTENPLAN Hus B BOTTEPLAN Hus C

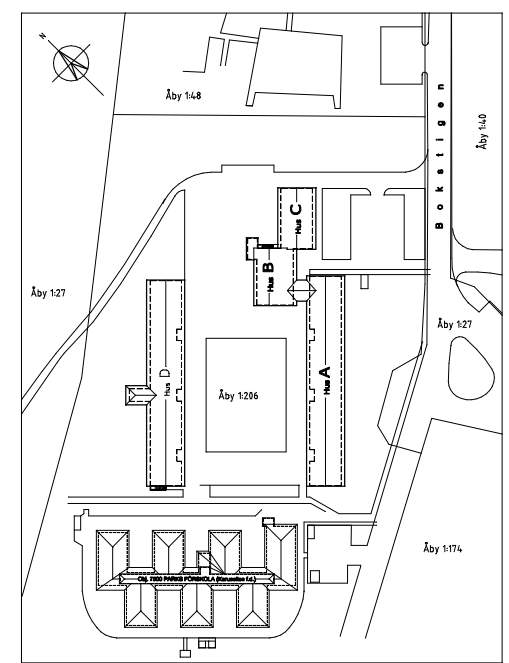

GRODAN

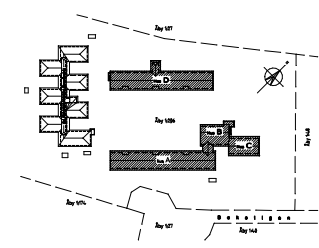
BOTTENPLAN Hus A-B-C

EKORREN

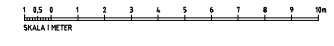
UGGLAN

SITUATIONSPLAN Skala 1:800

ORIENTERINGSFIGUR

FÖRKLARINGAR

ALLA MÅTT ANGES I MM.
BRANDELLSGRÄNS E66

FÖRESKRIFTER

KONTROLLMÅTT SKALL TAS PÅ PLATS
INNAN ARBETET PÅBÖRJAS

HÄNVISNINGAR

RUMSNUMRERING ENLIGT URSPRINGLIGA RITNINGAR
URSPRUNGLIGA RITNINGAR HAR ANVÄNTS SOM UNDERLAG

- 1.-Ursprunglig ritning: Ritr. 10, Åby 1:27
Västerhaninge, Föskola (Parkskolan) Hus A-B,
Planer, Daterad 1961-06-26, Ritad av Ericson
Gynerstedt Ågren Arkitekt SAR AB.
- 2.-Ursprunglig ritning: Ritr. 20a, Parksolan
Hus C-D, Planer, Daterad 1963-12-15 och
reviderad 1993-11-15, Ritad av Ericson
Gynerstedt Ågren Arkitekt SAR AB.
- 3.-Ursprunglig ritning: Ritr. A30:01 och
A36:01, Ombyggnad för Pensinärverksamhet
(PRO), Hus A, Plan del A, Ritad av Sören
Odebeck Arkitektkontor AB, daterad 1987-10-02.
- 4.-Ursprunglig ritning: Ritr. A30:02 och A36:02,
Ombyggnad för Pensinärverksamhet (PRO),
Hus A, Plan del B, Ritad av Sören Odebeck
Arkitektkontor AB, daterad 1987-10-02.
- 5.-Ursprunglig ritning: Ritr. A03-71-001-6710,
Parks Föskola, del av Hus B och C, ombyggnad
KÖK, del av Plan och Sektion, ritad av GAAB
Granströms Arkitekt AB 2010-01-26.

BET	ARB	SKISSER OCH	ÖVN	SAKNA
RELATIONSHANDLING				
PARKS FÖRSKOLA				
Postadress: 191 81 HANINGE Besöksadress: NÅRBJÖRNEN 1 Telefon: 08-696 90 00 Telefax: 08-696 90 25				
TOMBERGETS SEKTORER OCH FÖRETAGSVISNINGAR				
6710ABCD				
A TOMBERGET AB				
UPPGÄRDSRAPPORT	ETAP: 01	ANMÄN	HANDLEDARE	
SAKNA	2010-10-18	ANSVARS	FGG	
ÅBY 1:206				
HANINGE KOMMUN				
VEKTORISERING Hus A, B, C, D, SITPLAN				
PLANER				
SKALA AL	SKALA AB	NUMER	1 BET	
1:100	1:200	A4.0.1-100		

ByggMiljöGruppen
Anders Gustavsson
Salagatan 30 A
753 30 UPPSALA

ANALYSRAPPORT

Vårt ordernummer: **6320**

Provtagare: *Anders Gustavsson*

Objekt: Park förskola, Västerhaninge

Provtagningsdatum: 2016-05-26 Ankom Laboratoriet: 2016-05-26 Analysdatum: 2016-06-02

Spormätning med Reuter Centrifugal Sampler (RCS)

Proverna inkuberas i 25°C (7 dygn) och mängden anges som CFU/m³ d v s antalet kolonibildande svampelement/m³ luft. Substratet utgörs av rosbengal-agar.

<i>Provmärkning</i>	<i>Antal kolonibildande enheter</i>	<i>Procentuell fördelning(antal kolonier på stripp fet stil)</i>
Rum A118	700 CFU/ m ³	55 % Cladosporium sp (62) 26 % Jästsvamp (29) 8 % Penicillium sp (9) 8 % Mycelia sterilia (9) 2 % Ulocladium sp (2) 1 % Mucor sp (1)
Rum A126	69 CFU/ m ³	55 % Cladosporium sp (6) 9 % Jästsvamp (1) 9% Penicillium sp (1) 9 % Epicoccum sp (1) 9 % Mycelia sterilia (1) 9 % Trichoderma sp (1)
Rum D104B	75 CFU/ m ³	75 % Cladosporium sp (9) 17 % Mycelia sterilia (2) 8 % Mucor sp (1)
Rum D134	88 CFU/ m ³	43 % Mycelia sterilia (6) 36 % Cladosporium sp (5) 21 % Jästsvamp (3)

Forts. vårt ordernummer: **6320**

Objekt: Park förskola, Västerhaninge

<i>Provmärkning</i>	<i>Antal kolonibildande enheter</i>	<i>Procentuell fördelning(antal kolonier på stripp fet stil)</i>
Rum A103	390 CFU/ m ³	60 % Cladosporium sp (37) 21 % Jästsvamp (13) 13 % Mycelia sterilia (8) 3 % Ulocladium sp (2) 2 % Penicillium sp (1) 2 % Mucor sp (1)
Ute	510 CFU/ m ³	43 % Cladosporium sp (35) 28 % Jästsvamp (23) 28 % Mycelia sterilia (23)

Anm: Mycelia sterilia står för svamp som ej har utvecklat sporer, vilket omöjliggör närmare bestämning

Kommentar: Hög sporhalt med något avvikande sporsammansättning vid provpunkt "Rum A118" (förekomst av *Penicillium* sp, *Ulocladium* sp) vilket kan indikera fuktskada.

Stockholm 2016-06-02
IVL Svenska Miljöinstitutet AB

Ann-Sofie Allard
Mikrobiolog

Analysuppdrag: 16-0175

BMG Anders Gustavsson AB
Anders Gustavsson
Salagatan 30 A
753 30 Uppsala

Analys av Inne-VOC

Objekt: Park förskola, Västerhaninge

Ert provnamn (Vårt provnummer)

- A. Rum A118 (VOC-046655)
- B. Rum A103 (VOC-046656)
- C. Ute (VOC-046657)
- D. Rum A126 (VOC-046658)
- E. Rum D104B (VOC-046659)
- F. Rum D134 (VOC-046660)

Stockholm 2016-06-09
IVL Svenska Miljöinstitutet AB

Metodbehörig:

Liselott Egelrud
liselott.egelrud@ivl.se
010-7886622

Rapportgranskare:

Linda Örtlund

Bakgrund

Den provtagnings- och analysmetod som används (www.ivl.se) följer de anvisningar och förslag som kommer från EU och WHO (World Health Organisation) (SIS ISO 16000 serien).

Dessa anvisningar och förslag innebär att man ska ta prov på fast adsorbent, Tenax TA. Provet desorberas oftast termiskt och följs av gaskromatografisk analys. Med denna metod kan man analysera ämnen med kokpunkter från c:a 50°C till c:a 300°C.

Resultaten för varje prov redovisas i bifogad tabell och kromatogram.

Totalhalter av flyktiga organiska ämnen, **TVOC**, anges i toluenekvivalenter.

Detta innebär att beräkningarna har gjorts som om alla flyktiga organiska ämnen var enbart toluen. Detta görs för att man ska få en uppfattning om totalkoncentrationens storlek.

De specifika ämnena vars halter anges, är beräknade i absoluthalter dvs. med kända halter av det specifika ämnet, som referens vid kalibrering.

Observera att TVOC är ett mycket ospecifikt värde, som inte kan kopplas till medicinska hälsoeffekter. Man måste även bedöma de enskilda ämnena.

Samtliga provresultat kompenseras för bakgrundvärden från analys av ett blankprov

Den gräns, som används praktiskt för TVOC i inomhusluft, är 300 µg/m³. Gränserna gäller för icke-industriell inomhusluft.

Materialprover konditioneras i en kammare vid rumstemperatur, c:a 23°C, i tre timmar innan ett luftprov tas ur kammaren. Observera att alla kammarmetoder enbart är semikvantitativa.

Den gräns, som används praktiskt för TVOC i materialprover enligt den använda metoden, är 3000 - 5000 µg/m³. Även för materialprover är ämnesfördelningen av stor betydelse för bedömningen.

Prover som tas under matta eller i konstruktionen, bedöms i stort sett som materialprover.

Mer information om provtagningsmetoder och bedömningar av provresultat finns på IVL:s hemsida, www.ivl.se.

Tolkning och kommentarer

Provet märkt ute har låga halter och ser bra ut.

Prover från rumsluft

Proverna har låga totalhalter som är under den gräns som används praktiskt.

Provet märkt Rum A126 innehåller isopropanol (7,6 min). Isopropanol är ett vanligt lösningsmedel i vattenspådbara produkter, dessutom finns det i "Handsprit". I provet märkt Rum A126 finns även en silan (9,5 min), denna typ av ämnen finns bl.a. i vissa typer av golvp polish samt tätningslimmer (silikoner).

Proverna märkta Rum A103 och Rum A126 innehåller en glykoleteracetat (30,5 min), ämnet är ett vanligt lösningsmedel i vattenspådbara produkter t.ex. färg, lim och rengöringsmedel.

I provet märkt Rum A103 finns även en serie estrar (12,3 min, 14,0 min) och 18,4 min) i mycket låga halter. Dessa ämnen kan vara lösningsmedel t.ex. i färger, lacker och färgborttagningsmedel. Estrar används dessutom ofta som smak och luktämnen.

Samtliga prover utom provet märkt Rum D104B innehåller låga halter 2-etylhexanol, som är under den gräns som används praktiskt.

Objekt: Park förskola, Västerhaninge

Ert provnamn: A. Rum A118

Vårt provnr: VOC-046655

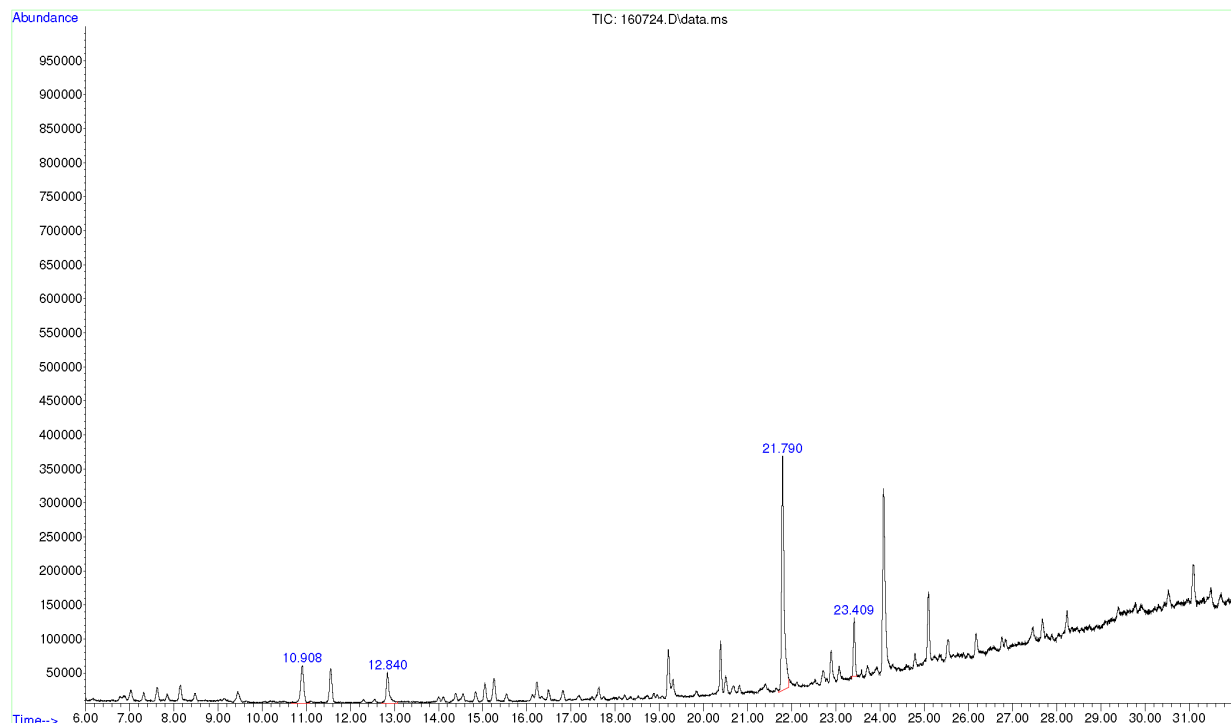
Ankom: 2016-05-26

Analysdatum: 2016-05-30

Provtagning: Pumpad (L): 3.00

Resultat:TVOC (Total VOC): **23 µg/m³** (toluenekvivalenter)

<u>Enskilda ämnen:</u>	<u>Halt: (µg/m³)</u>	<u>Retentionstid (min):</u>
Bensen	<1	8.5
n-Dekan	<1	9.6
a-Pinen	1.8	10.9
Toluen	1.2	11.6
n-Hexanal	6.5	12.8
n-Butanol	<1	14.4
m-Xylen	<1	15.0
3-Caren	<1	15.3
Limonen	<1	16.8
1,3,5-Trimetylbenzen	<1	-
1-Okten-3-ol	<1	-
2-Etylhexanol	1.7	23.4
Benzylalkohol	<1	31.7
TXIB	<1	31.5
Naftalen	<1	29.9

Kromatogram:

S.4 (9)

Objekt: Park förskola, Västerhaninge**Ert provnamn: B. Rum A103**

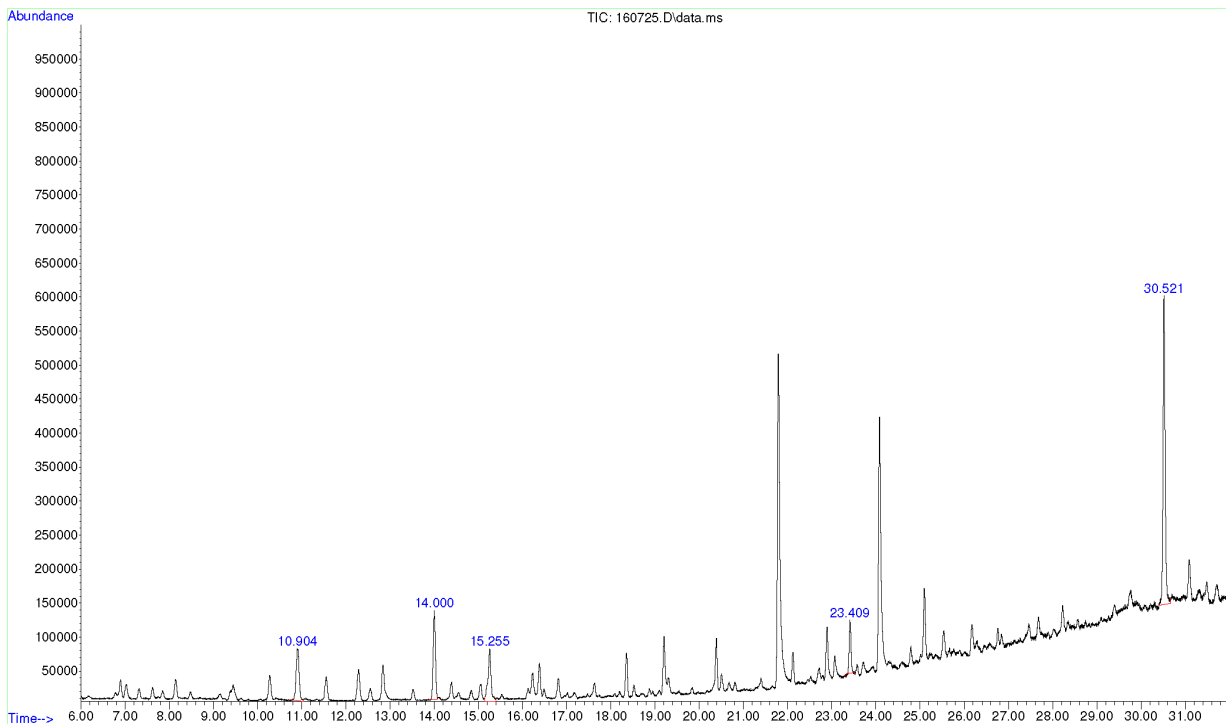
Vårt provnr: VOC-046656

Ankom: 2016-05-26

Analysdatum: 2016-05-30

Provtagning: Pumpad (L): 3.00**Resultat:****TVOC (Total VOC): 59 µg/m³ (toluenekvivalenter)**

<u>Enskilda ämnen:</u>	<u>Halt: (µg/m³)</u>	<u>Retentionstid (min):</u>
Bensen	<1	8.5
n-Dekan	<1	9.6
a-Pinen	2.6	10.9
Toluen	<1	11.6
n-Hexanal	8.2	12.8
n-Butanol	1.6	14.4
m-Xylen	<1	15.0
3-Caren	1.6	15.3
Limonen	<1	16.8
1,3,5-Trimetylbenzen	<1	-
1-Okten-3-ol	<1	-
2-Etylhexanol	1.6	23.4
Benzylalkohol	<1	31.7
TXIB	<1	31.5
Naftalen	<1	29.9

Kromatogram:

S.5 (9)

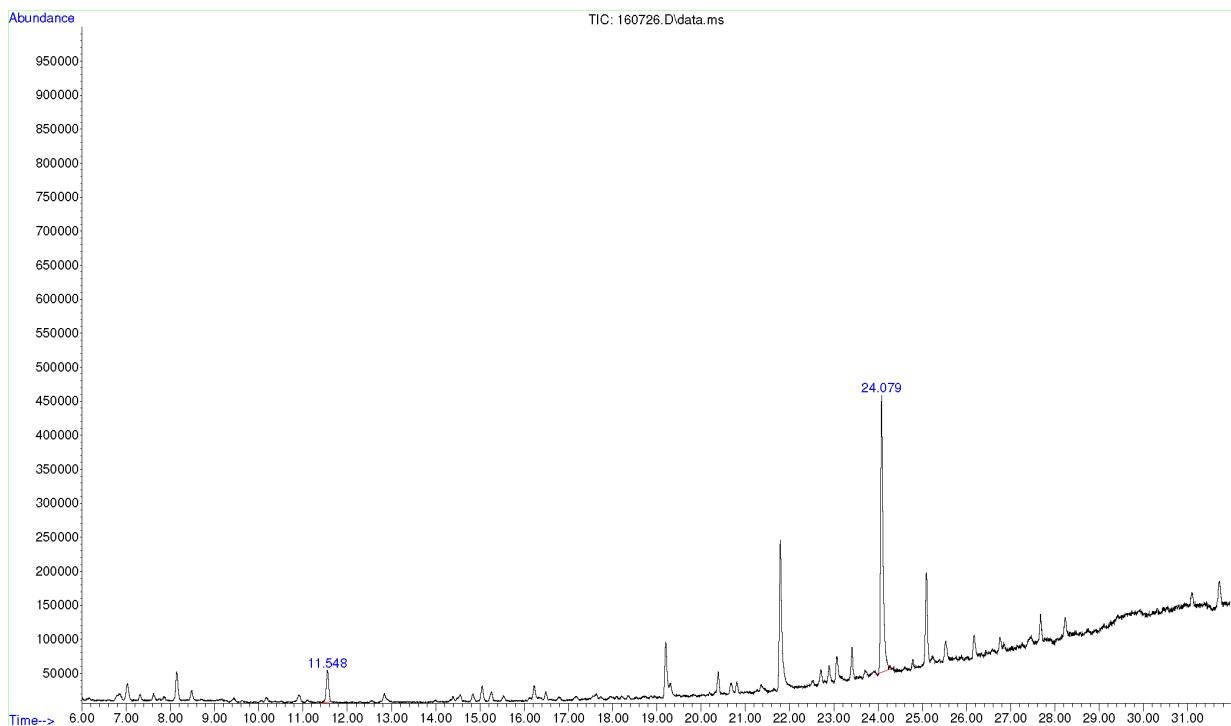
Objekt: Park förskola, Västerhaninge**Ert provnamn: C. Ute**

Ankom: 2016-05-26

Analysdatum: 2016-05-30

Provtagning: Pumpad (L): 3.00**Resultat:****TVOC (Total VOC): 16 µg/m³ (toluenekvivalenter)**

<u>Enskilda ämnen:</u>	<u>Halt: (µg/m³)</u>	<u>Retentionstid (min):</u>
Bensen	<1	8.5
n-Dekan	<1	9.6
a-Pinen	<1	10.9
Toluen	1.1	11.6
n-Hexanal	<1	-
n-Butanol	<1	14.4
m-Xylen	<1	15.1
3-Caren	<1	15.3
Limonen	<1	-
1,3,5-Trimetylbenzen	<1	-
1-Okten-3-ol	<1	-
2-Etylhexanol	1.0	23.4
Benzylalkohol	1.3	31.7
TXIB	<1	31.5
Naftalen	<1	-

Kromatogram:

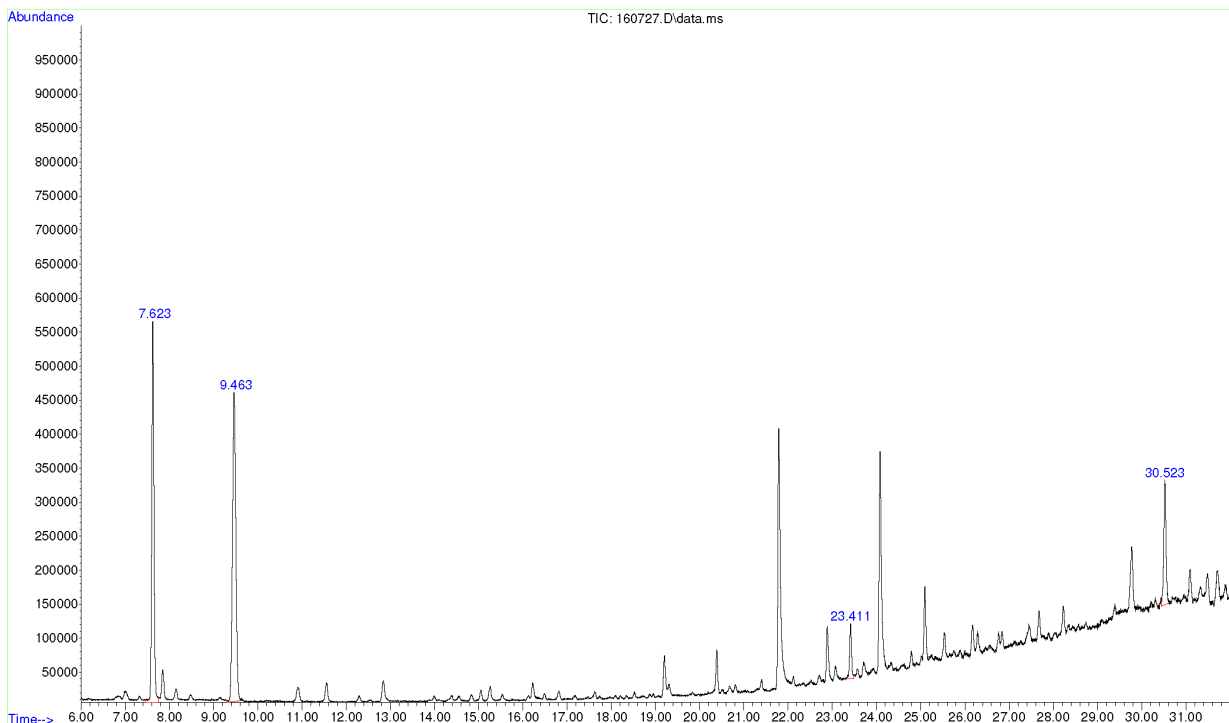
Objekt: Park förskola, Västerhaninge**Ert provnamn: D. Rum A126**

Ankom: 2016-05-26

Analysdatum: 2016-05-30

Provtagning: Pumpad (L): 3.00**Resultat:****TVOC (Total VOC): 55 µg/m³ (toluenekvivalenter)**

<u>Enskilda ämnen:</u>	<u>Halt: (µg/m³)</u>	<u>Retentionstid (min):</u>
Bensen	<1	8.5
n-Dekan	<1	9.6
a-Pinen	<1	10.9
Toluen	<1	11.6
n-Hexanal	3.6	12.8
n-Butanol	<1	14.4
m-Xylen	<1	15.1
3-Caren	<1	15.3
Limonen	<1	16.8
1,3,5-Trimetylbenzen	<1	-
1-Okten-3-ol	<1	-
2-Etylhexanol	1.5	23.4
Benzylalkohol	1.6	31.7
TXIB	<1	31.5
Naftalen	<1	-

Kromatogram:

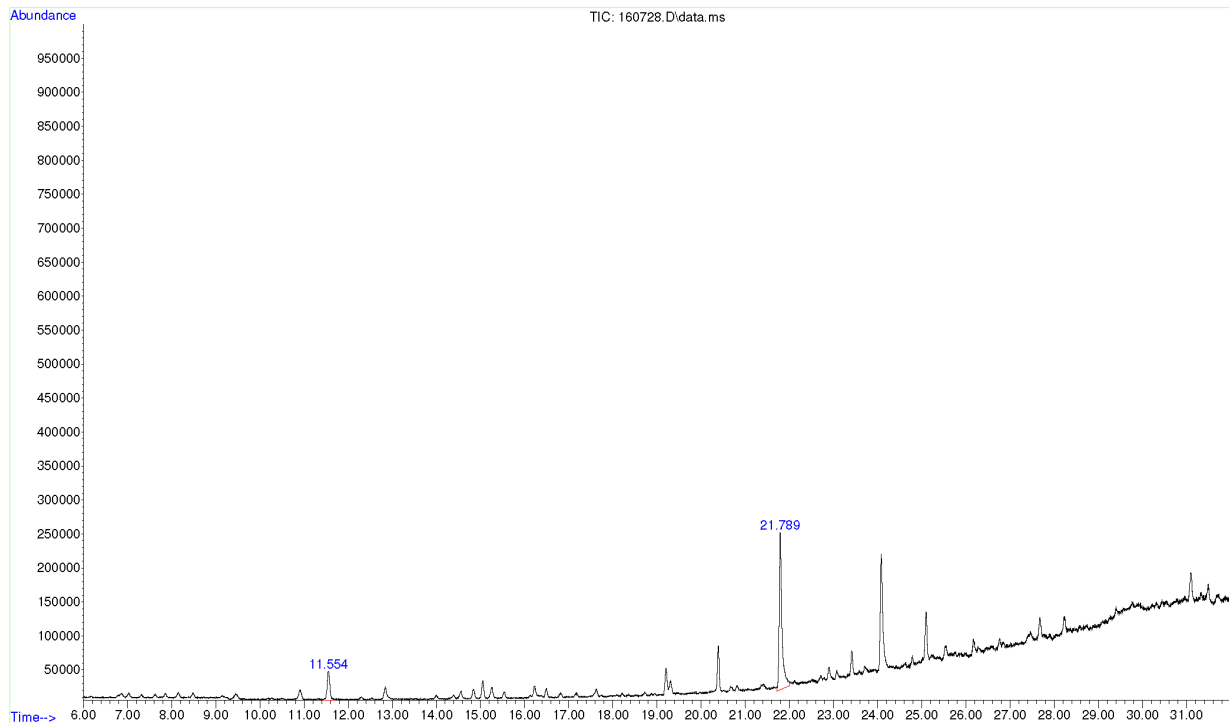
Objekt: Park förskola, Västerhaninge**Ert provnamn: E. Rum D104B**

Ankom: 2016-05-26

Analysdatum: 2016-05-30

Provtagning: Pumpad (L): 3.00**Resultat:****TVOC (Total VOC): 7.1 µg/m³ (toluenekvivalenter)**

<u>Enskilda ämnen:</u>	<u>Halt: (µg/m³)</u>	<u>Retentionstid (min):</u>
Bensen	<1	8.5
n-Dekan	<1	-
a-Pinen	<1	10.9
Toluen	1.0	11.6
n-Hexanal	2.2	12.9
n-Butanol	<1	14.4
m-Xylen	<1	15.0
3-Caren	<1	15.3
Limonen	<1	-
1,3,5-Trimetylbenzen	<1	-
1-Okten-3-ol	<1	-
2-Etylhexanol	<1	23.4
Benzylalkohol	<1	31.7
TXIB	<1	31.5
Naftalen	<1	-

Kromatogram:

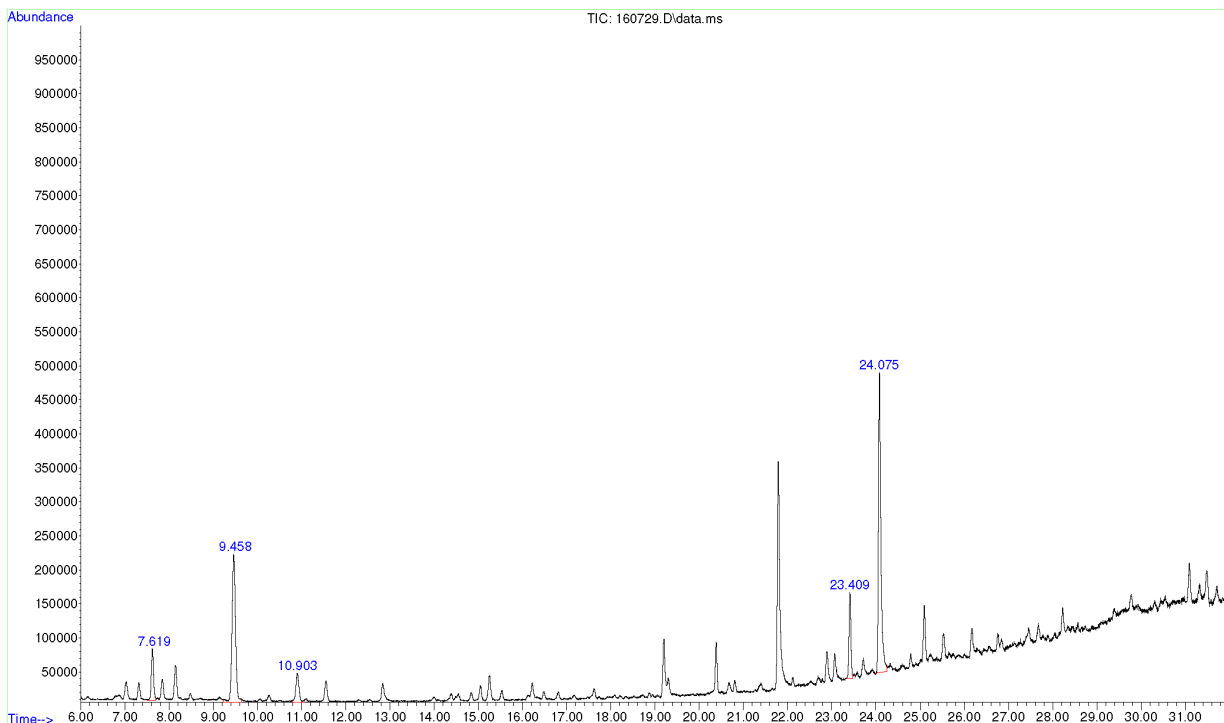
Objekt: Park förskola, Västerhaninge**Ert provnamn: F. Rum D134**

Ankom: 2016-05-26

Analysdatum: 2016-05-30

Provtagning: Pumpad (L): 3.00**Resultat:****TVOC (Total VOC): 38 µg/m³ (toluenekvivalenter)**

<u>Enskilda ämnen:</u>	<u>Halt: (µg/m³)</u>	<u>Retentionstid (min):</u>
Bensen	<1	8.5
n-Dekan	<1	9.6
a-Pinen	1.4	10.9
Toluen	<1	11.6
n-Hexanal	4.3	12.8
n-Butanol	<1	14.4
m-Xylen	<1	15.0
3-Caren	<1	15.3
Limonen	<1	16.8
1,3,5-Trimetylbenzen	<1	-
1-Okten-3-ol	<1	-
2-Etylhexanol	2.4	23.4
Benzylalkohol	<1	31.7
TXIB	<1	31.5
Naftalen	<1	-

Kromatogram:

Dnr KS 2016/484

§ 332 Laglighetsprövning § 259 Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448, Mål nr 21852-16. Bilaga 273.16

Sammanfattning

Kommunstyrelsens i Haninge beslut 2016-09-26 § 259 att godkänna försäljningen av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 i Västerhaninge till Allfadern AB har överklagats av ett antal kommunmedlemmar. Några av klagandena har även yrkat om inhibition. Kommunen har förelagts att yttra sig över överklagandeskrivelserna senast 2016-12-15.

Såsom kommunstyrelseförvaltningen förstår överklagandena görs bl.a. gällande att verksamheten på Ribby förskola, som ligger på grannfastigheten, kommer att drabbas på ett negativt sätt, att försäljningspriset varit lägre än marknadspris, att ärendet borde ha behandlats i grund- och förskolenämnden, att avtalet inte skulle ha undertecknats av parterna förrän efter kommunstyrelsens beslut samt att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och därför borde ha fattats av kommunfullmäktige. En del av klagandena yrkar att det överklagade beslutet ska upphävas samt att gällande detaljplan ska upphävas eller ändras.

Förvaltningsrätten har i beslut 2016-10-26 avslagit yrkandena om inhibition.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat bifogat förslag till yttrande.

Förvaltningen bestrider klagandenas påståenden om att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Beslutet följer gällande detaljplan och kommunstyrelsens reglemente, och det har inte framförts någon omständighet till stöd för att beslutet skulle vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Kommunstyrelsen har således haft befogenhet att besluta i ärendet.

Vad gäller frågan om ärendet skulle ha behandlats i grund- och förskolenämnden, så hänvisas återigen till kommunstyrelsens

reglemente, där det framgår att detta ärende ligger inom kommunstyrelsens ansvarsområde.

När det gäller försäljningspriset vill förvaltningen upplysa om följande. Klagandena har framhållit att det på ”andra håll” i kommunen sålts mark för 7 500 kronor per kvm BTA. Det är i och för sig riktigt att sådana prislägen gäller för t.ex. Vega och Handen. Dessa områden har haft en exceptionell prisutveckling och priserna där ligger på en betydligt högre nivå än i Västerhaninge. I Västerhaninge överlät kommunen mark på Ribby ängar för cirka två år sedan. Priset var då 1 200 kronor per kvm BTA. Kommunen har vid den aktuella marköverlåtelsen tillämpat samma prisökningstakt som i Vega och Handen, nämligen 250%, när priset har bestämts. Riktpriset 3 000 kronor per kvm tillämpas också vid två andra pågående markanvisningar i centrala Västerhaninge. Det saknas således grund för påståendet att priset skulle ligga under marknadspris.

I sammanhanget har också gjorts gällande från några av klagandena att det är oaktsam hantering av kommunens resurser att upp till 2 miljoner kronor av köpeskillingen ska användas för att iordningställa en ny, detaljplaneenlig utevistelseyta för barnen i Ribby förskola på den kvarvarande delen av fastigheten Ribby 2:399. Vari oaktsamheten består har inte utvecklats närmare. Kommunen bestrider detta påstående.

Påståendet att marköverlåtelsavtalet strider mot regler om försäljning av kommunens mark p.g.a. att det har undertecknats av parterna innan det tagits upp för godkännande i kommunstyrelsen bestrids. Förfarandet utgår från kommunstyrelsens reglemente, som anger att det är kommunstyrelsen som ska handlägga överlåtelser av fastigheter under förutsättning att köpeskillingen inte överstiger 5 miljoner kronor. Det framgår av avtalet att dess giltighet är beroende av kommunstyrelsens godkännande.

Kommunstyrelseförvaltningen anser sammanfattningsvis att det överklagade beslutet är lagenligt och ska stå fast. Förvaltningen vill samtidigt understryka att marköverlåtelsen är i överensstämmelse med gällande detaljplan. Frågor om eventuellt upphävande eller ändring av lagakraftvunnen detaljplan prövas i annan ordning.

Underlag för beslut

- Föreläggande från förvaltningsrätten i Stockholm 2016-11-18 jämte bilagda överklagandeskrivelser
- Kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259 om försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448
- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Allfadern AB 2016-09-12
- Socialnämndens beslut 2016-08-30, § 120
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-29 – Yttrande till förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16 om laglighetsprövning av kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259 om försäljning av fastigheter
- Kommunstyrelsens reglemente
- Detaljplan inklusive planbeskrivning för Västerhaninge – Folkhögskolan D-172 <http://haninge.se/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljplaner/detaljplaner/vasterhaninge-arstahavsbad/vasterhaninge-folkhogskola/>

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens föreliggande skrivelse ska utgöra kommunstyrelsens svar på föreläggande 2016-11-18 från förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16.
2. Kommunstyrelsen yrkar att förvaltningsrätten avslår överklagandena.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag (bilaga).

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och det egna förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Ordföranden

finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Martina Mossberg (M) begär votering.

Voteringsproposition

Den som vill bifalla kommunalrådsberedningens förslag röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ har kommunstyrelsen bifallit förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna

Upprop

Petri Salonen (C) JA

Göran Svensson (S) JA

Maria Fägersten (S) JA

Mikko Svensson (S) JA

Annett Haaf (S) JA

Ulla-Britt Öhman (C) JA

Mehmet Coksürer (MP) JA

Martina Mossberg (M) NEJ

Alexandra Anstrell (M) NEJ

Michael Fridebäck (M) NEJ

Tobias Hammarberg (L) NEJ

Pia Lublin (L) NEJ

Marie Litholm (KD) NEJ

Kennerth Valtersson (SD) NEJ

Meeri Wasberg (S) JA

Åtta JA, sju NEJ

Med åtta JA och sju NEJ finner ordföranden att kommunstyrelsen har beslutat i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens föreliggande skrivelse ska utgöra kommunstyrelsens svar på föreläggande 2016-11-18 från förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16.
2. Kommunstyrelsen yrkar att förvaltningsrätten avslår överklagandena.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Förvaltningsrätten i Stockholm

För kännedom:

Eget förslag

KS

§ 332

2016-12-12

Yttrande: Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448

När det nu överklagade beslutet drevs igenom var marken i kommunens ägo. Marken omfattas av detaljplan som medger exploatering i linje med den som föreslogs i ärendet. Kommunen hade dock ingen skyldighet att avyttra marken eller att genomdriva någon byggnation.

Kommunen har sedan 2008 använt marken som skolgård för en kommunal förskola. En fast installerad lekplats, inhägnad och parkeringsplatser för personal och besökare visar att markanvändningen är av varaktig karaktär. I det beslut som fattades i kommunstyrelsen § 259 ingick att iordningsställa ny vistelseyta för förskolan. Den föreslagna vistelseytan är i detaljplanen reglerad som kulturpark med tillgänglighet för allmänheten. Då en skolgård inte är att anse som offentlig plats under den tid verksamheten bedrivs måste även denna markanvändning anses strida mot bestämmelser i detaljplanen. Beslutet kan i den delen strida mot bestämmelserna i Plan- och bygglagen.

Då en majoritet av ledamöterna i kommunfullmäktige genom sina partier framförde krav på att beslutet skulle fattas av kommunfullmäktige bör frågan om beslutet var av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt behandlas av förvaltningsrätten.

En fråga som har uppkommit är också om försäljningspriset för marken var av marknadspris. Här aktualiseras kommunallagens förbud mot stöd till enskild. Det beslutade försäljningspriset ligger också nära den nivå som kommunstyrelsen enligt gällande reglemente får fatta beslut om.

Det yttrande som kommunstyrelsen har att svara på berör en laglighetsprövning och de grunder som skulle kunna beröras är att det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller att beslutet strider mot lag eller annan författning. Övriga frågor om lämpligheten i kommunstyrelsens beslut utelämnas därför.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar det gemensamma yttrandet från Trepartialliansen som sitt eget.

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Laglighetsprövning av kommunstyrelsens beslut 2016-09-26 § 259 Försäljning av delar av fastighe- terna Ribby 2:399 och Ribby 1:448, Mål nr 21852-16

Sammanfattning

Kommunstyrelsens i Haninge beslut 2016-09-26 § 259 att godkänna försäljningen av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 i Västerhaninge till Allfadern AB har överklagats av ett antal kommunmedlemmar. Några av klagandena har även yrkat om inhibition. Kommunen har förelagts att yttra sig över överklagandeskrivelserna senast 2016-12-15.

Såsom kommunstyrelseförvaltningen förstår överklagandena görs bl.a. gällande att verksamheten på Ribby förskola, som ligger på grannfastigheten, kommer att drabbas på ett negativt sätt, att försäljningspriset varit lägre än marknadspris, att ärendet borde ha behandlats i grund- och förskolenämnden, att avtalet inte skulle ha undertecknats av parterna förrän efter kommunstyrelsens beslut samt att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och därför borde ha fattats av kommunfullmäktige. En del av klagandena yrkar att det överklagade beslutet ska upphävas samt att gällande detaljplan ska upphävas eller ändras.

Förvaltningsrätten har i beslut 2016-10-26 avslagit yrkandena om inhibition.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat bifogat förslag till yttrande.

Förvaltningen bestrider klagandenas påståenden om att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Beslutet följer gällande detaljplan och kommunstyrelsens reglemente, och det har inte framförts någon omständighet till stöd för att beslutet skulle vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Kommunstyrelsen har således haft befogenhet att besluta i ärendet.

Vad gäller frågan om ärendet skulle ha behandlats i grund- och förskolenämnden, så hänvisas återigen till kommunstyrelsens

reglemente, där det framgår att detta ärende ligger inom kommunstyrelsens ansvarsområde.

När det gäller försäljningspriset vill förvaltningen upplysa om följande. Klagandena har framhållit att det på ”andra håll” i kommunen sålts mark för 7 500 kronor per kvm BTA. Det är i och för sig riktigt att sådana prislägen gäller för t.ex. Vega och Handen. Dessa områden har haft en exceptionell prisutveckling och priserna där ligger på en betydligt högre nivå än i Västerhaninge. I Västerhaninge överlät kommunen mark på Ribby ängar för cirka två år sedan. Priset var då 1 200 kronor per kvm BTA. Kommunen har vid den aktuella marköverlåtelsen tillämpat samma prisökningstakt som i Vega och Handen, nämligen 250 %, när priset har bestämts. Riktpriset 3 000 kronor per kvm tillämpas också vid två andra pågående markanvisningar i centrala Västerhaninge. Det saknas således grund för påståendet att priset skulle ligga under marknadspris.

I sammanhanget har också gjorts gällande från några av klagandena att det är oaktsam hantering av kommunens resurser att upp till 2 miljoner kronor av köpeskillingen ska användas för att iordningställa en ny utevistelseyta för barnen i Ribby förskola på den kvarvarande delen av fastigheten Ribby 2:399. Vari oaktsamheten består har inte utvecklats närmare. Kommunen bestrider detta påstående.

Påståendet att marköverlåtelsavtalet strider mot regler om försäljning av kommunens mark p.g.a. att det har undertecknats av parterna innan det tagits upp för godkännande i kommunstyrelsen bestrids. Förfarandet utgår från kommunstyrelsens reglemente, som anger att det är kommunstyrelsen som ska handlägga överlåtelser av fastigheter under förutsättning att köpeskillingen inte överstiger 5 miljoner kronor. Det framgår av avtalet att dess giltighet är beroende av kommunstyrelsens godkännande.

Kommunstyrelseförvaltningen anser sammanfattningsvis att det överklagade beslutet är lagenligt och ska stå fast. Förvaltningen vill samtidigt understryka att marköverlåtelsen är i överensstämmelse med gällande detaljplan. Frågor om eventuellt upphävande eller ändring av lagakraftvunnen detaljplan prövas i annan ordning.

Underlag för beslut

- Föreläggande från förvaltningsrätten i Stockholm 2016-11-18 jämte bilagda överklagandeskrivelser
- Kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259 om försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448
- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Allfadern AB 2016-09-12
- Socialnämndens beslut 2016-08-30, § 120
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-29 – Yttrande till förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16 om laglighetsprövning av kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259 om försäljning av fastigheter
- Kommunstyrelsens reglemente
- Detaljplan inklusive planbeskrivning för Västerhaninge – Folkhög-skolan D-172 <http://haninge.se/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljplaner/detaljplaner/vasterhaninge-arstahavsbad/vasterhaninge-folkhogskola/>

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens föreliggande skrivelse ska utgöra kommunstyrelsens svar på föreläggande 2016-11-18 från förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16.
2. Kommunstyrelsen yrkar att förvaltningsrätten avslår överklagandena.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Niklas Näslund
Kanslichef

Förvaltning
Kommunstyrelseförvaltningen

Avdelning/Enhet
Kansliavdelningen

Handläggare
Görel Wentz, kommunjurist

Dokumenttyp
Recit

Datum
2016-11-29

Diarienummer
KS 2016/484

Sida
4 (4)

Expedieras: Akt

För verkställighet: Förvaltningsrätten i Stockholm

För kännedom:

Kansliet
Görel Wentz

Kommunstyrelsen

Yttrande till förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16 om laglighetsprövning av kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259 om försäljning av fastigheter

Kommunstyrelsens i Haninge beslut 2016-09-26 § 259 att godkänna försäljningen av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 i Västerhaninge till Allfadern AB har överklagats av ett antal kommunmedlemmar. Några av klagandena har även yrkat om inhibition. Kommunen har förelagts att yttra sig över överklagandeskrivelsen senast 2016-12-15.

Såsom kommunstyrelseförvaltningen förstår överklagandena görs bl.a. gällande att verksamheten på Ribby förskola, som ligger på grannfastigheten, kommer att drabbas på ett negativt sätt, att försäljningspriset varit lägre än marknadspris, att ärendet borde ha behandlats i grund- och förskolenämnden, att avtalet inte skulle ha undertecknats av parterna förrän efter kommunstyrelsens beslut samt att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och därför borde ha fattats av kommunfullmäktige. En del av klagandena yrkar att det överklagade beslutet ska upphävas samt att gällande detaljplan ska upphävas eller ändras.

Förvaltningsrätten har i beslut 2016-10-26 avslagit yrkandena om inhibition.

Bakgrund och reglering

Av 10 kap kommunallagen (1991:900) framgår bl.a. att varje medlem av en kommun har rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövad genom att överklaga dem hos förvaltningsrätten. I överklagandet ska anges vilket beslut som överklagas och de omständigheter som den klagande stöder sig på. Förvaltningsrätten ska upphäva beslutet om 1. det inte har tillkommit i laga ordning, 2. beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen, 3. det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller 4. beslutet strider mot lag eller annan

författning. Något annat beslut får inte sättas i det överklagade beslutets ställe.

Enligt kommunstyrelsens reglemente ansvarar kommunstyrelsen bl.a. för mark och exploatering samt förvaltning av kommunens fasta och lösa egendom i den mån detta inte uppdragits åt Tornberget Förvaltning AB. Av § 4 i reglementet framgår bl.a. att kommunstyrelsen ska, med undantag för beslut som fattas av kommunfullmäktige, handlägga fastighetsaffärer under förutsättning att köpeskillingen eller ersättningen inte överstiger 5 miljoner kronor och överlåtelsen inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Se bifogade reglemente för kommunstyrelsen (bilaga 1)

Av gällande detaljplan för bl.a. fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 framgår att de delar av fastigheterna som omfattas av den aktuella försäljningen ska bebyggas med bostäder. Se bifogade detaljplan och marköverlåtelseavtal (bilaga 2-4). Försäljning av marken för bostadsbyggande har varit aktuell alltsedan detaljplanen vann laga kraft 2005, men intresset från exploatörer har varit svalt, p.g.a. att projektet omfattar relativt få bostäder.

Enligt det överklagade beslutet i kommunstyrelsen godkänns marköverlåtelseavtalet med Allfadern AB, där köpeskillingen är 4,8 miljoner kronor. Kostnaden för att iordningställa en ny utevistelseyta för Ribby förskolas räkning, dock högst 2 miljoner kronor, ska finansieras ur köpeskillingen. Den aktuella marköverlåtelsen omfattar en byggrätt på 1 600 kvm BTA (bruttoarea i byggnad) och motsvarar ett försäljningspris på 3 000 kronor per kvm BTA. Priset ligger på samma nivå som övriga pågående marköverlåtelser i Västerhaninge, och innebär en prisökning med 250% sedan 2014.

Ribby förskola är en kommunal förskola som är granne med den överlåtna marken. Förskolan har använt marken som utevistelseyta under den tid som den varit obebyggd. Att marken är avsedd för bostadsbyggande har hela tiden framgått av den gällande detaljplanen.

I samband med marköverlåtelsen kommer kommunen att iordningställa utevistelseyta för förskolans räkning på den kvarvarande delen av fastigheten Ribby 2:399. Denna del av fastigheten är enligt detaljplanen inte avsedd för bostadsbyggande, utan för parkändamål. Iordningställandet kommer, enligt marköverlåtelseavtalet, att ske innan byggnationerna på den överlåtna marken påbörjas.

Giltigheten av marköverlåtelseavtalet har villkorats med att det ska godkännas av kommunstyrelsen. Marköverlåtelseavtal tas som regel inte upp till beslut av kommunstyrelsen innan motparten har skrivit under det.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen bestrider klagandenas påståenden om att beslutet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Beslutet följer gällande detaljplan och kommunstyrelsens reglemente, och det har inte framförts någon omständighet till stöd för att beslutet skulle vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Kommunstyrelsen har således haft befogenhet att besluta i ärendet.

Vad gäller frågan om ärendet skulle ha behandlats i grund- och förskolenämnden, så hänvisas återigen till kommunstyrelsens reglemente, där det framgår att detta ärende ligger inom kommunstyrelsens ansvarsområde.

När det gäller försäljningspriset vill förvaltningen upplysa om följande. Klagandena har framhållit att det på "andra håll" i kommunen sålts mark för 7 500 kronor per kvm BTA. Det är i och för sig riktigt att sådana prislägen gäller för vissa områden i Haninge, t.ex. Vega och Handen. Dessa områden har haft en exceptionell prisutveckling och priserna där ligger på en betydligt högre nivå än i Västerhaninge. Handen är kommunens centralort och Vega ligger norr därom, d.v.s. närmare Stockholm, vilket allmänt sett betingar ett högre värde. I Västerhaninge överlät kommunen mark på Ribby ängar för cirka två år sedan. Priset var då 1 200 kronor per kvm BTA. Kommunen har vid den aktuella marköverlåtelsen tillämpat samma prisökningstakt som i Vega och Handen, nämligen 250%, när priset har bestämts. Mot den bakgrunden anser kommunen att 3 000 kronor per kvm BTA är ett mycket bra pris. Riktpriset 3 000 kronor per kvm tillämpas också vid två andra pågående markanvisningar i centrala Västerhaninge – Åby entré och Västerhaninge centrum. Det saknas således grund för påståendet att priset skulle ligga under marknadspris.

I sammanhanget har också gjorts gällande från några av klagandena att det är oaktsam hantering av kommunens resurser att upp till 2 miljoner kronor av köpeskillingen ska användas för att iordningställa en ny utevistelseyta för barnen i Ribby förskola på den kvarvarande delen av fastigheten Ribby 2:399. Vari oaktsamheten består har inte utvecklats närmare. Kommunen bestrider detta påstående.

Påståendet att marköverlåtelsavtalet strider mot regler om försäljning av kommunens mark p.g.a. att det har undertecknats av parterna innan det tagits upp för godkännande i kommunstyrelsen bestrids. Förfarandet utgår från kommunstyrelsens reglemente, som anger att det är kommunstyrelsen som ska handlägga överlåtelser av fastigheter under förutsättning att köpeskillingen inte överstiger 5 miljoner kronor. Det framgår av avtalet att dess giltighet är beroende av kommunstyrelsens godkännande.

Kommunstyrelseförvaltningen anser sammanfattningsvis att det överklagade beslutet är lagenligt och ska stå fast. Förvaltningen vill samtidigt understryka att marköverlåtelsen är i överensstämmelse med gällande detaljplan. Frågor om eventuellt upphävande eller ändring av lagakraftvunnen detaljplan prövas i annan ordning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens föreliggande skrivelse skall utgöra kommunstyrelsens svar på föreläggande 2016-11-18 från förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 21852-16
2. Kommunstyrelsen yrkar att förvaltningsrätten avslår överklagandena.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

REGLEMENTE FÖR KOMMUNSTYRELSEN

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning ska följande gälla för kommunstyrelsen.

Ansvarsområde

§ 1

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

I kommunstyrelsens ledningsfunktion ingår följande uppgifter:

- Leda och samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrning av hela den kommunala verksamheten.
- Övervaka att de av kommunfullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt.
- Se till att uppföljning sker från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.
- Fortlöpande ha uppsikt över verksamheten i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen.
- Löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 3 kap 17 och 18 §§ KL (kommunallagen) är uppfyllda beträffande de aktiebolag kommunen innehar aktier i.
- Kommunstyrelsen ska årligen, senast den 31 maj, i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i enligt 3 kap 17-18 §§ KL under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet ska delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister föreläggat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.
- Kommunstyrelsen ska tillvarata kommunens intresse vid bolagsstämmor och andra likartade sammanträden i de kommunala företag som kommunen delvis äger, samt vid föreningsstämmor i vilka föreningar kommunen har andel eller annars har intresse i, för det fall att kommunfullmäktige inte beslutar något annat. I helägda bolag utövas ägarstyrning genom Haninge Holding AB.

§ 2

Kommunstyrelsen ansvarar för följande frågor:

- utveckla den kommunala demokratin

- leda och samordna verksamheten inom översiktsplaneringen samt besluta om planuppdrag enligt PBL (plan- och bygglagen)
- övergripande miljöpolitiska frågor och frågor om ekologiskt perspektiv på hållbar utveckling
- mark- och bostadspolitik samt se till att en tillfredsställande markberedskap upprätthålls
- mark- och exploatering inklusive rätten att ansöka om förrättning för exploateringssamverkan (Lagen om exploateringssamverkan 8§)
- övergripande trafikpolitiska frågor och verka för en tillfredsställande transportinfrastruktur
- besluta om uttag av gatukostnader (PBL 6 kap 31-38 §§) med ledning av kommunfullmäktige bestämda riktlinjer
- näringslivsverksamhet och åtgärder för att främja sysselsättning
- högre utbildning
- turistinformation
- skärgårdsfrågor
- folkhälsofrågor
- vänortsfrågor
- EU-frågor
- civilt försvar inklusive beredskapsfrågor
- säkerhet och riskhantering
- ansvarar för frågor kring kommunal tjänsteexport
- förvaltning av kommunens fasta och lösa egendom i den mån det inte uppdragits åt Tornberget Förvaltning AB
- avger yttranden enligt lagen om allmän kameraövervakning
- statistik och planering
- lokalförsörjning
- IT-verksamhet
- verka för regelformatering och regelförenkling inom kommunstyrelsens verksamhetsområde
- förvaltning av sådana kommunala angelägenheter som inte ankommer på annat kommunalt organ
- avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen samt besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med kommunfullmäktige
- kommunstyrelsen är kommunens beredskapsnämnd och hemvärnsnämnd

§ 3

Medels- och egendomsförvaltning

Kommunstyrelsen svarar för kommunens medelsförvaltning enligt de föreskrifter som kommunfullmäktige fastställt i riktlinjer för penninghantering. Detta gäller inte i de fall kommunfullmäktige delegerat beslutanderätten till ansvarig verksamhetsnämnd.

Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar.

Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bland annat:

- förvalta tillgångarna i de stiftelser (fonder) som står under kommunens vård, om donationsbestämmelserna inte föreskriver annat
- se till att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett
- verka för samordning mellan kommunen och de i bolagskoncernen ingående bolagen i alla avseenden som kan gagna koncernnyttan i den totala kommunala organisationen

Med de begränsningar som framgår av 3 kap 9-10 §§ kommunallagen uppdrar kommunfullmäktige åt kommunstyrelsen att besluta i följande:

- ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt
- omfördela medel som anslagits till kommunstyrelsen inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen
- avskriva kommunens fordringar som hänför sig till kommunens verksamhetsområde

§ 4

Fastigheter

Kommunstyrelsen ska, med undantag för beslut som fattas av kommunfullmäktige, handlägga följande ärenden:

Fastighetsaffärer:

Förvärv och överlåtelse av fastigheter eller fastighetsdelar genom köp, byte, gåva, fastighetsreglering, expropriation eller inlösen med stöd av plan- och bygglagen eller fastighetsbildningslagen. Under förutsättning att köpeskillingen eller ersättningen inte överstiger 5 MSEK och överlåtelsen inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Som köpeskillning räknas inte bara betalning för mark och byggnad utan även kostnad i form av löseskillning, skadestånd eller annan ersättning eller beräknad kostnad för avtalad åtgärd.

Arrende, hyra:

Utarrendera, uthyra eller annars upplåta fastighet som förvaltas av kommunstyrelsen.

Säkerställande av in-tecknad fordran:

När kommunstyrelsen finner det behövligt för att tillvarata kommunens intresse, vid offentlig auktion inköpa fast egendom eller tomträtt, i vilken kommunen har in-tecknad fordran eller inskriven rättighet eller vilken är in-tecknad för lån vars infrielse kommunen

åtagit sig ansvar, ska kommunstyrelsen snarast anmäla sådant förvärv till kommunfullmäktige och samtidigt lägga fram erforderligt förslag till slutlig täckning av förskottade kostnader för förvärvet.

Servitut mm:

Genom avtal eller tillämpning av bestämmelserna i plan- och bygglagen, fastighetsbildningslagen, anläggningslagen eller ledningsrättslagen belasta kommunens mark med servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt för ledning, rätt till väg, eller rätt till anläggning enligt fastställd detaljplan och medverka till ändring eller upphävande av sålunda tillkommen rätt.

Gatukostnader, vissa frågor:

För kommunens räkning träffa avtal om reglering av gatukostnader.

Information

§ 5

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens övergripande informationsverksamhet samt ansvarar för kommunens anslagstavla. Kommunstyrelsens beslutar i ärenden som rör tillstånd att använda kommunens vapen.

Kommunstyrelsen ska, inom eget verksamhetsområde, aktivt arbeta för att informera, råda och upplysa kommuninvånare och andra intressenter.

Personalmyndighet

§ 6

Kommunstyrelsen är kommunens centrala personalorgan och har hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och ska därmed bland annat

- träffa kollektivavtal eller på annat sätt reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- besluta om stridsåtgärder
- forma kommunens övergripande lönepolicy
- förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11, 14, och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden
- föra kommunens talan i mål och ärende som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare samt besluta om policier och riktlinjer
- besluta i ärenden rörande pensioner samt i ärenden rörande anställning på särskilt visstidsförordnande

Kommunstyrelsen är personal- och anställningsmyndighet för kommundirektör, förvaltningschefer samt personal inom kommunstyrelseförvaltningen. Kommundirektören är chef över och fullgör arbetsgivarrollen i förhållande till förvaltningschefer och kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelsen ansvarar för att verksamheten drivs i enlighet med arbetsmiljölagen och gällande föreskrifter för arbetsmiljön.

Kommunstyrelsen beslutar i frågor om förvaltningens organisation.

Processansvar

§ 7

Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden inom sitt verksamhetsområde.

I sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen att föra kommunens talan på kommunens vägnar får kommunstyrelsen träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

Personuppgiftsansvar

§ 8

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som kommunstyrelsen behandlar i sin verksamhet. För att underlätta behandlingen av personuppgifter i Haninge kommun bör kommunstyrelsen utse ett personuppgiftsombud som för en förteckning över kommunstyrelsens register.

Arkivansvar

§ 9

Kommunstyrelsen är arkivmyndighet för kommunen.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 10

Kommunstyrelsen ska se till att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i detta reglemente.

§ 11 Kommunstyrelsen ska regelmässigt till fullmäktige rapportera hur verksamheten i kommunen och de bolag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i utvecklas, och hur den totala ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Närvarorätt

§ 12

Vid kommunstyrelsens sammanträde ska kommundirektören närvara. Kommundirektören har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Kommunstyrelsen kan besluta att kommundirektören äger rätt att få sin mening antecknad i protokollet. Kommunstyrelsen beslutar om närvarorätt för övriga tjänstemän.

Öppna sammanträden

§ 13

Kommunstyrelsen får fatta beslut om att ha öppna sammanträden. Det kan gälla hela sammanträdet eller vissa ärenden dock med de begränsningar som anges i 6 kap. 19 a § kommunallagen.

Kommunstyrelsens sammansättning

§ 14

Kommunstyrelsen består av 15 ledamöter och 11 ersättare.

Ledamöter och ersättare väljs av kommunfullmäktige.

Ordförande och vice ordförande

§ 15

Kommunfullmäktige ska bland kommunstyrelsens ledamöter välja en ordförande samt, 1:e vice ordförande och 2:e vice ordförande, vilka väljes av kommunfullmäktige bland nämndens ledamöter för den tid fullmäktige bestämmer.

Om varken ordföranden eller någon vice ordförande kan närvara vid ett sammanträde med styrelsen, utser kommunstyrelsen en annan ledamot att för tillfället vara ordförande. Tills valet har förrättats, fullgörs ordförandens uppgifter av den ledamot med längst tjänstgöringstid i kommunstyrelsen.

§ 16

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för längre tid får kommunstyrelsen utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Kommunstyrelsens sammanträden

§ 17

Kommunstyrelsen sammanträder på dag och tid som kommunstyrelsen bestämmer.

§ 18

Sammanträde ska också hållas om minst en tredjedel av ledamöterna begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Kallelse och föredragningslista m.m.

§ 19

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska senast 7 dagar före sammanträdet på lämpligt sätt sändas till varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

När varken ordföranden eller någon vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den ledamot med längst tjänstgöringstid i kommunstyrelsen göra detta.

§ 20

Kallelse bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen. Kommunstyrelsen beslutar om ändring av eller tillägg till föredragningslistan.

Ersättarnas tjänstgöring

§ 21

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe. En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av kommunfullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

§ 22

En ersättare för ett parti som inte har en ordinarie ledamot i kommunstyrelsen har rätt att delta i överläggningarna och att lämna ett särskilt yttrande, ett så kallat ersättaryttrande, om ärendet slutgiltigt avgörs i kommunstyrelsen.

Växeltjänstgöring

§ 23

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts. En ledamot som har avbrutit tjänstgöring en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra endast om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Protokoll och protokollsjustering

§ 24

Protokoll ska föras på ordförandens ansvar.

Protokollet ska redovisa vilka ledamöter och ersättare som har tjänstgjort och vilka ärenden som nämnden har handlagt.

Protokollet ska för varje ärende redovisa:

- vilka förslag och yrkanden som har lagts fram och inte tagits tillbaka
- i vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut
- genomförda omröstningar och hur de har utfallit
- vilka beslut som har fattats
- vilka ledamöter som har deltagit i besluten och hur de har röstat vid öppna omröstningar
- vilka reservationer som har anmälts mot besluten

§ 25

Protokollet justeras av ordföranden och minst en ledamot. Ordföranden bestämmer tid och plats för justering av protokollet.

Kommunstyrelsen kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart.

Reservation och särskilt yttrande

§ 26

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut i kommunstyrelsen och vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas senast vid justeringen av protokollet.

§ 27

Kommunstyrelsen kan medge en ledamot som deltagit i överläggningen i ett ärende att anteckna sin mening i protokollet, ett så kallat särskilt yttrande. Yttrandets huvudsakliga innebörd ska redovisas innan sammanträdet avslutas.

Medborgarförslag

§ 28

Innan ett medborgarförslag överlämnas till kommunstyrelseförvaltningen för beredning ska förslagsställaren bjudas in till kommunstyrelsen och där erbjudas möjlighet att presentera sitt förslag som en informationspunkt.

När medborgarförslaget sedan slutbehandlas i kommunstyrelsen ska förslagsställaren åter bjudas in till kommunstyrelsen för ytterligare en möjlighet att presentera sitt förslag. Förslagsställaren får delta i överläggningarna men inte i beslutet.

Är förslaget av allmänt intresse bör nämnden ha öppet sammanträde vid behandlingen av medborgarförslaget.

Tillfälliga beredningar

§ 29

Kommunstyrelsen kan besluta om inrättande av tillfälliga beredningar.

Kommunstyrelsens ordförande

§ 30

Det åligger kommunstyrelsens ordförande att

- närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens hela nämndförvaltning
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor.
- främja samverkan mellan kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder
- se till att kommunstyrelsens uppgifter fullgörs
- besluta om representation inom kommunstyrelsens verksamhetsområde.

Kommunstyrelsens ordförande, eller den hon i sitt ställe vid varje särskilt tillfälle lämnar fullmakt till, har att på styrelsens vägnar vid eller utom domstol samt inför exekutiva och andra myndigheter företräda kommunen och därvid initiera, utföra och bevaka kommunens talan.

Kommunstyrelsens ordförande, eller den hon i sitt ställe särskilt lämnar fullmakt till, har att på styrelsens vägnar representera kommunens aktier i delägda kommunala bolag.

Kommunstyrelsens ordförande, eller den hon i sitt ställe vid varje särskilt tillfälle lämnar fullmakt till, har att på styrelsens vägnar representera kommunen vid årsmöten och sammanträden i organisationer och föreningar där kommunen är medlem eller utgör intressent i annat avseende.

Kommunalråd

§ 31

Kommunfullmäktige utser kommunalråd. Kommunstyrelsens ordförande ska också vara kommunalråd. Kommunfullmäktige beslutar om kommunalrådets föredragningskyldighet och ansvarsområden.

Kommunalråd får närvara och delta i överläggningarna men inte i besluten vid sammanträden i övriga nämnder och styrelser. Närvarorätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning.

Oppositionsråd

§ 32

Kommunfullmäktige utser oppositionsråd. Oppositionsråd ska ägna minst hälften av en heldag åt det kommunala uppdraget. Oppositionsråd får närvara och delta i överläggningarna men inte i besluten vid sammanträden i nämnder och styrelser. Närvarorätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning.

Kommunstyrelseberedning

§ 33

Kommunstyrelseberedningen består av majoritetens gruppledare. Kommunstyrelseberedningen lägger till kommunstyrelsen fram majoritetens förslag till beslut.

Pensionärsråd. Handikappråd. Brottsförebyggande råd.

§ 34

Ovannämnda råd är organ för överläggning, samråd och ömsesidig information mellan berörda organisationer och kommunen. Kommunstyrelsen utser de kommunala representanterna till råden. Råden har regler för sina verksamheter.

Delgivning

§ 35

Delgivning med kommunstyrelsen sker med ordföranden, kommundirektören, kanslichefen eller annan anställd som styrelsen bestämmer.

Undertecknande av handlingar

§ 36

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutats av kommunstyrelsen ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne vice ordförande och kontrasigneras av kommundirektören. I övrigt bestämmer kommunstyrelsen vem som ska underteckna handlingar.

Dnr KS-MEX 2016/128

§ 259 Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448

Sammanfattning

Allfadern AB har anmält intresse av att bygga bostäder inom det sedan 2005 planlagda kommunägda området mellan Nynäsvägen och f.d. Västerhaninge folkhögskola. Bolaget har projekterat ett bostadshus i två våningar med ca 24 smålägenheter.

Del av aktuellt markområde nyttjas av den befintliga förskolan, varför en ny utevistelseyta för förskolan ska tillskapas i angränsande parkyta.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat ett förslag till marköverlåtelseavtal som har undertecknats av Allfadern AB. Avtalet innebär att bolaget förvärvar delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 för en köpeskilling om 4,8 miljoner kronor. Beloppet motsvarar 3 000 kr per m² BTA, vilket enligt förvaltningens bedömning är helt i linje med andra pågående marköverläggningar som avser Västerhaninge.

Bolaget ska starta produktionen så snart kommunen har flyttat inom området befintlig utevistelseyta för förskolan. Kostnaden för anordnande av ny utevistelseyta, som får nybyggnadsstandard, är beräknad till strax under 2 miljoner kronor.

Kommunstyrelseförvaltningen har genom sin lokalförsörjningsenhet anmält intresse av att hyra samtliga lägenheter inom projektet. Bakgrunden är socialnämndens beslut 2016-08-30, § 120, i vilket nämnden har beslutat att inrätta ett nytt serviceboende med tolv lägenheter i Västerhaninge. En trettonde lägenhet kommer att användas som gemensamhetsutrymme och personallokal. Nämndens beslut är villkorat bl a av att nu föreliggande markförsäljning genomförs. Härtill kommer kommunstyrelseförvaltningens behov av att för socialnämndens räkning anskaffa bostäder med anledning av statens beslut om att

anvisa nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd, till kommunerna.

Kommunstyrelsen har enligt 4 § i sitt reglemente rätt att besluta om försäljning, om köpeskillingen inte överstiger fem mnkr. Hyresavtal med Allfadern AB träffas med stöd av kommunstyrelsens delegerationsordning.

Underlag för beslut

- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Allfadern AB 2016-09-12.
- Socialnämndens beslut 2016-08-30, § 120.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Allfadern AB avseende överlåtelse av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 godkänns.
2. Kostnaden för att iordningställa ny utevistelseyta, dock högst 2,0 mnkr, finansieras ur köpeskillingen.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Alexandra Anstrell (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till gemensamt förslag från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna (bilaga).

Kennerth Valtersson (SD) yrkar avslag på kommunalrådsberedningens förslag och bifall till förslaget från Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Alexandra Anstrell (M) begär votering.

Voteringsproposition: Den som vill bifalla kommunalrådsberedningens förslag röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ har kommunstyrelsen bifallit förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Upprop:

Petri Salonen (C)
Göran Svensson (S)
Maria Fägersten (S)
Mikko Svensson (S)
Annett Haaf (S)
Annica Hjerling (MP)
Ove Andersson (MP)
Sven Gustafsson (M)
Alexandra Anstrell (M)
Sara Sixten (M)
Tobias Hammarberg (L)
Pia Lublin (L)
Marie Litholm (KD)
Kennerth Valtersson (SD)
Meeri Wasberg (S)

Åtta JA, sju NEJ

Med åtta JA och sju NEJ finner ordföranden att kommunstyrelsen har beslutat i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

Marköverlåtelseavtal undertecknat av Allfadern AB avseende överlåtelse av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 godkänns.

2. Kostnaden för att iordningställa ny utevistelseyta, dock högst 2,0 mnkr, finansieras ur köpeskillingen.

Alexandra Anstrell, Sven Gustafsson och Sara Sixten - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L), Marie Litholm (KD) och Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: MEX, lokalförsörjningsenheten

För kännedom: Socialnämnden, grund- och förskolenämnden,
ekonomidirektören

Eget förslag

KS

§ 259

2016-09-26

Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448

Den planerade bebyggelsen innebär att Ribby förskolas gård tas i anspråk på ett sätt som inte är acceptabelt. Den föreslagna flytten av förskolans gård innebär både ökade risker för barnen och onödiga kostnader på upp till två miljoner 2 miljoner kronor. Det finns ingen anledning för kommunen att åberopa en detaljplan med utgången genomförandetid på sin egen mark och det är inte heller visat att bostäderna inte kan ordnas på annan plats. Vid en avvägning mellan barnens behov och kommunens behov av bostäder för särskilda grupper finns det därför inte tillräckliga skäl att genomföra markförsäljningen.

Den rödgröna kommunledningen har på ett anmärkningsvärt sätt ignorerat både personal och föräldrar i detta ärende och nu även en majoritet av ledamöterna i kommunfullmäktige. Trots att protester framförts under flera månader har ansvarig nämnd inte fått ta ställning till den barnkonsekvensbeskrivning som tagits fram. Kommunstyrelsen har enligt reglementet behörighet att fatta beslut om markförsäljning för upp till 5 miljoner kronor. Även utan ett ifrågasättande av varför det föreslagna försäljningspriset ligger precis under nivån för kommunstyrelsens beslutanderätt borde det vara uppenbart att frågan fått så stor vikt att kommunfullmäktige ändå bör fatta det slutliga beslutet. Att forcera en försäljning av kommunal mark i vetskap om att en majoritet av ledamöterna i kommunfullmäktige är emot kan därför bara uppfattas som ett ifrågasättande av de demokratiska spelreglerna.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

- att marköverlåtelseavtal med Allfadern AB avseende överlåtelse av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 inte godkänns.
- att kommunstyrelsens beslut hänskjuts till kommunfullmäktige för ett slutligt ställningstagande.

Alexandra Anstrell (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Med anledning av beslutsärende i kommunstyrelsen § 259 (Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448) vill vi från Moderaterna framföra en begäran om att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige. Skälet till att kommunstyrelsen inte kan anses ha befogenhet att ta det slutliga beslutet i frågan är att ärendet är av principiell beskaffenhet och större vikt då flera nämnders verksamhet berörs av beslutet och en stark opinion har bildats mot förslaget att sälja marken.

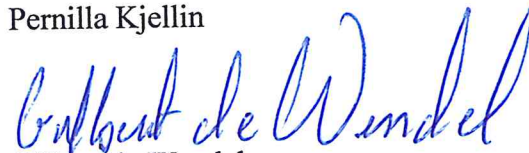

Marietta de Pourbaix-Lundin

Kristoffer Eriksson

Martina Mossberg

Pernilla Kjellin

Alexandra Anstrell,

Gilbert de Wendel

Sven Gustafsson

Birgitta Karlfeldt

Sedat Dogru

Daniel Lassnäs

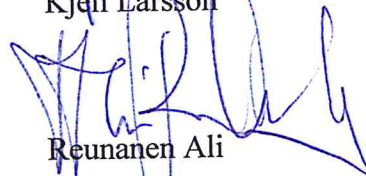

Sara Sixten

Mikael Kjellin

Marin Tomic

Kjell Larsson

Joakim Goding

Reunanen Ali

Mats Mattsson

Med anledning av beslutsärende i kommunstyrelsen § 259 (Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448) vill vi från Liberalerna framföra en begäran om att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige.

Skälet till att kommunstyrelsen inte kan anses ha befogenhet att ta det slutliga beslutet i frågan är att ärendet är av principiell beskaffenhet och större vikt då flera nämnders verksamhet berörs av beslutet och en stark opinion har bildats mot förslaget att sälja marken.

Haninge den 26:e september 2016

Tobias Hammarberg (L)

Pia Lublin (L)

Stina Hallberg (L)

Jeanette Hellmark (L)

Kristdemokraterna

Begäran om att kommunfullmäktige ska avgöra frågan om försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448

Med anledning av beslutsärende i kommunstyrelsen § 259 (försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:488) vill vi från Kristdemokraterna framföra en begäran om att ärendet ska avgöras i kommunfullmäktige. Skälet till att kommunstyrelsen inte kan anses ha befogenhet att ta det slutgiltiga beslutet i frågan är av principiell beskaffenhet och större vikt då flera nämnders verksamhet berörs av beslutet och en stark opinion har bildats mot förslaget att sälja marken.

Marie Litholm (KD)

Gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige

Joachim Krylborn (KD)

Ledamot i kommunfullmäktige

Sverigedemokraterna

Begäran om att låta kommunfullmäktige avgöra KS § 259

Med anledning av beslutsärende i kommunstyrelsen § 259 (Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448) vill vi från Sverigedemokraterna framföra en begäran om att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige. Skälet till att kommunstyrelsen inte kan anses ha befogenhet att ta det slutliga beslutet i frågan är att ärendet är av principiell beskaffenhet och större vikt då flera nämnders verksamhet berörs av beslutet och en stark opinion har bildats mot förslaget att sälja marken.

~~Annika Hultén~~, Kenneth Valtersson, Ledamot KF/KS
Yvonne Forsberg, Yvonne Forsberg, Ledamot KF
Eva Mannens, Eva Mannens, Ledamot KF/SOC
Christian Lindefjård, Christian Lindefjård, Ledamot KF/KS
Bernt Strömberg, Bernt Strömberg¹⁾, KF/ERS
Eva Karlsson, Eva Karlsson¹⁾, KF/ERS

1) Anm. 2 ord. ledamöter ej hemmar.
Underskrift av ers. ent. uppdrag.
Val

Till kommunstyrelsen

2016-09-26

Med anledning av beslutsärende i kommunstyrelsen § 259 (Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448) vill vi begära att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen kan inte anses ha befogenhet att ta det slutliga beslutet i frågan då ärendet är av principiell beskaffenhet och större vikt; Flera nämnders verksamhet berörs av beslutet och det finns en stark opinion mot förslaget.

Mvh

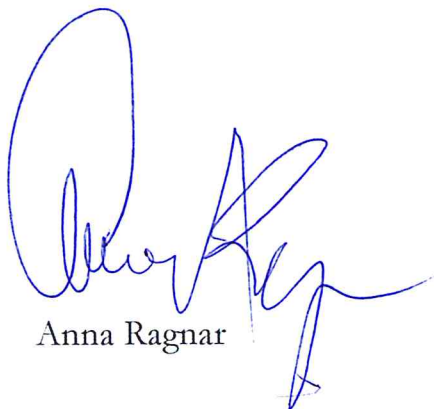
Mattias Bernhardsson

Lina Rigney Thörnblom

kommunfullmäktigeledamöter för Rättvisepartiet Socialisterna i Haninge

Med anledning av beslutsärende i kommunstyrelsen § 259
(Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448)
vill vi från Haningepartiet framföra en begäran om att ärendet ska avgöras av
kommunfullmäktige. Skälet till att kommunstyrelsen inte kan anses ha befogenhet
att ta det slutliga beslutet i frågan är att ärendet är av principiell beskaffenhet och
större vikt då flera nämnders verksamhet berörs av beslutet och en stark opinion
har bildats mot förslaget att sälja marken.

Anna Ragnar

Marianne Reinemar

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

BESLUT

2016-10-31

Meddelat i Stockholm

Mål nr

21852-16

KLAGANDE

1. Fredrik Eliasson
Villavägen 338
137 38 Västerhaninge

2. Emma Lenberg
Villavägen 338
137 38 Västerhaninge

MOTPART

Haninge kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
136 81 Haninge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunstyrelsens beslut 2016-09-26, § 259

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen; nu fråga om verkställighetsförbud
(inhibition)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår yrkandena om inhibition.

YRKANDEN M.M.

Kommunstyrelsen i Haninge kommun beslutade den 26 september 2016, § 259, under rubriken Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448

1. att godkänna marköverlåtelseavtal undertecknat av Allfadern AB avseende överlåtelse av delar av fastigheterna Ribby 1:399 och Ribby 1:448
2. att kostnaden för att iordningställa ny utevistelseyta, dock högst 2 mnkr, finansieras ur köpeskillingen.

Emma Lenberg och Fredrik Eliasson yrkar bl.a. att förvaltningsrätten inhiberar beslutet.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Förvaltningsrätten kommer senare att avgöra målet slutligt, dvs. pröva det överklagade beslutet i den för laglighetsprövning bestämda ordningen enligt 10 kap. 8 § KL.

Enligt 10 kap. 8 § KL ska ett överklagat beslut upphävas om

1. det inte har tillkommit i laga ordning,
2. beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
4. beslutet strider mot lag eller annan författning.

Något annat beslut får inte sättas i det överklagade beslutets ställe.

Beträffande nu aktuellt yrkande om inhibition gör förvaltningsrätten följande bedömning.

I 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL, anges att en domstol som har att pröva ett överklagande, kan förordna att det överklagade beslutet, om det annars skulle gälla omedelbart, tills vidare inte ska gälla och även i övrigt förordna rörande saken.

Av praxis (RÅ 1986 ref. 7) framgår att en bedömning av om inhibition bör meddelas i mål om laglighetsprövning grundas på ett preliminärt ståndpunktstagande till frågan huruvida det överklagade beslutet är olagligt eller inte enligt de av klaganden åberopade omständigheterna. Inhibition bör komma ifråga endast *om* starka skäl talar för att beslutet är olagligt och *om* förbudet är ägnat att förhindra att ett allmänt eller enskilt intresse åsamkas beaktansvärd skada.

Förvaltningsrätten finner inte att vad som framkommit i målet motiverar ett beslut om inhibition. Yrkandena härom ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1A).

Allan Johansson

Rådman

Ann-Kristin Rosén har föredragit målet.

Mål nr.

21852-16

Avdelning 33

Anges vid kontakt med domstolen

Haninge kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
136 81 Haninge

HANINGE KOMMUNSTYRELSE
Kommunstyrelseförvaltningen
2016 -11- 21
Dnr. KS 2016/484

Martina Sellberg m.fl. ./ Haninge kommun
angående **laglighetsprövning enligt kommunallagen**

Ni ska yttra er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga
2,5,11,12,15,17,19,31,32,34,37,46 samt 49.

Kommunstyrelsens beslut har överklagats av 34 personer. Eftersom många skrivelser är
likartade översänds inte samtliga skrivelser.

Yttrandet ska vara skriftligt och ha kommit in till domstolen **senast den 15 december
2016.**

Använd helst bara ett sätt att svara (via antingen vanlig post, e-post eller fax). Adresser
finns nedan.

Om ni har några frågor kan ni kontakta förvaltningsrätten.

Michaela Villars, Domstolshandläggare
Telefon 08-561 68003

Dok.Id 793923

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt		

Mellan Haninge kommun, nedan kallad **Kommunen**, och Allfadern AB org.nr 556431-5363, nedan kallat **Bolaget**, har nedan träffats följande

Marköverlåtelseavtal

§ 1

FÖRUTSÄTTNINGAR

Detaljplan

Till grund för detta avtal ligger gällande detaljplan D-172 lagakraftvunnen 2005-11-26. Detaljplanekarta bifogas, bilaga 2.

§ 2

MARKÖVERLÅTELSE OCH FASTIGHETSBILDNING

Marköverlåtelse

Kommunen överlåter på nedanstående villkor med äganderätt till Bolaget del av fastigheten Ribby 2:399 och del av fastigheten Ribby 1:448 inom Haninge kommun, nedan kallad Fastigheten, för en överenskommen köpeskilling om FYRAMILJONERÅTTAHUNDRATUSEN (4 800 000) KRONOR. Fastigheten är markerad med röd färg på bilagd karta, bilaga 1.

Fastighetsbildning och byggnadslov

Kommunen ansöker om och bekostar erforderlig fastighetsbildning för marköverlåtelsen enligt § 2. Bolaget biträder härmed ansökan och medger Kommunen rätt att företräda Bolaget i förrättningen. Parterna ska tåla de eventuella avvikelser som kan komma att krävas vid förrättningen.

Bolaget ska söka byggnadslov för ett bostadshus med ca 24 lägenheter snarast efter det att detta avtal vunnit laga kraft.

Byggnadsskyldighet

Bolaget förbinder sig att ha färdigställt bostadshuset senast två år efter byggnadslov och startbesked erhållits.

Tillträde

Bolaget skall tillträda Fastigheten så snart fastighetsbildning är klar och byggnadslov beviljats samt startbesked erhållits.

Betalning mm

Bolaget skall betala ovan angivna köpeskillingar senast på tillträdesdagen mot att Kommunen utfärdar kvitterat köpebrev.

Kostnader och intäkter

Alla skatter, räntor och andra kostnader för Fastigheterna som belöper på tiden före tillträdet skall betalas av Kommunen och för tiden därefter av Bolaget.

D

MW-3

Motsvarande skall gälla för intäkterna av Fastigheterna.

Fastigheternas skick m m

Bolaget, som har besiktigt Fastigheterna, förklarar sig härmed godta Fastigheternas skick och avstår med bindande verkan från alla anspråk mot Kommunen på grund av fel och brister i Fastigheterna.

Inom fastigheten finns idag utevistelse kopplad till intilliggande förskola.
Kommunen förbinder sig att flytta utevistelsen till läge söder om Fastigheten.

Lagfartskostnader

Lagfart får inte sökas på detta avtal utan först då kvitterat köpebrev utfärdats.
Samtliga kostnader för lagfart och stämpelskatt ska betalas av Bolaget.

Servitut och ledningsrätt

Bolaget upplåter till förmån för den fastighet eller de fastigheter som kommunen bestämmer servitut avseende rätt att inom fastigheterna utan ersättning låta nedlägga och för all framtid bibehålla ledningar för vatten, avlopp, elektricitet, fjärrvärme eller annat även som företa erforderliga inspektioner, reparation eller ombyggnadsarbeten å desamma.

Placering av eventuella ledningar skall ske i samråd med Bolaget och godkännas av densamma. För att servitutshavarens möjligheter att utöva sin rätt enligt första stycket ovan ej skall försvåras förbinder sig Bolaget att ej utan servitutshavarens medgivande plantera träd, göra uppfyllnader eller vidtaga annan åtgärd, som försämrar ledningarnas åtkomlighet. Servitutsrätten skall, i den mån servitutshavaren ej annat medger, ha bästa förmånsrätt i de tjänande fastigheterna.

Bolaget medger Kommunen, eller den kommunen sätter i sitt ställe, rätt att erhålla tillträdesservitut för del av Fastigheten, i huvudsak markerat med grön färg i bilaga 1. Detta tillträdesservitut medger härskande fastighet rätt att anlägga, underhålla och förnya kommunikationsytor samt låta uppsätta staket för att inhäga servitutsområdet.

Bolaget medger att rättigheten får inskrivas som servitut med bästa rätt i fastigheten eller upplåtas med ledningsrätt.

Gatukostnader och anläggningsavgifter

Efter genomförande av detta avtal är Bolaget såsom ägare till Fastigheterna befriade från gatukostnadsersättning enligt Detaljplanen. Detta gäller inte kostnader för framtida förbättringar av gator eller andra allmänna platser med därtill hörande anordningar.

Bolaget svarar i förekommande fall för alla övriga kostnader för Fastigheterna så som kostnader för anslutning av vatten- och avlopp s.k. VA-anläggningsavgift enligt gällande taxa, el och fjärrvärme m m.

b

W W

§ 3

GENOMFÖRANDE AV EXPLOATERING

Samordning och tidplan

Kommunen och Bolaget förbinder sig ömsesidigt att

- genomföra exploatering på Fastigheterna och intilliggande allmän plats i enlighet med Detaljplanen och denna överenskommelse, enligt en av parterna gemensamt upprättad huvudtidplan.
- kontinuerligt samordna sina exploateringsåtgärder såväl i tid som i utformning och kvalitet. Bolaget är skyldigt att samordna sina entreprenader med Kommunens olika entreprenörer och med de ledningsdragande bolagen.

Bolaget skall vid inflyttningen ha färdigställt den yttre miljön, så att de boende får en acceptabel kontakt med gator och parker

Bygg- och anläggningskostnader

Bolaget ansvarar för och bekostar projektering samt bygg- och anläggningsarbeten inom Fastigheten. Bolaget ansvarar för och bekostar då även projektering och genomförande av återställande- och anslutningsarbeten, som måste göras i allmän platsmark invid Fastigheten och som är en följd av bolagets bygg- och anläggningsarbeten på Fastigheten.

Kommunen ansvarar för och bekostar flytt av befintlig del av lekplats inom Fastigheten.

Bygg- och informationsskyltar

Bolaget förbinder sig att på sin bekostnad med skyltar på plats kontinuerligt informera allmänheten om projektet och byggnadsarbetena.

Byggytor och byggetablering

Bolaget förbinder sig att i god tid före byggstart samråda med Kommunen om vilka ytor, som behövs för bygget och byggetablering och under hur lång tid dessa behövs.

Upplåtelse av allmän plats för byggetablering kräver polistillstånd och debiteras enligt taxa.

Dagvatten

Bolaget ska utföra och bekosta hantering av dagvatten inom kvartersmark enligt detaljplan. Den kommunala dagvattenstrategin skall följas och samråd med Kommunen ska hållas.

10

MW

§ 4

ÖVRIGA VILLKOR

Överlåtelse av avtal

Detta avtal får inte utan kommunens medgivande överlåtas på annan än bolag inom ägargruppen.

Avtalets giltighet

Detta avtal är till alla delar förfallet utan ersättningsrätt för någondera parten om inte kommunstyrelsen senast 2017-03-31 godkänner detta avtal genom beslut som senare vinner laga kraft.

* * *

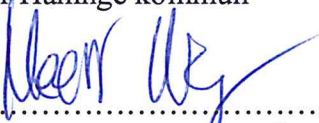
Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

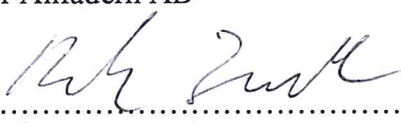
Haninge den 7/10 - 2016

Stockholm den 12/9 2016

För Haninge kommun

För Allfadern AB

.....
(MEERI WASBERG)

.....
(ERIK JUNZELL)

.....
(Bengt Svenander)

.....
()

BILAGOR:

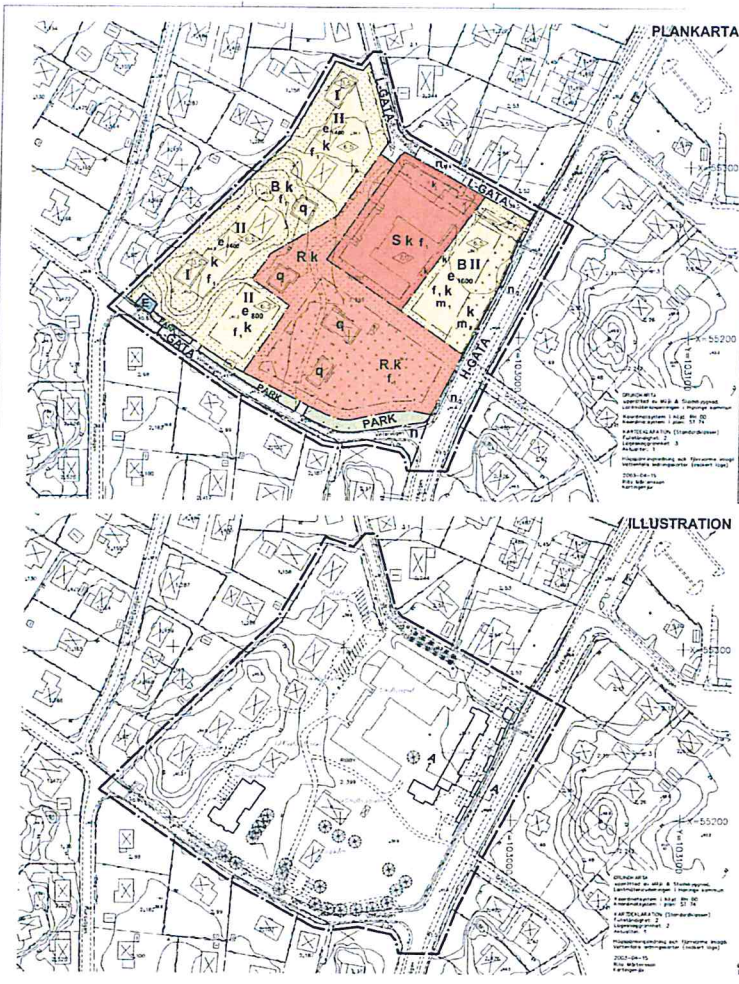
1. Karta med Fastigheten markerad
2. Detaljplanekarta

b

Ull

Bilaga 2.

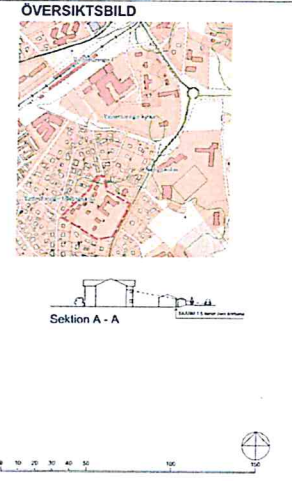

INFORMATION
Följande information skall ligga till grund för tillämpningen av bestämmelserna i denna plan.

PLACERING OCH UTFORMNING
Byggnaderna skall placeras och utformas så att de inte skapar en känsla av ensamhet. Byggnaderna skall placeras så att de inte skapar en känsla av ensamhet. Byggnaderna skall placeras så att de inte skapar en känsla av ensamhet.

SKYDDE MOT TRÅDLOSLÖSLIGHET
För att undvika störningar mot trådlös kommunikation skall byggnaderna utformas så att de inte skapar en känsla av ensamhet.

TRÅDLOSLÖSLIGHETS ÅTGÄRDER
För att undvika störningar mot trådlös kommunikation skall byggnaderna utformas så att de inte skapar en känsla av ensamhet.

PLANBESTÄMMELSER
För att säkerställa en god kvalitet på bostadsområdet och för att säkerställa en god kvalitet på bostadsområdet.

GRÄNSER
Lgr 2:10 § 10

ANVÄNDNING AV MARK
Allmänna platser
Lgr 2:10 § 10

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER
Lgr 2:10 § 10

UTNYTTJANDEGRAD
Lgr 2:10 § 10

BEGRENSNING AV MARKENS BEBYGGANDE
Lgr 2:10 § 10

MARKENS ANORDNING
Lgr 2:10 § 10

PLACERING; UTFORMNING; UTFORE
Lgr 2:10 § 10

VÄRDEFULLA BYGGNADER OCH OMRÅDEN
Lgr 2:10 § 10

VARSAMHET
Lgr 2:10 § 10

BYGGNADSTEKNIK
Lgr 2:10 § 10

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER
Lgr 2:10 § 10

UPPLYSNINGAR
Lgr 2:10 § 10

Detaljplan	2006-03-04; 2006-11-19
Plankarta med bestämmelser	2006-03-04; 2006-11-19
VÄSTERHANINGE	2005-02-21; 2005-04-12
Folkhögskolan	2005-06-13
Mått och utvärderingsbestämmelser	2005-11-26

D-172

b

Handwritten signature or initials.

Dnr SN 2016/123

§ 120 Inrättande av nytt serviceboende i Västerhaninge - Stationsvägens serviceboende

Sammanfattning

På grund av volymökningar ser förvaltningen ett behov av fler servicebostäder till personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen föreslår därför inrätta ett nytt serviceboende i Västerhaninge med tolv servicelägenheter och en personal- gemensamhetslokal. Lägenheterna beräknas vara inflyttningsklara under första kvartalet 2017.

Ett nytt serviceboende innebär ett ekonomiskt åtagande för socialnämnden och ska rymmas inom socialnämndens budgetram. Den årliga nettokostnaden beräknas bli cirka 5 254 tkr.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse – Nytt serviceboende med tolv lägenheter i Västerhaninge
- Lokalprogram
- Ritningsförslag servicebostad
- Ritningsförslag lägenhet
- Hysesavtal

Förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att inrätta ett nytt serviceboende med tolv lägenheter i Västerhaninge, Stationsvägens serviceboende.

Överläggningar i arbetsutskottet

1. Alexandra Anstrell (M) och Birgitta Sandell (KD) hemställer att få lämna en protokollsanteckning i ärendet.

Arbetsutskottets förslag till socialnämnden

1. Socialnämndens arbetsutskott överlämnar ärendet till socialnämnden utan eget ställningstagande.
2. Socialnämndens arbetsutskott medger Alexandra Anstrell (M) och Birgitta Sandell (KD) att lämna en protokollsanteckning i ärendet (bilaga 1).

Överläggningar i socialnämnden

Alexandra Anstrell (M) yrkar, med instämmande av Lars Lindholm (M) och Linus Björkman (M), i första hand bifall till eget förslag (bilaga), innebärande att ärendet ska återremitteras till socialförvaltningen samt i andra hand att socialförvaltningens förslag avslås.

Petri Salonen (C) yrkar bifall socialförvaltningens förslag samt att ärendet ska avgöras vid pågående sammanträde.

Ordföranden ställer först förslaget att ärendet ska avgöras vid pågående sammanträde mot förslaget att ärendet ska återremitteras till socialförvaltningen. Ordföranden finner att ärendet ska avgöras vid pågående sammanträde.

Därefter konstaterar ordföranden att det finns två förslag till beslut: Socialförvaltningens förslag och avslagsförslaget från Alexandra Anstrell (M), Lars Lindholm (M) och Linus Björkman (M). Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att socialnämnden beslutar i enlighet med socialförvaltningens förslag.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden beslutar att inrätta ett nytt serviceboende med tolv lägenheter i Västerhaninge, Stationsvägens serviceboende.
2. Socialnämnden beslutar att det gäller under förutsättning av att kommunstyrelsen fattar erforderliga beslut om markförsäljning och hyresavtal.

Reservationer

1. Alexandra Anstrell (M), Lars Lindholm (M) och Linus Björkman (M) reserverar sig mot beslutet.
2. Magnus Malmberg (SD) och Eva Manners (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Avdelningen funktionsnedsättning, Avdelningen boende och boendestöd

För kännedom: Lokalförsörjningsenheten

Eget förslag

s 120

Socialnämnden

30 augusti 2016

Inrättande av nytt serviceboende i Västerhaninge

Ärendet om ett serviceboende på fastigheten som Ribby förskola i dag använder som skolgård har upprört både personal, föräldrar och grannar. Även om en detaljplan medger boende på fastigheten, som ägs av kommunen, saknas ett koncernperspektiv där hänsyn tas till befintlig verksamhet. Det saknas också dialog med föräldrar.

Något ärende om eventuell försäljning av den aktuella fastigheten har inte väckts i kommunstyrelsen. Socialnämnden kan därför inte anses ha befogenhet att fatta några beslut i frågan innan kommunstyrelsen tagit några beslut om försäljning av fastigheten.

Förutom att den rödgröna minoriteten återigen väljer att inte ha dialog med medborgarna har de också underlåtit att följa sin egna politiska plattform. Enligt denna ska alla beslut som berör barn föregås av en barnkonsekvensanalys. Ribby förskola har på eget initiativ tagit fram en sådan konsekvensanalys, vilken pekar på i stort sätt uteslutande negativa konsekvenser för de 136 barn som går på förskolan om skolgården flyttas. Grund- och förskolenämnden har oss veterligen inte tagit någon ställning i denna fråga.

Då frågan om eventuellt uppförande av ett LSS-boende på den berörda fastigheten enbart är en kommunal fråga anser vi att en grundligare utredning måste göras om lämpligheten i och konsekvenserna av att kommunen säljer fastigheten för uppförande av ett serviceboende. Det förslag som finns på utbildningsförvaltningen om att flytta skolgården innebär enligt barnkonsekvensanalysen betydande risker för barnen. Någon analys av den ökade koncentrationen av särskilda boenden i direkt anslutning till förskolan har heller inte gjorts.

Vi anser att föreliggande ärende inte hanterats på ett korrekt sätt och att socialnämnden ska avvakta med beslut tills frågan är behandlad i kommunstyrelsen. Vi har i dag ingen kännedom om något ärende om försäljning av den aktuella fastigheten kommer att avyttras, men om så är fallet måste ett sådant beslut tillsammans med en barnkonsekvensanalys behandlas av kommunstyrelsen, grund- och förskolenämnden och socialnämnden.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden återremitterar ärendet och förvaltningen får i uppdrag att ta fram underlag från grund- och förskolenämnden och kommunstyrelsen kring barnkonsekvensanalys och eventuell försäljning av fastigheten samt att utreda alternativ placering av nytt serviceboende.

Alexandra Anstrell (M)

Kristina Hallberg (L)

Birgitta Sandell (Kd)

Dnr KS 2016/489

§ 333 Planbesked Kalvsvik 16:4

Sammanfattning

Haninge Golfhall AB har ansökt om planbesked i syfte att nyttja ett av våningsplanen inom befintlig byggnad till bostäder.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser med hänsyn till buller, risk och vibrationsstörningar från järnvägen och Nynäsvägen att det är olämpligt med bostäder på platsen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och konstaterar att det även planeras för fler verksamheter på den kommunala marken omedelbart norr om denna fastighet. Förvaltningen avstyrker positivt planbesked.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsförvaltningens underlag daterat 2016-10-14.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Sökanden ges i besked att kommunen inte kommer att arbeta fram en detaljplan som medger bostäder inom Kalvsvik 16:4.

Kommunstyrelsens beslut

1. Sökanden ges i besked att kommunen inte kommer att arbeta fram en detaljplan som medger bostäder inom Kalvsvik 16:4.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Johanna Andersson

Planbesked för Kalvsvik 16:4

Fastigheten markerad i rött

Sammanfattning

Ansökan avser planbesked för bokal, på plan 2, i befintlig byggnad som ligger inom fastigheten Kalvsvik 16:4. I gällande detaljplan är fastigheten planlagd för transformatorstation och befintlig användning bryter därför mot gällande detaljplan. Fastigheten är buller- och riskutsatt från väg samt järnväg och därför inte lämplig för bostadsändamål. Planavdelningen avstyrker planförfrågan med hänvisning till att ansökan om bokal/bostäder inte bedöms vara lämplig på platsen på grund av riskerna för miljö och hälsa.

Bakgrund

Den 9 augusti 2016 inkom en ansökan om planbesked för fastighet Kalvsvik 16:4 från Haninge Golfhall AB. Syftet med förfrågan är att utnyttja en av fyra våningar, plan 2, i fastigheten för bokal. Anledningen är att hyresgäster till vissa verksamheter i fastigheten behöver boende för sin personal.

Förutsättningar

Fastigheten Kalvsvik 16:4, i Jordbro, är cirka 8 000 kvadratmeter stor och ligger i mitten av Jordbro längs med järnvägen, gamla Nynäsvägen samt öster om Jordbro företagspark.

För det aktuella planområdet gäller detaljplan S 6, laga kraft 1962-09-14. Enligt gällande detaljplan regleras fastigheten Kalvsvik 16:4 som transformatorstation. Befintlig och önskad verksamhet strider därmed mot gällande detaljplan.

Johanna Andersson

Gällande översiktsplan för Haninge kommun, antagen av kommunfullmäktige 2005, nämner inte specifikt fastigheten Kalvsvik 16:4. I granskningsförslaget av Översiktsplan 2030 är inte heller fastigheten specifikt utpekad men ligger inom förtätningszonen. Vid planering av ny bebyggelse, i närheten av järnvägen, är det viktigt att beakta de effekter som en framtida utbyggnad av järnvägen med nya tåg kommer innebära i form av buller och vibrationer samt att transporter av farligt gods bedöms öka i framtiden. Översiktsplanen pekar inte ut några kulturmiljöer i det aktuella närområdet.

Den närmaste busshållplats ligger cirka 550 meter bort från planområdet på Lillsjövägen. Bussar åker till Haninge centrum, Brandbergen och Port 73. Pendeltågstationen ligger cirka 700 meter söder om planområdet.

Enligt Haninge kommuns Cykelplan, antagen 2010, går det regionala cykelstråket längst med Gamla Nynäsvägen och förbi aktuellt planområde.

Det finns inga kända naturvärden i området och berörs inte heller av utpekade riksintressen.

Det aktuella området är utsatt för buller, risk och vibrationer både från järnvägen väster om planområdet och Nynäsvägen öster om planområdet. I och med att befintlig byggnad är utsatt för höga bullervärden i både östlig och västlig riktning kommer befintlig byggnad inte uppfylla de bullerkrav som gäller för bostäder.

Fastighetens dagvatten avvattnar mot vattenförekomsten Husbyån. Idag har Husbyån en otillfredsställande ekologisk status då ån har problem med högre halter av näringsämnen fosfor och kväve.

Definitionen bokal finns inte i de lagar och regler som styr byggande och boende idag. Enligt Boverkets utredning *Möjligheter att etablera bokaler, rapport 2015:37* så är en bokal en kombination av bostad och lokal avsedd för att samma person ska kunna både bo och arbeta inom en byggnad eller i två sammanbyggda byggnader där direkt förbindelse finns mellan bostaden och lokalen. Enligt utredningen är det en risk att låta personer bo i befintliga lokaler då det finns större risker att bostäder skapas på ett sådant sätt som inte uppfyller kraven på hälsa, säkerhet och bostadsutformning, samtidigt som boende inte har de avtalsförhållanden som gäller för bostäder vad det gäller hyressättning och besittningsskydd vilket skulle implementeras enligt denna förfrågan. För att bostäder ska kunna kombineras med t.ex. lokaler måste både bostad- och lokaländamål regleras i detaljplanen. Efter att genomförandetiden för en detaljplan har gått ut får bygglov utöver vad som följer av 9 kap.31 b § PBL ges för en åtgärd som avviker från detaljplanen, om åtgärden är förenlig med detaljplanens syfte och tillgodoser ett angeläget gemensamt behov eller ett allmänt intresse, eller innebär en sådan annan användning av mark eller vatten som utgör ett lämpligt komplement till den användning som har bestämts i detaljplanen. I gällande detaljplan regleras fastigheten som transformatorstation vilket gör att man inte kan lösa denna förfrågan via bygglovsprövning, då bostad inte innebär en sådan annan

Johanna Andersson

användning av mark eller vatten som utgör ett lämpligt komplement till den användning som regleras i detaljplanen.

Planavdelningens bedömning

Planavdelningens bedömning är att det inte är lämpligt att arbeta fram en detaljplan som medger bokal/bostadsändamål för Kalvsvik 16:4.

Planavdelningen avstyrker planförfrågan med hänvisning till att planområdet är olämpligt för bostadsändamål då området är buller-, risk- och vibrationsstört från både järnvägen och Nynäsvägen.

Underlag för beslut

Detaljplan S6, laga kraft 1962-09-14, Haninge kommun

Utvecklingsprogram Jordbro, 2006, Haninge kommun

Översiktsplan för Haninge kommun, 2005, Haninge kommun

Granskningsförslag Översiktsplan 2030, Haninge kommun

Stadsbyggnadsförvaltningens förslag

Kommunen kommer inte att arbeta fram ett förslag till detaljplan för det ändamål ansökan avser.

.....
Planchef

Eva Darolf Linnros

.....
Handläggare

Johanna Andersson

Dnr KS 2016/490

§ 334 Planbesked Söderbymalm 3:241

Sammanfattning

Stockholms läns landsting har ansökt om planbesked i syfte att möjliggöra en större bostadsexploatering inom fastigheten Söderbymalm 3:241 där det i dagsläget finns ett psykiatriskt behandlingshem i en byggnad som uppförts på 1990-talet.

Stadsbyggnadsförvaltningen är positiv till bostäder på platsen, men med hänsyn till att fastigheten är en solitär i stadskärnans ytterkant bör planläggningen ske samtidigt med att området norr om fastighe-ten planläggs. En plan bedöms kunna vara färdig 2025.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och tillstyrker positivt planbesked med färdig plan 2025.

Underlag för beslut

– Stadsbyggnadsförvaltningens underlag daterat 2016-10-21.

Kommunrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Sökanden ges i besked att kommunen har för avsikt att arbeta fram en detaljplan för Söderbymalm 3:241 som bedöms vara klar 2025.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Kommunstyrelsens beslut

1. Sökanden ges i besked att kommunen har för avsikt att arbeta fram en detaljplan för Söderbymalm 3:241 som bedöms vara klar 2025.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Kristdemokraterna

Särskilt yttrande

§ 334 – Planbesked Söderbymalm 3:241

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Kristdemokraternas är positiva till att kommunen arbetar fram en detaljplan för Söderbymalm 3:241.

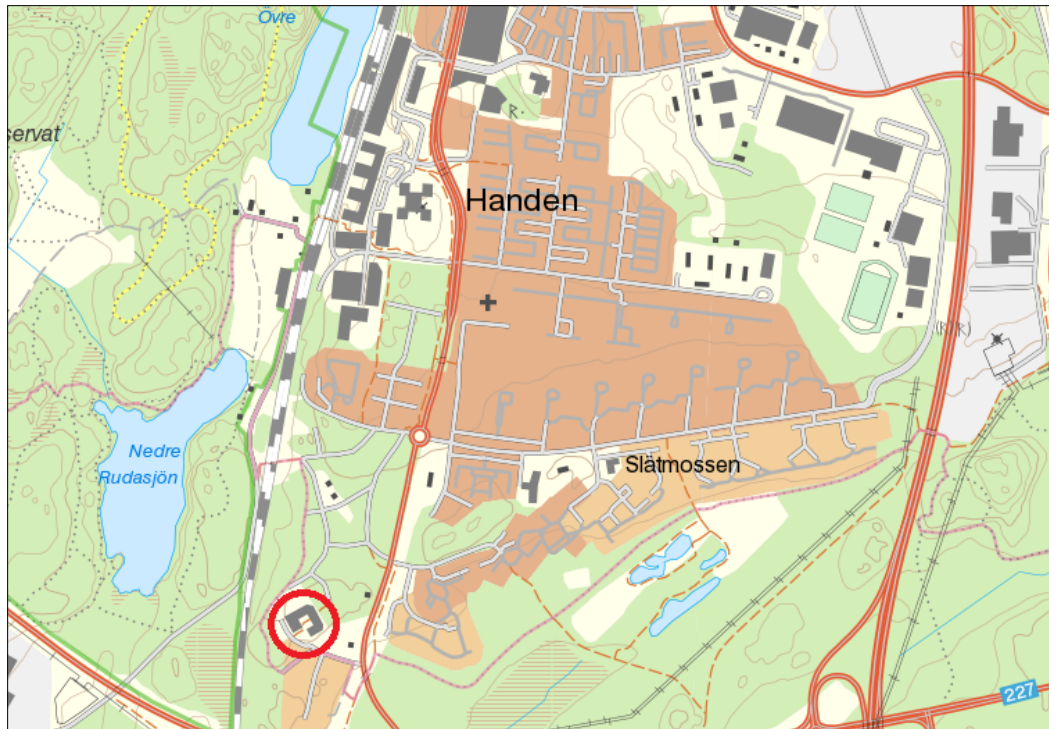
Än mer positivt vore det om befintliga lokaler i väntan på ny detaljplan på något sätt kunde användas för ett enklare boende. Detta i linje med den motion Kristdemokraterna lämnat in om att utreda förutsättningarna för att göra om Ankarets behandlingshem till bostäder i någon form.

Marie Litholm (KD)

Handläggare
Maria Habazin

Planbesked för Söderbymalm 3:241

Röd ring visar fastigheten Söderbymalm 3:241

Handläggare
Maria Habazin

Sammanfattning

Stockholms läns landsting har ansökt om planbesked för att möjliggöra rivning av befintligt behandlingshem med syftet att kunna upprätta ett stadsmässigt bostadskvarter om ca 14000 kvm BTA. Stadsbyggnadsförvaltningen är positiv till bostäder på platsen, men omfattning och utformning behöver prövas i kommande detaljplanearbete, då platsen befinner sig i stadskärnans utkant och i det svaga sambandet mellan Tyrestakilen och Hanvedenkilen. Vid planläggning bör ett större område med koppling till detaljplan för Örnens väg tas med.

Bakgrund

Ansökan om planbesked inkom till Haninge kommun den 5 september 2016, från Stockholms läns landsting, ägare till fastigheten Söderbymalm 3:241. De önskar ändra befintlig detaljplan som endast tillåter vårdändamål. På fastigheten befinner sig i dagsläget ett psykiatriskt behandlingshem, vars verksamhet inte längre stöds av byggnaden, vilket har lett till att verksamheten planerar att flytta. Byggnaden, som är uppförd i mitten av 90-talet planeras rivas och ett stadsmässigt bostadskvarter (ca 14 000 BTA) som kopplas till omkringliggande naturområde ska uppföras.

Förutsättningar

Fastigheten befinner sig ca 70 m från en bensinstation, samt ca 90 m från järnvägsspåret med transport av farligt gods, bullerpåverkan och risk för vibrationer. Närmaste busstation för södergående bussar är ca 300 meter gångväg, och närmaste för norrgående är ca 600 m. För att nå den norrgående busshållplatsen behöver man gå under vägen, vilket innebär en upplevd omväg. Närmaste vägen till pendeltågstationen är ca 1,2 km, men då den går genom ett skogsområde kan den upplevas som otrygg. Den alternativa gång- och cykelvägen till stationen är ca 1,5 km. Sörmlandsleden går i utkanten av planområdet.

Fastigheten har normal radonrisk enligt de grova uppgifter vi har. Kompletterande markundersökningar bör göras innan bygglovshandling för bestämning av grundläggningssätt. Inga miljöfarliga verksamheter har funnits på fastigheten, så det är låg risk för förorenad mark.

Fastigheten ligger i det svaga sambandet mellan Tyrestakilen och Hanvedenkilen (utpekad i bl.a. RUFFS). Vid en planläggning för bostäder är det viktigt att inte ytterligare naturmark tas i anspråk samt att möjligheten att förstärka det redan mycket svaga sambandet tillvaratas. Med varsam planläggning skulle de ekologiska landskapssambanden sannolikt kunna förstärkas.

I Haninge kommuns *Översiktsplan* ligger fastigheten inom det utpekade förtättningsområdet. Översiktsplanen beskriver hur de gröna kilarna bör värnas och pekar ut ett grönt stråk söder om planområdet, ett naturområde mellan Slätmosse och Hanveden som bör sparas för att bibehålla spridningskorridorer för växter och djur mellan Hanvedenkilen och Tyrestakilen. Under våren 2016 har ett förslag till ny översiktsplan varit på granskning, Översiktsplan 2030. Planområdet ingår i föreslaget förtättningsområde.

Enligt Haninge kommuns *Naturvårdsplan* ska ”ytterligare fragmentering av identifierade svaga ekologiska landskapssamband undvikas och om sådan negativ

Handläggare
Maria Habazin

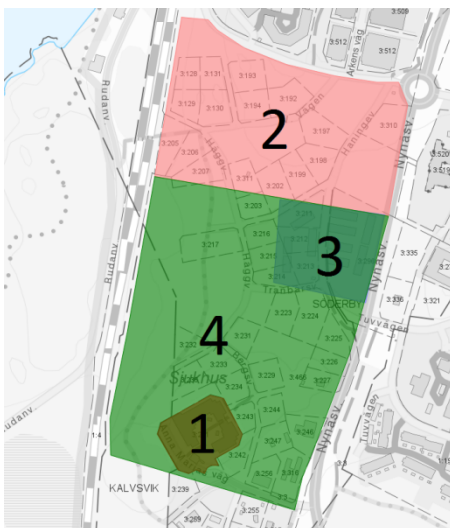
påverkan ändå sker ska kompensationsåtgärder eller lämpliga åtgärder för att minimera skadan vidtas". Om det finns risk att mera grönyta än i dag kommer att exploateras är det viktigt att frågan om ekologisk kompensation tas upp.

Fastigheten avvattnar ytligt och via dagens dagvattenledning mot vattenförekomsten Husbyån. Enligt kommunens recipientklassificering är Husbyån och dess biflöden känsliga för både närsalter, organiska föroreningar och tungmetaller. Området ligger högt och med liten jordtäckning varför det finns risk för att det kan bli svårt med LOD-åtgärder, och om magasin inte byggs finns risk för att omkringliggande fastigheter får problem med dagvatten eller att det befintliga nätet överbelastas.

Övriga projekt som kan påverka planläggning är Tvärförbindelse Södertörn, samt en eventuell förlängning av Stationsvägen.

Planavdelningens bedömning

Planavdelning är positiv till ansökan, men bedömer att omfattningen och utformningen av exploateringen är strategiskt viktig, då den befinner sig i utkanten av stadskärnan samt kan uppfattas som en entré till Handen. Det kan visa sig att den föreslagna bruttoarean på 14000 kvm BTA, vilket skulle innebära en byggnadshöjd på 6-7 våningar, inte är lämplig för platsen. Planarbetet behöver förhålla sig till närliggande bebyggelse söder om området, samt planerat område norr om. Helst bör ett större område tas med i planarbetet, kopplat till detaljplanen för Örnens väg. Då det befinner sig ungdomsbostäder med tillfälligt bygglov inom det framtida föreslagna planområdet bör planläggning anpassas tidsmässigt till när bygglov för dessa löper ut.

1. Den aktuella
2. Detaljplanen
3. Område med ungdomsbostäder
4. Preliminärt för framtida plan

Ytterligare viktiga frågor att utreda vid planläggning är risk från bensinstation, risk och buller från järnväg, dagvatten samt områdets påverkan på det svaga ekologiska sambandet.

Underlag för beslut

Handläggare
Maria Habazin

Översiktsplan, antagen 2005, uppdaterad 2011
Översiktsplan 2030, granskningsförslag från 2016
Naturvårdsplan, Haninge kommun, antagen 2016

Stadsbyggnadsförvaltningens förslag

Stockholms läns landsting ges i besked att kommunen är beredd att arbeta fram ett förslag till detaljplan som medger bostäder.

En detaljplan beräknas kunna antas 2025

.....
Planchef
Eva Darolf Linnros

.....
Handläggare/tjänsteman
Maria Habazin

Dnr KS 2016/525

§ 335 Redovisning av tidbegränsade bygglov

Sammanfattning

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2014-05-26, § 124, beslutades om rutiner för uppföljning av tidsbegränsade bygglov för kommunala verksamhetsfastigheter. Rutinerna innebär bl.a. att en redovisning av de tidsbegränsade byggloven skall ske till kommunstyrelsen en gång per år.

Den senaste uppföljningen var i december 2015 och i förteckning som lämnades till kommunstyrelsen fanns 12 tidsbegränsade bygglov. Tornberget och kommunstyrelseförvaltningen har nu gått igenom förteckningen och uppdaterat till nu gällande läge. En byggnad med tidbegränsat bygglov har tagits bort och för två fastigheter har permanent bygglov sökts och beviljats. Vidare har det tillkommit en fastighet med tidsbegränsat bygglov. Dessa finns med i redovisningen för att påvisa förändringen. Det innebär att det i nuläget finns 10 fastigheter med tidsbegränsade bygglov.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-11-15 – Redovisning av tidsbegränsade bygglov för kommunala verksamhetsfastigheter

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Redovisningen godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

1. Redovisningen godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Ekonomiavdelningen, Tornberget

Ekonomiavdelningen
Jörn Karlsson

Kommunstyrelsen

Redovisning av tidsbegränsade bygglov för kommunala verksamhetsfastigheter

Bakgrund

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2014-05-26, § 124, beslutades om rutiner för uppföljning av tidsbegränsade bygglov inom kommunala verksamhetsfastigheter. Rutinerna innebär bl.a. att en redovisning av de tidsbegränsade byggloven skall ske till kommunstyrelsen en gång per år.

Kommunstyrelseförvaltningens redovisning

Den senaste uppföljningen var i december 2015 och i förteckning som lämnades till kommunstyrelsen fanns 12 tidsbegränsade bygglov. Tornberget och kommunstyrelseförvaltningen har nu gått igenom förteckningen och uppdaterat till nu gällande läge. En byggnad med tidsbegränsat bygglov har tagits bort och för två fastigheter har permanent bygglov sökts och beviljats. Vidare har det tillkommit en fastighet med tidsbegränsat bygglov. Dessa finns med i redovisningen för att påvisa förändringen. Det innebär att det i nuläget finns 10 fastigheter med tidsbegränsade bygglov.

Listan nedan innehåller inte de paviljonger med tidsbegränsade bygglov som hyrts in tillfälligt för evakuering under byggtid. Dessa är:

- Vikingaskolan nybyggnation. 2 byggnader vid Söderbymalmskolan samt 1 byggnad på Torvalla IP.
- Tungalsta skola ombyggnad av kök och matsal. 2 byggnader
- Måsöskolan – 1 byggnad

Dessa förutsätts tas bort vid entreprenadens slut.

2014 förändrades PBL så att det nu går att lämna tidsbegränsade bygglov upp till 15 år (tidigare 10 år).

Nedanstående redovisningen omfattar de verksamhetsfastigheter som kommunen själv äger eller som kommunen hyr in från Tornberget.

Lokal	Verksamhet	Tillsatstid bygglov går ut	Åtgärder
Fredrika Bremer	Fd Gymnasiet	2017-06-31	Inhyrd paviljong. Används för evakuering av Vikingaskolan. Tidsbegränsade bygglov går att förlänga till 2022.
Fredrika Bremer	Fd Särskolan	2017-06-31	Inhyrd paviljong. Används för evakuering av Vikingaskolan. Tidsbegränsade bygglov går att förlänga till 2022.
Fredrik yrkesskola	Gymnasiet	2017-12-31	2 inhyrda paviljonger. Ingår i Vikingaskolans evakuering. Tidsbegränsade bygglov går att förlänga till 2022.
Lidaskolan, Blåvalen	Förskola	2019-01-14	Inhyrd paviljong. Tidsbegränsat bygglov går ej att förlänga efter 2019. Skall användas som evakuering när Lida förskola byggs om.
Alprosen, Alpen, högdelen	Förskola	2016-11-01	Av Tornberget ägd byggnad. Tidsbegränsat bygglov går ej att förlänga. Byggnaden kommer att flyttas till Ribbyskolan och bygglov är sökt.

Lokal	Verksamhet	Tillsbegränsat bygglov går ut	Åtgärder
Alprosen, Alpen, lågdelen	Förskola	2018-12-31	Inhyrd paviljong. Tidsbegränsat bygglov går ej att förlänga. Planeras återlämnas när bygglovet går ut.
Lidaskolan, Sjöhästen	Förskola	2021-04-21	Inhyrd paviljong. Tidsbegränsat bygglov går att förlänga till 2026. Skall användas som evakuering när Lida förskola byggs om. .
Måsöskolan, Vega provisoriska skola	Skola		Av Tornberget ägd byggnad. Permanent bygglov är sökt och beviljat. Byggs nu om.
Måsöskolan, Vega provisoriska skola	Skola		Av Tornberget ägd byggnad. Permanent bygglov är sökt och beviljat. Byggs nu om.
Ribbybergsskolan	Skola		Av Tornberget ägd byggnad. Permanent bygglov är sökt och beviljat.
Skansvägens provisoriska	Boende	2018-11-01	Inhyrd paviljong för boende. Det tidbegränsade bygglovet går att förlänga till 2023.

Lokal	Verksamhet	Tillsänsat bygglov går ut	Åtgärder
Bostäder vid Klockarberg	Boende	2020-11-01	Inhyrd paviljong för boende. Finns på samma plats som ovanstående boende men med olika löptider. Det tidbegränsade bygglovet kan förlängas till 2030
Mullebo	Skola	2016-12-31	Inhyrd paviljong. Tillfällig utökning pga. ökat behov. En förlängning av det tidbegränsade bygglovet är sökt i september. Det tidsbegränsade bygglovet går att förlänga till 2029.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Redovisningen godkänns

Bengt Svenander
kommundirektör

Jörn Karlsson
ekonomidirektör

Dnr KS 2016/443

§ 336 Remiss: Betänkande av SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism. Bilaga 275.16

Sammanfattning

Regeringen har givit Haninge kommun möjlighet att yttra sig över Kraftsamling mot antiziganism, SOU 2016:44. Regeringen vill ha synpunkter på förslagen i betänkandet med undantag för innehållet i kapitel 5 Ett nationellt center för romska frågor och de delar i kapitel 6 som rör frågan om ett nationellt center för romska frågor.

Kommissionens förslag i de övriga avsnitten handlar om att reagera på kränkningar av romers rättigheter och möjliggöra upprättelse, att förhindra kränkningar av romers mänskliga rättigheter och ett effektivare arbete mot antiziganism.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har inga synpunkter på utredningens förslag i kap 1-4 som framförallt rör nationella frågor och samordning av myndigheternas insatser. Förslagen är steg i rätt riktning i arbetet mot antiziganism och stärkande av de mänskliga rättigheterna för romer. Förslaget om samordning av myndigheters insatser är väsentligt för att arbetet med romsk inkludering ska kunna bedrivas effektivt i den kommunala verksamheten och inte splittras av olika ambitioner från myndigheterna.

Haninge kommun har sedan 2014 bedrivit arbete med romsk inkludering. Inledningsvis har en utredning gjorts om romers situation i kommunen och därefter pågår arbete med samhällsvägledning. Inför omarbetningen av frågan om ett nationellt centrum som beskrivs i kapitel 5 och utifrån kommunens erfarenheter så här långt vill förvaltningen gör några medskick.

En nationell funktion bör ge stöd och råd till den lokala nivån där förankringen i den romska gruppen kan ske på ett förtroendefullt sätt. Den nationella funktionen kan också ha en informativ funktion om romers rättigheter samt underlätta för samverkan lokalt – nationellt vilket är nödvändigt för ett långsiktigt förändringsarbete.

Det lokala arbetet kan också förse den nationella funktionen med kontinuerlig information om vilka hinder romer möter i vardagen.

Underlag för beslut

- Remiss av betänkande SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism

<http://www.regeringen.se/contentassets/b76e2b51299b42eba2c360c58f0754f7/kraftsamling-mot-antiziganism-sou-201644>

- Missiv Remiss SOU 2016 44 Kraftsamling mot antiziganism.pdf

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens yttrande ska utgöra kommunens remissvar.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens yttrande ska utgöra kommunens remissvar.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Kulturdepartementet, UBF, SOF, Gregor Kwiek, Rosalia Kwiek, Sanna Rantamäki

Remiss: Betänkande av SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism

Sammanfattning

Regeringen har givit Haninge kommun möjlighet att yttra sig över Kraftsamling mot antiziganism, SOU 2016:44. Regeringen vill ha synpunkter på förslagen i betänkandet med undantag för innehållet i kapitel 5 Ett nationellt center för romska frågor och de delar i kapitel 6 som rör frågan om ett nationellt center för romska frågor.

Kommissionens förslag i de övriga avsnitten handlar om att reagera på kränkningar av romers rättigheter och möjliggöra upprättelse, att förhindra kränkningar av romers mänskliga rättigheter och ett effektivare arbete mot antiziganism.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har inga synpunkter på utredningens förslag i kap 1-4 som framförallt rör nationella frågor och samordning av myndigheternas insatser. Förslagen är steg i rätt riktning i arbetet mot antiziganism och stärkande av de mänskliga rättigheterna för romer. Förslaget om samordning av myndigheters insatser är väsentligt för att arbetet med romsk inkludering ska kunna bedrivas effektivt i den kommunala verksamheten och inte splittras av olika ambitioner från myndigheterna.

Haninge kommun har sedan 2014 bedrivit arbete med romsk inkludering. Inledningsvis har en utredning gjorts om romers situation i kommunen och därefter pågår arbete med samhällsvägledning. Inför omarbetningen av frågan om ett nationellt centrum som beskrivs i kapitel 5 och utifrån kommunens erfarenheter så här långt vill förvaltningen gör några medskick.

En nationell funktion bör ge stöd och råd till den lokala nivån där förankringen i den romska gruppen kan ske på ett förtroendefullt sätt. Den nationella funktionen kan också ha en informativ funktion om romers rättigheter samt underlätta för samverkan lokalt – nationellt vilket är nödvändigt för ett långsiktigt förändringsarbete. Det lokala arbetet kan också förse den nationella funktionen med kontinuerlig information om vilka hinder romer möter i vardagen.

Underlag för beslut

- Remiss av betänkande SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism

<http://www.regeringen.se/contentassets/b76e2b51299b42eba2c360c58f0754f7/kraftsamling-mot-antiziganism-sou-201644>

- Missiv Remiss SOU 2016 44 Kraftsamling mot antiziganism.pdf

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens yttrande ska utgöra kommunens remissvar.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Peter Jemtbring
Näringslivs- och
utvecklingsdirektör

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Kulturdepartementet, UBF, SOF, Gregor Kwiek,
Rosalia Kwiek, Sanna Rantamäki

Kraftsamling mot antiziganism

*Slutbetänkande av
Kommissionen mot antiziganism*

Stockholm 2016

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2016:44

SOU och Ds kan köpas från Wolters Kluwers kundservice.
Beställningsadress: Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@wolterskluwer.se
Webbplats: wolterskluwer.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Wolters Kluwer Sverige AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Gullers

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2016

ISBN 978-91-38-24463-0

ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet

Regeringen beslutade den 20 mars 2014 att inrätta Kommissionen mot antiziganism för att komplettera och förstärka samhällets insatser mot antiziganism. Den 26 mars 2014 förordnades som ordförande f.d. kommissionären för mänskliga rättigheter Thomas Hammarberg. Samma dag förordnades som ledamöter f.d. justitierådet Marianne Eliason, ordföranden för Romska ungdomsförbundet Erland Kaldaras Nikolizsson, processledaren för romsk inkludering Stefano Kuzhikov, ambassadören Maria Leissner, romska sakkunniga Diana Nyman, parlamentsledamoten för Feministiskt initiativ Soraya Post, ordföranden för Kulturgruppen för resandefolket och kriminologen Simon Wallengren och advokaten Christian Åhlund. Kanslirådet Andrés Zanzi förordnades som sakkunnig.

Den 17 september 2015 entledigades ledamöterna Maria Leissner, Diana Nyman och Simon Wallengren. Samma dag förordnades som ledamöter ordföranden för Lattjo Drom Riksorganisation och producenten Eleonor Frankemo, romska sakkunnige och politiska sekreteraren Domino Kai och f.d. länspolismästaren Gunno Gunnmo.

Regeringen förordnade den 10 juni 2015 följande ledamöter till kommissionens referensgrupp. Ordföranden i Romska barns/ungdomars rättigheter Rosmari Axelsson, författaren Hans Caldaras, ordföranden för Romska socialdemokrater för Tro och Solidaritet Lars Demetri, ordföranden för Romska och Resandes Kvinnoförbund Rosita Grönfors, projektledaren Silvija Jansson, romska sakkunnige Bagir Kwiek, författaren Gunilla Lundgren, aktivisten Ingrid Schiöler, företrädaren för Roma institutet Tuula Schwartz, samordnaren i Göteborgs kommun och ordföranden för Svarta Safirer Nuri Selim, ordföranden för Unga Romer Emir Selimi, romska sakkunnige och projektledaren Michael Stankov, försteläraren Angelina

Dimiter Taikon, chefredaktören för Lé Romané Nevimata Kati Dimiter Taikon, chefredaktören för É Romani Glinda Fred Taikon och romska sakkunnige och projektledaren Marian Wydow.

Den 11 januari 2016 förordnades som ledamot i referensgruppen ledamoten i föreningen RUNG – resande, ung, ny och gammal och etnologen Britt-Inger Hedström Lundqvist, romska sakkunnige Djura Ivanov och romska sakkunnige Elvis Stan.

I utredningens sekretariat har följande personer arbetat. Den 5 maj 2014 anställdes som huvudsekreterare Heidi Pikkarainen. Den 11 augusti 2014 anställdes som sekreterare Katarina Hammarberg. Den 25 augusti 2014 anställdes som sekreterare Anneli Tillberg. Den 22 september 2014 anställdes som biträdande sekreterare Büsra Kaya. Den 22 september 2014 anställdes som sekreterare Lena Mirow. Den 27 oktober 2014 anställdes som sekreterare Oskar Ekman. Den 23 december 2014 entledigades Oskar Ekman. Den 12 maj 2015 entledigades Lena Mirow. Den 24 augusti 2015 anställdes som sekreterare Anna Holmlin Nilsson till och med den 18 december 2015.

Den 21 augusti 2014 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till kommissionen. Enligt direktiven skulle kommissionen ta fram och sprida ett material som utgår från *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8).

Regeringen förordnade den 22 mars 2015 följande ledamöter som ett led i genomförandet av tilläggsdirektivet. Läraren Mona Danielsson, lärarassistenten Nadja Ek, modersmålsläraren Albert Idic, läraren Majlis Lindberg, lärarassistenten Manuel Tan Marti och försteläraren Angelina Dimiter Taikon.

Utredningen överlämnar härmed sitt betänkande *Kraftsamling mot antiziganism* (SOU 2016:44). Utredningens uppdrag är härmed slutfört.

Stockholm i juni 2016

Thomas Hammarberg

Marianne Eliason
Eleonor Frankemo
Gunno Gunnmo
Domino Kai

Erland Kaldaras Nikolizsson
Stefano Kuzhiov
Soraya Post
Christian Åhlund

Heidi Pikkarainen
Katarina Hammarberg
Büsra Kaya
Anneli Tillberg

Innehåll

Förkortningar	11
Sammanfattning	13
Summary	19
Sammanfattning på romani čhib	25
Agrophanliba (romani kale)	25
Khetanekidipe (romani lovara).....	31
Resumo (romani kalderaš).....	36
Sakhedin/Zaključko (romani arli).....	42
Savrigepa (resanderomska)	48
1 Kommissionens uppdrag	53
1.1 Bakgrund	53
1.2 Utredningsuppdraget.....	54
1.3 Betänkandets innehåll.....	55
2 Hur arbetet har bedrivits	57
2.1 Samla och sprida kunskap om antiziganism	57
2.1.1 Konsultationer.....	57
2.1.2 Skriften Antiziganism	58
2.1.3 Skrivelser	58
2.1.4 Hatbrott	59
2.1.5 Reaktion på antiziganism	61

2.2	Registrering av romer på etnisk grund	62
2.3	Bilda opinion om antiziganism	63
2.3.1	Debattartiklar	64
2.3.2	Krönikor	65
2.3.3	Övrigt arbete gentemot media	65
2.3.4	Webbplats	65
2.4	Skolboken Antiziganismen i Sverige och en lärarhandledning	66
2.4.1	Skolmaterialets spridning	67
2.5	Konferenser med mera	68
2.6	Rådgivning och stöd	69
2.7	Möten med myndigheter och samråd	70
2.8	Studie om några myndigheters verksamhet mot antiziganism	70
2.9	Nationellt center för romska frågor	71
3	Erkännande av antiziganism	73
3.1	Romer – en nationell minoritet	73
3.2	Antiziganismens kontinuitet	75
3.3	Avsaknad av betydande framsteg för att säkerställa romers mänskliga rättigheter	82
3.4	Vikten av att fylla ett erkännande med innehåll	85
3.5	Kommissionens rekommendationer för att reagera på kränkningar av romers rättigheter och möjliggöra upprättelse	86
3.5.1	En officiell ursäkt för historiska övergrepp	87
3.5.2	Minnesmärken, minnesdagar och namn på platser som anspelar på antiziganism	87
3.5.3	Tillgängliggöra skolboken och vitboken	89
3.5.4	Skånepolisens register	90

3.6	Kommissionens rekommendationer för att förhindra kränkningar av romers mänskliga rättigheter.....	91
3.6.1	Översyn av rättsliga skyddet mot registrering på etnisk grund	92
3.6.2	Åtgärder mot diskriminering och hatbrott.....	92
3.6.3	Inrättande av en nationell institution för mänskliga rättigheter.....	94
3.6.4	Ratificering av internationella rättighetsnormer.....	95
3.6.5	Särskild representant för romers rättigheter inom EU.....	96
4	Tydligare styrning och samordning av åtgärder mot antiziganism.....	99
4.1	Bakgrund	99
4.2	Kommissionens rekommendationer för ett effektivare arbete mot antiziganism	100
4.2.1	Tydligare myndighetsstyrning mot antiziganism	101
4.2.2	Stöd och samordning för myndigheter med uppdrag inom strategin för romsk inkludering ...	104
4.2.3	Stärk det romska civilsamhället	105
4.2.4	Utöka sändningstiden av program på romani čhib i public service-bolagen SVT, SR och UR ...	106
4.2.5	Översyn för att förverkliga minoritetsrättigheterna	108
4.2.6	Länsstyrelsens samordningsuppdrag om utsatta EU-medborgare.....	111
5	Ett nationellt center för romska frågor	113
5.1	Bakgrund	113
5.2	Frågans beredning i kommissionen	114
5.3	Kommissionens förslag	119
5.3.1	Formell struktur	119
5.3.2	Benämning	120
5.3.3	Uppgifter.....	120

5.3.4	Organisation.....	123
5.4	Det fortsatta arbetet.....	125
6	Konsekvensbeskrivning.....	127
6.1	Ekonomiska konsekvenser.....	127
6.1.1	Tillhandahålla och sprida skolmaterialet.....	127
6.1.2	Bidrag och stöd till nationella minoritetsgruppen romer	128
6.1.3	Nationellt center för romska frågor	128
6.2	Förslag på finansiering	129
6.3	Övriga konsekvenser.....	130
Bilagor		
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2014:47.....	133
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2014:121.....	143
Bilaga 3	Debattartiklar	145
Bilaga 4	Krönikor	209
Bilaga 5	Rapport: Registrering av romer.....	243
Bilaga 6	Rapport: Agera mot antiziganistiska hatbrott.....	267

Förkortningar

BO	Barnombudsmannen
Brå	Brottsförebyggande rådet
CAHROM	Ad hoc Committee of Experts on Roma and Traveller Issues
CAT	Committee Against Torture
CERD	Committee on the Elimination of Racial Discrimination
DO	Diskrimineringsombudsmannen
Ds	Departementsskrivelse
ECRI	European Commission against Racism and Intolerance
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
ERIO	European Roma Information Office
EU	Europeiska Unionen
FN	Förenta Nationerna
JK	Justitiekanslern
JO	Justitieombudsmannen
LVU	Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
MR	Mänskliga rättigheter
MUCF	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa
RIKC	Romskt informations- och kunskapscenter
RPS	Rikspolisstyrelsen
SIN	Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden
SKL	Sveriges Kommuner och Landsting
SKMA	Svenska Kommittén mot Antisemitism

SO	Samhällsorientering
SOU	Statens offentliga utredningar
SR	Sveriges Radio
SVT	Sveriges Television
UR	Utbildningsradion

Sammanfattning

Kommissionen har haft regeringens uppdrag att åstadkomma en kraftsamling i arbetet mot antiziganism och att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt. Antiziganism är den särskilda rasism som romer utsätts för.

Kommissionen har haft en unik sammansättning med en majoritet romer, vilket har påverkat förutsättningarna att bedriva en verksamhet med utgångspunkt i romsk delaktighet och medbestämmande. Därutöver har kommissionens verksamhet väglett av vad som har framkommit i de konsultationer och dialoger som genomförts med ett stort antal romer.

Uppdraget har innefattat att utifrån kunskap om antiziganism och dess påverkan på många romers livsvillkor förmå ansvariga aktörer att inta en mer aktiv hållning i arbetet mot den diskriminering och vardagsrasism som romer möter i det svenska samhället. Kommissionen har också haft uppdraget att följa utvecklingen och sammanställa de granskningar och åtgärder som vidtagits av olika aktörer när det gäller frågan om registrering av romer på etnisk grund. Rapporten *Registrering på etnisk grund*, bilaga 5, beskriver hur kommissionen genomfört uppdraget.

Dessutom har kommissionen haft regeringens uppdrag att ta fram och sprida ett material som utgår från den vitbok som beskriver övergrepp och kränkningar som romer har utsatts för under 1900-talet, *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8). Kommissionen har fullföljt denna del av uppdraget genom att ta fram och sprida skolboken *Antiziganismen i Sverige – om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet och i dag* samt en tillhörande lärarhandledning.

En viktig del av verksamheten har varit att synliggöra vad begreppet antiziganism står för och dess betydelse för romers mänsk-

liga rättigheter. I detta syfte har kommissionen tagit fram en skrift, offentliggjort rapporter, reagerat på händelser som förefaller ha sin grund i antiziganism, publicerat krönikor på kommissionens webbplats och skrivit debattartiklar. Dessa aktiviteter har haft det övergripande syftet att utmana de antiziganistiska hinder romer möter. De har motiverats utifrån kommissionens iakttagelse att antiziganismen anses vara legitim bland många i det svenska samhället. För att bryta detta mönster har det varit nödvändigt att aktivt ta ställning för romers mänskliga rättigheter.

Kommissionen lämnar i betänkandet ett antal rekommendationer till regeringen. De tar sin utgångspunkt i kommissionens övergripande slutsats att det i stor utsträckning saknas styrning och kontinuitet både i politiken och i initiativ från andra aktörer. För att på allvar motverka antiziganismen behöver ett antal åtgärder vidtas. Regeringen behöver tydligare än i dag använda sin styrande makt och de medel som står till buds för att kränkningar av romers mänskliga rättigheter ska upphöra. För att nå framgång är det nödvändigt att regeringen i sitt arbete säkerställer att det fortsatta arbetet präglas av reell romsk delaktighet och inflytande.

Erkännandet måste fyllas med ett innehåll

Situationen för romers mänskliga rättigheter är allvarlig. Antiziganismen påverkar många romers möjligheter att vara en del av befintliga strukturer och diskrimineringen påverkar romers tillgång till bostad, utbildning, arbetsmarknad, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Situationen synliggör att de åtgärder som hittills har vidtagits inte har varit tillräckliga för att komma till rätta med den diskriminering och de kränkningar som alltjämt drabbar romer. Det visar sig inte minst i det förhållandet att romers anmälningar om hatbrott och diskriminering tillåts passera obemärkta och att det påfallande ofta finns en oförståelse inför allvaret i de omfattande kränkningar som romer utsätts för.

Antiziganismen har en kontinuitet, vilket också framgår i hanteringen av Skånepolisens register och den offentliga debatten om utsatta EU-medborgare. Kommissionen noterar likväl att det har skett en utveckling som pekar på att det i dag finns en större insikt om och ett erkännande av antiziganismens påverkan på romers till-

gång till sina mänskliga rättigheter. Erkännandet måste emellertid avspeglas i åtgärder som bidrar till att kränkningarna upphör.

Det är viktigt att det vidtas åtgärder som markerar att majoritetssamhället tydligt tar avstånd från och ansvar för den antiziganism som romer utsatts för. För att avståndstagandet ska kunna bidra till att skapa en grund för framtiden krävs att det också följs av utfästelser om åtgärder som förhindrar upprepning. Det är mot denna bakgrund som kommissionen föreslår att statsministern bör framföra en officiell ursäkt för de historiska övergrepp som romer utsatts för. Ursäkten kan bara bli trovärdig om den framförs som ett led i ett framåsyftande arbete för att förhindra kränkningar av romers mänskliga rättigheter.

Ett sätt att förhindra återupprepning är insatser som bidrar till att synliggöra Sveriges antiziganistiska historia och romers historia och närvaro också i andra avseenden. Därför föreslår kommissionen att regeringen säkerställer tillgången och spridningen av skolboken och vitboken samt i lämplig form ser över möjligheten att inrätta minnesmärken och minnesdagar. Exempelvis bör den 2 augusti högtidlighållas som minnesdag över Förintelsen av romer.

Det finns ett stort antal ortnamn som anspelar på antiziganism. Kommissionen föreslår att regeringen initierar en utredning med uppdrag att ta ställning till en framtida hållning i synen på sådana namn och beteckningar.

Skånepolisens massregistrering av romer har fått allvarliga konsekvenser när det gäller romers tilltro till möjligheterna att kunna hävda sina mänskliga rättigheter, och har vidgat förtroendeklyftan mellan romer och majoritetssamhället. Regeringen bör se till att de återstående frågor som romer har om registreringen får tillfredsställande svar. Det rättsliga skyddet mot registrering på etnisk grund bör också ses över för att förhindra att en upprepning sker.

Rättsliga processer är en verkningsfull metod för att motverka antiziganism och är normerande. Mot denna bakgrund bör regeringen verka för att Diskrimineringsombudsmannen (DO) i högre utsträckning utreder anmälningar om diskriminering och att dessa i större utsträckning än i dag prövas av domstol. Likaså bör regeringen verka för att anmälningar till Polisen om hatbrott i högre utsträckning utreds och lagförs. Dessutom bör dessa myndigheter förstärka sina främjande insatser och vara en starkare aktör mot kränkningar.

Med tanke på rättsprocessers betydelse bör protokoll 12 till Europakonventionen och tilläggsprotokollet till FN-konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ratificeras. Kommissionen ser även positivt på regeringens avisering om att ett nationellt oberoende organ för mänskliga rättigheter inrättas och betonar det angelägna i att det arbetet kommer igång skyndsamt.

Romers erfarenhet av diskriminering och bristande tillgång till rättigheter i Sverige kan inte ses isolerat från det som sker i andra delar av Europa. För att effektivisera arbetet mot antiziganism i Europa anser kommissionen att regeringen bör verka för att det tillsätts en särskild representant inom EU med resurser och befogenheter att samordna och intensifiera unionens insatser för romers mänskliga rättigheter.

Styrning av åtgärder mot antiziganism

Kommissionen vill betona vikten av att regeringen överväger insatser som bidrar till en tydlig hållning i arbetet mot antiziganism.

Kommissionen rekommenderar regeringen att i sin styrning av statliga förvaltningsmyndigheter lägga vikt vid åtgärder som motverkar antiziganism. Genom en tydlig myndighetsstyrning om vad regeringen vill uppnå i arbetet mot antiziganism och genom kontinuerlig uppföljning, finns det goda förutsättningar att också få underlag för att utvärdera insatserna. Ett sådant tillvägagångssätt kan förväntas bidra till att myndigheter i större utsträckning bedriver och återrapporterar en verksamhet som tar sikte på att motverka antiziganism.

Det romska civilsamhällets förutsättningar har varit en återkommande fråga vid kommissionens dialoger med romer. De synpunkter som har framförts rör det romska civilsamhällets möjligheter att verka på sina egna villkor samt organisationsbidragens storlek och fördelning. Kommissionens genomgång av hur ekonomiskt stöd har fördelats visar att det är befogat att vidta åtgärder i syfte att öka det statliga stödet till romska organisationer. Därutöver bör bidragsgivande myndigheter ges i uppdrag att se över arbetssätt som kan bidra till att öka fördelningen av verksamhetsstöd till romska organisationer.

Kommissionen rekommenderar regeringen att i det fortsatta arbetet med att genomföra strategin för romsk inkludering överväga hur myndigheter som får uppdrag inom strategin kan få ett ökat stöd. Flera av de myndigheter som har uppdrag inom strategin efterlyser ett forum för kontinuerligt utbyte av vunnna erfarenheter. Länsstyrelsen i Stockholms län har haft en samordnande funktion. Det kan finnas erfarenheter hos den myndigheten som regeringen bör tillvarata vid ett övervägande av en lämplig aktör som kan utgöra ett stöd för och samordna myndigheters arbete mot anti-ziganism.

Public service-bolagens årsredovisningar visar att regeringens ambition att programutbudet på romani čhib ska öka i betydande utsträckning inte har infriats. Trots att situationen har uppmärksammat av Granskningsnämnden, har ingen märkbar förändring skett. I betänkandet rekommenderar kommissionen regeringen att noga följa omfattningen av sändningstid på romani čhib i public service-bolagen SVT, SR och UR i syfte att genomföra en eventuell revidering av sändningstillstånden vid nästa tillfälle.

Regeringen har aviserat en översyn av minoritetspolitiken. Kommissionen välkomnar initiativet och anser det angeläget att en sådan översyn omfattar frågor om tillsyn och sanktioner. Därutöver anser kommissionen att översynen bör innefatta att se över förverkligandet av minoritetsrättigheterna utanför förvaltningsområdena samt hur samråd och dialoger kan stärkas.

Länsstyrelsen i Stockholms län har nyligen getts i uppdrag att utveckla samverkan och samordna det arbete som bedrivs avseende medborgare inom EU/EES-området som vistas tillfälligt i Sverige. Kommissionen framhåller det angelägna i att uppdraget genomförs utifrån ett rättighetsperspektiv. Bakgrunden är kommissionens iakttagelse om hur den allmänna debatten om gruppens rättigheter förs, där krav ställs på förbud mot tiggeri, ”nolltolerans” och snabba, effektiva avhysningar.

Center för romska frågor

I betänkandet rekommenderar kommissionen regeringen att påbörja ett arbete med att inrätta ett nationellt center för romska frågor. Centret bör bedriva ett arbete för att driva på en kunskapsutveck-

ling om antiziganism och dess konsekvenser. Andra uppgifter för centret bör vara att följa upp, bevaka och utvärdera insatser av aktörer som har en roll i att motverka antiziganism samt att komma med förslag på lämpliga åtgärder. Vidare bör centret verka för att det genomförs aktiviteter som syftar till att stärka romsk kultur och språk. Centret bör också ha i uppgift att ge råd och stöd till romer om vart de kan vända sig för att hävda sina rättigheter. Centret bör inte ha något tillsynsuppdrag.

Centret bör ges formen av en statlig nämnd, i vilken romer är väl representerade.

Betänkandet ger underlag för regeringens fortsatta arbete med att bereda denna fråga i nära dialog och samverkan med romer.

Summary

The Commission was instructed by the Government to ensure concerted action to combat antiziganism and bridge the trust gap between Roma people and the rest of society. Antiziganism refers to the particular type of racism targeted at Roma.¹

The composition of the Commission has been unique, where the majority of the members were Roma. This had an impact on the conditions for conducting activities based on Roma participation and co-determination. In addition, the Commission's activities were guided by what emerged in the consultations and dialogues carried out with a large number of Roma.

The remit included persuading responsible actors to take a more active position against the discrimination and everyday racism that Roma face in Swedish society, based on knowledge about anti-ziganism and its impact on living conditions of many Roma. The Commission was also tasked with following developments and compiling reviews and measures undertaken by various actors regarding the issue of registration of Roma on ethnic grounds. The report *Registration of Roma on ethnic grounds*, annex 5, describes how the Commission carried out its assignment.

In addition, the Commission was tasked by the Government with producing and distributing material based on the White Paper that describes abuses and violations suffered by Roma during the 20th century, *The dark and unknown history – White Paper on abuses and rights violations against Roma in the 20th century* (Ds 2014:8). The Commission has carried out this part of the remit by producing and distributing the textbook *Antiziganism i Sverige – om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet och i dag* (Anti-

¹ Antiziganism is also referred to as anti-Gypsyism.

ziganism in Sweden – about the abuses and violations of Roma during the 1900s and today) and an associated teacher's guide.

An important aspect of the work has involved highlighting what the concept of antiziganism refers to and its significance for human rights of Roma. To this end, the Commission has produced a publication, published reports, reacted to events that appeared to stem from antiziganism, published chronicles on the Commission's website, and written opinion pieces. The overall aim of these activities has been to confront the antiziganist obstacles that Roma face. The activities were motivated based on the Commission's observation that antiziganism is considered to be legitimate among many people in Swedish society. To break this pattern, it has been necessary to actively take a position in favour of Roma human rights.

In its report, the Commission makes several recommendations to the Government. The recommendations are based on the Commission's overall conclusion that to a great extent, governance and continuity are lacking in policies and in initiatives by other actors. To combat antiziganism in earnest, a number of measures need to be taken. The Government must, more clearly than today, use its power and available means to put a stop to violations of Roma human rights. To succeed in these efforts, the Government must ensure that future efforts are marked by genuine Roma participation and influence.

Recognition must be filled with content

The human rights situation of Roma is serious. Antiziganism affects opportunities for many Roma to be part of existing structures, and discrimination affects access for Roma to housing, education, the labour market, social services and health and medical care. The situation highlights that measures taken have not been sufficient to come to grips with the discrimination and violations that Roma continue to face. This is particularly reflected in the fact that Roma reports of hate crimes and discrimination are allowed to pass unnoticed, and that strikingly often there is a lack of understanding of the gravity of the widespread abuse that Roma face.

There is a continuity to antiziganism, as made clear in how the Skåne police register was handled, and in the public debate on vul-

nerable EU citizens. The Commission nevertheless notes that there have been developments that point to greater insight today and recognition of the effects of antiziganism on Roma access to human rights. However, this recognition must be reflected in measures that help put a stop to the abuse.

It is important that measures are taken to emphasise that the majority society clearly condemns and takes responsibility for the antiziganism to which Roma have been subjected. For repudiation to help lay a foundation for the future, it must also be accompanied by pledges for measures to stop abuse from recurring. It is against this background that the Commission proposes that the Prime Minister should convey an official apology for the historical abuse which Roma have suffered. The apology can only be credible if it is conveyed as part of forward-looking efforts to prevent abuse of the Roma human rights.

One way to prevent abuse from recurring is through initiatives that help highlight Sweden's antiziganist history and Roma history, and Roma presence in other respects as well. For this reason, the Commission proposes that the Government ensure access to and distribution of the textbook and the White Paper, and examine the possibility of establishing memorials and commemorative days in suitable form. For instance, 2 August should be celebrated as the Roma Holocaust Memorial Day.

There are many place names that have an undertone of antiziganism. The Commission proposes that the Government initiate an investigation tasked with considering a future position with regard to the view on such names and designations.

The mass registration of Roma by Skåne police has had a serious impact on Roma confidence in their opportunities to assert their human rights, and has widened the confidence gap between Roma and the majority society. The Government should ensure that questions among Roma that remain about this registration receive satisfactory answers. Legal protection against registration on ethnic grounds should also be examined to prevent it from happening again.

Legal proceedings are an effective method to combat antiziganism and are normative for attitudes. Against this background, the Government should take measures to promote that the Equality Ombudsman to a greater extent investigates reported cases of discrimination and that these are examined by a court to a greater extent

than today. The Government should also work towards more hate crime reports to the Swedish Police being investigated and prosecuted. In addition, these authorities should strengthen their promotion activities and be a stronger actor against abuse.

Considering the importance of legal proceedings, Protocol No 12 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights should be ratified. The Commission also takes a positive view of the Government's announcement to establish a national independent body for human rights, and emphasises the importance of starting this work promptly.

Roma experience of discrimination and lack of access to rights in Sweden cannot be seen in isolation from events in other parts of Europe. To more efficiently combat antiziganism in Europe, the Commission considers that the Government should work towards the appointment of a Special Representative in the EU with resources and authority to coordinate and intensify the EU's activities to promote Roma human rights.

Control of measures to combat antiziganism

The Commission wants to emphasise how important it is that the Government considers actions that support a clear approach in the work to combat antiziganism.

The Commission recommends that the Government, in its governance of government administrative authorities, emphasises measures to combat antiziganism. Through clear governance of authorities that convey what the Government wants to achieve in its work to combat antiziganism and with continuous monitoring, there are good prospects of also obtaining data for evaluating the measures. Such an approach can be expected to better help authorities conduct and report back activities aimed at combatting antiziganism.

Roma civil society conditions has been a recurring issue in the Commission's dialogues with Roma. The opinions expressed concerned opportunities for Roma civil society to act on its own terms, and the size and distribution of organisation grants. The Commission's examination of how financial support has been distri-

buted shows that there is reason to take measures with the objective of increasing State aid to Roma organisations. In addition, authorities providing grants should be tasked with reviewing work procedures that can increase distribution of operational support to Roma organisations.

The Commission recommends that, in its continued responsibility to implement the strategy for Roma inclusion, the Government consider how authorities tasked under the strategy can receive more support. Several authorities tasked under the strategy would like to see a forum for continuous exchange of past experience. The Stockholm County Administrative Board has had a coordinating function and may have experiences which the Government should make use of when considering a suitable actor to act as a support for and coordinate work by authorities to combat antiziganism.

Public service companies' annual reports show that the Government's ambition to considerably increase the range of programmes broadcast in Romani Chib has not been realised. In spite of the fact that the situation has been noted by the Swedish Broadcasting Commission, no noticeable change has taken place. In its report, the Commission recommends that the Government closely follow the length of transmission time in Romani Chib at the Swedish Television, Swedish Radio and the Swedish Educational Broadcasting Company public service companies, with the aim of carrying out a possible revision of broadcasting licences on the next occasion.

The Government has announced a review of the minorities policy. The Commission welcomes the initiative and considers it important that such a review include issues regarding supervision and sanctions. In addition, the Commission considers that the review should include re-evaluating the realisation of minority rights outside the administrative areas and how consultation and dialogue can be strengthened.

The Stockholm County Administrative Board has recently been tasked with developing collaboration and coordinating work with regard to citizens in the EU/EEA temporarily residing in Sweden. The Commission stresses the importance of implementing this assignment based on a rights perspective. The background to this is the Commission's observation on how the public debate on the group's rights is being conducted, in which demands are being made

to prohibit begging, for "zero tolerance" and for quick, efficient evictions.

Centre for Roma issues

In its report, the Commission recommends that the Government launch work to establish a national centre for Roma issues. The centre should work to promote knowledge development about anti-ziganism and its effects, and following up, monitoring and evaluating actions taken by actors who have a role in combatting antiziganism, and proposing suitable measures. Further, the centre should work towards the implementation of activities aimed at strengthening Roma culture and language. The centre should also be tasked with providing advice and support to Roma as to who they can contact to assert their rights. The centre should not have any supervisory assignment.

The centre should be designed as a government board, in which Roma are well-represented.

The report provides background material for the Government's future work in considering this issue in close dialogue and collaboration with Roma representatives.

Sammanfattning på romani čhib

Agrophanliba (romani kale)

Komisijake sas buti ka regeringo te ingarel jek džoralokano buti kajo antiziganismi ta sastavel douva bipsašiba so hin mahkar gáje ta romano skokha ta pe vaure aro sarnipa.

Komisijake sas jek specijalno phantšeriba/skokha kaj romen sas majoriteti, sas hin angouvudas ventiba te ingarel jek butjakotšeriba/frestiba kotar romengo hemimo ta len kotoriba/dieli aro agorlǐjiba. Dólesko pherdal hin komisijako butjakotšeriba/frestiba ingardas dólesta so hin avlo angle aro dóla konsultativa ta dijalogi so sas tšerdo bít romensa.

Buti hin rálidas avrijata/kotar džániba pa antiziganismi ta dólesko angouviba aro bít romengo dživibosko ušloviba saj pharolela faktori te len bít aktivikanodikhiba aro prišiboskobutja kajo rasismo so romen arakhena aro Sveitiko sarnipa. Komisijake sas nína buti te vá pálal angledžaviba ta agorphañel dóla kontroliba ta tšeribi so hin tšerdo pa disave faktori kana hin puchiba pa romengo etnikano registeriba. Raporto *Registieriba pa etnikano téliba*, dokumenti 5, farabela sa komisija hin tšerdal butja.

Dólesko pherdal sas komisijako buti ka regeringo te lel angle ta ulavel/dielavel jek materijali avrijata/ kotar parno lin so farabela siliba ta ladžariba so romen dikhne télal 1900-džinjiba, *Douva kálo ta bipinsardo historia – Parno lín pa síliba ta ladžariba pa romen télal 1900-džinjiba* (Ds 2014:8). Komisija hin agordas dauva kotor pa butjata dženom te lel angle ta ulavel/dielavel skolakolín *Antiziganismi aro Svedo – pa síliba ta ladžariba pa romen télal 1900-džinjiba ta aktadives* ta sikjibosko intruktori.

Jek inportanto kotor pa frestiba sas te openbáavel so termi antiziganismi rálila ta dólesko mieniba pe romengo komunivitika hortibake. Aro dova resarin/mienibake hin komisija líjal angle jek

rańiba, openbáribako raporto, reagiridas pe fanibi so dikhelas te douva télila aro antiziganismi, publicirinela pherdal dikhiba apo komisijako webbthan ta rańidal debatartikli. Dála aktiviteti hin áchdal pherdalno resarin/mieniba te hokavel dóla antiziganikane tšinaviba so romen arakhena. Jón hin avlo motiveringon ka komisijako dikhiba te antiziganismi hin "legetimikano" mahkar bút komisija aro Svedosko sarnipa. Te phagarel douva struktura sas jek mote te aktivikanes lel kotoriba/dieliba pe romengo komunikane hortibake.

Komisija mukhela aro pesko tenkiba disave kotor/dieli rekomantiriba ka regeringo. Jón lena pengon avgutno butjta aro komisijako pherdalno agorphanliba te bares fotula tyómiba ta konturimo/logika ona aro politiks ta aro inicijativi ka vaure aktori. Te tšatšes angouvel kajo antiziganismi hyövyilas rikhave haljudo/fendide inicijativa ke akadives pesko tyómikano džor ta dóla bérija so hin te ladžariba pe romengo komunikane hortiba agorlena. Te lel angledžaviba hin douva mote te douva buti so džalpe lenas formi pa tšatšuno romano hemimo ta pherdiba.

legiba mote pherdavel pe jek ráliba

Situasija pe romengo komunikane hortibi hin pharo. Antiziganismi angouvela bút romengo sajpa te áchel jek kotor/dieli pa stukturi so hin ta diskribiba angouvela romengo sajpa te lel tšér, sikjiba, butjakomarakni, socijali sasto-ta nasvalibosko arakhiba. Situacija sikavela te dóla bidikhelas ta te dova anglojakhunes hin bút var bidžániba anglal seriosiba/tšatšiba aro dóla bare ladžariba som romen arakhena. Douva ná sikavela tiknes aro douva rikhiba te romengo phukiba pa námangibako phagariba ta diskribiba mukhelas te džalpe bidikhelas hin butvares bidžániba anglal seriosiba/tšatšiba aro dóla bare ladžariba so romen arakhena.

Antiziganiske hin jek kontunirimo so nina ávela angle sar Skåne petske riktade registerija ta douva ofencijalno debata/rakhiba pa tangule EU-membura komisija notirinela pale te hin fanudal jek angledžaviba so sikavela te akadives hin baride hajiba ta jek iegiba pa antiziganismosko angouviba pa romengo isiba ka pengon komunikane hortibi. Iegiba mote palosa/dikhela pes aro butjakotšéribi so hahtavela te ladžariba agorila.

Douva hin inportanto te lel butjakotšéribi so mereknila te majoritetosarnipa lela haljodo/rét dúriba ta angnál sváriba ka douva antiziganismi so romen arakhena. Te lel dúriba saj hahtavel te tšérel téliba pe avutniba/anglunotíja hyövyilas niina te dova vahas pálal pa garabcija/phariba pa inicivitiva so tšérela te ná fanula repeticija. Douva hin kajo douva páluniba so komisija rekomandirinela te phuvjako ministeri hyövyilas te kamel ofencilkanes prošiba pa dóla historikane síliba so romen nourude. Prošib saj sal/iňasto ácel pativalo kana douva ingarelas/mukhelas angle sar jek kotor aro avutnibako buti te pherel landžariba pa romengo komunikane hortibi.

Jek manera te pherel ná fanulas paňa hin butjakotšéribi so hahtavela te openbáavel Svedosko antiziganismi ta romengo historia ta áchiba nína aro vauri bariba. Dólesko khal rekomandirinela te regeringo garantirinela isiba ta ulaviba pa skolakolín ta parnolín ta aro šukar formi dikhela pherdalsajpa te uštavel/tšérel prišibosko merekni ta prinsiboskodíves pe romenge minsibake kón múludas aro samudariba. Sar eksemplura saj rikhavelas o 2 augusto sar baro díves sar minsibako díves pe romenge kón múlude aro samurariba.

Hin bú thánengo náve so farabela antiziganismi. Komisija rekomandirinela te regeringo lelpe/lela inicijativa te tšérel jek ródibako buti lela stelliba te te ávelas jek barabarikano dikhiba pherdal ajasáve nave ta anavjarela/merekniba. Tšatšunes mote romen len kotoriba aro dauva buti ta saj angouven aro agorljibako buti.

Skáne petsengo sa registiriba pa romen hin líjal bare paloaviba/konsekvensi kana hin puchiba pa romengo pašiva ka sajpa te arkahen pengo kominikane hortibi ta bohlide bipašiba mahkar romen ta majoritetisarnipa. Regeringo mote dikhel pála te dóla puchibi so romenge hin paňa pa registiriba lenas tšalo sváriba. Douva hortavitiko/tingikano arakhiba kajo registiriba pe etnikano téliba mote nína dikhes pherdal/dikhes pálal te douva ná fanulas papales vauro var.

Hortovitiko prosesi hin jek relultikano metodi te tšérel prišbosko buti kajo antiziganismi ta so normalizirinela inkeriba. Kajo dauva páluniba mote regeringo lel butjakotšéribi te sigurinel te Diskriminijako ombudi aro baride digriba ródela phukiba pa diskriminija ta te dóla aro baride digriba ke akadíves frestavelas aro tingi. Nína mote regeringo sigurinel te phukiba petsenge pa nákamibako/hístibako phagiba aro baride digriba ródelas ta dömmilas aro tingi. Dólesko

pherdal mote dála hougáje džorjavel pengó hahtibako buti ta áchel jek džoralide faktori kajo ladžariba.

Pe tenkiba te hortibako prosisijako hajiba mote protokoli 12 ka Evrobako konvensija ta pherdibako protokoli ka FN-konvensija pa ekonomikane, socijal ta kulturikane hortibi ratificirinelas. Komisija dikhela nína posetivikanes pe regeringo ranlo phukiba pe jek natio-nal biadhinaliba/biphanlo organi pe kominikane hortibake etablirinelas te akcentirinela/anglesikavela te douva hin inportanto te douva buti lelpe hastes. Romengo phirniba/dživibosko nakhiba pa diskribniba ta nálatšo/bilatše hortibi aro Svedo ná saj dikhes phanlo dólesta so fanula are vaure kotor aro Evropa.

Te efekticirinela/fendavel buti kajo antiziganismi aro Evropa dikhela komisija te regeringo mote angouven te tšúvelas jek specijalno representanti/angleskero arre aro EU pe resursi ta kompetenti/kom-pencija te kordinel ta hastavel unijosko butjako tšéribi pe romengo hortibijake.

Butjako työmiba kajo antiziganismi

Komisija kamela te akcentirinel sar inportanto hin te regeringo gindinela/tenkavela butjako tšéribi ao hahtavela ka jek rét dikhiba aro prišibosko buti kajo antiziganismi.

Komisija rekomdirinela regeringo te aro pengó työmiba pa phuvjakane vollibakohougájen tšúvenas phariba aro butjako tšéribi so tšérela prišibosko buti kajo antiziganismi. Dženom jek rét hougájengo työmiba pa dólesta so regeringo kamela te lel aro prišibosko buti kajo antiziganismi ta dženom kontunirmo vá páliba/pherdal dikhiba hin latše ventiba te lel nína téliba te kutatšérel butjako tšéribi. O ajasavo tšéribako manera saj hahtavel hougáje aro baride digriba frestavela ta pálal raportirinela jek frestiba so lela aro dikhiba te tšérel prišibosko buti kajo antiziganismi.

O romano civilisarnipako kvalifikacija hin áchdo jek pálal avla puchiba aro komisijako dialogi romensa. Dóla dikhbosko thán/dikhiba so hin tšundal angle heminela/dochela pengó iega uslov ta organizacijako ekonomikano dumodíjibako louvengo báriba ta ulaviba/dieliba. Komisijako pálal dikhiba te sar ekonomikano dumudíjibako louve hin avlo dielimen sikavela te hin téliba te lel butjako tšéribi aro resarin te bajrola/barjuvel ekonomikano

dumodijiba ka romane organizacijake. Dólesko pherdal mote dóla kóne dena ekonomikano dumodijiba denas sar buti te dikhen pálal butjakomanera so saj hahtavel te bajrola/barjuvel dielibá pa ekonomikano dumodijiba ka romane organizacijake.

Komisija rekomdirinela regeringo te palpales tšérel douva buti te tšérel stragedia pa romano inkludiriba tenkavel pherdal sar hougáje kóne ávena tšhivdo te ingarel pe i buti/denas buti afe aro stragedia ródela jek forum pe biacavdo/kontunirimo paruviba pa phirniakoparuviba/dživibosko nakhiba. Phuvjakofaldibake aro Stockholmsko provincija sas jek funkcija te kothanel ta saj hin len phirniiba so regeringo mote arakhel/dikhel aro jek gindiga/tenkiba pa jek šukar/tšihko aktori so saj tšérel jek dumodiba te kothanel hougájengo buti kajo antiziganismi.

Public service-bolagesko berechuno ekonomikano raporto sikavela te regeringosko ambicija/baro mangiba te programesko budi/rekhiba pe romani chib mote barjuvel ná avla phirimen. Vahka situacija hin avlo dikhsundro/hokado pa kontroliribosko komisija, ná hin fanudal hokado paruviba. Aro tenkiba rekomtirinela komisija regeringo te šukares/horta tšihkas vá pálal bihibakotjengo bariba pe romani chib aro public service-bolagi SVT, SR ta UR aro resarin pa bihibako mukhiba aro vauro momenti.

Regeringo hin anglalrakhadal jek pherdal dikhiba pa minoriteti-politika. Komisija šukaradžitšérela inicijativa ta dikhela te dova hin inportantikano te ajasavo pherdal dikhiba rálila puchibi pa pherdal dikhiba ta sankcija. Dólesko pherdal dikhela komisija te pherdal dikhiba mote rálavel te dikhel pherdal te tšatšavel minoritetenghortibi ka faldibakotháne ta sar mahkardumodijiba ta dialogi saj ávela džoralide.

Phuvjakofaldibake aro Stockholmsko provincija hin linjal sar buti te angledzaljarel mahkarbutitšériba ta kothanel douva buti so frestavela puchibi pa membura afe aro EU/EES tháne kóne hin jek tįjakanes aro Svedo. Komisija sikavela douva intresiba te buti tšérelas kajal hortibako persektivi. Páluniba hin te komisijako dikhiba dólésta sar dova sarutno debata sar skokhako hortibi liedavelas dóri kaj stelavelas ródiba te avelas niekiba kajo mangiba "nulatoleransi" ta hastigo, efektivkano paldelibá/avribihiba.

Center pe romane puchi

Aro tenkiba rekomdirinela komisija te regeringo lelpe jek buti te lel angle jek national center pe romane puchibake. Center mote frestavel jek dzánibako angledzaviba pa antiziganismi ta dólesko konsekvens. Vaure tšéribi pe centreske mote te áchel te vá pálal dikhel pherdal kutatšérela aktorengo insatsi kones hin sar jek roli te angouvel antiziganismi ta ável nína pe alsiba pa late tšéribi. Paña mote centre angouvel te Cenšérelas aktiviteti so resinela te arakhel pengo hortibi. Center mote nína lel buti te del gódiba ta dumudiba romenge kaj jón saj resaren pen te arakhel pengo hortibi. Center ná lekas tšek pherdal dikhibosko buti.

Center dela téliba pa jek jek themesko komisija, kaj romen hin latšes presentimen.

Tenkiba dela téliba pe regeringensko angledžavibako butjake te rikhavel dauva puchiba aro néruno dialogi ta angouvel romensa.

Khetanekidipe (romani lovára)

Komisionos das o regeringo butji te kerel khetáne butji pa o anti-ziganizmo taj te kerel opre e patjamaskošinimo so si maškar e romane grupi taj ando societi. Antiziganizmo si specialno razismusi pe e rom.

Komisionos sas ek unikno specialno khetánekidipe ka e rom sas ando majoriteto, so kerdas hodj te keren pala e romengo ande avilimo taj te parančolin. Taj inke e komisionosko aktiviteto sikavel so avilo ávri ande konzultáciji taj dialogura so kerde bute romenca.

Ando misiono sas ke hodj o žanimo so si pa o antiziganizmo taj kado influenca so kerel bute romengo trajo te žanen e aktorura kas si pharipe te aven maj aktivna ande penge butja e diskrimineringoske taj e sakodjéseke razismuseske elene so e rom maladjon ando švedicko societi. Komisionos sas vi misiono te dikhel sar kerdjolpe ávri taj te šol khetáne o kontroli taj so kerdine e aktora so si o pušimo pa e romengo etnicko registrácia. Raporto *Registrering på etnisk grund*, bilaga 5, iskirij sar o komisiono kerdas o misiono.

Inke e komisinos sas khatar o regeringo misiono te lel ángle taj te ulavel ek materialo so si anda i páрни kenjva (vit bok) so iskirij pa o marimo taj lažajimo so e romenca kerdine tala o 1900-to, *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8). Komisiono kerdas sa kado misiono ke las taj uladas ávri školakikenjva *Antiziganismen i Sverige – om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet och i dag* taj so pašakado si e sitjárdengedokumento.

Ek importando rig anda o misiono sas te sikaven soj o anti-ziganizmo taj so jelentij e romenge lenge manušíkáne čáčimata. Andakadalesko cilo o komisiono las ángle ek iskririmo, ofentlicka raportura, reagálinas pe kodala bajura so si fundamentálno ando antiziganizmo, publicálinde kroniki pe e komisionosko webbplaco taj iskirindas debatartiklura. Kadala aktiviteton sas cilo o majfeder hodj tena maladjon e rom e antiziganizmosa. Von motiválinde pala e komisionosko dikhimo ke hodj o antiziganizmo si "legitimo" maškar buten andi švedicko societi. Hodj te phagen kadi forma sas importante hodj te len aktivno pe e romenge manušíkáne čáčimata.

Komisiono mukel ande kadala gindimáta majbut rekomendaciovura ká o regeringo. Von len pengo ávrigélimopunkto ande e komisionosko majbáro ágoripe ke hodj ande majbut naj kon vezetij

taj fojtatij či andi politika taj či khatar e ávera aktora. Ke hodj zuráles te keren e antiziganizmoske elene trubuj majbut bajura kerde. O regeringo trubuj maj feder sar akánik te hasnij pesko vezetimasko makto taj kodala bajura so si ká o vast hodj tena šerton e romenge manuškáne čáčimata. Hodj te resen ángležanipe importantoj hodj o regeringo ande beski butji te sikavel zuráles e romenca hodj kerel khetáne taj sile influenca.

O ándepinžárimo site pherdjol eke ándripesa.

O situaciovo pe e romenge manuškáne čáčimata si seriozo. Antiziganizmo kerel bute romengi šanca hodj tena avelenge ek rig ánde andi struktura so si taj o diskrimineringo kerel čores e romenge hodj tena len kher, edukacia, butji, socialo taj po sastimo. I situacia sikavel ke hodj kodala bajura so ži akánik kerdine naj dosta po diskriminaciovo taj kodala čorimata so keren e romenca sembe. Či sikavel ande kodo so e rom den opre pa o xajarimaskidoš (hatbrott) taj diskriminaciovura so muklej bi kodo te sikaven taj butivar si ke hodj či hatjáren ke hodj če seriosoj taj but si kodala doša so keren e romenca.

Antiziganizmos si ek kontiniteto, so sikavel e Skáne šingáleno registráciovo taj o ofentlicko debato so kerde pa e EU-citizenonura. O komisiono notérálij ke hodj kerdjilaspe ek ánglegélipo so sikavel ke hodj adjés maj feder birin ánde te pinžáren so kerel o antiziganizmo pe e romenge maunuškáne čáčimata. O ánde pinžárimo site avel hodj te sikavel so keren hodj tena aven kadala došipe-šerteša.

Importantoj hodj te keren majbut bajura so sikavel hodj i majoriteticko societi lelpe taj sikavel pharipe po antiziganizmo so e romenca keren. Ke hodj o duripe te sikavel fundamentalno po anglunipe mangelpa ke hodj so keren tena mukel te avel repeticiovo. Pe kadalesko palunimo so o komisiono rekomendálij hodj o ministeri trubujas oficelno te mangel érto pe kodala historicka čorimata, doša so e romenca sas. O érdo numa atunči avela patjajimasko te avela sar jek anda o šoro so ánglefele sikavel i butji ke hodj tena šerton e romenge manuškáne čáčimata.

Ek rig hodj tena avel pala sakade si inzacura so kerel hodj te sikadjol e Švedosko antiziganizmocki historia taj e romengi historia taj vi ande ávera bajon. Anda kodo rekomendálij o komisiono hodj

o regeringo te zurárel o pášereslimo taj o bujhárimo a školakikenjva taj i párnikenja (vitboken) taj ek forma so žalpe te dikhen te avel šanca hodj te keren e serimaskomerka taj serimaskodjés. Eksempel šaj avelas o 2 augustuši so inkrenas sar báro serimaskodjés pa o Dujtomárimo so mundárde e romen.

Si but thaneske ánava so sikavel po antiziganizmo. O komisiono ajánlij hodj o regeringo te iniciáljij ek ávri rodipe misionosa te lel inkrimo po anglunipe pe kado dikhimo pe kecave ánava taj iskirimata. Naturligt e romenca te keren kadi butji te šaj phenen sar te avel.

E Skåne šingálengo masregistrácia pa e rom kerdas seriosi konzekvenci kana si pa e romengo patjamo taj šanca te šaj len sáma pe penge manušíkane čačimata taj kerdas ek báro patjamaskošinimo maškar e rom taj maškar i majoritétickosocieti. O regeringo trubujas te kerel ke hodj so si pušimata e romen pa o registraciovó te phenen lenge sa. E čačimatosko sámalinimo pa o registraciovó so si po etnicko fundamento trubujas te dikhen ke hodj sari tena avel pale sa kade inke jokhar.

Krisínako procesi si zurálometodo hodj tena avel antiziganizmo taj norméráljij o atitido. Anda kadalesko palunimo trubujas o regeringo te sekuritáljij hodj o Diskrimineringosko ombudsmano majbut te rodel ávri pa e diskrimineringosko opre dinimo taj hodj kadala majbut te zumaven te den pi krisi sar adjés so keren. Saškade trubujas o regeringo ta sekuritáljij e opre dinimata ká e Šingále pa e xojárimaskodoš (hatbrott) te rodel majbut ávri taj te avel zákono. Taj kadala rajipe trubunas te zuráren penge inzacura taj te aven maj zurále aktera po šerteša – došipe.

E gindosa po čačimaskoprocesi trubujas o protokoli 12 a Europa-konventionosko taj pášešutoprotokoli ká e FN:sko konventiono taj ekonomicka, socialna taj kulturelna čačimata te ratificálin. O komisiono dikhel pozitivno pe e regeringosko avizáláši hodj ek nacionalno slobodo organi pe e manušenge čačimata te keren ánde taj zurárel hodj kadi butji so majsig te kezdin.

E romengo tapastalato pa o diskrimineringo taj defektivno reslimo pe čačimata ando Švedo náštig dikhen izolálime khatar kodo so kerdjolpe áverká andi Europa. Hodj te efektálin i butji pa o antiziganizmo andi Europa o komisiono phenel ke hodj o regeringo trubujas te šol eke specialnone reprezentos ando EU rezursonca taj právosa hodj te kordináljij taj te intenzifiéráljij e uniovoske inzacura pe e romenge čačimata.

Vezetéši taj keridjipe po antiziganizmo

O komisiono kamel te zurárel hodj o regeringo gindijpe pe e inzacura so kerel hodj sikadjol majfeder i butji e antiziganizoske elene.

Komisiono rekomendálj e regeringoske ande lesko vezetéši so si themeske rajipe te šol bajura so kerel elene o antiziganizmo. Ke hodj e rajimaskovezetéši užo te avel so o regeringo te resel ande peski butji e antiziganizmoske elene taj kontinurligt kontroli, si láše šanci ke hodj te denpe fundamentálnozákono te ginen ávri e inzacura. Ek kecavo drom šaj kerel ke hodj e rajipe majbut kerel taj palpále raportálin ek butjikerdipe kas si cilo tena avel antiziganizmo.

E romane civilnonesocietosko šanca sas palpále avilo pušimo maškar e komisionosko dialogo taj e rom. Kodala dikhimata so ángle avile si pa o romano civilno societesko šanca te kerel pala pesko taj organizaciovoske lovengo barimo taj opre ulajimo. E komisionosko dikhlimo ke hodj sar o ekonomicko žutori ulaven opre sikavel ke hodj si so keren ando cilo hodj te vazden e themesko žutori e romane organizaciovonge. Andakodo trubujas so den e love e raja te denle ando misiono hodj te dikhen perdal sar šaj keren butji kade so žutij te baráren o opreulajimo pe e aktivitetongožutorimo pe e romane organizaciovura.

O komisiono rekomendálj e regeringoske ke andi kontinuerligno butji hodj te keren ek stratégia pe e romengo inkluderingo te dikhen pe e rajipe kas si misiono te denle majbut žutori. E Läns-tyrelsos ando Stockholmosko lán sas ek khetánutno funktiono taj šaj si ká kado rajipe tapastala so o regeringo trubujas te dikhel so šaj pasolijas láše aktoroske so šaj del žutori taj te kidel khetáne e rajenge butja e antiziganizmoske elene.

Publick servizosko beršeskoredovizningo sikavel ke hodj e regeringosko amicija po programoskobudo pi romani šib te baráren majbut či reslas. Hiába o situaciovo intreso kerdas o Granskning-nemndo, nas báro parujimo. Ando gindome rekomendálj o komisiono e regeringos hodj te dikhel ketji vrámaj pi romani šib ando public servicesko bolago SVT, SR taj UR sile ando cilo hodj te keren ek eventuelno revidálimo pa e sikajimaskomuklimo so avela.

O regeringo das te dikhen i minoritetickopolitika. O komisiono mišto lel o iniciativa taj dikhel ke hodj ande kecavo perdal dikhimo si pušimata taj dikhimata taj sanktionura. Taj inke o komisiono phenel ke kecavo perdal dikhimo trubujas te dikhel perdal sar šaj

keren te aven čáče e minoritetongečačimata so si ávra khatar o forvaltningsomrodeto (förvaltningsområdet) taj sar o khetánutnotanáči taj dialogura šaj zurárenas.

Lenstirelso ando Stockholm leno das nadulmut andi misia te bujháren ávri o khetánutni butji taj te kidel khetáne i butji so si pa e citizenura ando EU/EES so si feri pek vráma ando Švedo. Komisiono ánglexutjilel te o misiono avla khatar ek čáčimaskoprerspektivo. O palunimo si ke o komisiono dikhel ke sar o generelno debato pa a grupako čáčimata inkrelpe ka o manglipe tordjáren ke naj slobodo te koldulin (tiggeri) "noltoleranco" taj sigo efektívno ávri šudimata (avhysningar).

Centro pe romane pušimata

Ando gindimo rekomendálj o komisiono ke hodj o regeringo te kezdi ek butji hodj te šol ek romano centro pe e romenge pušimata. O centro trubujas te kerel ek butji hodj te sitjárel pa o antiziganizmo taj pa kadaleske konzekvenci. Ávera misionura e centroske trubujas te aven te dikhel, te lel sáma taj te ginel ávri soske inzacura e aktorura kerde kas si butji hodj te tordjáren téle o antiziganizmo taj vi te den idéva so šaj keren. Majdur trubujas o centro vi te kerel aktivitetura soske si o cilo hodj te zurárel i romani kultura taj i šib. E centros trubujas te avel misiono hodj te del tanáči (râd) taj žutori e romen ke hodj ká te boldenpe anda penge čáčimata. E centros tena avel sámalinimaskomisiono (tillsynuppdrag).

O centro trubujas te avel ek themesko nemdosko forma, ká e rom mišto si reprezentálime.

O gindimo del telunimo e regeringos hodj te kerel majdur butji kadala pušimatoso ando pašutno dialogo taj khetánutni butji e romenca.

Resumo (romani kalderaš)

E komisia sas todini katar o guvermento te keren jekh zurali buči kontra po antiziganismo thaj te vorton o hulajimos kai si maškar o romano grupo thaj o gav. O antiziganismo si o mai baro rasismo pe le rom. E komisia todas ande jekh than jekh specialno grupo kai si mai but rom andre, kado sas musai te anklen le buča sar kai trubun pala o gindo thaj o porinčimos katar le rom.

Thaj opral pa kado la komisionaki buči sas phiradi pala so avilas avri ande konsultariska čidimata thaj ando vorbimos maskarpe kai sas kerdo bute romentsa.

E buči gelas avri pe kado ke katar o žanglimos pa antiziganismo thaj anda pharimos pe le romengo trajo thaj situatsia trajoski kadalasa te šai miškin le ženen kai si responsable te šai keren jekh mai žuvindi buči kontra pe diskriminatsia kai petsin le rom ando Svedo. Kai komisia sas vi kača buči te lel sama thaj te dikhel so zjal avri kadala bučasa thaj te šuven ande jekh than so von dikhle ande kadala vremi thaj soski buči kerde kadala but fialuri aktoruri pa pušimos anda registratsia le romengi pala lengo etnisiteto. O rapporto *Registratsia pala etnisiteto*, patrin 5, phenel sar e komisia kerdas kadia buči.

Thaj e komisia vi sas thodini katar o guvermento te len angle thaj te respin jekh materialo kai si anda e parni kniška kai mothol pa nasulimos thaj čorimos so nakhle le rom ande le berš -1900 šela, *Kadia tuniarko nasul historia – Parnikniška pa nasulimos thaj čorimos so nakhle le rom ande le berš 1900-šela* (Ds 2014:8). E komisia kerda peski buči so saste kerel ankalade thaj respisarde la skolakikniška *Antiziganismo ando Svedo – pa nasulimos thaj čorimos pel rom tela le berš 1900-šela thaj vi adjes*, thaj vi jekh kniška le sičaritoronge.

Jekh importante kothor anda kadia buči sas, te sikavas so si e vorba antiziganismo thaj so kamel te snačil thaj so kerdjol anda le romenge čakimata. Pala kado gor ankalada e komisia jekh ramomos, putherde raporturi, kerda reactiona pe djeli kai prinžardjolas ke sas antiziganismo, mukle avri ramomos pe la komisiaki weboski rig thaj ramosarde debattoske artikuli. Sa kadale buča sas len jekh važno gor te zjan kontra po antiziganismo kai thonpe angla le romengo drom. Lengi motivatsia katar la komisiako dikhimos ke o antiziganismo si "legitivno" maškar but žene ando Svedo. Kaste peravas kadi čori buči musai sas te avas mai aktivno thaj te thas partia ka le romengo čakipe.

E komisia mukhel jekh gindo uni rekomendatsi kai o guvermento. Von len thaj dikhen o agor ande la komisiaki buči te šai len sama o panglo divano numa von ande kado panglo divano dikhle ke nai vorta phirajimos thaj jekh buči kai zjal angle ande politika vai katar kaver aktoruri. Kaste čačimasa te kerdjol jekh zurali buči kontra po antiziganismo trubun uni djeli po than thodine. O guvermento trubul mai jazno sar adjes te uzil peski phutaria thaj le djeli kai trubun kerde kana le romen den po lažav thaj či den le romen penge čačimata kado trubul te getol. Te šai avel len zor ande kadia djela musai o guvermento ande peski buči te thol po than ke e buči trubul te avel kerdi katar le rom thaj lengo dikhimos.

Ando pleznaimos musai te avel kado andre

E situatsia pa le romenge čačimata si serio. O antiziganismo kerel ta rimonpe le romenge posibilita te aven jekh kothor anda stuktura kai si thaj e diskriminatsia kerel ta či den le romen khera, educatsia, buča, socialo thaj žutimos nasvalimasko. E situatsia sikavel ke le djeli kai sas kerde zji akana, či kerde dosta efekto te vortolpe e diskriminatsia thaj o stramo kai kana godi xan le rom. Dičolpe kado pala le but puri kai keren le rom kana si stramime thaj e diskriminatsia nakhel kadia vušoro thaj konik či haliaren kerdjon khore thaj či dikhen če serio djela si kado so nakhen le rom.

O antiziganismo si jekh buči kai zjal angle (pujil), kado šai dikhas vi pala so kerde le rajbare ando Skåne kai kerde registratsia pe le rom thaj pa o putherdo debatto pa amare rom anda EU. E komisia ramol ke sa jekh kerdjila jekh djela ke mai but žene žanen pa antiziganismo thaj si jekh pleznaimos ke dikhen so kerel kadia djela le romentsa thaj lenge čačimata. O pleznaimos musai te sikadjol ande le buča kai keren te ašadjon le stramimata.

Važno si te kerdjon buča kai sikaven ke o them jazno durion thaj len responsablite katar o antiziganismo kai del pe amare rom. Kado durimos te šai kerel jekh fundamento pe mai angle trubul vi te kerdjon garantiji pa so trubul kerdo te šai ašadjon te mai kerdjol čore buča. Pala kado si kai e komisia propozil ka o ministro le themsko ke trubul te mangan peske jekh officialno jertipe pala le nasul djeli kai kerde le romenge. O jertimos dičola ke si čačo kana

vi kerdjola vazdine buča kai šai ašaven le stramimata pa le romenge čačimata.

Jekh djela kai šai kerel o manuš te na mai zjal angle kadia djela so kerdjila si te sikadjol le Svedosko antiziganismo historia thaj le romengi historia thaj te aven vi le rom vazdine. Anda kudo kerel e komisia jekh prepositsia ka guvermento te šai keren te zjal katar godi la skolakikniška thaj e parnikniška thaj pala sar maladjola pe vi te šai keren jekh rig ando gindo (memoria) thaj memoriake djesa. Naprimer trubulas o 2 augusto te avel djindo sar jekh prazniko pala o holocost le romengo.

Si but anava gavenge kai sikaven o antiziganismo. E komisia propozil ka guvermento te thol jekh investitsia kai si la e buči te rodel pe mai angle te dikhen so keren kadale anaventsa kai si kai uni gava. Vi le rom trubun te aven ande kadia buči thaj te avel len vorba thaj mandato.

E registratsia kai kerde le rajbare ando Skåne kerda jekh bari nasul buči rimosarde zuales le romen thaj lengo pačamos mai dur te šai vazden peske čačimata thaj vi mai barilo o hulajimos maškar le rom thaj le gazje. O guvermento trubul te dikhel le pušimata kai mai ašile le romen pa kado registro te den le romen jekh čačo atveto. O protectiono krisako pe kadi registratsia pala etniko fundamento trubul pale te dikhen vorta te na mai kerdjol pale.

Krisake processuri keren jekh lašo efekto napročin o antiziganismo thaj te sičon le mai but žene. Kadale grundosa trubul o guvermento te keren variso te šai lel pe ande djela o diskrimeneringombudsman (o agento pe diskriminatsia) te šai mai but sar mai anglal te dikhen vorta le puri pa diskriminatsia kai aven andre te šai aven zumade ande kris. Sa kadia trubul o guvermento te len sama te si ke le rajbare keren vorta peski buči kana aven andre puri pa diskriminatsia te roden ande djela thaj vi te zjal zji kai kris te trubula. Kadala autoritoria trubul te zuriaren peski buči kaste te aven mai zurale aktoruri kontra pe stramimata.

Kana des tu gindo pa processo le krisengo trubul o protokollo 12 ando Europakokonventiona thaj jekh kothor thodino ando protokollo ka FN-konventiona pa ekonomiko, socialno thaj kulturako čačipe te avel pečatasa. E komisia dikhel vi pozitivno pe buči kai mekhel o guveremento te kerjol jekh themesko independante organisastia pe manušenge čačimata te šai aven vazdine thaj thon kintari pe vorba ke važno si te lel pe kadia buči sar mai sigo.

Le romengi experiansa pa diskriminatsia thaj le xantsi čačimata ando Svedo našti te pandavel o manuš le jakha so kerdjo ande kaver riga ande Europa. Te šai kerel o manuš jekh mai effektivno buči kontra o antiziganismo ande Europa haliarel e komisia ke trubul o guvermento te kerel buči pe kudo te šai thon jekh representanto ando EU kai si les materialo thaj slobodia te šai thol ande jekh than thaj te gribin e uniona te keren buči pe le romenge čačimata.

Drom bučako kontra o antiziganismo

E komisia kamel te thol kintari če importanto si o guvermento te kerel jekh buči kai zjal pe kudo te sikaven jazno e buči kontra o antiziganismo.

E komisia rekomendil ka guvermento ande pesko dirigimos pa thenske administrivno autorita te thon kintari pe buča kai zjan kontra po antiziganismo. Kado kerel pe ando jazno phiraimos administratno pa so o guvermento kamen te zjal avri pa buči kontra o antiziganismo thaj trubul kana godi te zjal angle thaj te len sama so zjal pa kado, atunči šai zjal kado avri po mištimos thaj ankel avri jekh lašo materialo kai šai dikhel pe sar zjal e buči. Kasaviatar buči šai kerel le autoritoria mai but te durion ande peski buči thaj te den rapporturi pa e buči kai si lako dikhimos kontra o antiziganismo.

E romani kumpania thaj laki kondisionuri sas kana godi jekh pušimos kana e komisia kerelas divano le romentsa. Kadala dikhimata kai sas thodine anglal si pa e romani kumpania thaj lengi posibilita te šai den ando gor peske kondisionontsa thaj vi te aven mišto hulado o žutimos pe organisastia. E komisia sikada sar o žutimos lovengo sas hulado thaj šai dikhen ke si dosta materialo ke trubul mai but žutimos pe romani organisastia. Opral pa kado trubul kudola autoritoria kai den o žutimos te thon le pe kudo te dikhen mai mišto peski buči kaste šai vazdel pe o žutimos kai si pe sama ande buči pe le romengi organisastia.

E komisia rekomendil o guvermento pe mai angle ande kadia buči te keren strategia ande le romengi inkludatsia thaj te dikhen sar le autoritoria šai den mai but žutimos. But anda le autoritoria kai si lenge dino stratetgi roden jekh forum kai šai hulaven jekh avresa laše experiansuri. O länsstyrelse (guvernosko komité) ando Stockholmo sas len jekh funkciona pangli kai šai avel jekh experiansa

kai kudo autoritori kai o guvermento trubul te haznil kana si jekh malado aktoro kai šai avel pe jekh žutimos thaj te čidel ande jekh than le autoritoria pe buči kontra o antiziganismo.

O Public service-bolago sikavel ande peski redovisia ke o guvermentosko dikhimos kai kamenas te thon programuri pe romani šib mai but či kerdjila. Makar ke e situatsia sas phendi ka Gransk-ningsnämnden, sa jekh či dičolas ke vortonde o bajo. E komisia kerel jekh rekomendatsia ka o guvermento ke trubul mišto te len sama sodi vriama den programuri pe romani šib ando public service-bolag SVT, SR thaj UR kudole goresa te keren jekh parujimos pa slobodija le sikhajimaski pe kaver data.

O guvermento sikada jekh dikhimos opral katar minoritiski-politika. E komisia primil o initiativo thaj phenel ke važno si ke ande kado dikhimos si pušimata pa kontrollo thaj sanktioni. Opral pa kado phenel e komisia ke trubul ande kado dikhimos te avel andre kerde minoriteske čačimata avrial o administrativno riga thaj sar trubun le dialoguri ketane te zuriavon.

O länsstyrelse (guvernosko komité) ando Stokholmo naj dumult kai line jekh buči te keren khetanipe thaj čidimos ande kudia buči pa membruri ando EU/EES-riga kai si katse ando Svedo pe jekh skurto vriama. E komisia vazden so si mai važno ande kadia buči te šai kerdjol avri anda jekh čačimasko dikhimos. O gor si katar la komisiako dikhimos pa sar trubul te avel o putherdo divano pa le gruppongo čacčpe kana den дума ke naj voja te mangel pe droma, "nolltolerans" thaj sigo, effektivno gunimata.

Centro pe romane pušimata

E komisia rekomendil ke o guvermento len pe te keren jekh buči te thon jekh themesko centro pe romane pušimata. O centro trubul te avel phirado te spidel angle žanglimasko uštimos pa antiziganismo thaj so zjal avri anda kado. Kaver buča kai trubul te aven ando centro si te dikhen, te len sama thaj te dikhen so keren kudola aktoruri kai si lenge phendo te keren buči kontra o antiziganismo thaj vi te anen propozitsi pe malade laše djeli. Kado centro trubul vi te kerel buči pe kudo te kerdjon aktiviteturi kai zjan avri pe kudo te zuriavol e romani kultura thaj e šib. O centro trubul vi te del lašo consiljo thaj žutimos penge romenge te sikaven lenge kai te

amboldenpe te šai mangel peske čačimata. Kado centro či trubul te aven les kontrolanturi.

O centro trubul te avel le themsko komité (statlig nämnd), kai si mai but rom andre.

Kado gindo del fundamento ka guvermento te šai zjan angle ande buči pe kado pušimos ande paše dialoguri (divanori pangle) thaj pangli buči le romentsa.

Sakhedin/Zaključko (romani arli)

E komisijake dindža pe i buti tari vlada (radža) te khedel jek zor ko keribe buti premal o antiromanipe hem te našavkerel o napoverenje (bipakibe) so isi maškar o roma hem o društvo. O antiromanpe i jek specijalno rasistipe so doživinena o roma.

I komisija sine kerdí tari jek asavki grupa so kerdža ola te ovel specijalno kori so o majoriteti sine roma, hem odova uticindža o ko preduslovija te kerel pe jek buti kori so ka ovel romano lejbethan hem odlučibe. Plus odova e komisijakiri buti sine pomožimi sar so sikavdža pe taro konsultiribe hem dialogija so sine taro but roma.

Ki akaja buti sine planirimo, džanibaja bašo o antiromanipe hem oleskoro uticaj upro bute romengoro dživdibaskere preduslovija, te čhiven pe o odgovorno akterija te len jek buteder aktivno rolja ki buti premal o diskriminiribe hem o sakodivesutno rasistipe so doživinena o roma ko švedikano društvo. Ki Komisijakiri buti sine hem odova te pratinel o angledžajbe hem te khedel o kontrole hem merke so kerdže pe taro razna akterija keda i ko pučibe o registriribe e romen ki etnikani baza. O raporti *Registriribe ki etnikani baza, (Registrering på etnisk grund)*, apendiks 5, haljovkerela sar i komisija sprovedindža pli buti.

Plus odova e komisijake dindža pe i buti te ikalel hem te buvljarel jek matrijali bazirimo taro Parno ljlil (Vitbok) kori so opisinel pe e romengiri phari situacija ko 19-to šelberšipe, *I kali hem bipendžardi istorija – Parno ljlil bašo peravibe hem ladžakeribe upro roma ko 19-to šelberšipe* (Ds 2014:8). I Komisija kerdža akava kotor tari pli buti odolea so ikaldža hem buvljardža o školakoro ljlil *O antiromanipe ki Švedija - bašo peravibe hem ladžakeribe upro roma ko 19-to šelberšipe hem avdive* plus odova kerdža pe jek ingaribaskoro ljlil e sikavnenge (učitelenge).

Jek važno kotor tari buti sine te sikavel pe soj o lafi antiromanipe hem savo baripe isi ole bašo romengere manuškane čačipa. Bašo akava cili ikaldža jek ljlil, kerdža jek phravdo raporti, reagirindža ko asavke oviba kori so dičhola sine kaj o soskipe sine o antiromanipe, publicirindža hronike ko komisijakoro webbthan hem pisindža debatikane artiklija. Akale aktivitetengoro generalno cili sine te terdžol pe protiv o antiromanipaskere činaviba so kerena pe premal o roma. Palo e komisijakoro dikhibe o antiromanipe i "legitimno" maškar pherdo manšua ko švedikano društvo (sarinipe). Kaj te šaj te činavel

pe akaja mostra mora sine te lel pe jek aktivno terdžojbe bašo romengoro manuškano čačipe (pravo).

I komisija mukhela ko razmislibe disave rekomendacije (perporučibe) e vladake (radžake). Ola i bazirime ke komisijakoro generalno zaključko (khedin) kaj generalno falinela jek ingaribe o buča hem kontinuiteti sar ki politika adžahar hem ko lejbe inicijativa taro razna akterija. Kaj te šaj čače te kerel pe buti prema o antiromanipe trebena te len pe disave merke. I vlada trebela te koristinel pohaljovde pli zor hem ple šajpa so isi olen ko raspolaganje te činavkeren o phagibe so kerela pe keda i ko pučibe o romane manuškane čačipa (pravija). Kaj te šaj te džal pe angle e bučaja tegani i vlada mora te sigurinkerel kaj ki butikeribe ko akava pole ka dikhel pe te ovel jek baro romano thanlejbe hem uticibe.

E priznajbe mora te ovel jek soisin (sadržaj/sadržina)

I situacija bašo romane manuškane čačipa i but seriozno phari. O antiromanipe uticinela upro pherdo romengoro šajipe te oven jek kotor taro akanutne strukture hem o diskriminiribe uticinela upro romengoro šajipe te len kher/stani, ko školujbe, ko bučakoro kurko, socijalno servisi hem ko sastipaskoro hem nasvalipaskoro arakhibe. Akaja situacija sikavela kaj odola merke so kerdže pe dži akana na sine dovolno kaj te šaj te činaven pe o diskriminiribe hem o ladžakeribe so kerela pe upro roma. Odova dikhela pe hem keda o roma prijavinena mrzibaskoro phagibe (prekršaj) hem diskriminiribe, tegani odova nakhela bizo te dikhel pe upro odova sar so trebela hem na sikavela pe disavo haljovibe kaj odola prijave i seriozno hem kaj tane but roma so ovena ladžakerde hem čhivde ko asavke situacije.

E antiromanipe isi jek kontinuiteti, odova dikhela pe hem ko odova sar kerdža pe buti ko Skonepolicijakoro registri hem ki phravdi debata bašo o čorole EU-dizarija (gradžanija). I komisija zabeležinela hem odova kaj kerdilo jek angledžajbe (napredok) kova sikavela kaj avdive isi jek bareder džanibe hem priznajbe bašo antiromanipaskoro uticibe keda i ko pučibe e romengoro šajipe te aven dži ko ple manuškane čačipa. Ama akale priznajbaja mora te oven hem merke (buča) so ka činavkeren o ladžakeriba/phagiba.

Važno i te len pe asavke merke so ka sikaven kaj o društvo haljovde lela odgovornost hem i protiv o antiromanipe so kerela pe

premal o roma. Kaj te šaj akava naikeribe o antiromanipe te uticinel hem te kerel jek baza bašo o avutnipe (budučnost), rodela pe hem garancije kaj akala merke na ka mukhen te keren pe isto buča premal olende pale. Odoleske i komisija predložinela e phuvjakoro ministri te rodel oficialno izvinibe (jertibe) bašo o istorikane ladžakeribe/peravibe so kerdža pe upro o roma. O izvinibe šaj te ovel pakivalo (verodostojno) odova te kerdža pe sar jek kotar o buča so ka ingaren angle kaj te čhinaven o ladžakeribe/phagiba bašo romane manuškane čaćipa.

Jek čhani te čhinafel pe o pale ladžakeribe i o merke so ka sikavkeren e Švedijakiri antiromani istorija hem e romengiri istorija hem lejbethan ko javera aspektija. Odoleske i komisija predložinela e vladake te sigurinkerel o pristup hem buvljaribe e školakoro ljil hem o parno ljil hem ki jek šukar forma te dikhel o šajipa te kerel pe jek spomenibaskoro than hem spomenibaskere divesa. Ko primer o 2-to avgusti te ikerel pe sar jek dive bašo romengoro Samudaribe (Holokaust).

Isi pherdo thana so podsetinena ko antiromanipe. I komisija predložinela i vlada te inicirinel jek rodkeribe (istraga) kori so o cili ka ovel te lel pe jek pozicija bašo budučno terdžojbe bašo dikhibe upro asavke anava hem nišanija. Normalno o roma ka len than ki odoja buti hem ka šaj te uticinen upro akala terdžojba.

E Skonepolicijakoro masaregistriribe e romen kerdža te ovel seriozno efekti keda i ko pučibe e romengoro pakibe bašo šajipa te roden čače ple manuškane čaćipa, odova barakerdža hem o napakibe maškar o roma hem o majoritetno društvo (sarinipa). I vlada (radža) bi trebela te dikhel odola pučiba so isi e romen keda i ko pučibe o registriribe hem te del čaljarde odgovorija. O pravno (juridikano) arakhibe premal o etnikano registriribe trebela te dikhel pe ki te čhinafel pe te ovel pale diso asavko.

O juridikane procesija i efektivno metodija te čhinafel pe o antiromanipe hem normirinena e ovibaskoro čhani (stavija). Dikhindor ko akava i vlada bi trebela te lel merke ki te sigurinkerel kaj o Diskriminiribaskoro ombudsmani ka kerel buteder buti e diskriminiribaskere prijavencar so ka kerel te džal pe buteder ko sudo a na sar soj avdive. Isto adžahar i vlada bi trebela te sigurinkerel kaj o prijave ki policija bašo mrzibaskere phagiba (prekršaj) ka istražinen pe buteder hem ka kazninel pe. Plus odova akala vlastija bi trebela

te zorakeren ple pomožibaskere buča hem te oven jek zoralo akteri premal o ladžakeribe.

Keda i ko pučibe o juridikane procesengoro baripe, bi trebela o protokoli 12 baši Evropakonvencija hem o dodatno protokoli tari Khedimi naciengiri konvencija bašo ekonomikano, socijalno kulturno pravija (čačipa) te priznajnen pe. I komisija dikhela pozitivno hem upro e vladakoro vakeribe te kerel pe jek nacionalno naphandlo organi bašo manuškane čačipa hem akcentirinela o važnost kaj i buti bašo odova trebela te sidžarkerel pe.

E romengoro iskustvo taro diskriminiribe hem o bilačo pristup bašo čačipa (pravija) ki Švedija našti te izolirinen pe taro javera buča so ovena ko javera thana ki Evropa. Kaj te šaj te efektizirinel pe i buti premal o antiromanipe ki Evropa, i komisija smatrinela kaj i vlada bi trebela te kerel buti te šaj te ovel jek specijalno reprezentanti ki EU so ka ovel ole resursija hem zor te šaj te koordininel hem te zorakerel i buti ki unija bašo romane pravija (čačipa).

Vodibe o merke premal o antiromanipe

I komisija mangela te akcentirinel o važnost bašo odova so i vlada (radža) mangela te kerel merke kola so ka pomožinen te ovel jek haljovdo ikeribe ki buti premal o antiromanipe.

I komisija preporučinela e vladake ko plo vodibe ple državno administratikane vlasten te vazdel okola merke so kerena buti te činavel pe o antiromanipe. Te sine jek asavko haljovdo vlastengoro ingaribe so mangela i vlada te kerel ple bučaja permal o antiromanipe hem redovno kontrolaja, tegani šaj te ovel šukar preduslovija te dobinel pe matrijali bašo procenibe o merke. Jek asavko butikeribaskoro čhani šaj te uticinel o vlastija te keren buti buvle hem pale te raportirinen jek butikeribe so postepeno ka činavel o antiromanipe.

E romane civilno društvoskoro šajipe bašo aktivipe sine jek punkti so diskutirindža pe buteder far ko dialogo maškar i komisija hem o roma. Vazdindže pe komentarija keda vakerela pe bašo romano civilno društvoskoro šajipe te ovel aktivno palo ple preduslovija hem bašo organizaciengoro ekonomikano dumodejbaskoro baripe hem ulavibe. E komisijakiri kontrola bašo odova sar ulavela pe o ekonomikano dumodejbe, sikavela kaj isi soskipe te len pe merke

kori so o cili i te barakerel pe o državno dumodejbe e romane organizaciengje. Plus odova bi trebela te del pe zadača okole vlastenge so dena ekonomikano dumodejbe te dikhen jek butikeribaskoro čhani so ka del pobaro ulavibe love hem butikeribaskoro dumodejbe e romane organizaciengje.

I komisija preporučinela e vladake ki ponodorutni buti e strategija bašo romano inkludiribe te razmislinel sar ka šaj okola vlastija so ka del pe lenge buti te keren i strategija-te del pe olenge bareder dumodejbe. Buteder vlastija so isi olen zadača ki strategija mangena te ovel jek forum bašo redovno lejbe kotor taro iskustvo. O Länsstyrelsen ko Stockholmeskoro oblast sine ole koordinacikani funkcija hem šaj te ovel jek iskustvo ko odova vlasti so i vlada bi trebela te koristinel keda razmislinela pe bašo jek kompetentno akteri so šaj te del dumo hem te koordirinel e vlastengoro butikeribe premal o antiromanipe.

E Public service-firmengoro beršutne revizije sikavena kaj e vladakiri ambicija bašo programija ki romani čhib te oven buteder – na ule sar planirindža pe. Mada i situacija vazdindža pe upre taro Granskningsnämnden, na uli nisavi bari promena. Ko plo raporti i komisija preporučinela e vladake šukar te pratinel kobor vreme emituinela pe ki romani čhib ko public service-firme SVT, SR hem UR keda ka ovel olen olengoro khedibe kori so o cili i te keren pe promene bašo emituibaskiri dozvola.

I vlada phendža baši jek promena ki minoritetikani politika. I komisija i phenela kaj odoja i šukar inicijativa hem smatrinela kaj i važno ki jek asavki promena te dikhel pe o pučibe baši kontrola hem sankcije. Plus odova i komisija smatrinela kaj ki akaja promena trebela te dikhel pe hem te oven ko čačipa o minoritetno pravo avri taro administratikane thana hem sar o maškargodidejbe hem o dialogija šaj te oven pozorale.

O Länsstyrelsen ko Stockholmeskoro oblast dindža pe oleske angleder hari zadača te dikhel sar šaj te ovel jek suradnja/sorabotka (maškarbutikeribe) hem te kerel koordinacija baši i buti so džala keda i ko pučiba o manuša taro EU/EES-thana kola i privremeno ki Švedija. I komisija potencirinela kaj i but važno kaj odoja buti te kerel pe tari pravno perspektiva. O fundamenti bašo e komisijakere observacija i sar džala i opšto debata bašo e grupakere pravija, kori so rodela pe zabrana bašo devlenge mangiba, ”nola tolerancija” hem sigate hem efektivno ikalibe taro olengere khera/logorija.

Centri bašo romane pučiba

Ko raporti preporučinela i komisija e vladake te lel pe te kerel pe buti bašo jek nacionalno centri bašo romane pučiba. O centri bi kerela jek buti bašo džanibaskoro angledžajbe bašo antiromanipa hem o rezultati taro odova. E centreskere javera buča bi ovena te pratinel, te dikhel hem te proceninel o merke so kerena pe taro akterija so isi olen disavi rolja te peraven o antiromanipa, hem te del predlog bašo šukar (pogodno) merke. Ponodori o centri bi kerela buti te kerel aktivitetija kola ka zorakeren i romani kultura hem čhib. E centre bi ovela hem jek buti te delgodi hem dumodejbe e romenge ki te džanen kori te džan keda i ko pučibe olengere pravija (čačipa). E centre na ka ovel kontroliribaskiri buti.

E centreskiri forma trebela te ovel jek državno komisija, kori so o roma ka oven but reprezentirime.

O raporti dela osnova e vladakere ponodorutne bučake kerindor buti akale pučibaja ko but paše dialogo hem suradnja/sorabotka e romencar.

Savrigepa (resanderomska)

Kommissionen kammar pre regeringens mengrepa te je jekh soralopa palla jekh soralopakurr an sero mengrepa te mengra pala antiziganism ta te mengra opri jekh pattjeoa to sasaroa romanoa manusch tjakkes aschar preall dova. Sasaroa romanoa andre themmen ta vavre. Antiziganism achar jekh mengrepa anpale rasism pala romanoa ler vavre dives an themmen.

Kommissionen kammar jekh pottot fakkepa to sasaroa romanoa. Sasto kammar mengra prealsettnepa ta te mengre ninna romanoa ta pottar sasto. Dojjpreall kammar kommissionens mengrepa dromat avri sasto tjakkes sas tjakkes avat glann andre dova vavre konsultationer ta rakkrepa tjakkes mengrat glann ninna jekh baro vavre romanoa.

Mengrepat kammar avat glann preall janepa ta soraloa pala antiziganism ta pala dovas jibben ta manusch ster solus pottoa ta mengrar ninna dova. Tjattjoa fakkepa pala dova kerjepa preall diveskerasism tjakkes romanoa trissar andre svediske vavre dives andre kava. Kommissionen kammar mengrepa tjakkes fakkepa te ja ninna ta kettanes ja ninna ta haschta ta hilpra vavre manusch. Pala pushepa pala oppri randrandepa attjer romanoa pre ta pala kavas ratt. Pennpat *Lillepat pre etniskt phuv*, lill 5, achar pala kommissionen dockat avri mengrepat.

Pala kammar kommissionen regeringens mengrepa te randra ta docka avri ta docka avri lill pala kava ”pernoabokka” tajjeks ster pala sas ta sasarat kerjea dova dockat avri pala romanoa tjakkes romanoa dockas pre 1900-jinnet. Dova kaloa ta tamloa histiriapa, *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8). Kommissionen kammar mengrepat te docka avri dova ta jekh drabbranopa-bokka telal 1900-jinnet ta an dives tjakkes aschar pala drabbranomanusch-bokka (*Antiziganismen i Sverige – om övergrepp och kränkningar under 1900-talet och i dag* samt en tillhörande lärarhandledning).

Jekh tjattjo sikkrepa te sas tjakkes achat pala so navet antiziganism sterpala ta romanoas manusch tattjopa. Andre kava kammar kommissionen dockat avri jekh lill dockat avri lill, kurrat pala kerjepa tjakkes avat gla seros phuv an antiziganism, dockat avri lilill ta bokka pre kommissionens hemeskerigg ta randrat rakkrepalill. Dova mengrepa aschar sas te hilpra romanoa antiziganistiska ta

kerejepa ta bongipa romanoa trissat pre. Dolle achar preall kommissionens dikkepa antiziganismen achar "legitim" (tjattjo ta pottopa) andre svediske-themm. Gla te hilpra romanoa ta dovas tjattjopa "manusche-tjattopa".

Kommissionen dockar janepa to krajjoske pottopa (regeringen). Dolle ster gla Avripa an kommissionens preall lill te docka avri barot gla dova kammar nani tji manusch tjakkes hilprar ta kammar tji preall an politiken ta fann vavre manusch. Gla pre pottopa ste soraloto ta kettanes ninna antiziganismen. Dova achar tattjot. Krajjoske-themm "Regeringen" fyser kamma tradrande soralopa ta sas-sarova te ste ninna romanoa ta dovas manuschske-tjattjopa te stannsa kava. Te sas fyser tradra pre fyser Krajjoske-themm "regeringen" andre seros mengrepa fysa mengra soralota ta pre te docka romanoa kava haschtepa dova fyser.

Haschtepa fyser kamma andreall tjakkes achar soralot

Situationen gla romano manuschske-tjattopa achar tjatto. Antiziganismen hilprar manusch te kava tjakkes hilpra ta diskrimineringen tji preall romanoas tjattjopa te kamma hispa ta lodipa, jhanepa, fakkepa, socialtjänst ta sasto- ta sastohilprepa. Situationen juras ta dockas kammar hilprat ta sas kammar tji achat barot te haschta ta te stannsa sas kerjiat preall romanoa tjakkes dova kammar fysat let pre serot andre sas tjiro. Dova achar butt kerjiat preall ta sas-sarova romanoa andre vorssnos themm. Dova sikkrar ta nani kuttias dova tjallepa preall romanoa ta hatbrott (krejipdabb) ta jar glann ta nani ghana dikkar pret dova achar pre ta ofursten ta ojanande tjakkes romanoa dockas avri glann.

Antiziganismen kammar sarstil, savit hasta avatglan fann dova skånemoskron lillepa ta rakkrepat pala kava pala kava EU-manuch. Kommissionen randra kava ta an dives achar baroar janepa ta dikkepa pale sas romanoa fyser ste pre sero ta dova manusch-tjattjopa. Sastepat ta tattjopat kammar avri dikkat serot.

Majoritetssamhället pottot ler kava dabbepa te ste pottepa gla kava fann dova antiziganism tjakkes romanoa dockas avri gla. Te soralopa fyser acha ta hilpra ninna lovepa te hilpra tjiropa fyser jekh utfästelser pala stannsa tjakkes dova tji achar anvoluta. Preall dova hisotripa tjakkes kommissionen pennar te statsministern fyser

glaneske jekh baro ta sikkloa rakkrepa pala sas kerjat ta bonigt romanoa fyset kamma andre sas tjiro. Dova kammar achat an kava themm "officiell ursäkt". Dova fyser acha tjattjo baro ta pattjano pala sas romanoa manusch. Fyset ste ta jibbat ninna sero andre sasaroa tjiro.

Dojjla pennar kommissionen te krajjoske-themm fyser docka avri bokka, lill, janepa ta avri drabbrobokka ta pernobokka ta savrige an sas bekk ta jura avri ta le oppri jekh janne-lill ta janne-dives "minnesmärken ta minnesdagar". Tjakkes dova 2 augusti kurrkodives tjakkes janne-dives preall mulepat preall romanoa "Förintelsen av romer".

Dolle achar jekh boara jinnepa gav-nav tjakkes spekkrar pre antiziganism. Kommissionen gladabbar te krajjoske-themen kerrar savit ta mengrar gla dova ta ster oppri ta kava nani tji an glanske-tjiro achar saviga nav ta randrepa. Ta fyser romanoa mengrepa ninna kava.

Skånemoskron buttrandrepeskelill attjer romanoa kammar lett jekh butt bongi dockepa karna dova dova aschar romanoa pattjepa ta an dives fysa penna to pala sero manusche-tjattjopa. Krajjoske-themm ta fyset dova pattjopa pushepa pala romanoa fyser kamma palla randrepaeskelav fyser kamma puscha. Dova tattjopa jibbet fyser kamma tjake dova nani tji fyser ava glan an kava glaneske-tjiro.

Rättsliga processer achar jekh mengrepa te mengra gla antiziganism ta tji ghana tji dynkrar savit pala romanoa. Preall sas ta sarstil fyser krajjoske-themmen mengra tjakkes kava tji avar anvolta Diskrimineringsombudsmannen an baroar dikke pa ler tjallepa pala kerjopa pala romanoa an divesen pala phuranoa tjiro. Dre Svedo-themm to moskron, starton pala kerjopa "hatbrott" ta an dives savi dova fyser ste gla sas-saroa bongit tjakkes achar pala romanoa manusch. Ta beddo manusch kerrar sero soralopa pala dova tjakkes achar kerjopa pala romanoa.

Ninna denkrepa pre rättsprocessers fyser dikkas an lill 12 to Europakonventionen ta to toeskelitillet an FN-konventionen pala love, sociala ta kultoro pattjopa ratificeras. Kommissionen dikkar lattjot pre. Krajjoske-themm avrilill pala jekh avri themm gla manuske tjattjopa ta janepa savi kava fakkepa nani jar an garepa.

Romanoas diskriminering ta kuttia janepa to tjattjopa an Svedo-themm fyser dikkas an sas tjakkes achar an vavre themmar ta bekkar an Europa. Dikkar kommissionen te krajjoske fyser docka jekh sasto

kerrepa te docka avri attjer sas an EU ninna lovepa ta soralopa te kettanes docka romanoa lattjoa tattjopa.

Tradrepa ta haschtepa anpala antiziganism

Kommissionen voltrar penna soralota ta bunot te butt tjtattjopat mengrepat gla antiziganism honkar.

Kommissionen voltrar pennta to krajjoske-themm te tradrepat avri oforske förvaltningsmyndigheter docka lover ta mengrepa to antiziganism. Gla jekh tradrepa myndighetsstyrning. Pala savo krajjoske-themmen voltrar ninna seros antiziganism te kettanes ste soraloa, achar lattjoa puchepa te bhitalot kerra kava ta te kamma jekh soralo telalill te haschta sas fakkepa. Te haschta fysa telalphuv gla avridikka sas dova kerra. Jekh savit bekk achar te mengra soralat ta hilpra manusch an jekh baroare drom ta randra lill kava sasto prealpenna jekh dikkepa prepala anpala antiziganism.

Dova romanoa manuschet fyser kamma jekh puchepa ta rakkrepa ninna vavre ta kettanes ninna romanoa. Dova dikkepa tjakkes tjakkes jar glann. Kommissionens avrvolta docka loveskehilprepa kammar jekh glabekk ta docka lover to romanoa kettanepa ”romska organisationer”. Preall fyser lover ta hilprepa dockas avri ta dikka preal fakkepat te haschta romanoa kettanepa.

Kommissionen voltrar sas mengrar ninna sas te mengra glann jekh gla romanoa prealdrom gla beddon fyser kamma andre sas ninna buttare ninna haschtepa. Jekh forum gla parra ta lattja nevoa parrepa. Länsstyrelsen andre Stockholms län kammar jekh fakkepa ninna butt janepa palas krajjoske-themm. Dolle achar jekhpreal mengrar tjakkes hachtar ta mengrar gla sastot ta sas antiziganism.

Public service-bolagens basjtlill dikkrar krajjoske-ambition tet programutbud pre romani chib buttider sikkra kammar tji jatt glann. Pattjanot te situationen kammar sikkrats attjer. Granskningsnämnden, kammar tji nani vavert sikkrats glann pala romani chib. Dynkrandre pala kava kammar kommissionen krajjoske-themm te sikklot dikkat preall attjer sändningstjiron pre romani chib an public service-bolagen SVT, SR och UR an sikkro te an sändnings-tillstånden riggeske vavre tjiro.

Krajjoske-themmen kammar dikkat an pale attjer avri minoritetspolitiken. Kommissionen bhitalotot to dikkepa pala jeckh savi

prealjurepa pala puschpa preal. Dojjpre kommissionen te prealdikkas dojj preall förverkligandet pala minoritetsrättigheterna preal förvaltningsområdena savrige kettanes mengrepat.

Länsstyrelsen an Stockholms län kammars jekh mengrepa te docka avri savrige kettanepa te kettanepa dova mengrepa tjakkes achar pala manusch andre EU/EES-stedo tjakkes achar an Svedo-themm nii. Kommissionen glaneskeler dolle achar menrepat achar pre jekh tattjot ta bunot kerrepa. Telal achar kommissionens dikkepa pala romanoa tjattjopa an kava themm ta ninna achar jekh bongipa an svedo-themm te nani manga ta puscha pala lover andre vorssnos foros "nolltolerans" ta siggrot naschta tjiavra avri romanoa fann kava themm.

Center gla romanoa puschpa

Andre dynkrande tjiro pennar kommissionen te krajjoske-themmen te preja jekh fakkepa ninna jekh. Nationellt center pala romanoa puschepa. Centret fyser mengra ta ja ta hilpra jekh janepa ninna ta pala antiziganism ta sas dova achar pala. Vavre mengrepa gla centret dikkas oppri, jaoppri avrtradra attjer beddo. Dikkas lill pala dova tjattjoa ta pottoa mengrepat te hachta sas anpala antiziganism ta sarstil ava ninna nevoa janepa te haschta ta sorlot haschta romanoas kulturo ta chib. Tjakkes romani chib ta sas vavert te kerra vorssnos kettanes soraloa ta bunoa an kava themm. Centret fyser tji kamma jekh dikkepa ta sikkrepa fakkepa.

Centret fyser docka tjakkes jekh beddoskenämnd, an savot tomanoa ta dova manusch.

Janande docka telal-lill te mengrepat blidrar savo tjattjot latjot ta shukkrant dova naschtat acha ta kamma rakkrepa ninna sas attjer kava romanoa.

1 Kommissionens uppdrag

1.1 Bakgrund

I skrivelsen *En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032* (skr. 2011/12:56) presenterade regeringen en långsiktig politik för att förbättra romers levnadsförhållanden. Strategin innehåller mål och åtgärder inom utbildning, arbete, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet, kultur och språk samt civilsamhällets organisering. Den är baserad på förslag från Delegationen för romska frågor, som verkade åren 2006–2010 och presenterade förslag i betänkandet *Romers rätt – en strategi för romer i Sverige* (SOU 2010:55).

Skrivelsen ska förstås mot bakgrund av att det de senaste åren har tagits fram flera rapporter som beskriver hur romers villkor påverkas av antiziganism och diskriminering. Samråd med representanter för den nationella minoriteten romer har hållits av myndigheter och utgjort underlag för åtgärdsförslag. Regeringen har under åren fattat beslut om uppdrag till främst myndigheter som en del av minoritetspolitiken och arbetet med att säkerställa romers rättigheter. Statliga utredningar har poängterat vikten av ett särskilt arbete för att säkerställa att de mänskliga rättigheterna kommer romer till del. Åtskilliga förslag har lagts fram i den avsikten, inte minst inom ramen för strategin för romsk inkludering.

De samlade kunskaperna om situationen och vad som krävs för att kränkningar ska upphöra är med andra ord betydande och de är i flera avseenden samstämmiga. Romers mänskliga rättigheter kränks och romer drabbas av antiziganism, vilket bland annat tar sig uttryck i hatbrott och trakasserier. Kränkningarna inträffar till stor del i allmänna miljöer och vardagssituationer. Utsattheten visar sig inte minst inom skolan, på arbetsmarknaden och på bostadsmarknaden.

I skrivelsen instämde regeringen i delegationens bedömning att det fanns en utbredd okunskap om de övergrepp och kränkningar som romer har utsatts för genom historien. Inom Regeringskansliet togs därför fram en vitbok som beskriver övergrepp och kränkningar som romer har utsatts för under 1900-talet, *Den mörka och okända historien – vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8). En slutsats i vitboken är att den antiziganism som varit och är en del av många romers vardag i Sverige är en bidragande orsak till att många romer har en låg tillit till myndigheter och majoritetssamhället i stort. En viktig förutsättning för att överbygga denna förtroendeklyfta är att det vidtas åtgärder som motverkar antiziganism.

1.2 Utredningsuppdraget

Dagen efter presentationen av vitboken, den 20 mars 2014, beslutade regeringen att tillsätta Kommissionen mot antiziganism (dir. 2014:47). Ordet antiziganism beskriver enligt direktivet den fientlighet och de fördomar som specifikt drabbar romer. Det övergripande syftet med kommissionen är att den ska komplettera och förstärka samhällets insatser mot antiziganism.

Regeringen konstaterade i direktiven att det behövs en kraftsamling mot antiziganism. Romer i Sverige, liksom i många andra europeiska länder, drabbas av fördomar och diskriminering. Likaså konstaterade regeringen att myndigheter under senare år har vidtagit åtgärder som i viss mån har bidragit till att förbättra romers situation. Insatser har framför allt vidtagits i samband med arbete mot rasism, men då har frågor om antiziganism haft en förhållandevis undanskymd roll. Det är mot bakgrund av denna problemformulering som regeringen ansåg att ytterligare insatser behövdes för att stärka arbetet mot antiziganism.

Kommissionens uppdrag är enligt direktivet att både påverka och förändra existerande negativa attityder och förhållningssätt samt att reagera mot sådana företeelser. I uppdraget ingår också att överbygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

Kommissionens uppdrag är bl.a. att:

- samla kunskaperna om antiziganism och i samråd med berörda aktörer bidra till att sprida och förbättra genomslaget av befintlig kunskap,
- identifiera och förmedla goda exempel på åtgärder och metoder för att motverka antiziganism,
- delta i den allmänna debatten och medverka i olika former av utbildnings- och informationsverksamhet,
- ta ställning till vilka insatser som kommissionen kan genomföra eller bidra till för att motverka antiziganism inom den offentliga förvaltningen och skolan, och
- följa utvecklingen och sammanställa de granskningar och åtgärder som har vidtagits av olika aktörer när det gäller frågan om registrering av romer på etnisk grund.

Den 21 augusti 2014 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv (dir. 2014:121) till kommissionen. Kommissionen fick då uppdraget att ta fram och sprida ett material som utgår från vitboken till skolor och andra delar av samhället som berörs av innehållet i vitboken. I uppdraget ingick även att ta fram och sprida en lärarhandledning.

1.3 Betänkandets innehåll

Kommissionens uppdrag är enligt regeringens direktiv att åstadkomma en kraftsamling i arbetet mot antiziganism och att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

Varje halvår har kommissionen, i enlighet med uppdraget, tagit fram en verksamhetsrapport som överlämnats till regeringen i vilken kommissionen beskriver sina iakttagelser om antiziganism och hur verksamheten har bedrivits. Därutöver har kommissionen offentliggjort två rapporter: *Registrering på etnisk grund* och *Agera mot antiziganistiska hatbrott*. Detta betänkande är kommissionens fjärde delrapport och samtidigt kommissionens slutrapport.

Kommissionen har sett sig föranledd att bland de många angelägna frågor som skulle kunna förtjäna att uppmärksammas, välja ut

ett mindre antal specifika frågeställningar och sakområden för närmare belysning i denna slutrapport.

Som framgår har kommissionens uppdrag till sin omfattning varit brett och även öppet formulerat. Här har ingått att både samla kunskap och bedriva ett förändringsarbete. Uppdraget har således inte varit att bedriva ett traditionellt utredningsarbete utan det har varit att genomföra mer operativa insatser.

Kapitel 2 innehåller en redogörelse för hur kommissionen har genomfört sitt uppdrag.

I kapitel 3 ges ett övergripande perspektiv på antiziganism. Det ger en kort bakgrund till vad begreppet står för och hur antiziganism påverkar romers villkor. I kapitlet finns också en översiktlig genomgång av de rekommendationer som internationella övervakningsorgan framfört till den svenska regeringen för att förbättra romers situation och skyddet mot diskriminering. Kommissionen lämnar ett antal rekommendationer vilka bör stå i förgrunden i förändringsarbetet.

Kapitel 4 ger rekommendationer av mer principiellt slag i fråga om hur en tydligare styrning i arbetet mot antiziganism kan bedrivas. Det tar upp frågor om styrning och samordning samt behovet av större tydlighet med avsikter som bör vägleda politiken på det här området.

Kapitel 5 tar sikte på behovet av ett nationellt center för romska frågor.

Kapitel 6 innehåller en konsekvensbeskrivning.

Kommissionens utredningsdirektiv har fogats till betänkandet som bilaga 1 och 2. Bilaga 3 återger debattartiklar som har publicerats av kommissionen. Bilaga 4 innehåller krönikor som har offentliggjorts på kommissionens webbplats. Bilaga 5 och 6 återger i sin helhet kommissionens rapporter *Registering av romer* och *Agera mot antiziganistiska hatbrott*.

2 Hur arbetet har bedrivits

2.1 Samla och sprida kunskap om antiziganism

Kommissionens verksamhet har, med tanke på direktivets utformning, varit inriktad på att bedriva ett arbete utifrån den kunskap som finns om antiziganism och hur den påverkar många romers liv. Det har handlat om att synliggöra vad antiziganism står för och tydliggöra att den har sina rötter i en lång historia av statligt sanktionerade kränkningar samt att söka förmå ansvariga aktörer att inta en mer aktiv hållning i arbetet mot den diskriminering och vardagsrasism som många romer möter i det svenska samhället. I detta syfte har följande insatser vidtagits i avsikt att bidra till en höjd kunskapsnivå.

2.1.1 Konsultationer

I direktivet angav regeringen att kommissionens sammansättning ska vara bred med bl.a. personer med god förankring i den romska gruppen. Vidare ska representanter för romska organisationer utgöra en referensgrupp till kommissionen.

På kommissionens första möte enades ledamöterna om att ett framgångsrikt arbete mot antiziganism förutsätter att romer är delaktiga i och kan påverka hur arbetet i kommissionen bedrivs. Därför genomfördes breda konsultationer med romer i Malmö, Göteborg och Stockholm i syfte att informera om uppdraget och inhämta synpunkter om hur kommissionen borde bedriva sitt arbete. Kommissionen har också genomfört en konsultation med enbart romska kvinnor i detta syfte.

Som ett led i framtagandet av detta betänkande genomförde kommissionen en konsultation med ett fyrtiotal romer för att diskutera hur ett effektivt arbete mot antiziganism kan ta vid efter att

kommissionen har avslutat sitt uppdrag. Konsultationerna har varit mycket värdefulla då de utmynnat i prioriteringsdiskussioner och väglett kommissionens verksamhet.

Kommissionen har också genomfört möten med referensgruppen. Syftet med mötena har varit att ha en pågående dialog om kommissionens verksamhet och prioriteringar. Vid sammansättningen av konsultationerna och referensgruppen har det eftersträvat att få en bred representation med avseende på grupper, organisation, geografi, ålder och kön. Möten har också genomförts med ledamöter i referensgruppen och andra sakkunniga i ämnesspecifika frågor som t.ex. registrering av romer på etnisk grund, material om antiziganism, hatbrott med antiziganistiska motiv, myndigheters verksamhet mot antiziganism och ett nationellt center för romska frågor.

2.1.2 Skriften Antiziganism

En återkommande synpunkt vid konsultationerna var att många kommuner brister i det systematiska arbetet mot antiziganism och för romers rättigheter. Det föreföll därför naturligt för kommissionen att ta fram en skrift om antiziganism och skicka den till alla kommuner och ett urval statliga myndigheter. Skriften ger en bild av vad antiziganism är och hur den påverkar romers villkor i dag och historiskt. Den lägger också fast några principer som kan vara vägledande i ett strategiskt arbete för romers mänskliga rättigheter.

2.1.3 Skrivelser

Kommissionen noterade att ordet antiziganism och dess betydelse inte var tillräckligt känt. Det fanns t.ex. inte med i någon ordlista. Därför vände sig kommissionen med en framställning till Svenska Akademien om att ordet antiziganism borde finnas med i dess ordlista och ordbok.

Svenska Akademien biföll kommissionens framställan och har infört ordet antiziganism i den fjortonde upplagan av Svenska Akademiens ordlista. Ordbokens definition av antiziganism är ”fientlig inställning till romer”.

Kommissionen vände sig med en ny skrivelse till Svenska Akademien med förslaget att den 8 april och den 2 augusti borde upptas i Svenska Akademiens almanacka. Den 8 april är Internationella Romadagen och den 2 augusti är en minnesdag för Förintelsens romska offer. Kommissionen erhöll i en skrivelse från Svenska Akademiens ständiga sekreterare beskedet om att den 8 april från och med 2017 kommer att anges i almanackan som Internationella Romadagen. Svenska Akademien avlog dock kommissionens önskemål om att den 2 augusti skulle införas med hänvisning till att Akademien tidigare hade bifallit kommissionens ansökan om den 8 april och att den 27 januari införts som Förintelsens minnesdag.

Kommissionen gjorde bedömningen att Polisen är en av de myndigheter som borde inta en mer aktiv hållning i arbetet mot antiziganism. I en skrivelse till inrikesminister Anders Ygeman framhöll kommissionen vikten av utbildningsinsatser inom polisen om kopplingar mellan antiziganism och diskriminering eller andra brott mot minoriteten romer, samt minoriteters rättigheter i vidare bemärkelse. En annan aspekt som betonades är att rekryteringen av polisaspiranter måste ta hänsyn till behovet av att minoriteter, inklusive romer, är representerade inom poliskåren. Mot bakgrund av att polismyndigheterna då var föremål för en omorganisation samt tillträdet av en ny rikspolischef, framförde kommissionen förslaget att det kommande regleringsbrevet till Polisen skulle återspegla betydelsen av ett strategiskt arbete mot antiziganism.

2.1.4 Hatbrott

När kommissionens arbete inleddes stod det klart att frågor om hatbrott med antiziganistiska motiv inte hade fått den uppmärksamhet som de förtjänar. Det är allvarligt då sådana brott inte bara drabbar individer, utan också sprider rädsla hos en hel grupp. I konsultationerna och på den kvinnokonferens som kommissionen anordnade framfördes att kommissionen borde prioritera kunskaps- och insatser beträffande hatbrott med antiziganistiska motiv.

Kommissionen har därför bedrivit ett intensivt arbete för att samla information och kunskap om antiziganistiska hatbrott genom mediabevakning och analys av den statistik som finns på området.

Granskningen av hatbrottsstatistiken visade att antalet anmälningar om antiziganistiska hatbrott har ökat under senare år, men att det finns ett stort glapp mellan antalet anmälningar om hatbrott och antalet uppklarade ärenden. Statistiken visade dessutom att dessa anmälningar skrivs av i betydligt högre utsträckning än vid hatbrott med andra motiv. Därtill anses mörkertalet vara stort, inte minst vad gäller hatbrott riktade mot utsatta EU-medborgare.

Mot denna bakgrund beställde kommissionen två studier som belyser hatbrott med antiziganistiska motiv utifrån skilda utgångspunkter.¹ Som ett led i genomförandet diskuterades såväl utgångspunkter som slutsatser med en romsk expertgrupp. Gruppen gav värdefulla synpunkter som varit vägledande för rapporternas inriktning och slutsatser.

Kommissionen anordnade ett rundabordssamtal i Malmö där studierna presenterades av författarna och diskuterades. I samtalet medverkade representanter från Barnombudsmannen (BO), Boverket, Brottsförebyggande rådet (Brå), Expo, antidiskrimineringsbyrån Malmö mot diskriminering, Polisen i Malmö, Romskt informations- och kunskapscenter i Malmö (RIKC) och romska representanter. Tillsammans med Delegationen för migrationsstudier (Delmi) anordnades ytterligare ett rundabordssamtal om hatbrott med rasistiska motiv, där kommissionen presenterade sina iakttagelser om antiziganistiska hatbrott. I samtalet medverkade representanter från både myndigheter och civilsamhället, t.ex. Brottoffermyndigheten, Civil Rights Defenders, Diskrimineringsombudsmannen (DO), Forum för levande historia, Justitiekanslern, Polisen, Svenska Muslimer för Fred och Rättvisa, samt Svenska Samernas Riksförbund.

Som ett led i att öka kunskapen om antiziganistiska hatbrott publicerade kommissionen en rapport som beskriver kommissionens samlade iakttagelser kring hatbrott och andra kränkningar som romer utsätts för, *Agera mot antiziganistiska hatbrott*, se bilaga 6. Rapporten innehåller även rekommendationer om hur arbetet mot antiziganistiska hatbrott skulle kunna förstärkas, främst inom Polisen. Rapporten har skickats till ett stort antal myndigheter, antidiskrimineringsbyråer, romska organisationer m.fl. I samband

¹ Isabel Schoultz (2015), Polisanmälda hatbrott med antiromska motiv – en studie om polisens utredningsåtgärder; Tiberiu Lacatus (2015), Studie om hatbrott och andra allvarliga kränkningar riktade mot utsatta romska EU-medborgare.

med att rapporten offentliggjordes publicerade Dagens Nyheter en debattartikel av kommissionen.²

Kommissionen har haft flera möten med den nationella polisledningen och noterat att det finns ett intresse av att föra ut kunskap om antiziganism inom organisationen.

Kommissionens arbete om hatbrott har medfört en ökning av romers efterfrågan på information om vad som utgör hatbrott och hur man anmäler det.

2.1.5 Reaktion på antiziganism

Kommissionen har enligt direktivet också haft i uppdrag att reagera på antiziganism. Kommissionen konstaterade tidigt att det råder en utbredd oförståelse vad gäller samhällets ansvar för romers utsatta situation i dag och hur antiziganismen alltjämt påverkar bemötande och beslutsfattande. Det är bakgrunden till att det har ansetts nödvändigt att reagera på ett antal händelser.

Kommissionen har framför allt reagerat på händelser som framkommit i media, och där ingen annan myndighet har vidtagit någon åtgärd.

Ett ärende som belyser hur kommissionen har gått tillväga kom till kommissionens kännedom genom ett nyhetsinslag i P4 Väster-norrland om att Polismyndigheten i Västernorrland gått ut med ett signalement på sin webbplats, där en brottsmisstänkt beskrevs ha "romskt utseende". Kommissionen tog kontakt med Polismyndigheten med en förfrågan om uppgifterna i media var korrekta. I sitt svar till kommissionen anförde Polismyndigheten att uppgiften stämde och att agerandet bedömdes ha varit befogat. Det föranledde kommissionen att vända sig till dåvarande Rikspolisstyrelsen (RPS) för att få dess syn på händelsen.

RPS skrev i sitt svar till kommissionen att Polismyndigheten i Västernorrland är en egen myndighet, men tog samtidigt avstånd från agerandet som ansågs strida mot de regler och riktlinjer som finns. Vidare uppgav RPS att den hade haft en dialog med Polismyndigheten i Västernorrland och därvid påtalat vikten av att polisen i alla sammanhang uttrycker sig respektfullt. Kommissionen överläm-

² Dagens Nyheter, "Polisen måste agera mot antiziganistiska hatbrott", den 29 januari 2016.

nade ärendet till Justitieombudsmannen (JO) för bedömning av om det fanns anledning att rikta kritik mot Polismyndigheten. Mot bakgrund av RPS yttrande fann JO inte anledning att vidta någon åtgärd.

2.2 Registrering av romer på etnisk grund

Kommissionen har vidare haft i uppdrag att följa vissa frågor om registrering av romer. Bakgrunden till uppdraget är uppdragandet i vitboken av den omfattande behandling av integritetskänsliga personuppgifter med koppling till romskt ursprung som förekommit i offentlig verksamhet under 1900-talet. Dagens Nyheters avslöjande av Skånepolisens register över romer i september 2013 gav ytterligare anledning att se över förekomsten av sådan registrering än i dag.

Regeringen konstaterar i direktivet att det saknas något enskilt organ som följer utvecklingen på området och som kan sammanställa de granskningar och åtgärder som har vidtagits. Att synliggöra resultaten av dessa ansågs nödvändigt för att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

Kommissionen har även haft i uppdrag att bedöma behovet av informationsinsatser eller liknande på området samt att genom råd och på annat sätt medverka till att den som anser att hans eller hennes personliga integritet har kränkts när personuppgifter har behandlats kan ta till vara sina rättigheter.

För kommissionen var det naturligt att påbörja arbetet genom att följa granskningen av Skånepolisens kartläggning av romer, det s.k. Kringresanderegistret. Att frågan var angelägen framgick dessutom tydligt vid de omfattande konsultationer med romer som kommissionen genomförde.

En sammanställning av tillsynsmyndigheternas granskningar samt en redogörelse för kommissionens iakttagelser med anledning av dessa publicerades i rapporten *Registrering av romer*, se bilaga 5. Kommissionen har strävat efter att sätta registerskandalen i sin historiska kontext. Rapporten innehåller också en redogörelse för de allvarliga konsekvenser registreringen medfört samt hur den ytter-

ligare har vidgat förtroendeklyftan mellan romer och myndigheter, Polisen i synnerhet.

Kommissionen ansåg därför att Polisen som ett första steg behövde visa att myndigheten tagit till sig kritiken och be om ursäkt för registreringen. Kommissionens slutsatser presenterades och diskuterades med den nationella polisledningen. Rikspolischefen framförde då en ursäkt för personuppgiftsbehandlingen. Ursäkten framfördes även offentligt genom media i maj 2015.³

Kommissionen kan konstatera att den under hela sin verksamhetsperiod fungerat som en samlingspunkt för att diskutera frågor som rör registrering av romer. Efterfrågan har varit mycket stor från både media och romer. Behovet av rådgivning blev särskilt tydligt dagarna efter JOs beslut i mars 2015. Under loppet av några dagar hörde ett femtiotal romer av sig till kommissionens sekretariat för att få information om hur man tar reda på om man finns med i registret.

Kommissionen har även i övrigt följt myndigheters granskningar av registrering av romer. Kommissionen har bl.a. följt Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens (SIN) granskning av Polisens uppgiftssamling över EU-medborgare som Dagens Eko rapporterade om i december 2015. Kommissionen har även tagit del av Datainspektionens granskning av register inom bostadsmarknaden och socialtjänsten.

2.3 Bilda opinion om antiziganism

Kommissionens uppdrag att delta i den allmänna debatten och medverka i olika former av utbildnings- och informationsverksamhet, har fullföljts på så sätt att kommissionen intagit ett aktivt och uppsökande förhållningssätt till media.

Denna hållning har motiverats utifrån kommissionens iakttagelse om att antiziganismen anses vara legitim i det svenska samhället. Ett steg för att bryta legitimiteten är att fler aktörer tar avstånd från kränkningar som har sin grund i antiziganism.

³ Dagens Nyheter, "Nya rikspolischefen ber romer om ursäkt", den 8 maj 2015.

2.3.1 Debattartiklar

Kommissionen har fått 21 debattartiklar publicerade i dagstidningar och tidskrifter.⁴

Debattartiklarna syftar genomgående till att ifrågasätta antiziganismen och att problematisera det förhållandet att kränkningar av romers rättigheter ofta får passera utan ansvarsutkrävande. Genom att offentligt ta ställning och reagera mot antiziganism, har kommissionen sökt utgöra en motkraft mot de antiziganistiska uttrycken och dessutom framhållit att en annan ordning är möjlig. Ett genomgående tema i flera av artiklarna har därför varit att belysa vikten av ansvarsfrågan och åtgärder som ifrågasätter antiziganismen.

Myndigheters och kommuners skyldighet och ansvar att motarbeta antiziganism har understrukits i artiklarna. I en av debattartiklarna, som publicerades i samband med att kommissionen offentliggjorde sin rapport om antiziganistiska hatbrott, ges rekommendationer till Polisen för att fler antiziganistiska hatbrott ska klaras upp. I en annan betonas att ansvar måste utkrävas för Skånepolisens uppgiftssamling om romer.

En av debattartiklarna skrevs tillsammans med 26 romska kvinnor och lyfter åtgärder för att särskilt främja romska kvinnors rättigheter.

Flera av artiklarna berör de ovärdiga villkoren för besökande EU-medborgare som kommer till Sverige från främst Rumänien och Bulgarien. På grund av den antiziganism som många blir utsatta för i Sverige, har kommissionen sett det som nödvändigt att ta ställning i den offentliga debatten.

Bilaga 3 innehåller samtliga debattartiklar.

⁴ Dagens Arena, Dagens Nyheter, Dagens samhälle, É Romani Glinda, ETC, Expressen, Feministiskt Perspektiv, Göteborgs-Posten, Metro, Socialmedicinsk tidskrift, Svenska Dagbladet och SVT Opinion.

2.3.2 Krönikor

På kommissionens webbplats har 15 krönikor publicerats som skildrar främst romers perspektiv på antiziganism. Ett återkommande tema hos flera skribenter är Skånepolisens kartläggning av romer och de konsekvenser den medfört samt att ansvar inte utkrävts.

Bilaga 4 återger samtliga krönikor.

2.3.3 Övrigt arbete gentemot media

Media har också nåtts via 17 pressmeddelanden samt genom kontakter med enskilda journalister. Pressmeddelandena har syftat till att brett nå ut med information om kommissionens verksamhet – exempelvis nya rapporter eller när kommissionen har reagerat på händelser som förefaller vara antiziganistiska.

I samband med att kommissionens första delrapport offentliggjordes, genomfördes en presskonferens som fick stor uppslutning från nationell press.

2.3.4 Webbplats

I syfte att skapa transparens i verksamheten har kommissionen tagit fram en webbplats, www.motantiziganism.se, som kontinuerligt har uppdaterats med nyheter om hur arbetet har fortskridit. Ett annat syfte med webbplatsen har varit att göra begreppet antiziganism och dess uttryck känt. Besökaren har kunnat finna nyheter, debattartiklar, pressmeddelanden, krönikor och andra publikationer som tagits fram av kommissionen.

Sidor har översatts till engelska, romani arli, romani kalderaš, romani kale, romani lovara och resanderomska. Avsikten har varit att nå internationella besökare och att tillgängliggöra information på romani čhib. Totalt har cirka 170 sidor publicerats på webben.

Kommissionens webbplats återfinns i sin helhet efter att uppdraget har slutförts på www.minoritet.se.

För att skapa ytterligare förutsättningar för dialog och öppenhet har kommissionen också upprättat en Facebook-sida, www.facebook.com/motantiziganism. På Facebook-sidan publicerades drygt 100 inlägg och den gillades av cirka 600 personer.

2.4 Skolboken Antiziganismen i Sverige och en lärarhandledning

Kommissionen har haft regeringens uppdrag att ta fram och sprida ett material som utgår från *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8).

Kommissionens genomgång av befintliga läromedel inom SO på högstadiet visade att information om den nationella minoriteten romer samt om antiziganism i stort sett är obefintlig. Samtidigt är kunskaper om de nationella minoriteternas situation i Sverige samt innebörden av deras särställning och rättigheter tydligt framskrivet genom centralt innehåll i såväl historia som samhällskunskap i läroplanen (Lgr11) för högstadiet.

Kommissionen har mot denna bakgrund genomfört uppdraget med utgångspunkten att historiska tillbakablickar kan ge elever möjlighet att reflektera över på vilket sätt den antiziganistiska historia som vi står på påverkar synen på romers rättigheter i dag. Materialet har bearbetats för att göras tillgängligt för elever i årskurs 8 och 9, men även för elever på gymnasiet.

En del av arbetet har ägnats åt att ta fram relevanta bilder och artiklar i arkiv. Likaså har porträttbilder tagits med syftet att levandegöra den kamp för de mänskliga rättigheterna som många romer bedriver. En inte obetydlig del av arbetet har också ägnats åt att finna en lämplig layout för att illustrera hur historiska och nutida kränkningar kan ta sig uttryck.

En annan del av arbetet har handlat om att bearbeta vitbokens material för att göra den tillgänglig för målgruppen. Bokens kapitel är liksom vitbokens tematiskt upplagda och inleds med en bild som fångar kapitlets innehåll. Det upplägget ger möjlighet att också utifrån en bildanalys reflektera över antiziganismens uttryck.

En annan likhet med vitboken är att den återger några romers erfarenheter av hur det har varit och är, när livet påverkas av antiziganism. Några av intervjuerna är hämtade och bearbetade från vitboken. Ytterligare åtta intervjuer har genomförts för att komplettera det historiska materialet, och för att tydliggöra antiziganismens nutida kopplingar. Några av intervjuerna ger en bild av hur romer verkar för de mänskliga rättigheterna i dag. Boken avslutas med att återge FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättig-

heterna och den tjänar därmed som underlag för diskussion om de mänskliga rättigheternas betydelse för att identifiera och motverka kränkningar.

Läroplanen har bearbetats utifrån läroplanens värdegrund, uppdrag, mål och riktlinjer samt berörda syften och centrala innehåll i historia och samhällskunskap. Den beskriver bakgrunden till, syftet med och upplägget av boken. Läroplanen ger förslag på hur en lektion kan läggas upp samt tips på kontext och förkunskaper för att boken ska komma in i ett relevant sammanhang. Dessutom ges förslag på frågor som kan vägleda bildanalyser samt reflektions- och instuderingsfrågor. I läroplanen finns också gestaltningar av vissa händelser som är dokumenterade i vitboken och som kan ligga till grund för reflektion om antiziganismens många gånger motsägelsefulla uttryck.

Kommissionen har i enlighet med uppdraget samrått med DO, Forum för levande historia och Skolverket. Därutöver har skolbokens och läroplanens inriktning, upplägg och val av bilder diskuterats vid ett flertal möten med romska sakkunniga.

2.4.1 Skolmaterialets spridning

Kommissionen har också haft i uppdrag att sprida materialet och har därför genomfört betydande kommunikationsinsatser för att nå ut med information om materialet och att det kostnadsfritt kan laddas ner och beställas på kommissionens webbplats.

Information om materialet har spridits genom artiklar på kommissionens webbplats och inlägg i Facebook. Boken och läroplanen har skickats till SO-lärare vid samtliga högstadieskolor och gymnasier. I utskicket fanns ett följebrev om att det går att beställa materialet kostnadsfritt från kommissionens webbplats. Information om materialet har också riktats till folkhögskolor och civila samhället.

Därutöver har kommissionen medverkat i Skolverkets och Forum för levande historias konferensserie om att stärka skolors arbete mot främlingsfientlighet och rasism. Konferensserien riktade sig till lärare, rektorer och kommunledningar. Materialet har också spridits genom deltagande i en monter och anordnande av ett seminarium på Skolforum och på Mänskliga rättighetsdagarna.

Kommissionen har även annonserat om materialet på SO-rummet, en webbportal som bland annat riktar sig till elever och lärare på högstadiet med aktuell information som rör ämnet SO. Till denna webbportal har kommissionen skrivit tre artiklar som bygger på skolboken. Vidare har kommissionen annonserat om materialet i *É Romani Glinda*, som i samband med ett utskick av tidskriften plastade in och bifogade skolboken. Dessutom har kommissionen annonserat om materialet i tidskriften *Skolvärlden*.

Skolverkets webbsida Fakta och inspirationsmaterial om romer och webbplatsen www.minoritet.se har artiklar om materialet med en länk till kommissionens webbplats.

Sammantaget har cirka 35 000 exemplar av boken och cirka 16 000 lärarhandledningar beställts och delats ut sedan december 2015 genom kommissionens aktiviteter.

2.5 Konferenser med mera

För att fullfölja uppdraget att medverka i olika former av utbildnings- och informationsverksamhet, har kommissionen deltagit på seminarier, konferenser, evenemang och mässor vid cirka 80 tillfällen. Syftet med deltagandet har varit att sprida information om kommissionen, att etablera begreppet antiziganism och att resonera kring åtgärder som utmanar antiziganism.

Kommissionen har prioriterat arrangemang som riktat sig mot myndigheter och kommuner samt evenemang vars målgrupp är organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Kommissionen har också deltagit i flera internationella sammanhang. Nedan följer några exempel på seminarier och konferenser som kommissionen medverkat i:

- Vitboken samt kommissionens arbete presenterades på OSSEs konferens "Human Dimension Implementation Meeting", Polen 2014.
- Vitboken samt kommissionens arbete presenterades vid CAHROM-möte (Committee on Experts on Roma Issues i Europarådet), Bosnien och Hercegovina 2014.
- Föreläsning om antiziganismens omfattning och konsekvenser för Riksdagens ombudsmän (JO), Stockholm 2015.

- Kommissionens arbete och skolboken presenterades på MR-dagarna i Umeå och Göteborg 2014 respektive 2015.
- Vitboken och kommissionens arbete presenterades i Norge vid en ceremoni som den norska regeringen anordnade om övergrepp och kränkningar mot resande och romer, Norge 2015.
- Kommissionens verksamhet presenterades på European Roma Information Office (ERIO) konferens om Förintelsen, Belgien, 2015.
- Skolboken presenterades vid fem tillfällen, på olika platser i landet, genom en konferensserie som Skolverket och Forum för levande historia anordnade om främlingsfientlighet i skolan, 2015.
- Kommissionens verksamhet presenterades vid en romsk ungdomskonferens som arrangerades av Romska ungdomsförbundet, Stockholm 2015.
- Skolboken presenterades under Skolforum, Stockholm 2015.
- Kommissionen genomförde tillsammans med Värdegrundsdelegationen ett seminarium om vikten av att myndigheter aktivt tar ställning för de mänskliga rättigheterna, Stockholm 2016.

2.6 Rådgivning och stöd

En betydande del av kommissionens verksamhet har handlat om att ta emot telefonsamtal från romer som vill ha rådgivning och stöd om vart de kan vända sig för att hävda sina rättigheter och göra en anmälan om diskriminering. Kommissionen har också fått samtal från advokater, antidiskrimineringsbyråer och handläggare i kommunerna. Samtalen har framför allt handlat om huruvida en händelse utgör diskriminering, hur man kan gå tillväga för att anmäla hatbrott och diskriminering samt utsatta EU-medborgares rättigheter. En inte obetydlig del av samtalen har handlat om upplevelser av diskriminering inom socialtjänsten.

Samtalen har gett kommissionen en bild av hur omfattande och allvarlig antiziganismen och diskrimineringen är samt vilka frågor som är angelägna. Dessutom är det tydligt att mängden samtal vitt-

nar om att kommissionen har fyllt ett behov genom att prioritera denna funktion.

2.7 Möten med myndigheter och samråd

Kommissionen genomförde första halvåret ett antal möten med myndigheter och institutioner i syfte att informera om uppdraget och för att etablera en kontakt. Möten genomfördes med DO, Forum för levande historia, Länsstyrelsen i Stockholms län, Polismyndigheten i Skåne, RIKC i Malmö, Rikspolischefen, SIN, Skolverket samt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Därefter har kommissionen haft samråd med några av dessa myndigheter i specifika frågor samt fört dialoger med Socialstyrelsen kring ett studiematerial som Socialstyrelsen har tagit fram på regeringens uppdrag. Kommissionen har även haft möten om antiziganism och åtgärder med Datainspektionen, Nationella nätverket av kommuner för romsk inkludering, Nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare (dir. 2015:9), Sveriges Radio (SR), Utbildningsradion (UR), Utredningen om bättre möjligheter att motverka diskriminering (dir. 2014:10) och Värdegrundsdelegationen.

2.8 Studie om några myndigheters verksamhet mot antiziganism

En återkommande synpunkt från många romer har varit myndigheters ovilja och oförmåga att utmana antiziganismen. Kommissionen önskade därför få en god bild av hur ett urval statliga myndigheter arbetar mot antiziganism.

Kommissionen gav därför konsultföretaget Emerga i uppdrag att ta fram en studie som belyser såväl framgångsfaktorer som brister i några statliga myndigheters arbete med att garantera romers rättigheter och bekämpa antiziganism. Arbetsförmedlingen, Boverket, DO, Folkhälsomyndigheten, Forum för levande historia, Kulturrådet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Polisen, Skolverket och Socialstyrelsen skulle belysas i studien. Innan studien slutfördes genomfördes ett möte med ledamöter ur referensgruppen och kommissionen för att inhämta synpunkter på rapportens slutsatser.

Rapporten publicerades på kommissionens webbplats.⁵

2.9 Nationellt center för romska frågor

Redan under kommissionens första konsultationer framförde många romer en frustration över att de åtgärder som hittills har vidtagits för att motverka antiziganism och för att stärka romers mänskliga rättigheter inte är tillräckliga. Många erfar att det finns brister i resultat, långsiktighet och hållbarhet, liksom i hur romskt inflytande och delaktighet förverkligas. Från flera håll väcktes förslaget att inrättandet av ett permanent nationellt organ med uppgift att bevaka frågor som rör romers mänskliga rättigheter skulle kunna bidra till en förändring. Kommissionen har därför prioriterat denna fråga och fört en aktiv dialog med romer. Bland annat har referensgruppen haft ett internatmöte för att diskutera frågan.

Kommissionen har även träffat andra aktörer som på olika sätt arbetar med romers rättigheter för att få deras synpunkter och inspel. Möten har genomförts med Kulturrådet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Nationella nätverket av kommuner för romsk inkludering, RIKC i Malmö, Romska Kulturcentret i Malmö, Sameetinget och Svenska Kommittén mot Antisemitism (SKMA). Särskilt samråd har även skett med DO, Forum för levande historia och Skolverket.

Kommissionen har också genomfört en studieresa till Norge och diskuterat frågan med företrädare för Stiftelsen Romani-folkets/Taternes kulturfond och Glomdalsmuseet, som har en permanent utställning om resandefolkets kultur och historia.

Kommissionen tillsatte en arbetsgrupp med uppdrag att – med fokus på dialog och förankring – ta fram ett underlag till kommissionen. Vid gruppens sammansättning eftersträvades en god representation utifrån grupp, kön och geografi. Deltagarna har fört en aktiv dialog med romer runt om i landet, exempelvis vid organisationsträffar, stormöten, telefonsamtal och sociala medier. Delar av arbetsgruppen har även genomfört en studieresa till Finland för att studera hur romska frågor har organiserats i Finland. Möten

⁵ Emerga (2016), Och sen då? Myndigheters arbete för romers rättigheter och mot antiziganism 2012–2015.

hölls med Delegationen för romska ärenden och paraplyorganisationen Roma Forum samt med företrädare för flera andra romska organisationer.

Arbetsgruppen ansåg att ett nationellt center för romska frågor skulle vara en kraftfull åtgärd i arbetet för att säkerställa romers mänskliga rättigheter och för att stärka romsk egenmakt. Bedömningen var att det finns ett starkt stöd bland romer i Sverige för ett sådant initiativ.

Mot denna bakgrund föreslår kommissionen att det inrättas ett nationellt center för romska frågor. En utförligare motivering samt förslag på verksamhetsinriktning och organisationsstruktur presenteras i kapitel 5.

3 Erkännande av antiziganism

3.1 Romer – en nationell minoritet

Romer utgör sedan 2000 tillsammans med samer, judar, sverigefinnar och tornedalingar en av de av riksdagen erkända nationella minoriteterna i Sverige. Riksdagen har också erkänt romani čhib jämte finska, jiddisch, meänkieli och samiska som nationella minoritetsspråk i Sverige. Erkännandet gjordes i samband med att Sverige ratificerade Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och Europeiska språkstadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.¹ Det konstaterades då att de nationella minoriteterna och minoritetsspråken har funnits i landet under lång tid och att minoriteternas språk och kultur är en del av det svenska kulturarvet.

Under de cirka 500 år som romer har funnits i Sverige har olika romska grupper kommit från olika delar av Europa. I samband med erkännandet beskrevs de romska grupperna i Sverige utifrån vilken period en grupp började invandra till Sverige. Enligt den kategoriseringen finns det fem grupper.

Resande kom till Sverige på 1500-talet. Finska romer kom också till Sverige på 1500-talet men förpassades senare till de dåvarande östra delarna av det svenska riket som i dag är Finland, för att därefter under framför allt 1900-talet återvända till Sverige. Svenska romer började invandra i slutet av 1800-talet från Ryssland. Utomnordiska romer kom till Sverige från Polen och andra länder i Europa från 1960-talet och framåt. Nyanlända romer kom främst från dåvarande Jugoslavien på 1990-talet.² Denna gruppindelning är enligt kommissionen starkt förenklad och tar bl.a. inte hänsyn till

¹ 1999/2000: KU6; Riksdagsskrivelse 1999/2000:69.

² Prop. 1998/99:143.

andra grupper som kommit till Sverige efter 1990-talet. Gruppindelningen återspeglar inte heller hur många romer själva definierar sig.

Romani čhib har ett stort antal dialekter eller varieteter. Det talas i många länder över hela världen och där det talas är det ett minoritetsspråk. Romer brukar därför också sägas vara en transnationell minoritet. Många av dem som talar romani čhib använder även ett eller flera andra språk, vilket har betydelse för hur de olika varieteterna av romani čhib har utvecklats. Det talas ett tjugotal varieteter i Sverige. Arli, bugudji, kovatji, chaladitki, gurbeti/djambazi, kale, kelderáš, lovári, manusch, romungri, sinti, resanderomska och tjurari är några av dem.³

Som framgår är den romska befolkningen i Sverige heterogen och består av olika grupper med inbördes kulturella och språkliga variationer. Gruppbenämningar kan utgå från faktorer som språk, ursprungsland, när en stor del av gruppen antogs komma till Sverige m.m. Skillnader som finns mellan olika romska grupper har påverkats av majoritetsbefolkningens språk och traditioner i de trakter där man levde. Likaså har förföljelse och diskriminering ofta format denna påverkan. Det finns därför inte en entydig definition av den romska gruppen, grupperna eller den romska kulturen. Som torde framgå är indelningar av romer i grupper relativ. Därutöver är det också viktigt att vara medveten om att romska grupper inbördes kan skilja sig åt vad gäller bakgrund och förutsättningar. Romer har till exempel olika erfarenheter av förföljelse och kränkningar. Några grupper har direkta erfarenheter av den svenska steriliseringspolitiken och Förintelsen av romer under tiden före och under andra världskriget.

En central princip som följer med erkännandet är att varje person som tillhör en nationell minoritet ska ha rätt att fritt välja att behandlas som sådan och ingen nackdel ska följa av detta val eller av utövandet av de rättigheter som fastslås i konventionen.⁴ Det betyder att alla de individer som själva anser sig tillhöra den nationella minoriteten omfattas av de tillerkända rättigheterna.

De nationella minoriteterna har i Sverige en särskild ställning. Den markeras genom att det i regeringsformen föreskrivs att etniska,

³ Språkrådet (2007), Det romska språket och romsk språkvård i Sverige 2007.

⁴ Artikel 3.1 i ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter.

språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.⁵

Erkännandet av romer som nationell minoritet i enlighet med Europarådets minoritetskonventioner markerade ett viktigt skifte i Sveriges politiska hållning gentemot romer. Erkännandet innebär en folkrättslig förpliktelse att aktivt skydda och stödja den romska minoritetens språk och kultur. Med erkännandet följer också ett avståndstagande från tidigare assimileringspolitik, vilken i många avseenden har präglat Sveriges politiska hållning gentemot den romska minoriteten. Viktiga steg för att förverkliga de föreskrivna rättigheterna i minoritetskonventionerna är den minoritetspolitiska strategi som regeringen presenterade 2009 i propositionen *Från erkännande till egenmakt* (prop. 2008/09:158) och de lagar som riksdagen antog samma år.⁶

Ett avståndstagande från den tidigare förda politiken kommer också till uttryck i regeringens vitbok från 2014 *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8).⁷ Den togs fram inom ramen för regeringens strategi för romsk inkludering.

Syftet med vitboken var att belysa vilka historiska sammanhang som har påverkat hur stereotyper och fördomar om romer har vuxit fram och levt vidare från generation till generation samt hur dessa har legat till grund för den statliga politiken. Framtagandet av boken ansågs vara viktigt som ett erkännande åt offren och deras anhöriga, samt för möjligheten att bedriva ett framgångsrikt arbete för romers mänskliga rättigheter.⁸

3.2 Antiziganismens kontinuitet

Antiziganism kan beskrivas som den särskilda rasism som romer utsätts för. Den har djupa rötter i historien. Dokumentationen i regeringens vitbok blottlägger den systematiska diskrimineringen

⁵ 1 kap. 2 § sjätte stycket regeringsformen.

⁶ Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk; Språklagen (2009:600).

⁷ Samma år gav Socialstyrelsen ut boken *Antiziganism i statlig tjänst – Socialstyrelsens behandling av romer och resande under 1900-talet*. Den redogör för myndighetens roll i de statliga övergreppen mot romer.

⁸ Regeringens skrivelse 2011/12:56, En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032.

och förföljelsen av romer under 1900-talet. Kommissionen menar att det finns en kontinuitet mellan den tidens övergrepp och romers utsatta situation i dag i det svenska samhället. Det negativa förhållningssätt som har präglat många av de statliga och kommunala åtgärderna mot romer fortlever och påverkar romers tillgång till grundläggande mänskliga rättigheter än i dag.

För att åstadkomma en förändring är det således nödvändigt att relevanta åtgärder tar sin utgångspunkt i kunskap om antiziganismens ursprung och dess kopplingar till dagens situation, samt hur kränkningar alltjämt kommer till uttryck. Härvidlag är det nödvändigt att förstå antiziganismens uttryck och hur den påverkar romers villkor.

I vitboken citerades en definition av själva begreppet antiziganism som var vägledande i analysen av hur staten och kommunerna var överens om att med stöd av lagar och förordningar begränsa och hindra romer från att ta del av rättigheter som tillkom andra invånare i Sverige. Denna definition av antiziganism har också använts av kommissionen:

Antiziganism är en bestående latent struktur av föreställningar fientliga mot romer som kollektiv, vilka på det individuella planet manifesteras som attityder och i kulturen som myter, ideologi, folkliga traditioner och bildspråk, och i handlingar – social eller legal diskriminering, politisk mobilisering mot romerna och kollektivt eller statligt våld – vilket resulterar i och/eller syftar till att fjärma, driva bort eller tillintetgöra romer just för att de är romer.⁹

I vitboken skildras flera exempel på repressiva åtgärder som tog sikte på hur man skulle ”lösa” vad som på den tiden formulerades som ”tattar- och zigenarfrågan”. Så här resonerade till exempel den statliga utredningen Fattigvårdslagstiftningskommittén i början av 1900-talet:

Då zigenarnas inordnande i samhället hos oss synes vara ett olösligt problem, är enda utvägen att på ett eller annat sätt få zigenarna ur landet. Då de flesta av dem torde vara svenska undersåtar och i allt fall deras medborgarrätt i annat land svårligen låte sig bevisa, deras försvinnande ur landet icke nås på annat sätt, än att så starka inskränkningar läggas på deras rörelsefrihet, att de finna med sin egen fördel

⁹ SOU 2010:55, Romers rätt – en strategi för romer i Sverige, s. 166.

förenligt att lämna landet och utvandra till ett land med för dem gynnsammare förhållanden.¹⁰

De åtgärder mot tattare, vilka under tidernas lopp vidtagits såväl hos oss som i andra länder, hava i allmänhet icke visat sig effektiva [...]. Skall något kunna vinnas, måste det ske genom en serie av åtgärder, som på samma gång taga sikte på en möjlig utväg för dem att livnära sig och med obeveklig stränghet ingripa mot deras vagabondliv.

Ur rashygienisk synpunkt hävdas, att dessa individers inblandning i den svenska folkstammen innebär en försämring av vår folkras. Härmed må nu vara hur som helst, ty i stort sett saknas för närvarande möjligheter att förhindra detta. Då det i de flesta fall gäller svenska medborgare, kan utvisning av dem icke äga rum. Lika litet låter det sig göra att genom några andra direkta eller indirekta åtgärder utrota dem.¹¹

Dessa utgångspunkter fick genomslag genom många av de åtgärder som vidtogs mot romer under 1900-talet och var i flera avseenden en fortsättning på en politisk hållning med anor långt tillbaka i tiden.

En följd blev att många romer tvingades leva under mycket svåra förhållanden. Uppfattningen att romer inte var en del av samhället var ett bärande motiv till att det återkommande framfördes krav på hårdare åtgärder mot gruppen. På så sätt fick de repressiva åtgärderna oerhörda återverkningar i många romers livsbetingelser.

Ett tydligt exempel på en repressiv hållning är att fördrivningen av romer under första hälften av 1900-talet ansågs vara en legitim åtgärd i flera kommuner. Inom ramen för Statens institut för rasbiologi mättes huvuden, intelligenstester gjordes och stereotypa bilder av romers egenskaper beskrevs och fick fäste. Åren 1914–1954 fanns det i Sverige en lag som föreskrev ett inreseförbud för romer. Det innebar att romer som flydde från förföljelse i andra europeiska länder eller var överlevande från Förintelsen inte fick komma innanför Sveriges gränser. Romer hindrades genom förbud och hot om vite att skaffa sig fast bostad. Många romska barn utestängdes från skolan. Landsomfattande registreringar av romer, steriliseringar, omhändertaganden av barn och kommuners vägran att mantalsskriva romer såväl motiverades som verkställdes utifrån inställningen att romer var oönskade och inte skulle bli för många. Förföljelse och fördrivning var återkommande inslag i många romers liv.

¹⁰ SOU 1923:2, Förslag till lag om lösdrivares behandling, s. 89.

¹¹ SOU 1923:2, Förslag till lag om lösdrivares behandling, s. 85.

De negativa konsekvenserna av att inte ha en bostad och att förvägras rätten att vara mantalsskriven påverkade hela livssituationen för många romer. Detta var vid den tiden resultatet av en medveten politik; åtgärderna skulle försvåra eller omöjliggöra en romsk existens i landet.

Av vitboken framgår att det från slutet av 1940-talet och framåt går att skönja ett visst skifte, då den politiska ambitionen präglades av åtgärder som syftade till att romer skulle ”komma in i samhället”. Det vidtogs åtgärder för att romer skulle få tillgång till bostad och tillträde till utbildning. Många åtgärder vägledades dock av perspektivet att romer skulle räddas från sig själva och sin kultur.

De fostrande dragen är påtagliga och ledorden för många utbildningspolitiska åtgärder var önskan om att romer skulle anpassa sig till majoritetssamhällets etablerade normer. Uteblivna framsteg vad gäller romers socioekonomiska ställning har påfallande ofta definierats utifrån majoritetssamhällets uppfattning om att problemen låg hos gruppens ovilja och oförmåga att passa in.

Situationen för många romer präglas alltså av de negativa uppfattningarna om romer som varit vägledande för många av de politiska åtgärderna. Det är synnerligen allvarligt, för många romers erfarenhet av att leva i en fientlig omgivning påverkar såväl nu som förr deras villkor att främja sin identitet som nationell minoritet med egna resurser. Det finns därför skäl att framhålla antiziganismens strukturella dimensioner och kontinuitet.

En problembeskrivning som återkommit i kommissionens möten med romer är att romer i stor utsträckning befinner sig i en ond cirkel. Romer bor generellt sett under sämre förhållanden än befolkningen i övrigt. De särskilda svårigheter som råder för många romer när det gäller rätten till utbildning hänger samman med flera faktorer. En av dem är att bristande bostadsförhållanden ofta får negativa konsekvenser för möjligheterna att uppnå bra resultat i skolan. Att avbrutna studier i sin tur påverkar möjligheterna till högre utbildning negativt, liksom chanserna att få ett arbete, är uppenbart. Den som inte kan försörja sig genom eget arbete har påtagligt sämre möjligheter att få tillgång till en bra bostad. En annan allvarlig konsekvens av den systematiska diskrimineringen är dess effekter för såväl fysisk som psykisk hälsa.

Antiziganismens strukturella dimension kommer också till uttryck i det förhållandet att många romer erfar att de fortfarande bemöts

av antiziganism vid kontakter med olika myndigheter. När det gäller socialtjänsten, synes oron vara särskilt stor vid ärenden som rör tvångsomhändertaganden av barn enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Kommissionen har under sin verksamhetsperiod återkommande fått uppgifter om LVU-ärenden där fördomar mot romer upplevs ha fått betydelse för bemötande, handläggning och beslutsfattande. Många romer vittnar också om liknande erfarenheter av kränkande upplevelser vid kontakter med hälso- och sjukvården.

Kommissionen konstaterar att situationen vad gäller romers tillgång till sina mänskliga rättigheter är mycket allvarlig. Kränkningar och hatbrott tillhör många romers vardag, något som poängterats i ett antal rapporter om romers villkor i Sverige.¹² Därutöver finns det studier som visar att romer utsätts för diskriminering inom rättsväsendet.¹³

Många av de kränkningar som romer erfar sker förhållandevis öppet och kommer ofta till uttryck i vardagliga situationer. De sker i samband med att romer handlar, besöker restauranger, befinner sig i nära anslutning till hemmet eller på offentliga platser. Utsatta EU-medborgare, varav en majoritet är romer, vittnar om dagliga kränkningar och allvarliga brott mot liv och boplatser.

Särskilt oroväckande är också att romska barn tvingas uppleva hot och kränkningar av grannar och i sin skolmiljö. Det påverkar givetvis barnens möjligheter och förutsättningar till en trygg uppväxt. Det är också bakgrunden till att många romer känner sig tvingade att dölja sin romska tillhörighet för att undgå kränkningar.

Utmärkande för många av de övergrepp och kränkningar som romer utsattes för under 1900-talet är att de var sanktionerade av staten. En vanligt förekommande uppfattning och en grogrund för antiziganism såväl historiskt som i dag är att romers situation är mer eller mindre självförvållad, eller till och med självvald. Det är denna hållning som har varit en utgångspunkt för en politik som registrerat och fördrivit romer från kommun till kommun. En fördrivning som alla var överens om skulle genomföras i syfte att förmå romer att

¹² Se t.ex. DO (2011), Romers rättigheter; Länsstyrelsen i Stockholms län (2014), Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt; Kommissionen mot antiziganism (2016), Agera mot antiziganistiska hatbrott.

¹³ Brå (2008), Diskriminering i rättsprocessen – om missgynnande av personer med utländsk bakgrund.

själva vilja lämna landet. Den aktuella diskussionen om att förbjuda tiggeri liksom krav på åtgärder som underlättar avhysningar synliggör att historien upprepar sig och bekräftar många romers erfarenheter och känsla av att leva i en fientlig omgivning. Det är i ljuset av detta och att antiziganismen fortlever, som romers bristande tillit till majoritetssamhället måste förstås.

Skånepolisens kartläggning av romer bekräftade att romers rättigheter alltså kan kränkas av en myndighet. När kartläggningen avslöjades vände sig flera romska organisationer till regeringen och Polisen med krav på en fullständig utredning av det inträffade. De efterfrågade i första hand svar på frågor om kartläggningens omfattning, bakgrund och syfte, vilka metoder som använts vid uppgiftsinsamlingen och hur man planerat att använda uppgifterna. Det ställdes även krav på att ansvar skulle utkrävas och att åtgärder skulle vidtas i syfte att motverka antiziganism och diskriminering av romer. Framför allt efterfrågades ett offentligt erkännande av att det handlade om en systematisk kartläggning av romer. Trots att flera tillsynsmyndigheter granskat registreringen har få av de befrågade frågorna fått ett tillfredsställande svar.

Kommissionen kan konstatera att Polisens kartläggning medförde att flera tusen romer registrerades genom upprättandet av s.k. släktträd. Av de granskningar som följde efter avslöjandet framkom att polisens uppgiftsbehandling i flera delar stred mot polisdatalagen (1998:622) och därför var olaglig. Varken SIN eller Åklagarmyndigheten drog emellertid slutsatsen att registreringen skett *enbart* på grund av etnicitet, varför Polisen undgick kritik i denna del.

Den för många romer viktigaste aspekten, att kartläggningen hade en etnisk dimension, synliggjordes inte av någon granskningsmyndighet förrän i mars 2015 då JO kom med sitt beslut. JO skriver bl.a. följande:

[B]risterna vid polismyndighetens personuppgiftsbehandling medförde att det byggdes upp ett mer eller mindre permanent register över ett stort antal personer av romskt ursprung. Uppgiftssamlingarna har alltså *de facto* fått karaktären av ett register över just etnisk tillhörighet. Det finns därför skäl att se mycket allvarligt på bristerna hos dåvarande Polismyndigheten i Skåne. Att registreringen drabbade en redan utsatt grupp förstärker allvaret i det inträffade.¹⁴

¹⁴ JOs beslut den 17 mars 2015, dnr 5205-2013, s. 18. Kommissionens kursivering.

Kommissionen ansluter sig till JOs bedömning. En utförligare redogörelse för kommissionens inställning lämnas i kommissionens rapport *Registrering av romer* som återges i bilaga 5.

Att Skånepolisens kartläggning har fått stora konsekvenser för romers tilltro till samhällets vilja eller förmåga att skydda deras mänskliga rättigheter står utom allt tvivel. Registreringen har väckt minnen av tidigare kartläggningar och dessas förödande konsekvenser. Det är tydligt att det redan låga förtroendet för myndigheter har dalat ytterligare, i synnerhet i förhållande till polisen. Kommissionen har även fått oroväckande signaler om att registreringen har påverkat barns och ungdomars framtidstro och tilltro till att ett liv utan antiziganism är möjligt. Flertalet myndigheter med uppdrag inom strategin för romsk inkludering har uttryckt att avslöjandet medförde att de behövde strukturera om arbetet och i princip börja om med förtroendeskapande insatser.¹⁵

Polisens agerande – först registreringarna i sig, sedan förnekandet initialt av dessas existens och därefter försvaret av dem efter avslöjandet – förstärkte intrycket av att aktörer inom Polismyndigheten inte förstod situationens allvar. Polisens inställning till de skadeståndsanspråk som utreddes av Justitiekanslern (JK), dvs. att det inte fanns grund för ersättning, tyder också på en oförmåga att inse allvaret i det inträffade.

Den ursäkt som den nyutträdde rikspolischefen sedermera framförde till romer i maj 2015 signalerade en förändring i Polismyndighetens attityd till registerskandalen och utgör ett viktigt första steg för att minska förtroendeklyftan. Men det står också klart att det under lång tid framöver kommer att krävas flera tydliga och kraftfulla åtgärder från myndighetens sida för att visa att den insett vidden av registerskandalen och är seriös i sina ansträngningar att skapa en förtroendefull relation.

Trots att personuppgiftsbehandlingen bedömts vara olaglig och att JO riktat allvarlig kritik mot såväl Polismyndigheten som flera ansvariga tjänstemän inom myndigheten har det inte lett till någon påföljd på individnivå. En bidragande orsak till att det personliga ansvarsutkrävandet försvårats är den utdragna handläggningstiden.

¹⁵ Emerga (2016), Och sen då? Myndigheters arbete för romers rättigheter och mot antiziganism 2012–2015; Länsstyrelsen i Stockholms län (2014), Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt.

Två av de disciplinärenden som anmäldes till Polismyndighetens personalansvarsnämnd avskrevs på grund av att preskriptionstiden löpt ut. I två ärenden riktades ringa kritik, vilket inte ansågs kräva någon disciplinpåföljd.

Vad gäller frågan om kompensation har JK beviljat de registrerade ett skadestånd om femtusen kronor per person, utifrån de brister som SIN konstaterat. Det har dock inte utgått någon ersättning baserad på aspekten registrering på etnisk grund. Genom den skadeståndstalan som Civil Rights Defenders driver prövas frågan om kompensation på denna grund i domstol.

Enligt kommissionen finns det trots de genomförda granskningarna, fortfarande frågetecken kring personuppgiftsbehandlingen på flera centrala punkter. En berättigad fråga som ställs av personer som registrerats är varför just han eller hon finns med. Andra frågor är hur informationsinhämtningen gick till, i vilken omfattning kartläggningen har använts samt till vilka och på vilka sätt uppgifterna har gjorts tillgängliga. Det är av stor vikt att dessa frågor blir ytterligare belysta. Se vidare om detta i avsnitt 3.5.

3.3 Avsaknad av betydande framsteg för att säkerställa romers mänskliga rättigheter

Delegationen för romska frågor beskrev 2010 den romska befolkningens tydliga maktunderläge och klart sämre livsvillkor på alla samhällsområden, inte minst när det gäller sådana helt avgörande ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som utbildning, arbete, bostad, kultur och språk samt bästa uppnåeliga hälsa. Delegationen pekade även på den bristfälliga representationen av romer inom politik, medier, språk- och kulturliv. Kommissionens bild är att få personer med romsk tillhörighet återfinns bland anställda inom statlig och kommunal verksamhet. Anställningar synes i första hand komma i fråga för arbete med ”romska frågor”. Det pekar på svårigheten för romer att bli en del av befintliga strukturer och att antiziganismen påverkar romers tillgång till arbete.

Delegationen konstaterade sammanfattningsvis att romers situation är ovärdig ett demokratiskt välfärdssamhälle men att det samtidigt inte finns några genvägar till jämlika villkor för romer. Situationen kräver i stället en långsiktig, uthållig och målmedveten poli-

tik – vad delegationen kallar en nationell strategi – för romer baserat på romers rätt. Denna strategi ska, enligt delegationen, ha tre övergripande mål; att stänga välfärdsgapet mellan romer och andra grupper, att häva romers maktunderläge samt att reparera romers tillit till majoritetssamhället och överbygga förtroendeklyftan.

Mot denna bakgrund tog regeringen fram en långsiktig strategi för romsk inkludering. Strategin innefattar bland annat en satsning på pilotverksamhet i ett fåtal kommuner, riktade myndighetsuppdrag och framtagandet av en lägesbeskrivning. Kommissionen kan notera att vissa framsteg gjorts i arbetet med att motverka antiziganism, men att insatserna inte i tillräcklig utsträckning förmått utmana de diskriminerande strukturer som utgör hinder för ett förverkligande av romers mänskliga rättigheter.

Situationen för romers mänskliga rättigheter vittnar om att mycket arbete kvarstår. Detta synliggörs även i internationella övervakningsorgans rapporter om Sverige. I sin senaste landrapport om Sverige konstaterar Europarådets kommission mot rasism och intolerans (ECRI) att romer fortfarande möter diskriminering på alla områden i sitt dagliga liv, något som även påtalats vid tidigare rapporteringar.¹⁶ Romer bedöms vara marginaliserade och särskilt missgynnade socialt och ekonomiskt. Samma bedömning gör FNs kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (CERD) och rådgivande kommittén för ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter i sina senaste rapporter över Sverige.¹⁷ Den allvarliga diskrimineringen av romer på bostadsmarknaden, arbetsmarknaden, och vid köp av varor och tjänster uppmärksammas särskilt.

Situationen för romska barn i skolan är ytterligare ett område där Sverige kritiserats av granskningsorganen. Det råder stora brister vad gäller medvetenhet om, eller erkännande av, romsk kultur i skolor och i läroplan. Det är inte ovanligt att romska barn mobbas och trakasseras av elever eller lärare. Bristen på minoritetspråklärare tas också upp som ett akut problem.¹⁸

¹⁶ ECRI (2012), Report on Sweden (fourth monitoring cycle), CRI (2012) 46.

¹⁷ CERD (2013), Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges gemensamma 19:e till 21:a periodiska rapport, CERD/C/SWE/CO/19-21: Rådgivande kommittén för ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter (2012), Tredje yttrandet om Sverige, ACRC/OP/III(2012)004.

¹⁸ Se not 16 och 17, samt FNs kommitté för barnets rättigheter (2015), Sammanfattande slutsatser och rekommendationer avseende Sveriges femte periodiska rapport, CRC/C/SWE/CO/5.

Flera övervakningsorgan uttrycker en oro över att det skett en betydande ökning av öppet främlingsfientliga och rasistiska uttalanden i Sverige, inom politiken, i medierna och på Internet. Nätets centrala roll i spridandet av rasism och intolerans mot bland annat romer lyfts särskilt av bl.a. ECRI som noterar en markant ökning av hets på sociala medier. Både ECRI och rådgivande kommittén för ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter understryker i detta sammanhang vikten av att politiska ledare tydligt och bestämt tar avstånd från alla former av antiziganistiska uttalanden och uttryck.

Tendensen att antiziganistiska uttryck i det offentliga rummet ökar i Sverige överensstämmer med utvecklingen i andra delar av Europa. I en särskild rapport om romers mänskliga rättigheter, framtagen av Europarådets dåvarande kommissionär för de mänskliga rättigheterna Thomas Hammarberg, konstateras att toleransen för öppet rasistiska och antiziganistiska uttalanden förefaller ha ökat. Rapporten skildrar antiziganistisk retorik av folkvalda politiker, utbredd spridning av negativa stereotyper och fördomar om romer i media och ökade hatbrottsattacker mot romer runt om i Europa. Den beskriver också hur europeiska länders rättsväsenden misslyckats med att reagera på diskriminering, våld mot romer och andra kränkningar av romer.¹⁹

Samtidigt som antiziganismen synes öka riktar flera internationella organ kritik mot hur anmälningar om diskriminering och hatbrott hanteras. Flera uttrycker dessutom en oro över det mycket låga antalet konstaterade fall av diskriminering, trots den rapporterade utbredningen av etnisk diskriminering på arbetsplatser, när det gäller boende och tillgång till varor och tjänster samt utbildning.

Flera granskningsorgan bedömer att åtgärderna mot hatbrott inte har varit tillräckligt effektiva och efterlyser kraftåtgärder för att komma till rätta med situationen.²⁰ Sverige uppmanas därför att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att rasistiska hatbrott anmäls och utreds samt att polis och övriga rättsvårdande aktörer har tillräcklig utbildning för detta. Sverige rekommenderas också att vidta effektivare åtgärder för att bekämpa rasistiska uttrycksformer på

¹⁹ Europarådet (2012), Human rights of Roma and Travellers in Europe.

²⁰ CERD (2013), Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges gemensamma 19:e till 21:a periodiska rapport, CERD/C/SWE/CO/19-21; CAT (2013), Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges sjunde och åttonde periodiska rapport, CAT/C/SWE/6-7.

sociala medier. FN:s tortyrkommitté (CAT) uttrycker dessutom en oro över den låga kompensation som utgått med anledning av Skånepolisens registrering av romer.²¹

3.4 Vikten av att fylla ett erkännande med innehåll

Vid många av de konsultationer som kommissionen haft med romer har det framhållits att erkännandet av romer som nationell minoritet har haft betydelse för romers rättigheter och plats i det svenska samhället. Erkännandet betyder framför allt att det finns ett officiellt ställningstagande för att den romska gruppens kultur och språk är en del av det svenska kulturarvet. Vidare framkommer synpunkten att erkännandet också har gett gruppens krav om åtgärder för att stärka rätten till inflytande och insatser för att värna gruppens språk och kultur en större legitimitet. Samtidigt vittnar många romer om att mycket återstår att göra och att antiziganismen påverkar möjligheterna att uppfylla åtagandena i minoritetskonventionerna.

Det finns i dag en insikt om förekomsten av antiziganism. Det kom till uttryck i regeringsförklaringen 2014 då statsminister Stefan Löfvén konstaterade att antiziganism inte har någon plats i det svenska samhället. De vitböcker som tagits fram av Svenska kyrkan, Socialstyrelsen och Regeringskansliet synliggör en kunskap och ett erkännande av att antiziganismen har sina rötter i en lång historia av statligt sanktionerade kränkningar och dess påverkan på romers mänskliga rättigheter såväl historiskt som i dag.²² Kommissionen kan dock konstatera att erkännandena inte har fått ett tillräckligt genomslag för att kränkningar av romers mänskliga rättigheter ska upphöra.

Ett förändringsarbete med sikte på att bekämpa antiziganism måste därför fortsätta och stärkas. Framför allt behöver det föras på flera plan samtidigt. Det ligger i linje med de rekommendationer som FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna nyligen framfört till Sverige.²³ Det är kommissionens mening att det krävs om-

²¹ CAT (2013), Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges sjunde och åttonde periodiska rapport, CAT/C/SWE/6-7.

²² Svenska kyrkan (2013), Svenska kyrkans förhållande till romer och resande cirka 1900–1950; Socialstyrelsen (2014), Antiziganism i statlig tjänst; Ds 2014:8.

²³ FN:s kommitté för mänskliga rättigheter (2016), CCPR/C/SWE/CO/7.

fattande insatser som belyser och motverkar bristen på kunskap om antiziganismens omfattning och konsekvenser samt dess betydelse för hur offentlig verksamhet bedrivs. Upprättelse och ansvarsutkrävande är frågor som måste stå i förgrunden. En sådan ansats kan bidra till att kränkningar av romers mänskliga rättigheter inte upprepas.

3.5 Kommissionens rekommendationer för att reagera på kränkningar av romers rättigheter och möjliggöra upprättelse

- En officiell ursäkt bör framföras för de övergrepp som romer har drabbats av genom historien. Ursäkten bör framföras av statsministern vid en officiell ceremoni som ett led i att ge romer upprättelse och motverka nutida kränkningar av romers mänskliga rättigheter.
- Regeringen bör initiera inrättandet av minnesmärken och minnesdagar med syftet att erkänna och synliggöra den antiziganistiska historien i Sverige. Det bör även ske en översyn av namn och beteckningar på platser, vilka anspelar på antiziganism.
- Regeringen bör ge Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att tillhandhålla och sprida skolboken *Antiziganismen i Sverige – om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet och i dag* samt tillhörande lärarhandledning. Regeringen bör överväga möjligheten att *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8) kan beställas kostnadsfritt av envar.
- Regeringen bör i lämplig form säkerställa att återstående frågor om Skånepolisens register över romer får tillfredsställande svar samt följa upp att Polisen vidtar åtgärder för att tillförsäkra att det olagliga förfarandet inte kan upprepas.

3.5.1 En officiell ursäkt för historiska övergrepp

Regeringen har i och med arbetet med vitboken erkänt att romer genom historien har utsatts för övergrepp och kränkningar. Erkännandet är en del i den process som kan bidra till att ge romer upprättelse för begångna kränkningar. Ett erkännande bör emellertid också följas av en ursäkt från den högsta politiska nivån. En ursäkt är en fundamental del av erkännandet och bör framföras av regeringen som företrädare och symbol för helheten och den högsta politiska makten. En ursäkt kan framföras vid en ceremoni som regeringen bjuder in till.²⁴

Syftet med att under en ceremoni framföra en ursäkt är att samhället i bred bemärkelse ska ges möjlighet att erkänna det som tidigare förtigits eller negligerats. Syftet är också att romer ska få en ursäkt på alla ansvarigas vägnar. För att ursakten ska vara trovärdig måste den följas av utfästelser om vad som kommer att göras för att förhindra upprepning och för att kompensera dem som drabbats. Kommissionen noterar att norska statens ursäkt för övergrepp mot resandegruppen följdes av en mängd åtaganden, bland annat inrättandet av Glomdalsmuseet och beslutet om en kulturfond med syfte att stärka minoritetsgruppens egenmakt.

Det är viktigt att genomförandet av sådana åtgärder tas fram i dialog med romer och så snart som möjligt efter det att kommissionen har lagt fram sitt betänkande. För att understryka dess betydelse bör ceremonin genomföras i en officiell byggnad med ett brett deltagande av romer, politiska partier och myndighetsföreträdare.

3.5.2 Minnesmärken, minnesdagar och namn på platser som anspelar på antiziganism

Kommissionen konstaterar att Sveriges antiziganistiska historia samt romers historia och närvaro i andra avseenden har en mycket undanskymd roll i det svenska samhället. Ett sätt att synliggöra den romska närvaron i Sverige är framtagandet av minnesmärken som ger en plats åt den romska rösten i det offentliga rummet.

Kommissionen noterar att det sedan 2014 finns ett minnesmärke framtaget av Jönköpings kommun över de personer som 1948

²⁴ Se skrift från Fonden för mänskliga rättigheter (2015), Har Sveriges romer fått upprättelse?

drabbades av de så kallade ”tattarkravallerna” i Jönköping. Flera ur resandegruppen har framfört att minnesmärket är ett bra exempel på en politisk handling som erkänner vad som har hänt, samtidigt som det sprider information till allmänheten om den allvarliga kränkning som utspelade sig i staden.

Kommissionen föreslår att även regeringen tar initiativ till minnesmärken över Sveriges antiziganistiska historia. Sådana minnesmärken måste tas fram i nära dialog med romer, kunna accepteras av de flesta och ha en utformning som håller över tid. Ett förslag är att synliggöra Sveriges roll under Förintelsen genom det inreseförbud som gällde för den romska gruppen åren 1914–1954. Kommissionen vill särskilt framhålla att EU-parlamentet i april 2015 antagit en resolution i vilken medlemsstaterna uppmanas att erkänna den 2 augusti som en officiell minnesdag för Förintelsen av romer under andra världskriget. Även EU-kommissionen har genom ett uttalande ställt sig bakom denna.²⁵ Kommissionen välkomnar detta och anser att regeringen i lämplig form bör tillse att den 2 augusti högtidlighålls som minnesdag.

Bakgrunden till att den 2 augusti ska vara minnesdag är att de cirka 3 000 romer som fortfarande fanns kvar i lägret i Auschwitz-Birkenau mördades natten mellan den 2 och 3 augusti 1944; barn, gamla och sjuka. Till minne av denna händelse anordnar romska civilsamhället varje år en minnesstund den 2 augusti, bl.a. på Raoul Wallenbergs torg i Stockholm. Händelsen högtidlighålls denna dag som en minnesdag också i Auschwitz och på andra platser i Europa.

Kommissionen kan konstatera att romer i och med resolutionen har fått ett redskap att använda när rättigheter diskuteras. Ett införande av ett minnesmärke kopplat till Förintelsen av romer skulle på ett mycket markant sätt bidra till att den 2 augusti får ett sådant erkännande som avses i resolutionen och att den i större utsträckning högtidlighålls i Sverige. Det kan exempelvis göras genom att i 3 § förordningen (2007:1197) med instruktion för Forum för levande historia tydliggöra att myndigheten aktivt ska främja högtidlighållandet av Förintelsens minnesdagar.

Lantmäteriet är ansvarig myndighet för ortnamn. Myndigheten ska verka för ett ändamålsenligt och vårdat ortnamnsskick samt

²⁵ EU-parlamentet, resolution den 15 april 2015, 2015/2615(RSP); EU-kommissionen, uttalande den 31 juli 2015, Statement/15/5444.

besluta om ortnamn i den utsträckning inte någon annan myndighet har befogenhet att göra det.²⁶ I Lantmäteriets ortnamnsregister finns namn upptagna som innehåller ledet ”zigenar” och ”tattar”. Den som vill få ett ortnamn ändrat kan vända sig till Lantmäteriet och beslutet kan överklagas hos regeringen. Utöver de officiella namnen finns platser med namn som anspelar på dessa termer. Många romer upplever detta som kränkande, och har reagerat. Enligt kommissionen är det angeläget att regeringen initierar en utredning med uppdrag att ta ställning till en framtida hållning i synen på sådana namn och beteckningar. Givetvis ska romer och andra relevanta aktörer medverka i detta arbete och kunna påverka ställningstagandena.

3.5.3 Tillgängliggöra skolboken och vitboken

En viktig del i ett erkännande av antiziganism handlar om att dess historia görs känd för en stor krets. Kommissionens deltagande i seminarier och konferenser har tagit sin utgångspunkt i vitbokens beskrivning av systematiska kränkningar av romers rättigheter. På så sätt har kommissionen sökt synliggöra att historiska tillbakablickar ger möjlighet att granska vår samtid utifrån olika perspektiv. Det angreppssättet på antiziganism har bidragit till viktiga diskussioner om komplexa frågor och konkretiserar processer och begrepp om mänskliga rättigheter som annars lätt kan bli tomma och intetsägande. Med den historiska kunskapen om antiziganismens kontinuitet har kommissionen sökt tydliggöra vars och ens skyldighet att försöka förstå vilka konsekvenserna blir när en grupps grundläggande mänskliga rättigheter systematiskt sätts ur spel. Lika viktigt har varit att tydliggöra att vår samtid är fylld med sådana händelser.

Genom den skolbok som kommissionen har tagit fram får elever tillgång till kunskap om antiziganismens historiska och nutida uttryck. Kommissionen noterar att det har funnits ett stort intresse för boken, något som inte minst visar sig i antalet beställningar. Sedan december 2015 har cirka 35 000 exemplar av skolboken samt cirka 16 000 exemplar av lärarhandledningen beställts och kostnads-

²⁶ 5 § 7 förordningen (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet.

fritt skickats ut. Det är viktigt att någon aktör tar vid kommissionens arbete med att tillhandahålla och aktivt sprida materialet. Det är även viktigt att det sker en uppföljning och utvärdering av vidtagna insatser. En naturlig hemvist för det arbetet skulle kunna vara ett nationellt center för romska frågor, se vidare kapitel 5.

Till dess att ett center är på plats bör ansvaret ligga på en annan aktör. Kommissionen föreslår att Länsstyrelsen i Stockholms län får det uppdraget tills vidare med tanke på att myndigheten har en central roll i regeringens strategi för romsk inkludering. Myndigheten har ett nätverk som gynnar möjligheten att sprida materialet. På Skolverkets hemsida är materialet redan tillgängligt.

Kommissionen vill därutöver framhålla att flera aktörer har framfört önskemål om att få ta del av underlaget till skolboken. Det har framförts kritik mot att den tryckta versionen av vitboken inte går att beställa kostnadsfritt. Det upplevs vara ett hinder för tillgängliggörandet av den antiziganistiska historia Sverige står på. Kommissionen anser att denna kritik är befogad. Kommissionen rekommenderar därför regeringen att överväga om inte också vitboken skulle kunna tillhandhållas utan kostnad.

3.5.4 Skånepolisens register

Även om JO i sitt beslut konstaterade att Kringresanderegistret de facto kom att utgöra ett etniskt register över romer visar övriga myndigheters granskningar att dess etniska dimension inte i tillräcklig utsträckning har erkänts. Någon ekonomisk kompensation för kränkning med avseende på den etniska aspekten har inte utgått och personligt ansvar har i stort sett inte utkrävts. Den förra frågan är dock med anledning av Civil Rights Defenders initiativ föremål för domstolsprövning.

Som framgår konstaterar kommissionen att trots de många utredningar som gjorts med anledning av Skånepolisens register har många av de frågor som registret väcker ännu inte fått tillfredsställande svar. Det är uppenbart att oklarheterna är ett hinder i arbetet med att överbygga förtroendeklyftan och förstärker romers erfarenheter av att kränkningar inte tas på allvar. Det gäller bland annat frågor om varför och hur uppgifter som finns i registret faktiskt har sam-

lats in, dess spridning, hur uppgifterna har använts samt vilka som har getts tillgång till personuppgifterna.

Kommissionen vill ännu en gång understryka vikten av att dessa frågor får en ordentlig genomlysning. Kommissionen föreslår därför att regeringen i lämplig form säkerställer att ovanstående frågor får tillfredsställande svar.

I enlighet med vad kommissionen framfört i sin rapport *Registrering av romer* vill kommissionen även betona betydelsen av att det bedrivs ett internt arbete inom Polisen mot antiziganism för att motverka framtida kränkningar.

Kommissionen noterar att regeringen i maj 2015 gav Polismyndigheten i uppdrag att vidta åtgärder för att säkerställa att personuppgiftsbehandlingen inom myndigheten fullt ut beaktar de krav på integritetsskydd för den enskilde som framgår av lag eller annan författning.²⁷ Utifrån kommissionens iakttagelser fyller uppdraget en viktig funktion. Kommissionen rekommenderar därför regeringen att noga följa att Polisen vidtar nödvändiga åtgärder för att tillförsäkra att det olagliga förfarandet inte kan upprepas. Med tanke på förtroendegapet bör Polisen och regeringen lägga vikt vid att uppdraget samt arbetet med att få svar på ovan nämnda frågor genomförs i nära dialog med romer.

3.6 Kommissionens rekommendationer för att förhindra kränkningar av romers mänskliga rättigheter

- Regeringen bör i lämplig form se över det rättsliga skyddet mot registrering på etnisk grund.
- Regeringen bör i lämplig form verka för att DO i större utsträckning utreder anmälningar om diskriminering och för att fler anmälningar än i dag prövas i domstol. Likaså bör regeringen verka för att anmälningar om hatbrott i större utsträckning utreds av Polisen och lagförs. Dessutom bör dessa myndigheter förstärka sina främjande insatser och vara en starkare aktör mot kränkningar.

²⁷ Justitiedepartementet, dnr Ju2015/05244/PO.

- Regeringen bör verka för att det skyndsamt inrättas ett oberoende nationellt organ med uppgiften att främja de mänskliga rättigheterna i Sverige.
- Regeringen bör inleda ett arbete med sikte på att Sverige så snart som möjligt ratificerar protokoll 12 till Europakonventionen och tilläggsprotokollet till FNs konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.
- Regeringen bör verka för att det tillsätts en särskild representant för romers rättigheter inom EU.

3.6.1 Översyn av rättsliga skyddet mot registrering på etnisk grund

Kommissionen har i rapporten *Registrering av romer* föreslagit att det rättsliga skyddet mot registrering på etnisk grund ses över, samt att översynen bör innefatta diskrimineringslagen (2008:567). Kommissionen noterar att regeringen i ett tilläggsdirektiv (dir. 2015:129) till Utredningen om bättre möjligheter att motverka diskriminering gett utredaren i uppdrag att analysera om en ändring av regleringen om skydd mot diskriminering i offentlig verksamhet behövs samt utifrån analysen lämna nödvändiga och fullständiga författningsförslag.

Kommissionen välkomnar detta initiativ som ett led i att säkerställa ett bättre rättsligt skydd mot registrering på etnisk grund. Diskrimineringslagen är en av flera relevanta lagar i detta sammanhang. Kommissionen rekommenderar regeringen att också i andra avseenden se över det rättsliga skyddet mot sådan registrering.

3.6.2 Åtgärder mot diskriminering och hatbrott

Antiziganistiska hatbrott och andra kränkningar får i stor utsträckning passera obemärkt. Det visar sig inte minst i det förhållandet att få anmälningar om diskriminering och hatbrott utreds eller leder till konsekvenser. Detta är mycket allvarligt med tanke på att toleransen för öppet rasistiska och antiziganistiska uttalanden förefaller ha ökat under senare tid. Det är även känt att utsatta EU-medborgare

utsätts för hatbrott men att dessa händelser så gott som aldrig anmäls.

Ett sätt att synliggöra förekomsten av kränkningar av romers rättigheter och bidra till upprättelse är genom rättsliga processer. Det finns olika nationella instanser att vända sig till för enskilda som upplever sig ha fått sina mänskliga rättigheter åsidosatta. Den som anser sig diskriminerad kan i många fall vända sig till DO. Hatbrott kan anmälas till Polisen. Beslut om offentliga insatser i ärenden som rör enskildas rättigheter kan i stor utsträckning överklagas till förvaltningsdomstol. Direkta felaktigheter i samband med medicinsk behandling kan prövas av Inspektionen för vård och omsorg. Skolinspektionen och Barn- och elevombudet kan man vända sig till om skolan eller förskolan har brustit i sina skyldigheter. Myndighetsföreträdare som inte sköter sina åligganden i kontakter med enskilda kan anmälas till JO, som ytterst kan väcka åtal om t.ex. tjänstefel.

Det är kommissionens mening att rättsliga processer är en verkningfull metod för att motverka antiziganism. Hur missförhållanden och kränkningar beskrivs och kommer till uttryck i anmälningar och domar med avseende på bland annat etnisk tillhörighet, kön och ålder kan i sammanhanget inte underskattas, då de kan fungera som underlag för bedömningen av situationen för de mänskliga rättigheterna. Lika viktigt är emellertid att individuella ärenden också klaras upp och i ökad utsträckning leder till konsekvenser och ansvarsutkrävande.

Polisen och DO har utifrån sina uppdrag en särställning i förhållande till många andra myndigheter. Kommissionen anser därför att det är av största vikt att dessa myndigheter inom ramen för sina ordinarie uppdrag särskilt reflekterar över arbetssätt och metoder som kan medföra att anmälningar om diskriminering och hatbrott utreds i större utsträckning och leder till konsekvenser.

Regeringen bör verka för att anmälningar till Polisen om hatbrott i högre utsträckning utreds och lagförs. Den prioritering av frågan som Polisen signalerat är välkommen, men regeringen bör noga följa att prioriteringen också ger resultat. Även Åklagarmyndigheten och rättsväsendet som helhet har en viktig roll i detta.

Regeringen bör även i lämplig form verka för att DO i högre utsträckning utreder anmälningar om diskriminering och att dessa i större utsträckning än i dag blir föremål för prövning i domstol.

En systematisk genomlysning av de anmälningar om antiziganistisk diskriminering som görs till DO skulle kunna bidra till att belysa hur myndighetens arbete att motverka kränkningar kan utvecklas. Erfarenheten av en sådan genomgång av anmälningar till Polisen om antiziganistiska hatbrott, och som gjordes under arbetet med kommissionens rapport *Agera mot antiziganistiska hatbrott*, var positiv. Rapporten belyser vad som brustit och kan med fördel utgöra ett underlag för Polisens reformarbete.

Kommissionen vill betona att dessa myndigheter också bör förstärka sina främjande insatser och vara en starkare aktör mot kränkningar. Ett förtroendefullt arbete förutsätter att man tar en aktiv roll i att agera och reagera mot kränkningar. Det förutsätter även ett nära och brett samarbete med romer.

3.6.3 Inrättande av en nationell institution för mänskliga rättigheter

Antiziganismens omfattning visar att situationen för de mänskliga rättigheterna i Sverige uppvisar påtagliga brister och problem. För att åstadkomma en förändring är det nödvändigt att påbörja arbetet med en nationell institution som har mandat att skydda och verka för de mänskliga rättigheterna.

Att det finns ett behov av en nationell MR-institution underströks i MR-delegationens slutbetänkande *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter* (SOU 2010:70) och i betänkandet *Samlat, genomtänkt och uthålligt? En utvärdering av regeringens nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter 2006–2009* (SOU 2011:29). Kommissionen ställer sig bakom den slutsatsen och noterar att regeringen i vårbudgeten 2016 har aviserat en ny strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige. En viktig del av den kommande strategin anges vara att föreslå inrättande av en oberoende nationell institution med uppgift att skydda och främja de mänskliga rättigheterna i enlighet med Parisprinciperna.²⁸

Kommissionen anser att inrättandet av MR-institutionen är angeläget och att arbetet bör ske skyndsamt.

²⁸ Prop. 2015/16:100, utgiftsområde 1, s. 122.

3.6.4 Ratificering av internationella rättighetsnormer

Protokoll 12 till Europakonventionen

Protokoll 12 är ett tilläggsprotokoll till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Dess första artikel förbjuder dels all diskriminering vad avser åtnjutandet av rättigheter som skyddas genom lag, dels diskriminering av enskilda generellt från myndigheters sida. Genom protokollet utvidgas förbudet mot diskriminering i förhållande till konventionens artikel 14. Denna bestämmelse förbjuder diskriminering såvitt gäller de rättigheter som skyddas av konventionen, medan protokoll 12 föreskriver förbud mot diskriminering vid åtnjutandet av samtliga rättigheter i den nationella lagstiftningen.

I sin rapport från 2012 avseende Sverige upprepar ECRI sin tidigare rekommendation att Sverige bör ratificera protokoll 12 till Europakonventionen.²⁹ Sverige har förklarat att man för närvarande inte har för avsikt att ratificera protokollet, men att det på längre sikt kan finnas ett intresse att införa ett sådant generellt diskrimineringsförbud. I betänkandet *Samlat, genomtänkt och uthålligt? En utvärdering av regeringens nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter 2006–2009* (SOU 2011:29) återfinns en klagörande analys av protokollets innebörd och betydelse för ett systematiskt arbete för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Denna analys bör enligt kommissionens mening vara vägledande inför ett ställningstagande om att tillträda protokoll 12 till Europakonventionen. En ratificering av protokoll 12 skulle innebära en viktig politisk viljeyttring om att regeringen med alla medel som står till buds bekämpar antiziganism.

Tilläggsprotokoll till FN-konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Som framgår är antiziganismen ett mycket utbrett problem och det visar sig inte minst genom att romer har begränsad tillgång till flera av de grundläggande mänskliga rättigheterna som återfinns i FNs

²⁹ ECRI (2012), Report on Sweden (fourth monitoring cycle), CRI (2012) 46.

konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Det handlar om rätten till bostad, utbildning, arbete, hälsa och rätten till språk och kultur.

Kommissionen konstaterar att Sverige inte har ratificerat det tilläggsprotokoll till FNs konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som antogs 2008 och trädde i kraft 2013. Genom protokollet får individer som fått sina ekonomiska eller sociala rättigheter kränkta på nationell nivå möjlighet att lämna in ett klagomål till den FN-kommitté som bevakar staters efterlevnad av konventionen. Kommittén har då möjlighet att inleda undersökningar i situationer där allvarliga och systematiska kränkningar av dessa rättigheter pågår. Den har då också möjlighet att föreskriva tillfälliga åtgärder för att förhindra obotlig skada. I dagsläget har 21 länder – bland dem Finland, Belgien, Italien, Argentina och Spanien – ratificerat tilläggsprotokollet och ytterligare 26 länder har signerat, dock inte Sverige.

Kommissionen vill betona att enskildas klagomål om brister när det gäller skyddet för de mänskliga rättigheterna är ett värdefullt material för att bilda sig en uppfattning om läget i landet och efterlevnaden av konventionsbaserade rättigheter. Dess normgivande effekt kan förväntas vara relativt stor för säkerställandet av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Kommissionen rekommenderar därför regeringen att påbörja ett arbete för att Sverige så snart som möjligt ska ratificera tilläggsprotokollet till FNs konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

3.6.5 Särskild representant för romers rättigheter inom EU

Romers erfarenhet av diskriminering och bristande tillgång till rättigheter i Sverige kan inte ses isolerat från det som sker i andra delar av Europa. Enligt Europarådet är antiziganismen djupt rotad i Europa.³⁰ Antiziganismens strukturella dimension kommer inte minst till uttryck genom att personer med romsk tillhörighet från bland annat Rumänien, Bulgarien och Moldavien söker sig utomlands för att finna en försörjning. Kommissionen noterar att regeringen har slutit

³⁰ Europarådet (2012), Human Rights of Roma and Travellers in Europe.

avtal med Rumänien och Bulgarien i syfte att förbättra situationen för utsatta människor i dessa länder.³¹

Att romers utsatta situation i Europa i hög grad beror på antiziganism kan inte nog understrykas. Kommissionen anser därför att det krävs effektiva åtgärder för att motverka antiziganism och därmed förbättra situationen för romers mänskliga rättigheter i medlemsstaterna. Mot denna bakgrund anser kommissionen att regeringen bör verka för att det tillsätts en särskild representant inom EU med resurser och befogenheter att samordna och intensifiera unionens insatser för romers rättigheter.

³¹ Letter of Intent between the Ministry of Labour and Social Policy of the Republic of Bulgaria and the Ministry of Health and Social Affairs of the Kingdom of Sweden on cooperation in the area of social policy, 5 februari 2015; Joint Declaration between the Ministry of Health and Social Affairs of Sweden and the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly of Romania, 5 juni 2015.

4 Tydligare styrning och samordning av åtgärder mot antiziganism

4.1 Bakgrund

Det stora flertalet statliga förvaltningsmyndigheter lyder under regeringen. Regeringens styrning av dessa sker bland annat genom beslut om särskilda myndighetsuppdrag. Sådana uppdrag kan antingen formuleras i det årliga regleringsbrevet eller ta formen av ett särskilt regeringsbeslut. Härtill kommer den s.k. informella styrning som sker i form av uppföljning av den årliga myndighetsdialogen mellan regeringen och dess myndighetschefer, liksom övriga löpande kontakter mellan Regeringskansliet och förvaltningsmyndigheter. Den kontinuerliga återrapporteringen fyller en viktig funktion för regeringens möjligheter att följa upp och utvärdera om insatserna bidrar till en förändring i avsedd riktning.

Kommissionens dialoger med romer har till stor del handlat om att diskutera erfarenheter av antiziganism och vad som utgör verkningfulla åtgärder mot antiziganism. Det framförs bl.a. att kunskapen om antiziganismens omfattning och konsekvenser inte har fått något större genomslag när det gäller hur offentlig verksamhet bedrivs på kommunal eller statlig nivå och att alltför få insatser görs i syfte att stärka romers egenmakt. Åtgärder har många gånger initierats, utarbetats och verkställts utan romskt deltagande och inflytande samt utan beaktande av romers erfarenheter och kunskap. Denna brist påverkar givetvis tillförlitligheten i vad som framkommer när insatserna följs upp och värderas. En annan aspekt av egenmakt rör det romska civilsamhällets förutsättningar att verka på sina egna villkor. De brister som påtalats på den punkten gäller framför allt organisationsbidragens storlek och fördelning.

En annan kritik som framförts är att mycket av arbetet bedrivs i projektform och att insatserna därmed saknar den långsiktighet och kontinuitet som krävs för ett nödvändigt strukturförändrande arbete. Diskussionerna har många gånger knutit an till konkreta exempel på myndigheters brister att införliva insatser i ordinarie verksamhet. En annan fråga som återkommande diskuterats är brister i hur många kommuner arbetar för att förverkliga de nationella minoriteternas rättigheter.

Som framgår är kritiken omfattande. De synpunkter som romer framför bekräftas av flera studier och utvärderingar. Det går inte att bortse från att dessa kritiska synpunkter kommer från en grupp vars situation utgör en av de största utmaningarna som Sverige står inför när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna.

Mot bakgrund av denna allvarliga situation anser kommissionen att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att kunna bevaka, driva och samordna frågor som hänger samman med antiziganism och de mänskliga rättigheterna. Kommissionens rekommendationer knyter an till flera av de pågående insatserna och aviserade initiativen, till exempel strategin för romsk inkludering, nationell plan mot rasism, översyn av minoritetspolitiken m.m.

4.2 Kommissionens rekommendationer för ett effektivare arbete mot antiziganism

- Regeringen bör i sin myndighetsstyrning lägga vikt vid åtgärder som motverkar antiziganism.
- Regeringen bör inom ramen för strategin för romsk inkludering säkerställa stöd till och samordning av myndigheter med uppdrag inom strategin.
- Regeringen bör öka det statliga stödet till det romska civilsamhället samt ge bidragsgivande myndigheter i uppdrag att se över arbetssätt som kan leda till en ökning av andelen verksamhetsstöd till romska organisationer.

- Regeringen bör noga följa utvecklingen av omfattningen av sändningstid för program på romani čhib i public service-bolagen SVT, SR och UR för en eventuell revidering vid nästa sändningstillstånd.
- Regeringens aviserade översyn av minoritetspolitiken bör omfatta frågor som tillsyn och sanktioner, hur minoritetsrättigheter i större utsträckning kan kopplas till individen samt hur förutsättningarna till samråd och dialoger kan stärkas.
- Regeringen bör följa att uppdraget till Länsstyrelsen i Stockholms län om nationell samordning avseende utsatta EU/EES-medborgare genomförs utifrån ett rättighetsperspektiv.

4.2.1 Tydligare myndighetsstyrning mot antiziganism

Som framgår har kunskap om antiziganismens omfattning och konsekvenser inte fått tillräckligt genomslag för hur myndigheter bedriver sina verksamheter. Ett tydligt exempel på det är att antiziganistiska händelser och diskriminering av romer ofta får passera obemärkt och utan konkreta påföljder eller något ansvarsutkrävande. Exempelvis utreder DO – i linje med sin mandattolkning – enbart ett fåtal av anmälningarna om diskriminering av romer, och endast några enskilda ärenden har drivits vidare till domstol. Polisanmälningar om hatbrott med antiziganistiska motiv utreds i bristande utsträckning och leder mycket sällan till åtal. De ärenden i vilka kommissionen reagerat, är exempel på när antiziganistiska händelser annars skulle ha tillåtits passera utan någon motreaktion.

Det är kommissionens mening att bristen på reaktion bidrar till att legitimera antiziganistiska förhållningssätt och försvårar ett nödvändigt förändringsarbete. Det faktum att anmälningar om hatbrott eller diskriminering inte får märkbara konsekvenser bekräftar dessutom romers negativa erfarenheter av samhällets förmåga att förändra situationen. Signalen om att romers rättigheter inte tas på allvar riskerar att förstärka och kvarhålla romer i en utsatt situation.

Emergas studie om hur ett antal statliga myndigheter bedriver sitt arbete för romers rättigheter visar att flertalet myndigheter inte ser några fördelar med att bedriva ett arbete som utgår från begreppet

antiziganism. Det anförs att begreppet anses vara för negativt laddat. En annan synpunkt som framkommer är att det tar sikte på uttalanden och negativa attityder snarare än samhällsstrukturer. En annan inställning redovisas emellertid från framför allt Boverket och Länsstyrelsen i Stockholms län.¹

Det är mot denna bakgrund kommissionen måste betona vikten av att den kunskap som finns om hur rasismen och diskrimineringen av romer ser ut inte osynliggörs eller förringas. Kommissionens uppdrag utformades av regeringen utifrån erfarenheten att antiziganismen i flera avseenden har förblivit dold. Det har därför varit en prioriterad uppgift för kommissionen att göra begreppet antiziganism känt och synliggöra dess allvarliga konsekvenser för romers rättigheter. Det är kommissionens mening att erkännandet av begreppet i sig är viktigt för att åstadkomma en förändring. Lika viktigt är att myndigheter vägleds av begreppet i ett systematiskt arbete på strukturell nivå. En sådan utgångspunkt torde ha betydelse för analysen av vilka åtgärder som behöver vidtas och som kan förväntas vara effektiva och hållbara.

Kommissionens genomgång av regeringens strategi och uppdrag kopplade till strategins genomförande visar att en viktig utgångspunkt är att de mänskliga rättigheterna respekteras och att diskrimineringen upphör. Kommissionens genomgång av myndighetsuppdrag visar emellertid att det saknas en tydlig koppling till antiziganism och dess betydelse för romers tillgång till de mänskliga rättigheterna.

Behovet av en tydlig hållning till antiziganismen har framhållits av Länsstyrelsen i Stockholms län. I sin rapport *Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt* påtalar myndigheten behovet av att det utarbetas indikatorer för ett systematiskt arbete för att motverka diskriminering och antiziganism.² Kommissionen delar Länsstyrelsens uppfattning och menar att det finns starka skäl för regeringen att överväga insatser som bidrar till en mer systematisk hållning i arbetet mot antiziganism. Kommissionen anser därför att regeringen vid utformandet av myndighetsuppdrag, tydligare än vad som sker i dag, bör redogöra för avsikten med uppdragen och vilka resultat som förväntas uppnås. Ett sådant tillvägagångssätt kan för-

¹ Emerga (2016), Och sen då? Myndigheters arbete för romers rättigheter och mot antiziganism 2012–2015.

² Länsstyrelsen i Stockholms län (2014), *Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt – utbildning, arbete, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet*.

väntas bidra till att myndigheter i större utsträckning återrapporterar en verksamhet som tar sikte på att motverka antiziganism.

Emergas studie visar också att utfärdade uppdrag inom ramen för strategin riskerar att avslutas utan avtryck i verksamheten om dessa inte följs upp med nya myndighetsuppdrag eller preciseringar i regleringsbrev. Statskontoret påtalar samma risk i sin utvärdering av brobryggarverksamheten.³ Det angivna skälet tycks vara att uppdragen inte ses som ett led i arbetet med den ordinarie verksamheten. Emergas studie synliggör därutöver att myndigheter upplever ett slags ”perspektivträngsel” när det gäller kraven på myndigheterna, t.ex. när det gäller jämställdhet, icke-diskriminering, barnperspektiv m.m.

Kommissionen vill i sammanhanget betona vikten av att respekten för och medvetenheten om de mänskliga rättigheterna måste ses som en del av ordinarie verksamheter, inte som ett eget område vid sidan av. Hur myndigheter formulerar sig om ”perspektivträngsel” och behoven av riktade uppdrag, bekräftar det intryck kommissionen fått av statliga myndigheters arbete med romers mänskliga rättigheter, att mycket alltjämt återstår att göra.

Riktade uppdrag, helst med särskild finansiering, verkar vara avgörande för att myndigheter ska bedriva ett arbete med sikte på att förverkliga romers rättigheter. Att det finns ett tydligt återrapporteringskrav eller annan form av uppföljning eller tillsyn framstår som nödvändigt för att en verksamhet i avsedd riktning ska prioriteras.

Regeringen bör därför överväga hur en tydligare styrning kan bidra till att statliga myndigheter i ökad utsträckning bedriver ett mer systematiskt arbete mot antiziganism. Enligt kommissionen kan det t.ex. uppnås genom att regeringen ger riktade uppdrag med tydligare uppdragsbeskrivning som formulerar och konkretiserar vilka brister och problem uppdragen syftar till att motverka samt behovet av att myndigheten utvecklar ett långsiktigt arbete för att säkerställa att myndigheten lever upp till sitt ansvar i detta avseende.

Det finns många områden som är särskilt angelägna utifrån deras kopplingar till antiziganism. Hatbrott och diskrimineringen på bostads- och arbetsmarknaden är områden som kräver fortsatt riktade uppdrag, men med en tydligare koppling till antiziganism.

³ Statskontoret (2016), Utvärdering av brobryggarverksamheten inom strategin för romsk inkludering.

Diskriminering och trakasserier mot romska barn är ett annat sådant område, liksom barns rätt till kultur och språk utifrån omfattande behov av revitaliseringsinsatser. Därutöver bör det tas fram riktade uppdrag med sikte på att belysa antiziganismens betydelse för fysisk och psykisk hälsa. Frågan om omhändertagande av romska barn enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) bör ges särskild prioritet.

4.2.2 Stöd och samordning för myndigheter med uppdrag inom strategin för romsk inkludering

Det förefaller finnas brister när det gäller stöd och samordning av insatser, liksom i fråga om kunskap och material om samt metoder för hur man konkret bör gå tillväga för att åstadkomma arbetssätt som bidrar till att motverka antiziganism. Av Emergas studie framgår att myndigheter efterfrågar ökad styrning och samordning av uppdrag inom strategin för romsk inkludering. De efterfrågar bland annat ett forum för kontinuerligt utbyte av vunna erfarenheter och goda exempel kring samråd, utbildningsinsatser m.m. En strukturerad samordning kan förväntas bidra till värdefulla synergieffekter mellan myndigheter samt även för den kommunala nivån, om också den involveras.

Länsstyrelsen i Stockholms län har haft en roll i genomförandet av strategin med avseende på den kommunala pilotverksamheten och framtagandet av nulägesbeskrivningen. Samordning och kontakter med såväl myndigheter som det romska civilsamhället har varit ett genomgående arbetssätt och haft betydelse för många av de slutsatser och rekommendationer som Länsstyrelsen presenterat. En samordning av den typ som efterfrågas har således bedrivits och kommissionen ser ett stort värde i att det fortsätter framöver. Det finns vunna erfarenheter hos Länsstyrelsen i Stockholms län som bör tillvaratas vid regeringens övervägande av en lämplig aktör för att samordna statliga myndigheters arbete med att motverka antiziganism i syfte att förverkliga romers mänskliga rättigheter.

4.2.3 Stärk det romska civilsamhället

Civilsamhällets möjligheter att påverka och utgöra en kritisk röst är vital för demokratins grundvalar. I rollen ingår att kunna påtala missförhållanden och initiera förändringar och delta i det demokratiska samhället.⁴

Det romska civilsamhällets möjligheter att verka har varit en av de återkommande frågorna som lyfts vid kommissionens dialoger med romer. Det finns ett stort antal romska organisationer i Sverige på både lokal och nationell nivå som brottas med svårigheter. I många avseenden handlar detta om att knappa resurser utdelas till ett fåtal organisationer, att det i första hand ges projektstöd i stället för verksamhetsstöd och att ansökningsförfarandena är komplicerade.

Kommissionens genomgång av ett urval statliga myndigheters redovisning av ekonomiskt stöd till nationella minoriteter under 2015 ger stöd för dessa synpunkter.⁵ Det sammantagna stödet som utgick från dessa myndigheter var cirka 55 miljoner kronor. Av dessa gick knappt 9 miljoner till romska organisationer och annan verksamhet som främjar romers kultur och romskt språk. Motsvarande stöd till samiska organisationer och annan verksamhet som främjar samisk kultur och samiskt språk uppgick till 24 miljoner. Kommissionen vill betona att den inte finner anledning att betvivla att stödet till samer är väl motiverat och fyller en viktig funktion. För kommissionen är det emellertid svårt att, vid en jämförelse, se varför det inte utgår stöd i större omfattning till romska organisationer.

Kommissionens genomgång av myndigheternas fördelning av ekonomiskt stöd visar också att romska organisationer i stor omfattning tilldelas projektbidrag, medan huvuddelen av stöd som utgår till de andra nationella minoriteterna utgörs av verksamhetsbidrag. Det kan vara värt att notera att detta ska förstås mot bakgrund av att det har bildats institutioner till vilka myndigheterna fördelar medel, till exempel samiska språkcentrum, Åjtte – Svenskt Fjäll- och Samemuseum och Judiska museet. Dessa initiativ kan ses som förebilder för hur den romska minoriteten kan organisera sig.

⁴ SOU 2016:13, Palett för ett stärkt civilsamhälle.

⁵ Institutet för språk och folkminnen, Kulturdepartementet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Sametinget och Statens kulturråd. Granskningen gör inte anspråk på att vara heltäckande, utan ger en fingervisning över fördelningen av statsmedel till nationella minoriteter.

Enligt kommissionen kan förändrade arbetsätt hos bidragsgivande myndigheter bidra till en korrigerig av skevheterna. Syftet bör vara att finna arbetsformer som uppmuntrar initiativ till att bygga upp institutioner som drivs av civilsamhället. Kommissionen ser ett värde i att det inte enbart anslås medel kopplade till särskilda politikområden eller genomförande av strategin, utan att medel i större utsträckning bör utgå utifrån romska intresseområden. Det kan till exempel handla om ett museum, dokumentationscentrum eller en teater.

Syftet bör också vara att myndigheter finner arbetsformer för att ge särskilt stöd såväl före som under själva ansökningsprocesserna, något som kräver en dialog med den romska gruppen. Kommissionen noterar att MUCF synes arbeta i denna riktning, vilket har lett till en positiv utveckling där romska organisationer i allt större utsträckning konkurrerar om generellt projektstöd och beviljas medel inom ordinarie bidragsram.⁶

Mot denna bakgrund anser kommissionen att ytterligare åtgärder måste vidtas i syfte att stärka det romska civilsamhället. Kommissionens förslag i denna del är att det statliga stödet till romska civilsamhället successivt bör öka med ytterligare 15 miljoner kronor. Därutöver bör bidragsgivande myndigheter ges i uppdrag att se över arbetsätt som kan leda till en ökning av fördelningen av verksamhetsstöd till romska organisationer. Se vidare i kapitel 6 om konsekvensanalys.

4.2.4 Utöka sändningstiden av program på romani čhib i public service-bolagen SVT, SR och UR

Media kan spela en viktig roll när det gäller att ge motbilder till antiziganistiska stereotyper och föreställningar om romer. Det är viktigt att media förmår bevaka, följa och granska frågor som är angelägna ur ett romskt minoritetsperspektiv. Program på romani čhib har också en viktig minoritetsstärkande funktion.

Institutet för mediastudier har i en granskning av mediabilden av romer funnit att det fortfarande är sällan romer själva får komma till tals i artiklar och mediabevakning. Granskningen visar också att

⁶ Emerga (2016), Och sen då? Myndigheters arbete för romers rättigheter och mot antiziganism 2012–2015.

det endast finns ett fåtal redaktioner med romska journalister.⁷ En sådan är förstås Radio Romano (SR).

En genomgång av Public Service årsredovisningar ger vid handen att programutbudet på romani čhib överlag är mycket lågt, och även i förhållande till utbudet på andra minoritetsspråk. Enligt regeringens sändningstillstånd för SVT, SR och UR ska bolagens samlade programutbud på de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani čhib samt på teckenspråk sammantaget öka årligt jämfört med 2013 års nivå. Ökningen ska vara betydande.⁸ Kommissionen noterar dock att tillgänglig statistik visar att sändningstiden på romani čhib varit i stort sett oförändrad under de senaste två åren. Dessutom är endast cirka 4 procent av alla sändningstimmar på de fyra prioriterade nationella minoritetsspråken på romani čhib. Vad gäller program som riktar sig till barn och ungdomar utgör program på romani čhib lägst andel, cirka 6 procent, av bolagens totala sändningstid på de fyra prioriterade nationella minoritetsspråken.⁹

Av den totala sändningstiden på romani čhib svarar SR för 90 procent. Det är emellertid en anmärkningsvärd hög andel av denna sändningstid som utgörs av repriserna, en tredjedel, vilket är betydligt högre än för övriga minoritetsspråk.¹⁰

Situationen har uppmärksammats av Granskningsnämnden för radio och tv. I ett utlåtande från 2014 gör nämnden bedömningen att bolagen inte uppfyller kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkgruppen romani čhib. Bolagen kritiserades också för att inte uppfylla det angivna kravet på en betydande ökning av det samlade programutbudet.¹¹

Mot denna bakgrund anser kommissionen att regeringen nog bör följa utvecklingen av Public Service sändningstid på romani čhib. Om den skevhet som beskrivits inte åtgärdas bör regeringen i kommande sändningstillstånd ge tydligare riktlinjer som säkerställer en avsevärd ökning av program på romani čhib. En utökad sändningstid kan förväntas leda till att fler varieteter av romani čhib får utrymme samt att fler program av och med romer produceras.

⁷ Institutet för mediestudier (2015), *Mediebildens av romer*.

⁸ Regeringens sändningstillstånd för SVT, SR och UR 2014–2019.

⁹ SVTs, SRs och URs respektive årsredovisningar för 2015.

¹⁰ SRs public service-redovisning, 2015.

¹¹ Granskningsnämnden, dnr 15/616, 646 och 647.

4.2.5 Översyn för att förverkliga minoritetsrättigheterna

Länsstyrelsens och Sametingets uppföljningsrapporter av minoritetspolitiken visar på en rad allvarliga brister i rättigheternas förverkligande. Genomslaget för minoritetsrättigheterna för romer är svagt och rättigheterna har en undanskymd roll.

I budgetpropositionen för 2016 aviserar regeringen en översyn av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och förtydliganden av vissa övriga åtgärder som föranleddes av propositionen *Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna* (prop. 2008/09:158).¹²

Utifrån de brister som kan konstateras föreligger vad gäller förverkligandet av romers minoritetsrättigheter välkomnar kommissionen detta initiativ då en sådan översyn fyller ett stort behov. I det följande redogör kommissionen för några iakttagelser och slutsatser som kommissionen anser att regeringen bör beakta vid utformandet av uppdraget till den kommande utredningen.

Tillsyn och sanktionsmöjligheter som styrmedel

Kunskapsbrist uppges vara en av orsakerna till att de nationella minoriteternas särskilda rättigheter sällan uppmärksammas. Det står emellertid utom tvivel att många aktörer, trots informations- och kunskapsinsatser, inte gör tillräckligt för att säkerställa efterlevnaden.

Det finns en omfattande rapportering som belyser att undervisning i skolan i och på romani čhib har en stor betydelse för att bevara och utveckla romers språk och kultur. Det är därför allvarligt när bristerna vad gäller efterlevnaden av exempelvis modersmålsundervisningen är så omfattande. Vad gäller situationen i skolan för de nationella minoritetsspråken konstateras att bristen på lärare är störst när det gäller den romska gruppen. En annan brist som påtalats är bristen på läromedel.¹³

Länsstyrelsen och Sametinget bedömer att utfallet av minoritetspolitiken i stor utsträckning är beroende av eldsjälarna – enskilda

¹² Prop. 2015/16:1, utgiftsområde 1, s. 137.

¹³ Länsstyrelsen i Stockholms län (2014), Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt; Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget (2016), Nationella minoriteter – minoritetspolitikens utveckling år 2015.

lokalpolitikerna och statliga och kommunala tjänstemäns intresse, tolkning och förmåga att påverka för att förändra arbetssätt inom förvaltningarna.¹⁴ Vid kommissionens möten med det nationella nätverket av kommuner för romsk inkludering har denna problembild bekräftats. Avsaknaden av tillsyn och sanktioner upplevs också påverka viljan att prioritera ett minoritetspolitiskt arbete.

Mot denna bakgrund anser kommissionen att den aviserade översynen bör få i uppdrag att se över vilka ytterligare styrmedel som kan tjäna syftet att komma åt dessa missförhållanden. Som framgår visar erfarenheten att enbart kunskapshöjande insatser inte får tillräcklig effekt. Enligt kommissionen kan det inte uteslutas att brister i möjligheter till ansvarsutkrävande har betydelse för vilket arbete som bedrivs.

Den kommande översynen bör därför beakta om styrning genom tillsyn kan bidra till en större efterlevnad av minoritetsrättigheterna. En sådan tillsyn bör även omfatta sanktionsmöjligheter. Det är kommissionens mening att en tillsyn kopplad till sanktionsmöjligheter kan förväntas leda till att minoritetsrättigheter prioriteras i större utsträckning och därmed kan få ett större genomslag.

Ompröva inriktningen av minoritetspolitiken

Länsstyrelsen och Sametinget konstaterar att förvaltningsområden (se 6 och 7 §§ lagen /2009:724/ om nationella minoriteter och minoritetsspråk) i sig är en framgångsfaktor när det gäller i vilken utsträckning kommuner och landsting/regioner bedriver ett arbete på det minoritetspolitiska området.¹⁵ Genom inrättandet av förvaltningsområden kan kommuner inom dessa ansöka om statsbidrag för merkostnader som uppstår med anledning av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Statsbidraget kan exempelvis användas till att genomföra dialoger och samråd med minoriteter, informationsinsatser och översättningar, insatser för att synliggöra minoriteter och minoritetsspråk samt till personalkostnader. I dagsläget ingår sammanlagt 75 kommuner och 14 landsting/regioner i förvalt-

¹⁴ Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget (2016), Nationella minoriteter – minoritetspolitikens utveckling år 2015.

¹⁵ Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget (2016), Nationella minoriteter – minoritetspolitikens utveckling år 2015.

ningsområdena för samiska, finska och meänkieli. Det finns inget motsvarande för den romska eller den judiska minoriteten.

Under 2015 avsatte regeringen 119 miljoner kronor till minoritetspolitiken. Av dessa gick 79 miljoner kronor till de kommuner och landsting/regioner som ingår i förvaltningsområdena.¹⁶ Kommissionen noterar att uppföljningar av minoritetspolitikens utveckling i stor utsträckning är inriktad på de rättigheter som är knutna till de nationella minoriteter som fastslagits vara territoriellt bundna till förvaltningsområden. Minoritetsrättigheternas efterlevnad med avseende på romer har fått en relativt undanskymd roll, vilket sannolikt har att göra med betoningen på förvaltningsområden.

Tanken med särskilda språkrättigheter inom ett förvaltningsområde är att en minoritet och dess språk på något sätt är koncentrerad till ett visst geografiskt område. Romani čhib anses emellertid vara ett territoriellt obundet språk. Minoriteten romer är utspridd över stora geografiska områden, även om det finns koncentrationer inom vissa områden. Romers historiska bosättningsmönster har dessutom påverkats av en omfattande fördrivningspolitik.

Genom att välja en modell där särskilt stöd, skydd och ekonomiska resurser i stor utsträckning utgår i vissa geografiska områden, blir individens möjligheter att värna minoritetsspråket och kulturen beroende av vilken nationell minoritetsgrupp man tillhör samt var i landet hon eller han lever. Kommissionen vill i sammanhanget betona att behovet av insatser för revitalisering av romani čhib är mycket stort. Det är kommissionens mening att eftersom minoritetskonventionerna gäller i hela landet måste det finnas förutsättningar för att romani čhib är ett levande språk även om det inte går att konstatera att det har talats av många i ett visst geografiskt område. Det kan dessutom vara så att behoven kan vara större i en region med endast ett fåtal talare, än i ett område där många talar språket. Ju mindre en individ hör och talar språket, desto svårare torde det bli att upprätthålla språket och överföra det till nästa generation. Mot denna bakgrund anser kommissionen att det är angeläget att den aviserade översynen tar sikte på hur ett skydd som i större utsträckning är kopplat till individen kan uppnås.

¹⁶ Prop. 2015/16:1, utgiftsområde 1, s. 131.

Stärk förutsättningarna för samråd

Rätten till deltagande och inflytande är viktig i förverkligandet av minoritetsrättigheterna. Vid uppföljningen av minoritetspolitiken 2014 angav hälften av minoritetsrepresentanterna att de inte har tillräckliga ekonomiska resurser för att delta i samråd.¹⁷ Enligt kommissionen bör samrådsskyldigheten också innefatta en skyldighet att ge rimliga förutsättningar att delta.

Sametinget, Sverigefinländarnas delegation och Svenska Torne-dalingarnas Riksförbund tilldelas särskilda medel för att stärka möjligheterna till samråd och dialoger. Liknande medel tilldelas inte de romska och judiska minoriteterna, något som Länsstyrelsen och Sametinget föreslagit borde åtgärdas.¹⁸ Kommissionen gör samma bedömning och anser att den kommande översynen bör omfatta även denna fråga.

Mot bakgrund av den omfattande kritik som många romer framför angående samrådsförfarandet bör översynen även omfatta frågan om på vilket sätt samråden kan bli mer meningsfulla för alla parter.

4.2.6 Länsstyrelsens samordningsuppdrag om utsatta EU-medborgare

Regeringen har gett Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att under åren 2016–2017 utveckla samverkan och samordna det arbete som bedrivs avseende medborgare inom EU/EES-området som vistas tillfälligt i Sverige.¹⁹ Uppdraget ska genomföras i samverkan med Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, berörda kommuner samt SKL.

Kommissionen noterar att antiziganism och diskriminering nämns som förklaring till EU-medborgarnas utsatta situation i sina hemländer. Detta är också kommissionens uppfattning. Kommissionen vill betona att dessa besökande drabbas av antiziganism och diskri-

¹⁷ Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget (2015), Nationella minoriteter – minoritetspolitikens utveckling år 2014.

¹⁸ Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget (2015), Nationella minoriteter – minoritetspolitikens utveckling år 2014.

¹⁹ Regeringsbeslut den 14 april 2016, S2016/00724/FST.

minering även under deras närvaro i Sverige, vilket bland annat kommit till uttryck i allvarliga hatbrott.²⁰

Vikten av att uppdraget genomförs utifrån ett rättighetsperspektiv kan inte nog betonas. Att arbetet med utsatta EU-medborgare måste utgå från mänskliga rättigheter har också poängterats av flera andra aktörer.²¹ En sådan ansats torde innebära att samordningen bland annat tar sikte på hur värdiga boendialternativ och skolgång för barn kan erbjudas. I situationer där avhysningar bedöms som nödvändiga bör dessa genomföras humant. En avhysning bör dessutom alltid föregås av att personerna i god tid på lämpligt sätt informerats om beslutet och med erbjudande om rimligt alternativ för övernattning. I sammanhanget vill kommissionen peka på de positiva modeller som utarbetats i kommuner som till exempel Göteborg, Lund och Nyköping samt ett beslut från Skolinspektionen om rätt till skolgång för EU-medborgares barn som stannar mer än tre månader i Sverige.²²

Det är mot denna bakgrund kommissionen rekommenderar regeringen att noga följa uppdraget till Länsstyrelsen i Stockholms län om nationell samordning avseende utsatta EU/EES-medborgare genomförs utifrån ett rättighetsperspektiv.

²⁰ Kommissionen mot antiziganism (2016), Agera mot antiziganistiska hatbrott.

²¹ Se t.ex. Civil Rights Defenders (2015), Utsatta EU-medborgare i Sverige; UNICEF (2015) Vilka rättigheter har barn som är EU-medborgare och lever i utsatthet i Sverige?

²² Skolinspektionens beslut den 13 januari 2016, dnr 41-2015:8526.

5 Ett nationellt center för romska frågor

5.1 Bakgrund

Antiziganism leder i praktiken till att romer som grupp inte har samma möjligheter att delta i och påverka det som formar vårt samhälle. Frågan om romers makt och medinflytande är relevant inom alla samhällsområden, men tar en konkret form i fråga om romers möjlighet att delta i beslutsfattande.

Delegationen för romska frågor föreslog i sitt betänkande *Romers rätt – en strategi för romer i Sverige* (SOU 2010:55) att regeringen skulle inrätta ett sekretariat för romska frågor med uppdrag att stänga välfärdsgapet mellan romer och majoritetssamhället. Sekretariatet skulle stärka den romska minoritetens inflytande och delaktighet samt bidra till kunskaps- och informationsspridning. Sekretariatet skulle bygga på en samrådsmodell och rapportera årligen till regeringen om resultatuppfyllelsen. Fyra regionala sekretariat underställde det centrala sekretariatet skulle också inrättas. Uppdraget skulle vara slutfört inom 20 år.

Delegationen föreslog också att regeringen, via det föreslagna sekretariatet för romska frågor skulle fortsätta en dialog med romer om möjligheten att inrätta en officiell romsk representation i syfte att kunna lägga fram ett lagförslag på området under den kommande mandatperioden. Vidare föreslog delegationen att en nämnd för romsk kultur med minst hälften romska ledamöter skulle inrättas i syfte att skapa en institutionell bas för romsk kultur och romskt kulturarv.

Betänkandet remissbehandlades. I det följande återges några av svaren.

JK ansåg det svårt att utifrån det underlag som presenterades i betänkandet ta ställning till om ett sekretariat med den uppbygg-

nad och de uppgifter som föreslogs var det mest effektiva sättet att arbeta för att nå målen. Socialstyrelsen avstyrkte förslaget om ett sekretariat men instämde i bedömningen att det finns ett stort behov av ett samrådsförfarande. DO poängterade att det romska sekretariatet, vars arbete måste bli beroende av regeringens förda politik inom området, inte kunde ersätta behovet av ett oberoende organ för bevakning av romers mänskliga rättigheter. Forum för levande historia såg fram emot att samarbeta med det föreslagna sekretariatet. Samtliga länsstyrelser som yttrade sig över förslaget var positiva till att det skulle inrättas ett nationellt och fyra regionala sekretariat.

Det var endast ett fåtal romska organisationer som yttrade sig över betänkandet. Flertalet av dem som gjorde det var negativt inställda till inrättandet av ett sekretariat för romska frågor. Skälet var främst en oro för att en myndighet inte skulle ta till vara romers intressen. Om sekretariatet utsågs av det romska folket självt i en rättvis och transparent process välkomnades förslaget. Organisationerna var av samma skäl negativa också till en romsk kulturnämnd i form av en myndighet.

Forum för levande historia fick 2011 regeringens uppdrag att utreda hur romers kultur och språk kan få en starkare ställning. I rapporten *Romers kulturella och språkliga rättigheter – vägar mot ett förverkligande* presenterades några förslag på strategier för framtiden och förslag på åtgärder. Frågan om en institution berördes mycket kortfattat och det framhölls att ett tillskapande av ett nytt statligt organ, trots romsk representation, riskerar ge begränsade möjligheter till inflytande och dessutom skapa motsättningar mellan romer.¹

5.2 Frågans beredning i kommissionen

I direktiven till kommissionen finns inte något direkt uttalat om inrättandet av en romsk institution men det har stått klart under arbetets gång att denna fråga är nära kopplad till arbetet mot anti-ziganism.

¹ Forum för levande historia (2011), *Romers kulturella och språkliga rättigheter – vägar mot ett förverkligande*.

Frågan om en institutionell hemvist för romska frågor har därmed också diskuterats ingående vid kommissionens möten med referensgruppen och under andra dialoger med romer. Genomgående har frågan diskuterats utifrån behovet av en långsiktig och trovärdig struktur för att säkerställa romers rättigheter i vid bemärkelse.

Under hösten och vintern 2014/15 genomförde kommissionen tre heldagskonsultationer vars syfte var att öka det romska deltagandet och inflytandet i kommissionens arbete. Vid dessa konsultationer efterfrågade många en oberoende institution på nationell nivå, under grundförutsättningen att den bygger på romsk delaktighet och romskt inflytande, där romer har bestämmanderätt och sätter dagordningen. Det framhölls att utvecklingen med att säkerställa romers mänskliga rättigheter visserligen gått framåt på en del områden men att klyftan vad gäller makt, inflytande, inkomst och hälsa alltjämt är stor mellan den romska minoritetsgruppen och majoritetsbefolkningen; utvecklingen går alldeles för långsamt.

Det framfördes att en sådan institution skulle kunna fungera som mötesplats, arbeta mot antiziganism, arbeta med informations- och kunskapsspridning, följa upp insatser som görs inom ramen för den nationella strategin och analysera utvecklingen, stärka romers kulturella och språkliga rättigheter, ge råd och juridisk hjälp, samt ha arkiv- och dokumentationsfunktioner. Det efterlystes ett arbete mot antiziganism som kan bedrivas kontinuerligt och får effekter på samhällsnivå. Många förordade också lokala förgreningar eller kopplingar till lokala institutioner.

Kommissionen tog därför upp frågan om en romsk institution i sin första rapport till regeringen i februari 2015. Kommissionen ansåg att det fanns skäl att överväga hur arbetet mot antiziganism skulle kunna fortsätta och förstärkas när kommissionen avslutat sitt arbete. Något långsiktigt måste ta vid. Kommissionen betonade dock att en sådan institution måste bygga på reell romsk delaktighet och medbestämmande. Vad kommissionen såg framför sig var en nationell institution med samlat ansvar för frågor som rör antiziganism och romers rättigheter och som skulle ha som uppgift att bevaka och driva på arbetet med att säkerställa romers rättigheter.

Kommissionen inrättade en arbetsgrupp med uppdrag att se över frågan om en institution. Arbetsgruppen fick i uppgift att presentera ett förslag för kommissionen under mars 2016. Arbetsgruppen

har bestått av nio ledamöter, Osvald Borg, Marianne Eliason, Eleonor Frankemo, Rosita Grönfors, Gunno Gunnmo, Britt-Inger Hedström Lundqvist, Erland Kaldaras Nikolizsson, Stefano Kuzhikov och Marian Wydow. Heidi Pikkarainen och Katarina Hammarberg har lett arbetet.

En viktig utgångspunkt för arbetsgruppen var att ett förslag skulle arbetas fram tillsammans med de romska grupperna och vara väl förankrat i dessa. Arbetet med detta har bedrivits på två olika sätt. Främst de romska företrädarna har diskuterat frågan inom sina organisationer och nätverk. De har anordnat möten, vilka sammanlagt besökts av flera hundra romer. Arbetsgruppen har också ordnat flera dialogmöten dit ett stort antal romer inbjudits, i sin egenskap av företrädare för en organisation eller enskilt.

I december 2015 ordnade kommissionen en dialog i Malmö där ett stort antal romska företrädare deltog. Vid mötet framhöll flertalet deltagare att ett strukturerat arbete för romska frågor borde övervägas. En institution skulle kunna öka förutsättningarna för ett mer långsiktigt och hållbart arbete för att förverkliga romers mänskliga rättigheter och motverka antiziganism. En viktig uppgift skulle vara att arbeta mot den institutionella diskrimineringen.

Synpunkter framkom dock också om att det borde vara befintliga myndigheters ansvar att arbeta mot antiziganism, och att en institutions uppgifter enbart borde vara att arbeta med att stärka den romska kulturen och romani čhibs ställning. Mot detta framfördes att en institution kan stärka myndigheterna i deras arbete. Institutionen borde ha mandat att följa upp hur myndigheter arbetar med romska frågor.

Romsk delaktighet och medbestämmande skulle vara utgångspunkten. I det beslutande organet skulle romer vara i majoritet.

Ett liknande möte hölls i Stockholm i april 2016 med ett fyrtiotal inbjudna romska aktivister från hela landet. Flertalet av deltagarna var positivt inställda till idén om ett nationellt center för romska frågor och de föreslagna verksamhetsområdena. Några framförde kritiska synpunkter mot myndighetsformen och menade att det är bättre att stärka det romska civilsamhället. Andra framhöll att ett center har andra möjligheter att vara en pådrivande kraft gentemot andra myndigheter.

Företrädare för arbetsgruppen har besökt Sametinget i Kiruna, Roma Forum som är en paraplyorganisation för romska föreningar

i Finland samt Delegationen för romska ärenden som ligger under Social- och hälsovårdsministeriet i Finland och sköter minoritetens kontakter med olika ministerier.

Företrädare för kommissionen har även besökt Stiftelsen Romani-folkets/Taternes Kulturfond i Norge som ger stöd till olika aktiviteter som främjar bevarandet och utvecklandet av resandegruppens kultur, språk och historia samt Glomdalsmuseet i Norge som har en permanent utställning om resandegruppens kultur, språk och historia.

Frågan har också diskuterats med Forum för levande historia, DO, RIKC i Malmö, Romska Kulturcentret i Malmö, Skolverket samt med Svenska Kommittén mot Antisemitism (SKMA). Frågan har även tagits upp när kommissionen deltagit vid möten med det nationella nätverket av kommuner för romsk inkludering. Syftet har varit att diskutera för- och nackdelar med en institution för romers rättigheter samt vad man bör tänka på vid inrättandet av en sådan institution.

Så gott som samtliga aktörer som har vidtalats i frågan anser att en nationell instans skulle kunna förväntas ge en större tyngd och ge ett större genomslag och legitimitet för frågor som berör anti-ziganism och romers rättigheter. Likaså har samtliga aktörer poängterat att en grundförutsättning för att en sådan instans ska fylla sin funktion är att den har legitimitet hos den romska gruppen och genomsyras av romsk delaktighet.

Sametinget framhöll erfarenheten att myndighetsformen har medfört att de samiska frågorna har fått större utrymme och gehör, även om mycket arbete återstår. Både SKMA och Romska Kulturcentret framförde fördelar med en institution med statlig finansiering då en sådan kan ha goda förutsättningar att bedriva en långsiktig verksamhet. RIKC i Malmö betonade att dess kommunala struktur har gett en tyngd för tjänstemännen i förhållande till både den romska gruppen och andra anställda i staden. Kulturrådet framförde behovet av ett samlat stöd vad gäller verktyg och modeller och goda exempel för hur man kan arbeta med romers kulturella och språkliga rättigheter. En sådan metodutveckling och att sprida goda exempel skulle kunna vara tänkbara uppgifter för institutionen. Det kommunala nätverket uttryckte också detta behov.

De norska representanterna bekräftade att institutionerna fyller en viktig funktion. Behovet av råd och stöd har visat sig vara mycket

stort även i Norge och har fått en alltmer framträdande roll. Dessutom poängterades att processen för ett institutionsbygge måste vara transparent och att den romska representationen måste säkerställas. En reflektion från besöket i Finland är att det finska romska civilsamhället har stärkts av det sätt på vilket frågor om romers rättigheter har organiserats där. Ett exempel på detta är att Roma Forum bildades på initiativ av Delegationen för romska ärenden.

DO, Forum för levande historia och Skolverket framförde vikten av ett kontinuerligt arbete för romers rättigheter, men var samtidigt tveksamma inför bildande av en ny institution. I stället förordade de att befintliga myndigheter stärks och att det ställs högre krav på uppföljning av det arbete som bedrivs.

Arbetsgruppen presenterade ett förslag för kommissionen i mars 2016. Arbetsgruppen var enig. Den gjorde bedömningen att dess förslag hade ett brett stöd bland romer i Sverige.

Arbetsgruppen förordade att kommissionen skulle lägga fram förslag om att ett nationellt center för romska frågor inrättas, under förutsättning att det har ett tydligt mandat att verka för romers rättigheter och säkerställer romskt deltagande och inflytande. Viktiga utgångspunkter för förslaget var bl.a. att det inte skulle frånta andra aktörer sitt ansvar, inte vara ett alternativ till lokala institutioner och inte vara ett alternativ till romska organisationer. Kommissionen ställde sig i det stora hela bakom arbetsgruppens förslag.

Det bör framhållas att det som presenteras i detta betänkande inte är fråga om ett fullständigt berett förslag, utan snarare ett underlag för ett fortsatt arbete i frågan. Kommissionen vill framhålla det angelägna i att ett sådant arbete kan komma i gång snarast. Det är mycket angeläget att det inte uppstår något tomrum vad gäller arbetet mot antiziganism sedan kommissionen avslutat sitt arbete.

5.3 Kommissionens förslag

Regeringen bör inrätta ett nationellt center för romska frågor. En utredning i lämplig form bör tillsättas för att ta fram ett mer detaljerat förslag.

5.3.1 Formell struktur

En första fråga att ta ställning till är vilken typ av organ som är bäst lämpat att hantera de uppgifter som bör åläggas centret.

Som har redovisats fanns det i remissvaren på förslaget från Delegationen för romska frågor invändningar från några romska organisationer mot att en myndighet skulle kunna ta till vara romers intressen. Organisationerna framförde att om det sekretariat som delegationen föreslog utsågs av romer i en rättvis och transparent process välkomnades förslaget. Det förefaller dock som om tanken var att uppgifterna skulle beslutas i lag, dvs. av riksdagen. En sådan konstruktion framstår som svår genomförbar från konstitutionella utgångspunkter – i praktiken blir det ett offentlighetsligt organ. Liknande invändningar har även framförts i arbetsgruppens och kommissionens kontakter med romer.

Andra farhågor som framförts är att en myndighet inte är tillräckligt oberoende i förhållande till den politiska makten och att anställningar inte skulle komma romer till del. Mot den bakgrunden ligger det därför nära till hands att förorda ett privaträttsligt romskt organ. Arbetsgruppen övervägde en sådan lösning. En variant skulle kunna vara att en nybildad organisation hade formen av en paraplyorganisation. Oavsett om en sådan paraplyorganisation bildas menar arbetsgruppen och kommissionen att ett center fyller ett behov och att det med sina särskilda uppgifter skulle kunna utgöra den långsiktiga kraftsamlingen mot antiziganism som i dag saknas.

Kommissionen är självfallet medveten om att en myndighet inte är oberoende av regeringen. Den lyder under regeringen, dess arbetsuppgifter fastställs i en instruktion och villkor är knutna till de av regeringen/riksdagen fastslagna anslagen. Det sagda hindrar dock inte att myndigheter inom de nu angivna ramarna kan arbeta självständigt, särskilt den typ av myndighet som här blir fråga om.

Vad gäller farhågan om huruvida centret stärker romers egenmakt vill kommissionen återigen betona att en grundförutsättning för förslaget är att centret och dess verksamhet genomsyras av romsk delaktighet och medbestämmande. Det innebär att det vid rekrytering till centret måste läggas vikt vid romsk språk- och kulturkompetens.

Kommissionen vill betona vikten av att ett center i enlighet med förslaget inte i något avseende får ersätta den viktiga roll som det romska civilsamhället har. Inrättandet av ett center skulle emellertid signalera att staten har och tar ett ansvar för att komma tillrätta med antiziganismen.

Det är kommissionens mening att det föreslagna centret har goda förutsättningar att vara en verkningsfull motkraft mot antiziganism om dess verksamhet bedrivs i myndighetsform. Ett sådant initiativ torde också medföra att ett långsiktigt arbete säkerställs.

5.3.2 Benämning

Benämningen av det nationella organet diskuterades mycket i arbetsgruppen. Arbetsgruppen ansåg att "institution" eller "myndighet" inte var lämpliga begrepp eftersom det är historiskt belastade begrepp för många romer. Arbetsgruppen enades därför om att "nationellt center" är ett bra arbetsnamn.

Kommissionen anser att det är för tidigt att i detta sammanhang bestämma namnet på en kommande institution. Denna fråga får diskuteras vidare i det följande arbetet. I den fortsatta redogörelsen används för enkelhetens skull begreppet "center".

5.3.3 Uppgifter

Informations- och kunskapsutveckling

En viktig uppgift för ett center är att bedriva ett systematiskt arbete för kunskapsutveckling om antiziganism och dess konsekvenser. Att belysa och arbeta mot den institutionella diskrimineringen av romer bör därför vara en av dess uppgifter. Det bör fortsätta kommissionens arbete med att verka pådrivande mot etablerade myndigheter och andra aktörer i frågan om dessas ansvar för att säker-

ställa romers mänskliga rättigheter, bl.a. genom att sprida goda exempel på hur antiziganism kan motverkas. Uppdraget kan exempelvis innebära att erbjuda kompetensutveckling till tjänstemän på kommunal och statlig nivå, antidiskrimineringsbyråer m.fl.

En kontinuerlig omvärldsbevakning är viktig för att kunskapsutveckling ska kunna bedrivas. Särskilt bör vikten av internationella kontakter framhållas. Centret skulle på så vis få en helhetsbild kring frågor som berör romer som andra aktörer kanske saknar.

Centret bör vara remissinstans vid beredning av ärenden av betydelse för myndighetens arbete.

En ytterligare uppgift för ett center bör vara att ta över ansvaret för skolboken (se kapitel 3.5) och dess fortsatta spridning.

Ett center bör även kunna spela en roll när det gäller att samla såväl historisk som aktuell litteratur och annan relevant dokumentation som rör romer och romers mänskliga rättigheter. I samarbete med myndigheter som har uppgifter inom området bör centret även på andra sätt verka för att säkerställa tillgången till romsk kultur och övrigt bevarande av dokumentation som rör romer.

På sikt ser kommissionen ett värde i att ett särskilt museum om romers historia skapas för att samla, organisera och visa material i undervisnings- och forskningssyfte. Glomdalsmuseet i Norge med sin permanenta utställning om resandefolket kan utgöra en förebild. Centret skulle kunna få i uppdrag att utreda denna fråga.

Uppföljning

En annan uppgift för centret bör vara att bevaka, följa upp och utvärdera insatser från statliga myndigheter, kommuner och landsting samt att mot bakgrund av sina analyser och slutsatser komma med förslag på lämpliga åtgärder. Centrets uppgifter bör således ses som en del i verkställigheten av regeringens långsiktiga strategi för romsk inkludering.

Denna uppgift väcker givetvis frågor om centrets ansvar för uppföljning i förhållande till de uppgifter som redan finns på andra myndigheter inom olika områden, exempelvis gentemot Länsstyrelsen i Stockholms län. Det finns därför skäl att framhålla att centret bör inrikta sin uppföljning och analys på områden som inte blir tillräckligt belysta av andra. Ansvariga myndigheter ska självfallet

fortsätta att följa upp och analysera frågor som rör romers mänskliga rättigheter. En tänkbar uppgift för denna verksamhetsgren kan vara att identifiera behov av insatser inom olika områden och om den uppföljning som görs inom dessa är tillräcklig för att regeringen ska kunna bedöma behoven av ytterligare insatser. Centrets uppgifter på detta område ska alltså inte ersätta den uppföljning och utvärdering som görs inom respektive verksamhetsområde, utan fungera som ett komplement till dessa. Centret bör inte ha något tillsynsansvar.

Kultur och språk

Arbetsgruppen betonade att det finns ett stort behov av identitetsstärkande insatser. Centret bör verka för att det genomförs aktiviteter som syftar till att revitalisera romani čhib samt andra insatser för att främja romsk kultur och romskt språk. Exempel på aktiviteter som kan komma i fråga är internationella utbytesläger, språkkonferenser, samt att verka för att studiematerial om romsk kultur och romska språk tas fram och sprids.

Centret bör dock inte ha ansvar för att bevilja kulturstöd. Detta bör ligga på de myndigheter som har ansvar för kulturstöd i allmänhet, dvs. närmast Kulturrådet.

Råd och stöd

Centret bör också ha i uppgift att ge råd och stöd till romer om vart de kan vända sig för att hävda sina rättigheter. Detta har, som framhållits tidigare, varit en omfattande uppgift för kommissionen, vilket pekar på att det finns ett stort behov av en sådan funktion. Centret bör inte ha i uppgift att ta emot anmälningar eller pröva klagomål om kränkningar i enskilda fall, utan snarare ha en informativ roll i sammanhanget.

Informationen som centret får på detta sätt kan antas stärka kunskapen om på vilka sätt romers rättigheter kränks. Denna funktion bör också kunna bidra till att skapa en närvaro på det lokala planet och underlätta samverkan lokalt-nationellt, vilket är nödvändigt för ett långsiktigt förändringsarbete. Att centret kontinuerligt får information om vilka hinder som romer möter i vardagen ökar

förutsättningarna för att bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete och påverkansarbete gentemot andra myndigheter.

5.3.4 Organisation

Ledningsform

Ett center kan, som flera gånger framhållits, bara få legitimitet hos romer och bedriva ett relevant och effektivt arbete, om romsk delaktighet och romskt inflytande är helt säkerställt. Detta är en av de kärnfrågor som lyfts vid dialogerna.

Kommissionen har mycket goda erfarenheter av romsk majoritet i den beslutande funktionen och detta bör vara utgångspunkten när ett center skapas.

Det finns i huvudsak tre olika organisationsformer för myndigheter. En statlig myndighet leds av en myndighetschef (enrådighetsmyndighet), en styrelse (styrelsemyndighet) eller en nämnd (nämndmyndighet).²

Flertalet myndigheter är enrådighetsmyndigheter. Myndighetschefen har i allmänhet titeln generaldirektör. Hos många enrådighetsmyndigheter finns ett insynsråd, vars uppgifter är att utöva insyn och att ge myndighetschefen råd. Ledningsformen styrelse anses lämplig för myndigheter som beslutar om medel i stor omfattning, har stora anslag eller transfereringar, förvaltar stora tillgångar, bedriver forskningsintensiv eller kunskapsproducerande verksamhet som i stor utsträckning påverkar näringsliv, kommuner och landsting. Styrelsemyndigheter är bl.a. affärsverken, universitetet, högskolorna och ett 30-tal andra myndigheter. Nämndmyndigheter kännetecknas av ett begränsat ansvarsområde där uppgifterna ofta är reglerade i lag. De har en liten organisation och en kollektiv beslutsform. Vissa nämnder har en domstolsliknande karaktär. Ett 40-tal myndigheter är nämndmyndigheter.³

Den ledningsform där kravet på romskt inflytande bäst kan tillgodoses är, med de givna utgångspunkterna, en myndighet som leds av en nämnd. Det nya centret bör därför ledas av en av regeringen utsedd nämnd. Nämnden måste ha en betryggande romsk majori-

² 2 § myndighetsförordningen (2007:515).

³ Holmberg m.fl. (2012), Grundlagarna, 3:e upplagan.

tet. Dess sammansättning måste återspegla att det finns flera romska grupper samt eftersträva en god representation utifrån kön, ålder och geografisk spridning.

Eftersom det blir fråga om en statlig myndighet bör det som nämnts vara regeringen som förordnar ledamöterna. Mot bakgrund av betydelsen av romsk egenmakt är det angeläget att det finns en i förväg genomtänkt demokratisk process för nominering av ledamöter och att processen är transparent. Det hade givetvis varit önskvärt att det funnits ett nomineringsförfarande med val av ledamöter av ungefär det slag som finns för Sametinget. Detta skulle dock innebära ett omfattande administrativt arbete och bl.a. leda till att det skulle komma att finnas offentliga register över vilka som anser sig vara romer, något som torde vara uteslutet med tanke på romers erfarenhet av olika former av registrering. Regeringskansliets nomineringsförfarande till referensgruppen för arbetet med strategin för romsk inkludering kan i stället vara en modell att utgå från. Centrets nämndledamöter kan utses på ett liknande sätt, dvs. ett nomineringsförfarande där såväl enskilda som romska organisationer får lämna nomineringsförslag med motivering till Regeringskansliet.

Ledamöternas förordnanden bör vara tidsbegränsade. Förslagsvis ska förordnandetiden vara tre år och den bör endast kunna förlängas en gång.

Kansli

Centret bör ha ett kansli som leds av en kanslichef.⁴ Det är viktigt att såväl nämnd som kansli har olika kompetenser. Utöver sedvanlig kompetens inom t.ex. administration och ekonomi m.m. vill kommissionen betona vikten av att personalen har god kunskap om romsk historia, språk och kultur. Det bör eftersträvas att romer anställs i hög utsträckning. Att romer arbetar vid kansliet är också viktigt mot bakgrund av centrets betydelse för att stärka romsk egenmakt. Kravprofilerna vid rekryteringarna är därför mycket viktiga, där stor vikt bör läggas vid romsk kultur- och språkkompetens.

⁴ Jfr 17 § myndighetsförordningen.

Det finns självfallet ett värde i att både romer och icke-romer arbetar tillsammans och det är givet att regeringsformens krav på att avseende endast ska fästas vid sakliga grunder ska följas.⁵

Lokala enheter

Det är viktigt att centret har förankring i hela landet och att det ges goda förutsättningar för samverkan med relevanta aktörer på lokal nivå.

Som framgår av avsnitt 5.1 föreslog Delegationen för romska frågor att fyra regionala sekretariat, underställda det centrala sekretariatet, skulle inrättas. Arbetsgruppen har också framhållit det angelägna i att det också finns en lokal organisation. Statliga myndigheter med lokala enheter förekommer dock främst när det gäller stora myndigheter med omfattande författningsreglerad ärendehandläggning, t.ex. Polisen, Försäkringskassan och Skatteverket. Någon sådan verksamhet torde inte bli aktuell.

Kommissionen vill betona vikten av att centret på andra sätt ges förutsättningar att ha goda kontakter med såväl kommunala organ som privaträttsliga organisationer på lokal nivå.

Placering

Institutionen bör placeras på en ort som har en god tillgänglighet från hela landet, bl.a. genom goda kommunikationer.

Kommissionen har inte tagit ställning till någon specifik placeringssort, men anser att orter som redan har etablerad kommunal verksamhet eller är/har varit pilotkommuner inte bör uteslutas på denna grund.

5.4 Det fortsatta arbetet

Som redan nämnts är det redovisade förslaget om ett center ett underlag för ett fortsatt arbete om hur ett center skulle kunna organiseras och vilka arbetsuppgifter det ska ha. Frågan bör utredas

⁵ 12 kap. 5 § andra stycket regeringsformen.

vidare i lämplig form. Givetvis bör även det fortsatta arbetet genom-
syrras av ett väsentligt romskt deltagande och inflytande.

Det finns ett antal frågor som bör ses över ytterligare. Det rör finansieringen av kostnader som centrets uppgifter medför i form av årsarbetskrafter och lokaler. Det rör också centrets exakta mandat och ansvarsfördelningen mellan centret och andra myndigheter så att det säkerställs att ett arbete för romers rättigheter och mot antiziganism blir så effektivt som möjligt.

Kommissionen vill understryka vikten av att ett center inte ska uppfattas som att frågor om romers rättigheter endast har sin hemvist hos denna institution. Ett center ska vara pådrivande för att andra aktörer agerar utifrån de skyldigheter som de redan har. Institutionen ska således inte i något avseende frånta dessa aktörer sitt ansvar att säkerställa och bedriva ett aktivt arbete för romers rättigheter.

Ett center får inte heller i något avseende uppfattas som ett alternativ till lokala och regionala initiativ och institutioner. Kommunala verksamheter såsom RIKC i Malmö och det som byggs upp i Göteborg är viktiga i det strukturella arbetet för romers rättigheter på lokal nivå och bör inte ersättas av centret. Kommissionen noterar att tanken med dessa är att de ska drivas med starkt romskt inflytande och tjäna som värdefulla bryggor mellan romer och kommunala förvaltningar. Det nationella centrets uppgift bör vara att stötta och stärka lokala initiativ, samt att bidra till att samla och sprida deras vunna kunskap och metoder till andra aktörer. I övrigt bör centret företrädesvis verka på nationell nivå.

Det är också viktigt att ett center inte uppfattas som ett alternativ eller en konkurrerande verksamhet till romsk organisering, och att inrättandet inte får negativa ekonomiska konsekvenser i det avseendet. Det får under inga omständigheter ersätta det romska civilsamhällets kraft och initiativ, utan ska tvärtom enbart ha en stödjande och stärkande roll gentemot romska organisationer.

Kommissionen ser det som mycket angeläget att ett arbete i enlighet med det som nu redovisats snarast kommer till stånd så att kontinuiteten inte bryts i arbetet med att komplettera och förstärka samhällets insatser mot antiziganism. Ett sådant initiativ bidrar till att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

Ambitionen bör vara att centret är under uppbyggnad hösten 2017.

6 Konsekvensbeskrivning

I direktivet till kommissionen anges att den ska redovisa konsekvenserna av sina förslag enligt 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474), att förslagen ska kostnadsberäknas och att kommissionen ska lämna förslag till finansiering utifrån befintliga ramar. I det följande analyseras därför tänkbara kostnader och ges finansieringsförslag för tre av rekommendationerna; att tillhandahålla och sprida *Antiziganismen i Sverige – om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet och i dag* och tillhörande lärarhandledning, att öka det statliga stödet till det romska civilsamhället samt att inrätta ett nationellt center för romska frågor. Övriga rekommendationer bedöms inte leda till några kostnadsökningar för staten, utan bör kunna genomföras inom befintliga ekonomiska ramar. Dessutom analyseras övriga konsekvenser av kommissionens förslag.

6.1 Ekonomiska konsekvenser

6.1.1 Tillhandahålla och sprida skolmaterialet

I avsnitt 3.5 föreslår kommissionen att Länsstyrelsen i Stockholms län får i uppdrag att tillhandahålla och sprida skolboken *Antiziganismen i Sverige – om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet och i dag* samt tillhörande lärarhandledning. Rekommendationen kan med fördel anses utgöra en del av genomförandet av strategin för romsk inkludering.

För att möta efterfrågan föreslår kommissionen att ytterligare 30 000 exemplar av skolboken och ytterligare 15 000 exemplar av lärarhandledningen trycks. Kostnader för tryck, lagerhållning, distribution och spridningsaktiviteter med anledning av skolmaterialet under ett år torde medföra en kostnad om 850 000 kronor.

6.1.2 Bidrag och stöd till nationella minoritetsgruppen romer

I avsnitt 4.2 rekommenderar kommissionen regeringen att öka det statliga stödet till nationella minoriteter i syfte att ge det romska civilsamhället bättre förutsättningar att organisera sig och bedriva en verksamhet. Det statliga stödet till romska organisationer/nationella minoriteter bör därför öka med cirka 15 miljoner kronor. Kommissionen föreslår att denna ökning sker successivt under en fyraårsperiod, med ett tillskott på 3,75 miljoner kronor per år.

I kommissionens dialoger med romer har MUCF lyfts fram som en myndighet som bedriver en verksamhet som når många romer. Det finns en erfarenhet av att myndighetens bemötande och arbets sätt bidrar till att romska organisationer kommer in med ansökningar till myndigheten och också får del av ekonomiska medel. Emergas studie visar att myndighetens arbetssätt har lett till att romska organisationer inte bara erhåller medel från stöd till nationella minoriteter utan även konkurrerar om generella projektstöd inom ordinarie bidragsram.¹ Det framstår därför som lämpligt att MUCF får i uppdrag att fördela de bidrag till civilsamhället som kommissionen föreslår.

6.1.3 Nationellt center för romska frågor

I kapitel 5 rekommenderar kommissionen att regeringen i lämplig form fortsätter att bereda frågan om hur ett nationellt center för romska frågor skulle kunna organiseras och vilka arbetsuppgifter det ska ha. Likaså bör ett mer konkret finansieringsförslag utarbetas. Enligt kommissionen bör ett förslag kunna beredas på sex månader.

Kommissionen vill betona att den fortsatta beredningen måste ske i dialog med romer. Det är därför viktigt att det avsätts medel till utredningen så att en god representation av romer ur ett brett perspektiv ges förutsättningar att delta i arbetet.

Kommissionens tentativa beräkning av kostnader för ett nationellt center är cirka 20 miljoner kronor per år. I summan ingår kostnader för en arvoderad nämnd, 15 årsarbetskrafter, lokal samt kostnader för att bedriva verksamheten.

¹ Emerga (2016), Och sen då? Myndigheters arbete för romers rättigheter och mot antiziganism 2012–2015.

Den genomsnittliga lönekostnaden för en årsarbetskraft har beräknats till 850 000 kronor och har tagits fram genom en jämförelse med resurserna till Barnombudsmannen, Forum för levande historia och Myndigheten för delaktighet samt med vad som redovisats i förslaget om en nationell institution för mänskliga rättigheter (SOU 2010:7) och förslaget om en jämställdhetsmyndighet (SOU 2015:86). Lokalkostnaden har beräknats uppgå till 2 miljoner kronor enligt schablon. Utifrån en jämförelse med nämnda myndigheter samt den budget kommissionen har haft till förfogande har övriga driftskostnader beräknats till 5 miljoner kronor.

Det är rimligt att verksamheten byggs upp etappvis. En uppskattning är att en fullskalig verksamhet med 15 heltidsanställda kommer att kunna vara etablerad först efter tre år. Kostnaderna under de första två åren kan följaktligen förväntas vara lägre. Kommissionen beräknar att kostnaderna för första året uppgår till 10 miljoner kronor, andra året till 15 miljoner kronor och tredje året till 20 miljoner kronor.

6.2 Förslag på finansiering

De medel som kommissionen anser bör anslås för att genomföra de tre rekommendationerna syftar till att stärka romers rättigheter.

De medel som används för ändamålet att stärka det romska civilsamhället och som kommissionen analyserat, uppgick 2015 till cirka 55 miljoner kronor och återfinns som anslag till statsbidrag för att stärka civilsamhället under flera utgiftsområden i budgeten för 2016, bl.a. i 1 Rikets styrelse, 13 Jämställdhet och nyanländas integrering och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. I budgeten för 2016 anvisas därutöver 14,5 miljoner kronor för genomförandet av strategin för romsk inkludering.²

Kommissionen anser att de begränsade resurser som tilldelas de nationella minoriteterna enligt ovan medför att det inte torde finnas utrymme att omfördela medel inom ramen för dessa anslag. Medel måste därför tas från andra anslag.

Kulturrådet fördelar bidrag till såväl nationella och regionala institutioner som till det civila samhällets organisationer. Mot bakgrund

² Prop. 2015/16:1, utgiftsområde 1, anslag 7:2.

av bidragens institutionsbyggande syfte anser kommissionen att det är rimligt att förstärkningen av det romska civilsamhället och ett nationellt center för romska frågor finansieras av dessa medel. Även de kostnader som är förknippade med att trycka, lagerhålla, distribuera och vidta spridningsaktiviteter torde kunna finansieras med medel från detta anslag.

I regeringens budget för 2016 avsattes knappt 320 miljoner kronor till Kulturrådet för bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (utgiftsområde 17, anslag 1:2). Anslaget får bl.a. användas till statsbidrag till kulturella ändamål samt till olika kulturbärande institutioner. Av Kulturrådets årsredovisning 2015 framgår att cirka 10 miljoner kronor fördelats till nationella minoriteters språk och kultur.³

Därutöver finns anslag om knappt 1,3 miljarder kronor till Kulturrådet för bidrag till regional kulturverksamhet (utgiftsområde 17, anslag 1:6 ap.1). Anslaget ska bland annat användas till bidrag inom ramen för kultursamverkansmodellen samt till annan regional kulturverksamhet. I villkoren för anslagen anges att myndigheten i sin bedömning och uppföljning av de regionala kulturplanerna särskilt ska uppmärksamma landstingens arbete för att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv.

Kulturrådet konstaterar att en framgångsrik nationell minoritetspolitik förutsätter starka nationella minoritetsaktörer. Kommissionen gör samma bedömning.⁴

Enligt kommissionen bör regeringen därför överväga om kommissionens tre rekommendationer kan finansieras genom medel ur dessa anslag.

6.3 Övriga konsekvenser

Förutom kostnadsberäkningar ska kommittéer även ange om förslagen kan få konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, brottslighet, sysselsättning och offentlig service och småföretag. Kommittéer ska också redogöra för konsekvenser som påverkar jämställdheten

³ Kulturrådets årsredovisning 2015.

⁴ Kulturrådets årsredovisning 2015.

mellan kvinnor och män samt möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

Kommissionen bedömer att den kommunala självstyrelsen inte kommer att påverkas av om kommissionens förslag genomförs. De medför inte heller någon förändring såvitt avser den kommunala indelningen, beskattningsrätten, kommunernas organisation eller befogenheter i övrigt.

Kommissionens förslag om en tydlig och mer resultatinkriktad styrning för att motverka antiziganism ger bättre förutsättningar för ett jämställt samhälle. Antiziganismen påverkar romska barns och kvinnors rättigheter särskilt, varför flera av de insatser som föreslås kan förväntas stärka deras rättigheter i synnerhet. Ett strategiskt arbete mot antiziganism torde också medföra bättre möjligheter att fördela de offentligt finansierade medlen mer träffsäkert och rättvist. En tydlig politisk hållning mot antiziganism som också når avsedd effekt stärker livsvillkoren för kvinnor och män och ger goda förutsättningar att bidra till ett samhälle fritt från diskriminering och gynnar också uppfyllandet av de integrationspolitiska målen.

De långsiktiga samhällsekonomiska konsekvenserna av ett mer strategiskt arbete mot antiziganism bedöms därför som stora och ska ställas i relation till konsekvenserna av att inga åtgärder vidtas.

I Delegationen för romska frågor betänkande hänvisas till en rapport om kostnader som är förknippade med ett livslångt utanförskap.⁵ Ett livslångt utanförskap beräknas kosta samhället mellan 13 och 15 miljoner kronor för varje individ, inberäknat såväl direkta utgifter som transfereringar, bidrag och andra offentliga kostnader som bortfall av statliga och kommunala skatteintäkter. Den samhällsekonomiska vinsten av att bryta utanförskap genom ett riktat arbete mot antiziganism är således betydande.

⁵ Nilsson och Wadeskog (2008), *Individen i Centrum*.

Kommittédirektiv 2014:47

Kraftsamling i arbetet mot antiziganism

Beslut vid regeringssammanträde den 20 mars 2014

Sammanfattning

En kommitté – en kommission mot antiziganism – ska komplettera och förstärka samhällets insatser på området. Syftet med kommissionen är att åstadkomma en kraftsamling i arbetet mot antiziganism och att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

Kommissionen ska bl.a.

- samla kunskaperna om antiziganism och i samråd med berörda aktörer bidra till att sprida och förbättra genomslaget av befintlig kunskap,
- identifiera och förmedla goda exempel på åtgärder och metoder för att motverka och förebygga antiziganism,
- delta i den allmänna debatten och medverka i olika former av utbildnings- och informationsverksamhet,
- ta ställning till vilka insatser som kommissionen kan genomföra eller bidra till för att motverka antiziganism inom den offentliga förvaltningen och skolan, och
- följa utvecklingen och sammanställa de granskningar och åtgärder som har vidtagits av olika aktörer när det gäller frågan om registrering av romer på etnisk grund.

Uppdraget ska redovisas senast den 20 maj 2016.

Utgångspunkter för arbetet

Det generella arbetet för att förbättra romers situation

I dag bedrivs ett relativt omfattande arbete för att förbättra romers situation i samhället.

I skrivelsen En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032 (2011/12:56) presenterar regeringen en långsiktig strategi för att förbättra romers levnadsförhållanden och säkerställa romers tillgång till mänskliga rättigheter. Det övergripande målet för den tjuugoåriga strategin är att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Strategin innehåller mål och åtgärder inom följande verksamhetsområden: utbildning, arbete, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet, kultur och språk samt civilsamhällets organisering.

Strategin är baserad på förslag från Delegationen för romska frågor, som verkade 2006–2010. Delegationen hade tre huvuduppgifter: att utreda romers situation i Sverige, att främja och stödja kommunala projekt och verksamheter som syftade till att förbättra romers situation samt att informera och sprida kunskap om romer, bl.a. om deras kultur och historia. I betänkandet Romers rätt – en strategi för romer i Sverige (SOU 2010:55) uppmärksammas romers levnadsvillkor inom flera samhällsområden liksom det faktum att romer utestängs från väsentliga delar av samhällslivet, bl.a. på grund av diskriminering.

Inom Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) har en s.k. vitbok om övergrepp, kränkningar och andra särbehandlande åtgärder mot romer under 1900-talet utarbetats. Vitboken innehåller en belysning av romers villkor i Sverige under 1900-talet.

De åtgärder som beskrivs ovan har bl.a. medverkat till att åstadkomma en höjd kunskapsnivå, en utveckling av nya verksamheter och metodutveckling i myndigheters och kommuners arbete. Sammantaget har möjligheterna att förbättra romers situation förbättrats under senare år.

I såväl strategin för romsk inkludering som i betänkandet Romers rätt och i vitboken konstateras emellertid att antiziganism fortfarande hindrar många romer från att delta på lika villkor i samhället (se t.ex. skr. 2011/12:56 s. 27). Ordet antiziganism används om den fientlighet och de fördomar som specifikt drabbar romer. Ordet förekommer bl.a. i förordningen (2008:62) om statsbidrag

till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Delegationen för romska frågor hade däremot inte ett tydligt uppdrag att fokusera på antiziganism, och vitboken är avgränsad till att beskriva de övergrepp, kränkningar och andra särbehandlande åtgärder som förekommit under 1900-talet.

Det nuvarande arbetet med att förbättra situationen för romer bör därför under en tvåårsperiod kompletteras med åtgärder som är särskilt inriktade på att förebygga och motverka antiziganism.

Det generella arbetet mot främlingsfientlighet

I den utsträckning arbetet mot antiziganism tidigare har uppmärksamats har det nästan undantagslöst skett i samband med arbetet mot rasism och främlingsfientlighet. Arbetet mot antiziganism har då oftast fått en förhållandevis undanskymd roll. Även om stora delar av det generella arbetet mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering även omfattar antiziganism, är det viktigt att beakta de speciella förutsättningar som gäller för att motverka denna form av främlingsfientlighet. Andra och ytterligare åtgärder kan behövas för att förebygga och motverka antiziganism. Den nuvarande ordningen kan dessutom göra att arbetet med metod- och strategiutveckling samt fördjupade analyser om antiziganism inte utvecklas ordentligt. Det kan därför vara nödvändigt med riktade insatser mot antiziganism. Detta har vid flera tillfällen påpekats såväl av internationella organisationer som av romer i dialog med Regeringskansliet.

Uppdraget att vidta åtgärder mot antiziganism

Det behövs en kraftsamling mot antiziganism

I Sverige, liksom i många andra europeiska länder, drabbas romer av fördomar och diskriminering. Detta har bl.a. tagit sig uttryck i våldshandlingar och trakasserier mot romer. Olika studier samt erfarenheter från ombudsmän mot diskriminering tyder på att det förekommer en utbredd "vardagsdiskriminering" mot romer i det svenska samhällslivet. Fördomar mot och diskriminering av romer är dock inget nytt fenomen. Sett i ett historiskt perspektiv finner

man ett stort antal exempel på särbehandling av romer. Sådana exempel redovisas bl.a. i vitboken om övergrepp, kränkningar och andra särbehandlande åtgärder mot romer under 1990-talet. En slutsats i vitboken är att den antiziganism som har varit och fortfarande är en del av många romers vardag i Sverige är en bidragande orsak till romers låga tillit till samhället och majoritetssamhället i stort. En viktig förutsättning för att bygga upp förtroendet är, enligt vitboken, åtgärder som motverkar antiziganism bl.a. genom ifrågasättande av stigmatiserande tankemönster om romer.

Olika insatser för att motverka antiziganism pågår eller planeras runt om i landet. Diskrimineringsombudsmannen (DO) beslutade i verksamhetsplanen för 2013 att under de kommande åren prioritera arbetet med bl.a. romers lika rättigheter och möjligheter. De områden som identifierats och som ska bli föremål för särskilda insatser av DO är diskriminering av romer på bostadsmarknaden och romers möte med socialtjänsten. Forum för levande historia kommer också att genomföra särskilda insatser mot antiziganism under de kommande åren för att öka skolelevers kunskap om romernas historia. Det handlar bl.a. om åtgärder för att motverka fördomar och myter om romer.

I viss utsträckning genomförs emellertid åtgärderna isolerat inom respektive myndighets ansvarsområde och utan samordning. Vidare saknas en god överblick över pågående insatser mot antiziganism, vilket försvårar arbetet med att identifiera behovet av nya åtgärder. Det saknas också ett systematiskt sätt att samla och sprida den kunskap om antiziganism som har byggts upp under senare år och som i ökad utsträckning skulle kunna komma till praktisk användning. Detta i kombination med att det enligt många romer utvecklas en acceptans i samhället för fördomar och kränkningar av romer och att det saknas djupare insikter och förståelse för antiziganismens konsekvenser visar att det behövs en nationell kraftsamling för att förstärka och komplettera samhällets insatser mot antiziganism.

Regeringen anser att en sådan kraftsamling bäst sker genom att en oberoende kommitté i form av en kommission mot antiziganism tillsätts. Dess inriktning ska vara både att påverka och förändra existerande negativa attityder och förhållningssätt och att reagera mot sådana företeelser. Kommissionen bör utgöra ett forum för förbättrat erfarenhets- och kunskapsutbyte och en naturlig mötes-

plats för myndigheter och andra aktörer som vill samarbeta i dessa frågor. Kommissionen kan också få stor betydelse för att sprida information om verksamhet som pågår inom olika delar av samhället. Möjligheterna att uppmärksamma regeringen, myndigheter och andra aktörer på antiziganism underlättas också genom en kommission. Den ska bl.a. arbeta med utgångspunkt i de kunskaper och erfarenheter som samlats på området såväl i Sverige som i andra länder. Det är även viktigt att uppmärksamma att uttryck för antiziganism kan drabba kvinnor, män och barn i olika utsträckning och på olika vis.

Kommissionen ska inledningsvis göra en inventering för att hämta in den kunskap som finns på området. Här kan det särskilt pekas på det kunnande och den erfarenhet som finns hos DO och Forum för levande historia samt de uppgifter som redovisas i vitboken.

Kommissionens arbete i denna del ska vara utåtriktad och främjande genom att

- samla kunskaperna på området och i samråd med berörda aktörer bidra till att sprida och förbättra genomslaget av befintlig kunskap, inte minst om den utsatthet som beskrivs i vitboken,
- identifiera och förmedla goda exempel på åtgärder och metoder för att motverka och förebygga antiziganism,
- delta i den allmänna debatten och medverka i olika former av utbildnings- och informationsverksamhet, och
- stödja berörda myndigheter, kommuner och organisationer i arbetet mot antiziganism.

Särskilda insatser inom vissa fokusområden

Förutom att ha en utåtriktad och främjande roll bör kommissionen även genomföra särskilda insatser inom vissa fokusområden.

Romers erfarenheter av diskriminering och andra former av kränkande behandling avser en rad olika samhällsområden. Riktade insatser kan dock inte omfatta alla dessa områden. Risken är stor att uppdraget i så fall skulle bli alltför omfattande, splittrat och svåröverskådligt och minst av allt bidra till den ökade effektivitet i

arbetet som eftersträvas. Det är vidare angeläget att undvika dubbelarbete på områden där ett arbete redan bedrivs eller planeras.

Mot bakgrund av kunskapen från vitboken samt DO:s och Forum för levande historias planerade insatser mot antiziganism bör kommissionens arbete inom särskilda fokusområden avgränsas till arbete med värdegrundsfrågor inom offentlig förvaltning och skolans arbete med att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Dessa områden har även romer i dialog med Regeringskansliet identifierat som strategiskt viktiga för ett framgångsrikt arbete för att stärka romers mänskliga rättigheter i Sverige.

Ett delmål för de statliga arbetsgivarna är att de statsanställda ska ha kunskap och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och i rollen som statstjänsteman. Inom Regeringskansliet har ett forum för främjande av värdegrundsarbetet i statsförvaltningen inrättats som en arbetsgrupp, Värdegrundsdelegationen. Syftet med arbetsgruppen är att stärka den statliga värdegrunden och att främja värdegrundsarbetet i statsförvaltningen genom att vara ett stöd för myndigheterna i deras arbete. Verksamheten inriktas på aktiviteter, skrifter och andra utåtriktade insatser. Arbetet kommer att bedrivas t.o.m. 2016.

Statens skolverk har getts en rad uppdrag av regeringen som har till syfte att stärka skolans värdegrund och dess arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Skolverket har bl.a. fått i uppdrag att erbjuda fortbildning i syfte att ge personalen forskningsbaserad kunskap och verktyg när det gäller hur ett framgångsrikt arbete mot diskriminering och kränkande behandling kan bedrivas.

En grund i arbetet mot antiziganism utgörs av dessa allmänna insatser. Det handlar inte minst om att befästa de grundläggande rättsliga principerna. Det är dock viktigt att det värdegrundsarbete som sker inom offentlig verksamhet och i skolan även uppmärksammar de hinder och problem som romer möter. Det kan behövas särskilda insatser inom dessa områden som uppmärksammar förekomsten av antiziganism. Det kan handla såväl om att sprida kunskap om diskriminering och kränkningar av romer som om att pröva nya metoder för att motverka antiziganism.

Kommissionen ska därför

- i samverkan med andra berörda aktörer, såsom Skolverket, DO och Forum för levande historia, identifiera behovet av särskilda insatser för att motverka antiziganism inom den offentliga förvaltningen och skolan, och
- med utgångspunkt från samverkan ta ställning till vilka insatser som kommissionen kan genomföra eller bidra till och på vilket sätt, och
- genomföra de insatser som den anser nödvändiga.

Värdegrundsdelegationen kan vara ett stöd vid insatser riktade till statsförvaltningen.

Uppdraget att följa vissa frågor om registrering av romer

Under det arbete som har bedrivits inom Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) med vitboken om övergrepp, kränkningar och andra särbehandlande åtgärder mot romer under 1900-talet har det framkommit att en i vissa avseenden omfattande behandling av integritetskänsliga personuppgifter med koppling till romskt ursprung har förekommit i offentlig verksamhet. Det har också i vissa fall förekommit kartläggningar av romer av mer systematisk karaktär, till synes utan tillräckligt samband med handläggningen av enskilda ärenden. Sådana uppgifter finns bl.a. i arkivmaterial hos Riksarkivet, Stockholms stad och Socialstyrelsen.

Mot denna bakgrund har frågan uppkommit om det fortfarande i offentlig verksamhet förekommer behandling av personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung på ett sätt som strider mot gällande personuppgiftsreglering. Regeringen har därför beslutat att ge Datainspektionen i uppdrag att göra en tillsyn av hur personuppgiftslagen och andra registerförfattningar följs inom socialtjänsten och bostadsmarknaden när det gäller behandling av känsliga personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung, och då i synnerhet uppgifter om romskt ursprung.

Med anledning av uppgifter i medierna om att polisen i Skåne skulle ha fört register över romer baserat på etniskt ursprung beslutade Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) att inleda

ett tillsynsärende. SIN beslutade sig därefter för att även göra en bredare kartläggning av gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingar i polismyndigheternas underrättelseverksamhet i vilka känsliga personuppgifter kan förekomma. Vidare har Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att det inom polisens kriminalunderrättelseverksamhet finns erforderliga riktlinjer och rutiner för behandling av personuppgifter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att regelverket inom denna verksamhet följs. Det pågår även granskningar av arkiv hos Stockholms stad och Socialstyrelsen som avser registrering och kartläggning av romer eller uppgifter om romskt ursprung.

Det pågår således arbete hos flera aktörer som på olika sätt rör registrering och kartläggning av romer eller uppgifter om romskt ursprung. Det finns dock inte något enskilt organ som följer utvecklingen på området och som kan sammanställa de granskningar och åtgärder som har vidtagits. Att synliggöra resultaten av de olika undersökningarna är nödvändigt för att överbygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

En annan fråga i sammanhanget är att många romer upplever obehag inför att kontakta myndigheter för att exempelvis ta reda på om deras personliga integritet har kränkts när personuppgifter behandlats. Många frågar sig också vilka myndigheter de kan vända sig till och undrar över de juridiska möjligheterna till insyn i olika register.

Kommissionen ska därför

- följa utvecklingen när det gäller registrering av romer genom att sammanställa de granskningar och åtgärder som har vidtagits av olika aktörer,
- med utgångspunkt från sammanställningen bedöma behovet av informationsinsatser eller liknande på området, och
- genom råd och på annat sätt medverka till att den som anser att hans eller hennes personliga integritet har kränkts när personuppgifter har behandlats kan ta till vara sina rättigheter.

Konsekvensbeskrivningar

Kommissionen ska redovisa konsekvenserna av sina förslag enligt 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474). Förslagen ska kostnadsberäknas och kommissionen ska lämna förslag till finansiering utifrån befintliga ramar.

Arbetets bedrivande, samverkan och redovisning av uppdraget

Kommissionen ska ha en bred sammansättning med bl.a. personer som har god förankring i den romska gruppen. Vidare ska representanter för romska organisationer utgöra en referensgrupp till kommissionen. Kommissionen ska inhämta synpunkter från DO, Forum för levande historia, Länsstyrelsen i Stockholm, Datainspektionen, Skolverket och andra myndigheter och organisationer i den utsträckning som bedöms nödvändig.

Kommissionen ska halvårsvis rapportera till regeringen hur arbetet fortskrider och vilka åtgärder den har vidtagit.

Kommissionen ska arbeta i två år. Arbetet ska redovisas senast den 20 maj 2016.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

Kommittédirektiv 2014:121

Tilläggsdirektiv till Kommissionen mot antiziganism (A 2014:03)

Beslut vid regeringssammanträde den 21 augusti 2014

Utvidgning av uppdraget

Regeringen beslutade den 20 mars 2014 kommittédirektiv om en Kraftsamling i arbetet mot antiziganism (dir. 2014:47).

Av direktivet framgår att en kommitté – en kommission mot antiziganism – ska komplettera och förstärka samhällets insatser på området. Syftet med kommissionen är att åstadkomma en kraftsamling i arbetet mot antiziganism och att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

Den 25 mars 2014 publicerades Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900 talet (Ds 2014:8).

Kommissionen får nu även i uppdrag att ta fram och sprida ett material som utgår från vitboken till skolor och andra delar av samhället som berörs av innehållet i vitboken. Materialet ska vara av hög kvalitet och kunna användas som undervisningsmaterial inom skolan. I uppdraget ingår även att ta fram och sprida en lärarhandledning.

Under arbetets gång ska samråd ske med Forum för levande historia, Statens skolverk, Diskrimineringsombudsmannen och romska sakkunniga som har särskild kunskap om antiziganism.

Kommissionen ska senast den 30 januari 2015 lämna en beräkning till regeringen om kostnader för en större spridning av materialet.

Uppdraget ska redovisas i kommissionens slutredovisning, senast den 20 maj 2016. I redovisningen ska kommissionen lämna förslag om hur materialet kan fortsätta omhändertas och spridas i framtiden. Avseende detta ska särskilt samråd ske med Forum för levande historia.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

Debattartiklar

Det blev en kommission!

Det blev en vitbok och det blev en kommission mot antiziganismen.

Vitboken dokumenterade övergreppen under förra seklet. Den berättar hur romer drevs från kommun till kommun, drabbades av vräkningar och ett påtvingat lägerliv. Den visade att de utestängdes från arbetsmarknaden; att barnen hindrades från att gå i skola; att kvinnor steriliserades med tvång eller under press; att socialtjänsten fungerade som ett övervakningsorgan och att romer registrerades; att förföljda romer i andra länder förhindrades från att komma över den svenska gränsen.

Med rätta gavs vitboken titeln *Den mörka och okända historien*. Övergreppen, diskrimineringen och den tidens skamliga rasbiologiska fördomar har i det närmaste sopats under mattan. Därför är vitboken viktig.

Men det räcker inte med att erkänna gångna tiders synder. Därför krävde många av oss åtgärder mot dagens antiziganism, de fördomar och den diskriminering som alltjämt förpestar tillvaron för romer i det svenska samhället. Vitboken krävde en uppföljning. Därför tillsattes Kommissionen mot antiziganism.

Kommissionen har nio ledamöter och har redan börjat sitt arbete. Vid sitt första möte enades den om sträva efter att göra själva begreppet antiziganism känt och förstått – det handlar om den rasistiska diskrimineringen på arbets- och bostadsmarknaden, inom skolväsendet och vid vardagliga situationer på restauranger, hotell, bensinmackar och så vidare – men också om de kränkande, fördoms-mättade myter som fortfarande vandrar runt om romer i det svenska samhället. Med andra ord, vi vill att antiziganism ska förstås på

ungefär samma sätt som antisemitism summerar negativa attityder och handlingar mot det judiska folket.

Kommissionen har fått knappa två år på sig att fullfölja sin uppgift. Det betyder att den har begränsade möjligheter att bygga upp egna program. Den ska i stället säkerställa att de existerande myndigheterna – också på kommunalt plan – verkligen gör vad de borde göra för att motverka antiziganismen. Kommissionen kommer att ligga på dessa som en blåslampa: kritisera brister och komma upp med konstruktiva förslag.

Vi är redan i färd med ett sådant arbete med anledning av skandalen kring Skånepolisens register. Kommissionen kommer att analysera både polisens agerande och de olika översynsorganens utlåtan- den. Vår fokus blir den etniska (antiziganistiska) aspekten samt om verkligt ansvar har utkrävts. Visst handlar det om ett ”systemfel” som åklagaren påpekade, men någon eller några måste vara ansvariga systemfelet.

Det var inte givet att Skånepolisens register skulle bli kända, tvärtom – de ansvariga förnekade först att de existerade. Utan DN-journalistens envetna arbete hade den registreringen kunnat fortsätta och fortsätta.

Detta har väckt oro över att det kan finnas fler register hos polisen eller hos andra myndigheter. Det är av enorm betydelse att hela registerfrågan blottläggs – även romer måste känna att de inte drabbas av sådan dold övervakning. Vad som gjordes inom Skånepolisen har väckt mörka minnen från det förgångna.

Kommissionen håller på med att utveckla ett system för att reagera när det kommer rapporter eller anmälningar om fall av direkt diskriminering. Ett brev gick ut till alla butiker i en större affärs- kedja med uppmaning till personalen att se upp med romer som försökte lura kassörskor. En länspolismyndighet publicerade på hem- sidan ett signalement på en person med beskrivningen, att denne har ”romskt utseende”. I bägge de fallen har kommissionen redan reagerat, begärt förklaring av de ansvariga, informerat medierna och kommer att följa upp.

Vi nås också av andra rapporter om att besökande från bl.a. Rumänien och Bulgarien utsätts för kränkande behandling. Den diskrimineringen är också en viktig fråga för kommissionen.

Det behövs en kapacitet att agera på den typen av antiziganism. Kommissionen är redo att ta på sig den rollen tills vidare. För detta

vill vi ha samarbete med så många som möjligt. Den som utsätts för sådan diskriminerande behandling eller som bevittnar sådana situationer – hör av er till kommissionens sekretariat.

För detta är det viktigt att kommissionen kan få stöd och hjälp från alla romska grupper. En bred referensgrupp har utsetts och konsultationsmöten kommer att hållas under hösten i Malmö, Göteborg och Stockholm. Men dialogen bör bli bredare än så. Det här är vår chans att få en ändring.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i *É Romani Glinda*, Nr 4, årgång 17.

Omotiverad brutal polisaktion mot romer

Sverige har en lång historia av fördrivningar och kränkningar av romer. Låt inte historien återupprepas, skriver Thomas Hammarberg, ordförande för Kommissionen mot antiziganism, som själv bevittnade den nyligen genomförda avhysningen av romer i Högdalen.

Natten innan en avhysning av romer i ett skogsparti utanför Högdalen skulle verkställas, utbröt en svår eldsvåda i några skjul. Förödelsen var omfattande. Många blev svårt brandskadade. Flera traumatiserades. Kläder, viktiga papper och insamlade pengar brann upp eller sargades. Jag var där timmarna efter branden. Såg ödeläggelsen och chocken bland de personer som var kvar. De var inte i stånd att flytta.

Ändå stod beslutet om att sätta in en massiv polisaktion fast – att köra bort romerna och riva ned skjulen. Ett hundratal poliser hade mobiliserats mot de omkring 60 romer, de flesta kvinnor, som inte gjorde det minsta motstånd när de brutalt kördes iväg – utan att få ta med sig vare sig resväskor eller andra personliga tillhörigheter. De informerades om att de måste betala en avgift på cirka 600 kronor vardera till Kronofogden, ett belopp som givetvis upplevdes som väldigt högt utifrån deras ekonomiska situation. Det är min mening att polisaktionen var brutal och omotiverad. Den gick långt utöver vad som kan anses vara berättigat.

Jag är ordförande i den av regeringen tillsatta Kommissionen mot antiziganism. Vi har ett brett uppdrag för att riva många av de strukturella och rasistiska hinder som romer möter i sin vardag. Det handlar i korthet om att vi ska säkerställa att de existerande myndigheterna gör vad de borde göra för att romer ska leva ett liv utan antiziganism. Redan nu kan jag konstatera att polisen är en av de myndigheter som kommissionen särskilt kommer att fokusera på. Vi har redan påbörjat vårt arbete genom att agera i konkreta fall som förefaller ha antiziganistiska inslag.

En länspolismyndighet publicerade till exempel på sin hemsida ett signalement på en person med beskrivningen att denne hade ”romskt utseende”. Kommissionen har begärt förklaring av de ansvariga, informerat medier och följer upp polismyndighetens svar genom att ställa ytterligare frågor till Rikspolisstyrelsen. Vi är också i

färd med att analysera Skånepolisens agerande i samband med den omfattande kartläggning som Dagens Nyheter skrev om för ett år sedan samt de olika tillsynsorganens utlåtanden. Fokus för vår analys blir den antiziganistiska aspekten och om verkligt ansvar har utkrävts.

En vanligt förekommande uppfattning och en grogrund för antiziganism såväl historiskt som i dag är att romers situation är mer eller mindre självförvållad, eller till och med självvald. Den vitbok som regeringen presenterade i våras visar med all önskvärd tydlighet att det är staten och kommunala förvaltningar som historiskt har svarat för att bygga upp och bekräfta fientliga uppfattningar om romer. Vi vet att romer i Sverige har utsatts för registrering, sterilisering och fördrivning från kommun till kommun. Att de inte har fått tillgång till skola, arbetsmarknad och att de förbjöds att komma innanför landets gränser, inte minst mitt under brinnande världskrig då romer utsattes för Förintelse. De repressiva åtgärderna mot romerna är ofattbart omfattande och motiverades många gånger utifrån den seglivade föreställningen att romer har skuld till sin egen situation.

Det är anmärkningsvärt att den antiziganistiska historien i Sverige har en dagsaktuell spegelbild. Den aktuella länspolismyndighetens publicering bidrar till att sprida en stigmatiserande uppfattning om att alla romer ser likadana ut och bör bli föremål för misstanke om brott. Avhysningen i Högdalen bidrar till att fördriva romer och utestänga dem från rimliga levnadsförhållanden. Det är uppenbart att fördrivningen försätter romerna i en än mer utsatt situation och den aktuella polisaktionen bekräftar romers erfarenheter och känsla av att leva i en fientlig omgivning.

Den senaste tiden har jag gång efter annan hört en körsång av sällan skådat slag. Flera stämmer in och påtalar att den diskriminering och särbehandling som romer utsätts för i bland annat Rumänien är oacceptabel och en förklaring till att personer söker sig till Sverige. Är det då rimligt att Sverige fördriver romer och skickar dem tillbaka till länder där vi vet att de utsätts för systematisk förföljelse och diskriminering? Med vilken trovärdighet kan vi kritisera andra länders behandling av romer när polismakten i Sverige i dag verkställer politiska beslut som kränker romers rättigheter? Det här ger oss anledning att på allvar reflektera över dagens diskri-

minerande strukturer som speglas i Sveriges antiziganistiska historia. Låt oss inte återupprepa den.

Thomas Hammarberg, ordförande i kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i Svenska Dagbladet, 11 september 2014.

Replik: Avhysningen i Högdalen borde ha stoppats

Eva Liedström Adler, Rikskronofogde, svarar på min debattartikel "Omotiverat brutal polisaktion mot romer" att anledningen till att man begärde hjälp av polisen var att man bedömde att det skulle förekomma demonstrationer i samband med avhysningen (Brännpunkt 16/9-14).

Repliken missar emellertid en avgörande aspekt av min kritik mot avhysningen av romer i Högdalen. Natten mot söndagen den 31 augusti utbröt en eldsvåda i lägret. Två personer brändes svårt och måste föras till Akademiska sjukhuset i Uppsala för specialistvård. Övriga i lägret var djupt traumatiserade. De var i det läget inte förmögna att flytta såsom de planerat i linje med kronofogdens beslut den 29 augusti.

Jag anser därmed att det i det läget förelåg två skäl för att uppskjuta avhysningen. Det ena var att visa mänsklig hänsyn till de personer som drabbats av eldsvådan. Det andra var att det borde genomföras en seriös undersökning av brandplatsen. Romerna själva var övertygade om att branden var anlagd av någon eller några utomstående. Det fanns en hotbild mot dessa provisoriska läger, något som bruna hatsajter vittnar om.

Jag vädjade till Stadshusets ledning att ta hänsyn till detta, men detta ignorerades och en massiv polisinsats sattes in morgonen efter branden. Romerna lämnade när de förstod att polisen var på väg. Kvar fanns några ledsna ungdomar som kände och stöttade romerna. De skulle alltså, enligt rikskronofogden, vara det "hot" som motiverade den stora polisstyrkan om 100 personer.

Jag bevittnade själv situationen och talade med såväl representanter för kronofogden som enskilda polismän. De föreföll lika pinsamt berörda som mig och min kollega Hans Caldaras. De påpekade – med all rätt – att de inte var ansvariga utan det var stads-
husledningen som fattat beslutet. Och så var det – politikerna hade inte mött vår vädjan om uppskov. Det var, så som du påpekar Eva Liedström Adler, ett politiskt beslut. Men det var också, och det vidhåller jag, en synnerligen brutal och omotiverad aktion.

Avhysningen i Högdalen väcker ytterst allvarliga frågor och det finns så många frågetecken kring polisens agerande att Kom-

missionen mot antiziganism kommer att följa upp och titta närmare på hela hanteringen av den.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i Svenska Dagbladet, 19 september 2014.

Oacceptabel antiziganism mot romer i Sverige

Romer i Sverige drabbas alltjämt av omfattande diskriminering. Den kommission mot antiziganism som regeringen tillsatte i våras kan redan nu konstatera att det behövs en serie genomgripande åtgärder, skriver kommissionens ledamöter.

Regeringen publicerade i våras en vitbok om hur romer behandlades i Sverige under förra seklet. Den blottlade en mörk och djupt skamlig historia. Romer utsattes för integritetskränkande kartläggningar och registrering. Kvinnor och män steriliserades. Familjer fördrevs och förvägrades fast boende. Barn utestängdes från skolan och vuxna diskriminerades på arbetsmarknaden. Romer som försökte fly från Förintelse i andra länder förvägrades en fristad.

Diskrimineringen var systematisk och starkt influerad av rasbiologiska vanföreställningar. Det var sannerligen på tiden att dessa vidriga villfarelser med dess grymma konsekvenser togs fram i ljuset, om än sent.

Fördomarna lever vidare

Men punkt har inte satts med denna historiegenomgång. Fördomarna lever vidare och romer diskrimineras fortfarande i vårt samhälle när de söker jobb eller bostad. Romska barn har inte samma möjligheter i skolan som andra barn, bland annat på grund av mobbning, negativ särbehandling och bristande tillgång på modersmålsundervisning.

Antiziganismen påverkar romers kontakter med myndigheter – vid själva bemötandet, men också genom en strukturell diskriminering som tillåts påverka myndigheterna i deras beslutsfattande.

Sanningen är att romernas tillit till de officiella myndigheterna fortfarande är låg.

Förhoppningarna om att få rättelse mot oförrätter och att kunna delta på lika villkor i samhällslivet är nedskruvade. Det handlar om ett utanförskap som inte är självvalt.

Det officiella Sveriges slutliga reaktion på Skånepolisens register över nära fem tusen romer eller personer med anknytning till romer – blir en testfråga. Fungerar polis och översynsorgan i överens-

stämmelse med principer om integritetsskydd och mänskliga rättigheter när det gäller den romska minoriteten?

”Romer är tjuvaktiga”

Det kommer konkreta rapporter om hur romer kränks och diskrimineras också inom den privata sektorn. Ett exempel nyligen var distributionen av ett brev till föreståndarna för butikskedjorna 7-eleven och Pressbyrå. Brevets innebörd var att romer är tjuvaktiga. I ett annat fall fick personalen på en Ica-butik i Sollentuna instruktion om att inte växla pengar för romer.

Besökande romer från bland annat Rumänien och Bulgarien har utsatts för rena hatbrott. Natthärbärgen har attackerats och en del av dem som vädjat om ekonomiskt stöd har utsatts för våld och trakasserier. En kvinna i Skara sköts i huvudet med ett luftgevär. Extremistiska hatsajter uppmanar till övergrepp mot besökarna och SD sprider försåtliga myter om besökarna som kriminella.

Organ inom såväl FN som Europarådet har berört Sveriges behandling av romer i kritiska rapporter. Det var ett av skälen till att en kommission mot antiziganism tillsattes. Dess uppgift är att bidra till att de strukturella hinder och rasistiska beteenden som romer nu möter i sin vardag verkligen försvinner. Den ska verka för att olika myndigheter gör vad de borde för att romer ska kunna leva ett liv utan att mötas av antiziganism.

Kritiserar felsteg

Vi som sitter i kommissionen kommer att kritisera felsteg av myndigheterna men också komma med konstruktiva förslag om hur romernas rättigheter ska skyddas och förtroendeklyftan därmed överbryggas. Det handlar om att synliggöra diskriminerande strukturer och säkerställa att romers rättigheter verkligen skyddas. Det handlar också om att komma med förslag på konkreta åtgärder som på allvar ifrågasätter och sätter stopp för antiziganismen.

Vitbokens rapport om de systematiska kränkningarna av romer under förra seklet måste fungera som en väckarklocka. Diskrimineringen måste få ett slut; fördomarna måste bemötas. Det var posi-

tivt att regeringsförklaringen nyligen slog fast att antiziganismen inte ska ha någon plats i Sverige. Det förpliktar.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism samt ledamöterna:

Marianne Eliason
Erland Kaldaras
Stefano Kuzhiov
Maria Leissner
Diana Nyman
Soraya Post
Simon Wallengren
Christian Åhlund

Debattartikel publicerad i Göteborgs-Posten, 21 oktober 2014.

Sverige har ett ansvar för romer som är här

Sverige har ett direkt och eget ansvar för de romer som är här. Brutala avhysningar måste upphöra och alternativa boenden erbjudas. Det skriver årets Stieg Larsson-pristagare Thomas Hammarberg och Soraya Post.

Vi försöker bägge verka för romernas rättigheter. Det har gjort att vi nu ständigt får frågor om "tiggarna" på våra gator och torg – från berörda eller skeptiska medborgare. Vilka är de? Varför kommer de hit? Ska man ge en slant eller inte? Är de organiserade? I så fall, finns det en kriminell anknytning?

Svar finns. De flesta besökande "tiggare" kommer från Rumänien och Bulgarien, de benämns därför ofta som EU-migranter. Flertalet av dem är romer och skälet för att de kommer hit är att de faktiskt inte klarar sig hemma.

Där är de i många fall helt utestängda från arbetsmarknaden. Deras barn diskrimineras i skolan. Flertalet romska familjer bor i direkt hälsovådliga slumbostäder och tillgången till sjukvård är i praktiken spärrad. Medellivslängden för romer i dessa länder bedöms vara ungefär tio år kortare än för den övriga befolkningen.

Även med en ny minoritetspolitik i hemländerna skulle det ta tid innan reformerna skulle ge bestående och tillräckliga resultat. Fram till dess kommer många av de mest utsatta och fattiga att försöka finna lösningar genom att periodvis resa utomlands.

Sverigedemokraterna har försåtligt spridit myter om att de romska tiggarna skulle vara utlöpare av kriminella ligor. Det stämmer inte. De är "organiserade" bara i den meningen att de i många fall reser tillsammans med några andra familjemedlemmar.

De romer som kommer hit gör det alltså av nödvång. De söker en möjlighet att skydda sina barn från att tvingas in i samma onda cirklar av misär och utanförskap. De vill inte vara här, men de klarar inte att försörja sig och sina barn. Här hoppas de kunna tjäna ihop lite pengar för att lindra den totala misär som är livet därhemma.

Det är dock svårt för de romer som kommer hit att få jobb, och att samla pantburkar räcker inte långt. Enda utvägen blir då att sitta med tiggarmuggen framför sig. Den enskilda gåvan välkomnas förstås, men viktigare vore politiska insatser mot de bakomliggande orättvisorna.

Vad kan då göras? Och av vem?

Självklart vilar ett tungt ansvar på hemländerna, bland annat Rumänien. Antiziganismen där har hindrat ett arbete att främja romernas mänskliga rättigheter. Försöken att integrera romerna har varit halvhjärtade och misslyckade även om vissa framsteg nu kan skönjas.

Lika självklart är att EU har ett ansvar. Unionens försök att skydda minoritetsrätten för romerna har gett mycket blygsamma resultat. Det räcker inte med konferenser och planer på papper. Nu måste givna löften infrias och anslagna medel användas för avsedda ändamål.

Men svenska myndigheter har också ett ansvar, inte minst när det gäller att utveckla samarbetet med hemländernas regeringar. Den dialogen måste utformas klokare än hittills – det handlar om att stödja de positiva krafterna. Detta bör kopplas till ett aktivt stöd till de frivilligorganisationer som bedriver jordnära bistånd i dessa länder, inte minst i Rumänien: Hjärta till hjärta, Röda korset och Rädda Barnen.

Sverige bör vidare bidra till en reformering av EU:s hela verksamhet när det gäller minoriteters situation. Vad som bör göras är uppenbart; det som krävs är politisk vilja och prioritering.

Men vi i Sverige har också ett direkt och eget ansvar för dem som är här. Romernas situation i Sverige innebär ett test av vad vårt tal om allas rättigheter betyder i praktiken.

Ända fram till 1950-talet – alltså även under Förintelsen av romer i andra delar av Europa – hindrades förföljda romer från varje möjlighet att beträda svensk mark. Den lagen upphävdes till slut – men är vi ens i dag beredda att ge romerna samma bemötande som andra flyende?

De besökande migranterna har rätt att bli bemötta som människor. Vi vill därför rikta följande uppmaningar till Sveriges beslutsfattare:

- Upphör med brutala avhysningar.
- Erbjud alternativa boenden – enkla men acceptabla ”tak över huvudet”.
- Ge EU-migranterna samma rätt till akut sjukvård som de papperslösa.

- Uppmuntra polisen att ta hotbilden mot migranterna på större allvar.

En sådan human hållning skulle inte bara stå i linje med principer om mänskliga rättigheter. Den skulle dessutom ge oss större möjlighet att påverka EU och situationen i migranternas hemländer.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism och 2014 års mottagare av Stieg Larsson-priset

Soraya Post, Europaparlamentariker (Fi) och 2014 års mottagare av Stieg Larsson-priset

Debattartikel publicerad i Svenska Dagbladet, 10 november 2014.

Rasismen mot romer – en upprepning av historien

”Många romer upplever att det är meningslöst att göra en anmälan om diskriminering, då en anmälan alltför sällan leder till upprättelse. Antiziganism ska inte tillåtas passera utan konsekvenser”, skriver Thomas Hammarberg.

Länsstyrelsen i Stockholm har kommit med en ny rapport som fastslår att antiziganismen är utbredd. Romer utsätts för en omfattande diskriminering inom alla samhällsområden och diskrimineringen sker förhållandevis öppet.

Jag är ordförande i den kommission mot antiziganism som regeringen tillsatte i våras. Vi har ett brett uppdrag för att riva de rasistiska hinder som romer möter i sin vardag.

Det handlar i korthet om att vi ska säkerställa att de existerande myndigheterna gör vad de borde göra för att romer ska leva ett liv utan antiziganism.

Kommissionen har redan agerat i ett antal ärenden som visar på hur legitim antiziganismen är.

Ett ärende rör en länspolismyndighet som på sin hemsida publicerade ett signalement på en person med beskrivningen att denne hade ”romskt utseende”.

Kommissionen begärde en förklaring av polismyndigheten som i sitt svar till kommissionen menade att det var befogat att publicera den typen av stereotypa uppgifter om romer. Kommissionen följer nu upp svaret genom att lämna över ärendet till Justitieombudsmannen.

Regeringens vitbok om samhällets övergrepp mot romer under 1900-talet visar att det är staten och kommuner som historiskt har bedrivit en politik som har utgått från fientliga föreställningar om romer.

De repressiva åtgärderna mot romer har varit ofattbart omfattande.

Som framgår av boken fick inte romer i Sverige bosätta sig på en och samma plats under en längre tid. Kommuner drev systematiskt bort de romer som slog sig ner i kommunen.

Det är anmärkningsvärt att fördrivningen har en dagsaktuell spegelbild i de avhysningar av främst rumänska medborgare som sker runt om i landet.

Det får givetvis konsekvenser, inte bara för de mycket utsatta personer som inte har ett tryggt boende under tiden de befinner sig i Sverige, men ger också en signal till romer i Sverige som bär med sig en historia av fördrivning och än i dag utsätts för antiziganism och diskriminering.

De konsultationer som kommissionen hittills har genomfört med ett hundratal romer visar att det som saknas nu är åtgärder som på allvar motverkar antiziganismen. Romer vittnar dessutom om att antiziganism har ökat de senaste åren:

Det är värre nu än på 70-talet. Det finns en uttalad rasism i samhället. Det syns inte minst efter att rasistiska partier har nått framgångar i valen.

Skånepolisens olagliga register är givetvis något som många romer har tagit upp i konsultationerna. Att så många romer har blivit registrerade av polisen i Skåne upplevs som mycket kränkande och den visar på en återupprepning av historien och på hur legitimt det är att kränka romers rättigheter:

Vi hade redan innan avslöjandet om Skånepolisens register ett obetydligt förtroende för polisen och nu är det verkligen i botten. Om jag blir utsatt för ett brott, kan jag inte vända mig till polisen. För romer tycks likhet inför lagen inte gälla.

Många romer upplever att det är meningslöst att göra en anmälan om diskriminering, då en anmälan alltför sällan leder till upprättelse. Också det är en återupprepning av historien. Romer får inte upprättelse när deras rättigheter kränks.

Kommissionen har för avsikt att återkomma med konkreta förslag, men en sak är tydlig redan nu. Åtgärderna behöver vara kraftfulla och syfta till att romer har möjlighet att organisera sig på egna villkor.

Det måste vara möjligt att utkräva ansvar när rättigheter kränks. Antiziganism ska inte tillåtas passera utan konsekvenser.

Thomas Hammarberg, ordförande för Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad på SVT Opinion, 5 december 2014.

Ta ansvar för antiziganismen!

Att antiziganismen historiskt har tillåtits passera är ett bärande skäl till att den än i dag uppfattas som legitim. Det är hög tid för landets myndigheter och kommuner att ta sitt ansvar och vända denna negativa spiral.

Antiziganism är den särskilda rasism som förpestar romers tillvaro i Sverige i dag.

Den påverkar romers möjligheter att ha makten över sina liv och makten att forma samhället. Alltså påverkar antiziganismen grundvalarna för vår demokrati.

Ytterst är det vår offentliga förvaltning som ska förverkliga demokratin i praktiken. Tyvärr kan kommissionen notera att såväl statlig som kommunal verksamhet är arenor där det förekommer antiziganism. Romer upplever diskriminering i mötet med myndigheter och kommuner.

Det kan handla om att socialtjänsten tvångsomhändertar romska barn på svagare grunder, att hälso- och sjukvården ger sämre behandling till romer eller att kommunen har ett kränkande bemötande mot anställda tjänstemän som är romer.

Särskilt alarmerande är att romer upplever att de myndigheter som är satta att försvara deras mänskliga rättigheter inte gör det i tillräcklig utsträckning. Anmälningar om diskriminering av och hatbrott mot romer leder sällan till att ansvar utkrävs. Antiziganism tillåts passera.

Det är synnerligen allvarligt att polisen, som är den myndighet som ska motverka hatbrott och olaga diskriminering, har avslöjat föra olagliga register över romer. Det är därför föga förvånande att romer upplever att de inte har någonstans att vända sig när de blir utsatta för brott. Detta får oerhört allvarliga konsekvenser för romers möjlighet till upprättelse när deras rättigheter kränks.

Antiziganism, när helst den förekommer och kommer till uttryck, signalerar ojämlikhet. Den påverkar romers utrymme att röra sig i våra offentliga rum. Romer härbärgerar kränkningar när de åker buss, tar en promenad, går med sina barn till skolan eller går och handlar. Det som för majoritetsbefolkningen är tämligen oproblematiska rutiner för att få vardagen att fungera, är för många romer

oerhörda påfrestningar. Denna djupa orättvisa är osynlig för många i majoritetsbefolkningen.

Antiziganismen påverkar romers tillit till myndigheter och kommuner. De har haft en avgörande roll i att förfölja och kartlägga romer. De har fattat beslut om att tvångssterilisera romer och de har fördrivit och avhyst dem från plats till plats. Att antiziganismen historiskt har tillåtits passera är ett bärande skäl till att den än i dag uppfattas som legitim.

Det är kommissionens mening att våra offentligt finansierade myndigheter därför har ett ansvar att vända denna negativa spiral av kränkningar som löper som en röd tråd genom den historia som vi står på och den nutid vi lever i. Myndigheter måste också själva granska sin egen verksamhet och motverka antiziganismen inom den.

I dagarna skickar Kommissionen mot antiziganism ut sin nya skrift *Antiziganism* till alla Sveriges kommuner samt utvalda statliga myndigheter. Skriften ska ge ökad förståelse för vad antiziganism är, hur den har påverkat romers villkor i dag och historiskt samt hur antiziganismen kränker romers mänskliga rättigheter.

I den finns inga förslag på nya lagar eller regler för att tillförsäkra romer deras mänskliga rättigheter. Vi menar att de lagarna redan finns. Vad som krävs är att de offentliga aktörerna säkerställer att de tillämpas full ut, också när det gäller romers rättigheter.

Först då kan de demokratiska spelreglerna börja gälla för alla.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Heidi Pikkarainen, huvudsekreterare i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i Dagens Arena, 2 april 2015.

Romer måste få upprättelse efter Skånepolisens register

I dag överlämnar vi en rapport till regeringen om den olagliga och omfattande registrering av romer som Dagens Nyheter avslöjade i september 2013. Avslöjandet bidrog till att Kommissionen mot antiziganism tillsattes i mars 2014. En av dess uppgifter är just att följa registrering av romer på etnisk grund.

Flera myndigheter har granskat Skånepolisens kartläggning inom ramen för sina respektive mandat. Nu senast drog JO slutsatsen att registren de facto fått karaktären av ett register över etnisk tillhörighet, en bedömning som också kommissionen har gjort.

Att det är romer som kartlagts framgår av samlingarnas rubrik-sättning ("Konflikt, Staffanstorp romer" och "Kringresande") och av vilka uppgifter som har noterats. Dessutom uppgav polisen själv inledningsvis till SIN att samlingen endast innehöll uppgifter om romer eller personer som är gifta med romer.

Det är för kommissionen obegripligt hur denna massregistrering av romer med barn och avlidna personer, skulle kunna användas i något berättigat polisiärt syfte. Inte minst då det inte har noterats om personerna var misstänkta för något brott. Skånepolisens systematiska insamling av uppgifter om romer för osökt tankarna till tidigare registreringar baserade på antiziganistiska fördomar.

Genom att sätta Skånepolisens kartläggning i ett historiskt sammanhang kan vi få en förståelse för allvaret i vad som avslöjades. Regeringens vitbok visar att landsomfattande och systematiska kartläggningar av romer genomfördes under förra seklet av såväl polisen som andra myndigheter. Det var kartläggningar med kränkande uppgifter om enskilda personer, med bl.a. släkträd tillbaka till 1800-talet. Kartläggningarna spelade en roll för de omfattande repressiva åtgärder som vidtagits mot romer såsom tvångsteriliseringar, tvångsomhändertagande av barn, förföljelse, fördrivning och tvångsassimilering.

Romer vittnar om hur öppen och "legitim" antiziganismen fortfarande är i det svenska samhället. Många känner sig tvingade att dölja sin identitet, både i kontakter med myndigheter och i andra situationer. Att den romska bakgrunden påverkar bemötande och beslutsfattande hos myndigheter negativt har alltför ofta besannats. En direkt konsekvens är att många romer inte anmäler när de ut-

sätts för kränkningar och brott. Detta mönster har förstärkts efter det blev känt att svensk polis återigen registrerat romer.

Det faktum att Skånepolisen sedan avslöjandet vidhöll att registreringen var befogad har förvärrat situationen ytterligare. Agerandet kan uppfattas som en legitimering av den antiziganistiska och seglivade stereotypen att romer är kriminella.

Det är uppenbart att Skånepolisens registrering av romer har fått djupt negativa konsekvenser för romers rättigheter. Kommissionen kräver därför att regeringen säkerställer att det vidtas kraftfulla och effektiva åtgärder inom polisen för att garantera att något liknande aldrig upprepas.

Mycket tyder på att massregistreringen var ett symptom på ett större problem. Det är kommissionens uppfattning att det behövs en konkret och effektiv handlingsplan för att motverka antiziganistiska attityder och förhållningssätt inom poliskåren.

Lagstiftningen till skydd mot etnisk kartläggning bör ses över för att säkerställa att liknande kartläggningar aldrig sker igen. Lika viktigt är att det genomförs systematiska kontroller av myndigheters hantering av känsliga persondata.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism samt ledamöterna:

Marianne Eliason
Erland Kaldaras
Stefano Kuzhiov
Maria Leissner
Diana Nyman
Soraya Post
Simon Wallengren
Christian Åhlund

Debattartikel publicerad på SVT Opinion, 16 april 2015.

Tiggeridebatten spär på unkna fördomar om romer

”Opålitliga och kriminella.” ”Romerna har valt det här själva.” Historien upprepas och talet om kriminalisering av tiggeri göder fördomar, skriver Kommissionen mot antiziganism.

För ett år sedan presenterade den dåvarande regeringen en vitbok om de övergrepp och kränkningar som under 1900-talet har påverkat romers villkor. Boken beskriver hur staten och kommunerna var överens om att med stöd av lagar och förordningar begränsa och hindra romer från att ta del av sina grundläggande rättigheter.

Vitboken skildrar hur fördrivningen av romer under första hälften av 1900-talet var en ”legitim” åtgärd i flera kommuner. Romer hindrades genom förbud och hot om vite att skaffa sig fast bostad, eller genom att livet i kommunen gjordes så obehagligt som möjligt så att de självmant förmåddes att lämna kommunen. De negativa konsekvenserna av att inte ha en bostad var inte okända, de eftersträvades till och med av staten och kommunerna. Det kom att påverka hela livssituationen för romer. Detta var ett mönster som har sin fortsättning än idag.

Många ”tiggare” som nu befinner sig i Sverige är romer. Dagens diskussion om avhysningar och krav om att förbjuda EU-medborgares tiggeri påminner starkt om hur åtgärder mot romer historiskt har diskuterats. Så här resonerade till exempel den statliga utredningen Fattigvårdslagstiftningskommittén i början av 1900-talet:

Då Zigenarnas inordnade i samhället hos oss syntes vara ett olösligt problem och att enda utvägen vore att på ett eller annat sätt, få zigenarna ur landet. Då de flesta av dem torde vara svenska undersåtar och i allt fall deras medborgarrätt i annat land svårligen låte sig bevisas, kunde deras försvinnande ur landet icke nås på annat sätt, än att så starka inskränkningar lades på deras rörelsefrihet, att de funne med sig egen fördel förenligt att lämna landet och utvandra till ett land med för dem gynnsammare förhållanden.

En vanligt förekommande uppfattning och en grogrund för antiziganism såväl historiskt som i dag är att romers situation är mer eller mindre självförvållad, eller till och med självvald.

Återkommande beskrivningar om gruppen utgår också från den stigmatiserande hållningen om att romer är opålitliga och kriminella. Det är dessa fördomar som har varit grunden för en politik

som registrerat och fördrivit romer från kommun till kommun. En fördrivning som alla var överens om skulle genomföras i syfte att förmå romer att själva vilja lämna landet.

Den aktuella debatten om att förbjuda tiggeri och förslag på åtgärder för att underlätta vräkningar bidrar till att sprida en stigmatiserande uppfattning om dessa fattiga personer, bland dem många romer. Talet om kriminalisering föder de unkna fördomarna om en koppling mellan dessa människor och brottslighet.

Förslagen syftar ytterst till åtgärder för att fördriva de som tagit sig hit och hindra andra från att komma. Historien upprepas. Debatten om kriminaliserandet av tiggeri bekräftar många romers erfarenheter och känsla av att leva i en fientlig omgivning.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Heidi Pikkarainen, huvudsekreterare i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i Metro, 8 maj 2015.

Thomas Hammarberg: Skilj på offer och förövare i tiggeridebatten

Allt hemskare hatbrott begås mot EU-migranter. Ändå riktar opinionsbildare och politiker sina ”tiggeri”-kampanjer mot offren, inte brottslingarna, skriver ordförande för Kommissionen mot antiziganism.

Under valrörelserna förra året drev Sverigedemokraterna en kampanj under mottot ”Stoppa det organiserade tiggeriet”. Den som eventuellt missade budskapet kunde få klara besked i SD:s valstugor.

Partiet syftade på närvaron av personer från Rumänien och Bulgarien som kunde ses tigga på våra trottoarer – de skulle vara utlöpare av den organiserade brottsligheten.

Förre justitieministern Beatrice Ask, numera ordförande i riksdagens justitieutskott, använde ett liknande ordval när hon nyligen gav sig in i debatten om EU-migranterna. Hon föreslog att ”organiseringen av tiggeri” skulle kriminaliseras. Det handlar om en ”organiserad och strukturerad verksamhet”, menade hon.

På frågor om vad hon faktiskt menade med ”organiseringen” har hon gett oklara, svävande besked och därmed gett näring åt den mytbildning som SD velat sprida – att de av oss som ibland stoppar en slant i muggen i själva verket stödjer internationell brottslighet. Hon borde rimligen veta att organiseringen är av en helt annan art.

Den alldeles överväldigande majoriteten av de som tagit sig hit från Rumänien och Bulgarien har kommit själva med några familjemedlemmar. Inom familjen planeras och organiseras verksamheten här. De flesta hoppas finna ett jobb, åtminstone tillfälligt, men det fungerar sällan och de flesta ser ingen annan möjlighet än att en tid vädja om allmosor. Inom gruppen gör man upp om vem som ska sitta var. Detta är ”organiseringen”.

Det finns en kriminalitet i bilden, en allvarlig sådan, men den riktas mot de besökande EU-medborgarna. Och det från två håll. Kriminella element från hemländerna har vid olika tillfällen dykt upp och börjat trakassera de som tigger och försökt få kontroll över sittplatserna. Kalla fakta i TV4 visade också i ett viktigt reportage hur en person med visst funktionshinder utnyttjades här av en ockrare för att betala av en skuld till familjen hemma.

De som drabbats hoppas självfallet att svensk polis ska stoppa sådana övergrepp. Föreningen HEM, som arbetar i närkontakt med EU-migranterna, har polisanmält flera sådana fall, tyvärr med begränsat resultat. Då tiggandet ger så blygsamma resultat – numera kanske 50 till 70 kronor på en hel dag – finns tecken på att dessa kriminella påhopp lyckligtvis inte blivit ett mönster.

Den andra typen av övergrepp mot EU-migranterna är de svenska högerextremisternas hatbrott mot besökarna. Det handlar inte bara om okvädningsord, fientliga knuffar eller ivägsparkade muggar. Husvagnar har bränts upp, tält skurits sönder, människor besprutats med brandslang, hotats med vapen, blivit avsiktligt överkörda av mopedist och besprutats med tändvätska. Och häromdagen i Stockholms city av vad som tror vara en frätande syra.

Det vore klädsamt om de politiker som oroar sig över det kriminella kunde visa minsta upprördhet över dessa övergrepp. Viktigare vore mer effektiva polisinsatser mot bägge dessa typer av brott, men det ska medges att detta försvåras av det faktum att offren själva sällan vågar anmäla övergreppen.

Anna Dahlberg på Expressens ledarsida, som applåderat Beatrice Asks förslag, menar att vi måste ”provprata” och tänka högt – frågan är ju så komplicerad. Visst, gärna det – vi behöver en allsidig diskussion om de besökande migranternas situation och vårt ansvar.

Men det skulle hjälpa om de ledande opinionsbildarna åtminstone kunde göra en distinktion mellan offer och förövare. Och kanske också förstå att det inte behövs några nya lagar för att skydda brottsoffren, det gäller att använda lagarna – även om de drabbade råkar komma utifrån och vara romer.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism samt tidigare Europarådets kommissionär för de mänskliga rättigheterna

Debattartikel publicerad i Dagens Arena, 8 juni 2015.

Fem punkter för att stärka våra rättigheter

Stärk romska kvinnors organisering och ta tag i de hatbrott som har antiziganistiska motiv. Det är några av de rekommendationer som 26 romska kvinnor tog fram under en konferens som förra veckan anordnades av Kommissionen mot antiziganism.

Romska kvinnor upplever dubbel diskriminering – både för att vi är kvinnor och för att vi är romer. Den drabbar oss när vi handlar mat, tankar bilen eller går till läkaren. Det handlar om situationer som måste fungera för att vår vardag ska gå ihop och som är tämligen oproblematiska för majoritetsbefolkningen. Den diskriminering som vi erfar dagligen får allvarliga konsekvenser för vår hälsa och visar med all önskvärd tydlighet hur ojämnt vårt samhälle fortfarande är.

Vi utsätts också för diskriminering i arbetslivet, i möten med myndigheter och när vi utbildar oss. Antiziganismen, den särskilda rasism som riktas mot romer, är utbredd och slår hårt mot romska kvinnors rättigheter.

För att romska kvinnors rättigheter ska förverkligas måste våra röster bli hörda av dem som har makten att undanröja de hinder vi möter i vår vardag. Trots att vi verkar för romers rättigheter inom skolan, i kvinno- och tjejjourer och hos myndigheter, fattas det beslut som rör oss och våra liv utan att vi tillåts vara experterna. Det här är den främsta anledningen till att antiziganismen fortgår.

Under den konferens som Kommissionen mot antiziganism anordnade förra veckan, beslutade vi därför att gemensamt höja våra röster. Vi kom fram till fem rekommendationer som vi som romska kvinnor anser kan motverka den antiziganism som möter oss:

Stärk romska kvinnors möjligheter till organisering

Romska kvinnor måste få fler resurser för att få bättre förutsättningar att organisera sig. Det handlar om egenmakt och att vi ska ha tolkningsföreträdare i frågor som rör oss. Dessutom bör regeringen konsultera romska kvinnor i samband med att Sverige rapporterar till FN och Europarådet om hur landet lever upp till minoritetens och kvinnors rättigheter. Vi uppmuntrar dessutom etable-

rade civila organisationer för kvinnors rättigheter att samarbeta med romska kvinnor och deras organisationer.

Särskilda insatser mot hatbrott mot romska kvinnor

Romska kvinnor upplever att de offentliga rummen är otrygga platser. Vi kan utsättas för våld eller hot om våld i kollektivtrafiken, i parken eller på väg hem från jobbet. Därför kräver vi särskilda insatser hos polisen och Brottsförebyggande rådet för att förebygga antiziganistiska hatbrott mot kvinnor.

Resurser för att revitalisera språk och kultur

Den antiziganistiska historia som svenska staten står på har fått enorma konsekvenser och är en förklaring till varför många av oss befinner oss i en ojämlik position. Vi är många som har förlorat vårt språk och vår kultur. Vi kräver därför kompensatoriska åtgärder från regeringen för att stärka romers kultur och språk.

Särskilda insatser för att förebygga diskriminering inom socialtjänsten

Historiskt sett har tvångsomhändertaganden av romska barn varit en del i den assimileringspolitik som har bedrivits i Sverige. Även i dag rapporterar romska familjer om upplevd diskriminering i samband med att socialtjänsten fattar beslut i ärenden som rör lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Detta är ett mycket komplicerat fält som kräver särskilda insatser av Socialstyrelsen och kommunerna. Det är viktigt att romska kvinnor är med och utformar hur sådana insatser skulle kunna se ut.

Särskilda insatser mot diskriminering i arbetslivet

Romska kvinnor upplever diskriminering inom arbetslivet. En del av oss döljer därför vår identitet för att inte bli av med jobbet eller för att undgå trakasserier. Här behövs tydligare insatser från till

exempel Diskrimineringsombudsmannen, som signalerar att det inte får förekomma diskriminering och trakasserier på våra arbetsplatser.

Privilegiet att gestalta hur vardagen ter sig har historiskt inte tillfallit romska kvinnor. Det är nu hög tid att ändra på detta. Det handlar ytterst om makt och omfördelning av den. Våra röster måste spela roll. Först då har vi tagit ett första steg för att förverkliga romska kvinnors rättigheter.

Miranda Voulasranta, människorättsexpert på internationella romska frågor

Diana Nyman, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Soraya Post, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Heidi Pikkarainen, huvudsekreterare i Kommissionen mot antiziganism

Angelika Wiszniewski, medlem i romska kvinnoföreningen Trajosko Drom

Angelina Dimiter-Taikon, förstelärare

Anita Lindgren, romsk aktivist

Annlouise Krantz, ordförande i föreningen Lattjo Drom

Dzuliana Bobowicz, medlem i Romarådet i Helsingborg

Eleonor Frankemo, producent

Ivanka Stan, brobyggare på Arbetsförmedlingen i Helsingborg och medlem i Romarådet i Helsingborg

Jasmin Ramenson, medlem i Romarådet i Helsingborg

Jaqueline Frankemo, medlem i föreningen Lattjo Drom

Jenni Acar, säljare och romsk aktivist

Linda Turilow, medlem i romska kvinnoföreningen Trajosko Drom

Marika Kaj, romsk aktivist

Marita Martinelle Taikon, sekreterare föreningen RUNG – Resande, ung, ny och gammal, Västergötland

Regina Lindberg, brobyggare i Luleå Kommun

Rosita Grönfors, ordförande i Internationella Romska och Resande kvinnors forum

Sabina Hagert, styrelseledamot i Romani kvinnans rätt i samhället

Silvia Mutto, vice ordförande i romska kvinnoföreningen Trajosko Drom

Sima Ericsson, romsk aktivist

Sunita Memotivic, juridikstuderande
Suzana Aziri, student och romsk aktivist
Tanja Hagert, ordförande i föreningen Romani kvinnans rätt i samhället och brobyggare i Luleå Kommun
Åsa Trollälven, ordförande i föreningen RUNG – Resande, ung, ny och gammal Västergötland.

Debattartikel publicerad i Expressen, 15 juni 2015.

Upprepade avhysningar är ingen lösning

”Det fanns en lucka i regeringens utspel. Inga idéer presenterades om vart de iväggörda skulle ta vägen. De upprepade avhysningarna är ingen lösning, de är dessutom orimligt kostsamma”, skriver Thomas Hammarberg.

Det är utmärkt att regeringen nu tydligt markerar att den avvisar förslagen om att kriminalisera tiggeri.

Förbud – vars uppenbara måltavla skulle vara EU-migranterna från Rumänien och Bulgarien – löser självfallet inga problem. Det gör inte heller Folkpartiets krav på DN Debatt att ingen ska få tigga utan särskilt tillstånd.

Positivt var också att de tre ministrarna på onsdagens presskonferens riktade uppmärksamhet mot de hatbrott som riktas mot de besökande EU-migranterna, många av dem romer.

Dessa kränkningar, alltifrån okvädningsord till rena våldsövergrepp, har blivit allt vanligare. Kommissionen mot antiziganism har inlett en granskning av dessa hatbrott. Slutsatsen hittills är att denna fråga måste prioriteras av polismakten.

Det har också förekommit en annan typ av övergrepp: kriminella element från hemlandet har kommit hit och trakasserat familjer som kommit hit i helt lagliga syften.

Vi har också fått kännedom om några fall av ren människohandel. Sådana brott måste stoppas och de skyldiga straffas. Det skadar inte att regeringen initierar en prövning om det behövs lagskärpning mot sådan brottslighet.

Min bild är att problemet inte är luckor i lagen utan att det polisiära arbetet inte fungerat effektivt.

Det måste medges att bägge typer av övergrepp utgör en svår utmaning för polisen. Ett av problemen är att offren själva ogärna vill anmäla. Slutsatsen måste emellertid vara att det polisiära arbetet mot dessa brott ges ytterligare prioritet.

Det fanns en lucka i regeringens utspel. Det gäller dess förslag för att skynda på avhysningarna av besökande migranter från de platser där de inte har tillstånd att övernatta. Inga idéer presenterades om vart de iväggörda skulle ta vägen.

Migranterna vill självfallet inte sova under broar eller i parker. Men de upprepade avhysningarna är ingen lösning, de är dessutom orimligt kostsamma.

Det är bristen på alternativ som är problemet inte minst i Stockholmsområdet. Existerande härbärgen räcker inte till och erbjuder i flera fall bara några dygns övernattning.

Det är sant att detta kan ses som ett kommunalt problem. Och faktum är att frågan fått en bra lösning i en del kommuner – i samverkan med frivilliga organisationer. Men det behövs en nationell hållning som också täcker storstadsområdena.

Besökarna från Rumänien och Bulgarien kommer hit av nödtvång. De söker en utväg från djup misär.

Många är romer och utsatta för marginalisering och diskriminering. Alla jag pratat med säger att de kommit hit för att försöka få ihop medel att hjälpa sina barn till ett annat liv än det de själva blivit fångade i.

De hoppas på ett tillfälligt jobb men det fungerar inte i de flesta fall. Återstår att vädja om allmosa och att samla tomburkar.

Ordet ”Rom” betyder människa. Romer är också människor. De har mänskliga rättigheter.

Och det ställer vissa krav på oss som värdar.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad på SVT Opinion, 25 juni 2015.

Att reagera mot antiziganism

Våra mänskliga rättigheter kränks men ingen tar det på allvar.

Så säger romer till Kommissionen mot antiziganism i de relativt omfattande konsultationer som vi har genomfört med romer, bosatta runt om i hela landet.

Bilden bekräftas av den allvarliga kritik mot Sverige som internationella organ som FN och Europarådet har framfört. Romer utestängs fortfarande från grundläggande mänskliga rättigheter. Som en konsekvens lever många romer under sämre förhållanden än majoritetsbefolkningen. En grundorsak är den antiziganism som präglar samhället, en seglivad rasism som än i dag påverkar romers vardag och därmed möjligheten att leva ett liv utan kränkningar.

Dagens diskriminerande strukturer bygger på den antiziganistiska historia som vi står på. Regeringens vitbok beskriver många av de utgångspunkter som har väglett den statliga och kommunala politik som drabbade romer under 1900-talet. Utmärkande för politiken är att det har varit legitimt att systematiskt förfölja, fördriva och förvägra romer grundläggande rättigheter som bostad, utbildning, arbete och hälso- och sjukvård. Övergreppen har varit möjliga eftersom antiziganismen har tillåtits passera utan att någon har reagerat. Antiziganismen har således varit legitim.

Romers negativa erfarenheter av myndighetskontakter har fått till följd att många romer har en befogad misstro till samhällets förmåga och vilja att skydda romers grundläggande rättigheter. Romer vittnar om att diskriminering inte är ovanligt i kontakten med myndigheter. Att anmäla kränkningar och brott upplevs därför som både svårt och meningslöst. En konsekvens av det är att romer i begränsad utsträckning vänder sig till ansvariga myndigheter för att få hjälp när de utsätts för brott.

Samtidigt anges anmälningar ofta vara en viktig förutsättning för att ansvariga myndigheter ska vidta åtgärder. En rimlig utgångspunkt är emellertid att anmälningsbenägenheten också påverkas av i vilken utsträckning de utreds och leder till konsekvenser.

Det är mot denna bakgrund särskilt graverande att romer sällan får upprättelse när deras rättigheter kränks – exempelvis vid anmälningar om hatbrott eller diskriminering. Att antiziganismen histo-

riskt har tillåtits utan att ansvar har utkrävts är ett bärande skäl till att den än i dag uppfattas som legitim.

Hur motverkas då antiziganism? Behövs särskilda lagar för att säkerställa romers lika rättigheter och möjligheter? Vi menar att det inte krävs. Det finns redan lagar och regler som skyddar romers rättigheter. Exempelvis innehåller diskrimineringslagen både bestämmelser rörande förbud mot diskriminering samt krav på förebyggande åtgärder mot diskriminering inom arbetsliv och utbildning.

Problemet är att lagstiftningen inte följs. Det krävs därför en bättre tillsyn av att gällande regelverk efterlevs och tillämpas lika för alla.

Vår roll är därför att ta ställning för romers rättigheter och våga identifiera och påtala kränkningar som kan ha sin grund i antiziganism. Lika viktigt är att påtala luckor i tillämpningen och att vara en konstruktiv samtalspart med ansvariga aktörer i frågor som rör antiziganism.

Antiziganismen möjliggörs många gånger för att majoritets-samhället inte låter romers erfarenheter vägleda åtgärderna. Först när romer kommer till tals och romers erfarenheter av hur det är att leva i ett land med omfattande antiziganism utgör en utgångspunkt för åtgärder, då har vi tagit ett första steg som minskar toleransen för antiziganismen i vårt samhälle. Framförallt krävs att samhällets aktörer medvetet och konsekvent tar ställning för romers rättigheter och mot varje uttryck av antiziganism, och metodiskt motarbetar sådana föreställningar. Därmed minskar också utrymmet för osaklig behandling och möjligheten till likabehandling ökar. Kort sagt – det handlar om att reagera mot antiziganism och att det utkrävs ansvar när romers rättigheter kränks.

För att kunna ta ställning mot antiziganism krävs en ökad kunskap om antiziganismen och dess mekanismer, och att majoritets-samhället erkänner och synliggör dess inverkan. Myndigheter måste därför själva granska sin verksamhet och genomföra åtgärder för att aktivt motverka antiziganismen inom den.

Det är kommissionens mening att alla, men i synnerhet våra offentligt finansierade förvaltningar, har ett ansvar för att vända den negativa spiral av kränkningar av romer som löper som en röd tråd genom den historia som vi står på och den nutid vi lever i.

Antiziganismen ska inte tillåtas passera utan att konsekvenser utkrävs.

Heidi Pikkarainen, huvudsekreterare i Kommissionen mot anti-ziganism

Diana Nyman, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Erland Kaldaras, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i Socialmedicinsk tidskrift, Vol 92, Nr 3 (2015): ”Den nya utsattheten – om EU-migranter och tiggeri”.

Sveriges antiziganistiska historia

Sverige har en lång historia av att förfölja och fördriva romer. Låt inte historien återupprepas.

För drygt ett år sedan presenterade regeringen en vitbok som beskriver övergrepp som romer utsattes för under 1900-talet. Vitboken visar med all önskvärd tydlighet att det har funnits en bred uppslutning kring antiziganistiska föreställningar som har legitimerat förföljelsen och fördrivningen av romer. I den här artikeln lyfter vi fram några utmärkande drag som präglat politiken och som pekar på antiziganismens kontinuitet.

Det råder i dag enighet om att rasbiologin i början av seklet ansågs vara en accepterad forskarteori om raser och ärftlighet. Föreställningen om den nordiska rasens överlägsenhet var en allmängiltigt vedertagen uppfattning och hade få kritiker.

I rasbiologiska institutets regi mättes huvuden, intelligenstester gjordes och stereotypa egenskaper av bland annat samer och romer beskrevs och fick fäste. Men hur många känner till att rasbiologiska utgångspunkter har legat till grund för en omfattande kartläggning som Socialstyrelsen genomförde i början av 1940-talet? Eller att Institutet för medicinsk genetik och Socialmedicinska institutionerna vid Uppsala universitet i början av 1960-talet genomförde en kartläggning där romer övertalades att lämna blodprov i syfte att fastställa romers rasbiologiska ursprung? Undersökningen finansierades av Arbetsmarknadsstyrelsen som i sin tur hade fått i uppdrag av riksdagen att vidta åtgärder för att trygga romers försörjning.

Som ett led i den svenska undersökningen mätte man också romers huvud- och kroppsdelar. Svenska romers blodgrupper jämfördes med romers från Ungern, Jugoslavien, Rumänien och Frankrike. Hår och ögonfärg registrerades. Intelligenstester genomfördes. Man fyllde i ett 20-sidigt journalformulär där varje aspekt av romers liv var föremål för granskning. Man förde in uppgifter om personers skolgång, bildningsgrad, kostvanor, kroppshygien, social grundinställning, bostadsvillkor, psykisk status, hur många av personerna som definierades som "helzigenare", "halvzigenare", "trekvartszigenare" och "icke-zigenare". Med de senare avsågs personer som var gifta med romer.

Varje person tilldelades ett Z-nummer och personakt med stigmatiserande utlåtanden om personen. Z-numret kopplades till ett register och kom under andra hälften av 1900-talet att utgöra underlag för kommunala förvaltningars arbete med att ”rehabilitera” gruppen.

Under första hälften av 1900-talet var det många kommunala aktörer som på uppdrag av staten var involverade i att kartlägga romer. Samtida forskning och den politiska diskussionen visar att det fanns en oro som var kopplad till kvalitén hos det svenska folket. Det är mot den bakgrunden som frågan om ursprung var viktig. Det biologiska ursprunget var således av politisk betydelse och åtgärder mot gruppen avvägdes i förhållande till deras förväntade anpassning. Ursprunget ansågs alltså avslöja graden av svenskhet och också möjlighet att anpassa sig till den svenska kulturen och det svenska levnadssättet.

Det var dessa avvägningar som också låg till grund för steriliseringspolitikens genomförande. Tidigare statliga utredningar har dragit den generella slutsatsen att det inte finns stöd för antagandet att sterilisering var en riktad åtgärd mot romer. Samtidigt har romer vittnat om hur de drabbades och att omhändertagande av barn var en åtgärd som gjordes i samma anda som steriliseringspolitiken. Genomgången av akter från mitten av 1940-talet bekräftar många romers erfarenheter. Det var framförallt idén om ”rasförbättring” som var grunden för steriliseringsingrepp och omhändertagande av barn. Övergreppen motiverades utifrån syften som nationens och samhällets bästa. Socialstyrelsen tog dessutom fram en handbok om mödrahjälp som bl.a. föreskrev att romska kvinnor inte skulle ha en självklar rätt till mödrahjälp. I denna handbok framhölls också att ”sterilisering ofta är den enda utvägen för att undvika framtida komplicerade hjälpbehov”.

Samma aktörer som hade en roll i genomförandet av steriliseringspolitiken hade också en roll i den fördrivning romer utsattes för. Det var samma aktörer som nekade romska barn tillgång till skola, i princip stängde arbetsmarknaden för romer, förbjöd romer att komma innanför landets gränser, inte minst mitt under brinnande världskrig då romer utsattes för Förintelse. De repressiva åtgärderna mot romer var ofattbart omfattande och motiverades många gånger utifrån den seglivade föreställningen att romer var oönskade och hade skuld till sin egen situation.

Antiziganismens kontinuitet visar sig i det allvarliga förhållandet att romers mänskliga rättigheter än i dag kränks. Det är samma motiv och aktörer som utestänger romer från de rum där beslut om romers villkor fattas, som gör att romer kartläggs, och att romer inte får del av rättigheter som bostad, utbildning, arbetsmarknad, och hälso- och sjukvård.

Antiziganismen har tillåtits fortleva genom att den har tillåtits passera utan att ansvar har utkrävts. Det är vår mening att antiziganismen bara kan stoppas om fler av de samhälleliga aktörerna tar ställning för romers rättigheter och att ansvar utkrävs när rättigheterna kränks. Det är bara genom att konsekvent ta ställning för romers rättigheter och mot antiziganism som vi möjliggör en annan ordning och inte återupprepar historien.

Heidi Pikkarainen, huvudsekreterare i Kommissionen mot antiziganism samt ledamöter i den referensgrupp som var knuten till vitboksarbetet:

Eleonor Frankemo
Gunno Gunnmo
Rosita Grönfors
Mujo Halilovic
Stefano Kuzhiov
Diana Nyman
Angelina Dimiter Taikon
Marian Wydow

Debattartikel publicerad i Socialmedicinsk tidskrift, Vol 92, Nr 3 (2015): ”Den nya utsattheten – om EU-migranter och tiggeri”.

Därför kommer de hit

Det finns en förklaring till varför romer från särskilt Rumänien och Bulgarien reser till andra delar av Europa för sin försörjning. Där hemma är de fortfarande berövade grundläggande mänskliga rättigheter. Sociala indikatorer visar att de ligger långt efter majoritetsbefolkningen i fråga om utbildning, sysselsättning, boendestandard och hälsoliv. De flesta lever i djup misär och medellivslängden är betydligt kortare än för andra. Orsakerna är flera men huvudskälet är den strukturella diskrimineringen som bottnar i antiziganismen, det vitt spridda förakt och de negativa fördomar som alltjämt drabbar denna etniska minoritet, den största i Europa.

Vi ber inte om privilegier, bara om samma mänskliga rättigheter som alla andra har.

Vi begär samma rätt till utbildning, samma möjlighet att få ett arbete och samma rätt till drägliga bostäder – inte som romer utan som medborgare.

Vi begär samma lagliga skydd mot angrepp som andra får. Och vi begär också att generationer av romer som vuxit upp utan bostäder och utbildning och som genomlidit övergrepp och diskriminering, får erkännande och kompensation.

– Katarina Taikon

Det är inget mysterium att romer från vissa europeiska länder kommer till oss för att söka sig en utkomst; en resa som numera sällan ger jobb utan allt oftare slutar på trottoarkanten bakom en tiggarmugg.

Resan är svår och utdelningen mager. Det tar i genomsnitt en hel månad innan allmosorna täcker utläggerna för själva resan. Först en längre vistelse ger det överskott som varit själva poängen med besöket. Att sitta timme efter timme vid gatan i alla väderlekar innebär uppenbara hälsorisker. Själva övernattningen är ännu svårare för de flesta; många måste ligga ute även under de kallaste nätter.

Många av dem vi möter har fått hjälp att skriva en vädjan på en bit wellpapp, ofta med ett tummat foto på barn. Det är just barnen de talar om när man får kontakt. ”Det är för deras skull vi är här”, säger i stort sett alla, särskilt kvinnorna. De är oroliga för hur

barnen där hemma har det, nu omhändertagna av far- eller morföräldrar eller andra släktingar.

En hel del av dessa besökande EU-medborgare har återvänt hem tidigare än planerat – utan de pengar de hoppats kunna ta med sig för barnens framtid. En del därför att hälsan inte klarat påfrestningarna, men många också av rädsla. Efter den sannolikt anlagda branden i det provisoriska lägret i Högdalen hösten 2014 – som ledde till att en person dog och en annan blev svårt brännskadad – åkte flera hem.

Hatbrotten mot dem som tigger har ökat. Extremister kartlägger var de tillfälliga uteboendena finns på sina hatsajter. I Stockholmsområdet har gjorts flera försök att tända eld på husvagnar och madrasser; i Västerhaninge attackerades en familj med vattenspruta och senare med tillhyggen; i Skara blev en kvinna skjuten i huvudet med luftgevär; och i Perstorp angreps och misshandlades en familj som sov i en bil.

De utsatta vill i de flesta fall inte anmäla övergreppen; de fruktar repressalier eller andra negativa konsekvenser. Klart är att okvädningsord, ”fingret” eller sparkar mot muggarna händer då och då. Till bilden hör också att vissa kriminella element från hemlandet har dykt upp och utövat utpressning mot dem som tigger.

Trots alla påfrestningar har dessa EU-medborgare ändå kommit hit och många kommer även tillbaka för en ny period. Hur kommer det sig?

Svaret ligger i deras verklighet där hemma.

Romer i Rumänien och flera andra europeiska länder är fortfarande berövade grundläggande mänskliga rättigheter. De befinner sig alltså långt efter majoriteten av befolkningen vad gäller utbildning, jobb, boendestandard och hälsa. I grunden handlar det om ren misär. Det uppskattas att 90 procent av romerna inom EU lever i fattigdom

Dessa akuta sociala problem griper in i varandra i en negativ spiral. Om man som barn inte får tillräcklig skolundervisning kommer man att missgynnas av arbetsmarknaden. Om man inte kan skaffa ett jobb kan man inte förbättra sitt boende. Dåliga boendevillkor påverkar i sin tur hälsan och barnens utbildning. Denna onda cirkel tenderar bestå genom generationerna.

Rätten till utbildning

En aspekt måste prioriteras om misären ska brytas: skolgång. Många romska barn står fortfarande helt utanför de nationella utbildningssystemen. Även bland dem som skrivs in i skolan är bortfallet stort och studieresultaten är i allmänhet låga. Inte ens hälften av romerna i Europa fullföljer grundskolan och bara 15 procent fortsätter studera på gymnasienivå.

En förklaring till de utbildningsproblem som romska barn möter är att analfabetismen är så utbredd bland deras föräldrar. Det pekar på betydelsen av en utbyggd förskola. För barn som kommer från en bakgrund med begränsade studietraditioner kan ett förstärkt stöd under tidiga år vara till stor hjälp. Tyvärr är inte förskoleverksamheten gratis för familjerna på många platser. Många barn bor också där det inte finns några förskolor i närheten och med dyra och besvärliga transporter.

Ett annat problem är den rutinmässiga placeringen av romska barn i särskolor eller specialklasser för elever med intellektuell funktionsnedsättning. Jag har i flera länder besökt skolor, bl.a. i Tjeckien, där romska barn nästan automatiskt blivit satta i klasser för elever med inlärningssvårigheter. Även uppenbart begåvade barn har drabbats av detta.

Europadomstolen för mänskliga rättigheter reagerade mot sådan segregation genom sitt beslut i fallet D.H. m.fl. mot Republiken Tjeckien, den 14 november 2007. Frivilligorganisationen European Roma Rights Centre hade visat att det var 27 gånger mer troligt att romska barn i Republiken Tjeckien blev placerade i särskolor eller specialklasser än andra barn. Domstolen fann att detta mönster av rassegregation stred mot Europakonventionen (Artikel 14 om förbud mot diskriminering och Artikel 2 i Protokoll 1 om rätten till utbildning).

Domstolen konstaterade att Republiken Tjeckien inte var ensam om sådana metoder. Diskriminering av romska barn i utbildningsväsendet har existerat i ett antal europeiska länder. Domstolen har också fattat fler beslut på detta område. I juni 2008 fann den att grekiska myndigheter agerat i strid mot bestämmelserna i Europakonventionen. De hade först misslyckats med att tillhandahålla undervisning för ett antal romska barn och hade därefter placerat dem i särskilda förberedande klasser.

Kvalitativ undervisning för romska barn kräver undervisningsmaterial på deras modersmål. Även om det inte är enkelt, särskilt om man betänker det romska språkets dialektala variationer, måste det finnas en ambition att möta det behovet.

Lärare behöver särskild skolning för att hantera mångfalden i klassrummet. Mer bör också göras för att rekrytera romsk personal för att undervisa och arbeta i skolan. För närvarande finns det få romska lärare; antalet måste ökas. Försök med romska klassassistenter i en del skolor har visat sig ge positiva resultat.

Det är också viktigt att skolan får närmare kontakt med romska föräldrar. De måste kunna känna sig välkomna inom skolsystemet. När det finns behov och de så önskar bör de också själva få möjlighet till grundläggande utbildning.

Det finns en myt om att romer inte vill att deras barn går i skola. Det är en missuppfattning. De allra flesta av föräldrarna vill att barnen ska få utbildning, de är medvetna om att detta är ett villkor för ett bättre liv. Men de är oroliga över den mobbning och de trakasserier som deras barn inte sällan utsätts för.

Av en slump råkade jag en gång uppleva en situation i en romsk by i Moldavien som illustrerade just denna konflikt. En grabb i tolvårsåldern kom hemspringande från skolan och sa gråtande att han aldrig, aldrig mer skulle gå till skolan. Han vill inte prata om det. Men det kom snart fram att han hade blivit beskylld för något ofog som han menade sig vara oskyldig till – och sen hade fått stryk av läraren. Det var tydligen inte första gången. Mamman var alldeles förtvivlad och vädjade gång på gång att han måste, måste gå tillbaka till skolan.

Rätten till arbete

Arbetslösheten bland romer är mycket hög i en rad länder. EU:s byrå för mänskliga rättigheter (FRA) har uppskattat att bara en tredjedel av vuxna romer i EU-länderna har anställning. Romer får i många fall inga jobb även när de har utbildning, visar undersökningar gjorda i Bulgarien, Republiken Tjeckien, Ungern, Rumänien och Slovakien, av European Roma Rights Centre (ERRC). Diskrimineringen inom arbetslivet är endemisk, särskilt i Central- och Sydösteuropa men antalet arbetslösa romer är mycket högt i hela

Europa. När romer får anställning, tenderar de jobben att vara serviceyrken inom det romska samhället.

ERRC:s undersökningar visade att ett stort antal arbetssökande blev bortvalda därför att de rent visuellt kunde identifieras som romer. Många arbetsgivare medgav faktiskt att så var fallet. Även utbildade romer möter diskriminerande attityder när de söker arbete.

En annan slutsats av undersökningarna var att de statliga arbetsförmedlingarna inte var till mycket hjälp. Fördomar och även uttalad rasism bland tjänstemännen härskade på vissa offentliga institutioner.

Detta är desto mer beklagligt då romerna motarbetats av den ekonomiska utvecklingen under senare år. Deras traditionella yrken efterfrågas inte längre och många lider brist på formell utbildning. För den typen av problem behövs kompetenta och icke-diskriminerande arbetsförmedlingar.

Undersökningarna visade också att i de fall där romer har en anställning löper de risk att diskrimineras. En av fyra romer med anställning berättade att deras lön och andra villkor var sämre än för icke-romer med samma jobb.

Rätten till bostad

I land efter land i Europa lever romska familjer i hälsovådliga miljöer. Jag har besökt fattiga och överfulla bosättningar i flera länder, som Bulgarien, Grekland, Italien, Rumänien och Serbien. Elektricitet, rinnande vatten och avloppssystem har antingen inte existerat eller varit otillräckliga, vilket gjort det näst intill omöjligt att upprätthålla ens den enklaste hygien. Jag har träffat mödrar som frågat hur de ska kunna skicka sina barn rena till skolan eller hur de kunde förväntas göra sina hemuppgifter under sådana omständigheter.

Familjer som bott på mark där de saknat tillstånd, ställs inför enorma svårigheter. Romska familjer har med våld blivit vräkta från sina hem. I flertalet fall fattades beslutet av lokala myndigheter och familjerna erbjöds varken uppsägningstid eller något alternativt boende. Även i många fall när avhysningen blivit godkänd i domstol, står det klart att de genomförda vräkningarna stridit mot såväl europeiska som internationella normer för mänskliga rättigheter.

Ett fall ägde rum i Milano i april 2010 när den lokala polisen ”rensade” tre romska bosättningar med drygt ett hundra invånare. Bland de drabbade fanns sjuka människor, några med funktionsnedsättningar, gravida kvinnor och barn. Alla tvingades bort, men blev inte erbjudna alternativa bostäder. Deras hem jämnades sedan med marken.

Liknande polisaktioner har genomförts i Albanien, Bulgarien, Frankrike, Grekland, Serbien, Turkiet och Storbritannien. I flera fall användes våld och rasistiskt språk. Ett argument som ofta förts fram för dessa vräkningar har varit planerna på modern bebyggelse i samma område. Men romska familjer blir sällan erbjudna platser i de nya bostadsområdena. Det finns oproportionerligt många romer bland de hemlösa eller de med mycket låg boendestandard. Sanningen är att det fortfarande finns romska getton och slumstäder på vår kontinent.

Planerad stadsförnyelse fordrar ibland att människor måste flyttas. Sådana beslut kan givetvis vara berättigade, men åtgärderna måste planeras och verkställas i enlighet med normerna för mänskliga rättigheter. Normerna slår fast att tvångsflyttning bara kan genomföras i exceptionella fall och då på ett rättssäkert sätt; alla som berörs måste få möjlighet att ifrågasätta beslutets legalitet inför domstol innan det sätts i verket. Man måste leta efter alternativ till tvångsflyttning genom att uppriktigt rådgöra med de berörda och de måste bli erbjudna kompensation och annat lämpligt boende om tvångsflyttningen visar sig vara oundviklig.

Den kommitté som övervakar respekten för den Europeiska Sociala Stadgan har funnit att flera länder inte har skött sina åtaganden när det gäller romernas rätt till boende. Europadomstolen för mänskliga rättigheter har avgjort att urusla boendeförhållanden kan innebära en kränkning av Europakonventionens förbud mot omänsklig och förnedrande behandling. FN:s kommitté mot tortyr har antagit en liknande ståndpunkt. Även Europarådets Ministerkommitté har uppmanat medlemsstaterna att upphöra med tvångsflyttningarna och ersätta dem med överenskommelser byggda på samråd. Resultaten av dessa krav är minst sagt blygsamma.

Rätten till hälsa

FRA har uppskattat att en tredjedel av alla romer inom EU i åldrarna 35–54 år lider av hälsoproblem. Medellivslängden är betydligt kortare än den för majoritetsbefolkningen; i Rumänien beräknas den vara cirka tio år kortare. Den statistiken pekar på djupa problem i den förebyggande och kurativa hälso- och sjukvården för romer.

Ett problem är att en del romer inte har täckning av en sjukförsäkring (hela 20 procent inom EU enligt FRA). Ett annat, beslätat, hinder är att barn växer upp utan födelseattest – i en formell mening existerar de inte – vilket orsakar svårigheter att få medicinsk behandling. Det finns också vuxna romer som saknar identitetshandlingar. Tiotusentals romer i Europa är statslösa, inte minst som en följd av de politiska förändringarna i forna Jugoslavien och uppdelningen av tidigare Tjeckoslovakien. Dessa personer, papperslösa i sitt eget land, har svårigheter när de söker sjukvård.

Men där finns andra hinder är de rent byråkratiska. Jag har talat med romer i flera länder som berättar hur illa behandlade de blev när de sökte vård. De pekade på två huvudproblem: anti-romska fördomar och korruption. Även i situationer där vården i princip skulle vara fri avkrävdes de hjälpsökande betalning – som de inte hade råd med.

Kvinnor drabbas särskilt av utestängningen från hälsovården. De alltför täta graviditeterna är en konsekvens.

Kombinationen av usla och miljöfarliga boendeförhållanden, fattigdiät och brist på både förebyggande och akut sjukvård har skapat en svår hälsokris inom de romska samhällena.

Antiziganismen – roten till misären och utanförskapet

Det vore ett misstag att se fattigdomen bland romer som enbart ett socialproblem. Roten till utanförskapet med alla dess konsekvenser är antiziganismen. Det är de djupt rotade och vitt spridda fördomarna mot romer som är själva bränslet bakom den systematiska diskrimineringen.

Det är ingen slump att romska barn – även de mest begåvade – automatiskt placeras i hjälpklass, att de utsätts för mobbning, att andra föräldrar flyttar sina barn från skolor med romska elever och att standarden på undervisningen för de som blir kvar försämras.

Det är inte heller en tillfällighet att just romer har svårt att få jobb, att deras platssökande inte ger resultat när det framkommer att de är av romsk härkomst och att inte ens högt utbildade romer får anställning. Och att motivationen att studera därför undermineras bland romska ungdomar.

Slump är det inte heller att elledningar och asfaltsbeläggning upphör när man närmar sig en romsk bosättning, att många romska familjer haft svårt att få lagfart för att säkerställa sitt boende eller att så många vräkningar – utan erbjudna alternativ – fortfarande utförs i europeiska länder.

Inte heller är det en tillfällighet att romers genomsnittliga livslängd är så mycket kortare än majoritetsbefolkningens, att de ofta är utestängda från möjligheten till sjukvård – även i akuta fall, eller att många inte ens är täckta av en sjukförsäkring.

Dessa fakta bildar ett antiziganistiskt mönster. I grunden handlar detta om djupt fördomsfulla attityder och falska myter med rötter i rasbiologiska teorier och nazistiskt tankegods som alltför sällan blottläggs.

Det är sådana föreställningar som ledde till att hundratusentals romer mördades under trettio- och fyrtiotalen av nazister och fascister. I vissa europeiska länder utplånades nästa hela den romska befolkningen.

Men rötterna går ännu längre tillbaka. I Rumänien var romerna slavar i århundraden, ända fram till 1855 då slaveriet formellt avskaffades. Även andra länder har en skamlig historia av förtryck av denna minoritet, inklusive massmord och deportationer. Övergripen i Sverige under förra seklet belystes i den vitbok som publicerades våren 2014.

Vi européer måste sätta punkt för dessa systematiska kränkningar en gång för alla. Själva ordet Rom betyder människa. Romer är människor, de har mänskliga rättigheter.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i Socialmedicinsk tidskrift, Vol 92, Nr 3 (2015): ”Den nya utsattheten – om EU-migranter och tiggeri”.

Se tiggande romer som människor

Det är skillnad mellan att tackla orsakerna till tiggarnas misär och utanförskap och att rikta åtgärder mot dem i syfte att vi ska slippa se dem. En helt avgörande skillnad – om moral och människosyn.

”Tiggeriet måste stoppas”, kräver nu politiker från olika partier. Det kan ge intryck av en framväxande enighet om vår hållning till dessa besökare från Rumänien och Bulgarien. Men så är det inte. I själva verket är opinionen i Sverige djupt polariserad i just denna fråga. Frivilliga organisationer och grupper försvarar romernas mänskliga rättigheter.

Det är skillnad mellan att tackla orsakerna till dessa människors misär och utanförskap och att rikta åtgärder mot dem i syfte att vi ska slippa se dem. En helt avgörande skillnad – om moral och människosyn.

De som propagerar för förbud eller andra repressiva åtgärder talar om ett samband mellan tiggandet och kriminalitet. De är inte bekymrade över den mängd av brutala hatbrott som besökarna utsatts för av lokala extremister. De försöker i stället stämpla de som tigger som kriminella.

Sverigedemokraterna var först ut med krav på förbud mot ”det organiserade tiggeriet”. I valstugorna förra året förklarades det försåtliga budskapet mer konkret: de som tiggde påstods vara kopplade till den organiserade brottsligheten. Partiets förnyade kampanj vilar på samma försåtliga grund.

Tyvär har moderaternas Beatrice Ask använt en snarlik formulering och krävt åtgärder mot själva ”organiserandet” av tiggandet. Igen, intrycket var att hon antydde att de som tiggde, frivilligt eller ofrivilligt, var kopplade till den organiserade brottsligheten. Att den egentliga organiseringen av besöken här, inklusive tiggandet, i de allra flesta fall gjordes helt lagligt inom familjerna, det försvann i hennes plädering.

Talet om ”organisering” har nu följts av en annan slogan med samma måltavla: ”Alla måste följa lagen”. Denna truism riktas mot de tiggande besökare som övernattar på olämpliga ställen – i provisoriska kojor i någon skogsdunge, under någon vägbro eller i en

skrotbil eller enkel husvagn som inte kan långtidsparkeras. Bilden är att de skräpar ned på ett sätt som inga andra skulle tillåtas göra.

Ilskan över dessa olagliga boenden har vuxit och därmed kravet på snabbare, effektivare avhysningar. Nuvarande justitieministern Morgan Johansson utlovade nyligen en utredning om hur själva beslutsprocessen för sådana vräkningar ska kunna förenklas och redan – innan något beslut om ändrade regler tagits – kommer nu rapporter om hur kronofogdemyndigheten i Stockholmsområdet ”förenklat” ingripandena.

Förkortade varsel, ingen information om möjlighet att överklaga, liten tid för de utpekade att själva hinna packa och dra vidare. I ett fall nyligen försvann insulin och annan livsviktig medicin under vräkningarna.

Självfallet måste det finnas möjlighet att hindra människor att slå läger varsomhelst. De som övernattar i dessa provisoriska boenden hoppas på lagliga alternativ. Sådana har faktiskt också organiserats i en rad kommuner i landet, med hjälp av frivilligorganisationer. Men i Stockholmsregionen har sådana härbärgen inte räckt till eller hämmats av begränsande regler om antalet övernattningsplatser.

Den egentliga frågan handlar om huruvida samhället ska erbjuda lagliga alternativ där besökare ska kunna parkera en husvagn, resa ett tält eller få tillgång till ett tillfälligt ”tak över huvudet”. Det är ett krav som ses av en rad kyrkliga och andra frivilligorganisationer med humanitär inriktning.

Respekten för mänskliga rättigheter skulle kräva att inga avhysningar genomförs utan ett rimligt alternativ för boendet, om än av tillfällig karaktär. Att detta inte ses som en självklarhet beror uppenbart på den dolda föreställningen om att varje medmänskligt, positivt steg bara skulle uppmuntra fler romer och andra fattiga besökare att ta sig hit från vissa EU-länder. I de slutna rummen, även inom de demokratiska partierna, viskas det om risken för en massinvasion.

Vi som relaterat till besökarna och som rest i deras hemländer har en annan bild. Det är situationen där hemma som är den helt avgörande faktorn bakom de desperata besöken i andra länder. Att fler kommit just hit de senaste åren hänger samman med den ekonomiska krisen i södra Europa och på de stängda dörrarna i vissa andra länder.

Det är förstås positivt att vi reagerar när vi konfronteras med den avgrundsdjupa misären, att vi inser klyftan mellan oss och dem. Frågan är bara om vi kan hantera vår reaktion med full respekt för den människa som kommit på besök. Eller om vi gömmer oss bakom klichéer om att vi skulle förnedra dem genom att möta dem med medmänsklig genorisitet.

Det kommer att ta viss tid innan resultat kommer av de reformer som nu – också med EU:s hjälp – äntligen diskuteras i hemländerna. Vad som krävs av oss är att stödja de försöken, att faktiskt se besökarna som medmänniskor och att visa ett mått av tålamod. Klarar vi det?

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i ETC, 11 augusti 2015.

Antiziganism handlar om myter – inte om romer

I dag svarar Thomas Hammarberg och Soraya Post på Emir Selimis debattinlägg i förra numret av Feministiskt perspektiv. De menar att begreppet antiziganism syftar på majoritetssamhällets föreställningar om zigenare snarare än på romer, även om dessa rasistiska idéer drabbar romerna. Vidare menar undertecknarna att det finns ett brett stöd hos romska organisationer både nationellt och internationellt för att samla arbetet mot rasism mot romer under denna beteckning.

Emir Selimi från Unga Romer skriver i en debattartikel i Feministiskt perspektiv att ordet antiziganism är "rasistiskt, kränkande och mobbande". Han uttrycker också besvikelse över att vi inte har hörsammat hans förslag om att använda ordet "antiromism" och menar att Soraya Post gör mer skada än nytta genom att driva användandet av begreppet antiziganism.

Vi har vid ett flertal tillfällen pratat med Emir Selimi om begreppet antiziganism, bland annat på möten som Kommissionen mot antiziganism har anordnat. Vid dessa möten har vi diskuterat hans argument och vi respekterar givetvis hans åsikt om att antiziganism upplevs som kränkande. Vi respekterar också att Unga romer hellre använder begreppet antiromism. Vi har dock valt att fortsätta att använda ordet antiziganism för att beskriva den rasism som slår mot romer.

Med antiziganism menas den särskilda rasistiska struktur, ideologi och de fientliga fördomar som drabbar romer. Antiziganismen kränker principen om människors lika värde och rättigheter. Den bygger på en ojämlik värdering av människor och bidrar till en ojämlik fördelning av makt och resurser. Begreppet har bildats i analogi med ordet "antisemitism", det vill säga fientlighet och fördomar mot judar. Det är dessutom vedertaget i många internationella sammanhang.

Antiziganismen handlar egentligen inte om romer. Den handlar om majoritetssamhällets föreställningar om romer, eller snarare om "zigenare", därav slutledet "-ziganism". Myterna om "zigenarna" har tagit sig väldigt många olika uttryck historiskt, till exempel att "zigenarna" skulle vara särskilt stöldbenaägna, opålitliga, kidnappa barn och så vidare. Vi vill betona att dessa myter är helt verklig-

hetsfrånvända och inte har något med romer att göra! Med begreppet antiziganism lägger vi fokus på majoritetssamhällets fördomar och den rasistiska strukturen, istället för att fokusera på romer.

De antiziganistiska myterna har en historisk kontinuitet. ”Zigenare” är, liksom Emir Selimi skriver, ett rasistiskt begrepp och ett äldre ord som förr (men även i dag) användes nedlåtande om romer. Begreppet antiziganism innehåller därför på det sättet en påminnelse om den historiska diskrimineringen av romer.

Kommissionen mot antiziganism är en kommitté som är tillsatt av regeringen. Vårt uppdrag är att ”åstadkomma en kraftsamling i arbetet mot antiziganism”. Ett av våra mål är att göra antiziganismen och dess konsekvenser kända för en bred allmänhet. Majoriteten av ledamöterna i kommissionen är romer. Kommissionen har också genomfört omfattande konsultationer med romer, där begreppet antiziganism diskuterats. Vår uppfattning är att majoriteten av romer anser att begreppet är användbart för att beskriva den rasism många romer upplever i sin vardag.

Ett arbete för romers rättigheter är angeläget, brådskande och nödvändigt. Antiziganismen som drabbar romer är mycket omfattande. Den betraktas som legitim och begränsar kraftigt romers livsvillkor och mänskliga rättigheter. Vi vill gärna fortsätta att fokusera på att tillsammans motverka den rasismen, oavsett vilka ord vi än använder för att omnämna den.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Soraya Post, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Debattartikel publicerad i Feministiskt Perspektiv, 21 augusti 2015.

Tackla orsakerna till misären

Många frågar vilka åtgärder som krävs för att hjälpa de tiggande besökarna i våra städer. Här är några alternativ till de repressiva förslag som hittills dominerat debatten, skriver Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism.

Vår hållning till de fattiga EU-medborgare som vi ser tigga i vår stadsmiljö handlar i grunden om vår människosyn. Ingen vill se dem där, men frågan är hur det ska kunna undvikas. Från flera håll kommer krav på förbud mot tiggeri eller andra repressiva åtgärder. Det är de förslagen som dominerat i medierna.

Men det finns en annan opinion. Den fokuserar på själva orsakerna till varför människor kommer hit i desperat flykt undan misären där hemma. Och försöker göra något konkret och aktivt för att tackla de bakomliggande orättvisorna – i en anda av medmänsklighet.

En rad frivilliga organisationer arbetar i besökarnas hemländer, främst i Rumänien och Bulgarien, för att bidra till de nödvändiga reformerna där. Hjärta till hjärta, Röda Korset, Erikshjälpen, Rädda Barnen, för att nämna några. I flera svenska kommuner har frivilliga krafter också engagerat sig för att konkret stöda besökarna här. Många grupper och organisationer har verkligen bistått besökarna i svåra situationer.

Inom denna humana folkrörelse handlar det inte om att bli av med "tiggarna" utan att försöka bidra till att de inte ska behöva fara utomlands i ett desperat försök att skrapa ihop pengar till sina barns försörjning och framtid. Innan detta är uppnått måste vi som värdland behandla dem som medmänniskor med mänskliga rättigheter. Vi är bestörta över vad som drabbar dem också här.

Sverigedemokraternas försåtliga propaganda har följts av aggressiva våldsdåd av enskilda extremister. Antalet hatbrott har ökat dramatiskt och blivit alltmer brutala. Det handlar om hotelser, okvädningsord men också rena våldsövergrepp. Husvagnar har bränts ned och tält skurits sönder, sittande eller liggande personer har översköljs med vatten eller besprutats med tändvätska, vid ett par tillfällen har personer beskjutits med luftgevär eller körts över med moped. Ytterst få av dessa hatbrott har lett till rättsliga åtgärder mot förövarna.

Kravet på rättsliga åtgärder tenderar i stället att riktas mot de tiggande besökare som övernattar på olämpliga ställen: i provisoriska kojor i någon skogsdunge, under någon vägbro eller i en skrotbil eller enkel husvagn som inte kan långtidsparkeras. Bilden är att de skräpar ned på ett sätt som inga andra skulle tillåtas göra.

Ilskan över dessa olagliga boenden har vuxit och därmed kravet på snabbare, effektivare avhysningar. Samtidigt kommer rapporter om avhysningar i Stockholmsområdet som genomförts utan respekt för gällande regler.

Självfallet måste det finnas möjlighet att hindra människor att slå läger varsomhelst. Men lösningen är inte att lämna denna polisiära uppgift till privata ordningsvakter. Orsaken till att problemet uppstått i vissa städer är att besökarna inte har något lagligt alternativ för övernattnings. Den frågan har lösts i vissa kommuner. Men i Stockholmsregionen har sådana härbärgen inte räckt till eller hämmats av begränsande regler om antalet övernattnings.

Många frågar vilka politiska åtgärder som nu krävs. Här en serie steg som våra myndigheter borde ta för att bidra till att denna kris får en vändpunkt.

För det första, hemländerna, främst Rumänien och Bulgarien, måste uppmantras att genomföra de nödvändiga reformer som krävs för att sätta stopp för antiziganismen och de djupa klyftorna som skapat misär. Regeringens dialog med rumänska kolleger kan bli en viktig kanal som bör utnyttjas aktivt. Svenska biståndsorganisationer som verkar i dessa länder bör ges stöd.

För det andra, arbetet att verka för en effektivisering av EU:s arbete mot minoritetsdiskriminering och för integration av romer och andra missgynnade grupper måste fullföljas med prioritet. En ”särskild EU-representant” på hög nivå bör inrättas inom EU-kommissionen för att samordna och kraftsamla unionens arbete för denna, den största etniska minoriteten i Europa.

För det tredje, de som kommer hit måste bemötas medmänskligt och med respekt för sina mänskliga rättigheter. En rad åtgärder måste vidtas för att detta ska bli verklighet:

- Erfarenhetsutbytet mellan berörda kommuner bör intensifieras, goda exempel bör spridas. Här har den nationella samordnaren och Sveriges kommuner och landsting ett stort ansvar.

- Mer vikt bör läggas på samarbete med frivilliga organisationer, bland dem finns kunskaper (språkliga och kännedom om romsk kultur) som inte sällan saknas inom myndigheterna.
- Vågen av hatbrott mot dessa EU-medborgare måste tas på större allvar av polis och åklagare. Offren måste kunna lita på att det lönar sig att anmäla sådana övergrepp. En mer systematisk granskning av de olika extrema hatsajterna är viktig i arbetet mot denna kriminalitet.
- Avhysningar, när nödvändiga, bör genomföras humant och rättssäkert – i linje med internationella normer. Det måste finnas lagliga alternativ för övernattning. Och sådana måste organiseras, som faktiskt kunnat göras i flera kommuner.
- Fler informationscentra bör organiseras för att möta det stora behovet av saklig, stödjande information. En ambition bör vara att besöket här ska leda till större möjligheter att möta utanförskap och misär där hemma.
- Särskild ansträngning bör göras att säkerställa adekvat sjukvård vid behov. Samarbete måste etableras i det syftet med hemländernas sjukförsäkringssystem.
- Mer måste göras för att sprida saklig information i hemländerna, främst Rumänien och Bulgarien, om den verkliga situationen i Sverige, inklusive om svårigheterna att få jobb.

Detta är ett program som tacklar orsakerna till att utsatta människor söker sig hit i desperat hopp om att få bidrag till sina barns försörjning och framtid. Och som respekterar dessa personers mänskliga rättigheter.

Det kommer att ta tid innan sådana åtgärder leder till att vi inte längre kommer att se någon EU-medborgare sitta på trottoaren och vädja om en slant. Men vi måste ha ett visst tålamod; årtal av utanförskap och systematisk diskriminering upphävs inte omedelbart.

En sak är uppenbar: de som kräver förbud och repressiva åtgärder sopar bara problemen under mattan. Och underminerar respekten för allas lika människovärde.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism och en av initiativtagarna till Nätverket för utsatta EU-medborgare

Debattartikel publicerad i Svenska Dagbladet, 17 september 2016.

Måste finnas lagliga alternativ

De som kräver förbud och andra repressiva åtgärder riktade mot fattiga EU-medborgare sopar bara problemen under mattan. Det måste finnas lagliga alternativ för övernattnings, vilket det gör i en del kommuner i dag och de goda exemplen bör spridas. Här har den nationella samordnaren och Sveriges Kommuner och Landsting ett stort ansvar.

”Nolltolerans” har nu blivit ett nyckelord i samtalet om hur vi ska förhålla oss till de fattiga EU-medborgare som vi ser tugga i vår stadsmiljö. Deras tillfälliga boenden eller uteliggande ska stoppas, polisen måste ”kliva fram” och kommunerna inte erbjuda ”tak över huvudet”. Andra förslag är att det ”organiserade tiggeriet” måste bekämpas och kommunala förbud införas mot tiggande på vissa platser. Så låter det från vissa ledande politiker.

Men det finns också en annan opinion i landet. På flera platser har frivilliga organisationer – en del av dem nystartade – på olika sätt försökt hjälpa dessa utsatta besökare från Rumänien och Bulgarien, många av dem romer. I en del kommuner har ett konstruktivt samarbete mellan dessa grupper och de lokala myndigheterna utvecklats. Enkla boenden har organiserats och det har till och med varit möjligt i en del fall att ordna tillfälliga jobb för en del av EU-medborgarna.

Särskilt i Stockholm och Malmö har många protesterat mot att skjul och kojor byggts på olämpliga ställen eller att husvagnar ställts på vissa platser utan tillstånd. Den reaktionen från såväl markägare som allmänhet är absolut förståelig. Självfallet måste det finnas möjlighet att hindra människor att slå läger varsomhelst.

Men det handlar inte om en medveten, politiskt motiverad ockupation. De som hamnat i denna situation vill inte störa någon, men de har inte kunnat hitta något lagligt alternativ för övernattnings. Det problemet har faktiskt lösts i vissa kommuner, men i Stockholmsregionen, till exempel, har sådana härbärgen inte räckt till eller hämmats av begränsande regler om det antal övernattnings som erbjudits.

De avhysningar som genomförts – och som drabbat redan svårt utsatta människor – har inte löst problemet just därför att det inte funnits lagliga alternativ till boende under natten. Internationella

regler om mänskliga rättigheter understryker vikten av att ingen vräks utan tidig och förståelig information till de boende samt ett klagörande av ett rimligt alternativ.

Det borde vara möjligt för besökare till våra tätorter att ställa upp en husvagn eller resa ett tält på någon plats där detta är tillåtet. I de kommuner där detta problem åtminstone delvis lösts har det skett i gott samarbete med frivilliga organisationer.

En rad politiker har krävt ett program för politiken om EU-medborgarna. Det saknas inte förslag från civilsamhället. Här är några rekommendationer:

- Erfarenhetsutbytet mellan berörda kommuner bör intensifieras, goda exempel bör spridas. Här har den nationella samordnaren och Sveriges Kommuner och Landsting ett stort ansvar.
- Mer vikt bör läggas på samarbete med frivilliga organisationer, bland dem finns kunskaper (språkliga och kännedom om romsk kultur) som inte sällan saknas inom myndigheterna.
- Vägen av hatbrott mot dessa EU-medborgare måste tas på större allvar av polis och åklagare. Offren måste kunna lita på att det lönar sig att anmäla sådana övergrepp. En mer systematisk granskning av de olika extrema hatsajterna är viktig i arbetet mot denna kriminalitet.
- Avhysningar, när nödvändiga, bör genomföras humant och rättsäkert – i linje med internationella normer. Det måste finnas lagliga alternativ för övernattnings. Och sådana måste organiseras, som faktiskt kunnat göras i flera kommuner.
- Fler informationscentra bör organiseras för att möta det stora behovet av saklig, stödjande information. En ambition bör vara att besöket här ska leda till större möjligheter att möta utanförskap och misär där hemma.
- Särskild ansträngning bör göras att säkerställa adekvat sjukvård vid behov. Samarbete måste etableras i det syftet med hemländernas sjukförsäkringssystem.
- Mer måste göras för att sprida saklig information i hemländerna, främst Rumänien och Bulgarien, om den verkliga situationen i Sverige, inklusive om svårigheterna att få jobb.

En sak är uppenbar: de som kräver förbud och andra repressiva åtgärder sopar bara problemen under mattan. Och underminerar respekten för allas lika människovärde.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism och en av initiativtagarna till Nätverket för utsatta EU-medborgare

Debattartikel publicerad i Dagens Samhälle, 2 november 2015.

Polisen måste agera mot antiziganistiska hatbrott

Ny rapport. Anlagda bränder, stenkastning, sparkar och spottloskor. Många av hatbrotten mot romer anmäls aldrig och ytterst få går till åtal. I många fall har det lett till att barnen inte vågar vistas utanför hemmet. Polisen har en nyckelroll för att få stopp på kränkningarna, skriver Kommissionen mot antiziganism.

Hatbrott är en del av många romers vardag och påfallande ofta är det barn som drabbas. Med tanke på omfattningen av antiziganistiska hatbrott har hittills vidtagna åtgärder visat sig vara otillräckliga. Polisen måste nu ta hatbrotten på större allvar och genomföra åtgärder så att fler romer kan få upprättelse, menar Kommissionen mot antiziganism, som i dag offentliggör en rapport om hatbrott mot romer.

Anlagda bränder mot tältläger. Sparkar och spottloskor. Barn som inte vågar leka på gården för att grannen skriker ”jävla zigenarungar” efter dem. Det är händelser som är en del av många romers vardag i Sverige.

Många av dessa hatbrott anmäls aldrig och statistik från Brottsförebyggande rådet visar att de som faktiskt anmäls sällan får en konkret uppföljning. Endast runt tre procent av anmälningarna om antiziganistiska hatbrott leder till åtal. Sverige har mot denna bakgrund fått återkommande kritik från FN-organ som bevakar respekten för mänskliga rättigheter.

I dag publicerar Kommissionen mot antiziganism rapporten *Agera mot antiziganistiska hatbrott* som baseras på två studier som kommissionen har tagit initiativ till. Studierna visar att antiziganistiska hatbrott ofta sker i allmänna miljöer och i vardagssituationer, där de flesta människor normalt känner sig trygga och säkra.

Aktiviteter som för majoritetsbefolkningen är vardagliga rutiner, till exempel att gå och handla, tanka bilen eller ta bussen, innebär för många romer en risk att utsättas för kränkningar.

Kommissionen noterar med oro att antiziganistiska hatbrott i hög utsträckning drabbar barn i deras närmiljö. I 15 procent av anmälningarna är barn målsägande. Det rör sig ofta om hot och ofredande från grannar. I flera anmälningar uppges barnen vara så rädda att de inte vågar vistas utanför hemmet.

För utsatta EU-medborgare, många av dem romer, är våldet ett återkommande inslag i deras liv i Sverige och attackerna förefaller bli allt grövre. Vardagen präglas av ständig rädsla och oro för våld och kränkningar. Det kan handla om att grupper eller enskilda kastar stenar på dem, skär sönder deras tält, försöker sätta eld på deras tillhörigheter, spottar på dem eller hotar att döda dem.

Trots att antalet anmälningar om antiziganistiska hatbrott ökar är det uppenbart att mörkertalet är mycket stort. Många romer drar sig för att anmäla kränkningar till polisen. Utsatta EU-medborgares anmälningsbenägenhet är näst intill obefintlig.

Benägenheten att anmäla kan förstås mot bakgrund av att många romers förtroende för polisen är lågt. Det har sin grund i en antiziganistisk historia där polismyndigheter ofta haft en roll i att fördriva romer. Skånepolisens olagliga massregistrering av romer som avslöjades av Dagens Nyheter hösten 2013, har ytterligare förvärrat situationen. Att så få anmälningar leder till konsekvenser påverkar naturligtvis också anmälningsbenägenheten.

Hatbrott är kriminella handlingar med fientliga eller hatiska motiv mot vissa individer och grupper. Omsorgen om minoriteters rättigheter kräver därför särskild vaksamhet mot dessa brott. De drabbar enskilda men tenderar dessutom att skapa rädsla hos en hel grupp människor.

Av kommissionens rapport framgår att det svenska juridiska regelverket för att bekämpa hatbrott i stort sett är adekvat. Det är det praktiska arbetet när det gäller att tillämpa regelverket för att lagföra brott som inte är tillfredsställande. Polisen har här ett särskilt ansvar.

1. Prioritera hatbrott högre

Både tidigare och nuvarande regering har betonat att arbetet mot hatbrott är prioriterat. Samtidigt visar kommissionens information snarare det motsatta: många anmälningar om hatbrott med antiziganistiska motiv har en oförklarligt låg uppklärningsnivå. Exempelvis ledde enbart 1 procent av anmälningarna om olaga hot eller ofredande med antiziganistiska motiv till åtal 2012–2013 – motsvarande siffra för olaga hot generellt var 12 procent. Polisledningen bör nu tydliggöra att hatbrott prioriteras på allvar inom myndig-

heten. Ledningen bör också ställa krav på konkreta och mätbara resultat för uppföljningen.

2. Öka kunskapen om antiziganism

Kommissionens studie visar att i över hälften av de analyserade anmälningarna hade polisen inte förmått att identifiera hatbrottsmotiv. Det påverkar givetvis vilka utredningsåtgärder som vidtas. För att identifiera motivet krävs kunskap om antiziganism, något som romer påpekar saknas hos polisen. Polisen bör därför vidta omfattande utbildningsinsatser på alla nivåer inom organisationen.

3. Etablera förtroendeskapande arbetssätt

För att den som utsätts för ett hatbrott ska anmäla detta och senare delta i förundersökningen, krävs att polisen har ett förtroendegivande bemötande. Att polisen anställer personer med romsk språk- och kulturkompetens är ett sätt som kan bidra till att säkerställa detta. Ett annat är att öka polisens tillgänglighet genom att införa särskilda telefonlinjer, ”hot lines”.

4. Redovisa kön och ålder i statistiken

Under en kvinnokonferens som kommissionen anordnade framkom att många romska kvinnor upplever att hatbrott riktas särskilt mot dem. Att barn i så stor utsträckning utsätts för hatbrott är också ytterst oroande. Polisen bör i sin dialog med romer därför träffa kvinnor och ungdomar för att ta del av deras särskilda erfarenheter. Kommissionen anser också att polisen bör redovisa kön och ålder i sin statistik över hatbrott. Att synliggöra mönster av detta slag är viktigt för att kunna identifiera och vidta relevanta och effektiva åtgärder.

5. Säkerställ EU-medborgares rättigheter

Utsatta EU-medborgares vardag i Sverige präglas av våld och hot om våld. Deras erfarenheter i hemländerna har underminerat deras förtroende för polismakten. Med hänsyn till de besökande EU-medborgarnas utsatta position, som ofta utmärks av en osäker boendesituation och rädsla för avhysning, ställs det särskilda krav på att polisen agerar korrekt och förtroendeingivande mot dem som drabbas av hatbrott. Inte minst viktigt är att polisen har ett gott samarbete med de frivilligorganisationer som verkar för och med besökande EU-medborgare.

Sverige har en mörk antiziganistisk historia. Det är bara genom ett kraftfullt och tydligt agerande mot antiziganism som den onda kontinuiteten av diskriminering och kränkningar kan brytas. För detta har vi alla ett ansvar och polismakten en nyckelroll.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism samt ledamöterna:

Marianne Eliason
Eleonor Frankemo
Gunno Gunnmo
Domino Kai
Erland Kaldaras
Stefano Kuzhiov
Soraya Post
Christian Åhlund

Debattartikel publicerad i Dagens Nyheter, 29 januari 2016.

Vi måste lösa frågan om tiggarnas övernattningar

”I sak handlar det inte om deras närvaro i sig, inte heller handlar det om att de skulle begå brott genom att samla pantflaskor eller sitta tiggande på trottoaren. Det handlar om var besökarna övernattar. Här finns absolut ett problem”, skriver Thomas Hammarberg.

”Alla måste följa lagen” låter som en självklar tes, den som inte gör så begår ju en brottslig handling.

När därför denna tes nu upprepas gång på gång i diskussionen om de besökande EU-medborgarna från Rumänien och Bulgarien, många av dem romer, så är budskapet uppenbart: vi kan inte acceptera besökarnas beteende, det är olagligt.

I sak handlar det inte om deras närvaro i sig, de har som EU-medborgare rätt att komma hit och stanna i tre månader (och längre om de kan försörja sig).

Inte heller handlar om att de skulle begå brott genom att samla pantflaskor eller sitta tiggande på trottoaren, det är inte förbjudet även om vissa tycker att detta borde vara straffbart.

Det handlar om var besökarna övernattar. Här finns absolut ett problem.

Det bottenar i grunden i en skriande fattigdom, besökarna har inte råd att ta in på hotell eller ens vandrarhem.

De kommer hit för att försöka få ihop pengar till sina barn och deras framtid, inte sällan också för att reparera fallfärdiga boplatser där hemma.

En del övernattar i gamla husvagnar eller bilvrak, andra bygger primitiva skjul i någon skogsdunge eller ligger under någon bro, på en parksoffa eller till och med i en offentlig toalett.

Sådana övernattningar bryter i flera fall mot lokala ordningsstadgar. Att slå läger utan tillstånd på någon annans mark är inte tillåtet.

Allemansrätten sätter gränser även för tältande.

Samtidigt far besökarna illa – av regn och rusk, av svårigheter att sköta hygien och av rädsla för trakasserier och övergrepp av extremister. Husvagnar och skjul har utsatts för mordbränder.

Något måste göras, frågan är vad?

På en del platser i landet har humanitära organisationer i samverkan med kommunen ordnat enkla boenden som faktiskt löst problemen.

Tyvär har regeringens nationelle samordnare om de utsatta EU-medborgarna vänt sig emot sådana lösningar. Hans förslag var i stället snabba och effektiva avhysningar, det vill säga vräkningar.

Samordnarens uppdrag är avslutat men hans åsikter har uppenbarligen fått effekt. Särskilt i Stockholmsområdet sker nu täta polis-ingripanden. En del av romerna har vräkts flera gånger under samma dygn.

Internationella organ som bevakar mänskliga rättigheter har påpekat att denna behandling av hemlösa strider mot överenskomna normer. Det finns regler för hur vräkningar får genomföras.

En är att alternativ ska erbjudas. Det sker nu inte i en rad fall. Man kan säga att svenska myndigheter därmed inte följer lagen, de internationella normerna.

De alternativ som erbjuds i en del fall är tillfälliga härbärgen som drivs med kommunala bidrag. Men dessa har för få platser och tillåter övernattnings bara i fem dagar.

Detta "evakueringsboende" är uppenbarligen tänkt som ett avstamp före en hemresa, knappast något mer.

Det finns två diametralt olika positioner i den här frågan.

Den ena innebär att vi inte bör göra något som kan underlätta besökarnas närvaro här; tvärtom bör vi få dem att lämna landet och inte komma tillbaka.

Den andra hållningen bygger på idén om mänskliga rättigheter, att dessa europiska grannar bör behandlas medmänskligt och att vi bör försöka finna humana lösningar.

Det handlar om romer. För dem måste det vara smärtsamt att åter som grupp bli beskyllda för att begå brott.

Och dessutom ironiskt: hur ofta genom alla år har inte just det romska folket drabbats av brottsliga handlingar – också av myndigheter – i strid mot internationell rätt?

Den överväldigande majoriteten av besökarna har självfallet ingen som helst avsikt att störa eller komma i klammeri med rättvisan.

Svaret på den försåtliga parollen om att "alla måste följa lagen" är enkelt: följ exemplen från Lund och andra kommuner som konstruktivt löst frågan om övernattningsarna så försvinner problemet!

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism och f.d. Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter.

Debattartikel publicerad på SVT Opinion, 14 april 2016.

Krönikor

Antiziganismen utgör alljämt ett hinder för romer i dag

Den 25 mars i år var jag i Stockholm för att medverka vid regeringens lansering av *Den mörka och okända historien – vitbok om övergrepp av kränkningar av romer under 1900-talet*. Jag var delaktig i arbetet med att ta fram boken och därför en av huvudtalarna på ceremonin där boken presenterades. Jag hade övernattat på ett hotell i Stockholm och på morgonen gick jag ner för att äta frukost i hotellets matsal. Det var en dag då regeringen skulle erkänna att romer systematiskt genom historien har blivit utsatta för antiziganism och därmed en milstolpe i arbetet för romers rättigheter. Äntligen ett erkännande om de historiska oförrätterna. Mina tankar den morgonen var fokuserade på lanseringen av vitboken, där många prominenta gäster skulle delta.

Men där, vid frukostbuffén, blev jag stoppad och därför påmind om antiziganismen i dag, som så många gånger förut. En anställd på hotellet hämtade mig, innan jag ens hade hunnit börjat välja mat från bordet. Hon förde mig till lobbyn och frågade mig väldigt kort vad det var jag ville ha. Trots att jag flera gånger, med hotellnyckeln i hand, upprepade att jag ville äta frukostbuffén som alla andra, nekade hon mig det, bland annat med motiveringen ”det är nog mycket trevligare för dig här ute”. Slutligen kom hon med en kopp kaffe till lobbyn och nästan drämde den i bordet framför näsan på mig för att demonstrera hur ovälkommen jag var.

Händelsen är talande för det som vitboken faktiskt beskriver. Den visar att det finns en historisk kontinuitet i antiziganismen. Vitboken beskriver hur romer har nekats skolgång och trakasserats inom utbildningsväsendet, inte har fått tillgång till bostad och arbete, att romer har utsatt för tvångsomhändertagande av barn för att de skulle assimileras. Registrering och kartläggning av romer löper som

en röd tråd genom hela den svenska historien. Fortfarande i dag utsätts romer för etnisk registrering, utan att få upprättelse. Beskrivningen av 1900-talets antiziganism finns, inte bara som en tung ryggsäck, utan är också en realitet i dag, är en del av mitt liv. Det är inte bara historia, det är en strukturell diskriminering som vi faktiskt utsätts för i vår vardag. Våra barn är ofta med oss i dessa situationer och blir ögonvittnen till de kränkningar som sker öppet. Kränkningarna är legitima och ifrågasätts inte.

När jag tittar på videon från ceremonin ser jag att jag ser oberörd ut när moderatoren frågar om jag kan berätta om en situation när jag själv har blivit diskriminerad. Jag hinner, innan jag svarar, tänka: vilken av alla gånger ska jag berätta om? Ska jag berätta om när jag blivit punktmarkerad av vakter i affären? Ska jag berätta om när jag blivit nekad att hyra ett motellrum? Eller om när handläggaren på Försäkringskassan avogt ifrågasätter mig och mitt vardagliga ärende, trots att jag ser att hon är hur trevlig som helst mot de andra i salen? Slutligen berättar jag om händelsen på hotellet, det vill säga det som skedde senast, alltså den morgonen.

Trots att jag ser opåverkad ut på videon, lämnar diskrimineringen aldrig mig oberörd. Visserligen kan jag ibland stänga av, men jag blir aldrig immun mot att bli kränkt. Jag reser mig alltid upp. Men den gör att jag undviker nya miljöer. Diskrimineringen är som ett öppet sår som inte läker. Det påverkar mig, varje gång.

Romer ska ha tillgång till mänskliga rättigheter – lika rättigheter och möjligheter att själv leva det liv man vill leva. Det handlar om att säkra att diskrimineringen inte påverkar tillgång till utbildning, arbete eller bostad. Det handlar också om rätten till ett icke-diskriminerande bemötande av olika myndigheter. De här rättigheterna finns idag, men gäller inte för alla. Inte för romer. Inte för mig.

Diskrimineringen och antiziganismen kränker mina rättigheter.

För att romer ska ha tillgång till lika rättigheter och möjligheter, måste vi få ett skifte i hur problem kring rättighetskränkningar formuleras. Det är inte romer som ska göra upp med antiziganismen – det är samhället i vid bemärkelse som måste ta ansvar för att kränkningarna inte fortgår.

Jag har varit romsk aktivist i 20 år. Jag kämpar för att romer ska få tillgång till sina rättigheter i dag, men också för att de ska få upprättelse för brott och övergrepp som har skett under historiens

gång. För historien och nuet hör ihop. Diskrimineringen av romer fortsätter och den är ett brott mot mänskligheten.

I mitt arbete mot antiziganism berättar jag om den diskriminering vi romer upplever. Att jag blev diskriminerad i samband med att jag skulle framföra en sådan berättelse på regeringens uppdrag, är symptomatiskt. I framtiden hoppas jag att diskrimineringen av romer just ska vara historia och att romer får åtnjuta sina mänskliga rättigheter på samma sätt som alla andra. Att rättigheter inte kränks på grund av antiziganism.

Diana Nyman, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Publicerad på kommissionens webbplats, 10 oktober 2014.

Ord som kränker

Återigen får jag den välbekanta känslan i bröstet, det hugger till, håret reser sig på armarna och jag förstår att färgtonen i ansiktet ändras. Men det är inte för att jag känner mig generad – jag känner mig kränkt. Alla som sitter runt bordet omkring mig tystnar och samtidigt som jag tittar ner på mina händer och fumlare med något på armen för att verka oberörd, känner jag hur allas blickar landar på mig. Jag tittar upp och söker ögonkontakt med min chef och försöker genom telepati att få henne att förstå att hon ska fortsätta med mötet med personalen. Jag vill inte att detta ska ta någon plats nu. Jag orkar inte, inte när jag är i denna sinnesstämning.

En kär arbetskamrat har nämligen precis sagt ordet ”tattarnäste” för att beskriva det kaotiska och illaluktande soprummet på arbetsplatsen.

Alla på min arbetsplats vet att jag är resande. Jag är öppen och stolt över att vara resande. Men det har tagit mig lång tid att komma hit. Hela mitt liv har jag fått höra nedsättande uttryck. Från tidig ålder har jag lärt mig att ”tattare” är något som samhället anser är fel, skamligt, smutsigt och dåligt. Varje gång någon säger kränkande ord om mig och mitt folk väcks minnen och skammen till liv igen.

Det finns många exempel på antiziganistiska ord och nya tillkommer. ”Tattarläger” eller ”zigenarläger” (när det är smutsigt och stökigt på en plats), ”tattartermos” eller ”zigenartermos” (en husvagn, ofta en nedgången sådan), ”tattig” (någon som tigger pengar av någon) eller ”tatta” (att till exempel tigga en cigg av någon) är bara några av de ord som används.

Antiziganismen finns överallt i samhället. På arbetsplatser, i skolor, i filmer, böcker, tidningar, tv-spel med mera. Den extrema förföljelsen av resande och romer som fått pågå genom århundraden och där syftet har varit att utrota folkgruppen, har självfallet satt djupa sår. Antiziganismen är normaliserad. När någon använder sig av antiziganistiska ord i negativa situationer är syftet ofta inte menat att vara rasistiskt. Men i och med normaliseringen reflekterar man inte ens över innebörden av det man säger och hur det upplevs av resande och romer.

Tyvärr genomlider många barn och ungdomar idag den process som jag har gått igenom, trots att vi resande i dag är erkända som en nationell minoritet. Vi tar på oss skamkänslor som leder till en

känsla av utanförskap och många döljer till och med sin härkomst och identitet.

För egentligen borde det vara majoritetssamhället som skäms över hur normaliserad dess antiziganism är.

Eleonor Frankemo, ledamot i Kommissionen mot antiziganism referensgrupp

Publicerad på kommissionens webbplats, 15 december 2014.

Gardell: Var står vi idag i kampen mot antiziganism?

Var står vi idag i kampen mot antiziganism? Det gångna året var ett år av historiska framsteg och bakslag. Då vitboken som kartlagt svenska myndigheters systematiska diskriminering av romer och resande under 1900-talet – i syfte att göra upp med denna del av vår historia – skulle presenteras i Stockholm i mars 2014, hade avslöjandet att Skånepolisens i ”spaningssyfte” upprättat ett hemligt register över romer kastat en skugga över den högtidliga ceremonin. Det var uppenbart att det inte gick att sätta ett streck för antiziganismen vid 1900-talets slut. Att den romska medborgarrättsaktivisten Diana Nyman samma morgon nekats inta sin frukost i matsalen på sitt hotell i centrala Stockholm blev ytterligare en illustration av det faktum att antiromsk rasism inte tillhörde det förflutna. Hade hon inte inkvarterats på Sheraton som regeringens hedersgäst för att närvara vid ceremonin hade episoden knappast fått någon att höja på ögonbrynen.

År 2014 röstades för första gången i historien en romsk människorättsförsvarare in i Europaparlamentet som representant för ett svenskt parti. Men 2014 var också det år som ett annat svenskt parti i det påföljande riksdagsvalet fick nära tretton procent av väljarnas röster efter en utpräglad antiromsk valkampanj. I strid med SL:s styrdokument som tydligt anger att ”reklam som kan uppfattas som stötande eller sedlighetssårande mot folkgrupp” inte får förekomma, upplät Stockholms Lokaltrafik sina stora bussar som mobila reklamplatser för SD:s illa maskerade hetsbudskap mot romska tiggare. Om SL:s ledning inte fann budskapet stötande kom ett trettiotal busschaufförer organiserade i Syndikalisterna att rädda sin yrkeskårs anseende genom att vägra köra bussar med rasistisk propaganda.

Att SL satte profit före principen om alla människors likhet i värdighet och rättigheter är illa nog. Att Skolverket under valåret 2014 inte förstod den värdegrund vårt utbildningssystem sägs bygga på är än mer anmärkningsvärt. Samma skolväsende som enligt Skollagen skall fostra eleverna till ansvarstagande och solidariska medborgare som värnar ”alla människors lika värde”, omvandlade skolorna till arenor för partier som utpekar romer, muslimer, judar, svarta och hbtq-personer som främlingar i sitt eget land. I skola efter skola ingrep rektorer och ledning mot elever som protesterade mot SD och Svenskarnas Parti. I vissa skolor kallade ledningen till och

med in polisen. Inte för att de elever och skolanställda som stämplas som oönskade skulle känna sig trygga och lika värdefulla som alla andra, utan för att tysta de som tagit skolans värdegrund på allvar.

I vitboken dokumenterades hur myndigheter med polismakt jagade romer från plats till plats under första halvan av 1900-talet. Under 2014 blev offentliga avhysningar av romska läger åter vardagsmat. Enbart i Stockholmsområdet rensade polisen bort 65 romska läger. Då som nu bodde majoriteten av romer i tält, skjul, bussar och husvagnar. Då som nu betraktades detta som ett störande av den allmänna ordningen. Då som nu sågs romer som lösdrivare, kriminella, fridstörare. Då som nu kände sig goda medborgare ur majoritetsbefolkningen stundtals uppmuntrade att med våld ge sig på romer i grannskapet. Som vore romer fredlösa.

Går historien igen? Till viss del handlar antiziganism som all rasism om traditionsöverföring. Då regeringen tillsatte Kommissionen mot antiziganism detta nådens år 2014 gick kommentatorsfältet på Avpixlat i taket. En kommentator ansåg att regeringen istället borde skydda svenskar mot romer. ”Zigenare för en kringresande tillvaro för att undkomma dem de lurat eller stulit från. Folk känner obehag när de rullar in i byn”. Ja, svarade en annan. Detta ”ger mig flashbacks från min barndom när ’tattarna’ (som man sa på 50-talet) kom åkande i sina bilar in till vår lilla bondby och gick in och våldgästade och stal. ’Spring och göm dig’ skrek mamma till lilla 5-åringa jag som var utomhus när de kom. Hon låste in sig och jag sprang till skogs. Herregud så rädd jag var”.

År 2014 blev det år då hatbrotten mot romer åter sköt i höjden. Men 2014 var också det år då gräsrötter gick man ur huse för att ta avstånd då den antiromska rasismens politiska företrädare kom till orten. Medborgarinitiativ satte press på politiker att sluta fördriva romer och istället ordna fram någorlunda drägliga boplatser, även om detta hörsammats i allt för otillräcklig omfattning. 2014 var också det år då myriader av lokalt förankrade organisationer och Facebook-grupper växte fram runt om i landet för att ta det ansvar kommunerna tycktes försumma och ordna bostäder, sjukvård, utbildning och insamlingar åt de romska EU-medborgare som i krisens spår utgör synliga representanter för kontinentens vandrande underklass.

Det är här vi står idag. Rätt står mot orätt. Välfärd mot ofärd.

Antirasism mot rasism. Det är bara att välja sida. Utgången av kraftmätningen kommer att få långtgående konsekvenser för oss alla.

Mattias Gardell, religionshistoriker

Publicerad på kommissionens webbplats, 20 januari 2015.

JO lyfter på mattan

Varför blir man inte förvånad? Gång på gång hamnar polisen i blåsväder. Som om det inte var nog med Malmöpolisens Kringresanderegister över romer där ca 4 000 romer är registrerade, gamla som unga, barn som döda, avslöjades det i höstas att Stockholmspolisen fört ett hemligt register i 10 år med kvinnor som blivit misshandlade och som anmält våld och hot från närstående män. Enligt polisen själva var detta åter ett nytt ”bra-att-ha”-register.

Det är Södertörnspolisen som startat och använt det hemliga kvinnoregistret där det finns över två tusen kvinnor registrerade. Enligt Expressen finns det anteckningar och bedömningar om kvinnor som mytomaner, psykiskt instabila eller knepiga. När man läser i personakterna får man intrycket av att det är målsägaren som är den skyldige. Man kan ju fråga sig varför man inte lägger fokus på förövaren i stället. Åter kan man konstatera att detta register speglar en kultur inom polisen som man enligt egen utsago länge kämpat för att bli av med, men alldeles uppenbart inte lyckats särskilt bra med. Den nedsättande syn man hade på romer i Kringresanderegistret återfinns här också, fast nu riktad mot kvinnor.

Det är fortfarande en manlig machokultur som lever kvar i dagens poliskår, detta trots att det idag är fler kvinnor och människor från andra kulturer i yrket. Det är en machokultur med ekon från ett rasbiologiskt Sverige som lever kvar och fortfarande bär på en nedsättande inställning och en skev syn på minoriteter och kvinnor, en syn som bland annat blommade ut i den piketkultur som frodades främst bland poliserna på Norrmalm under 70- och 80-talet. Trots att det pågår arbete för en attitydförändring inom kåren och för att få in fler kvinnor och människor från andra kulturer, avslöjas ideligen hur det gamla lever vidare i det tysta.

Det är en mycket dystert läsning då man går igenom filerna i kvinnoregistret. Bland annat kan man läsa om en romsk kvinna:

Målsägaren rumänsk rom, fd rysk rom. Stor sårbarhet hos målsägaren, cancersjuk stort medicinintag Frågetecken runt henne, framkom att hon deltagit i stölder tillsammans med sonen.

Det finns anteckningar om kvinnornas etnicitet som turkisk, polsk och iransk.

I likhet med Kringresanderegistret förnekade polisen först att registret fanns. Kickis Åhré Älgamo, som tidigare var chef för gruppen och först larmade om att registret fanns, menar att registret är olagligt, men vill inte svara på frågor utan hänvisar till cheferna på Södertörn. Cristian Agdur, nuvarande chef på Södertörnspolisens, säger i en intervju på SVT att polisen har sökt och fått tillstånd till registret under flera tillfällen, men nu när undersökningarna kommit igång så, hoppsan, upptäcker man att registret inte haft något tillstånd de senaste fyra åren. Vad gör polisen då? Jo som vanligt anmäler de sig själva.

Varför känns mönstret igen? Har vi inte sett det tidigare? Jo men visst, så sa polisen ju när det hade brunnit i det romska lägret i Högdalen. Där hade man inte alls startat någon mordbrandsutredning dagen efter det brunnit i lägret. Polisen sa då ”Vi misstänker att det rör sig om oaktsamhet vid eldning eller matlagning.” Vid påtryckningar utifrån och efter att mannen som låg på sjukhuset för sina brandskador avlidit, kom de underfund med att de nog skulle göra en mordbrandutredning i alla fall och därmed anmälde de också sig själva till avdelningen för interna utredningar. Det var så dags då att göra en mordbrandsutredning då alla bevis undanröjts sedan någon vecka tillbaka. Vad hände med den utredningen?

Ja utredningar ska man vara beredd att vänta länge på, men till slut så kom den, JO:s efterlängtade beslut i Skånepolisens registerhantering.

När överåklagare Mats Åhlund lade ned sin förundersökning strax före jul 2013 om misstänkt tjänstefel, sade han att den oklara ansvarsfördelningen och bristande kontroll gjorde att det inte var möjligt att åtala någon enskild polis. Men att det fanns systematiska brister innebär inte att det saknas enskilt ansvar. ”Det kan leda till att vi riktar kritik både mot en enskild polis och myndigheten som sådan”, sade Jens Västberg som ledde JO:s utredning till DN i mars förra året. Mats Åhlund lade med andra ord locket på och den ende som kunde lyfta på det locket var JO. Och nu har locket lyfts på vad som närmast kan kallas för Pandoras ask.

JO:s beslut, som kom den 17 mars i år, är en svidande kritik mot Skånepolisens. I beslutet påtalas allvarliga brister inom kriminalunderrättelseverksamheten. JO understryker kraftigt att det vilar ett tungt ansvar på dem som innehaft ledande befattningar inom polis-

myndigheten i Skåne. JO:s kritik mot den dåvarande polismyndigheten i Skåne är inte nådig.

I och med detta beslut kan man konstatera att romernas miss-tankar och farhågor när det gäller registret och polisens hantering av frågan har besannats. JO slår fast att det är ett etniskt register, något som varken SIN eller Mats Åhlund vågade påtala. Det som gett en besk smak i munnen har nu till slut förbytts i segervisshet. Det finns hopp om att sanning och rättvisa gäller och skipas även för romer.

Men många romer har fortfarande svårt att ta till sig JO:s beslut. Besvikelse och en viss vana att se hur myndigheter alltid klarar sig undan är svårt att städa undan. Brott och straff verkar följa andra lagar när det gäller myndigheter. Därför är JO:s beslut så viktigt. Det är ett beslut som kan återställa romers tro på rättsamhället.

Men, som sagt, det är inte helt lätt att som rom lita på polisen som hela tiden har skyltt ifrån sig och kommit med undanflykter i sina svar på olika frågor. Enligt överåklagare Mats Åhlund gick det inte att styrka att registret byggde på etnisk grund. Det finns metodfel i polisens hantering, men inte så allvarligt att någon bör åtalas, menade han.

”Många kommer inte att förstå vad jag försöker förmedla, det är många som säkert kommer att känna sig fortsatt kränkta”, sade Mats Åhlund till TT i december 2013.

Han pekade då på möjligheten för de berörda att begära skadestånd via Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten.

”Jag måste göra en rättslig bedömning – kan jag tro på objektiv grund att jag får en fällande dom om jag väcker åtal? Det är rätt klart för mig att det kommer jag aldrig att klara.”

Om vi stannar upp här och tänker efter, vad är det han egentligen säger, jo, att det inte går att finna någon skyldig trots allvarliga brott och ett stort antal misstänkta, det vill säga alla poliser som använt registret och alla chefer som tillåtit detta. Han har kommit fram till att det inte går att säga att någon uppsåtligen av straffbar oaktsamhet har gjort det här.

”Det är uppenbart att väldigt många av de som är registrerade inte är misstänkta för brott och då ska det framgå tydligt. Det har inte gjorts och så får det inte gå till. Men att man inte fört in uppgifterna i registret är ett ringa brott och därmed inte brottsligt. Det är fel, men inte brottsligt”, sade Mats Åhlund.

Bland romer blev besvikelsen stor. Helt plötsligt hade en överåklagare sänkt hela problematiken till sandlådenivå. Detta är en av de största orsakerna till den misstänksamhet som fortfarande råder bland romer. Känslan är att polismyndigheten fick en klapp på axeln och inte så mycket mer.

I takt med att tiden gick och att frågan tappade sin aktualitet körde polisen vidare i sina försök till att skapa en bättre relation till bland andra romerna. Man började bjuda in till kunskapsutbyte och man ville ha förslag på innehåll i polisutbildningen. Men med det nya beslutet från JO får man nog backa bandet igen, trots att polisen idag är en helt ny myndighet.

Att några av de registrerade romerna har startat en process mot staten kommer ytterligare att driva ansvarsfrågan framåt. Återstår gör kvinnoregistret. Kommer JO att fatta beslut även i denna fråga? Och slutligen, hur många olagliga register finns det egentligen i landet Sverige?

Fred Taikon, chefredaktör É Romani Glinda

Bengt O Björklund, redaktör É Romani Glinda

Publicerad på kommissionens webbplats, 18 mars 2015.

Integration – på bekostnad av vem och vad?

När jag började min resa som romsk aktivist 1995 så hamnade jag mitt i samhällsdebatten om integration. Jag förstod då inte vem som hade rätt att tolka begreppet och avgöra vem som skulle integreras. Och till vad?

Hur ser vi på dagens integration? Inbegriper integration egenmakt som bygger på delaktighet och inflytande? Vem eller vilka får möjlighet att tolka och definiera begreppet? Vem ger sig själv tolkningsföreträde att bestämma vem som är integrerad och därmed en del av vi:et? Vad måste jag som romsk individ anamma för att min omgivning ska tolka mig som en del av samhället och framför allt vad behöver jag avsäga mig? Och slutligen: vilka är vi, vilka är dom och hur ser vi på allas lika värde?

Själv tolkar jag den samhälleliga definitionen av integration som att det fortfarande handlar om assimilering. Icke-romer har skapat normer för hur vi romer som folkgrupp ska vara för att ingå i det gemensamma vi:et. Majoritetssamhällets tolkning av vem som är integrerad kan inte frikopplas från de stereotyper och fördomar om romer och den stigmatisering som romer betraktas och behandlas utifrån. Den romska minoriteten har historiskt systematiskt uteslutits ur definitionen av svenskhet och därmed också från rätten till delaktighet och inflytande. Detta handlar i grund och botten om rasistiska strukturer, om antiziganism.

Min kamp och strävan efter att skapa förändring för de romska grupperna har fått mig att verkligen ifrågasätta den maktstruktur där någon annan ger sig rätt att besluta, tolka och bedöma hur jag som rom ska navigera för att tolkas vara en del av samhället. Jag fick som barn lära mig av mina föräldrar att i vissa sammanhang inte berätta att jag är rom för att inte riskera att bli dömd på förhand. Redan då jag lära mig att balansera olika roller där min etniska bakgrund i vissa sammanhang var en belastning och i andra inte. Tänk er att som förälder känna sig tvungen att uppfostra sina barn till att vara otrygga med sin romska bakgrund och samtidigt veta att detta kan påverka deras självkänsla och identitet.

Idag är jag själv förälder och jag försöker fostra mina barn till att vara stolta över sin etniska bakgrund, trots att jag vet att samhällets bild av romer fortfarande är negativ. Men det borde inte bara vara upp till mig som förälder att kämpa för att de ska känna sig trygga

och stolta över att vara en nationell minoritet i Sverige idag. Majoritetsamhället och dess befintliga strukturer måste se till att alla känner sig delaktiga och inkluderade i samhället, detta bekommer inte endast de som befinner sig i utanförskap.

Idag pratas det mycket om mänskliga rättigheter, men om den befintliga strukturen inte tar ansvar för att inkludera alla i begreppet "mänskliga" så blir det bara fina ord i teorin. Därför är det nu dags att sluta prata om integration och på allvar börja arbeta för inkludering, delaktighet och egenmakt!

Marian Wydow, ledamot i Kommissionen mot antiziganisms referensgrupp

Publicerad på kommissionens webbplats 22 april 2015.

Debatten om tiggeri saknar ett folkrättsligt perspektiv

Diskussionen om hur situationen med de många utsatta EU-medborgarna ska hanteras har under lång tid varit het. De senaste veckorna har krav på förbud kopplat till tiggeri återigen framförts. Något som däremot saknas i debatten är ett folkrättsligt perspektiv. Frågan handlar i grund och botten om enskilda människor vars grundläggande rättigheter inte respekteras trots de många konventioner som skrivits under och ratificerats. Grundläggande ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter innefattar inte bara en rätt till bostad, rätt till hälsa och rätt till en adekvat levnadsstandard. De innefattar också, och kanske framförallt, en rätt att som utsatt individ inte ses som kriminell för att man är tvungen att tigga för att överleva.

Det finns uppenbara invändningar mot förslaget att förbjuda organiserat tiggeri. Det är exempelvis mycket oklart hur organiserat tiggeri ska definieras. Dessutom finns redan lagstiftning om människohandel att tillgå i de fall det finns anledning att ingripa mot organiserat tiggeri. Utöver dessa skäl finns också folkrättsliga invändningar. En kriminalisering av tiggeri innebär nämligen ett brott mot Sveriges folkrättsliga åtaganden.

Sverige har ratificerat FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella (ESK) rättigheter och har därmed en skyldighet att respektera, skydda och främja de rättigheter som återfinns i konventionen. För att lättare kunna uttyda vad som utgör en kränkning av ESK-rättigheterna, har Maastricht-riktlinjerna tagits fram internationellt. Riktlinjerna slår fast att det strider mot konventionen att kriminalisera utsatthet. Ett exempel som ges i riktlinjerna är kriminaliserandet av hemlöshet, som innebär en överträdelse av konventionen.

Rätten till en skälig levnadsstandard (Artikel 11 i ESK-konventionen) innebär bland annat att ingen ska behöva tvingas till tiggeri för att kunna upprätthålla en skälig levnadsstandard. Det innebär alltså att redan när någon behöver tigga för att förtjäna sitt uppehälle har staten misslyckats med att tillgodose individens rättighet i konventionen. Problembilden i denna kontext är såklart större i och med EU:s fria rörlighet och ansvaret måste delas av EU:s medlemsländer.

Rättigheterna i ESK-konventionen ska garanteras alla inom statens jurisdiktion, dvs. området där staten är behörig att upprätthålla lag

och ordning, oavsett om man är medborgare eller inte. Sverige har därför ett folkrättsligt ansvar för de utsatta EU-medborgare som befinner sig inom dess jurisdiktion. Ett ansvar som man inte uppfyller genom att kriminalisera tiggeri, något som istället gör utsatta människor än mer utsatta.

Ett kriminaliserande av tiggeri eller organiserandet av det innebär en kriminalisering av utsatta människor och bryter därför mot FN:s ESK-konvention.

Jenny Jansson Pearce, generalsekreterare, Fonden för mänskliga rättigheter

Ylva L. Hartmann, programansvarig och folkrättsexpert, Fonden för mänskliga rättigheter

Publicerad på kommissionens webbplats 28 maj 2015.

Fördomsspöket

Jag satt utanför i en fåtölj och kände allvaret. Jag funderade på hur jag skulle lägga upp samtalet, när bokförläggaren äntligen öppnade dörren och bjöd in mig.

Efter de vanliga artighetsfraserna berättade jag om mig själv. Mina akademiska meriter, att jag har en fil. mag. i etnologi samt en högskoleexamen i socialt arbete. Efter det gick jag över till att berätta om min arbetslivserfarenhet. Jag berättade om allt det där som man måste beskriva innan man kommer till skott och säger det man egentligen vill.

Därefter lade jag fram min idé, en bok om minoriteten romers fem olika grupper. Bokförläggaren blev eld och lågor. Vilket bra tema, så välbehövligt och upplysande! Någon sådan bok finns inte sedan tidigare, den kommer helt rätt i tiden och den kommer att fylla en kunskapslucka. Jag berättade att jag tidigare hade skrivit en bok, "Dinglarens väg – Vorsnos drom" tillsammans med en etnolog. Vi pratade vidare om hur jag och min kollega hade tagit fram den boken och att det var många resande som var med och skrev den. I det här sammanhanget passade jag på att berätta att jag själv tillhör Resandefolket. Samtalet fortsatte, men jag märkte att stämningen hade förändrats, att bokförläggaren nu var lite avvaktande och tystare.

– Men du, vi kanske skulle ta med din etnologkollega i det här projektet.

Jag undrade förvånat varför.

– Jo, så att det blir lite akademisk tyngd i projektet, svarade bokförläggaren.

Det hen sa gjorde mig ledsen, men inte förvånad. Liknande samtal har ägt rum mer än en gång tidigare i mitt liv. Spelreglerna förändras när jag säger att jag tillhör Resandefolket. Jag betraktas plötsligt med nya ögon.

Allt det jag hade sagt till hen innan var som bortblåst. Mina akademiska meriter fanns inte, min arbetslivserfarenhet hade upphört att existera och min kunskap var spårlöst försvunnen. Jag blev enbart en resande och som sådan var jag inte kapabel att genomföra bokprojektet.

När diskriminering sker handlar det inte alltid om elakhet, okunighet eller att någon tycker illa om resande. Det handlar istället

om fördomar som sitter så djupt rotade att till och med de som arbetar med frågorna faller dit när de inte tänker sig för.

– Mina akademiska meriter slår hennes med hästlängder så den akademiska tyngden tror jag nog redan finns, svarade jag slutligen bokförläggaren.

Jag är, numera, en offentlig person som aldrig döljer att jag är resande. Jag är stolt över mitt ursprung och ser det som min rätt att få vara den jag är. Men jag vet också att jag ibland blir betraktad och behandlad på ett annorlunda sätt när människor får reda på vem jag är. Jag kan få de mest konstiga frågor, frågor som man aldrig skulle ställa till någon annan. Genom dessa frågor speglas fördomarna och de vanföreställningar som folk fått med sig sedan barnsben.

Jag är mycket ute och föreläser. Jag försöker besvara folks frågor och slå hål på deras fördomar. Enda sättet att komma åt de invanda tankarna är genom upplysning. Det är med orden, både de skrivna och talade, som vi kan desarmera fördomar, ge ny kunskap och acceptans.

Hur det gick det då med boken? Jo, jag sökte efter alla konstens regler, utan min kollega som medsökande, men fick avslag. Kanske hade bokförläggaren rätt, att den akademiska tyngden saknades i mitt projekt. Eller så var det fördomsspöket som visade sig. Vem vet...

Britt-Inger Hedström Lundqvist, redaktör Dik Manus och ledamot i förening Resande, Ung, Ny och Gammal

Publicerad på kommissionens webbplats, 23 september 2015.

Som 5-åring förstod jag vad antiziganism var

Redan när jag var barn fick jag uppleva antiziganism.

Jag kommer så väl ihåg att mina föräldrar alltid var måna om att vi barn skulle uppföra och bete oss på ett "svenskt sätt" när vi till exempel skulle in i en butik. Jag förstod inte vad "svenskt sätt" betydde. Vi var barn och skojade och skrattade som andra barn, begärde av våra föräldrar det omöjliga; alltid de dyraste och häftigaste leksakerna.

Ett tillfälle har särskilt etsat sig fast i mitt minne, det hände i ett varuhus när jag var 5 år. Jag ville så gärna ha en dyr och fin radiostyrd bil. Jag började gråta för att min far inte ville köpa den. Jag gav mig inte, utan fortsatte att gråta. Efter ett tag fick min far nog, han fick ett utbrott och förklarade med bestämd röst på romani chib att nu fick det vara slut med mitt beteende. Då kom det fram en äldre svensk kvinna och utbrast: "Vad är det här för jävla zigenarfasoner?" Min mor försökte tysta ner mig och lugna ner min far, samtidigt som hon lugnt förklarade situationen för den äldre kvinnan. Kort därefter kom två vakter och pratade framför allt med den äldre kvinnan. Sedan kom vakterna fram till oss: "Om det ska vara så här så får ni zigenare inte längre handla här!" Jag var fem år, och nu förstod jag vad antiziganism var. Och vad mina föräldrar menade med att vi måste uppföra oss "svenskt".

Fastän mina föräldrar hade handlat i flera år i samma varuhus var de plötsligt inte längre välkomna som kunder. De var inte lika mycket, eller ens i närheten lika mycket, värda som de svenska kunderna. Våra pengar var ju svenska och jag har inget minne av att mina föräldrar någonsin inte kunde betala för de varor som de hade lagt upp på rullbandet. Vi var inte längre välkomna för att min far uppfört sig på ett "zigenskt" sätt.

Vad var då ett "zigenskt" sätt? Att han inte ville köpa den dyra leksaken till sin tjutande son? När hans snälla förklaringar inte hade någon påverkan på mig, började han tala bestämt på vårt modersmål. Var det grunden till att vi nu inte fick komma in i varuhuset längre? Detta var tidigt 80-tal och romerna var ännu inte en nationell minoritet och man sa fortfarande "zigenare" utan att reflektera över innebörden. Då fanns ingen DO eller någon annan myndighet att klaga till, så mina föräldrar lät kränkningen passera. Precis som så många gånger förr i många olika sammanhang.

Den här händelsen har påverkat mig under hela mitt liv. Jag har i dag fem barn och många gånger upptäcker jag själv att jag omedvetet försöker få mina barn att uppföra sig på ett "svenskt sätt" när vi handlar i till exempel varuhus. Det sitter i benmärgen att vi helst inte ska visa att vi är romer, som zombies putta kundvagnen framför oss, helst inte prata eller kommunicera med varandra och barnen ska helst vara som ljus. Då och då ser jag i varuhuset hur svenska barn stortjuter och deras föräldrar försöker frustrerat tysta ner dem. Men aldrig att det kommer fram någon till dem då för att säga: "Vad är det här för jävla svenskfasoner?" Eller att en vakt kommer fram och ber dem att lämna varuhuset och aldrig mer återkomma.

Människors lika värde, visst. Det gäller inte om man är rom. Barn som barn, visst. Inte om det gäller romska barn.

Antiziganismen i Sverige är så djupt rotad i så många människor att de inte ens längre är medvetna om när de faktiskt begår ett brott mot mänskligheten. Som rom känner jag till i vilka varuhus jag är välkommen och det gör även majoriteten av romerna. Romska familjer är ofta stora och en köpstark grupp som många butiksinnehavare går miste om på grund av deras antiziganistiska inställning och uppförande.

Tänk vad mycket mer pengar dessa människor skulle kunna tjäna på att se oss romer som alla andra människor...

Erland Kaldaras Nikolizsson, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Publicerad på kommissionens webbplats, 20 oktober 2015.

Mina två världar

Jag befinner mig mitt i smeten. Det är vad jag vill tro. Frågor om romers rättigheter är aktuella och jag blir tillfrågad att delta i samtal med ministern och myndigheter. Ibland tror jag dock att jag befinner mig helt utanför. Utanför två samhällen, samtidigt som jag befinner mig mellan två parallella världar. Så komplext är det.

Jag anser att vi behöver bli bättre på att diskutera vad det är som faktiskt förenar oss – oavsett tro, hudfärg, nationalitet och andra särdrag. I stället för att diskutera kulturskillnader, som delar upp oss i olika kategorier.

För det är just den många gånger förgivet tagna indelningen som har format mig och människor runt omkring mig. Det är den indelningen som får mig att känna mig både förvirrad och privilegierad. Låt mig gå tillbaka till min uppväxt och några avgörande händelser som jag har fått bevittna.

När jag var liten lekte jag med mina jämnåriga kompisar här i Sverige och tänkte – ”Undrar varför jag inte ser ut som dom”. Många av mina vänner hade ljus hudton och ljusa ögon. Jag var mörk och kände mig annorlunda. Utanför på ett obestämt sätt och som var kopplad till hur vi ser ut.

När jag blev något äldre fick jag bevittna förskräckliga saker. Det var när jag tillsammans med tv-produktionen för serien ”Första zigenaren i rymden” besökte Rumänien, Polen och Bosnien. Jag såg romska barn sniffa lim för att överleva hungern, romska barn som levde i kloakerna och som hade förlorat sina föräldrar.

Det jag såg förändrade hur jag såg på mig själv. Jag började ifrågasätta mitt ursprung när jag var tillbaka på svensk mark. Jag tänkte – ”Hur kan barn med samma bakgrund som min behandlas så fruktansvärt dåligt?”. Tidigare var det jag som var annorlunda – nu var det de. Inte nödvändigtvis utseendemässigt utan snarare levnadsmässigt.

Under gymnasiet beslöt jag mig för att läsa vidare på universitetet. Jag ville bli advokat. Jag hade mentorsamtal med min lärare och berättade för honom om mina funderingar. Han sa: ”Sunita, det är många romska barn som har drömmar, men det är få som går vidare och lyckas uppfylla dem.” Jag begrep inte varför han sa så, jag kände att han tog ifrån mig något och jag blev förtvivlad.

På universitetet trodde jag att det skulle bli bättre. Jag tänkte att nu slipper jag klasskompisar som diskriminerar mig på grund av mitt ursprung och lärare som ifrågasätter mina val. Jag slipper personer som har fördomar och tråkiga åsikter om romer.

Men situationen blev inte så mycket bättre – eller jo, jag utsattes inte för diskriminering eller rasistiska påhopp, vilket jag hade upplevt i andra sammanhang. Men det jag i stället fick möta nu var okunskap. Jag möttes av frågor som kändes mycket mer oförstående och nedlåtande än nyfikna och vänliga.

Inom min romska grupp upplever jag både beundran och avstånd. Jag möter romska ungdomar som ser upp till mig och mina val i livet. Men jag möter också romer som anser att jag är för lite rom. Att jag inte förstår tillräckligt mycket om romer och vår verklighet för att jag har integrerats för mycket i det svenska samhället. Det här är ett utslag av vad antiziganismen gör med vår identitet, den splittrar och söndrar. Det är också något som kan förstås mot bakgrund av att vi hela tiden måste förhålla oss till hur majoritetssamhället definierar oss. Vem är äkta och vem är oäkta?

Jag tror att alla vi som vill verka för romers rättigheter ska utgå från den bakomliggande berättelsen, och från vår gemenskap. Vi behöver fråga oss varför vi romer har diskriminerats så länge. Finns det något vi kan göra annorlunda så att historien inte upprepar sig? Och vi måste hjälpas åt. Samhället ska veta att vi vill samma sak, och att vi kan hålla ihop i vår strävan att få det bättre och att slippa diskriminering.

Jag vill ha kvar mina två världar. Men jag önskar att jag kunde känna mig bättre hemma. I båda.

Sunita Memetovic, juridikstuderande vid Uppsala Universitet och romsk aktivist

Publicerad på kommissionens webbplats, 12 november 2015.

Den man inte vill se gör man blind, och den man inte vill höra gör man stum

Om EU-migranterna och tiggeri har det debatterats flitigt de senaste åren, men människorna det debatteras om ges sällan utrymme i samtalet. Det ville fotograf Carlos Zaya råda bot på när han skapade sin utställning ”Starkare röst”. Han ville lyfta fram de mest utsatta människornas röst genom bild och text, med avsikten att överrösta myter, fördomar och förtryck.

Men bara några dagar efter att den kom på plats förstördes den.

Utställningen, som består av porträtt och berättelser, står utanför Kulturhuset i Borås och ska kunna ses 24 timmar om dygnet. Men någon eller några som ansåg sig stå över allt vad demokrati, yttrandefrihet och humanism är, sprayade över dessa människors ögon och munnar med vit färg och märkte dessutom en av bilderna med ett stort Z.

Den man inte vill se gör man blind, och den man inte vill höra gör man stum.

Är det symptomatiskt för vår tid?

För tre år sedan, då utställningsplatsen var ny, invigdes utställningen ”The Roma Journeys” med bilder av den danske fotografen Joakim Eskildsen. Under flera år hade han levt tillsammans med romer i fem europeiska länder och i Indien. Mot slutet av utställningsperioden kom någon och välte skärmarna och slängde tunga gatstenar på bilderna. Ett raseri av sällan skådat slag. Ett busstreck?

Av fjorton utställningar har två saboterats. Och det har varit utställningar som handlar om romer. De andra fredas.

Jag fick nog och polisanmälde den senaste händelsen.

Polisens menade i en kommentar till anmälan att ingenting tyder på att det skulle vara ett hatbrott. Jag ringde och ifrågasatte denna rubricering. Det var obegripligt hur polisen kunde komma fram till den bedömningen. Hade Polisen inte förstätt att tagen Z är rasistisk? Jag berättade hur nazisterna märkte romerna i bl. a. förintelselägret Auschwitz med bokstaven Z och jag erinrade Polisen om övergreppet i samband med romregistret i Skåne. Var det inte i boxar märkta med ett Z som registren uppdagades?

Och det är då, i samtalet med polisen, som jag inser det verkliga problemet. Om polisen, en av de viktigaste samhällsinstitutionerna, inte har kunskap om vår svenskromska historia, hur ska man då kom-

ma tillrätta med denna typ av rasism, som kallas antiziganism? Frustrationen över okunskapen hos en myndighet som inte bör sakna denna kunskap fick mig att ställa frågan i ett debattinlägg i Borås Tidning. Rubriken löd: "Vet polisen vad hatbrott är?". Dagen efter stod det på Borås Tidnings debattsida: Polisen ändrar sig "Det är ett hatbrott". Dessutom medgav polisen att myndigheten måste "bli bättre på att bedöma dessa fall mer enhetligt" och att den "satsar på utbildning".

En tämligen banal men rimlig slutsats: Om en inte kan erkänna sina fel är det svårt att rätta till dem. Det gäller på alla nivåer. Därför tycker jag Polisen i Borås ska ha en eloge för att den kunde det. Nu är det bara resten kvar. Att i handling visa att man gör bedömningar som grundar sig på kunskap. Därtill behövs villighet och vilja att förändra. Och, visst går det...

Marie-Louise Weise, producent på Kulturhuset i Borås och projektledare för utställningen "Vi är romer – möt människorna bakom myten"

Publicerad på kommissionens webbplats, 26 november 2015.

Varför tigger rumänska romer i Sverige?

I vårt land förs en märklig debatt om att ”tiggerifrågan” kan lösas genom att vi avvisar, förbjuder eller förflyttar rumänska romers problematik utanför våra egna gränser.

Debatten förs bland folk i allmänhet, men jag kan också se hur våra ställningstaganden färgas av hur media och makthavare framställer argument som handlar om att försvåra dessa människors möjligheter att vistas i Sverige.

Expressens reportageserie under vinjetten ”Därför kommer tiggarna” är ett tydligt exempel på vad jag menar. Artiklarna skapar en bild av romerna i Rumänien som drogberoende, kriminella, maffiastyrda analfabeter utan känslor för anständighet och omtanke om sina barn.

Det är samma stigmatiserande bild som man alltid har skapat av romer och resande för att kunna motivera att hålla dem kvar i utanförskapet och för att främja synen på dem som en ”sämre människoras”.

Bilden är naturligtvis mycket onyanserad och orättvis.

En mer anständig artikelserie hade försökt synliggöra varför romer i Rumänien tvingas att leva utan social trygghet och utan att få del av skolutbildning. Varför de är arbetslösa och lever utan tillgång till anständiga bostäder. Varför de reser flera hundra mil för att sitta 15 timmar i snålblåst och kyla utanför våra affärer med en mugg i näven och bo under en presenning eller i en gammal husvagn utan värme.

För bara 30 år sedan hade så gott som alla romer arbete i Rumänien och många bodde i anständiga lägenheter. Barnen gick i skolan. Så vad hände?

När marknadsekonomin infördes i landet lades industrier och jordbruk ner eftersom de ansågs olönsamma och romerna, som under kommunistperioden betraktades som rumäner och likvärdiga medborgare, blev nu åter sedda som parior. Många kördes bokstavligen ut från sina bostäder och från sina jobb. Deras barn sorterades bort från den grundskola som kan leda till vidareutbildning och sattes istället i specialklasser där man inte kan studera vidare efteråt.

Så sent som i år, 2015, rapporterades det om hur den romska befolkningen kördes bort från staden Cluj Napoca i Rumänien med

sopbilar ut till soptippen utanför staden där de uppmanades att bosätta sig. Är detta en människosyn du vill stödja?

Lägg märke till att makthavare och media inte ställer staten Rumänien till svars för dessa kränkningar. Istället ger de oss en bild av romer som ska få oss att rynka på näsan och avstå från att hjälpa dem som kommer hit som migranter. Möjligen kan vi sträcka oss så långt att vi ger en slant till de biståndsorganisationer som arbetar för att hjälpa romerna.

Vad vi alla måste förstå är att inte ens Europas alla biståndsorganisationer tillsammans kan skapa rättvisa villkor för de mer än 2 000 000 romer som bor i Rumänien (och de 800 000 som bor i Bulgarien). Det blir, som bäst, punktinsatser och tillfälliga hjälpsatser, under en begränsad tid.

Den nödvändiga förändringen kommer enbart om staten Rumänien erkänner sina romer som fullvärdiga medborgare. Och framförallt så ska du inte se detta som ett alternativ till att avstå från att ge pengar till dem som tagit sig hit. Varje hundralapp du ger dem kommer ju ograverad fram till dem som behöver den, utan att biståndsorganisationernas administration äter upp en del av den. Att ge migranterna pengar visar också att du tror på den som sitter där. På hans eller hennes insikter om sina egna behov.

Se människan!

Bennie Åkerfeldt, författare och resanderomsk aktivist

Publicerad på kommissionens webbplats, 22 december 2015.

Antiziganismen nu och då

Året var 1971. Vi kom med chartrat plan direkt från Rom till Eskilstuna. Där möttes vi av en delegation från Invandrarverket. Vi fördes vidare till ett ställe där vi duschades och blev nedsprutade med något slags medel. Vi barn och yngre reagerade inte mycket på det, men de äldre blev rädda och oroliga. Ställde frågor om vad som höll på att hända. Duschen påminde dem om koncentrationslägren och arbetslägren i Jugoslavien under andra världskriget.

Jag kom till Sverige som 10-åring tillsammans med mina föräldrar. Vi var de första romska kvotflyktingarna som fördes från Italien till Sverige. Vår grupp bestod av ungefär 40 personer. I den ingick mina föräldrar, syskon, kusiner, pappas morföräldrar, pappas morbror med familj, deras barn samt svärsöner och svärdöttrar.

Efter den brutala duschen transporterades vi med buss till en förläggning i Flen. Där tillbringade vi vår första tid i Sverige. För oss barn var det spännande och nytt! Det var exotiskt att hamna i ett land där man bara såg skogar, sjöar och väldigt få människor.

Efter en månads vistelse började många dock känna sig frustreerade och oroliga. En del funderade på att åka tillbaka till Italien. De kände sig isolerade, ensamma och inestängda. Efter samtal med ansvariga på Invandrarverket och regeringen, kunde vi efter sex månaders vistelse på förläggningen äntligen kommunplaceras.

Gruppens önskemål, som tydligt framfördes från början, var att hela klanen/gruppen skulle komma till samma kommun. Det var viktigt för oss att få vara tillsammans. I praktiken var det inte svårt att tillgodose våra önskemål, då det vid denna tid fanns gott om bostäder och möjliga lösningar. Trots det bestämde Invandrarverket att vi skulle splittras och delas upp. Jag och mina föräldrar och syskon samt pappas morföräldrar hamnade i Katrineholm, medan pappas morbror med familj förflyttades till Norrköping.

Det var första gången som jag mötte fördomarna, diskrimineringen och antiziganismen i Sverige. Den vardagliga diskrimineringen var inte så märkbar på den tiden. Till skillnad från nu kunde vi gå omkring i affärer utan att någon följde efter och vaktade. Men det som stod klart redan på 1970-talet var att det fanns en institutionell och strukturell diskriminering. Det var tydligt att Invandrarverket ville styra vårt boende och gjorde det utan att vi hade något att säga

till om. Det ansågs inte lämpligt att ”så många romer” skulle bo på ett och samma ställe.

Vi som har kunskap om romernas historia i Sverige och har läst regeringens vitbok *Den mörka och okända historien*, vet precis vad det är den beskriver. Vi har upplevt boken. Fördomar, normer, värderingar som samhället spred via lagar, förordningar och praktik på kommunal och statlig nivå. Att staten och kommunen tyckte sig veta vad som var bäst för oss romer. Att stöd var förenat med krav på anpassning. Assimilering. Att vi blev behandlade som barn som inte visste bättre.

Efter Katrineholm flyttade vi till Göteborg. Våra släktingar flyttade till Landskrona och Helsingborg. Vi hade kontakt med varandra och hälsade på varandra minst en gång per månad. Under tiden i Göteborg upplevde jag fler fördomar, trakasserier samt diskriminering på grund av mitt romska ursprung. Mina föräldrar och syskon nekades till exempel att byta bostad och senare flyttades de till ett hus som ägdes av socialförvaltningen ute i Angered. Det fanns inget annat alternativ.

Vi flyttade därefter till Helsingborg. Året var 1979. Då kunde vi, efter 8 år, äntligen återförenas med våra släktingar. Det var också där jag och min familj beslutade oss för att stanna.

I slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet började jag möta en vardagsdiskriminering som fortfarande påverkar mitt liv. Den sker dagligen, när jag tillsammans med min fru är ute på stan eller besöker någon affär. Det kommer snabbt personal som vill ”hjälpa oss”. Känslan av att vara bevakad och att någon följer efter för att vakta och se till att du inte stjälar. Att du upplever det, slår ifrån dig händelser, låtsas som ingenting. Livet går vidare.

Stefano Kuzhichov, ledamot i Kommissionen mot antiziganism

Publicerad på kommissionens webbplats, 18 januari 2016.

Vi är inte kriminella

Helgen är över och måndagen knackar på dörren. Frukosten är avdukad och det är dags för barnen att gå till skolan. Jag står i köket och har höjt tv:ns volym för att kunna höra halvåtta-nyheterna.

Men denna morgons nyheter är början på en omtumlande period för mig och min familj. Barnen, som tar på sig skorna i hallen, ropar: ”Mamma nu pratar de om oss igen!”.

Jag stänger av vattenkranen och går fram till tv:n, tänker att den senaste tiden har nyheterna handlat om de romska EU-medborgarna. Eller ”tiggarna”, som vi dagligen får höra.

Jag är inte riktigt vaken än. Jag rynkar på ögonbrynen och skakar lätt på huvudet i hopp om att jag ska vakna från det som verkar vara en mardröm. Men det är ingen mardröm.

Verkligheten drabbar mig än mer när jag kommer till jobbet, jag möts av kollegor som är i chock. Arbetsplatsen är Göteborgs stadsmuseum, där vi jobbar med utställningen ”Vi är romer”. Nyheten om Skånepolisens register på tusentals romer har inte undgått någon.

”Marika, TV4 är här och de vill intervjua dig.”, säger en kollega till mig.

Jag befinner mig fortfarande i ett chocktillstånd när jag får en mikrofon uppkörd under näsan med en journalist som ställer frågan:

”Vad har du för kommentar om Skånepolisens register med över 4 000 romer?”

Vad ska jag göra? Vad ska jag säga? Förväntar de sig ett utbrott eller tårar?

Kroppen svarar spontant, med reflex i nervositet och med ett skratt. Men i mitt huvud, i mitt hjärta och i min kropp är jag rädd. Tusen tankar rusar: Vad ska hända? Ska polisen komma och hämta mig? Paniken stiger och jag vill hämta mina barn från skolan. Alla frågor och en rädsla i kroppen som exploderar. Sedan morgonen är jag som en tickande bomb.

Jag tar mig samman och kort efter mitt nervösa skratt svarar jag journalisten:

”Det är fruktansvärt. Om Polisen har gjort detta, vad är då nästa grej?”

Jag har vid denna tidpunkt inte en aning om jag och min familj finns med i registret. Vi får ett telefonnummer till en myndighet som vi kan vända oss till för att ta reda på om vi finns med.

Kort tid efter att jag hade kontaktat myndigheten fick jag hem ett brev. Det var inga glada nyheter. Av brevet framgår att Polisen har registrerat mig och mina barn. Vi uppfattas alltså som ”kriminella”, utan att vi har gjort någon kriminell handling. Vårt enda brott är att vi är romer.

Skånepolisens register är en skandal, en kränkning och det är oacceptabelt. Men den skandalen ska inte få stoppa oss romer från att våga stå upp för oss själva. Eller få oss, som så många gånger förr, att dölja vår identitet. Vi har inte gjort någonting fel! Vi är ett erkänt minoritetsfolk och var och en ska våga säga: Jag är rom!

Marika Kaj, romsk aktivist

Publicerad på kommissionens webbplats, 9 februari 2016.

Pinsam ledare i Svenska Dagbladet om de romska "tiggarna"

Under rubriken "Tiggarna har ett eget ansvar" har nu Svenska Dagbladet i en huvudledare gett sitt bidrag till debatten om de romska EU-medborgarnas närvaro i landet.

Ledarskribenten tar som utgångspunkt en nyutgiven bok med titeln "Varför tigger romer" författad av en Stanislav Emirov som presenterar sig som kalvinsk präst och hjälparbetare. Jag har aldrig stött på honom eller hört om honom i de kretsar som faktiskt arbetar för att stödja de fattiga besökarna från Rumänien och Bulgarien. Men jag har läst boken.

Det var längesen jag konfronterats med en så obehaglig text. Det förvånar mig storligen att Svenska Dagbladet väljer att ta den som avstamp för en kommentar om denna känsliga och komplexa fråga – och dessutom tycks instämma med många av bokens märkliga teorier och rena fördomar.

I boken hävdas att romerna *inte* tigger för att de är fattiga utan för att de är just romer. Det skulle ingå i deras livsstil att tigga. Så har det alltid varit, menar Emirov, och så kommer det nog att fortsätta att vara även om förhållandena skulle bli bättre i hemländerna.

På något ställe skriver han att romerna inte alls är fattiga, de "har så tjocka sedelbuntar i sina fickor och behåar att de skulle kunna gå på vilken restaurang som helst". På andra ställen i boken hävdar han motsatsen: att de valt att inte försöka ta sig ur fattigdomen och det skulle vara en sorts försvarsstrategi mot övriga samhället. "Fattiga personer har en unik frihet att strunta i risken att bli straffade för smärre brott och lagöverträdelser. Denna frihet är särskilt viktig för romer."

Det spelar ingen roll att de flesta romer är bofasta, de är ändå nomader. "De tänker nomadiskt", skriver Emirov. "Hus och lägenheter börjar förfalla så fort romer flyttar in".

En annan tes i boken är att de "lever för dagen". Och en följd skulle vara att "den som inte tänker långsiktigt har inget behov av att anteckna saker och bevara informationen". Det är hans förklaring till att skriftspråket varit så föga utvecklat.

Dessa omformuleringar av gamla antiziganistiska teser framförs närmast aggressivt i boken. Medierna pekas ut som skyldiga för att ha vilsefört allmänheten genom ett bombardemang av okritiska snyft-

historier. Det är Emirov som har sanningen. Förlaget (Karneval) har hjälpt honom genom att presentera boken som den första i sitt slag som presenterats på något språk(!).

Som gamla tiders självutnämnda zigenareexperter blandar Emirov sina fördomar med ett skruvat romantiserande. Vi bör låta dem vara som de är och inte envisas med att till exempel uppmuntra barnen att gå i skola. Romerna borde få en egen stat i Europa, dock utan territorium. Där skulle de få utveckla sig själva och inte belastas med att behöva lura oss icke-romer.

Vilka konkreta åtgärder springer fram ur denna ”analys”?

Ja, förstås att tiggeriet borde förbjudas. Men för att det ska bli effektivt måste andra åtgärder till. ”Förbudet ska vara förenat med dryga böter och utvisning. Vill eller kan tiggaren inte betala bötessumman får det bli ett kort fängelsestraff, en månad eller två utan rätt att arbeta och tjäna pengar på anstalten, och därefter utvisning.”

Som ett ”snällt” alternativ föreslår han krav på licens för att få tigga, kombinerat med gränskontroller eller stämpelplikt. Allmänheten skulle uppmanas att kontrollera om tiggaren har licens, att ta mobilbilder på misstänkta fuskare och sända dem till polisen.

Att belägga tiggeri med registreringskrav har en viktig fördel, menar han. Det kommer att vara särskilt effektivt mot just romer, de avskyr ju registrering.

Självklart nämner han inte varför romer oroas av att bli registrerade. Det perspektivet finns inte i denna bok.

Svenska Dagbladets ledare citerade inte de värsta avsnitten i boken, men behandlade den som ett seriöst bidrag. Jag hade inte trott att en anständig tidning skulle kunna bidra till att sprida denna fördomsfulla, rent rasistiska rappakalja.

Thomas Hammarberg, ordförande i Kommissionen mot antiziganism

Publicerad på kommissionens webbplats 18 april 2016.

Romer utestängs igen, denna gång i Kungsträdgården

Som alla vet är det inte förbjudet att tigga eller samla in pantburkar i Sverige. Ändå har Stockholms stads rödgrönrosa politiker formulerat en lapp som signalerar att inga romer ska finnas på festivalområdet i Kungsträdgården.

På en lapp som Stockholms stad skrivit och översatt till rumänska kan man läsa att det är förbjudet att tigga och samla pant samt att klä sig som Musse Pigg inom området. Hur tänker man här? Att lappen är riktad mot de fattiga romerna i parken går det inte att ta miste på.

Det är inte första gången som de fattiga får flytta på sig när de besuttna ska roa sig. VM i Ryssland. VM-bygget i Qatar. OS i Rio. OS i Aten.

Den hårdare synen på dessa fattiga människor började med regeringens tiggerisamordnare Martin Valfridsson som uppmanade folk att inte ge romerna några pengar i muggen, något som backades upp av ministern Åsa Regnér. Framför allt Stockholms stad och Malmö stad har drivit en hård politik mot romerna med avhysningar och rivningar. Den nedvärderande synen på dessa stigmatiserade och utstötta människor har blivit allt mer cynisk. Att på något sätt hjälpa dessa de fattigaste av de fattiga finns inte på kartan i maktens korridorer.

Fred Taikon Chefredaktör É Romani Glinda

Bengt O Björklund Redaktör É Romani Glinda

Publicerad på kommissionens webbplats 11 maj 2016.

Rapport: Registrering av romer

Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet

Regeringen beslutade den 20 mars 2014 att inrätta Kommissionen mot antiziganism. Kommissionen ska komplettera och förstärka samhällets insatser på området. Syftet med kommissionen är att åstadkomma en kraftsamling i arbetet mot antiziganism och att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt. I uppdraget ingår att i samråd med berörda aktörer samla kunskap om antiziganism för att sprida och förbättra befintlig kunskap, samt att identifiera och förmedla exempel på åtgärder för att motverka och förebygga antiziganism.

Kommissionen har också i uppdrag att ta ställning till insatser för att motverka antiziganism i den offentliga förvaltningen och skolan, samt att delta i den allmänna debatten och medverka i olika utbildnings- och informationsverksamheter. Slutligen ska kommissionen följa utvecklingen och sammanställa de granskningar och åtgärder som rör frågan om registrering av romer på etnisk grund.

Kommissionens ordförande är Thomas Hammarberg. Övriga ledamöter är Marianne Eliason, Erland Kaldaras, Stefano Kuzhikov, Maria Leissner, Diana Nyman, Soraya Post, Simon Wallengren och Christian Åhlund. Andrés Zanzi är sakkunnig.

Kommissionen har en referensgrupp vars ledamöter är förordnade av regeringen. Den består av Rosmari Axelsson, Hans Caldaras, Lars Demetri, Eleonor Frankemo, Gunno Gunnmo, Rosita Grönfors, Silvija Jansson, Domino Kai, Bagir Kwiek, Gunilla Lundgren, Ingrid Schiöler, Tuula Schwartz, Nuri Selim, Emir Selimi, Michael Stankov, Angelina Dimiter Taikon, Kati Dimiter Taikon, Fred Taikon och Marian Wydow.

Huvudsekreterare för kommissionen är Heidi Pikkarainen. Sekretariatet består också av utredningssekreterarna Katarina Hammarberg, Anneli Tillberg och biträdande sekreterare Bösra Kaya.

Med denna rapport redovisar kommissionen uppdraget att följa utvecklingen när det gäller registrering av romer på etnisk grund genom att sammanställa de granskningar som har vidtagits av olika aktörer.

Stockholm i april 2015

Thomas Hammarberg

Marianne Eliason
Erland Kaldaras
Stefano Kuzhiov
Maria Leissner
Diana Nyman
Soraya Post
Simon Wallengren
Christian Åhlund

Heidi Pikkarainen
Katarina Hammarberg
Bösra Kaya
Anneli Tillberg

Innehåll

Kommissionens uppdrag

Principer och bestämmelser om registrering

Polismyndighetens i Skåne uppgiftssamlingar över romer

Konflikt, Staffanstorp romer

Kringresande

Nytt register

Polisens reaktion på avslöjandet

Polismyndigheten i Skåne

Rikspolisstyrelsen

Myndigheters granskningar av uppgiftssamlingarna

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Åklagarmyndigheten

Diskrimineringsombudsmannen

Justitiekanslern

Justitieombudsmannen

Registrering på etnisk grund

Konsekvenser för romers rättigheter

Slutkommentar

Kommissionens uppdrag

Kommissionen mot antiziganism har ett brett uppdrag för att åstadkomma en kraftsamling mot antiziganism, bl.a. genom att ta ställning till vilka insatser som kommissionen kan genomföra eller bidra till för att motverka antiziganism inom den offentliga förvaltningen.

Enligt det direktiv som preciserar kommissionens uppgifter ska denna också följa utvecklingen när det gäller registrering och kartläggning av romer eller uppgifter om romskt ursprung. Kommissionen har i uppdrag att sammanställa de granskningar och åtgärder som har vidtagits av olika aktörer på detta område. Att synliggöra resultatet av myndigheternas granskningar bedömdes vara nödvändigt för att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt. I grunden handlar uppdraget om mänskliga rättigheter – för alla.

Direktivet anger också att kommissionen utifrån sammanställningen ska bedöma behovet av informationsinsatser eller liknande på området. Vidare ska kommissionen genom råd och på annat sätt medverka till att personer som upplever sin integritet kränkt vid behandling av personuppgifter kan ta till vara sina rättigheter.

I denna rapport presenterar kommissionen en sammanställning av de olika myndighetsbeslut som fattats med anledning av att det uppdagades att Polismyndigheten i Skåne i stor omfattning hade registrerat uppgifter om romer. Polisen har den 1 januari 2015 genomgått en omorganisation, vilket innebär att de tidigare 21 polismyndigheterna, Rikspolisstyrelsen (RPS) och Statens kriminaltekniska laboratorium ersatts av en sammanhållen myndighet, Polismyndigheten.

Rapporten redovisar de beslut som fattats avseende uppgifts-samlingarna av Säkerhets- och integritetsskyddnämnden (SIN), Åklagarmyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen (DO), Justitiekanslern (JK) samt Justitieombudsmannen (JO). Därutöver har flera myndigheter och aktörer agerat genom till exempel uttalanden i media, debattartiklar och genom dialoger med romer, vilket i viss mån redovisas.

Med utgångspunkt från denna sammanställning och de omfattande konsultationer med romer som kommissionen har genomfört,

redovisas de konsekvenser som registreringen har haft för romers tilltro till polis och andra myndigheter.

Skånepolisens uppgiftssamlingar väckte starka reaktioner bland romer. Strax efter att uppgiftssamlingarna blivit kända riktade romer krav till regeringen, polismyndigheten och kommunerna. Bland annat framställdes krav på en fullständig utredning om omfattningen av den gjorda kartläggningen av romer, dess bakgrund och syfte, vilka metoder som använts vid uppgiftsinsamlingen och hur de planerats att bli använda. Romska representanter har dessutom krävt att ansvar ska utkrävas och åtgärder vidtas i syfte att motverka antiziganism och diskriminering.

Kommissionen har inte tagit del av uppgiftssamlingarna då dessa omfattas av sekretess. Den anser sig ändå ha en god bild av uppgiftssamlingarnas innehåll, dels genom vad som framkommit i de granskande myndigheternas beslut, i kontakter med polisen och andra myndigheter samt i media, dels genom de slutsatser som kommissionen kan dra med anledning av sin kännedom om vilka som av JK har erhållit ersättning för kränkningen.¹

Kommissionens perspektiv är mänskliga rättigheter – för alla.

Principer och bestämmelser om registrering

Principen om allas lika värde och lika rättigheter är en av de mest grundläggande principerna i både internationella och nationella instrument till skydd för de mänskliga rättigheterna. Allas likhet inför lagen och rätten att inte bli diskriminerad ska ses i ljuset av den grundläggande principen.

Såväl internationell som nationell reglering på området har utformats utifrån utgångspunkten att uppgifter om etnicitet är integritetskänsliga uppgifter som endast får behandlas under vissa förutsättningar. Enligt artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Denna rätt får endast inskränkas av offentliga myndigheter under vissa angivna

¹ För kravlistor inkomna till regeringen, se dnr Ju2013/6580/PO, Ju2013/6663/PO, Ju2013/6666/PO och Ju2013/6846/PO.

förutsättningar. Rättigheter enligt konventionen ska enligt artikel 14 säkerställas utan åtskillnad på grund av bland annat tillhörighet till ras eller nationell minoritet.

Enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Av 20 § samma kapitel framgår att denna rättighet i viss utsträckning får begränsas. I 21 § anges under vilka förutsättningar sådana begränsningar får göras, bl.a. får en begränsning aldrig gå utöver det ändamål som har föranlett den.

Det är mot bakgrund av vad som nu redovisats som myndigheters begränsade möjligheter att behandla uppgifter om t.ex. etnicitet ska förstås. För polisverksamheten regleras möjligheten till behandling av känsliga personuppgifter i bl.a. polisdatalagen (2010:361) (PDL). Syftet med lagen är enligt portalparagrafen att ge polisen möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt i sin brottsbekämpande verksamhet och att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling.

PDL:s bestämmelser om möjligheten att i undantagsfall registrera etnicitet har utformats utifrån Europarådets rekommendation (No. R (87) 15) som reglerar användningen av personuppgifter inom polissektorn.² Enligt 2 kap. 10 § första stycket PDL får uppgifter om en person inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv. I förarbetena till PDL betonas att det således inte är tillåtet att föra register över eller på annat sätt göra anteckningar om enskilda enbart på den grunden att de utifrån exempelvis ras eller etniskt ursprung kan hänföras till en viss kategori av människor.³

² Prop. 2009/10:85 sid 122.

³ Ibid sid 325.

Polismyndighetens i Skåne uppgiftssamlingar över romer

Tidningen Dagens Nyheter (DN) publicerade en rad tidningsartiklar med start den 23 september 2013 där det gjordes gällande att Polismyndigheten i Skåne hade upprättat ett olagligt register med mer än 4 000 romer, födda mellan 1894 och 2011. Med anledning av dessa uppgifter beslutade ett antal myndigheter att inleda en granskning av polismyndighetens personuppgiftsbehandling.

Det är två filmappar som har varit föremål för granskning. Enligt polismyndigheten ingår dessa i en särskild undersökning inom underrättelseverksamheten benämnd ”Länsövergripande brottslighet”, vilken påbörjades i oktober 2009 och därefter förlängdes genom flera beslut. Från och med ett beslut den 28 februari 2013 ingick filmapparna i en särskild – gemensamt tillgänglig – uppgiftssamling med beteckningen ”G-SUS KUT Skåne”.⁴

Redogörelsen nedan bygger på en sammanställning av uppgifter från Polismyndighetens i Skåne svar till SIN samt uppgifter i SIN:s uttalande och Åklagarmyndighetens beslut.⁵

Konflikt, Staffanstorp romer

Personuppgiftssamlingen ”Konflikt, Staffanstorp romer” inleddes i juli 2011. Det är dock möjligt att själva programupplägget är äldre. Samlingen innehåller filer med underrättelseuppslag och filer med släktträd.

Av Åklagarmyndighetens beslut framgår att personuppgiftssamlingen innehåller 1 049 personnummer. För dessa personer har uppgifter om namn, adress, släktskapsförhållande och kön registrerats. I samlingen återfinns uppgifter om omkring 500 personer som den 21 september 2013 var under 15 år samt ett antal avlidna personer.

Det finns ingen anteckning om ändamålet med samlingen eller någon notering om huruvida personer är eller inte är misstänkta för brott.

⁴ JO:s beslut den 17 mars 2015, dnr 5205-2013, sid 3.

⁵ Polismyndighetens i Skåne yttrande till SIN den 23 oktober och 1 november 2013, SIN:s uttalande den 15 november 2013, dnr 173-2013 samt Åklagarmyndighetens beslut den 20 december 2013, AM 139971-13.

Kringresande

Personuppgiftssamlingen ”Kringresande” inleddes, enligt vad som framgår av SIN:s uttalande, i december 2011 och innehåller filer med släktträd med över 4 600 personnummer.⁶ Personuppgifterna i ”Konflikt, Staffanstorp romer” har, i vart fall delvis, förts in i denna uppgiftssamling. Den ursprungliga samlingen gallrades dock inte i samband med det.

De uppgifter som anges i personuppgiftssamlingen är namn, personnummer, adress, släktskapsförhållanden och kön. Samlingen innehåller uppgifter om drygt 1 000 personer som den 21 september 2013 var under 15 år och om ett flertal avlidna personer.⁷ Uppgifter synes ha förts in så sent som den 16 september 2013.⁸ Enligt polismyndigheten hade 100 personer behörighet till uppgiftssamlingen den 24 september 2013.

Inte heller i denna uppgiftssamling finns någon anteckning om ändamålet med samlingen eller någon notering om huruvida personer är eller inte är misstänkta för brott.

Nytt register

Skånepolisen har avslutat Kringresanderegistret. Uppgifter har förts över till en ny uppgiftssamling, vilken har granskats av SIN (se sid 10).

Polisens reaktion på avslöjandet

Polismyndigheten i Skåne

När DN avslöjade Kringresanderegistret förnekade polismyndighetens presstalesman inledningsvis att det överhuvudtaget existerade. Dagen efter bekräftade polismyndigheten dock att registret fanns. Biträdande chefen för länskriminalen angav emellertid att det

⁶ Enligt polismyndigheten finns 4 741 rader i filen ”total.anb”. Åklagarmyndigheten anger att det finns 4 673 unika personnummer i den största filen i uppgiftssamlingen.

⁷ Enligt polismyndigheten var 1 089 personer under 15 år den 15 oktober 2013 och 220 personer avlidna. Av Åklagarmyndighetens beslut framgår att 1 104 var barn under 15 år den 21 september 2013 och att ca 45 personer var avlidna.

⁸ SIN:s uttalande den 15 november 2013, dnr 173-2013 sid 9.

inte fanns något som tydde på att polisen har fler liknande register. Vidare förnekades bestämt att det skulle handla om registrering på etnisk grund.⁹

Av polismyndighetens yttranden till SIN den 23 oktober och den 1 november 2013 framgår att polismyndigheten står fast vid sin inställning att uppgiftssamlingarna inte i något avseende grundar sig på etnisk tillhörighet. Polismyndigheten anger även att den bedömer såväl uppgiftssamlingarna i sig som dess omfattning som motiverad.

Rikspolisstyrelsen

Avslöjandet i DN föranledde dåvarande Rikspolischefen att den 25 september 2013 kalla RPS styrelse till ett extra styrelsesammanträde. Frågan om registervård har sedan dess behandlats på läns-polismästarmöten med krav på muntlig återrapportering.

Dåvarande Rikspolischefen har i ett antal möten med romska företrädare tagit avstånd från registrering som har sin grund i etnisk tillhörighet och tagit del av de krav som romska representanter framfört (se sid 5).

I samband med JK:s granskning av uppgiftssamlingarna (se sid 12) har RPS förelagts att yttra sig. I sitt yttrande gör RPS bedömningen att de av SIN anförda bristerna inte kan anses ha orsakat en otillbörlig spridning av känsliga eller felaktiga uppgifter och inte heller lett till några negativa beslut eller andra åtgärder gentemot de registrerade, och att det därmed saknas grund för rätt till ersättning.

Myndigheters granskningar av uppgiftssamlingarna

Med anledning av DN:s publiceringar beslutade ett antal myndigheter att inleda en granskning av Polismyndighetens i Skåne personuppgiftsbehandling.

⁹ Se t.ex. DN:s artikel den 24 september 2013, "Hundratals romer i nytt register".

Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden

SIN har till uppgift att genom inspektioner och andra undersökningar utöva tillsyn över polisens behandling av personuppgifter enligt PDL. Tillsynen syftar särskilt till att säkerställa att polisens personuppgiftsbehandling bedrivs i enlighet med lag eller annan författning.¹⁰

Enligt PDL får behandling av personuppgifter endast ske under vissa angivna villkor. Bland annat uppställs krav på ändamålet med behandlingen, att tillgången till uppgifterna begränsas och att gallring sker. Enligt 2 kap. 10 § PDL är det, som redovisats i tidigare, förbjudet att behandla uppgifter om en person enbart på grund av vad som är känt om personens etniska ursprung. Av 3 kap. 4 § första stycket PDL framgår att det vid behandling av uppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga ska framgå om en uppgift avser en person som inte är misstänkt.

SIN beslutade att inleda ett tillsynsärende (dnr 173-2013) den 24 september 2013. Granskningen avsåg uppgiftssamlingen ”Kringresande”.

Den 15 november 2013 uttalade sig SIN i ärendet. SIN anser att polismyndighetens behandling av personuppgifter i flera avseenden var olaglig. Den allvarligaste bristen menar SIN är att det av polisen angivna ändamålet med personuppgiftsbehandlingen var alldeles för vitt, vilket i praktiken sätter PDL:s integritetsskydd ur spel. Vidare var det inte klarlagt att det fanns ett behov av att registrera alla de personer som fanns i uppgiftssamlingen. Det fanns inte heller ett tillräckligt samband mellan den av polismyndigheten angivna brottsligheten och de personuppgifter som behandlades. Dessutom hade tillgången till personuppgifter i uppgiftssamlingen inte begränsats till varje tjänstemans behov och någon loggning hade inte förekommit när personuppgifter behandlades.

Slutligen hade inte tillräcklig gallring ägt rum, och det saknades upplysningar om vilka personer i uppgiftssamlingen som inte var misstänkta för brott. SIN:s intryck är att uppgiftssamlingen i vart fall delvis har kommit att få karaktären av en ”bra att ha”-uppgiftssamling.

¹⁰ 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

Vad gäller frågan om behandlingen av personuppgifter skett utifrån etniskt ursprung anför SIN följande:

Nämnden konstaterar att det finns åtskilliga personer i uppgiftssamlingen som är av romsk härkomst och att många personuppgifter i uppgiftssamlingen inte borde finnas där. Detta kan ge intryck av att enbart etniciteten har varit orsaken till registreringen av personuppgifter i uppgiftssamlingen. Nämndens slutsats är dock att grunden för registreringen är antingen mer eller mindre välgrundade misstankar mot personer om begången eller befarad brottslighet eller släktskap med sådana personer. Polismyndigheten kan därför inte anses behandla uppgifter om personer enbart på grund av vad som är känt om deras etnicitet.¹¹

SIN har följt upp tillsynsärendet av Kringresanderegistret. I ett uttalande den 11 december 2014 anger SIN att denna uppgiftssamling är avslutad och gallrad.¹² En ny uppgiftssamling benämnd "Organiserad seriebrottslighet i södra Sverige" har skapats, där en mindre andel av de personuppgifter som fanns i uppgiftssamlingen "Kringresande" återfinns. Vid en kontrollslagning avseende ett urval av de personuppgifter som förekom i uppgiftssamlingen "Kringresande" konstaterade nämnden att de flesta av dessa uppgifter inte finns med i den nya uppgiftssamlingen.

Nämnden bedömer att personuppgiftsbehandlingen i den nya uppgiftssamlingen är laglig, även om granskningen visat på vissa brister när det gäller loggning och utformningen av uppgifter som beskriver personers utseende. Nämndens sökning på "zigenare" gav sex träffar. Ordet förekom i samband med signalementsbeskrivningar av personer som ännu inte identifierats. Efter nämndens redovisning av sökresultatet för polismyndigheten har myndigheten uppgett att den anser att ordet "zigenare" inte tillför något i en signalementsbeskrivning och att detta ord nu har raderats.

Mot bakgrund av vad som framkom vid granskningen av Kringresanderegistret beslutade SIN den 13 februari 2014 att inleda en närmare granskning av underrättelseverksamheten inom polisen i Norrbotten, Västra Götaland och Östergötland, med särskild fokus på om det förekommer otillåten registrering av känsliga personuppgifter.

¹¹ SIN:s uttalande den 15 november 2013, dnr 173-2013, sid 1.

¹² SIN:s uttalande den 11 december 2014, dnr 463-2013.

I uttalanden den 11 december 2014 avseende Polismyndigheterna i Västra Götaland och Östergötland riktar SIN kritik mot myndigheterna för flera brister i personuppgiftsbehandlingen.¹³ Bland annat har känsliga personuppgifter i flera fall behandlats utan att det varit absolut nödvändigt.

Åklagarmyndigheten

Kort efter DN:s avslöjande i september 2013 inledde Riksenheten för polismål (numera Särskilda åklagarkammaren) vid Åklagarmyndigheten en förundersökning eftersom det fanns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal förövats vid polismyndighetens personuppgiftsbehandling. Förundersökningen avsåg den särskilda undersökningen "Länsövergripande brottslighet" och uppgiftssamlingarna inom denna undersökning; "Konflikt, Staffanstorp romer" och "Kringresande". Det brott som närmast var i fråga var tjänstefel.

Enligt 20 kap. 1 § brottsbalken ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften dömas för tjänstefel. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, ska inte dömas till ansvar.

Den 20 december 2013 beslutade överåklagaren att lägga ned förundersökningen (AM 139971-13).

Av beslutet framgår att personuppgiftsbehandlingen varit behäftad med en rad fel. De ändamål och syften som angavs i beslutet om den särskilda undersökningen uppfyllde inte PDL:s krav, och andra mer preciserade syften som angetts i förhör hade inte dokumenterats. Loggning av personuppgiftsbehandlingen hade inte kunnat ske och alltför många inom polismyndigheten hade haft möjlighet att ta del av innehållet i uppgiftssamlingarna. Vidare saknades systematiska upplysningar om vilka personer som inte var misstänkta för brott, och någon systematisk gallring av personuppgifterna hade inte heller skett.

¹³ SIN:s uttalanden den 11 december 2014, dnr 67-2014 och 69-2014.

Åklagarens bedömning är att det inte kan styrkas att någon anställd vid polismyndigheten gjort sig skyldig till brott genom att inte formellt ange ändamålet med behandlingen av personuppgifter på det sätt som bort ske. Det kan inte heller styrkas att personuppgiftsbehandlingen varit oförenlig med ändamålen. Att det inte skett någon loggning av arbetet med uppgiftssamlingarna bedöms utgöra systemfel som inte någon enskild befattningshavare kan bära det straffrättsliga ansvaret för. Det kan inte heller styrkas att någon uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåtit att gallra i den omfattning som bort ske.

Enligt åklagaren har det inte framkommit anledning att anta att personuppgifterna, med ett undantag som var föremål för särskild förundersökning,¹⁴ utlämnats eller faktiskt spridits till obehöriga. Vidare anser åklagaren att det är fråga om ett ringa tjänstefel att det inte har förts in uppgifter om vilka som är misstänkta för brott, vilket föranleder åklagaren att konstatera att handlingen därmed inte är brottslig.

Vid bedömningen av om det skett behandling utifrån etnisk tillhörighet anser åklagaren att de beslutsprotokoll från operativa ledningsmöten som inhämtats i ärendet stöder polismyndighetens uppgifter att behandlingen motiverats av allvarlig befarad eller redan inträffad brottslighet bland vissa romska släkter i Skåne. Åklagaren finner därmed att det inte kan antas att något lagbrott begåtts då personuppgifterna inte behandlats enbart på grund av etnisk tillhörighet.

Diskrimineringsombudsmannen

Med anledning av uppgifterna i Dagens Nyheter inledde DO ett tillsynsärende (GRA 2013/617) i syfte att utreda risken för överträdelse av 2 kap. 17 § diskrimineringslagen (2008:567) (DL). Enligt bestämmelsen är diskriminering förbjuden när den som helt eller delvis omfattas av lagen (1994:260) om offentlig anställning bistår allmänheten med upplysningar, vägledning, råd eller annan sådan

¹⁴ Ärendet om brott mot tystnadsplikt avsåg utlämnande av handlingar till DN inför publiceringen i september 2013. JK lade ner förundersökningen den 16 januari 2014, dnr 6264-13-30.

hjälp eller på annat sätt i anställningen har kontakt med allmänheten.

DO beslutade den 20 februari 2014 att avsluta ärendet och rekommenderade Polismyndigheten i Skåne att utreda i vad mån så kallad etnisk profilering tillämpas som arbetssätt och vid behov vidta nödvändiga åtgärder.

I sin bedömning anger DO att existensen av ett etniskt register i sig inte utgör en överträdelse av 2 kap. 17 § DL, men att det kan utgöra ett tecken på att etnisk profilering förekommer som arbetssätt. Ett sådant arbetssätt som har som utgångspunkt att personer helt eller delvis på grund av sin etniska tillhörighet kan betraktas som mer brottsbenägna, medför i sig en risk för diskriminering i den mening som avses i 2 kap. 17 § DL.

DO lägger vikt vid att registren getts namn som signalerar att de registrerade personernas etniska tillhörighet har tillmätts betydelse vid registreringen, att registret över romer i Staffanstorp inkorporerats i registret "Kringresande", samt att polismyndigheten inte gett någon tillfredsställande förklaring till varför ca 1 000 av posterna i "Kringresande" avser barn under 15 år och att ett stort antal personer bosatta utanför Skåne registrerats. Vidare noterar DO att det utifrån de svar polismyndigheten inledningsvis gett till SIN framgår att polismyndigheten själv varit av uppfattningen att det har rört sig om ett register över romer. Dessa omständigheter sammantagna anser DO gör att det inte kan uteslutas att Polismyndigheten i Skåne använder sig av etnisk profilering i sin brottsbekämpande verksamhet.

I samband med att DO fattade beslut i tillsynsärendet överlämnade ombudsmannen en skrivelse till regeringen. I denna framför DO att 2 kap. 17 § DL inte kan tillgodose behovet av skydd mot diskriminering inom de samhällsområden som inte omfattas av lagens övriga förbudsregler. De olika rättsinstanserna, inklusive polisen, utgör sådana verksamhetsområden som inte omfattas av de särskilda förbuden. Det medför att den beslutande verksamheten inom polisen inte kan angripas utifrån diskrimineringslagen, menar DO. En annan brist anses vara att bestämmelsen i 2 kap. 17 § DL är svårtillämplig och otillräcklig för att komma åt diskriminerande bemötande. Möjligheten att bedriva tillsyn bedöms mot denna bakgrund som begränsad och otillfredsställande i förhållande till de skyldigheter som åligger staten enligt EU:s stadga om de grund-

läggande rättigheterna och Europakonventionen. DO efterfrågar därför en utredning i frågan.

Justitiekanslern

JK har i uppgift att handlägga skadeståndsanspråk riktade mot staten. Ett och ett halvt år efter avslöjandet av Skånepolisens register har 2 971 ärenden med begäran om skadestånd kommit in till JK, varav 2 766 beviljats skadestånd.¹⁵

För skadestånd som har sin grund i behandling av personuppgifter i enlighet med PDL gäller 48 § personuppgiftslagen (1998:204). Det innebär att den personuppgiftsansvarige ska ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling i strid med PDL har orsakat.

Den 7 maj 2014 fattade JK ett principbeslut (dnr 1441-14-47) att bevilja ersättning med 5 000 kronor till dem vars personuppgifter behandlats i Kringresanderegistret i strid med PDL.

Vid handläggningen begärde JK att RPS, med beaktande av de generella brister som SIN konstaterat, skulle ange sin inställning till de skadeståndsanspråk som framstälts. RPS bedömning var, som redovisats på sidan 9, att det saknas grund för ersättning.

JK gör en annan bedömning än RPS. JK instämmer i SIN:s bedömning och menar att de generella bristerna sammantaget är så allvarliga att det finns grund för skadestånd för samtliga som förekommer i registret. Avslutningsvis ansluter sig JK till SIN:s kritik och betonar att det är oacceptabelt att en polismyndighet upprättar ett register och behandlar personuppgifter utan att fullt ut uppfylla de krav som lagen föreskriver. JK inskräper vikten av att samtliga polismyndigheter går igenom sina register för att försäkra sig om att behandlingen av personuppgifter är korrekt.

Vad gäller ersättningens storlek anges att syftet med ersättningen är att den ska ge upprättelse och kompensera för känslor av obehag hos den skadelidande. JK konstaterar att kränkningen inte kan anses som mindre allvarlig (vilket i normalfallet medför en ersättning om 3 000 kronor). JK anser dock att utredningen inte ger stöd för att bristerna lett till några negativa beslut eller åtgärder

¹⁵ Enligt uppgift från JK den 15 april 2015.

som inte hade uppkommit om personuppgiftsbehandlingen hade skett i enlighet med PDL:s bestämmelser. Ersättningen bestämdes därför till 5 000 kr.

Justitieombudsmannen

JO har i uppgift att kontrollera att myndigheterna handlägger sina ärenden och i övrigt utför sina uppgifter enligt gällande författningar. Ett tillsynsärende kan initieras genom anmälningar från allmänheten eller på JO:s eget initiativ. I besluten gör JO uttalanden som klargör om den granskade myndigheten har handlat i enlighet med lagen eller inte. Om myndigheten agerat felaktigt uttalar JO kritik som kan rikta sig såväl mot myndigheten som mot enskilda tjänstemän.

I samband med DN:s avslöjande i september 2013 fick JO in nio anmälningar mot Polismyndigheten i Skåne. JO bedömde att lagligheten vad gäller personuppgiftsbehandlingen genom SIN:s och Åklagarmyndighetens beslut blivit föremål för noggrann prövning, och att det således inte fanns anledning för JO att granska den aspekten. Däremot fann JO skäl att, utifrån de konstaterade bristerna, närmare granska ansvarsfördelningen inom polismyndigheten. En sådan granskning inleddes den 10 mars 2014.

I ett beslut den 17 mars 2015 (dnr 5205-2013) riktar JO allvarlig kritik mot dåvarande Polismyndigheten i Skåne för omfattande och allvarliga brister vid behandlingen av personuppgifter inom myndighetens kriminalunderrättelsetjänst. Enligt JO vilar ett tungt ansvar på dem som innehaft befattningen som chef för länskriminalavdelningen. Ansvaret för de grundläggande bristerna vad gäller myndighetens organisation, instruktioner och praxis vilar enligt JO också på polismyndigheten och dess högste chef, länspolismästaren. JO är även mycket kritisk till chefen för kriminalunderrättelsetjänsten i Lund, som hade ett ansvar för att uppgiftssamlingarna faktiskt byggdes upp, och till den polis som byggde upp dem för det konkreta innehållet i dem.

JO betonar att PDL:s bestämmelser om integritetsskydd fyller en viktig funktion och är en förutsättning för polisens omfattande rätt att behandla personuppgifter. Då de registrerade så gott som alltid saknar möjlighet att själva ta tillvara sina intressen är en

förutsättning för integritetsskyddet bl.a. att det finns en fungerande kontroll från tillsynsmyndigheterna. JO fäster uppmärksamhet vid att det saknades särskild dokumentation över såväl existensen av uppgiftssamlingarna som anledningen till att de skapades, samt att förekomsten av de två uppgiftssamlingarna uppmärksammades av tillsynsmyndigheterna först efter att medierna avslöjat deras existens.

Enligt JO är det oacceptabelt att polismyndigheten samlat in och behandlat personuppgifter inom den integritetskänsliga kriminalunderrättelseverksamheten utan fungerande rutiner för loggning, markering av personer som inte är misstänkta för brott och gallring. Att det funnits vissa tekniska problem utgör enligt JO ingen godtagbar ursäkt. JO konstaterar också att det varit känt inom polismyndigheten att det saknades förutsättningar för att tillämpa rutiner av avgörande betydelse för integritetsskyddet, men att man trots det inte vidtog åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna om integritetsskydd följdes.

Vad gäller frågan om etnisk registrering ifrågasätter JO inte att tidigare granskningar kommit fram till att personuppgifterna inte enbart behandlats på grund av de registrerades etniska tillhörighet. JO konstaterar dock att

[B]risterna vid polismyndighetens personuppgiftsbehandling medförde att det byggdes upp ett mer eller mindre permanent register över ett stort antal personer av romskt ursprung. Uppgiftssamlingarna har alltså de facto fått karaktären av ett register över just etnisk tillhörighet. Det finns därför skäl att se mycket allvarligt på bristerna hos dåvarande Polismyndigheten i Skåne. Att registreringen drabbade en redan utsatt grupp förstärker allvaret i det inträffade.¹⁶

Den mycket otydliga ansvarsfördelningen inom polismyndigheten har enligt JO varit en förutsättning för bristerna i uppgiftssamlingarna. Den beslutsordning som polismyndigheten tillämpat medförde att beslut i praktiken fattades av personer som saknade behörighet för det. Oklarheterna i ansvarsfördelningen medförde också att de inblandade inte var medvetna om omfattningen av sitt ansvar. Vidare saknades det styrning och kontroll över vilka uppgiftssamlingar som byggdes upp och möjligheterna att upptäcka missförhållanden var mycket begränsade. Enligt JO har de brister

¹⁶ JO:s beslut den 17 mars 2015, dnr 5205-2013, sid 18.

som konstaterats fått mycket allvarliga konsekvenser och lett till att integritetsskyddet till stor del satts ur spel.

Registrering på etnisk grund

Samtliga granskningsmyndigheter som prövat denna fråga har således ifrågasatt behovet av att registrera så många personer – inklusive ett stort antal barn och många avlidna personer. Åklagaren säger att omfattningen är ”uppseendeväckande” i förhållande till den typ av kriminalitet som polisen avsåg att hantera. Inga noteringar hade heller gjorts om sambandet mellan person och eventuell brottsmisstanke.

SIN gör en liknande bedömning och framhåller vidare att åtskilliga personer som registrerades var av romsk härkomst och att ”många personuppgifter i uppgiftssamlingen inte borde finnas där”.

Genom kontakter med bl.a. personer som sökt eller övervägt att söka kompensation genom JK, stod det tidigt klart för kommissionen att registreringen i stort handlade om romers och deras ingifta släktingars namn och personnummer.

Dessutom signalerade de titlar som de två ursprungliga uppgiftssamlingarna hade getts att de registrerades etniska tillhörighet tillmätts betydelse. Att registret över romer i Staffanstorp inorporerats i registret ”Kringresande” förstärker det intrycket. Polismyndigheten själv uppgav också i ett första skede att det rörde sig om ett romskt register.

Det framkom vidare att uppgiftssamlingen utvecklades genom konstruktioner av s.k. släkträd. Den arbetsmetoden öppnar för att även individer utan någon som helst direkt eller indirekt anknytning till kriminalitet blir registrerade så länge de har någon släktanknytning, även avlägsen, till en misstänkt person. Mot den bakgrunden blir registrens avsaknad av noteringar om misstänkt eller begången kriminalitet särskilt anmärkningsvärd. SIN påpekade i sitt utlåtande att ett oprecist ändamål sätter integritetsskyddet ur spel.

JO framhåller att de två uppgiftssamlingarna ”de facto fått karaktären av ett register över etnisk tillhörighet”. Den bedömningen överensstämmer med kommissionens uppfattning. Detsamma gäller SIN:s slutsatser att registren var ”olagliga” och ”kommit att få karaktären av en ’bra att ha’-uppgiftssamling”.

En annan av SIN:s slutsatser har emellertid blivit omdiskuterad inom kommissionen och bland dess kontakter. Det gäller nämndens formulering om att registreringen inte stred mot PDL:s förbud mot uppgiftssamlingar enbart på etnisk grund.

SIN bedömer att det bland de registrerade fanns personer mot vilka det fanns ”mer eller mindre” välgrundade misstankar om brottslighet och drar av detta slutsatsen att det inte handlade om registrering på enbart etnisk grund. Inte heller övriga granskningsmyndigheter har konstaterat att uppgifter har behandlats enbart på grund av vad som är känt om personens etniska ursprung.

Samtidigt konstaterar myndigheterna, som nämnts ovan, att många personuppgifter i uppgiftssamlingen inte borde finnas där. Detta gäller enligt kommissionens mening inte bara barnen och de döda, utan även många andra personer.

Kommissionen noterar med tillfredsställelse att vissa aspekter av denna fråga kommer att bli föremål för domstolsprövning. Organisationen Civil Rights Defenders har i mars 2015 som företrädare för elva romer väckt talan mot staten genom Polismyndigheten och yrkat skadestånd bl.a. på den grunden att registreringen i den aktuella uppgiftssamlingen skett enbart på grund av vad som är känt om kändenas etniska tillhörighet.

Oavsett utgången av den processen står klart att de registrerades mänskliga rättigheter har kränkts.

Konsekvenser för romers rättigheter

Det finns en historisk bakgrund. Dokumentationen i *Den mörka och okända historien. Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (Ds 2014:8) visar att romer i Sverige inte blivit bemötta som individer utan kategoriserats utifrån negativa föreställningar om romer som grupp. Deras mänskliga rättigheter har kränkts systematiskt.

Det framgår också att polisen har haft en roll i detta. Polisen och andra statliga myndigheter genomförde under 1900-talet flera detaljerade kartläggningar över romer i Sverige, där bland annat uppgifter om släktskap och förmodad kriminalitet insamlats. Många romer som lever i dag har själva upplevt denna kartläggning. Det har visat sig att flera av dem har blivit registrerade av Skånepolisen.

Vid en bedömning av vilka konsekvenser uppgiftssamlingarna har fått för romers rättigheter anser kommissionen att det är nödvändigt att beakta att romers kontakter med statliga och kommunala myndigheter har präglats av utsatthet och en lång historia av antiziganism även efter den tid som beskrivs i vitboken. Antiziganistiska handlingar har fått passera oemotsagt och utan att ansvar utkrävts. Antiziganismen har medfört att många romer har en låg tillit till myndigheter. Den låga tilliten är således en direkt konsekvens av myndigheternas agerande, av diskrimineringen och av det fördomsfulla förakt som än i dag möter romer i det svenska samhället.

Det är mot den bakgrunden som romers misstro mot myndigheter generellt måste förstås. En konsekvens är att många romer endast i begränsad utsträckning kan vända sig till myndigheter för att få tillgång till och hävda sina rättigheter. Kränkande behandling kan därför ofta passera utan att handlingen anmäls.

Många romer vittnar om diskriminering inom rättsväsendet och upplever att principen om likhet inför lagen inte gäller dem. Polisens benägenhet att skydda romers rättigheter och motverka kränkningar anses därför av många romer som mycket begränsad.

Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) är romer en av de grupper som missgynnas mer än andra och är särskilt utsatta för stereotypa föreställningar inom rättsväsendet.¹⁷ Det är också försvinnande få antiziganistiska hatbrott som klaras upp.¹⁸

I de konsultationer kommissionen har haft med romer framkommer att romers tillit till polisen har försämrats avsevärt efter avslöjandet av Skånepolisens register. Polismyndighetens agerande – registreringarna i sig, förnekandet initialt av deras existens och sedan försvaret av dem efter avslöjandet samt det faktum att den ändrade sina uppgifter om registren under granskningarnas gång – förvärrade situationen. PRS position att det inte fanns någon grund för skadestånd noterades självfallet också. Att romer i så stor omfattning förekommer i ett polisiärt spaningsregister ger ny näring till den antiziganistiska myten om att romer är särskilt kriminella. Att polisen vidhåller att det med hänvisning till befarad brottslighet

¹⁷ Brå (2008:4), Diskriminering i rättsprocessen, sid 9.

¹⁸ Endast en procent av hatbrottsanmälningarna med antiziganistiska motiv från 2012 hade personupplärdats den 31 mars 2014. Brå (2014:14), Hatbrott 2013, sid 70.

fanns fog för att registrera tusentals kan lätt tolkas som en bekräftelse av denna fördom.

Romers medvetenhet av vad det kan betyda att hamna i etniska register är mycket påtaglig. Skånepolisens uppgiftssamlingar har rivit upp minnen av tidigare kartläggningar och dess förödande konsekvenser. Romer har i konsultationer med kommissionen berättat om omfattande anpassningsstrategier för att undgå att riskera diskriminering på grund av att de är romer. Det är exempelvis vanligt att romer döljer sin romska identitet, både i kontakt med myndigheter och i andra situationer.¹⁹ Kommissionens bild är att romer, sedan avslöjandet av registreringen, blivit än mer försiktiga med att vara öppna med sin etniska tillhörighet.

Det har framkommit att romer som vet att de registrerats inte alltid söker ersättning från JK. Ett skäl är att de inte vill avslöja sin etniska bakgrund i kontakter med myndigheter. Andra skäl som framförts är risken att hamna i nya register, samt tvivel om myndigheters förmåga att behandla deras ärenden korrekt. Ytterligare ett skäl är uppfattningen att ersättningen inte svarar mot den skada som registreringen orsakat.²⁰

Flera av de registrerade personer som kommissionen haft kontakt med har dessutom betonat att det inte bara handlar om ekonomisk kompensation utan snarare om att få en hederlig ursäkt och ett klart erkännande från polisen om att grova fel begåtts. Registreringen har fått allvarliga konsekvenser för romers mänskliga rättigheter:

- Rättssäkerheten och romers anmälningsbenägenhet vid brott och kränkningar påverkas negativt på grund av att romers tilltro till polisen – och andra myndigheter – har minskat.
- Antiziganistiska fördomar om romer som kriminella har förstärkts, vilket leder till en ökad utsatthet.

¹⁹ Denna bild bekräftas bl.a. i Länsstyrelsens i Stockholm rapport (2014:22), Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt – utbildning, arbete, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet.

²⁰ FN:s kommitté mot tortyr (CAT) uttryckte efter en granskning av rapporter från Sverige en oro över det låga belopp som tillerkänts de registrerade; ”Concluding Observations on the sixth and seventh periodic reports of Sweden”; 18 November 2014. CAT/C/SWE/CO/6-7.

- Romers möjligheter att hävda sina rättigheter och att få upprättelse påverkas negativt av att de i högre utsträckning känner sig tvingade att dölja sin etniska tillhörighet.

Slutkommentar

Trots de gjorda utredningarna har många av de frågor som registret väcker ännu inte fått tydliga svar. Det har inte klargjorts vad som var det egentliga syftet med denna massregistrering och hur arbetet att insamla uppgifterna faktiskt genomfördes.

Under de konsultationer som kommissionen haft med romska företrädare har frågor rests om ansvarsutkrävande liksom om upprättelse för personer som har kränkts genom registreringen. Det är av stor vikt att de aspekterna inte sopas under mattan.

JO riktar i sitt uttalande allvarlig kritik mot vissa befattningshavare inom dåvarande Skånepolisens. Om förutsättningarna för att pröva det straffrättsliga ansvaret inte längre föreligger, bör andra åtgärder tillgripas för att markera att kritiken får en konkret uppföljning.

I grunden handlar dessa frågor om respekten för varje persons mänskliga rättigheter. De som utsatts för kränkning har rätt att begära kompensation som en upprättelse för den skada som orsakats. De skadestånd som beviljats av JK i samband med Skånepolisens register baserades på de brister som SIN konstaterade, men inte på aspekten registrering på etnisk grund. Den skadeståndstalan som Civil Rights Defenders driver i domstol bygger emellertid på att registreringen skett på etnisk grund. Därmed aktualiseras frågan om kompensation på nytt.

Oavsett utgången av den rättsliga processen krävs andra energiska åtgärder för att hantera efterbörden av registerskandalen och för att säkerställa att en liknande hantering av persondata inte kan ske i framtiden.

- Det förutsätter en **systematisk kontroll** av myndigheternas hantering av känsliga persondata. Kommissionen välkomnar i det sammanhanget de undersökningar som på senare tid initierats av såväl SIN som Datainspektionen kring skydd för romers integritet i olika typer av register. Vad som hittills framkommit tyder på att det arbetet måste fortsätta.

- Samtidigt bör det **rättsliga skyddet** mot registrering på etnisk grund ses över. En sådan prövning bör innefatta en översyn av diskrimineringslagen i linje med DO:s påpekande om att denna nu inte omfattar verksamhet inom polisen.
- Mycket av ansvaret för att vidta de nödvändiga åtgärderna ligger på polismyndigheten själv. Den måste i handling visa att den faktiskt tagit till sig kritiken från såväl de granskande myndigheterna som företrädare för de romska grupperna. Någon form av direkt och officiell ursäkt är förväntad. Mycket av vad som sagts efter att registren blev kända, inte minst från Skånepolisen, har inte speglat en sådan attityd och har därför tyvärr gjort skadan värre. Skånepolisens register kan inte ses som ett enskilt olycksfall i arbetet. Mycket tyder på att massregistreringen var ett symptom på mer djupliggande problem. Det är kommissionens uppfattning att **det behövs en konkret och effektiv handlingsplan för att motverka antiziganistiska attityder och förhållningssätt inom poliskåren.**

Rapport: Agera mot antiziganistiska hatbrott

Innehåll

Bakgrund och uppdrag

Antiziganistiska hatbrott

Polisens arbete med hatbrott

Polisanmälningar om antiziganistiska hatbrott

Brott i vardagsmiljöer med utpekad gärningsperson

Barn som brottsoffer

Möjliga faktorer till att inte fler antiziganistiska hatbrott uppkläras

Låg uppkläring generellt för dessa brott

Ojämn kvalitet på utredningarna

Otillräcklig identifiering och utredning av hatbrottsmotivet

Problematiken kring brott med enskilt åtal

Målsäganden deltar inte i utredningen

Hatbrott och kränkningar riktade mot romska EU-medborgare

Romska EU-medborgares erfarenheter

Kommissionens iakttagelser

Prioritera åtgärder mot antiziganism och hatbrott

Ärekränkingsbrott

Stärk förtroendeskapande arbetssätt och metoder

Minska barns utsatthet för antiziganistiska hatbrott

Minska kvinnors utsatthet för antiziganistiska hatbrott

Säkerställ utsatta EU-medborgares rättigheter

Vidta särskilda insatser för att komma åt näthatet

Bakgrund och uppdrag

Kommissionen mot antiziganism (Ku A 2014:03) är en kommitté som är tillsatt av regeringen. Kommissionen ska komplettera och förstärka samhällets insatser mot antiziganism. Syftet är att åstadkomma en kraftsamling mot antiziganism och att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan de romska gruppen och samhället i övrigt (dir. 2014:47).

Antiziganism kan beskrivas som den särskilda rasism som romer utsätts för. Av regeringens vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet (Ds 2014:08) framgår att antiziganismen har en historisk bakgrund. Majoritetssamhällets regler och normer har på olika sätt kontrollerat och utestängt romer. Romers historia i Sverige präglas av förföljelse, marginalisering, assimilering och osynliggörande.

Det mönstret har sin fortsättning än i dag. Romer vittnar om att kränkningar av deras mänskliga rättigheter alltjämt är ett stort hinder, som påverkar dem i livets alla delar. Många romer menar dessutom att anmälningar om hatbrott och allvarliga kränkningar tillåts passera obemärkta och att det finns en oförståelse inför allvaret i de omfattande kränkningar som romer utsätts för.

Tillgänglig statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) visar att det finns ett stort glapp mellan antalet anmälningar om hatbrott och antalet uppklarade ärenden. Statistiken visar också att antalet anmälda hatbrott med antiziganistiska motiv ökar. Anmälningarna läggs ner inom ett år i betydligt högre utsträckning än vid hatbrott med andra motiv.

Anmälningar om hatbrott är en viktig förutsättning för att ansvariga myndigheter ska kunna vidta åtgärder. En rimlig utgångspunkt är också att anmälningsbenägenheten påverkas av i vilken utsträckning anmälningarna också utreds och följs upp. Att så få anmälningar leder till konsekvenser är därför alarmerande både för den enskilde som drabbas, den utpekade gruppen och för samhället i stort.

Mot denna bakgrund har kommissionen beställt två studier som belyser hatbrott med antiziganistiska motiv utifrån skilda utgångspunkter. I studien *Polisanmälda hatbrott med antiromska motiv – en studie av polisens utredningsåtgärder* av Isabel Schoultz, fil. dr i kriminologi vid Lunds universitet, analyseras varför dessa brott inte klaras upp i högre utsträckning. I *Studie om hatbrott och andra allvarliga*

kränkningar riktade mot utsatta romska EU-medborgare av Tiberiu Lacatus, romsk expert, skildras den gruppens egna erfarenheter av hatbrott och allvarliga kränkningar samt vilka åtgärder gruppen anser nödvändiga för att utsattheten ska minska.¹

Rapporterna har diskuterats med en romsk expertgrupp om tolv personer. Gruppen gav värdefulla synpunkter som har varit vägledande för rapporternas inriktning och slutsatser. Vidare genomförde kommissionen den 23 oktober 2015 ett rundabordsamtal i Malmö där studierna presenterades av författarna och diskuterades. Medverkande var representanter från Barnombudsmannen, Boverket, Brå, Expo, Malmö mot diskriminering (antidiskrimineringsbyrå), Polisen i Malmö, Romskt informations- och kunskapscenter i Malmö och enskilda romska representanter.

Den här rapporten beskriver kommissionens iakttagelser kring hatbrott och andra allvarliga kränkningar som romer utsätts för. Ambitionen är att kunskapen om antiziganistiska hatbrott och andra allvarliga kränkningar ska öka. Det är kommissionens förhoppning att myndigheter och andra aktörer tar intryck av vad som kommer fram och låter sig vägledas av detta i sin verksamhet.

Antiziganistiska hatbrott

Det är motivet till den kriminella handlingen som avgör om den definieras som ett hatbrott.

Brå definierar hatbrott med antiziganistiska (antiromska) motiv på följande sätt:

Brott som begås på grund av rädsla för, fientlighet eller hat mot romer och som aktiverar en reaktion mot romer, deras egendom, institutioner eller den eller dem som är, eller uppfattas vara, romer eller representanter för romer.²

Hets mot folkgrupp (16 kap. 8 § BrB) och olaga diskriminering (16 kap. 9 § BrB) är alltid hatbrott. Därutöver finns en särskild bestämmelse, straffskärpningsregeln (29 kap. 2 § 7 BrB), som innebär att en gärningsperson ska få ett strängare straff för ett brott om det

¹ Studierna är publicerade på kommissionens webbplats www.motantiziganism.se.

² Brå (2015:13), Hatbrott 2014, sid. 67. Brå använder sig av begreppet antiromska motiv. I den här rapporten används dock antiziganistiska genomgående som ett synonymt begrepp.

utförts med hatbrottsmotiv. Det innebär att alla brott där motivet varit att kränka en person, folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet är hatbrott.³

Polisens arbete med hatbrott

Både den tidigare och den nuvarande regeringen har under flera års tid betonat att arbetet rörande hatbrott är prioriterat.

I mars 2014 fick dåvarande Rikspolisstyrelsen i uppdrag av regeringen att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott. I sin återrapportering anger Polisen att den ytterligare ska höja sin ambitionsnivå och vidga uppdraget, från utredning och lagföring, till att omfatta ett mer utvecklat brottsförebyggande arbete. Främst ska det ske genom en utökad kontakt och dialog med utsatta grupper, organisationer och personer. Polisen ska även, genom att ansvarsfullt och som sakkunnig myndighet närvara i samhällsdebatten, tydligt markera var gränserna går för vad som är brottsligt samt informera om myndighetens uppdrag.⁴

Statistiken över antalet uppklarade ärenden visar att Polisens prioritering ännu inte avspeglas i uppklaringsstatistiken. Brå:s genomgång av antalet uppklarade ärenden under 2013 visar att endast tre procent av anmälningarna om hatbrott med antiziganistiska motiv ledde till att åtal väcktes. Motsvarande siffra för 2012 är två procent.

Dessa anmälningar läggs också ned inom ett år i mycket högre utsträckning än vad som är fallet vid hatbrott riktade mot andra grupper.⁵ Den låga uppklaringsfrekvensen innebär att förövarna i mycket liten utsträckning riskerar rättsliga konsekvenser. Sannolikheten att den som utsätts för ett antiziganistiskt hatbrott ska få upprättelse genom rättsväsendets försorg är således liten. I sammanhanget kan noteras att FN-kommittén för avskaffande av rasdiskri-

³ Polisen (2015), Återredovisning av regeringsuppdrag beträffande hatbrott.

⁴ Polisen (2015), Återrapportering av regeringsuppdrag hatbrott.

⁵ 86 procent av antiziganistiska hatbrottsanmälningar från år 2012 hade uppklarats på teknisk väg (dvs. ärendet avslutas exempelvis på grund av att det inte bedöms utgöra brott, spår saknas eller att den misstänkte inte är straffmyndig) den 31 mars 2014. Jämförande siffra för övriga motiv var 45–70 procent.

minering har riktat kritik mot Sveriges hantering av hatbrott och att så få anmälningar leder till fällande domar.⁶

Av de ärenden som anmäldes under 2013 lades 97 procent ner, dvs. de ledde inte till åtal. Av dessa ärenden avskrevs 32 procent direkt, medan förundersökning inleddes i 60 procent av fallen. I vilken utsträckning förundersökning inletts skiljer sig mellan olika huvudbrott.

Att förundersökning inleds säger dock inte så mycket om vilken form av utredning Polisen vidtagit vid en anmälan. I Isabel Schoultz studie framkommer att i drygt en tredjedel av de ärenden där förundersökning inletts finns ingen dokumenterad utredning. Någon form av förhör har hållits i ungefär en tredjedel av alla anmälningar, vanligtvis med målsäganden. I de ärenden där det finns en identifierad gärningsperson med namn hålls förhör med denna i ungefär en tredjedel av ärendena.

Dessa uppgifter ger anledning att reflektera över om ett annat arbetssätt inom Polisen skulle kunna leda till ett effektivare hatbrottsarbete och en bättre uppläringsfrekvens.

Polisanmälningar om antiziganistiska hatbrott

Antalet anmälningar om hatbrott med antiziganistiska motiv har ökat under senare år. Brå har identifierat 290 anmälningar under 2014, en ökning med 23 procent jämfört med året före och den högsta nivån hittills.⁷ Även om det således har skett en ökning av antalet anmälningar om hatbrott bedömer kommissionen att mörkertalet är stort, en uppfattning som både Polisen och Brå delar.⁸

Polisen uppger att det finns betydande variationer i anmälningsbenägenheten mellan olika grupper.⁹ Många romer har en låg tilltro till samhällets förmåga och vilja att skydda deras grundläggande rättigheter. Att anmäla kränkningar och brott kan därför upplevas som både svårt och meningslöst. Skånepolisens olagliga massregistre-

⁶ FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering, Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges gemensamma 19:e till 21:a periodiska rapport, antagna av kommittén vid dess 83:e möte (12–30 augusti 2013), CERD/C/SWE/CO/19–21.

⁷ Brå (2015:13), Hatbrott 2014.

⁸ Polisen (2015), Återredovisning av regeringsuppdrag beträffande hatbrott. Brå (2015:13), Hatbrott 2014.

⁹ Polisen (2015), Återredovisning av regeringsuppdrag beträffande hatbrott.

ring av romer som uppdagades 2013 har ytterligare förvärrat situationen.¹⁰

Dessa faktorer är enligt kommissionen viktiga utgångspunkter för diskussionen om vilka åtgärder som bör vidtas för att motverka antiziganism.

Brott i vardagsmiljöer med utpekad gärningsperson

Isabel Schoultz har analyserat polisanmälningar under 2012 och 2013 som Brå identifierat som hatbrott med antiziganistiska motiv. Hennes studie visar följande:

En stor del av anmälningarna rör händelser som inträffar i allmänna miljöer och vardagssituationer. Händelserna sker alltså ofta på platser där de flesta känner sig trygga och säkra och som för majoritetsbefolkningen ter sig oproblematiske.

Utmärkande är också att gärningspersonen påfallande ofta är utpekad eller identifierad. Det kan vara en serviceperson (31 procent), en granne (21 procent) eller någon annan för målsäganden känd person eller grupp (16 procent).

Olaga hot eller ofredande utgör den vanligaste brottskategorin, 41 procent av anmälningarna. Den utpekade gärningspersonen är oftast en granne. I anmälningarna beskrivs direkta och indirekta hot som riktas mot familjer, enskilda personer eller mot barn. Det finns också många exempel på hot och ofredande på offentliga platser, liksom via telefon eller sms.

Ärekränkning, vilket omfattar förtal och förolämpning, står för 20 procent av anmälningarna. Dessa handlar om förolämpningar från servicepersoner såsom butikspersonal eller polis, förolämpningar eller förtal från grannar och förtal på internet från okända eller kända personer. Ord som "zigenare" eller "tattare" har använts nedsettande och inte sällan kombinerats med anklagelser om att någon form av brott har begåtts.

Olaga diskriminering står för 14 procent av anmälningarna, vilket i jämförelse med andra hatbrott är påfallande högt. Motsvarande siffra för hatbrott generellt är 3 procent.¹¹ Diskriminering har i

¹⁰ Se Kommissionen mot antiziganism (2015), Registrering av romer, och Expo (2015), Stängda dörrar. Hatbrott, diskriminering och vägar till upprättelse.

¹¹ Brå (2015:13), Hatbrott 2014.

huvudsak skett på serviceställen såsom mataffär, bensinmack, restaurang eller campingplats. Det handlar ofta om att målsäganden nekats inträde, nekats köp alternativt direkt eller indirekt anklagats för stöld. I flera fall har målsäganden över telefon bokat plats på camping, men sedan nekats plats när han eller hon anlät dit.

Hets mot folkgrupp utgör 9 procent av anmälningarna, och innefattar i första hand hets som förekommer på forum och hemsidor på internet. Uttalandena är inte sällan kopplade till enskilda personer, men det finns också uttalanden om romer i allmänhet.

Övriga brottskategorier är våldsbrott (8 procent), skadegörelse (3 procent), klotter (1 procent) och vad som kategoriserats som övriga brott (6 procent).

Barn som brottsoffer

I 15 procent av anmälningarna är barn målsägande, det vill säga brottet är riktat direkt mot ett barn. Det kan röra sig om hot och ofredande från grannar, exempelvis att de skriker ”*jävla zigenarunge*” och indirekta hot om att ”*ni ska passa er, annars...*”. I flera anmälningar uppges barnen ha blivit så rädda att de inte längre vågat vara ute på gården. Det förekommer också anmälningar om händelser i skolmiljö. Utmärkande för många anmälningar är att de rör händelser i mataffärer och andra serviceställen samt ofta sker i nära anslutning till hemmet.

Möjliga faktorer till att inte fler antiziganistiska hatbrott uppkläras

Isabel Schoultz har identifierat flera möjliga faktorer som bidrar till att hatbrott med antiziganistiska motiv inte klaras upp i högre utsträckning. Utifrån dessa drar hon följande slutsatser och ger också rekommendationer om åtgärder:

Låg uppkläring generellt för dessa brott

Polisanmälningar om hatbrott rör huvudsakligen brott där uppkläringen generellt är låg. Polisens prioritering av hatbrottsanmälningar borde emellertid återspeglas i hur många ärenden som klaras upp, dvs. det borde åtminstone inte vara färre än vad som är fallet generellt för dessa brottstyper. Någon sådan tendens går dock enligt Isabel Schoultz inte att skönja.

Tvärtom visar studien ett motsatt resultat för de brottskategorier som är vanligast vid anmälningar om hatbrott med antiziganistiska motiv. Hot och ofredande utgör en betydande del av anmälningar om hatbrott med antiziganistiska motiv, men det är också de brottskategorier som har oförklarligt låg uppklärningsnivå.

Av analysen framgår att endast 1 av 89 anmälningar om olaga hot eller ofredande med antiziganistiska motiv 2012–2013 ledde till åtal, vilket bara motsvarar drygt 1 procent. För olaga hot generellt är enligt Brå jämförbara siffror för 2012 och 2013 12 respektive 11 procent, och för ofredande 5 respektive 4 procent.¹²

Ojämn kvalitet på utredningarna

Av Isabel Schoultz studie framgår vidare att de åtgärder Polisen vidtagit vid till synes liknande anmälningar skiljer sig både mellan polismyndigheter och inom samma polismyndighet. Variationen är slående när det gäller anmälningar om olaga diskriminering på bensinstation och i butik. Detaljerade förhör med fokus på hatbrottsmotivet hör till ovanligheten. Vid några enskilda anmälningar finns en ordentlig dokumentation av målsägandes utseende och kläder och likaså grundliga förhör som relaterar till motivet till särbehandlingen. Oftast saknas dock denna dokumentation och utredning av motivet. Hemsidor som innehåller antiziganistiska uttalanden tycks också hanteras väldigt olika.

Den stora diskrepansen i utredningsåtgärder i liknande fall är problematisk för den enskildes möjligheter till upprättelse, men även ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Polisens förmåga att utreda hatbrott bör förbättras, framhåller Isabel Schoultz i sin rapport. Polisen bör enligt henne bland annat

¹² Brå (2015:13), Hatbrott 2014 och (2014:14), Hatbrott 2013.

undersöka möjligheten att i större utsträckning utreda hot och ofredande med antiziganistiska motiv, brott som i stor utsträckning drabbar barn. Hon betonar att det faktum att anmälningar inte utreds eller leder till konsekvenser bekräftar romers upplevelse av att dessa brott får passera obemärkt och att det inte finns någonstans att vända sig.

Otillräcklig identifiering och utredning av hatbrottsmotivet

Snabba och precisa förstahandsåtgärder där bevisning säkras anses vara av stor betydelse för att hatbrott ska klaras upp.¹³ För att det ska ske, krävs att ett hatbrottsmotiv identifieras. När en anmälan kommer in till Polisen finns därför en obligatorisk fråga om det kan vara frågan om ett hatbrott. Vid brott med hatbrottsmotiv och där det finns en misstänkt person ska dessutom en åklagare överta förundersökningen.

I över hälften av de analyserade anmälningarna har emellertid Polisen inte uppmärksammat att det kan vara frågan om ett hatbrottsmotiv vid anmälningstillfället. Bland dem som inte markerats finns en stor andel ärenden som enligt Isabel Schoultz uppenbarligen borde ha utretts som hatbrott. Eftersom motivet inte identifierats i tillräcklig utsträckning har utredningen inte heller letts av en åklagare så ofta som den borde.

Att de personer inom Polisen som tar upp anmälningar har nödvändig kunskap om hatbrott är centralt i hatbrottsarbetet eftersom det får konsekvenser för utredningen. Identifieringen av ett tänkbart hatbrottsmotiv påverkar vilka utredningsåtgärder som ska vidtas; vilka frågor som ska ställas, vilken dokumentation som ska samlas in, och vilken bevisning i övrigt som ska säkras.

Analysen visar enligt Isabel Schoultz att Polisen inte utreder hatbrottsmotivet i den utsträckning som den borde. Hon anser därför att arbetet med att höja kunskapsnivån om hatbrott hos de som tar emot och utreder anmälningar bör prioriteras i högre utsträckning.

¹³ Prop. 1993/94:101, Åklagarmyndigheten (2012), Hatbrott – metod för säkrare identifiering av ärenden.

Isabel Schoultz betonar även att det för att kunna identifiera hatbrott med antiziganistiska motiv krävs en god kunskap om antiziganism och dess konsekvenser. En medvetenhet om den rasism och diskriminering som historiskt och än i dag drabbar romer är enligt henne nödvändig för att kunna identifiera antiziganistiska motiv samt för att utreda såväl huvudbrottet som motivet på ett adekvat sätt. En slutsats är därför att det även krävs ökade insatser för att öka Polisens kunskaper om antiziganism och dess konsekvenser.

Problematiken kring brott med enskilt åtal

Ärekränkingsbrotten, dvs. förtal och förolämpning, omfattas av så kallat enskilt åtal. Det innebär att det i första hand är målsäganden själv som är ansvarig för att driva hela den rättsliga processen, allt från att utreda vem som har gjort sig skyldig till brottet och samla bevis till att väcka åtal genom att lämna in stämningsansökan till en tingsrätt. Det är således en kostsam process som kräver kunskap, tid och ork.

Åklagare kan dock väcka åtal om det är ”påkallat ur allmän synpunkt”. Före 1 juli 2014 krävdes också att det förelåg särskilda skäl för det. Dessutom krävs att det finns en angivelse av en målsägande eller att hen är under 18 år. I analysen av anmälningarna om ärekränkning framkommer att när utredning har inletts men lagts ner har det motiverats med att åtal för brottet inte är påkallat ur allmän synpunkt eller att en angivelse saknas från målsäganden.

Isabel Schoultz föreslår att Polisen överväger möjligheten att ändra brottsrubriceringen när så är möjligt för att utöka möjligheten för åtal. Exempelvis bör ärekränkingsbrott på internet i högre utsträckning kunna rubriceras som hets mot folkgrupp. Även brott mot personuppgiftslagen bör övervägas då det hör under allmänt åtal. Hon pekar även på att det finns skäl att se över möjligheterna att på annat sätt stötta personer som blivit utsatta för brott som faller under enskilt åtal och som vill driva ärendet.

Målsäganden deltar inte i utredningen

Målsägandens delaktighet är många gånger en förutsättning för att brott ska kunna utredas. Isabel Schoultz nämner i sin studie flera anledningar till att målsäganden inte medverkar till att ett ärende drivs vidare. Det kan vara frågan om att det gått en tid sedan anmälan lämnats in, det brottsliga förfarandet har upphört eller att målsäganden har flyttat eller vill lämna det inträffade bakom sig. Även rädsla för represalier och misstro mot Polisen kan påverka huruvida målsäganden deltar i utredningen.

För att den som utsatts för ett hatbrott med antiziganistiska motiv ska anmäla det och senare delta i förundersökningen krävs ett förtroendeingivande bemötande från Polisen. Romer erfar att fördomar mot romer påverkar bemötandet och handläggningen av deras ärenden, exempelvis genom att allvaret i händelsen förminskas. Dessa erfarenheter påverkar benägenheten att anmäla brott negativt och förstärker upplevelsen av att samhället inte tar kränkningar av romer på allvar. Att romer upplever att deras anmälningar om hatbrott tas på allvar är därför enligt Isabel Schoultz viktigt för att processen med att anmäla hatbrott inte ytterligare ska bidra till gruppens marginalisering.

Hon pekar också på att snabba och förtroendeingivande utredningsåtgärder från Polisen bör öka förutsättningarna för målsäganden att delta i förundersökningen. Hon betonar vidare att det är viktigt att Polisen genom hela processen ger rätt och tydlig information och stöd till den som utsatts för brott.

Hatbrott och kränkningar riktade mot romska EU-medborgare

Tidsskriften Expo publicerade i juni 2015 en granskning av massmedias rapportering av attacker mot EU-medborgare under de senaste 18 månaderna.¹⁴ Granskningen visar att det under denna period inträffat minst 76 incidenter, varav flera av mycket grov karaktär. Expo har noterat 23 fall av misshandel, 12 fall av mordbrand och 27 fall av trakasserier, i många fall i kombination med misshandel

¹⁴ Expo, Nr 2 2015, "Här attackeras EU-migranter".

och hot. En granskning gjord av Dagens Nyheter i augusti 2015 visar att endast ett fåtal anmälningar av attacker har lett till åtal. Av de 25 grövsta attackerna mot EU-medborgare som anmälts till Polisen under 2014 och 2015 hade bara fem lett till åtal.¹⁵

Kommissionen har i sin egen mediabevakning noterat att det finns en omfattande rapportering av trakasserier mot personer från andra länder som tigger och samlar pantflaskor. Vid en genomgång av ett 50-tal artiklar om hatbrott mot EU-medborgare publicerade juni–augusti 2015 framkommer att media i första hand uppmärksammar grövre brott mot EU-medborgare.

Rapporterna rör ofta våldsamma attacker riktade mot provisoriska läger, företrädesvis nattetid. Tält har skurits sönder, husvagnar bränts ner och människor besprutats med vatten och, i några fall, tändvätska eller andra farliga vätskor. Beskjutning och misshandel med verktyg har också förekommit.

Den bild som framträder vid mediagranskningen stämmer väl med kommissionens kunskap om den mycket allvarliga utsatthet som många EU-medborgare lever i när de befinner sig i Sverige.

Av Brås statistik framgår inte hur många anmälningar om hatbrott med antiziganistiska motiv som görs av personer som kommit hit från andra länder. En hypotes är dock att personer inom denna grupp generellt är mindre benägna att anmäla brott som begås mot dem. Vid Isabel Schoultz genomgång av anmälningar från 2012 och 2013, rörde endast ett fåtal ärenden brott riktade mot EU-medborgare. Dessa hade dock anmälts av annan person än den som utsatts för brottet.

Romska EU-medborgares erfarenheter

Kommissionen anser att det, utifrån dess uppdrag att sprida kunskap om och motverka antiziganism, är angeläget att även belysa hatbrott med antiziganistiska motiv som drabbar utsatta EU-medborgare. Mot denna bakgrund har kommissionen beställt en studie som belyser denna fråga särskilt.

Tiberiu Lacatus har genom att intervjua 37 personer som vistas i Göteborg och Stockholm, gett EU-medborgarna möjlighet att själva

¹⁵ Dagens Nyheter den 7 augusti 2015, "Attacker mot tiggare leder sällan till åtal".

beskriva sina erfarenheter av kränkningar samt ge förslag på åtgärder för att öka rättssäkerheten.

Samtliga av de intervjuade berättade om egna erfarenheter av att bli utsatta för antiziganistiska kränkningar och brott. Många hade varit med om att personer spottar på dem, försöker sparka dem eller förstör deras pappersmuggar när de tigger. Inte sällan synes det vara samma personer som återkommer och trakasserar dem på detta sätt.

Av studien framgår att det, utifrån de sätt som brotten och kränkningarna begås, står klart för de intervjuade att motiven är anti-ziganistiska. De berättade också att de har liknande erfarenheter från sina hemländer och andra länder de vistats i. Flera av de intervjuade uttryckte att de är så vana vid att bli diskriminerade och utsatta för dessa typer av kränkningar att de ser det som ”normalt”.

Att ständigt vara rädd för att utsättas för kränkningar och hatbrott påverkar individens livsvillkor på många sätt. Den ständiga utsattheten för kränkningar har medfört att de som intervjuats lever med en påtaglig rädsla för att utsättas för allvarliga brott. Rädslan innebär att ständigt vara på sin vakt och beredd på attacker eller repressalier, allt från att spottas på till allvarliga hot mot liv och hem.

Många berättade om att de utsätts för hot, inklusive dödshot, exempelvis genom uttalanden eller genom att gärningspersonen gör gester att skära halsen av dem, och hot med kniv och andra tillhyggen. Flera personer beskrev också att de utsätts för mycket grova brott med attacker mot sina liv och boplatser, såsom misshandel, stenkastning, förstörda bilar, tält och husvagnar och nedbrända boplatser.

Utsattheten synes vara störst på de ställen där de intervjuade oftast befinner sig, det vill säga på den plats där de är på dagarna och vid boplatserna. Att leva på gatan utan något permanent boende är i sig en otrygg och skrämmande miljö. Skogen upplevs av flera som en oskyddad plats där brott kan begås utan att förövaren löper större risk för att bli upptäckt.

Erfarenheterna av kränkningar och brott har haft en direkt inverkan på de intervjuades liv och möjligheter att vistas i Sverige. De arbetar i möjligaste mån i grupp och har vidtagit olika åtgärder för att, i den mån det går, hålla sig undan gärningspersonerna. De som utsätts för hatbrott och kränkningar vid sina boplatser har letat efter nya platser där de kan skydda sig bättre och som gärningsmännen

har svårare att ta sig till. De framhåller dock att det inte är lätt att hitta sådana platser.

Många upplever också att de inte har möjlighet att hävda grundläggande rättigheter, och att de på grund av sin situation inte kan ställa några krav på att få skydd eller upprättelse.

Ingen av de intervjuade har själva polisanmält någon händelse, om så skett har det varit vittnen eller andra som hjälpt till med det. Som skäl för att inte anmäla uppger flera att de känner en stark misstro gentemot myndigheter och att de känner en rädsla för Polisen. De uppger att en polisanmälan bara försämrar deras situation, och att risken för repressalier ökar.

Trots det menade några av de intervjuade att det endast är Polisen som kan skydda dem, och några uttryckte även visst förtroende för myndigheten. Det gällde i synnerhet dem som varit med om att ett brott anmälts och att det också lett till konsekvenser.

De intervjuade framförde förslag på åtgärder för att motverka antiziganistiska hatbrott och kränkningar samt för att minska deras utsatthet:

- Bättre skydd av Polisen samt insatser för att öka tillgängligheten för att komma i kontakt med Polisen och andra myndigheter.
- Tryggare boplatser, exempelvis campingplatser med bevakning.
- Ökad förståelse för romers utsatthet och fattigdom som orsak till tiggeri.
- Arbetsförmedling i Sverige riktad till dem som tigger.
- Förbättrade möjligheter att få arbete i hemlandet.

Kommissionens iakttagelser

Hatbrotten måste ses som allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna som drabbar såväl enskilda som grupper.

Kränkningar och hatbrott tillhör många romers vardag, något som också poängterats i ett antal rapporter om romers villkor i Sverige.¹⁶

¹⁶ Ds 2014:8, SOU 2010:55, Diskrimineringsombudsmannen (2011), Romers rättigheter, Selling (2014), Svensk antiziganism och Wigerfelt & Wigerfelt (2015), Anti-Gypsism in Sweden: Roma's and Travellers Experiences of Bias-Motivated Crime.

Det står också klart att mörkertalet vid antiziganistiska hatbrott och kränkningar är stort och att många brott, även av mycket allvarlig karaktär, inte anmäls eller kommer till myndigheters kännedom.

Många romer upplever att de har utsatts för fler hatbrott och kränkningar under senare tid. Toleransen för öppet rasistiska och antiziganistiska uttalanden förefaller ha ökat, en tendens i Europa som noterades redan 2012 i en rapport av Europarådets dåvarande kommissionär för de mänskliga rättigheterna, Thomas Hammarberg.

Den rapporten skildrar antiziganistisk retorik av folkvalda politiker, utbredd spridning av negativa stereotyper och fördomar om romer i media och ökade hatbrottsattacker mot romer runt om i Europa. Den beskriver också hur europeiska länders rättsväsenden misslyckats med att reagera på diskriminering, våld mot romer och andra kränkningar av romer.¹⁷

Det svenska juridiska regelverket för att bekämpa hatbrott, inklusive hatbrott mot romer, synes i stort sett vara adekvat. Men statistiken visar att det praktiska arbetet när det gäller att tillämpa regelverket för att lagföra brott inte är tillfredsställande. Trots att antalet anmälda hatbrott ökar, leder ytterst få anmälningar till åtal och än färre till fällande dom. En alltför stor del av anmälningarna synes dessutom inte leda till några utredningsinsatser alls.

Att hatbrott kan begås utan att få konsekvenser bekräftar romers erfarenhet av att utsattheten inte tas på allvar, vilket innebär att många romers redan svaga tilltro till rättsväsendet försvagas ytterligare. Samtidigt finns risk för att de som begår denna typ av brott förstärks i sin uppfattning att de ostraffat kan fortsätta att kränka och förnedra romer och andra etniska minoriteter.

För att motverka denna utveckling är det viktigt att identifiera konkreta åtgärder för att förbättra samhällets och rättssystemets kapacitet att effektivare förebygga och bekämpa hatbrott. Polisen har en central roll i arbetet med att förebygga och klara upp hatbrott. Men ett framgångsrikt arbete mot hatbrott kräver också att samhällets övriga aktörer tar ett gemensamt ansvar för att aktivt förebygga antiziganism.

Utifrån den kunskap som finns om antiziganism och de slutsatser som presenteras i Isabel Schoultz och Tiberiu Lacatus studier samt det rundabordssamtal som kommissionen genomförde i oktober

¹⁷ Europarådet (2012), Human rights of Roma and Travellers in Europe.

2015, anser kommissionen att det krävs ytterligare åtgärder av berörda myndigheter när det gäller att reagera och agera mot antiziganism.

Prioritera åtgärder mot antiziganism och hatbrott

Det är angeläget att beivrandet av hatbrott också innebär ett genomslag med fler utredda och uppklarade anmälningar. Enligt kommissionen måste det ställas högre krav på att den beslutade prioriteringen av arbetet mot hatbrott ger faktiska resultat.¹⁸ Denna prioritering bör i större utsträckning signaleras från Polisens ledning, t.ex. genom att den ställer högre krav på konkreta och mätbara resultat i sin uppföljning.

Att anmälningar leder till adekvata utredningsinsatser är viktigt för individens upplevelse av möjlighet till upprättelse och sänder även signaler till förövarna om att hatbrott inte passerar obemärkt.

Isabel Schoultz genomgång av anmälningar visar att gärningspersonen ofta är identifierad vid antiziganistiska hatbrott. Detta bör öka förutsättningarna för utredning och uppklarung. Det är angeläget att ett svar kan ges på frågan om varför anmälningar om olaga hot med antiziganistiska motiv har en markant lägre uppklarung än vad som gäller generellt för brottet.

En återkommande synpunkt som många romer framför till kommissionen är att Polisens kunskap om antiziganism är låg. Att Polisen har adekvat kunskap och medvetenhet om antiziganism, dess uttryck och konsekvenser, ökar förutsättningarna för att hatbrott anmäls, identifieras och utreds på ett förtroendeingivande sätt. Det är mot denna bakgrund särskilt angeläget att utbildningsinsatser genomförs inom poliskåren om antiziganism och hatbrott. Utbildningen bör ske på alla nivåer inom Polisen, inte bara för dem som tar emot och utreder anmälningar.

För att fler anmälningar ska klaras upp är det dessutom viktigt att fler aktörer än Polisen inom rättsväsendet prioriterar detta i högre utsträckning. Även åklagar- och domstolsväsendet bör därför genomföra insatser för att öka kunskapen om hatbrott och antiziganism.

¹⁸ Se Expo (2015) Stängda dörrar. Hatbrott, diskriminering och vägar till upprättelse, som betonar vikten av att skyldighetsbärande aktörer vidtar skyndsamma åtgärder för att komma åt allvarliga kränkningar.

Vidare bör övervägas om en förändring av arbetssätt kan bidra till att öka uppklaringsfrekvensen.

Under hösten 2015 har kommissionen följt flera anmälningar om hatbrott med antiziganistiskt motiv. I ett av ärendena bedömde Polisen initialt att gärningen inte utgjorde hatbrott. Anmälaren kontaktade då myndigheten igen och påtalade det orimliga i bedömningen samt redogjorde för på vilket sätt de aktuella händelserna kunde ha hatbrottsmotiv. Polisen omvärderade då händelserna och ändrade brottsrubriceringen.¹⁹

Ärekränkingsbrott

Vissa ärekränkingsbrott, som kan utgöra hatbrott, som förtal och förolämpning, faller i dag enligt huvudregeln under s.k. enskilt åtal. Det innebär att det bara är den som utsatts för hatbrott som kan ange brottet till åtal och då också har att själv genomföra och bekosta den utredning som krävs för att driva en rättsprocess. Åklagare kan dock träda in i processen under vissa förutsättningar.

Tidigare gällde att åklagare fick väcka åtal om det av särskilda skäl ansågs påkallat från allmän synpunkt. Med verkan fr.o.m. den 1 juli 2014 ändrades bestämmelsen så att det inte längre krävs särskilda skäl för att åtal ska anses påkallat (SFS 2014:222).

Skälet för ändringen var att ge målsäganden en starkare processuell ställning i ärekränkingsmål och ett ökat skydd för den personliga integriteten (prop. 2013:14:47). Den ändrade bestämmelsen har nu varit i kraft under ett och ett halvt år och dess effekt borde nu utvärderas. Kommissionen har inte kännedom om att den faktiskt lett till att åklagare väckt talan i sådana fall.

Stärk förtroendeskapande arbetssätt och metoder

Kommissionen ser positivt på Polisens satsning på hatbrottsgrupper som specialiserar sig på att utreda och sprida kunskap såväl inom som utom den egna organisationen. Strävan efter en mångfald

¹⁹ <http://motantiziganism.se/kronika/den-man-inte-vill-se-gor-man-blind-och-den-man-inte-vill-hora/>

där olika bakgrunder finns representerade bland de anställda bör vara särskilt viktigt vad gäller brottsutredarna vid hatbrottsgrupperna.

Här vill kommissionen framhålla vikten av att Polisen fortsätter arbetet med att utveckla arbetssätt som skapar goda förutsättningar för en dialog mellan romer och Polisen. Romers erfarenheter av hatbrott och kränkningar är en viktig källa för Polisens verksamhet.

Romska grupper har viktig information om utsattheten men också om hur Polisens rutiner och verksamhet skulle kunna bidra till att romer får bättre tillgång till sina rättigheter. Romsk kompetens skulle kunna bidra till nya arbetssätt som vore anpassade till deras särskilda behov och förutsättningar.

Polisen bör också överväga möjligheten att göra sin verksamhet mer tillgänglig genom att till exempel inrätta särskilda kontaktvägar för personer som utsatts för hatbrott, t.ex. så kallade "hot lines", dit personer som utsatts för hatbrott snabbt skulle kunna bli slusade till de särskilda hatbrottsgrupperna.

I en inte obetydlig andel av anmälningarna om hatbrott är gärningspersonen verksam inom servicesektorn. Enligt kommissionen bör näringslivets aktörer överväga att i större utsträckning uppmärksamma detta och reflektera över det ansvar de har för att det inte förekommer kränkningar inom deras verksamhet. Arbetsmarknadens parter kan här inta en aktiv roll för att motverka förekomst av kränkningar genom att sprida kunskap och öka medvetenheten inom branschen.

Minska barns utsatthet för antiziganistiska hatbrott

Romska barn tvingas uppleva hot och kränkningar av grannar och i sin skolmiljö. Det är händelser som påverkar deras möjligheter och förutsättningar till en trygg uppväxt. Romer framför en stark oro till kommissionen över att barn och ungdomar i dag utsätts för samma diskriminering och antiziganism som de själva upplevt och att den historiska kontinuiteten vad gäller antiziganismen inte synes ha brutits.

Kommissionen vill betona vikten av att hatbrottsanmälningar som rör barn ges större uppmärksamhet och prioriteras särskilt. Det är djupt oroande att barn i så hög utsträckning utsätts för antiziganistiska hatbrott i sin närmiljö.

Den statistik som Brå redovisar synliggör inte hur anmälningar fördelar sig med hänsyn till ålder. För att synliggöra och motverka denna synnerligen alarmerande aspekt av hatbrott kan det finnas skäl att se över möjligheten att Brå och Polisen redovisar statistik som är köns- och åldersuppdelad så att skillnader i anmälningar om hatbrott som rör kvinnor, män eller barn framgår. Att synliggöra mönster av detta slag är viktigt för att kunna identifiera och vidta relevanta och effektiva åtgärder.

Vid rundabordssamtalet framförde en representant för Barnombudsmannen att barn efterfrågar ökad kunskap om hur man anmäler hatbrott och kränkningar. Att säkerställa att det finns tillgänglig och anpassad information som sprids till barn och ungdomar bör vara en prioriterad uppgift. Ett bra initiativ är Brottsoffermyndighetens information på webben, jagvillveta.se. Särskild spridning av denna information till de romska organisationerna kan behövas.

Skolan har en viktig roll i att synliggöra och motverka rasism och därmed också hatbrott. Expo har utifrån samtal med personer som tillhör minoritetsgrupper i Sverige funnit att det finns okunskap, stereotyper och generaliseringar om minoritetsgrupper i skolans värld. Bristerna gäller lärarnas kunskap, men framförallt läromedel som behandlar Sveriges historia och agerande i olika skeenden. Det riktas också kritik mot att skolpersonal och/eller skollädaingen inte tar sitt antidiskrimineringsuppdrag på allvar.²⁰

Enligt kommissionen bör skolan ta ett större ansvar när det gäller åtgärder mot dessa brister. Som ett led i att förbättra skolans förutsättningar att undervisa om statens och kommuners historiska förtryck av romer, har kommissionen på regeringens uppdrag tagit fram en skrift med tillhörande lärarhandledning, *Antiziganismen i Sverige. Om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet och i dag*.²¹ Förhoppningen är att detta läromedel ska spridas och användas brett i syfte att öka kunskapen och förståelsen om historiens betydelse för romers situation i dag.

²⁰ Expo (2015), Stängda dörrar. Hatbrott, diskriminering och vägar till upprättelse.

²¹ Skriften och lärarhandledningen kan laddas ner på www.motantiziganism.se.

Minska kvinnors utsatthet för antiziganistiska hatbrott

Antiziganistiska hatbrott drabbar kvinnor hårt. Vid en konferens med romska kvinnor som kommissionen anordnade i maj 2015, enades deltagarna om att hatbrott är ett av fem prioriterade områden där det krävs särskilda insatser för att förebygga antiziganism.

Romska kvinnor vittnar om utsatthet för våld eller hot om våld i kollektivtrafiken, i parken eller på väg hem från jobbet. De offentliga – alltså de gemensamma – rummen är särskilt otrygga platser.²² Denna bild överensstämmer med Diskrimineringsombudsmannens (DO) slutsatser om diskriminering av romer. Vid en genomgång av ca 230 anmälningar från romer inkomna till myndigheten 2004–2010, visade det sig att 70 procent var från romska kvinnor och många av anmälningarna vittnar om en utsatthet i vardagliga miljöer.²³

Kvinnors särskilda utsatthet för antiziganistiska hatbrott måste synliggöras i högre utsträckning. När skillnaderna tydliggörs kan också relevanta åtgärder formuleras. Att Brå och Polisen redovisar statistik som är könsuppdelad vore ett sätt.

Kommissionen vill också understryka vikten av att Polisen i sin dialog med romer träffar romska kvinnor och ungdomar för att få del av deras erfarenheter och nå ut med information om sin verksamhet.

Säkerställ utsatta EU-medborgares rättigheter

Rapporterna visar att hatbrott och allvarliga kränkningar riktade mot utsatta EU-medborgare är mycket vanligt förekommande. Attackerna begås i stor utsträckning på platser där de befinner sig på dagarna liksom vid boplatserna. De händelser som rapporteras i media är ofta mycket grova och synes ofta ha ett samband med den hatpropaganda mot romer som sprids på olika nätsajter.

Det är viktigt att så långt som möjligt ta bort de konkreta hinder som försvårar för offren att anmäla övergrepp. Oavsett om en polis-anmälan görs av den som blivit utsatt för brott, vittnen eller någon annan som får kännedom om händelsen är det viktigt att anmälningen tas på allvar – och att Polisen genom sitt agerande signalerar

²² Expressen den 15 juni 2015, ”Fem punkter för att stärka våra rättigheter”.

²³ DO (2011), Romers rättigheter.

detta till målsäganden. Med hänsyn till EU-medborgares utsatta situation, som ofta präglas av en osäker boendesituation och en rädsla för avhysning eller utvisning, ställs det särskilda krav på att Polisen agerar snabbt, korrekt och förtroendeingivande.

För att minska EU-medborgarnas utsatthet generellt bör även andra myndigheter fokusera på förtroendeskapande åtgärder. Ett gott samarbete med frivilligorganisationer som verkar för och med EU-medborgare, är centralt för att skapa en förtroendefull länk till gruppen och för att sprida information om hur de kan få tillgång till och tillvarata sina rättigheter.

Vidta särskilda insatser för att komma åt näthatet

Internet utgör ett forum som kräver särskild uppmärksamhet, där hat och allvarliga kränkningar i stor utsträckning får passera obemärkt. I Expos kunskapsöversikt över minoriteters erfarenheter av hatbrott och diskriminering identifieras nätet som en viktig och återkommande arena för utsatthet som upplevs som laglöst land.²⁴ Nätets centrala roll för att sprida rasism och intolerans har även uppmärksamats av Europarådets kommission mot rasism och intolerans (ECRI), som noterar en tilltagande hets på framförallt nätet.²⁵

Kommissionen kan konstatera att internet är en svåråtkomlig men samtidigt mycket kraftfull arena för rasistiska krafter. Enligt kommissionen är en mer systematisk granskning av de olika extrema hatsajterna viktig i arbetet mot hatbrott. En ökad ”patrullering” av Polisen på internet är således helt nödvändig.

Det krävs också insatser för att öka allmänhetens kunskap om vad som gäller vid hatbrott på nätet, var gränsen går mellan tillåtna och otillåtna yttranden, hur man anmäler kränkningar och hur man i övrigt kan agera för att reagera på och få bort kränkande skrivelser från nätsajter.

²⁴ Expo (2015), Stängda dörrar. Hatbrott, diskriminering och vägar till upprättelse.

²⁵ ECRI (2015), Annual report on ECRI's activities.

Statens offentliga utredningar 2016

Kronologisk förteckning

1. Statens bredbandsinfrastruktur som resurs. N.
2. Effektiv vård. S.
3. Höghastighetsjärnvägens finansiering och kommersiella förutsättningar. N.
4. Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget. U.
5. Låt fler forma framtiden!
Del A + B. Ku.
6. Framtid sökes –
Slutredovisning från
den nationella samordnaren
för utsatta EU-medborgare. S.
7. Integritet och straffskydd. Ju.
8. Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Fjärde penningtvättsdirektivet – samordning – ny penningtvättslag – m.m.
Del 1 + 2. Fi.
9. Plats för nyanlända i fler skolor. U.
10. EU på hemmaplan. Ku.
11. Olika vägar till föräldraskap. Ju.
12. Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. U.
13. Palett för ett stärkt civilsamhälle. Ku.
14. En översyn av tobakslagen. Nya steg mot ett minskat tobaksbruk. S.
15. Arbetsklausuler och sociala hänsyn i offentlig upphandling – ILO:s konvention nr 94 samt en internationell jämförelse. Fi.
16. Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2016. Risker, osäkerheter och framtidsutmaningar. M.
17. EU:s reviderade insolvensförordning m.m. Ju.
18. En ny strafftidslag. Ju.
19. Barnkonventionen blir svensk lag. S.
20. Föräldradedighet för statsråd? Fi.
21. Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. M.
22. Möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade växter i Sverige. M.
23. Beskattning av incitamentsprogram. Fi.
24. En ändamålsenlig kommunal redovisning. Fi.
25. Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning. Del 1 + 2. U.
26. På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder – landsbygdernas utveckling, möjligheter och utmaningar. N.
27. Som ett brev på posten. Postbefordran och pristak i ett digitaliserat samhälle. N.
28. Vägen till självkörande fordon – försöksverksamhet. N.
29. Trygghet och attraktivitet – en forskarkarriär för framtiden. U.
30. Människorna, medierna & marknaden. Medieutredningens forskningsantologi om en demokrati i förändring. Ku.
31. Fastighetstaxering av anläggningar för el- och värmeproduktion. Fi.
32. En trygg dricksvattenförsörjning. Del 1 + 2 och Sammanfattning. N.
33. Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon. Fi.
34. Revisorns skadeståndsansvar. Ju.
35. Vägen in till det svenska skolväsendet. U.
36. Medverkan av tjänsteleverantörer i ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd. UD.
37. Rätten till en personförsäkring – ett stärkt konsumentskydd. Ju.
38. Samling för skolan. Nationella målsättningar och utvecklingsområden för kunskap och likvärdighet. U.

39. Polis i framtiden
 - polisutbildningen som högskoleutbildning. Ju.
40. Straffrättsliga åtgärder mot deltagande i en väpnad konflikt till stöd för en terroristorganisation. Ju.
41. Hur står det till med den personliga integriteten?
 - en kartläggning av Integritetskommittén. Ju.
42. Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. Ju.
43. Internationella säkerhetsrätter i järnvägsfordon m.m.
 - Järnvägsprotokollet. Ju.
44. Kraftsamling mot antiziganism. Ku.

Statens offentliga utredningar 2016

Systematisk förteckning

Finansdepartementet

Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Fjärde penningtvättsdirektivet – samordning – ny penningtvättslag – m.m. Del 1 + 2. [8]

Arbetsklausuler och sociala hänsyn i offentlig upphandling – ILO:s konvention nr 94 samt en internationell jämförelse. [15]

Föräldraledighet för statsråd? [20]

Beskattningsav incitamentsprogram. [23]

En ändamålsenlig kommunal redovisning. [24]

Fastighetstaxering av anläggningar för el- och värmeproduktion. [31]

Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon. [33]

Justitiedepartementet

Integritet och straffskydd. [7]

Olika vägar till föräldraskap. [11]

EU:s reviderade insolvensförordning m.m. [17]

En ny strafftidslag. [18]

Revisorns skadeståndsansvar. [34]

Rätten till en personförsäkring – ett stärkt konsumentskydd. [37]

Polis i framtiden – polisutbildningen som högskoleutbildning. [39]

Straffrättsliga åtgärder mot deltagande i en väpnad konflikt till stöd för en terroristorganisation. [40]

Hur står det till med den personliga integriteten? – en kartläggning av Integritetskommittén. [41]

Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. [42]

Internationella säkerhetsrätter i järnvägsfordon m.m. – Järnvägsprotokollet. [43]

Kulturdepartementet

Låt fler forma framtiden! Del A + B. [5]

EU på hemmaplan. [10]

Palett för ett stärkt civilsamhälle. [13]

Människorna, medierna & marknaden
Medieutredningens forskningsantologi om en demokrati i förändring. [30]

Kraftsamling mot antiziganism. [44]

Miljö- och energidepartementet

Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2016.

Risker, osäkerheter och framtidsutmaningar. [16]

Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. [21]

Möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade växter i Sverige. [22]

Näringsdepartementet

Statens bredbandsinfrastruktur som resurs. [1]

Höghastighetsjärnvägens finansiering och kommersiella förutsättningar. [3]

På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder – landsbygdernas utveckling, möjligheter och utmaningar. [26]

Som ett brev på posten. Postbefordran och pristak i ett digitaliserat samhälle. [27]

Vägen till självkörande fordon – försöksverksamhet. [28]

En trygg dricksvattenförsörjning. Del 1 + 2 och Sammanfattning. [32]

Socialdepartementet

Effektiv vård. [2]

Framtid sökes – Slutredovisning från den nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare. [6]

En översyn av tobakslagen. Nya steg mot ett minskat tobaksbruk. [14]

Barnkonventionen blir svensk lag. [19]

Utbildningsdepartementet

Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget. [4]

Plats för nyanlända i fler skolor. [9]

Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. [12]

Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning. Del 1 + 2. [25]

Trygghet och attraktivitet – en forskarkarriär för framtiden. [29]

Vägen in till det svenska skolväsendet. [35]

Samling för skolan. Nationella målsättningar och utvecklingsområden för kunskap och likvärdighet. [38]

Utrikesdepartementet

Medverkan av tjänsteleverantörer i ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd. [36]

Kulturdepartementet

Remiss av betänkande SOU 2016:44 Kraftsamling mot antiziganism

Remissinstanser:

1. Justitieombudsmannen
2. Justitiekanslern
3. Åklagarmyndigheten
4. Polismyndigheten
5. Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden
6. Brottsförebyggande rådet
7. Datainspektionen
8. Försäkringskassan
9. Socialstyrelsen
10. Inspektionen för vård och omsorg
11. Folkhälsomyndigheten
12. Barnombudsmannen
13. Pensionsmyndigheten
14. Länsstyrelsen i Dalarnas län
15. Länsstyrelsen i Skåne
16. Länsstyrelsen i Stockholms län
17. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
18. Statskontoret
19. Statens skolverk
20. Statens skolinspektion
21. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
22. Folkbildningsrådet
23. Uppsala universitet
24. Stockholms universitet
25. Malmö högskola
26. Södertörns högskola
27. Vetenskapsrådet
28. Kungl. biblioteket
29. Boverket
30. Lantmäteriet

31. Statens kulturråd
32. Myndigheten för kulturanalys
33. Myndigheten för press, radio och tv
34. Nämnden för statligt stöd till trossamfund
35. Riksteatern
36. Institutet för språk och folkminnen
37. Riksantikvarieämbetet
38. Statens historiska museer
39. Statens museer för världskultur
40. Statens musikverk
41. Stiftelsen Nordiska museet
42. Riksutställningar
43. Statens medieråd
44. Stiftelsen Svenska Filminstitutet
45. Forum för levande historia
46. Sametinget
47. Diskrimineringsombudsmannen
48. Arbetsförmedlingen
49. Borås kommun
50. Botkyrka kommun
51. Enköpings kommun
52. Eskilstuna kommun
53. Gävle kommun
54. Göteborgs kommun
55. Haninge kommun
56. Haparanda kommun
57. Helsingborgs kommun
58. Linköpings kommun
59. Luleå kommun
60. Lunds kommun
61. Malmö kommun
62. Motala kommun
63. Norrköpings kommun
64. Oskarshamns kommun
65. Ronneby kommun
66. Sigtuna kommun
67. Skellefteå kommun
68. Staffanstorps kommun
69. Stockholms kommun
70. Sundbybergs kommun
71. Sundsvalls kommun
72. Södertälje kommun
73. Trollhättans kommun
74. Umeå kommun
75. Upplands Väsby kommun
76. Uppsala kommun
77. Vänersborgs kommun
78. Västerås kommun

79. Växjö kommun
80. Örebro kommun
81. Kronobergs läns landsting
82. Skåne läns landsting
83. Stockholms läns landsting
84. Västerbottens läns landsting
85. Västra Götalands läns landsting
86. Afrosvenskarnas Forum för Rättvisa
87. Afrosvenskarnas Riksförbund
88. Amnesty International
89. Centralförbundet Roma International
90. Civil Rights Defenders
91. É Romani Glinda
92. Fonden för mänskliga rättigheter
93. Framtidens Unga Romer
94. Frantzwagner Sällskapet
95. Föreningen RUNG - resande, ung, ny och gammal
96. Internationella Romska Evangeliska Missionen
97. Internationella Romska och Resande kvinnors Forum
98. Judiska Centralrådet i Sverige
99. Kulturgruppen för resandefolket
100. Lattjo Drom
101. LSU-Sveriges ungdomsorganisationer
102. Lärarförbundet
103. Lärarnas Riksförbund
104. Mångkulturellt centrum
105. Svenska Muslimer för Fred och Rättvisa
106. Riksförbundet Romer i Europa
107. Roma Institutet
108. Romano Pasos Research Centre
109. Romska Kulturcentret i Malmö
110. Romska Musiksällskapet
111. Romska ungdomsförbundet
112. Svenska FN-förbundet
113. Svenska kommittén mot antisemitism
114. Svenska Samernas Riksförbund
115. Svenska Tornedalingars Riksförbund
116. Sverigefinländarnas delegation
117. Sverigefinska Riksförbundet
118. Sveriges Advokatsamfund
119. Sveriges antidiskrimineringsbyråer
120. Sveriges Kommuner och Landsting
121. Sveriges Radio AB
122. Sveriges Television AB
123. Sveriges Utbildningsradio AB
124. Tjejjouren Esmeralda
125. Trajosko Drom
126. Unga Romer

Remissvaren i fem exemplar (ett original och fyra kopior) ska ha kommit in till Kulturdepartementet, 103 33 Stockholm senast den 15 december 2016. Remissvaret ska även sändas i elektronisk form (Word-format) till ku.remissvar@regeringskansliet.se med hänvisning till diarienummer Ku2016/01696/DISK.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet **med undantag för innehållet i kapitel 5 Ett nationellt center för romska frågor och de delar i kapitel 6 som rör frågan om ett nationellt center för romska frågor**. Skälet för detta är att regeringen avser att bereda vidare förslaget i kapitel 5.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Remissinstanserna kan utan kostnad få ytterligare högst 2 exemplar av betänkandet. Exemplaren beställs hos Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, telefax 08-598 191 91, e-post, kundservice@wolterskluwer.se. Ange vid beställning att exemplaren är avsedda för remissändamål.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria *Svara på remiss – hur och varför* (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner eller beställas från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Daniel Ström
Expeditions- och rättchef

Kopia till
Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm

Dnr KS 2016/426

§ 337 Remiss: Länsplan 2018-2019,
Åtgärdsförfrågan och MKB-avgränsning.
Bilaga 281.16

Sammanfattning

Under hösten har regeringen överlämnat en infrastrukturproposition till riksdagen. Den kommer följas av direktiv att upprätta ny nationell plan samt regionala planer för transportinfrastrukturen, den så kallade länsplanen för vilken Länsstyrelsen ansvarar. Den nuvarande Länsplanen gäller åren 2014-2025 och kommer i och med direktivet förlängas och gälla åren 2018-2029.

Länsstyrelsen önskar därför senast 2016-12-16 få in förslag på de högst prioriterade åtgärderna i länet.

Kommunstyrelseförvaltningen redovisar önskemål och behov av prioriterade åtgärder inom Haninge kommun i bifogat tjänsteutlåtande inkl. bilaga. Där tas upp åtgärder som är beslutade och i vissa fall påbörjade men också några nya förslag på åtgärder.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen anser att förslagen till objekt i kommande länsplan 2018-2029 i den bilagda tabellen till tjänsteutlåtandet är prioriterade åtgärder som har stor nytta i förhållande till åtgärdernas kostnad och är väl avvägda mot andra åtgärder.

De föreslagna objekten är:

Satsningar i kollektivtrafik

- Nynäsbanan dubbelspår Hemfosa-Nynäshamn
- Infart mot Stockholm - väg 73 (busskörväg sträckan Farsta-Centralbron)
- Förbättrad kollektivtrafik mellan regionala stadskärnor

Åtgärdsområde cykel (statliga vägnätet)

- Cykelväg till Årsta Havsbad - mellan Västerhaninge och Årsta havsbad (Vitsåvägen)
- Cykelväg Dalarövägen - Första etapp delsträcka mellan Sandemar och kanalbron i Dalarö
- Cykelväg längs Södertäljevägen – sträckan mellan Tungelsta och Sorundavägen
- Söderbyvägen - ca 1-1,5 km lång sträckning mellan Lillgårdsvägen och Kilen (vid Lillgården)

Effektiviseringar i befintligt vägnät eller vägutbyggnader

- Tvärförbindelse Södertörn (väg 259) - E4/20 till Tpl Jordbro (väg 73) inkl. cykelstråk och kollektivtrafikförsörjning längs hela sträckningen
- Tungelstavägen (Väg 257) - mellan Tpl Västerhaninge och tätortsgränsen för Tungelsta i väster
- Stavsvägen (Väg 556) – Mellan nya Stavsvägen och Väg 73
- Dalarövägen – Korsningspunkter med Österhaningevägen och Gålövägen
- Ny Tpl vid Torvalla/Brandbergen

Båttrafik

- Ornöfärjan inkl. hotellbryggan i Dalarö

I listan över objekt redovisas också de projekt som pågår eller står i startgroparna men som inte är färdigställda. Detta gäller Vega pendeltågstation, Ny bussterminal (Haningeterassen) Ny Tpl Vega, dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa samt Årsta brygga.

Prioriterade åtgärder som är gemensamma för de åtta Södertörnskommunerna redovisas i bifogat remissvar. Där omnämns exempelvis Tvärförbindelse Södertörn som är viktig för den regionala utvecklingen i öst-västlig riktning på Södertörn samt

Spårväg Syd där önskemål finns om en framtida förlängning av kollektivtrafik mot Haninge.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i Länsstyrelsens förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen och står också bakom att fler aspekter såsom sociala perspektiv och jämställdhet beaktas i den totala konsekvensbedömningen.

Underlag för beslut

- Förfrågan från Länsstyrelsen, daterad 2016-09-20
- Södertörns kommunernas gemensamma remissvar till Länsstyrelsen inkl. bilaga, daterad 2016-11-24
- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-11-11, "Svar på Länsstyrelsens förfrågan om prioriterade åtgärder samt avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning inför ny länsplan för transportinfrastrukturen 2018-2029" inkl. bilaga med tabell över prioriterade åtgärder.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen Kommunstyrelsen beslutar

1. Södertörns gemensamt remissvar och kommunstyrelseförvaltningens skrivelse antas och utgör Haninge kommuns remissvar till Länsstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Södertörns gemensamt remissvar och kommunstyrelseförvaltningens skrivelse antas och utgör Haninge kommuns remissvar till Länsstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Länsstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, Helene Olofsson, Berit Pettersson, Gunilla Eitrem (Huddinge kommun),

kommunstyrelserna i Botkyrka, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn,
Salem, Södertälje och Tyresö

Remiss: Svar på Länsstyrelsens förfrågan om prioriterade åtgärder samt avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning inför ny länsplan för transportinfrastrukturen 2018-2029

Sammanfattning

Under hösten har regeringen överlämnat en infrastrukturproposition till riksdagen. Den kommer följas av direktiv att upprätta ny nationell plan samt regionala planer för transportinfrastrukturen, den så kallade länsplanen för vilken Länsstyrelsen ansvarar. Den nuvarande Länsplanen gäller åren 2014-2025 och kommer i och med direktivet förlängas och gälla åren 2018-2029.

Länsstyrelsen önskar därför senast 2016-12-16 få in förslag på de högst prioriterade åtgärderna i länet.

Kommunstyrelseförvaltningen redovisar önskemål och behov av prioriterade åtgärder inom Haninge kommun i bifogat tjänsteutlåtande inkl. bilaga. Där tas upp åtgärder som är beslutade och i vissa fall påbörjade men också några nya förslag på åtgärder.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen anser att förslagen till objekt i kommande länsplan 2018-2029 i den bilagda tabellen till tjänsteutlåtandet är prioriterade åtgärder som har stor nytta i förhållande till åtgärdernas kostnad och är väl avvägda mot andra åtgärder.

De föreslagna objekten är:

Satsningar i kollektivtrafik

- Nynäsbanan dubbelspår Hemfosa-Nynäshamn
- Infart mot Stockholm - väg 73 (busskörfält sträckan Farsta-Centralbron)
- Förbättrad kollektivtrafik mellan regionala stadskärnor

Åtgärdsområde cykel (statliga vägnätet)

- Cykelväg till Årsta Havsbad - mellan Västerhaninge och Årsta havsbad (Vitsåvägen)
- Cykelväg Dalarövägen - Första etapp delsträcka mellan Sandemar och kanalbron i Dalarö
- Cykelväg längs Södertäljevägen – sträckan mellan Tungelsta och Sorundavägen
- Söderbyvägen - ca 1-1,5 km lång sträckning mellan Lillgårdsvägen och Kilen (vid Lillgården)

Effektiviseringar i befintligt vägnät eller vägutbyggnader

- Tvärförbindelse Södertörn (väg 259) - E4/20 till Tpl Jordbro (väg 73) inkl. cykelstråk och kollektivtrafikförsörjning längs hela sträckningen
- Tungelstavägen (Väg 257) - mellan Tpl Västerhaninge och tätortsgränsen för Tungelsta i väster
- Stavsvägen (Väg 556) – Mellan nya Stavsvägen och Väg 73
- Dalarövägen – Korsningspunkter med Österhaningevägen och Gålövägen
- Ny Tpl vid Torvalla/Brandbergen

Båttrafik

- Ornöfärjan inkl. hotellbryggan i Dalarö

I listan över objekt redovisas också de projekt som pågår eller står i startgroparna men som inte är färdigställda. Detta gäller Vega pendeltågstation, Ny bussterminal (Haningeterassen) Ny Tpl Vega, dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa samt Årsta brygga.

Prioriterade åtgärder som är gemensamma för de åtta Södertörnskommunerna redovisas i bifogat remissvar. Där omnämns exempelvis Tvärförbindelse Södertörn som är viktig för den regionala utvecklingen i öst-västlig riktning på Södertörn samt Spårväg Syd där önskemål finns om en framtida förlängning av kollektivtrafik mot Haninge.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i Länsstyrelsens förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen och står också bakom att fler aspekter såsom sociala perspektiv och jämställdhet beaktas i den totala konsekvensbedömningen.

Underlag för beslut

- Förfrågan från Länsstyrelsen, daterad 2016-09-20
- Södertörnskommunernas gemensamma remissvar till Länsstyrelsen inkl. bilaga, daterad 2016-11-24
- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse 2016-11-11, ”Svar på Länsstyrelsens förfrågan om prioriterade åtgärder samt avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning inför ny länsplan för transportinfrastrukturen 2018-2029” inkl. bilaga med tabell över prioriterade åtgärder.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Södertörns gemensamt remissvar och kommunstyrelseförvaltningens skrivelse antas och utgör Haninge kommuns remissvar till Länsstyrelsen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Länsstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, Helene Olofsson, Berit Pettersson, Gunilla Eitrem (Huddinge kommun), kommunstyrelserna i Botkyrka, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö

Enheten för samhällsplanering
Robert Örtegren

Ny länsplan för transportinfrastrukturen 2018-2029. Förfrågan om prioriterade åtgärder samt avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning

Under hösten kommer regeringen överlämna en infrastrukturproposition till riksdagen. Den kommer att följas av direktiv att upprätta ny nationell plan samt regionala planer för transportinfrastrukturen, den så kallade länsplanen för vilken Länsstyrelsen ansvarar. Den nuvarande länsplanen gäller åren 2014-2025 och kommer i och med direktivet förlängas och gälla åren 2018-2029.

Förfrågan om prioriterade åtgärder i länsplan 2018-2029

Enligt förordning (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur ska Länsstyrelsen begära in förslag om vilka objekt som bör ingå i länsplanen från den regionala kollektivtrafikmyndigheten, kommuner, landstinget och andra berörda myndigheter.

Länsstyrelsen vill därför få in förslag på de högst prioriterade åtgärderna i länet (se bilaga 1). Det kan gälla små och stora åtgärder inom samtliga transportslag oavsett om åtgärderna är hemmahörande i länsplan, nationell plan eller faller inom ramen för landstingets investeringsansvar. Det finns även möjlighet att söka medfinansiering till större åtgärder i det kommunala vägnätet förutsatt att det bedöms vara av regional eller delregional betydelse (se bilaga 2).

Länsstyrelsen är medveten om att önskemålen av åtgärder i länets transportsystem är stora men precis som i föregående länsplan kommer medlen vara begränsade. Länsstyrelsen önskar därför få in väl avvägda och hårt prioriterade åtgärdsförslag från de tillfrågade aktörerna. Förslagen bör prioritera effektiva åtgärder som har stor nytta i förhållande till åtgärdens kostnad.

I utvärderingen av inkomna remissvar kommer Länsstyrelsen ta stöd av arbetet med RUFSS 2050, den storregionala systemanalysen inom En bättre sats samt Regional inriktning för transportsystemets utveckling i Stockholms län. Länsstyrelsen kommer således lägga stor vikt vid effektiva åtgärder som stöttar hållbart resande, bostadsbyggande och omställningen mot ett mer klimat- och miljöanpassat transportsystem.

Den regionala inriktningen återfinns på www.lansstyrelsen.se/stockholm. Där ligger också en tilläggspromemoria som Länsstyrelsen tagit fram efter diskussioner med de regionala trafikaktörerna. En uppdaterad storregional systemanalys återfinns på www.enbattresits.se. Arbetet med RUFSS 2050 redovisas på www.rufs.se.

Datum
2016-09-20

Beteckning
342-33807-2016

Avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning av länsplan 2018-2029

Enligt miljöbalken 6 kap samt förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar medför länstransportplaner betydande miljöpåverkan och ska därför miljöbedömas. Innan arbetet med miljöbedömning påbörjas ska ett avgränsningssamråd hållas med berörda parter. Syftet med avgränsningen är att koncentrera arbetet till de miljöaspekter som är mest relevanta för arbetet med den kommande länsplanen. Förslag på avgränsning av miljöbedömning av länsplanen återfinns i bilaga 3.

Svar

Länsstyrelsen önskar erhålla svar senast 16 december. Inkomna remissvar delges Trafikverket och Landstinget. Tillfälle att muntligt presentera och diskutera de prioriterade åtgärdsbehoven kommer även att ges vid en hearing i slutet av januari. En separat inbjudan kommer att gå ut. Inkomna svar kommer att sammanställas av Länsstyrelsen och ett förslag till länsplan 2018-2029 kommer att remitteras under 2017.

Synpunkter på remissen ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast fredagen den 16 december på e-postadressen stockholm@lansstyrelsen.se. Ange ”Åtgärdsbehov länsplanen 342-33807-2016” i rubriken. Frågor besvaras av:

Vahid Fararos, vahid.fararos@lansstyrelsen.se, 010-223 13 08

Emma Ström, emma.strom@lansstyrelsen.se, 010-223 15 78

Robert Örtegren, robert.ortegren@lansstyrelsen.se, 010-223 16 89

Med vänlig hälsning

Chris Heister
Landshövding

Datum
2016-09-20

Beteckning
342-33807-2016

Bilagor

Bilaga 1 Svarsmall för remissinstansernas önskemål och prioriteringar

Länsstyrelsen önskar att remissinstanserna i så hög utsträckning som möjligt använder sig av nedanstående tabell/princip att beskriva behov och önskemål för ökad jämförbarhet.

	Brist i förutsättningarna i transportsystemet	Plats/sträcka	Önskad åtgärd	Effektbeskrivning	Namn ÅVS	Ev väg-nummer	Kn prio
Ex 1	Köbildning längs längre sträcka genom flera kommuner hindrar stombusstrafiken in mot regioncentrum	Längs vägarna A, B och C genom kommun Z och Y.	Stombussfält *namn* Regionalt cykelstråk *namn*.	Restidsvinst för kollektivtrafik med 5 min på sträckan	xxx	A, B och C.	2
Ex 2	Inom ett större geografiskt område (X) uppstår trafiksäkerhet och framkomlighetsproblem för samtliga trafikantgrupper. I synnerhet under rusningstid i riktning mot det stora arbetsplatsområdet.	Längs vägarna A och B samt regionalt cykelstråk C, samt stationerna D och E.	Trimningsåtgärd *namn* Stationsåtgärd *namn* Regionalt cykelstråk *namn*	Förbättrad tillgänglighet samt förbättrad trafiksäkerhet	xxx	A och B. Cykelstråk C, station D och E.	1

Datum
2016-09-20

Beteckning
342-33807-2016

Bilaga 2 Åtgärder berättigade till statlig medfinansiering

Enligt förordning (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur kan länsplanen inkludera icke-statliga åtgärder för vilka statlig medfinansiering kan beviljas enligt 2 § förordningen (2009:237) om statlig medfinansiering till vissa regionala kollektivtrafikanläggningar m. m. Följande länk visar vilka åtgärder som kan komma ifråga <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20090237.HTM>.

Länsstyrelsen önskar få in underlag för åtgärder berättigade till statlig medfinansiering under perioden 2014-2025 med en kostnad överstigande 25 miljoner kronor. För att dessa projekt ska kunna bedömas på ett korrekt sätt krävs att underlaget tas fram enligt Trafikverkets riktlinjer och krav. I underlaget bör därför ingå följande:

- Projektets syfte, omfattning och kostnad
- Genomförandetidpunkt och trafikstart
- Anläggningskostnadskalkyler
- Samlad effektbedömning
- Projektets mogenhet (erforderliga beslut och tillstånd, projektering och finansiering).

Varje projekt måste beskrivas separat. För övrig information hänvisas till Trafikverkets hemsida:

<http://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/Planerings--och-analysmetoder/Finansieringsmetoder/Statlig-medfinansiering/>

Datum
2016-09-20

Beteckning
342-33807-2016

Bilaga 3 Avgränsningssamråd miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen föreslår följande avgränsning för miljöbeskrivning av länsplanen.

Geografik avgränsning. Länsstyrelsen föreslår att miljökonsekvensbeskrivningen omfattar konsekvenser inom Stockholms län men där så är möjligt ett större geografiskt område.

Miljöbedömningens tidshorisont. Länsstyrelsen föreslår att miljökonsekvensbeskrivningen fokuserar på miljöpåverkan fram till år 2050.

Detaljeringsgrad Länsstyrelsen föreslår att miljökonsekvensbeskrivningen fokuserar på länsplanens strategiska inriktning och avväganden och ger övergripande, strategiska råd och rekommendationer.

Bedömningsgrunder. Inför förra planomgången (2014-2025) arbetade Trafikverket fram förslag till miljöbedömningsgrunder. Bedömningsgrunder används som ett verktyg för att definiera hur effekter och konsekvenser, kopplat till de miljöaspekter som räknas upp i miljöbalkens 6 kap 12 § punkt 6, kommer att bedömas i MKB-dokumentet. I arbetet med bedömningsgrunderna har de fokusområden där transportinfrastrukturen har störst potential att påverka miljön pekats ut.

Fokusområden	Miljöaspekter		
Klimat	Klimatfaktorer	Människors hälsa	Befolkning
	Luft	Vatten	Mark
Hälsa	Materiella tillgångar	Landskap	Biologisk mångfald
	Växtliv	Djurliv	Bebyggelse
Landskap	Forn- och kulturlämningar	Annat kulturarv	

Färgmarkerad text indikerar samband mellan miljöaspekter.

Trafikverkets bedömningsgrunder

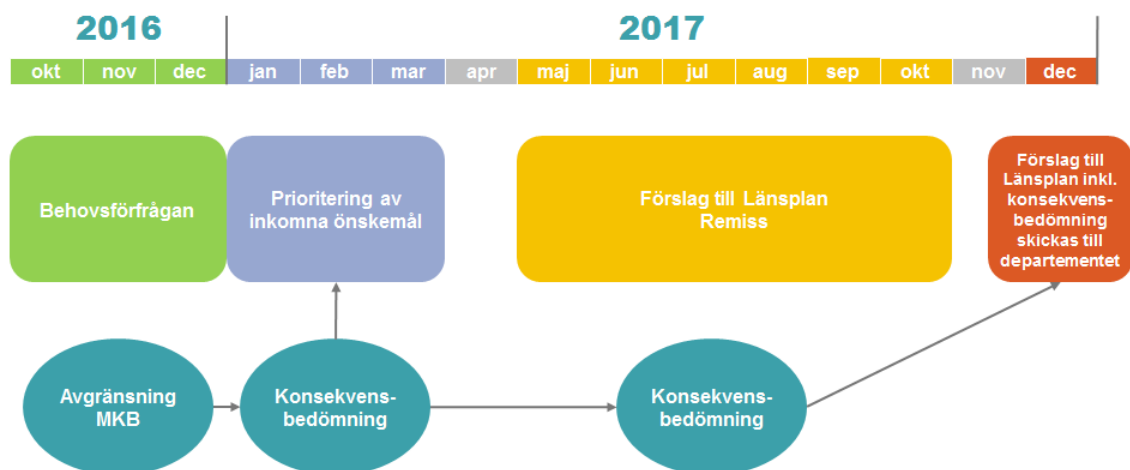
Länsstyrelsen föreslår att miljöbedömningen av länsplanen tar stöd från de av Trafikverket utpekade bedömningsgrunderna. Dessa kan systematiskt användas för att bedöma vilken miljöpåverkan planen får och hur planen bidrar till att de nationella miljökvalitetsmålen kan nås.

Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att tas fram parallellt med länsplanen och ingå som en del i en större konsekvensbedömning av länsplanen där sociala perspektiv och jämställdhet också ingår. Arbetet kommer bedrivas av en arbetsgrupp inom länsstyrelsen där kompetenser från de berörda sakområdena deltar, till hjälp kommer konsultstöd att upphandlas.

Datum
2016-09-20

Beteckning
342-33807-2016

Arbetsprocessen beskrivs i bilden nedan.

2016-11-24

Behov på Södertörn ur ett regionalt och transportövergripande perspektiv av åtgärder i länsplanen 2018-2029

Länsstyrelsen i Stockholms län har i en skrivelse till länets kommuner önskat få förslag på högst prioriterade åtgärder och objekt som bör ingå i en ny länsplan för transportinfrastruktur 2018-2029

Södertörnskommunerna (Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö) har, utifrån Södertörns utvecklingsprogram och sitt mångåriga samarbete, tagit fram denna gemensamma skrivelsen. Den omfattar viktiga åtgärder för att hela Södertörn ska kunna utvecklas. Kommunerna lämnar också egna kompletterande synpunkter.

Södertörnskommunerna växer starkt med fler bostäder och medborgare, fler företag och fler jobb. Vi utvecklar långsiktigt fyra regionala stadskärnor i en sammanhållen regional struktur och spelar en viktig roll för huvudstadsregionens utveckling.

Södertörnskommunerna bidrar kraftfullt till regionens utveckling

Södertörns tillväxt bygger på en gemensam vision

Södertörnskommunerna har ett mångårigt samarbete om regionala utvecklingsfrågor och har också fördjupat det genom Södertörns utvecklingsprogram. Grunden är den gemensamma visionen *”Kommunerna på Södertörn är en attraktiv del av Stockholm-Mälardalenregionen, med en halv miljon invånare, som med tillväxt, mångfald och handlingskraft skapar livskvalitet och en långsiktig hållbar utveckling”*.

Södertörnskommunerna planerar och arbetar sedan lång tid i linje med den regionala utvecklingsplaneringen. En viktig del är utveckling och utbyggnad av de fyra regionala stadskärnorna – Södertälje, Flemingsberg, Kungens kurva-Skärholmen och Haninge stad. Utbyggnaden av de regionala stadskärnorna stärker möjligheterna till en sammanhållen och hållbar region. Med ett ökat utbud av bostäder, arbetsplatser och utbildning i de fyra stadskärnorna ökar möjligheterna till en integrerad bostads- och arbetsmarknad. Utrymme och möjligheter skapas då också för de funktioner

som bör finnas i den centrala delen av huvudstaden. En sådan utveckling stärker hela regionens konkurrenskraft.

Tillgänglighet och framkomlighet är avgörande för att binda ihop regionen och nå de regionala stadskärnorna. Flera målpunkter och tvärförbindelser i regionen skapar ett robustare transportsystem som bättre tål störningar. Med utvecklade regionala stadskärnor på Södertörn blir trafikströmmarna i regionen bättre fördelade och kapaciteten i transportsystemet blir bättre utnyttjad. De faktiska restiderna kan minska och tillgängligheten till viktiga målpunkter blir bättre. Den långsiktiga inriktningen ska vara att de regionala stadskärnorna knyts samman med attraktiv spårtrafik. I avvaktan på det bör stombusstrafik skapas mellan kärnorna.

Att utveckla och stärka de regionala stadskärnorna med bostäder, arbetsplatser, utbildning, service och annat utbud - tillsammans med utbyggnad av infrastruktur för gång, cykel, kollektivtrafik och vägtrafik - är långsiktiga processer som kräver uthållighet och samarbete kring en gemensam vision.

En robust trafikinfrastruktur som klarar av att försörja en växande region

Trafikinfrastrukturen på Södertörn är mycket sårbar, vilket har visat sig vid flera tillfällen, bland annat vid det trafikchaos som uppstod efter skadorna på motorvägsbron på E4/E20 i Södertälje i somras. I detta inspel lyfter vi från Södertörn flera åtgärder som både ökar kapaciteten samtidigt som de minskar sårbarheten på Södertörn, vilket är en förutsättning för att den tillväxt vi ser på Södertörn ska fortsätta. Vi förutsätter att finansieringen av Spårväg syd kvarstår.

Vi vill se att den åtgärdsplanering som nu påbörjas tydligt lyfter fram de åtgärder som ligger på statens ansvar att hantera för att skapa en trafikinfrastruktur som vi har rätt att förvänta oss. Framst gäller det ökad kapacitet över Södertälje kanal, förbättrade möjligheter för pendeltågs- och spårtrafiken, förstärka de pendlingsvägar såväl in mot Stockholm som tvärförbindelser på Södertörn samt möjligheten till ökad cykelpendling på kortare sträckor.

Södertörn växer starkt med fler bostäder, fler företag och fler jobb

Södertörn växer kraftfullt i linje med den gemensamma visionen för regionen. Södertörnskommunerna har för närvarande en hög befolkningstillväxt. Om Södertörn vore ett eget län skulle vi vara det fjärde största länet i Sverige och även ha haft den fjärde största befolkningstillväxten 2015. Genom att RUFSS statistik bygger på äldre siffror framgår inte den snabba utvecklingen som kan liknas vid ett trendbrott. Statistiken i RUFSS behöver därför uppdateras. Risk finns annars för att slutsatser och förslag baseras på en verklighet som redan är passerad. Med drygt 470 000 invånare är Södertörnskommunerna viktiga

aktörer för att förverkliga ambitioner och viljeinriktningar i den regionala utvecklingsplaneringen.

Bostadsbyggandet är för närvarande högt och Södertörns kommunernas uttalade ambition är att skapa förutsättningar för minst 72 000 bostäder till 2030. Förutsättningarna är goda för ett ökat bostadsbyggande på Södertörn både på kort och lång sikt men det kräver fullföljda insatser för förbättrad tillgänglighet och framkomlighet både mellan de regionala stadskärnorna och in till regioncentrum.

Södertörn har nu en snabbare företagstillväxt än Stockholms län i sin helhet. Antalet företag och antalet anställda på Södertörn växer också snabbare och mer än vart tredje företag på Södertörn är en snabbväxare. Stockholm Syd fortsätter att utvecklas kraftfullt med 40 nya företag lokaliserade till området i Nykvarn/Södertälje. Beslutet om utbyggnaden av Norviks hamn kommer också att ha en positiv inverkan på utveckling och tillväxt på Södertörn.

Södertörns kommunernas uttalade ambition är att skapa förutsättningar för minst 100 000 nya arbetstillfällen till 2030. Med ett ökat företagande och fler arbetsplatser på Södertörn ökar möjligheten till sammanhållning och social hållbarhet i regionen med ett större utbud av arbetsplatser och kompetens. Liksom för bostäder kräver ett ökat företagande och fler arbetsplatser en förbättrad tillgänglighet och framkomlighet till olika målpunkter i regionen.

Södertörn utvecklar långsiktigt fyra stadskärnor i en sammanhållen regional struktur

Södertörns kommunerna arbetar sedan länge med att utveckla de fyra regionala stadskärnorna Södertälje, Kungens Kurva - Skärholmen, Flemingsberg och Haninge stad.

I **Södertälje** finns de globala företagen AstraZeneca och Scania, som båda satsar långsiktigt på verksamheterna i Södertälje. Södertälje Science Park är en utvecklingsarena för forskning, innovation och utbildning där KTH också utökar antalet utbildningar. Efterfrågan på bostäder är stark och inriktningen är att ge plats för 20 000 nya bostäder. Öppnandet av Citybanan i slutet av 2017 stärker förutsättningarna för pendeltågstrafiken i närtid. Logistikcentret Stockholm syd i Södertälje och Nykvarn, infrastrukturutbyggnaden av farleden till Södertälje, Södertälje kanal och sluss samt inte minst Ostlänken bidrar till att stärka Södertäljes konkurrenskraft som regional stadskärna,

Kungens kurva – Skärholmen är Sveriges största handelsområde och innehåller också ett av regionens stora detaljhandelscentrum. I Kungens kurva sker nu en omfattande förnyelse och kraftig expansion av handeln, där inte minst IKEA investerar i ett nytt modernt varuhus. I både Skärholmen och Kungens kurva pågår bostadsutveckling. Förbifarten, Tvärförbindelse Södertörn, Spårväg Syd och den upprustade röda tunnelbanelinjen ger stadskärnan ny utvecklingskraft.

I **Flemingsberg** finns ett tvärvetenskapligt starkt växande campus med snart fem akademier, 17 000 studenter, universitetssjukhus och världsledande forskning. Här finns också ett växande rättscentrum kring Södertörns tingsrätt och basen för polisområde Stockholm syd. Investeringarna är omfattande i området både för näringsliv och offentliga verksamheter, men också i bostadsbyggande. I den regionala stadskärnan är planeringen inriktad på 12 000 nya bostäder och just nu pågår utbyggnad av 1 500 av dessa. Tvärförbindelse Södertörn, Spårväg syd, nytt resecentrum, förbättring av väg 226, bättre framkomlighet för stombuss stärker den regionala stadskärnans utveckling.

I **Haninge stad** utvecklar sju fastighetsägare stadskärnan tillsammans med kommunen. Inriktningen är att förtäta stadsmiljön med 7000 nya bostäder på kortare sikt och 20 000 bostäder på längre sikt och med mer verksamheter och service. Pendeltågstrafiken efter att Citybanan har öppnat och ny pendeltågsstation i Vega stärker utvecklingen. Tvärförbindelse Södertörn och Förbifart Stockholm bidrar till att stärka Haninge som regional stadskärna.

Förutsättningar för att de regionala stadskärnorna ska kunna utvecklas som ett attraktivt alternativ till centrala Stockholm är att tillgänglighet och framkomlighet mellan de fyra stadskärnorna förbättras liksom till övriga viktiga målpunkter i regionen.

Gemensamma behov på Södertörn

Södertörnskommunerna har sedan tidigare valt en inriktning där vi prioriterar följande funktioner

- Internationell uppkoppling och förbättrad storregional tillgänglighet med kollektivtrafik
- Strukturerande kollektivtrafiksatsningar mellan de regionala stadskärnorna
- Bättre möjligheter att arbets- och studiependla med cykel
- Förbättrad vägkapacitet

Tillgänglighet och framkomlighet är avgörande för att binda ihop regionen och nå de regionala stadskärnorna. Flera målpunkter och tvärförbindelser i regionen skapar ett robustare transportsystem som bättre tål störningar.

Med utvecklade regionala stadskärnor på Södertörn blir trafikströmmarna i regionen bättre fördelade och kapaciteten i transportsystemet blir bättre utnyttjad. De faktiska restiderna kan minska och tillgängligheten till viktiga målpunkter blir bättre.

Den långsiktiga inriktningen ska vara att de regionala stadskärnorna knyts samman med attraktiv spårtrafik. I avvaktan på det bör stombusstrafik skapas mellan kärnorna.

Att utveckla och stärka de regionala stadskärnorna med bostäder, arbetsplatser, utbildning, service och annat utbud - tillsammans med utbyggnad av infrastruktur för gång, cykel, kollektivtrafik och vägtrafik - är

långsiktiga processer som kräver uthållighet och samarbete kring en gemensam vision.

Södertörnskommunerna redovisar efterfrågade objekt till länsplan 2018-2029 i bifogat excel-dokument.

Dessutom kommer Södertörnskommunerna spela in fler önskade statliga infrastruktursatsningar till Nationell plan bland annat

Till Nationell plan

- Resecentrum Flemingsberg, utbyggnad för att förbättra roll som nav för resande
- Triangelspår Västra stambanan – Svealandsbanan för angöring till Stockholm syd (Mörby/Almnäs)
- Förbättrade anslutningar med järnväg från hamnarna i Södertälje och Norvik (bl a koppling västerut från Nynäsbanan i Älvsjö)

För Södertörnskommunerna:

Daniel Dronjak
Ordförande i kommunstyrelsen i Huddinge

Boel Godner
Ordförande i kommunstyrelsen i Södertälje

Lennart Kalderén
Ordförande i kommunstyrelsen i Salem

Anna Ljungdell
Ordförande i kommunstyrelsen i Nynäshamn

Fredrik Saweståhl
Ordförande i kommunstyrelsen i Tyresö

Meeri Wasberg
Ordförande i kommunstyrelsen i Haninge

Bob Wållberg
Ordförande i kommunstyrelsen i Nykvarn

Ebba Östlin
Ordförande i kommunstyrelsen i Botkyrka

Bilaga - Södertörns kommunernas gemensamma förslag på högst prioriterade åtgärder och objekt som bör ingå i en ny länsplan för transportinfrastruktur 2018-2029

OBJEKT	Brist i förutsättningarna i				Önskad åtgärd	Effektbeskrivning	Ev	
	kommun	transportsystemet	Plats sträcka	Namn ÅVS			Vägnr	Prio
Strukturerade kollektivtrafiksatsningar mellan de regionala stads kärnorna	alla					Ökad användning av kollektiva färdmedel		
Spårväg syd	Huddinge, Botkyrka, Stockholm	Saknas attraktiv kollektivtrafik mellan regionala stads kärnor idag	Älvsjö- Kungens kurva/Skärholmen - Flemingsberg	Spårvägsutbyggnad	Förstärkt kollektivtrafik som länkar samman regionala stads kärnor. Skapar förutsättningar för bostadsutbyggnad och kortare restid mellan regionala stads kärnor med koppling till befintlig kollektivtrafik mot Tyresö och Haninge med möjlighet till framtida förlängning av spårtrafiken till dessa målpunkter			
Infart mot Stockholm/väg 73	Haninge, Tyresö, Stockholm	Framkomlighets- och kapacitets problem för främst busstrafik i rusningstrafik som orsakar långa restider för arbetspendling till Stockholm City och Gullmarsplan	Farsta - Centralbron	Busskörfält de delar av sträckan där det idag saknas	Kortare restid för arbetspendling mellan Haninge och Tyresö till Stockholm City		Väg 73	
Nynäsbanan - dubbelspår till Nynäshamn	Nynäshamn, Haninge	Enkelspår medför gles trafik mellan avgångar och risk för förseningar som fortplantar sig till pendeltågssystemets centrala delar	Hemfosa - Nynäshamn	Förlängning av dubbelspår hela vägen mellan Stockholm Central till Nynäshamn	Tätare avgångar samt möjliggör utökad godstrafik till/från Norvik			

Regionaltåg	Södertälje, Salem, Botkyrka, Huddinge, Stockholm, Solna, Sollentuna, Sigtuna	Kapacitetsbrist Järna-Stockholm, långa restider med kollektivtrafik mellan viktiga målpunkter	Skavsta - Arlanda via Södertörn	Ny regional järnväg, nya spår på södertörn	Snabba regionaltåg som ger kortare restider mellan viktiga målpunkter på Södertörn samt bättre internationell tillgänglighet för bättre regional konkurrenskraft			
Ökad kapacitet på Svealandsbanan	Södertälje, Nykvarn	Enkelspår medför försämrade pendlingsmöjligheter	Nykvarn - Södertälje	Utbyggnad Dubbelspår	Tätare tidtabell som ger fler möjlighet att pendla med tåg			
Stombusslinjer på Södertörn	alla	Dagens kollektivtrafik är inte konkurrenskraftig som arbetspendlingsalternativ för många av de viktiga pendlingsstråken på Södertörn	Större arbetspendlingssträckor	Förbättrade förutsättningar för kollektivtrafik genom åtgärdande av kapacitetsbrister, busskörfält eller liknande	Utökad och bättre fungerande arbetsmarknad, överflyttning från bil till buss			

Förstärkt vägkapacitet								
Tvärförbindelse Södertörn	Huddinge, Haninge	Bristande trafiksäkerhet samt behov av vägförbindelse med hög framkomlighet för såväl person som godstransporter Brist på gång och cykelförbindelse mellan E4/20 och väg 73. Bristande bärighet på bron över Orlången medför långa omvägar för tung trafik	E4/20 till Tpl Jordbro (väg 73)	Investering i ny vägsträckning inkl gång och cykelväg	Regional utveckling i öst-västlig riktning (E4/20 - Väg 73) samt koppling till Norvik. Förbättrad trafiksäkerhet, överflyttning av gods och farliga transporter från omkringliggande vägar. Ökad integration mellan bostäder och arbetsplatser. Möjlighet till cykelpendling. Vägförbindelsen har påverkat val av framtida markanvändning. Vägförbindelsen möjliggör för fler kollektivtrafiknära bostäder	ÅVS Tvärförbindelse Södertörn Projekt nr: 20140414 138026	Väg 259	
Huddingevägen	Botkyrka, Huddinge m fl	Framkomlighetsproblem för kollektivtrafiken samt problem för oskyddade trafikanter. Kapacitetsbrister som hindrar bostadsutbyggnad	Vårsta - Tumba - Huddinge - Stockholm	Förbättringar för oskyddade trafikanter samt kollektivtrafikkörfält för att förbättra framkomligheten för stombussarna, inkl förbifart Tullinge samt förbättrad koppling till Riksten	Ökad andel kollektivtrafikresenärer samt fler gående och cyklister. Minskat antal olyckor. Möjliggör bostadsbyggande och förbättrad vägen funktion som parallellförbindelse in mot Stockholm	3 st ÅVS:er – Väg 226 Vårsta-Södra länken Oskyddade trafikanter förbättrad framkomlighet i stomlinjenätet	Väg 226	

E4/E20	Botkyrka, Södertälje, Huddinge	För få körfält medför köbildning	Tpl Hallunda (norrut) samt broarna i Södertälje	Kompletterande åtgärder på E4/E20 vid trafikplats Hallunda- anslutning förbifarten samt fler körfält genom Södertälje	Minskade köer och ökad framkomlighet		E4/E20	
Riksväg 57	Södertälje	Låg trafiksäkerhet och många riskfyllda omkörningar. Farliga passager till/från skolorna i Järna	Gnesta – E4	Förbättringar genom mötesseparation med mitträcke och säkra gångpassager i Mölnbo och Järna	Minskad restid och säkrare genomfart genom tätorterna främst för skolbarnen		RV 57	
Väg 225	Nynäshamn, Botkyrka, Södertälje	Trafiksäkerhetsbrister	Väg 225	Trafiksäkerhets- höjande åtgärder enligt ÅVS	Ökad trafiksäkerhet för oskyddade och övriga trafikanter, för att möta den allt ökande godstrafiken från Nynäshamns hamn och kommande från Norviks hamn. Dessutom möjliggör det en stombusslinje mellan Nynäshamn och Södertälje		Väg 225	
Cykelsatsningar Södertörn	alla	För låg standard och saknade länkar medför ökad risk för olyckor samt ökad klimatbelastning p.g.a. undernyttjat cykelnät	Sträckor utpekade i den regionala cykelplanen för Stockholms län	cykelstråk för ökad möjlighet till arbetspendling med cykel inom och mellan kommunerna	Ökad användning av cykel som färdmedel samt minskat antal olyckor. Detta leder till bättre trygghet och bättre folkhälsa			

Samhällsutveckling Strategisk planering
Helene Olofsson/Kent Lindgren

Kommunstyrelsen

Svar på Länsstyrelsens förfrågan om prioriterade åtgärder samt avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning inför ny länsplan för transportinfrastrukturen 2018-2029

Inledning

Under hösten har regeringen överlämnat en infrastrukturproposition till riksdagen. Den kommer att följas av direktiv att upprätta ny nationell plan samt regionala planer för transportinfrastrukturen, den så kallade länsplanen för vilken Länsstyrelsen ansvarar. Den nuvarande Länsplanen gäller åren 2014-2025 och kommer i och med direktivet förlängas och gälla åren 2018-2029.

Länsstyrelsen önskar därför få in förslag på de *högst* prioriterade åtgärderna i länet. Förslagen ska prioritera effektiva åtgärder som har stor nytta i förhållande till åtgärdens kostnad.

Förfrågan om prioriterade åtgärder i Länsplan 2018-2029

Önskemål och behov av prioriterade åtgärder som kommunstyrelseförvaltningen föreslår är sammanställda i bifogad tabell enligt önskemål från Länsstyrelsen. I avsnittet nedan sammanställs åtgärderna kortfattat.

Åtgärderna är grupperade i fyra huvudområden:

- 1. Satsningar i kollektivtrafik** - för att öka andelen som reser med kollektivtrafiken.
 - Nynäsbanan dubbelspår Hemfosa - Nynäshamn
 - Infart mot Stockholm - väg 73 (busskörfält sträckan Farsta-Centralbron)
 - Förbättrad kollektivtrafik mellan regionala stadskärnor

2. Åtgärdsområde cykel (statliga vägnätet) - för att öka användningen av cykel som färdmedel vid arbetspendling och fritidsresor. Samtliga sträckor som föreslås saknar helt gång- och cykelvägar idag.

- Cykelväg till Årsta Havsbad - mellan Västerhaninge och Årsta havsbad (Vitsåvägen)
- Cykelväg Dalarövägen - Första etapp delsträcka mellan Sandemar och kanalbron i Dalarö
- Cykelväg längs Södertäljevägen – sträckan mellan Tungelsta och Sorundavägen
- Söderbyvägen - ca 1-1,5 km lång sträckning mellan Lillgårdsvägen och Kilen (vid Lillgården)

Haninge kommuns ambition är att skapa ett lättorienterat stomnät som binder samman kommunens alla delar och verksamheter samt knyter an till grannkommunernas cykelnät.

3. Effektiviseringar i befintligt vägnät eller vägutbyggnader – för att möjliggöra ny exploatering i kollektivtrafiknära områden.

- Tvärförbindelse Södertörn (väg 259) - E4/20 till Tpl Jordbro (väg 73) inkl. cykelstråk och kollektivtrafikförsörjning längs hela sträckningen
- Tungelstavägen (Väg 257) - mellan Tpl Västerhaninge och tätortsgränsen för Tungelsta i väster
- Stavsvägen (Väg 556) – Mellan nya Stavsvägen och Väg 73
- Dalarövägen – Korsningspunkter med Österhaningevägen och Gålovägen
- Ny Tpl vid Torvalla/Brandbergen

4. Båttrafik – för att möjliggöra för fler att bo, arbeta och besöka skärgården under alla årstider.

- Ornöfärjan inkl. hotellbryggan i Dalarö

I den bifogade tabellen redovisas också de projekt som pågår eller står i startgroparna men som inte är färdigställda. Några av dem inte är helt klara innan nästa planperiod börjar gälla år 2018 och bör därför ingå i nästa kommande Länsplan. Dessa redovisas nedan. År då objektet beräknas vara klart redovisas inom parates.

- Nynäsbanan – Vega pendeltågstation (2019)
- Ny bussterminal - Haningeterassen (2019)
- Vega – Ny trafikplats inkl ombyggnad av trafikplats Handen (2019)
- Nynäsbanan - Dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa (2017)
- Årsta brygga i Årsta Havsbad (2017)

Kommunstyrelseförvaltningen står också bakom de behov och önskemål som Södertörnskommunerna gemensamt lämnar in till Länsstyrelsen i ett gemensamt remissvar. Där nämns exempelvis **Spårväg Syd** som Haninge ser som en viktig investering för förbättrad kollektivtrafik mellan de regionala stadskärnorna på Södertörn. Haninge önskar en förlängning mot Haninge/Tyresö i framtiden och förbereder alternativa korridorer för kollektivtrafik i den stadsutvecklingsplan som nu tas fram.

Kommunstyrelseförvaltningen anser också **Tvärförbindelse Södertörn (väg 259)** är viktig för hela Södertörn och Haninge då kommunikationerna i öst-västlig riktning är bristfälliga både för gång-, cykel-, kollektivtrafik, gods och personbilar. Idag utgör också den tunga trafiken en stor andel av trafiken på Tungalstavägen på grund av avsaknad av alternativ väg.

Utöver de förslagna objekten i bifogad tabell avser Haninge kommun även i fortsättningen att söka statlig medfinansiering för:

- Smärre trafiksäkerhetsåtgärder på det kommunala vägnätet,
- Tillgänglighetsanpassning av exempelvis busshållplatser samt
- Nybyggnad eller utbyggnad av infartsparkeringar för bil och cykel i anslutning till stationer eller hållplatser för kollektivtrafik

Haninge - en del av en växande region

Haninge kommun var den kommun, utanför Stockholm stad, som byggde mest bland länets kommuner förra året, och kommunen vill fortsätta att växa. Kommunen består nu av över 85 000 invånare och det finns potential för att bli ännu fler då det i kommunen finns goda förutsättningar för nya exploateringsområden och nya bostäder i nära anslutning till kollektivtrafik.

Bebyggelse i nära anslutning till pendeltågsstationerna

Inom kommunen finns sex pendeltågstationer. Den sjunde nya stationen, Vega, beräknas vara klar år 2019. I Vega planeras över 3 000 bostäder och ca 10 000 människor att bo när den nya stadsdelen står klar. En vision är att ingen ska ha längre än 5 minuter till pendeltågstationen. Att bygga nära pendeltågsstationer är en långsiktig hållbar lösning men det kräver ett robust pendeltågssystem med hög turtäthet, vilket är möjligt om dubbelspår byggs längs hela Nynäsbanan. Då fler bostäder byggs ökar antalet resenärer, vilket i förlängningen också ger ökad turtäthet. Dubbelspår längs hela Nynäsbanan är därför en viktig investering för att minska sårbarheten. När störningar och förseningar inträffar fortplantar de sig till de pendeltågssystemets centrala delar och då drabbar restidförlängningarna många fler resenärer och de samhällsekonomiska kostnaderna ökar. Restidpålitligheten och turtätheten för pendeltågstrafiken förväntas också bli bättre i samband med Citybanans öppnande sommaren 2017. Restid är en faktor som överlägset spelar störst roll vid val av färdmedel och längs Nynäsbanan är pendeltåget konkurrenskraftigt mot bilen när det gäller restid till/från Stockholm.

Dubbelspår möjliggör också att gods från Norvik i högre utsträckning kan transporteras på spår istället för på väg.

Det finns också pågående planer som beskrivs i kommunens översiktsplan för ny exploatering i Tungalsta, Krigslida och Västerhaninge om ca 12 300 bostäder år 2050, alla i närheten till pendeltågsstationerna. En förutsättning för dessa planer är dock att Stavsvägen byggs ut samt att Tungalstavägen åtgärdas vad gäller brister i trafiksäkerhet och framkomlighet.

Ny stadskärna- Haninge blir stad

I Haninge stadskärna pågår en spännande omvandling. Inriktningen är att förtäta stadsmiljön med omkring 7 000 nya bostäder till 2030 samt skapa en stad med omkring 17 000 nya bostäder, plats för skolor- förskolor, service och nya arbetsplatser till år 2050. Samtidigt pågår bygget av den nya bussterminalen - Haningeterassen - som kommer bli en smidig bytespunkt och möjliggör ny bostadsbebyggelse. Men ökad bebyggelse och fler invånare genererar också mer resor och trafik och här är utmaningen att skapa en miljö som stimulerar till gång, cykel och kollektivtrafik. För att skapa denna miljö behöver gatunätet avlastas i framtiden i de centrala delarna. Genomförda trafikanalyser visar att en ny trafikplats i Torvalla/Brandbergen skulle ge denna effekt.

Minskad restid till Stockholm för busstrafiken

I kommunen finns flera bostadsområden exempelvis Vendelsö/Brandbergen och Dalarö där spårtrafik saknas och där kollektivtrafiken idag har kapacitetsbrist under rusningstrafik. Bussarna mot Stockholm Central och Gullmarsplan är ofta fullsatta och fastnar i köer och infartsparkeringarna i anslutning till bussarna blir fullbelagda tidigt på morgonen. Här finns stor potential för fler kollektivtrafikresenärer med utökad turtäthet och kortare restid om kapaciteten utökades.

En effektiv åtgärd är att förse befintligt vägnät med busskörfält hela sträckan Farsta-Centralbron på väg 73. Det är en åtgärd med stor nytta i förhållande till åtgärdens kostnad. KTH uppskattar den samhälleliga kostnaden för pendlingstid till 100 kr/ timme. Det blir stora samhällsekonomiska nyttor för varje minskad pendlingsminut. Läger man till att sårbarheten i transportsystemet minskar och räddningstjänst får större möjlighet att ta sig fram vid trafikolyckor/hinder ökar nyttan för samhället än mer.

Skärgård, vatten och färjetrafik

Haninge kommun består till 80 % av vatten. Det gör kommunen unik. Ökad tillgänglighet gör att fler ges möjlighet att bo, verka och besöka skärgården. Åtgärder behövs för att förbättra tillgängligheten till olika platser/öar. En åtgärdsvalsstudie pågår för förbindelsen till Ornö där flera åtgärder föreslås. Delar av Dalarövägen behöver också åtgärdas på grund av trafiksäkerhetsbrister under vissa delar av året då trafiken är tät.

Fler behöver uppleva fördelarna med att gå och cykla

Haninge växer kraftigt vilket också innebär ökad trafik. Ökad trafik och rörlighet är inte något negativt i sig men för att alla ska få plats och övriga negativa effekter från trafiken ska begränsas, behöver fler upptäcka fördelarna med att gå och cykla. Haninge kommun prioriterar ytor för promenader och cykling på ett sammanhållet gång- och cykelvägnät med hög standard. Idag finns dock stora brister då gång- och cykelvägar saknas helt längs med flera statliga vägstråk. Detta medför stora trafiksäkerhetsbrister för oskyddade trafikanter. Några objekt är särskilt viktiga, också för att öka tillgängligheten till Skärgården såsom Utö/Ornö. Det gäller Dalarövägen, Vitsåvägen mellan Västerhaninge och Årsta havsbad, delar av Södertäljevägen i Tungelsta samt delar av Söderbyvägen vid Lillgården i Tungelsta. För Dalarövägen föreslås en etappvis utbyggnad.

Avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning av länsplan 2018-2029

Länstransportplaner medför betydande miljöpåverkan och ska därför miljöbedömas. Innan arbetet med miljöbedömning startar skall ett avgränsningssamråd hållas med berörda parter som syftar till att koncentrera arbetet till de miljöaspekter som är mest relevanta för arbetet med den kommande länsplanen. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att tas fram parallellt med länsplanen och ingå som en del i en större konsekvensbedömning av länsplanen där sociala perspektiv och jämställdhet också ingår. Länsstyrelsen förslag till avgränsningar framgår av förfrågan, daterad 2016-09-20.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i Länsstyrelsens förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen och står också bakom att fler aspekter såsom sociala perspektiv och jämställdhet beaktas i den totala konsekvensbedömningen.

Regional balans

Den regionala obalansen mellan arbetstillfällena och bostäder mellan de norra och södra delarna i länet är den största utmaningen för trafiksystemet i länet. Haninge kommun tar sitt ansvar i denna fråga genom att sträva efter att skapa möjlighet för företagsetableringar och fler arbetstillfällen i kommunen bland annat genom det nya företagsområdet vid Albyberg.

I nuvarande länsplan nämns *Regional Balans i länet* som en av tre inriktningar. Kommunstyrelseförvaltningen ser gärna att en utvärdering/uppföljning av denna inriktning genomförs inför kommande länsplaner.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Peter Jemtbring
Näringslivs- och utvecklingsdirektör

Bilaga:
Tabell över Haninge kommuns prioriterade åtgärder inför ny länsplan 2018-
2029

Bilaga - Remissvar från Haninge kommun på Länsstyrelsens förfrågan om prioriterade åtgärder 2018-2029

Datum: 2016-11-11

OBJEKT	kommun	Brist i förutsättningarna i transportsystemet			Önskad åtgärd	Effektbeskrivning	Namn ÅVS	Ev Väg- nummer	kommunens prio
		Plats	sträcka						
Satsningar i kollektivtrafik					Ökad andel som reser med kollektivtrafiken				
Nynäsbanan dubbelspår till Nynäshamn	Haninge Nynäshamn	Bristfällig kapacitet på enkelspår delen mot Nynäshamn. Enkelspår medför gles trafik mellan avgångar och risk för förseningar som fortplantar sig till pendeltågssystemets centrala delar.	Hemfosa - Nynäshamn	Förläggning mellan Hemfosa och Nynäshamn så att hela sträckan mellan Stockholm central till Nynäshamn får dubbelspår.	Dubbelspår medför att sårbarheten minskar vid trafikstörningar och är en förutsättning för tätare pendeltågstrafik. En ökad turtäthet ger möjlighet till nya bostäder vid pendeltågsstationer i framtiden. Dubbelspår möjliggör utökad godstrafik till/från Norvik i högtrafik.			1	
Infart mot Stockholm - väg 73	Haninge Tyresö	Framkomlighets- och kapacitetsproblem för främst busstrafik i rusningstrafik som orsakar långa och opålitliga restider mot Stockholm City och Gullmarsplan.	Farsta - Centralbron	Stäckan kompletteras med busskörfält där det saknas idag.	Kortare restid för arbetspendling mellan Haninge och Tyresö mot Stockholm. Minskad sårbarhet vid störningar.	Väg 73		1	

Förbättrad kollektivtrafik mellan regionala stadskärnor	Haninge mfl.	Behov av attraktiv kollektivtrafik mellan de regionala stadskärnorna för att skapa regional balans.	Mellan regionala stadskärnor	Spårväg syd med förläggning mot Haninge.	Förstärkt kollektivtrafik som länkar samman de regionala stadskärnorna och skapar förutsättning för bostadsbyggande och kortare redtider.			2
Åtgärdsområde cykel (statliga vägnätet)					Ökad användning av cykel som färdmedel vid arbetspendling och fritidsresor			
Cykelväg till Årsta havsbad	Haninge	Trafiksäkerhetsproblem för oskyddade trafikanter pga avsaknad av cykelväg idag.	Västerhaninge - Årsta havsbad (Vitsåvägen)	Utbyggd Cykelväg längs hela sträckningen.	Möjliggör arbetspendling med cykel till pendeltågstationen i Västerhaninge samt fritidscyklning till/från Årsta havsbad och Utö		väg 560	1
Cykelväg till Dalarö - Första etapp	Haninge	Cykelväg saknas idag längs hela Dalarövägen, vilket medför stora trafiksäkerhetsproblem för oskyddade trafikanter under vissa tidpunkter under året.	Första etapp: Delsträcka mellan Sandemar och kanalbron i Dalarö	Cykelväg längs den föreslagna sträckan. I framtiden önskas cykelväg längs med hela Dalaövägen sammankopplat med övriga cykelvägnätet i kommunen.	Möjliggör för boende en liten bit utanför samhället att cykla till Dalarö för service och arbete.		Väg 227	1

Cykelväg längs Södertäljevägen	Haninge	Stora trafiksäkerhetsproblem för oskyddade trafikanter pga avsaknad av gång- och cykelväg idag. Speciellt behöver barn en säker väg till/från skola.	Södertäljevägen mellan Tungelsta och Sorunda-vägen		Ökad trafiksäkerhet för gående och cyklister i området. Möjliggör för skolbarn att ta sig till/från skola utan att vara beroende av bilskjuts.	ÅVS för förbättrad tillgänglighet och trafiksäkerhet längs med del av väg 257 och Stavsvägen (väg 556), 20150915 publ. TRV 2015:045	väg 257	1
Söderbyvägen	Haninge	Trafiksäkerhetsproblem för oskyddade trafikanter pga avsaknad av gång- och cykelväg idag.	Ca 1-1,5 km lång sträckning mellan Lillgårdsvägen och Kilen (vid Lillgården)		Ökad trafiksäkerhet för gående och cyklister längs med vägen i synnerhet de barn/ungdomar som nyttjar Tungelsta ridklubb.		väg 551	2
Effektiviseringar i befintligt vägnät eller vägutbyggnader					Möjliggör exploatering i nya kollektivnära områden. Gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik föreslås längs nya sträckningar			

Tvärförbindelse Södertörn	Huddinge Botkyrka Haninge	Kommunikationerna i öst-västlig riktning i södra Stockholmsområdet är bristfälliga för både gång, cykel, kollektivtrafik, gods och personbilar.	E4/20 till Tpl Jordbro (väg 73). 20 kilometer ny sträckning av väg 259 från E4/E20 vid Skärholmen/ Kungens kurva till väg 73 vid Haninge centrum.	Investering i ny vägsträckning inkl gång och cykelväg	Regional utveckling i öst-västlig riktning (E4/20 - Väg 73) samt koppling till Norvik. Förbättrad trafiksäkerhet, överflyttning av gods och farliga transporter från omkringliggande vägar. Ökad integration mellan bostäder och arbetsplatser. Möjlighet till cykelpendling.	ÅVS Tvärförbindelse Södertörn 20140414 Projektnr: 138026	Väg 259	1
Tungelstavägen	Haninge	Stora brister i trafikförhållande längs och tvärs Tungelstavägen framförallt brister i trafiksäkerhet gällande korsningar och utfarter, kapacitesproblem, buller och busshållplatser med låg kvalitet. En förutsättning för exploateringsplanerna i Tungelsta är att rådande brister i trafikförhållandena åtgärdas. Tungelstavägen och Stavsvägen har stark koppling till varandra.	Väg 257- mellan Tpl Västerhaninge och tätortsgränsen för Tungelsta i väster.	Genomförda åtgärder för att säkerställa god trafiksäkerhet samt framkomlighet med ny bebyggelse i Tungelsta, Krigslida och Västerhaninge.	Möjliggör att nya bostäder kan byggas i kollektivtrafiknära lägen. Ökad trafiksäkerhet längs och tvärs Tungelstavägen.	ÅVS för förbättrad tillgänglighet och trafiksäkerhet längs med del av väg 257 och Stavsvägen (väg 556), 20150915 publ. TRV 2015:045	väg 257	1

Stavsvägen	Haninge	Stora brister i trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter och brister i framkomlighet för personbil och tunga transporter. En förutsättning för exploateringsplanerna i Tungelsta är att rådande brister i trafikförhållandena åtgärdas och att standarden på Stavsvägen höjs.	Stavsvägen mellan nya Stavsvägen och väg 73	Ny sträckning och förbättrad standard.	Ökad trafiksäkerhet. Möjliggör ökad bostadsbebyggelse i närhet till pendeltågstationen i Tungelsta.	ÅVS för förbättrad tillgänglighet och trafiksäkerhet längs med del av väg 257 och Stavsvägen (väg 556), 20150915 publ. TRV 2015:045	Väg 556	1
Dalarövägen	Haninge	Trafiksäkerhet- och framkomlighetsbrister vissa tidpunkter på året främst i korsningspunkter.	Korsningspunkterna med Österhaningevägen (väg 561) och Gölåvägen (väg 565)	Översyn och ombyggnad av korsningspunkter .	Ökad trafiksäkerhet		Väg 227	2

Ny trafikplats vid Torvalla/ Brandbergen	Haninge	<p>Projekt pågår för att förtäta stadskärnan. I de trafikanalyser som genomförts framkommer att en ny trafikplats med på och avfarter i riktning till och från Stockholm är nödvändigt för att avlasta det lokala gatunätet i centrala delarna av Handen i framtiden.</p> <p>Trafikanalyserna visar också att en ny trafikplats skulle avlasta Handens trafikplats som vissa tidpunkter har kapacitets- och framkomlighetsproblem.</p>	Väg 73	Ny trafikplats	Förtätning och ökat bostadsbyggande i de centrala delarna i Haninge med närhet till pendeltågstation och ny bussterminal.		Väg 73	3
---	---------	--	--------	----------------	---	--	--------	---

Båttrafik					Fler som ges möjlighet att bo, verka och besöka kommunens skärgård			
Ornö färjan inkl hotellbryggan i Dalarö	Haninge	Flertalet brister har identifierats i den ÅVS som pågår. Det handlar om osäkerheter kring långsiktiga villkor för bilfärjans drift, dåliga anslutningar färjar och bussar, glesa turer och risk för att inte få plats på sista turen. Dessutom finns brister i framkomlighet och trafiksäkerhet längs med Odinsvägen som leder ner till färjeläget. Vid hamnplanen finns också brister i utformning och bekvämlighet exempelvis saknas väntsal.	Vid utpekade färjelägen samt anslutningar därtill	Genomförande av de åtgärder som föreslås i åtgärdsprogrammet på kort och medelkort sikt samt en uppföljande studie av åtgärdsprogrammet där alternativa färjelägen analyseras.	Ökad tillgänglighet till skärgården för såväl boende, verksamma och besökare. Ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.	ÅVS beräknas vara klar 2017		1

Pågående projekt

Nynäsbanan- Vega pendeltågstation	Haninge	Närhet till kollektivtrafik saknas idag i den nya planerade stadsdelen Vega.	Vega	Färdigställande av ny pendeltågsstation	Förutsättning för utbyggnad av stadsdelen Vega samt ökad andel som reser med kollektiva färdmedel.			Beräknas vara klart 2019
Ny bussterminal Haningeterassen	Haninge	Behov av nya bostäder i stadskärnan och upprutning av befintlig Bussterminal.	Stadskärnan Haninge	Färdigställande av Haningeterassen.	Smidig bytespunkt mellan pendeltåg och busstrafik. Ny utformning möjliggör nya bostäder i stadskärnan.			Beräknas vara klart 2019. Byggstart planerad 2016/2017
Vega, ny trafikplats inkl ombyggnad av Tpl Handen	Haninge	Förbättra framkomligheten och öka trafiksäkerheten.	Vega	Färdigställande av ny Trafikplats samt ombyggnad av Handens och Lännas trafikplatser.	Förutsättning för stadsdelens Vegas utbyggnad.		Väg 73	Beräknas vara klart 2019
Dubbelspår mellan Tungelsta och Hemfosa	Haninge	Ökad turtäthet och minskad sårbarhet i pendeltågstrafiken.	Tungelsta-Hemfosa	Färdigställande av dubbelspår.	Ökad andel som reser med kollektivtrafiken.			Beräknas vara klart 2017
Årsta brygga i Årsta havsbad	Haninge	Under högsäsong problem med framkomlighet och tillgänglighet, trafiksäkerhet. Befintliga bryggan är i dåligt skick och för liten.	Årsta havsbad	Färdigställande av ny brygga.	Ökad tillgänglighet till skärgården för såväl boende och besökare.			Beräknas klart 2017

Dnr KS 2016/389

§ 338 Komplettering av tidplan för Mål och budget 2018

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2016-09-26, § 236, om tidplaner för bokslut 2016, budgetuppföljning samt Mål och budget 2018. Vid sammanträdet yrkade Meeri Wasberg (S) bifall till kommunalrådsberedningens justerade förslag med följande tillägg:

”På förekommen anledning konstateras att det i förslag till ny budgetprocess inte finns beskrivet på vilket sätt ekonomikonferensen ska genomföras under 2017. Kommunledningen avser att, i enlighet med de samtal som har förts med Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna, återkomma med förslag till beslut om såväl tidpunkt och omfattning innan årsskiftet”.

Kommunstyrelsen beslutade att kommunledningen ska återkomma med tidpunkt och omfattning för ekonomikonferens eller motsvarande innan årsskiftet 2016-2017.

Efter samråd med den politiska kommunledningen har nu en beskrivning om budgetprocessen tagits fram. En ekonomikonferens kommer att genomföras den 7 mars 2017 där kommunstyrelsens ledamöter, nämndernas presidier, förvaltningschefer och representanter för den centrala samverkansgruppen deltar. Inbjudan och program för ekonomikonferensen skickas ut i särskild ordning under januari 2017.

Under vecka 12 kommer fördjupade nämndsamtal med respektive presidier att genomföras. Frågeställningar med utgångspunkt i budgetdirektivet, det material som nämnderna tagit fram samt ekonomikonferens kommer att skickas ut i förväg.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelsens protokoll 2016-09-26, § 235

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen beslutar

1. Den kompletterande tidplanen för Mål- och budget 2018 godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till tilläggsförslag (bilaga). Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till tilläggsförslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

1. Den kompletterande tidplanen för Mål- och budget 2018 godkänns.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att utvärdera den förändrade budgetprocessen under 2017 och redovisa eventuella förslag till justeringar senast i samband med beslut om tidplan för mål och budget 2019.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Samtliga nämnder, Tornberget

Tilläggsförslag

§ 338

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Komplettering av tidplan för Mål & budget 2018

I de förhandlingar som pågått mellan Trepartialliansen och Samarbetskoalitionen nåddes aldrig en överenskommelse om hur den politiska oppositionen skulle få bästa möjlighet till att bereda sina oppositionsbudgetar. Den årliga ekonomikonferensen diskuterades i förhandlingarna, men inga förslag till förändringar hanns med.

Med anledning av ovanstående och att den förändrade budgetprocessen kan behöva justeras inför kommande budgetår vill därför att en utvärdering görs av den förändrade budgetprocessen under 2017 och att förslag till förbättringar tas fram inför fastställande av Mål och budget 2019.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att utvärdera den förändrade budgetprocessen under 2017 och redovisa eventuella förslag till justeringar senast i samband med beslut om tidplan för mål och budget 2019.

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Dnr KS 2016/389

§ 236 Tidplan bokslut 2016, budgetuppföljning 2017 samt mål och budget 2018

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har nu upprättat ett förslag till tidplan för arbetet med bokslutet 2016, budgetuppföljningen 2017 samt Mål och budget 2018.

Tidplanen för bokslut 2016 följer samma upplägg som föregående år.

Beträffande tidplanen för uppföljningarna 2017 så är det i princip samma som innevarande år. Skillnaden är att delårsrapporten per 2017-04-30 kommer att utgå och ersättas av en utökad ekonomisk månadsuppföljning. Det innebär att det inte kommer en uppföljning till kommunfullmäktige som tidigare år. Om det finns en stor avvikelse i uppföljningen så har kommunstyrelsen möjlighet att skicka uppföljningen till kommunfullmäktige. Däremot skall uppföljningen av kommunfullmäktiges mål göras till nämnderna på samma sätt som tidigare.

I Mål och budget 2016 finns det ett uppdrag till kommunstyrelsen att göra en översyn av budgetprocessen. Efter samråd mellan den politiska kommunledningen och moderaterna, kristdemokraterna och liberalerna har kommunstyrelseförvaltningen tagit fram ett förslag till budgetprocess inför Mål och budget 2018-2019. De främsta förändringarna av processen jämfört med den tidigare är att starten av budgetprocessen har tidigare lagts två månader. Remiss till nämnderna i maj har ersatts med en nämnbehandling av förvaltningarnas budgetförslag i januari/februari.

Tidigareläggningen innebär att det finns mer tid för de politiska partierna att arbeta med mål och budget under våren, från drygt en månad till ca tre månader. Vidare så kommer den politiska kommunledningen vara avsändare för de budgetdirektiv som skickas ut till nämnderna i november.

Fortfarande gäller att kommunfullmäktige skall besluta om Mål och budget i juni. Tidplanen efter kommunfullmäktiges beslut ser ut på samma sätt som den nuvarande.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2016-09-07 – Tidplan bokslut 2016, budgetuppföljning 2017 samt mål och budget 2018 inkl bilagorna:

Tidplan för bokslut och årsredovisning 2016

Tidplan uppföljning av budget 2017

Tidplan för Mål- och budgetarbetet 2018

- Budgetprocess 2018 – daterad 2016-09-07

- Uppföljning mål och budget – 2016-09-07

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tidplan för arbetet med bokslut 2016, budgetuppföljningar 2017 samt Mål och budget 2018 fastställs i enlighet med kommunstyrelseförvaltningens förslag
2. Kommunfullmäktiges uppdrag om att göra en översyn av budgetprocessen är härmed slutfört

Överläggningar i kommunstyrelsen

Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens justerade förslag med följande tillägg ” På förekommen anledning konstateras att det i förslag till ny budgetprocess inte finns beskrivet på vilket sätt ekonomikonferensen ska genomföras under 2017. Kommunledningen avser att, i enlighet med de samtal som har förts med Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna, återkomma med förslag till beslut om så väl tidpunkt och omfattning innan årsskiftet”.

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut. kommunalrådsberedningens justerade förslag, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

1. Tidplan för arbetet med bokslut 2016, budgetuppföljningar 2017 samt Mål och budget 2018 fastställs i enlighet med kommunstyrelseförvaltningens förslag
2. Kommunfullmäktiges uppdrag om att göra en översyn av

budgetprocessen är härmed slutfört

3. Kommunledningen ska återkomma med tidpunkt och omfattning för ekonomikonferens eller motsvarande innan årsskiftet 2016/2017.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: samtliga nämnder, Tornberget, Haninge Bostäder

Dnr KS 2016/539

§ 339 Förtydligande av investeringsbudgeten 2017-2019

Sammanfattning

I Mål och budget 2017-2018 finns investeringar i nya förskolor och grundskolor för att klara volymökningarna. I investeringsbudgeten finns det investeringsbelopp på samtliga nya objekt under perioden 2017-2019.

I mål och budget 2016 finns det ett uppdrag från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen att arbeta för att få fram aktörer som både kan bygga och driva nya förskolor och skolor. För att tydliggöra uppdraget har kommunstyrelseförvaltningen efter samråd med den politiska kommunledningen gått igenom de nya förskolor och skolor som finns i investeringsplanen 2017-2019 som finns i mål- och budget 2017-2018, för att tydliggöra vilka objekt som kan uppföras och drivas av en extern part och vilka som skall uppföras av Tornberget och drivas av kommunen.

Förslaget finns redovisat i kommunstyrelsens tjänsteutlåtande.

Underlag för beslut

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-11-30 – Förtydligande av investeringsbudgeten 2017-2019 i mål och budget 2017-2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Kommunstyrelseförvaltningens förslag till förtydligande av investeringsbudget 2017-2019 i Mål och budget 2017-2018 godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) i första hand att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige och i andra hand bifall till eget förslag (bilaga).

Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer först proposition på om ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen eller av kommunfullmäktige och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen.

Martina Mossberg (M) begär votering.

Voteringsproposition

Den som vill att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen vid dagens sammanträde röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ har kommunstyrelsen beslutat att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige.

Upprop

Petri Salonen (C) JA

Göran Svensson (S) JA

Maria Fägersten (S) JA

Mikko Svensson (S) JA

Annett Haaf (S) JA

Ove Andersson (MP) JA

Mehmet Coksürer (MP) JA

Martina Mossberg (M) NEJ

Alexandra Anstrell (M) NEJ

Michael Fridebäck (M) NEJ

Tobias Hammarberg (L) NEJ

Pia Lublin (L) NEJ

Marie Litholm (KD) NEJ

Kennerth Valtersson (SD) NEJ

Meeri Wasberg (S) JA

Med åtta JA och sju NEJ finner ordföranden att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen.

Ordföranden ställer därefter kommunalrådsberedningens förslag mot det egna förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras av kommunstyrelsen.
2. Kommunstyrelseförvaltningens förslag till förtydligande av investeringsbudget 2017-2019 i Mål och budget 2017-2018 godkänns.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin, (L), Marie Litholm (KD) och Kennerth Valtersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Grund- och förskolenämnden, Tornberget

Eget förslag

§ 339

Kommunstyrelsen

2016-12-12

Förtydligande av investeringsbudgeten 2017-2019

Den investeringsbudget som beslutades inom ramen för Mål och budget 2017-2018 innebar att samtliga skolor och förskolor skulle byggas i kommunal regi. Något uppdrag till kommunstyrelsen fanns inte till kommunstyrelsen att hitta externa aktörer. I Trepartialliansens förslag till investeringsbudget fanns dock tydliga uppdrag om vilka skolor som skulle byggas i kommunal regi och vilka som skulle byggas och drivas av externa aktörer. De investeringsbelopp som redovisas i de båda budgetarna förutsätter vi är korrekta. Det uppdrag som kommunstyrelseförvaltningen hänvisar till i rubricerat ärende återfinns i Mål och budget 2016-2017. Denna kan inte anses gälla då kommunfullmäktige beslutat om en ny investeringsbudget för 2017-2019. Det finns dock ett uppdrag i denna beslutade budget som lyder:

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att få fler utförare att bygga och driva skolor i Haninge. En åtgärdslista i syfte att klargöra uppdragets innehåll och tidsram ska tas fram.

Uppdraget kan inte uppfattas som något annat än att kommunstyrelsen har ett uppdrag som ska både klargöras och definieras. Uppdraget kan inte uppfattas som en delegation till kommunstyrelsen att fatta beslut om ändring i Mål och budget 2017-2018, vilket troligtvis ändå skulle strida mot kommunallagen. Vi kan inte dra några andra slutsatser än att rubricerat ärende är ett förslag till revidering av gällande Mål och budget 2017-2018, som bara kan beslutas av kommunfullmäktige.

Trepartialliansen ser naturligtvis positivt på att förslaget innebär att fler externa aktörer tillåts bygga och driva skolor i kommunen, men finner i dag ingen anledning att göra ett annat ställningstagande när det gäller investeringsbudgeten för 2017-2019 än det vi gjorde i juni 2016. Därför är vårt förslag att kommunfullmäktige beslutar att anta vårt förslag till investeringsbudget 2017-2019 (bilaga 1).

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att avsnitt 5 i Trepartialliansens Mål och budget 2017-2018 ska ersätta avsnitt 5 i beslutad Mål och budget 2017-2019

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)

Jörn Karlsson

Förtydligande av investeringsbudgeten 2017-2019 i mål och budget 2017-2018

Bakgrund

I Mål och budget 2017-2018 finns investeringar i nya förskolor och grundskolor för att klara volymökningarna. I investeringsbudgeten finns det investeringsbelopp på samtliga nya objekt under perioden 2017-2019.

I mål och budget 2016 finns det ett uppdrag från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen att arbeta för att få fram aktörer som både kan bygga och driva nya förskolor och skolor. För att tydliggöra uppdraget har kommunstyrelseförvaltningen efter samråd med politiska kommunledningen gått igenom de nya förskolor och skolor som finns i investeringsplanen 2017-2019 som finns i mål- och budget 2017-2018, för att tydliggöra vilka objekt som kan uppföras och drivas av en extern part och vilka som skall uppföras av Tornberget och drivas av kommunen.

Skolor som skall byggas av Tornberget och drivas av kommunen

Skolor som skall byggas av Tornberget och drivas av kommunen är:

Ny F-9 skolan Vega (Dp 4) inkl särskola och allaktivitetshus

Skolan kommer att vara huvudskolan i Vega och det är därmed viktigt att den drivs i kommunal regi. Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram riktlinjer för det fortsatta arbetet med ny skola och aktivitetshus i Vega som godkändes i kommunstyrelsen 2016-05-02, § 130. Då uppdrogs också till kommunstyrelseförvaltningen att snarast påbörja programarbetet för skolan och aktivitetshuset och att återredovisa resultatet till kommunstyrelsen senast i samband med kommunstyrelsens första sammanträde under 2017.

Ny skola i Västerhaninge, F-6, som ersätter Åbyskolan

Detta är främst en ersättningsbyggnation till den befintliga Åbyskolan. Byggnaden ska uppföras av Tornberget och den kommunala verksamheten flyttas från Åbyskolan.

Ny skola i Handen, ersätter Runstensskolan

Denna investering ersätter en befintlig skola och kommer att vara kvar i kommunal regi. Det finns ett utredningsuppdrag att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäpplet. Om detta skulle ske kan Runstensskolan flyttas till Söderbymalmsskolans lokaler och därmed blir investeringskostnaderna lägre än att bygga nytt.

Ny F-6 skola i Norrby

Den nya skolan i Norrby ska uppföras i kommunal regi. Den enda skola som finns i närområdet idag är den privata skolan Vendelsö Hage och en ny kommunal skola i Norrby bidrar till att skapa en god balans mellan kommunala och privata skolor i området.

Skolor som kan uppföras och drivas av en extern part

Huvudinriktningen för nedanstående skolor är att kommunstyrelseförvaltningen har i uppdrag att hitta extern part som bygger och driver verksamheten. Om inte kommunstyrelseförvaltningen kan hitta en extern part och när tidsgränsen går ut enligt investeringsprocessen, kommer uppdraget att gå till Tornberget att bygga och att kommunen driver verksamheten. Detta gäller i de fall kommunen förfogar över marken.

Ny F-6 skola i Vega (Dp2)

Denna skola är redan beslutad i kommunstyrelsen, 2016-10-24, § 283, att den skall byggas av Wästbygg och drivas av Raoul Wallenbergskolan. Skolan skall vara i drift 2019-08-01.

Ny förskola i södra Handen

I södra Handen planeras en ny förskola (Örnens väg) för att kunna hantera det ökande elevantalet i takt med att centrala Handen byggs ut. Denna skola planeras att kunna byggas och drivas av extern part.

Ny F-6 skola Tungelsta

I detaljplanen för Lillgården finns det inplanerat en skola. Förskola och ett äldreboende finns redan. Skolan planeras att byggas och drivas av extern part. Skolan bör vara klar till höstterminens start 2020 för att på ett bra sätt möta det ökande elevantalet i Tungelsta. Beslut om byggnation bör tas före sommaren 2017.

Förskolor som skall byggas av Tornberget och drivas av kommunen

Förskolor som skall byggas av Tornberget och drivas av kommunen är:

Ny förskola Norrby

Den nya förskolan i Norrby ska uppföras i kommunal regi. Den enda förskolan som finns i närområdet idag är den privata förskolan Vendelsö Hage och en ny kommunal förskola i Norrby bidrar till att skapa en god balans mellan kommunala och privata förskolor i området.

Nya förskola Handen

En av de 3 planerade förskolorna i Handen planeras att byggas av Tornberget och drivas i kommunal regi.

Förskolor som kan uppföras och drivas av en extern part

Huvudinriktningen för nedanstående förskolor är att kommunstyrelseförvaltningen har i uppdrag att hitta extern part som bygger och driver verksamheten. Om inte kommunstyrelseförvaltningen kan hitta en extern part och när tidsgränsen går ut enligt investeringsprocessen, kommer uppdraget att gå till Tornberget att bygga och att kommunen driver verksamheten. Detta gäller i de fall kommunen förfogar över marken.

Ny förskola Vega/Kolartorp

Denna förskola är redan beslutad i kommunstyrelsen, 2016-10-24, § 284, att den skall byggas av Placidus och drivas av privat aktör. Förskolan skall vara i drift 2019-01-01.

Ny förskola Tungelsta /Stav

Förskolan är planerad på privat mark. Planen är att den skall byggas och drivas av extern part.

2 nya förskolor i centrala Handen

En förskola är planerad i den nya Haningeterrassen. Den kommer att byggas och drivas av extern part.

En förskola är planerad på Örnens väg och den kommer att byggas och drivas av extern part.

Ny förskola Vega

Denna förskola är redan beslutad i kommunstyrelsen, 2016-10-24, § 283, att den skall byggas av Wästbygg och drivas av Raoul Wallenbergskolan. Förskolan skall vara i drift 2018-08-01.

Ny förskola Dalarö

Denna förskola ska vara möjlig att byggas och drivas av extern part.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Kommunstyrelseförvaltningens förslag till förtydligande av investeringsbudget 2017-2019 i Mål och budget 2017-2018 godkänns

Bengt Svenander
Kommundirektör

Jörn Karlsson
Ekonomidirektör

Dnr KS 2016/241

§ 340 Fullmakt att teckna Haninge kommuns bank- och plusgirokonto

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2016-05-30, § 155, beslutat om teckningsbemyndigande för kommunens bank- och plusgirokonton. På grund av personalförändringar föreslås detta beslut uppdateras.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tidigare beslut av kommunstyrelsen 2016-05-30, § 155, upphävs.
2. Till att, två i förening
 - utfärda utbetalningar från Haninge kommuns bank- och plusgirokonton samt underteckna ansökan om Handelsbanken Visa Business Card
 - utfärda anvisningar och checkar samt kvittera medel på Haninge kommuns bank- och plusgirokonton, kvittera ut till Haninge kommun eller till någon av dess nämnder ställda checkar eller postväxlar, kvittera ut medel på bankkonton tillhörande av Haninge kommun förvaltade fonder, bemyndigas

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Systemförvaltare	Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör	Eva Cajback
Ekonomiadministratör	Annika Nur
Ekonomiadministratör	Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör	Ayse Mert Durak

Ekonomiadministratör	Lara Albers
Ekonomiadministratör	Carina Barfoth
Ekonomiadministratör	Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör	Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig	Anna Carin Rosengren

3. Till att, två i förening, inneha administratörsrättigheter och att göra ändringar enligt delegationsbeslut över användarna på respektive internetbank.

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Ekonomiassistent	Eva Cajback

4. Till att, två i förening, överföra medel mellan följande bankkonton:

Bank	Clearing	Konto	Kontotyp
SHB	6181	065 298	Huvudkonto
SHB	6181	084 608	Avkastningskonto koncern
SHB	6181	092 058	Nivåkonto (HK)
SHB	6181	094 468	Avkastningskonto kommun
SHB	6181	098 498	Transaktionskonto
SHB	6181	103 858	Sociala utbetalningar
SHB	6181	105 338	V/A
SHB	6181	106 628	Fonder och stipendier

Swedbank 8327-9	923 035 911-0 Toppkonto
Swedbank 8327-9	923 534 757-3 Koncernkonto
Swedbank 8327-9	903 822 541-4 Räntekonto koncern
Swedbank 8327-9	923 534 758-1 Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	923 534 759-9 Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 535-6 Räntekonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 543-0 Haninge kommun

Nordea	PG	1265-8	Plusgiro
Bemyndigas:			
Ekonomidirektör			Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten			Harri Kiviharju
Ekonom			Annika Karlsson
Ekonom			Pernilla Andersson
Systemförvaltare			Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör			Eva Cajback
Ekonomiadministratör			Annika Nur
Ekonomiadministratör			Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör			Ayse Mert Durak
Ekonomiadministratör			Lara Albers
Ekonomiadministratör			Carina Barfoth
Ekonomiadministratör			Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör			Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig			Anna-Carin Rosengren

5. för bankkonto 6181 103 858

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från

ovanstående konto

Assistent	Tobias Flood
Assistent	Johan Hereora-Hummerhielm
Assistent	Eva Nilsson
Assistent	Susanne Sandhage
Socialsekreterare	Birgit Granath-Ekström
Assistent	Eva McCormick
Socialsekreterare	Carina Donselius
Assistent	Robin Dahlbom
Assistent	Joachim Olander
Assistent	Melissa Larsson

6. för bankkonto 6181 098 498

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto (löner)

Chef Löneenheten	Anette Björkqvist
Löneassistent	Susanne Tidlund
Löneassistent	Jaana Snygg
Löneassistent	Leila Zubidat

7. för bankkonto 6181 098 498.

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Intagningssekreterare	Susanne Backman
Gymnasiechef	Peteris Smitmanis

8. för bankkonto 6181 105 338

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Handläggare	Sarah Berntsson
Ingenjör	Weine Carmerud
Handläggare	Åsa Moe

Utdrag ur protokollet ska gälla som fullmakt i ovanstående fall. Namnteckningsprover ska därvid bifogas till banker och plusgiro.

Kommunstyrelsens beslut

1. Tidigare beslut av kommunstyrelsen 2016-05-30, § 155, upphävs.
2. Till att, två i förening
 - utfärda utbetalningar från Haninge kommuns bank- och plusgirokonton samt underteckna ansökan om Handelsbanken Visa Business Card
 - utfärda anvisningar och checkar samt kvittera medel på Haninge kommuns bank- och plusgirokonton, kvittera ut till Haninge kommun eller till någon av dess nämnder ställda checkar eller postväxlar, kvittera ut medel på bankkonton tillhörande av Haninge kommun förvaltade fonder, bemyndigas

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Systemförvaltare	Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör	Eva Cajback
Ekonomiadministratör	Annika Nur
Ekonomiadministratör	Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör	Ayse Mert Durak

Ekonomiadministratör	Lara Albers
Ekonomiadministratör	Carina Barfoth
Ekonomiadministratör	Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör	Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig	Anna Carin Rosengren

3. Till att, två i förening, inneha administratörsrättigheter och att göra ändringar enligt delegationsbeslut över användarna på respektive internetbank.

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Ekonomiassistent	Eva Cajback

4. Till att, två i förening, överföra medel mellan följande bankkonton:

Bank	Clearing	Konto	Kontotyp
SHB	6181	065 298	Huvudkonto
SHB	6181	084 608	Avkastningskonto koncern
SHB	6181	092 058	Nivåkonto (HK)
SHB	6181	094 468	Avkastningskonto kommun
SHB	6181	098 498	Transaktionskonto
SHB	6181	103 858	Sociala utbetalningar
SHB	6181	105 338	V/A
SHB	6181	106 628	Fonder och stipendier

Swedbank 8327-9	923 035 911-0 Toppkonto
Swedbank 8327-9	923 534 757-3 Koncernkonto
Swedbank 8327-9	903 822 541-4 Räntekonto koncern
Swedbank 8327-9	923 534 758-1 Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	923 534 759-9 Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 535-6 Räntekonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 543-0 Haninge kommun

Nordea	PG	1265-8	Plusgiro
Bemyndigas:			
Ekonomidirektör			Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten			Harri Kiviharju
Ekonom			Annika Karlsson
Ekonom			Pernilla Andersson
Systemförvaltare			Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör			Eva Cajback
Ekonomiadministratör			Annika Nur
Ekonomiadministratör			Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör			Ayse Mert Durak
Ekonomiadministratör			Lara Albers
Ekonomiadministratör			Carina Barfoth
Ekonomiadministratör			Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör			Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig			Anna-Carin Rosengren

5. för bankkonto 6181 103 858

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från

ovanstående konto

Assistent	Tobias Flood
Assistent	Johan Hereora-Hummerhielm
Assistent	Eva Nilsson
Assistent	Susanne Sandhage
Socialsekreterare	Birgit Granath-Ekström
Assistent	Eva McCormick
Socialsekreterare	Carina Donselius
Assistent	Robin Dahlbom
Assistent	Joachim Olander
Assistent	Melissa Larsson

6. för bankkonto 6181 098 498

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto (löner)

Chef Löneenheten	Anette Björkqvist
Löneassistent	Susanne Tidlund
Löneassistent	Jaana Snygg
Löneassistent	Leila Zubidat

7. för bankkonto 6181 098 498.

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Intagningssekreterare	Susanne Backman
Gymnasiechef	Peteris Smitmanis

8. för bankkonto 6181 105 338

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från
ovanstående konto

Handläggare	Sarah Berntsson
Ingenjör	Weine Carmerud
Handläggare	Åsa Moe

Utdrag ur protokollet ska gälla som fullmakt i ovanstående fall.
Namnteckningsprover ska därvid bifogas till banker och
plusgiro.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen, Harri Kiviharju

För kännedom:

Dnr KS 2016/524

§ 341 Attestförteckning 2017

Sammanfattning

Enligt kommunens attestreglemente ska nämnderna årligen utse beslutsattestanter och ersättare. Kommunstyrelsen är ansvarig för hela kommunstyrelseförvaltningens budget inför kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen kan delegera ansvaret, men fråntas därmed inte ansvaret för delegatens handlande.

Underlag för beslut

- Attestförteckning kommunstyrelsen, 2017-11-16

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Beslutsattestanter och ersättare år 2017 enligt förteckning i bilaga godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

1. Beslutsattestanter och ersättare år 2017 enligt förteckning i bilaga godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Alla avdelningschefer inom kommunstyrelseförvaltningen

Kommunstyrelsen

2016-11-16

Ansvar	Attest text	Attest namn	Beloppsgräns	Ersättare funktion
1000	Ordförande kommunstyrelsen	Meeri Wasberg	250 000	Kommunfullmäktiges ordförande
1001	Hållbarhetsberedningen	Annika Hjerling	100 000	Kommunstyrelsens ordförande
1002	Organisationsberedningen	Meeri Wasberg	100 000	Kommunfullmäktiges ordförande
1003	Ordförande kommunfullmäktige	Kenneth Forsberg	100 000	Förste vice ordförande kommunfullmäktige
1007	Ordf MR-beredningen	Maria Seinegård	100 000	Kommunstyrelsens ordförande
1008	Ordförande pensionärsrådet	Annett Haaf	100 000	Kommunstyrelsens ordförande
1009	Ordförande handikapprådet	Petri Salonen	100 000	Kommunstyrelsens ordförande
1020	Borgerliga förrättningar	Niklas Näslund	250 000	Kommundirektör
1030	Ordförande vänorter	Ulla-Britt Öhman	100 000	Kommunstyrelsen ordförande
1200	Kommundirektör	Bengt Svenander	5 000 000	Kommunstyrelsens ordförande
1212	Kanslichef	Niklas Näslund	500 000	Kommundirektör
1221	Näringslivs- och utvecklingsdirektör	Peter Jemtbring	500 000	Kommundirektör
1222	Kommunikationschef	Anna Berglund	250 000	Näringslivs- och utvecklingsdirektör

2 (3)

1223	Planeringschef	Berit Pettersson	250 000	Näringslivs- och utvecklingsdirektör
------	----------------	------------------	---------	---

Ansvar	Text	Namn	Beloppsgräns	Ersättare
1227	Mark- och exploateringschef	Britta Orring	250 000	Näringslivs- och utvecklingsdirektör
1231	HR direktör	PH Magnusson	500 000	Kommundirektör
1232	Chef arbetsgivarfrågor		250 000	HR direktör
1233	Lönechef	Anette Björkqvist	250 000	HR direktör
1234	Metod & Kvalitet	Viktoria Marks	250 000	CIO/IT-Chef
1237	Chef Beställar IT enheten	Jeanette Thorell	250 000	HR direktör
1238	Programkontor	Oskar Nederheim	250 000	CIO/IT-Chef
1239	Drift- och förvaltningskontor	Magnus Strömberg	250 000	CIO/IT-Chef
1111	Chef överförmyndarenheten	Niklas Näslund	250 000	Kommundirektör
1240	Ekonomidirektör	Jörn Karlsson	Över 5 000 000	Kommundirektör
1241	Lokalförsörjningschef	Jesper Schönberg	250 000	Ekonomidirektör
1244	Redovisningschef	Harry Kiviharju	250 000	Ekonomidirektör
1245	Controllerchef	Karin Reschke	250 000	Ekonomidirektör
1261	Servicechef	Peter Swanemar	500 000	Kommundirektör
1262	Internservicechef	Dario Jovic	250 000	Servicechef
1310	Ekonomidirektör medlemsavgifter	Jörn Karlsson	Över 5 000 000	Kommundirektör
1320	Säkerhetsstrateg försäkringar	Bo Jensen	250 000	Kanslichef
1499	Ekonomidirektör finansförvaltning	Jörn Karlsson	Över 5 000 000	Kommundirektör

Kommundirektören bemyndigas att vid behov utse annan ersättare inom kommunstyrelseförvaltningen.

Attestförteckningen ska årligen beslutas av nämnd i enlighet med attestreglementet.

Kopia av attestförteckningen lämnas snarast efter nämndens beslut till ekonomiadministrativa enheten.

Ekonomiadministrativa enheten måste även inneha namnteckningsprov på samtliga attestanter. För detta finns särskild blankett. Denna blankett ska även användas under löpande år vid förändringar av innehavare av befattning.

Dnr KS 2016/5

§ 342 Val till vissa uppdrag

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har nominerat ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

Karl-Anders Molin (L)

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S) t o m 2018-12-31.

Bordläggning (S)

Underlag för beslut

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut 2016-12-06 § 127

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Nedanstående val förrättas

Karl-Anders Molin (L), ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

2. Nedanstående val bordläggs

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S) t o m 2018-12-31.

3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Nedanstående val förrättas

Karl-Anders Molin (L), ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

2. Nedanstående val bordläggs

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S)
t o m 2018-12-31.

3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Personalavdelningen (löneenheten och Maine
Söderlund), Kansliet KSF (förtroendemannaregistret)

För kännedom: De valda, berörda organ

Val till och befrielse från uppdrag 2016

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har nominerat ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

Karl-Anders Molin (L)

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S) t o m 2018-12-31.

Bordläggning (S)

Underlag för beslut

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut 2016-12-06, § 127

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Nedanstående val förrättas

Karl-Anders Molin (L), ersättare i Handikapprådet efter Åsa Radne (L) t o m 2018-12-31.

2. Nedanstående val bordläggs

Årsmötesombud, Folkets husföreningen efter Ove Schramm (S) t o m 2018-12-31.

3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Personalavdelningen (löneenheten och Maine Söderlund), Kansliet KSF (förtroendemannaregistret)

För kännedom: De valda, berörda organ

Dnr GVN 2016/142

§ 127 Val till handikapprådet

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har beslutat att hemställa hos nämnderna att nominera ledamöter till Handikapprådet (2015-01-26, § 30). Val till Handikapprådet ska föregås av en intern nomineringsprocess där platserna fördelas på följande sätt:

Majoriteten tillsätter totalt fyra ordinarie ledamöter från kommunstyrelsen, socialnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och kultur-och fritidsnämnden, samt totalt fyra ersättare från äldrenämnden, grund-och förskolenämnden, kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden.

Oppositionen tillsätter totalt tre ordinarie ledamöter från grund-och förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och äldrenämnden, samt totalt tre ersättare från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kultur-och fritidsnämnden och kommunstyrelsen.

Underlag för beslut

- Protokollsutdrag 2015-01-26, Kommunstyrelsen, § 30.

Förslag till beslut

Nämnden föreslår följande val till ersättare att ingå i Handikapprådet efter Åsa Radne (L):

1. Karl-Anders Molin (L) utses till ersättare i Handikapprådet.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Nämnden föreslår följande val till ersättare att ingå i Handikapprådet efter Åsa Radne (L):

1. Karl-Anders Molin (L) utses till ersättare i Handikapprådet.

Expedieras: Akt
För verkställighet: Kommunstyrelsen

Dnr KS 2015/523

§ 343 Meddelanden

Sammanfattning

Om inget annat anges finns meddelandena hos sekreteraren.

SKL:s cirkulär 16:58 Kommunala ansvarsåtaganden för egna hem och småhus i bostadsrättsform

Södertörns brandförsvarsförbunds sammanträdesdagar 2017

Protokoll Stiftelsen Vårlyjus 2016-10-19

Brev till kommunstyrelsens ledamöter och ersättare angående busstrafiken i Vega från Vega villaförening

Mail från Vattenmyndigheterna i samverkan: Återrapportering kommuner 2016

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Meddelandena läggs till handlingarna.

Kommunstyrelsens beslut

1. Meddelandena läggs till handlingarna.
-

Dnr KS 2016/554

§ 345 Planuppdrag för Tungelsta 2:123 med flera

Sammanfattning

Fastigheterna Tungelsta 2:123 m.fl. är aktuella för att bygga en idrottshall, bostäder och annan service inom markområdet mellan järnvägen och Lillgårdsvägen. Området saknar detaljplan men gällande planprogram stöder den önskade exploateringen. Kommunen äger markremsan närmast järnvägsspåret.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser området lämpligt för utbyggnad och anhåller nu om planuppdrag för att utreda vilken volym som är möjligt att bygga ut.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen anser att planuppdraget är i linje med beslutade mål för utvecklingen av Tungelsta. Under förutsättning av att fastighetsägaren bär kostnaden för de allmänna anläggningar som erfordras, tillstyrker förvaltningen att planuppdrag ges.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsförvaltningens underlag daterat 2016-11-29.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram en detaljplan för Tungelsta 2:123 m.fl.

Kommunstyrelsens beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram en detaljplan för Tungelsta 2:123 m.fl.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

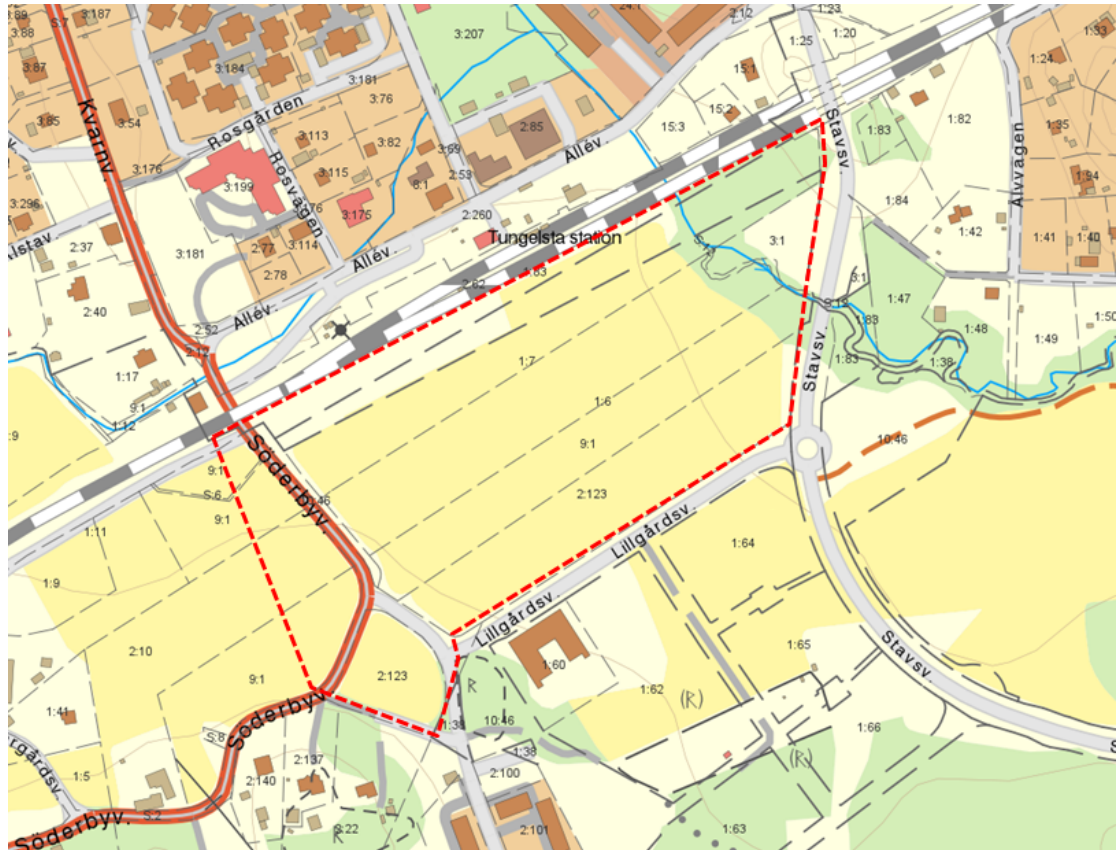
För kännedom:

Therése Larsson Seglert

Planuppdrag för Norra Lillgården, Tungelsta 2:123 med flera

Ungefärligt Planområde markerat i rött

Sammanfattning

Planområdet ligger direkt söder om Tungelsta pendeltågsstation och utgör de norra delarna av programområdet för Tungelstas södra delar.

Syftet med detaljplanen är att tillföra en idrottshall till området samt att med utgångspunkt i trädgårdsstaden Tungelstas skala och gestaltning ge förutsättning för utveckling av ett större sammanhållet område med bostäder, förskola och parkering, med tydliga kopplingar mot Tungelstas centrala delar.

Planavdelningen bedömer att föreslagen planläggning av området överensstämmer med översiktsplanen och Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFs).

Detaljplanen bedöms vara av stor vikt och bedöms därför komma att antas av Kommunfullmäktige.

Therése Larsson Seglert

Planavdelningen bedömer att detaljplanen kommer kunna antas kvartal 4 2017.

Bakgrund

Planprogram för Tungelstas södra delar antogs 2009-05-11 i kommunfullmäktige. Syftet med programmet var att i samband med planeringen för utbyggnaden av Nynäsbanan möjliggöra förändringar i infrastrukturen, och i samband med detta även studera lämplig utbyggnad av området söder om järnvägen.

Stavsvägen har sedan dess byggts ut genom programområdet, och en detaljplan, D 236, har färdigställts och är under genomförande.

Enligt Utvecklingsprogram för Tungelsta finns befolkningsunderlag i Tungelsta och Västerhaninge för etablering av nya idrottsanläggningar. En idrottshall avses uppföras i området söder om pendeltågsstationen, med närhet till kollektivtrafik såväl som till Stavsvägen. I samband med prövning av en sådan anläggning avses området även prövas för bostäder, allmän plats i form av gator, torg och parkstråk, samt en förskola.

I planprogrammet för Tungelstas södra delar föreslås detta planområde för cirka 300 bostäder i en tät trädgårdsstad. Enligt kommunens riktlinjer ska en förskola om 6 avdelningar planeras per 300 bostäder.

Syftet med detaljplanen är att tillföra en idrottshall till området samt att med utgångspunkt i trädgårdsstaden Tungelstas skala och gestaltning ge förutsättning för utveckling av ett större sammanhållet område med bostäder, förskola och parkering, med tydliga kopplingar mot Tungelstas centrala delar.

Förutsättningar

Området för detaljplanen avgränsas av järnvägen i norr, Stavsvägen i öster, detaljplan D236 (Lillgården – del av Stav 1:38) i söder och Söderbyvägen alternativt hagmark väster om Söderbyvägen i väster. Planområdet bedöms omfatta cirka 7-9 hektar beroende på avgränsning.

Området omfattas idag inte av någon detaljplan.

Planområdet utgörs till stora delar av öppen jordbruksmark. Intill Rocklösaån i väster är marken skogsbevuxen. Rocklösaån är försedd med 100 meter strandskydd. Marken utgörs till stora delar av postglacial silt enligt underlag från SGU, Sveriges geologiska undersökningar.

Översiktsplan 2030 pekar ut området söder om Tungelsta station för bebyggelseutveckling och anger att framtidsplanen är att stärka Tungelstas

Therése Larsson Seglert

identitet som trädgårdsstad och att det därför är viktigt att utveckla en tydlig centrumkärna med bostäder och verksamheter.

Utvecklingsplan för Tungelsta, antagen 2012, bekräftar markanvändning angiven i planprogram för Tungelstas södra delar. I Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF 2010, ingår området i "regional stadsbygd med utvecklingspotential".

Planavdelningens bedömning

Planavdelningen bedömer att föreslagen planläggning av området överensstämmer med översiktsplanen och Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF).

Planavdelningen bedömer att föreslagen planläggning av området överensstämmer med utvecklingsprogram för Tungelsta samt program för Tungelstas södra delar, med det undantag att planen även kommer att pröva uppförande av en idrottshall.

Detaljplanen bedöms vara av stor vikt och bedöms därför komma att antas av Kommunfullmäktige.

Rocklösaån i planområdets östra del är försedd med strandskydd. Planarbetet kommer utreda förutsättningar för att upphäva detta. Strandskyddet kan upphävas i detaljplan endast under förutsättning att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c-d §§ miljöbalken. Planen ska väga tyngre än strandskyddet och fri passage längs med strandlinjen ska säkras.

Inga fornlämningar finns registrerade inom området men området beskrivs som fornlämningstått vilket kan innebära att länsstyrelsen ändå beslutar att arkeologin ska utredas.

Läget intill järnvägen innebär att risk samt buller kommer att utredas och hanteras i detaljplanen. Markens stabilitet och grundläggningsförutsättningar kan behöva utredas. Dagvattenutredning kommer att tas fram.

Troligen behövs samordning med Trafikverket med anledning av deras planer för ombyggnad av pendeltågsplattform och planerad passage under spåret, samt en pendelparkering som i planprogrammet föreslås mellan bebyggelse och järnväg.

Planavdelningens bedömning är att detaljplanen inte kommer medföra betydande miljöpåverkan.

Förslaget till detaljplan bedöms vara förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, och är av betydande intresse för

Therése Larsson Seglert

allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen antas inte medföra en betydande miljöpåverkan. Utökad förfarande kommer därför att tillämpas vid framtagande av detaljplanen.

Detaljplanen bedöms vara av stor vikt och bedöms därför komma att antas av Kommunfullmäktige.

Planavdelningen bedömer att detaljplanen kommer kunna antas kvartal 4 2017.

Underlag till beslut

1. Översiktsplan 2030, antagandehandling
2. Utvecklingsprogram för Tungelsta, antagen 2012-12-10
3. Planprogram för Tungelstas södra delar, antagen 2009-05-11
4. Detaljplan för Lillgården, del av Stav 1:38, D 236

Stadsbyggnadsförvaltningens förslag

1. Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att arbeta fram detaljplan för Norra Lillgården, Tungelsta 2:123 med flera.

.....
Eva Darolf Linnros
Planchef

.....
Therése Larsson Seglert
Handläggare

Dnr KS 2016/533

§ 346 Remiss: Nya statistiska tätorter efter SCB:s tätorts-avgränsning 2015

Sammanfattning

Lantmäteriet har skickat en remiss till Haninge kommun om namn på tre nytillkomna tätorter i kommunen. Kommunens svar ska ha kommit in till Lantmäteriet senast 2016-12-07.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att remissvaret bör avges av kommunstyrelsen.

I samband med 2015 års tätortsavgränsning har Statistiska Centralbyrån urskiljt 187 nya tätorter, dvs tätbebyggda områden med minst 200 invånare. Tre av dessa ligger i Haninge.

Det är Lantmäteriet som fastställer beteckningarna för de nya tätorterna, som bland annat redovisas i Översiktskartans digitala kartdatabas och i SCBs statistikdatabas. Innan Lantmäteriet fattar beslut om namnen hämtas synpunkter från berörda kommuner.

De tre nya tätorterna i Haninge kallas av Lantmäteriet för T0434 Årsta havsbad, T0430 Söderby och T0258 Hoppet.

Förvaltningens synpunkter

T0434 Årsta havsbad stämmer överens med vad platsen kallas och kommunstyrelseförvaltningen tycker det är ett passande namn.

Vad gäller T0430 Söderby finns risk för förväxling med det andra Söderby som ligger i kommunen, i närheten av Norrby.

Förvaltningen föreslår därför att den nya tätorten får namnet Västerhaninge-Söderby.

Hoppet är en äldre enhet som är en av flera jämbördiga: Hoppet, Herrstugan, Torpa skog, Landängen och Rumme (som är den äldsta gården). Det finns också ett flertal mindre namn i området. Inget av namnen används idag som platsbeteckning av de boende avseende hela området. SRV använder beteckningen "Norra Muskö", som visserligen betecknar ett större område än den utpekade tätorten, men ändå är en mer passande beskrivning än Hoppet.

Efter samråd med den politiska kommunledningen konstateras att

ett alternativ till Norra Muskö kan vara Sånölandet eller enbart Sånö. Förvaltningen bedömer att det sistnämnda bäst betecknar en tätort.

Underlag för beslut

- Remiss från Lantmäteriet 2016-11-14, Nya statistiska tätorter efter SCB:s tätortsavgränsning 2015
- Tabell förändringar i antalet tätorter 2010-2015
- Kartor
- Synpunkter från Anna Röst, kulturmiljösamordnare på kultur- och fritidsförvaltningen
- Synpunkter från Sofia Fridlund, kartingenjör på stadsbyggnadsförvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Haninge kommun föreslår att de nya tätorterna får beteckningarna T0434 Årsta havsbad, T0430 Västerhaninge-Söderby och T0258 Sånö.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

1. Haninge kommun föreslår att de nya tätorterna får beteckningarna T0434 Årsta havsbad, T0430 Västerhaninge-Söderby och T0258 Sånö.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Lantmäteriet, stadsbyggnadsnämnden

Remiss: Nya statistiska tätorter efter SCB:s tätortsavgränsning 2015

Sammanfattning

Lantmäteriet har skickat en remiss till Haninge kommun om namn på tre nytillkomna tätorter i kommunen. Kommunens svar ska ha kommit in till Lantmäteriet senast 2016-12-07.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att remissvaret bör avges av kommunstyrelsen.

I samband med 2015 års tätortsavgränsning har Statistiska Centralbyrån urskiljt 187 nya tätorter, dvs tätbebyggda områden med minst 200 invånare. Tre av dessa ligger i Haninge.

Det är Lantmäteriet som fastställer beteckningarna för de nya tätorterna, som bland annat redovisas i Översiktskartans digitala kartdatabas och i SCBs statistikdatabas. Innan Lantmäteriet fattar beslut om namnen hämtas synpunkter från berörda kommuner.

De tre nya tätorterna i Haninge kallas av Lantmäteriet för T0434 Årsta havsbad, T0430 Söderby och T0258 Hoppet.

Förvaltningens synpunkter

T0434 Årsta havsbad stämmer överens med vad platsen kallas och kommunstyrelseförvaltningen tycker det är ett passande namn.

Vad gäller T0430 Söderby finns risk för förväxling med det andra Söderby som ligger i kommunen, i närheten av Norrby.

Förvaltningen föreslår därför att den nya tätorten får namnet Västerhaninge-Söderby.

Hoppet är en äldre enhet som är en av flera jämbördiga: Hoppet, Herrstugan, Torpa skog, Landängen och Rumme (som är den äldsta gården). Det finns också ett flertal mindre namn i området. Inget av namnen används idag som platsbeteckning av de boende avseende hela området. SRV använder beteckningen ”Norra Muskö”, som visserligen betecknar ett större område än den utpekade tätorten, men ändå är en mer passande beskrivning än Hoppet.

Efter samråd med den politiska kommunledningen konstateras att ett alternativ till Norra Muskö kan vara Sånölandet eller enbart

Sånö. Förvaltningen bedömer att det sistnämnda bäst betecknar en tätort.

Underlag för beslut

- Remiss från Lantmäteriet 2016-11-14, Nya statistiska tätorter efter SCB:s tätortsavgränsning 2015
- Tabell förändringar i antalet tätorter 2010-2015
- Kartor
- Synpunkter från Anna Röst, kulturmiljösamordnare på kultur- och fritidsförvaltningen
- Synpunkter från Sofia Fridlund, kartingenjör på stadsbyggnadsförvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Haninge kommun föreslår att de nya tätorterna får beteckningarna T0434 Årsta havsbad, T0430 Västerhaninge-Söderby och T0258 Sånö.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Peter Jemtbring
Näringslivs- och
utvecklingsdirektör

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Lantmäteriet, stadsbyggnadsnämnden

Berörda kommuner

REMISS**DATUM:** 2016-11-14**VÅR REFERENS:** DNR 504-2016/5093HANINGE KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen

2016 -11- 15

Diariern *KS 2016/533***Nya statistiska tätorter efter SCB:s
tätortsavgränsning 2015**

I samband med 2015 års tätortsavgränsning (referenstidpunkt 2015-12-31) har Statistiska centralbyrån (SCB) urskiljt 187 nya tätorter, d.v.s. tätbebyggda områden med minst 200 invånare.

SCB använder sig i och med årets avgränsning av en automatiserad metod som byggs upp i tre steg:

1. En kärna skapas, där avståndet mellan huskropparna får vara maximalt 150 meter.
2. Denna kärna knyts ihop med annan bebyggelse när avståndet är maximalt 200 meter mellan huskropparna. Denna koppling sker via vägnätet.
3. Tätortskärnor kan slås samman när avståndet är mer än 200 meter mellan huskropparna, och om tillräckligt många bor och arbetar i de olika delarna. Den totala maximala längden mellan tätortskärnorna ökar stegvis beroende på kärnornas sammanlagda dag- och nattbefolkning. Som mest är avståndet 500 meter.

Företeelser för allmännyttiga ändamål tillåts knyta ihop delar av tätorten och ingå i tätortens ytterkanter. Som allmännyttiga ändamål räknas exv. idrottsplatser, begravningsplatser och koloniträdgårdar. Ingen gräns sätts för hur stor andel fritidshus tätorten får innehålla.

Med stöd av 5 § 7 p. Förordningen (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet, fastställer Lantmäteriet beteckningarna för de statistiska tätorterna. Innan beslut om namnen fattas inhämtas yttranden från berörda kommuner och länsstyrelser. Dessutom ges Institutet för språk och folkminnen samt Riksantikvarieämbetet möjlighet att yttra sig över beteckningarna för de nya tätorterna.

Det är i allmänhet okomplicerat att hitta lämpliga beteckningar för de statistiska tätorterna, eftersom den utpekade orten redan har ett bebyggelsenamn. I vissa fall kan dock den nyligen avgränsade tätorten innehålla två eller flera bebyggelseområden av likvärdig storlek och med egna namn. I sådana fall kan en valsituation uppkomma där det blir frågan om att välja ett av de aktuella namnen som beteckning eller att göra en kombination av flera namn.

Lennart Dehlin
UtredareLantmäteriet, Sektionen för ortnamn och sekretess, 801 82 GÄVLE
TELEFON 026 - 63 33 43
E-POST lennart.dehlin@lm.se, INTERNET www.lantmateriet.se

Den statistiska avgränsningen kommer att redovisas med raster i Översiktskartans digitala kartdatabas skala 1:250 000. På allmänna kartor och i databaser i större skalor redovisas däremot den eventuella topografiska tätorten med sitt genuina bebyggelsenamn.

Lantmäteriet anhåller om att berörd kommun yttrar sig över den eller de föreslagna beteckningarna för bilagda statistiska tätorter.

Lantmäteriet emotser svar på remissen senast den 7 december.

Enligt uppdrag

Lennart Dehlin

Förändringar i antalet tätorter 2010-2015

Nya tätorter

Källa: SCB, www.scb.se/M10810. Publicerad 2016-10-25

Länskod	Länsnamn	Kommunkod	Kommunnamn	Tätortskod	Tätorts-beteckning
2. Helt nya tätorter					
01	Stockholms län	0160	Täby	T0114	Arninge
01	Stockholms län	0120	Värmdö	T0118	Baldersnäs
01	Stockholms län	0120	Värmdö	T0122	Betsede
01	Stockholms län	0188	Norrtälje	T0126	Blidö
01	Stockholms län	0115	Vallentuna	T0146	Ekskogen
01	Stockholms län	0115	Vallentuna	T0142	Ekskogen och Långsjötorp
01	Stockholms län	0191	Sigtuna	T0188	Granby
01	Stockholms län	0188	Norrtälje	T0206	Gräddö och Råvsnäs
01	Stockholms län	0125	Ekerö	T0210	Hilleshög
01	Stockholms län	0136	Haninge	T0258	Hoppet
01	Stockholms län	0188	Norrtälje	T0442	Hästängen och Mora
01	Stockholms län	0181	Södertälje	T0444	Kallfors
01	Stockholms län	0117	Österåker	T0270	Linanäs och Laggarsvik
01	Stockholms län	0117	Österåker	T0334	Ljusterö Nolsjö
01	Stockholms län	0181	Södertälje	T0344	Nibble
01	Stockholms län	0188	Norrtälje	T0346	Nysättra
01	Stockholms län	0187	Vaxholm	T0446	Skarpö
01	Stockholms län	0120	Värmdö	T0370	Skeviksstrand
01	Stockholms län	0117	Österåker	T0448	Spånlot
01	Stockholms län	0191	Sigtuna	T0380	Steningehöjden
01	Stockholms län	0140	Nykvarn	T0382	Sundsör
01	Stockholms län	0192	Nynäshamn	T0386	Svärdsö och Oxnö
01	Stockholms län	0188	Norrtälje	T0400	Sättra
01	Stockholms län	0136	Haninge	T0430	Söderby
01	Stockholms län	0187	Vaxholm	T0432	Tynningö
01	Stockholms län	0136	Haninge	T0434	Årsta Havsbad

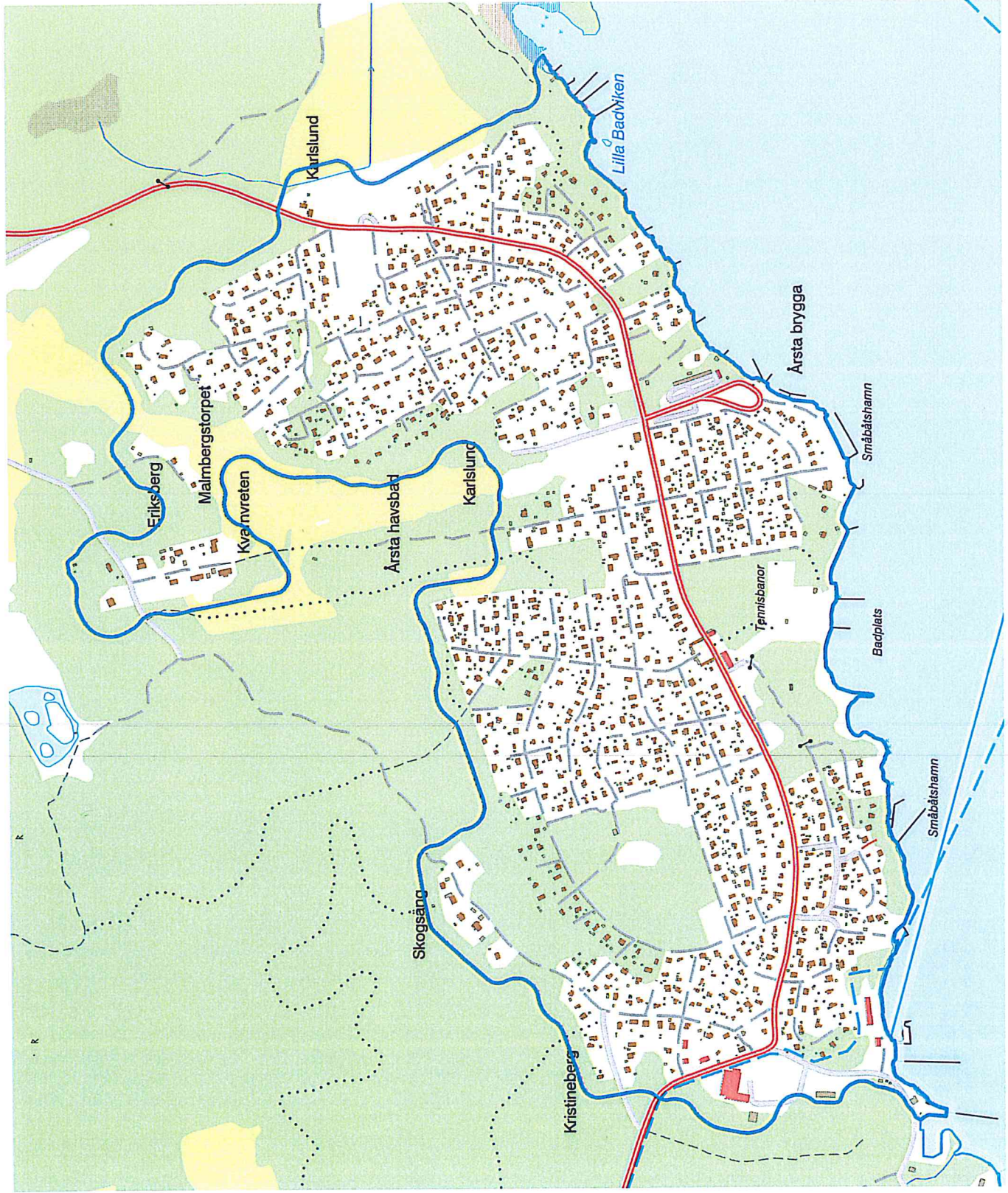
01	Stockholms län	0182	Nacka	T0436	Älgo
01	Stockholms län	0120	Värmdö	T0438	Älvsala
01	Stockholms län	0120	Värmdö	T0440	Överby
03	Uppsala län	0380	Uppsala	T0514	Brogården
03	Uppsala län	0305	Håbo	T0522	Bålsta Skärplinge
03	Uppsala län	0380	Uppsala	T0530	Danmark
03	Uppsala län	0380	Uppsala	T0538	Funbo
03	Uppsala län	0380	Uppsala	T0598	Marjelund och Selknä
03	Uppsala län	0305	Håbo	T0630	Skörby
03	Uppsala län	0380	Uppsala	T0654	Ultuna
03	Uppsala län	0330	Knivsta	T0658	Vassunda
03	Uppsala län	0319	Älvkarleby	T0670	Älvkarleö
03	Uppsala län	0381	Enköping	T0682	Örsundsbro norra
04	Södermanlands län	0486	Strängnäs	T0722	Björkorp och Sanda
04	Södermanlands län	0481	Oxelösund	T0778	Inskogen
04	Södermanlands län	0486	Strängnäs	T0782	Kalkudden
04	Södermanlands län	0484	Eskestuna	T0786	Kullersta
04	Södermanlands län	0480	Nyköping	T0794	Kvegerö
04	Södermanlands län	0428	Vingåker	T0808	Läppe
04	Södermanlands län	0480	Nyköping	T0838	Skeppsvik
04	Södermanlands län	0484	Eskestuna	T0842	Skittinge
04	Södermanlands län	0486	Strängnäs	T0890	Tuna
04	Södermanlands län	0484	Eskestuna	T0892	Udden
04	Södermanlands län	0488	Trosa	T0928	Öbolandet
05	Östergötlands län	0581	Norrköping	T1018	Berga
05	Östergötlands län	0581	Norrköping	T1058	Djurön
05	Östergötlands län	0580	Linköping	T1142	Krånge
05	Östergötlands län	0581	Norrköping	T1146	Kvarsebo
05	Östergötlands län	0582	Söderköping	T1162	Luddingsbo
05	Östergötlands län	0581	Norrköping	T1178	Marbystrand
05	Östergötlands län	0583	Motala	T1322	Västanvik
06	Jönköpings län	0680	Jönköping	T1486	Gissebo
06	Jönköpings län	0643	Håbo	T1534	Hästebäcken
06	Jönköpings län	0687	Tranås	T1536	Hätte
06	Jönköpings län	0680	Jönköping	T1554	Kortebo
06	Jönköpings län	0680	Jönköping	T1628	Ryd
08	Kalmar län	0840	Mörbylånga	T2214	Glömminge
08	Kalmar län	0861	Mönsterås	T2354	Oknö
08	Kalmar län	0840	Mörbylånga	T2396	Saxängen
08	Kalmar län	0885	Borgholm	T2410	Stora Rör
08	Kalmar län	0880	Kalmar	T2482	Ånunnen
09	Gotlands län	0980	Gotland	T2538	Själso

09	Gotlands län	0980	Gotland	T2544	Tofa
09	Gotlands län	0980	Gotland	T2564	Österby
10	Blekinge län	1083	Sölvesborg	T2610	Djupekås
10	Blekinge län	1081	Ronneby	T2682	Kuggeboda
10	Blekinge län	1081	Ronneby	T2746	Saxemara
10	Blekinge län	1082	Karlshamn	T2750	Stilleryd
12	Skåne län	1277	Åstorp	T2810	Björnås
12	Skåne län	1284	Höganäs	T2866	Farhult
12	Skåne län	1283	Helsingborg	T2870	Fleninge
12	Skåne län	1293	Hässleholm	T2946	Hörja
12	Skåne län	1261	Kävlinge	T2950	Järavallen
12	Skåne län	1292	Ångelholm	T2986	Lerbäckshult
12	Skåne län	1290	Kristianstad	T3018	Nyehusen
12	Skåne län	1267	Höör	T3064	Sjunnerup
12	Skåne län	1282	Landskrona	T3126	Tuna
12	Skåne län	1292	Ångelholm	T3132	Tåstarp
12	Skåne län	1286	Ystad	T3138	Vallösa
12	Skåne län	1290	Kristianstad	T3174	Vånga
12	Skåne län	1292	Ångelholm	T3198	Ångelholm strand
13	Hallands län	1384	Kungsbacka	T3930	Fjärås station
13	Hallands län	1383	Varberg	T3942	Getterön
13	Hallands län	1383	Varberg	T3994	Hunnestad
13	Hallands län	1383	Varberg	T4024	Källstorp
13	Hallands län	1382	Falkenberg	T4048	Långasand och Ugglarp
13	Hallands län	1384	Kungsbacka	T4110	Sätinge
13	Hallands län	1383	Varberg	T4114	Torpa
13	Hallands län	1383	Varberg	T4130	Trönningenäs
13	Hallands län	1383	Varberg	T4154	Valinge
13	Hallands län	1383	Varberg	T4194	Årnäs
14	Västra Götalands län	1419	Tjörn	T4326	Djupvik och Fagerfjäll
14	Västra Götalands län	1480	Göteborg	T4364	Gunnared och Hammarkullen
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4376	Harestad och Nereby
14	Västra Götalands län	1480	Göteborg	T4382	Helgered
14	Västra Götalands län	1489	Alingsås	T4386	Hemsjö
14	Västra Götalands län	1442	Vårgårda	T4402	Horta och Ekebacken
14	Västra Götalands län	1421	Orust	T4426	Höggeröd
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4458	Kareby
14	Västra Götalands län	1419	Tjörn	T4442	Klövedal
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4446	Kovikshamn och Akerhög
14	Västra Götalands län	1463	Mark	T4450	Kräkered
14	Västra Götalands län	1485	Uddevalla	T4454	Kurveröd
14	Västra Götalands län	1419	Tjörn	T4460	Kyrkesund och Bö

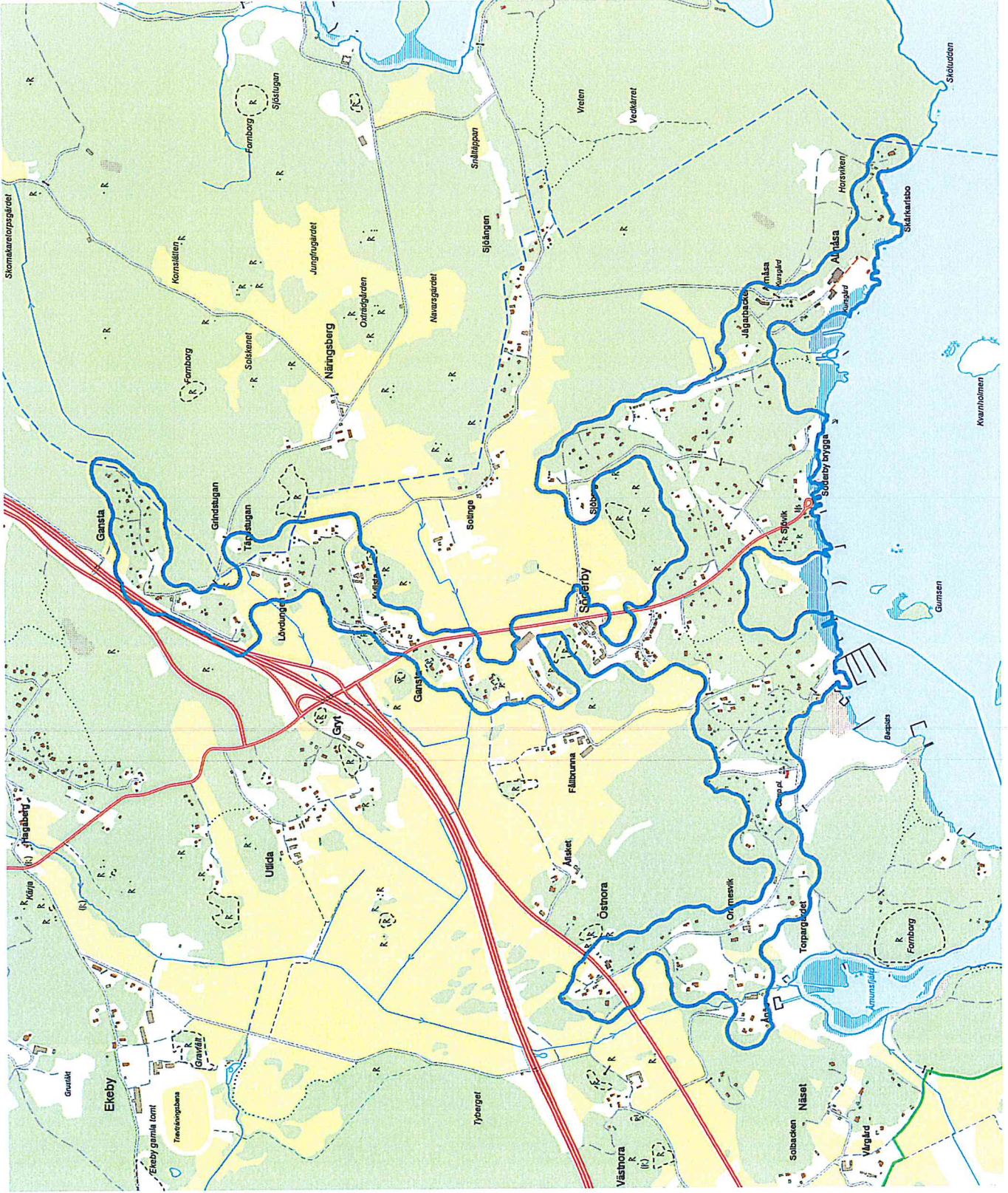
14	Västra Götalands län	1494	Lidköping	T4486	Lidköping norra
14	Västra Götalands län	1462	Lilla Edet	T4490	Lilla Edet västra
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4494	Lundby
14	Västra Götalands län	1489	Alingsås	T4502	Långared
14	Västra Götalands län	1489	Alingsås	T4530	Magra
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4506	Marstrand Arvidsvik
14	Västra Götalands län	1485	Uddevalla	T4534	Restenäs och Ulvesund
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4536	Risby
14	Västra Götalands län	1489	Alingsås	T4538	Ryd
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4558	Signeberg och Normannebo
14	Västra Götalands län	1441	Lerum	T4582	Slätthult
14	Västra Götalands län	1485	Uddevalla	T4586	Smedseröd
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4614	Solberga
14	Västra Götalands län	1415	Stenungsund	T4618	Spekeröd
14	Västra Götalands län	1486	Strömstad	T4620	Stare
14	Västra Götalands län	1485	Uddevalla	T4626	Strand
14	Västra Götalands län	1485	Uddevalla	T4632	Sund
14	Västra Götalands län	1489	Alingsås	T4634	Svanvik
14	Västra Götalands län	1421	Orust	T4644	Vindön och Tjällås
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4648	Ödsmål och Åseby
14	Västra Götalands län	1482	Kungälv	T4652	Ödsmåls mosse och Rörtången
14	Västra Götalands län	1780	Karlstad	T5648	Edsgatan
17	Värmlands län	1780	Karlstad	T5654	Edsvalla Övre bruket
17	Värmlands län	1780	Karlstad	T5766	Norsbron
17	Värmlands län	1784	Arvika	T5786	Prästängen
17	Värmlands län	1761	Hammarö	T5790	Rud och Ången
17	Värmlands län	1780	Karlstad	T5794	Råtorp
17	Värmlands län	1715	Kil	T5814	Stenåsen
17	Värmlands län	1761	Hammarö	T5850	Tye
18	Örebro län	1814	Leksberg	T6026	Kvisbro
18	Örebro län	1883	Karlskoga	T6146	Valåsen och Labbsand
19	Västmanlands län	1982	Fagersta	T6234	Hedkärra
19	Västmanlands län	1980	Västerås	T6260	Lybeck
19	Västmanlands län	1980	Västerås	T6262	Lycksta
19	Västmanlands län	1980	Västerås	T6270	Malmen
20	Dalarnas län	2080	Falun	T6408	Aspeboda
20	Dalarnas län	2031	Rättvik	T6410	Backa och Nittsjö
20	Dalarnas län	2080	Falun	T6430	Blixbo
20	Dalarnas län	2080	Falun	T6458	Falun västra
20	Dalarnas län	2084	Avesta	T6462	Folkärna
20	Dalarnas län	2085	Ludvika	T6514	Fredriksberg östra
20	Dalarnas län	2085	Ludvika	T6554	Grängesberg västra

20	Dalarnas län	2029	Leksand	T6574	Hjortnäs
20	Dalarnas län	2085	Ludvika	T6586	Hörks hage
20	Dalarnas län	2084	Avesta	T6602	Krylbo
20	Dalarnas län	2081	Borlänge	T6706	Romme
20	Dalarnas län	2021	Vansbro	T6682	Skansbacken Nås
20	Dalarnas län	2021	Vansbro	T6738	Skälö
20	Dalarnas län	2080	Falun	T6766	Stennäset
20	Dalarnas län	2085	Ludvika	T6842	Västansjö
20	Dalarnas län	2080	Falun	T6916	Övertånger
21	Gävleborgs län	2181	Sandviken	T7110	Hillsta
21	Gävleborgs län	2180	Gävle	T7170	Källhagen
21	Gävleborgs län	2104	Hofors	T7254	Robertsholm
21	Gävleborgs län	2182	Söderhamn	T7342	Trönö
21	Gävleborgs län	2180	Gävle	T7346	Utvältnäs och Harkskär
21	Gävleborgs län	2182	Söderhamn	T7378	Åsbacka
21	Gävleborgs län	2180	Gävle	T7388	Överhärde
22	Västernorrlands län	2281	Sundsvall	T7486	Hartungviken
22	Västernorrlands län	2281	Sundsvall	T7642	Selånger
22	Västernorrlands län	2281	Sundsvall	T7646	Skatan
22	Västernorrlands län	2283	Sollefteå	T7662	Sollefteå norra
22	Västernorrlands län	2281	Sundsvall	T7714	Tunbyn
23	Jämtlands län	2309	Krokom	T7814	Birka
23	Jämtlands län	2380	Östersund	T7864	Hara
23	Jämtlands län	2309	Krokom	T7872	Hissmofors
23	Jämtlands län	2326	Berg	T7878	Hoverberg
23	Jämtlands län	2380	Östersund	T7906	Lunne
23	Jämtlands län	2380	Östersund	T7914	Målsta
23	Jämtlands län	2380	Östersund	T8042	Ångsmon
24	Västerbottens län	2480	Umeå	T8138	Brännäset
24	Västerbottens län	2480	Umeå	T8260	Norrmjöle
25	Norrbottnens län	2580	Luleå	T8538	Björkskatan
25	Norrbottnens län	2523	Gällivare	T8730	Malmberget östra
25	Norrbottnens län	2580	Luleå	T8874	Sinksundet
25	Norrbottnens län	2581	Piteå	T8870	Svartudden
25	Norrbottnens län	2582	Boden	T8882	Södra Bredåker
25	Norrbottnens län	2584	Kiruna	T8890	Tuolluvaara

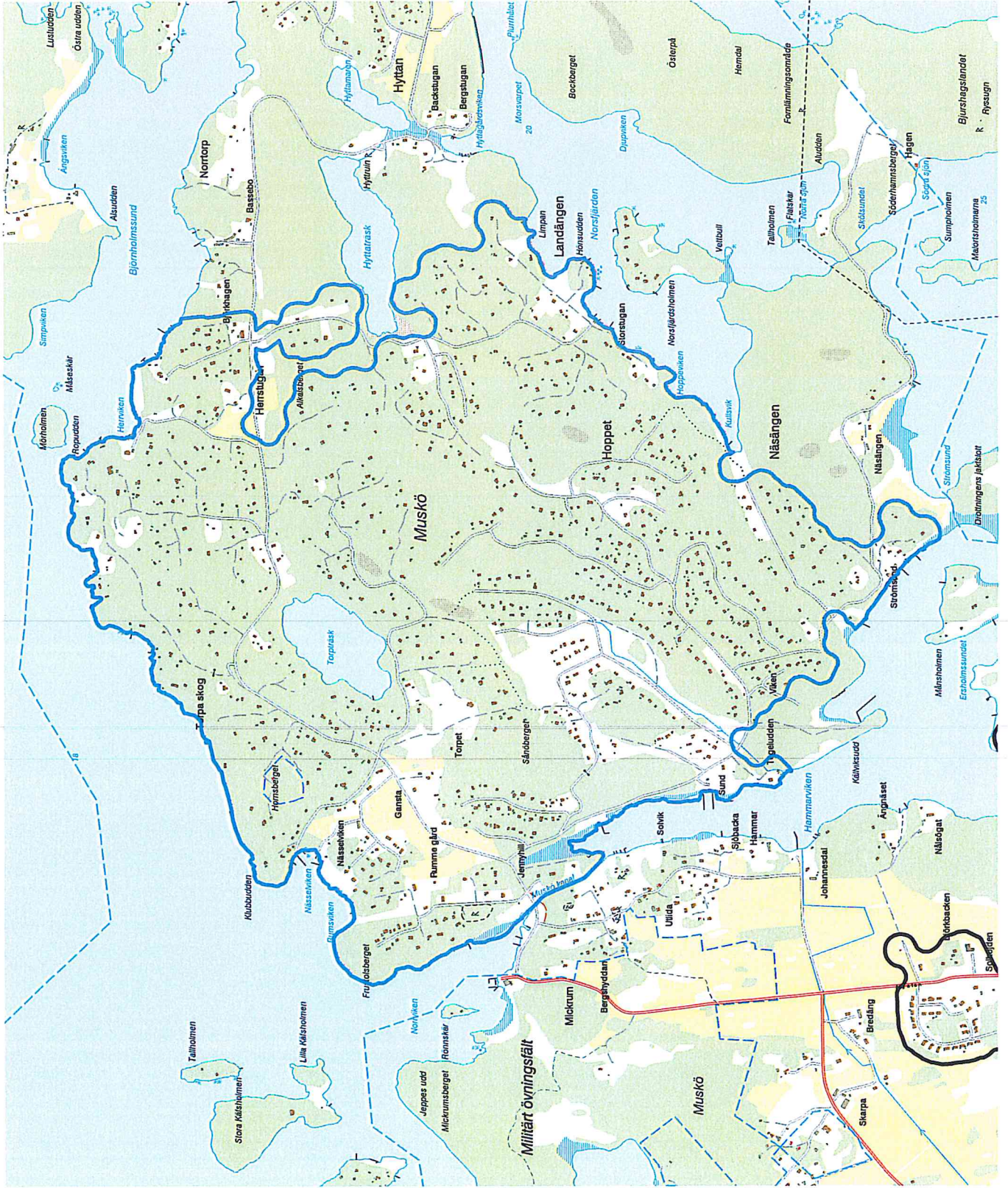
T0434 Årsta Havsbad

T0430 Söderby

T 0258 Hoppet

Dnr KS 2016/588

§ 347 Ledamotsinitiativ från Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD): Begäran om att revisorerna granskar försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 (KS § 259 2016)

Sammanfattning

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) lämnar förslag (bilaga) innebärande att kommunstyrelsen ska framföra en begäran till revisorerna om att granska kommunstyrelsens beslut om försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 (KS § 259 2016).

Överläggningar i kommunalrådsberedningen

Meeri Wasberg (S) yrkar att ärendet tas in för beredning.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; att ärendet tas in för beredning och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

1. Ärendet tas in för beredning.

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Ledamotsinitiativ

KS

§ xx

2016-12-12

Begäran om att revisorerna granskar Försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 (KS § 259 2016)

Beslutet om att sälja del av mark för bebyggelse på mark som i dag utgör Ribby förskolas gård har mött stort motsånd från partier i fullmäktige och från allmänheten. Partier som företräder en majoritet i kommunfullmäktige har krävt att beslut om markförsäljning ska fattas av kommunfullmäktige. Kritik har framförts mot att Ribby förskolas gård flyttas till mark som är planlagd som kulturpark med tillgänglighet för allmänheten. Det beslutade försäljningspriset har också ifrågasatts utifrån både marknadsvärdet och kommunstyrelsens befogenhet enligt delegationsordningen. Kommunala beslut, vars rättsliga grund ifrågasatts bör vara föremål för särskild granskning. Därför bör kommunfullmäktiges revisorer granska rubricerat ärendet utifrån kommunallagens förbud mot stöd till enskild näringsidkare, kommunstyrelsens reglemente § 4 samt om beslutet stridit mot bestämmelse i plan- och bygglagen.

Ur ett demokratiskt perspektiv har beslutet också ifrågasatts. Den rödgröna samarbetskoalitionen har i sin politiska plattform uttryckt att barnperspektivet ska råda i vår kommun och barnkonsekvensanalyser ska göras vid beslutsfattande. I rubricerat ärende hade en barnkonsekvensanalys som talade starkt emot en försäljning av marken framtagits av ledningen för Ribby förskola. Det råder oklarhet om denna konsekvensanalys behandlats av förvaltningen. Den fick dock ingen politisk behandling i varken grund- och förskolenämnden eller kommunstyrelsen innan beslutet fattades. Revisionerna bör därför också granska beslutet utifrån den politiska plattformen 2015-2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen framför en begäran till revisorerna om att granska kommunstyrelsens beslut om försäljning av delar av fastigheterna Ribby 2:399 och Ribby 1:448 (KS § 259 2016)

Martina Mossberg (M)

Tobias Hammarberg (L)

Marie Litholm (KD)